

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 00083

ALE VERK

Sholem Aleichem

Permanent preservation of this book was made possible by

Henry Goldhirsch, M.D.

in memory of

Dovid Zalman Goldhirsch

FUNDING FOR THE CORE COLLECTION OF YIDDISH LITERATURE
WAS MADE POSSIBLE IN PART BY A GRANT FROM THE
DAVID AND BARBARA B. HIRSCHHORN FOUNDATION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

אלע זערק פון שלום-עליכם

זוטער-לעכבען

שלום-עליכם פאלקנספאנד אוינטנשטיין — ניו-יירק, 1919

Copyright, 1918, by Olga Rabinowitz (Sholem-Aleichem), New York

1918 ————— אָוִילַזְגָּע ————— אַדְבָּבָכָּע
1919 ————— אָוִילַזְגָּע ————— כָּאֵי
1920 ————— אָוִילַזְגָּע ————— אַוְוְגָּזָּבָּע

זומען-לעכען

איננה אַלְמָה

7	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	גִּלוֹת דְּאַטְשָׁע	•	•	•
73	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	אֵין דַּי ווּאֲרָעַבְבָּדְעַר	•	•	•
119	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	מְאַרְיוּעַנְבָּד	•	•	•

גלוֹת דָּאַפְּשָׁא

געשוריבען אין יאנער 1901

גָלוֹת דְאַטְשָׁע

.א.

[מע חאָפֶט טוּט אַטְשָׁע דֵי גְרָאָבָע עַטְלִיכָּע טְוִיזְעַנְדָּרָע, מע טְרִיבָּט אַרְוֹסִים רַעֲטָב
אַכְזָנוּ, אוֹן דָּקָטְטוּרִים הַיִּסְעָן פְּאַחֲרָעָנוּ קִיןּוּ בּוּיְבָרֶיךָ אַוִּיפָּא אַדְאַטְשָׁעָן.]

פרענְגָט מִיר נִישְׁטָן, וַיְיַצְּזָהָר, וַיְיַצְּרָאָרָם, מִיט וַוְאַסְעָר זְכוֹת־אַכְבָּות,
מִיט וַוְעַלְכָעַ צְרוֹת אַזְנָבָעָן אַנְגָּסְטָעָן, מִיט וַוְיַפְּיעַל דּוּלְעַנְיִשְׁעָן אַזְנָבָעַ
דְּרֻעָהַנְיִשְׁעָן, — נָאָר אַיךְ הַאָבָע עַרְשָׁת הַיְוִינְטִינְגָּעָן פָּאָרְ-פְּסָחָ, גַּעַלְיִבְטָ
אַיְזָה שְׂסִידְיִתְבָּרָךְ, דְּרוֹכְנַעַשְׁלָקְגָּעָן אַגְּשַׁעַפְּטָעָל אַזְנָבָעַ גַּעַחְאָפָט אַשְׁעָן
פָּעַרְדְּיוּנְסְטָעָל, מִיט אַמְּאָל גְּרָאָבָע עַטְלִיכָּע טְוִיזְעַנְדָּרָע.
אוֹן מִעְחָאָפֶט מִיט אַמְּאָל דֵי גְרָאָבָע עַטְלִיכָּע טְוִיזְעַנְדָּרָע, נַעַמְתָּ
מַעַן זַיְדְקָדְלָ צָום דְּלָוָה, אַרְוִיסְטְּרִיבָעָן דַעַם קְבָצָן פָּוּן שְׁמָבָן ;
מַעַן וּוּאַרְפָּט אַיְהָם אַיְן קָאָפָט אַרְיָין אַבעַנְקָעָל, אַנְיַעַט קָאָפְאָטָע, אַ
קִישָׁעָן, אַפְּאָרָקְלְדָרָעָם, אַטְוֹעַ טְעַלְעָר, אַשְׁטִיקָמְאָטְעָרָיָע, אַפְּאָרָ
טְעַפְּיָאָן, — וּוֹאָסָעָם קוּמָת אַיְן הַאנְדָּה, פְּלִיהָתָאַיְהָם אַיְן קָאָפָט אַרְיָין !
הַכְּלָל, אַיךְ הַאָבָע מִיט נַאֲטָמָס הַילָּךְ אַרְוִיסְגְּעַטְרִיבָעָן דַעַם קְבָצָן צָוָה
אַלְדִּי שְׁוּוֹאַרְצָעָיָהָה, זַיְדָקָע אַרְוִמְנַעַצְאַהַלְתָּמִיטְזָקָבָע, מִיטְזָקָבָע סְלִיְידָ
טָעָל, מִיטְזָקָבָע מַלְכָד אַזְנָבָע מִיט אַלְעָא אַיְבָרְגָּע קְרָעְדִּיטָאָרָעָן אַרְוֹם אַזְנָבָע
אַרְוֹם, אַזְנָבָע הַאָבָעָן גַּעַהָאָט אַפְּסָח — אַוִּיפָּא אַלְעָא מִינְעָן לְיַעַבָּע
גַּעַוְאָגָט גַּעַוְאָרָעָן ! דֵי שְׁעַנְסְטָעָמְצָוָת, דֵי בְּעַטְסְטָעָפִישׁ, דֵי טִיְשָׁסִי
טָעָוְיָנְעָן, דֵי נַיְוַסְטָעָמְלָבְשָׁים, דֵי פְּעַטְסְטָעָקְנִירְלָעָךְ (אַזְנָבָע
אַזְנָבָע דֵי פְּעַטְסְטָעָעָלִיהָ) אַיְזָגְעָוָעָן בַּיְיָמִיר ! עַם הַאָט אַזְנָבָע

אבער ניך פערשאָרט, לא עליכם, אַ חאָפּ געטהָאָן דער מאָגעַן. האָט מען אַנְגַּעַהוֹיבָּעַן רופען דאָקְטוּרִים. האָבעַן די דאָקְטוּרִים אַנְגַּעַן הויַבָּעַן שְׁרֵיַבָּעַן רַעֲצַעַפְּמַעַן. גַּעַמְעַן גַּעַלְד אָזְן גַּעַבָּעַן עַזְוָת. אָז אַיד אָזְן מַיְין וּוַיְיבָּאָזְן מַיְינָעַ קִינְדָּרָעַ בְּעַדְאָרְפָּעַן האָבעַן "לוֹפְּטַ". אַהֲן לוֹפְּטַ קָאָן אַ מַעַנְשַׁ נִיטָּ אָוִיסְקוּמָעַן אָפְּלָיו אַ שָׂעה (אוֹווּ זָאנְעַן די דאָקְטוּרִים). אָזְן סְאַיזְן גַּעַלְכָּבָּעַן. אָז תִּכְפֶּ נַאֲךְ שְׁבוּתָה. וּוּעַן עַס הויַבָּעַן זַיְךְ אָז דָּעַר זַוְּמָעַר. פָּאַהֲרָעַן מִיר אָרוּסִים קִין בּוֹיְבָּרִיךְ אוֹוּיךְ אַ דָּאָטְשָׁע שְׁעַפְּעַן לוֹפְּטַ.

דעַם אָמָת זָאנְעַנדָּגָן. נִישְׁטָם אָזְוּ די "לוֹפְּטַ" האָט אָזְנוּ גַּעַזְוִינְעַן סִין בּוֹיְבָּרִיךְ, וּוְדָאָס בּוֹיְבָּרִיךְ אַלְיאַן. פָּאַהֲרָעַן סִין בּוֹיְבָּרִיךְ אָזְן זִיצְעַן אָוִיפְּ אַ דָּאָטְשָׁע אִיז בַּי אָזְנוּ אַין יְעוֹהוֹפְּעַץ אַ גַּאנְצָעַר עַסְק אָזְן אַ גַּדְלָות, כָּמוּ וּוּי, לְמַשְׁלֵךְ, וּוַיְכָעַ פָּאָטְעַלְעַן מִיטָּהָאָרטָע "סְפָּרִינְזָן זְשִׁינְעָם". וּוָאָס קִינְנָעַר זִיצְעַט נִיטָּ אָוִיפְּ זַיְיךְ, אָזְן אַ פָּאָרְטָעְפִּיאָן זָאל שְׁמַעְהָן אִין זָאל, חָאָטָשׁ סְאַיזְן נִיטָּאָ וּוּעָר סְזָאל שְׁפִיעַלְעַן אָוִיפְּ אִיהם, וּכְזָהָה אַזְעַלְכָּעַ וְאַכְעַן, וּוָאָס הַיְנָטָ אִיז דָּאָס די גַּאנְצָעַ מַאְדָע. בַּי אָזְנוּ אִין יְעוֹהוֹפְּעַץ, אַז צְוּוִי בְּעַנְגַּעַנְעַן זַיְךְ תְּחִילָתְךָ זָהָר. אִיז דָּאָס עַרְשָׁטָע :

— וּוְאַהֲיָן פָּאַהֲרָט אַיהֲרַ הַיְנָטִיגְעַן זַוְּמָעַר?

— סִין בּוֹיְבָּרִיךְ, וּוְאַהֲיָן דָּעַן זָאל מַעַן פָּאַהֲרָעַן? נָה, אָז אַיהֲרַ?

— סִין בּוֹיְבָּרִיךְ, וּוְאַהֲיָן דָּעַן זָאל מַעַן פָּאַהֲרָעַן? הָאָט אַיהֲרַ שְׁוִין אַ דָּאָטְשָׁע?

— נַאֲךְ אַ מַיְן דָּאָטְשָׁע! נָה, אָז אַיהֲרַ?

— נַאֲךְ אַ מַיְן דָּאָטְשָׁע! וּוֹאַ אַיז אַיְישַׁר דָּאָטְשָׁע?

— אָוִיפְּן קְרֻעְשְׁטַשְׁאָטִיךְ, גַּעַוְוִינְטַלְיךְ! נָה, אָז אַיְישַׁר?

— גַּעַוְוִינְטַלְיךְ, אָוִיפְּן קְרֻעְשְׁטַשְׁאָטִיךְ...

— אָזְוּ וּוּוִיטָעַר.

ב.

[אריזו איז נזערן. — די טעלערטס פערשטעהרען אונז אכיסעל דעם נזערן.]

תיכף נאך שביעות האבען מיר זיך אויפגעצעט מיט מיין וויב און באחן און געפומען קיין בויבעריך דינגען אַ דאטשע. דער גריי נער וואָלד, די פרישע לופט, דאס פישטשען פון די פונגעעלע און די צונעקליבגען דאטשעם. וואָס אַיטליךע פון זיך זעהטאָים ווי אַיז אויסגעפֿוצְטָעַ כלָה, וואָס קוֹקְטָטָרְסָ אַוְיףָ אַ חֲתָן, האָט אונז פער'־כשופְּט, אָז עס האָט זיך אונז שווין כמעט נישט גענְלָסְטָ אַוְועָקְצָרָ פֶּאָהָרָעָן פון דאנגען צוֹרִיך, אַין דעם טומעלְרִינְגָן יעהָפְּעַץ מיט די ברענְעַנְדִּיגָּעָ שְׂטִינְנָהָר, מיט די שענְגָּרְ רִיחָות, צום מײַנְסְטָעָן — בֵּינְאָכְטָן.

— וואָס זָאנְסְטָ דָו, חַיְּה־עַטְּעָל, דָעַרְוִיףָ? — רַוְּפָ אַיך זיך אָז צוֹ מֵיָּן ווֹיב.

— וואָס זָאל אַיך זָאנְגָּעָן? — מאָכְטָ צוֹ מֵיר מֵיָּן ווֹיב. — אָ רוח אַין גַּעַלְטָסְטָ אַרְיָין! — אָפְּנִים, — זָאנְגָּאַיך — אָז אַוְזְעַעַטָּ יְהָוָהָעָצָר אַרְיָיסטָאָ טַראָטָעָן ווַיְסָעָן טַאָקִי, וואָס גָּוָטָ אַיז? מְכַשָּׁ אַ נְּזָעָדָן!

— עס זָאל זיך נאָך פָּאָרְשְׁטָעָהָרטָ ווּעָרָעָן! — זָאנְטָ זִי אַין גָּוָטָעָן מּוֹטָה, אַין מֵיר שְׁפָאָצְיָירָעָן אַרְוָם אַין נְזָעָדָן, ווי אַרְדָּם הָרָאָוָן מיט דָעָר מּוֹטָעָר חֹוה, אַיְדָהָר זיך האָבען פְּשָׂרְזָעָטָ פָּוָןְסָ עַד הָדָעָת...

נאָך אַכְּבָּסְעָלָהָאָבען אונז פָּעָרְשְׁטָעָהָרטָ דֻּעָם דָאַזְיָינְגָּעָן נְזָעָדָן די בויבעריךער מעְקָלָעָרטָ, וואָס האָבען אונז גַּעַפְּהָרִיטָ אַנְקָוָסָעָן דַּאָטְשָׁעָם. אַיטְלִיכְעָרָהָאָט אַין גַּעַלְעָפְּטָ צוֹ זיך אַנְקָוָסָעָן זִיָּן דַּאָטְשָׁעָ; זַיְגָע אַיז בְּעַמְּהָר, זַיְגָע אַיז שְׁעָנָהָר, זַיְגָע אַיז וּוּלָּאָ וּוּלָּאָ. צַוְּוִישָׁעָן די דָאַזְיָינְגָּעָן מְעַקְּלָעָרטָ אַיז גַּעַוְעָן אַיְינָעָרָ אַ שְׁוּוֹאָרָ צַעְרָ מִיט אַ בִּיטְשָׁ אַין מִיט אַיז אַונְטָעְרָנְעָשְׁלָאַגְּעָן אַוְיגָן, אַין אַיז

נער א בחור א רויטער מיט איזן אויסגעקרימט פנים. האט אונז דאס רויטער בחור'על מיט'ן אויסגעקרימטען פנים געהאפט פאר די פאלעס און שלעפט אונז. רופט זיך אן צו אונז דער שוואָרץער, וואָס מיט'ן אוונטערגעשלאָגנענעס אוייג, און חאָפט אונז אַן בֵּין די הענד:

— מיט וועמען ווילט איהָר געהָן? מיט איזוֹאַן פֿאָפֿערְלְעָךְ?
ער וועט אַיך פֿאָרְפֿיְהָרָעָן אַין דער שאָול תחתיה אַריָין!
— דו וועסט ניט אַנְשְׁטוּמֶט ווערטען, דו שווָאָרְצָעָר קָאָטָעָר?
מאָכָט צו אַיהם דאס רויטער בחור'על. — אַט מאָך אַיך דיר צוֹ
רעכט דאס אַנדְרָע אַונְז!

אונז נישט לאָנג געטראָכָט, טהוֹט ער אַ שְׁפָרוֹגָג צוֹם שווָאָרְצָעָן גְּלִיְיךְ אַין פְּנִים אַריָין. פָּאָלָט אַין אוֹיפְּ אַיהם דער שווָאָרְצָעָר מיט
דער בִּיטְשָׁ אַון צְעַבְּלוּתִינְגָּט אַיהם, אַון שְׁרִיטִיט, אָז ער וועט אַיְינְד
געבען אוֹיפְּ אַיהם צוֹם אַוְרָאָדָנִיק, אַון אַונְז וועט ער שְׁטַעַלְעָן פֿאָר
עדות. דערהערט דאס וואָרט "אוֹרָאָדָנִיק", מאָכָעָן מִיר זיך אַוּעָך
פָּוּן זַיְעָרָע הענד אַון אַנְטְּלוּוֹפָעָן, ווֹאוֹ דער שווָאָרְצָעָר פֿעְפֿעָר
וּאָכָסְט.

ג.

[דאס אַרְיְבָּרְפָּאָהָרָעָן פָּוּן יְהֻחָדָעָץ קִיּוֹן בּוּיְבָּרִיךְ. — קְלִיּוֹנָעָ צְרוֹת אַוּן גְּרוּטָע
בּוּזְוּנוֹת.]

דאס פֿאָהָרָעָן פָּוּן יְהֻחָדָעָץ קִיּוֹן בּוּיְבָּרִיךְ אַיז אַ קְלִיּוֹנִינְקִיּוֹט;
עם גְּדוּרְיָרְט סְדַ-הַכְּלָאָדָה אַהֲלָבָע שְׁעָה. נָאָר דאס אַרְיְבָּרְפָּאָהָרָעָן
פָּוּן יְהֻחָדָעָץ קִיּוֹן בּוּיְבָּרִיךְ אַוְיָף דער דָאָטְשָׁע מִיט ווַיְיָבָ אַון קִינְד
דָּעָה, מיט'ן בעטגעוֹאנְט, מיט'ן פְּלִיְישְׁגָעָן אַון מִלְכִינְגָעָן גַּעֲפָעָט
אונז מיט אלע אַיבָּרְיָגָע בעבעכָעָם — ווַיְנִשְׁאָר אַיך ווֹאוֹ אַיך הַאָב
עֲרָנִיְיךְ אַשְׁוֹנָא! פָּוּן דער עַרְשָׁטָעָר מִינּוֹת, ווָאָס אַיהָר הוַיְבַּט אַוּן

צענויפלעגען זיך אין ווועג אריין, ווערד דאס וויב צעטראגען, גער-
וואעו מיט סכנת-נפשות! תשעפעט זי ניט רעמאַט, ווועט איהר
בעסער מאכען, אט האָלט זי, דאכט זיך, די שליסעלעך אין האָנָה,
דרעהט זיך אָרום און שטעהט אויף אין ארט און שרײַט: «וואו
זענען ערניעץ מיינע שלייסעלעך? די שליסעלעך? וואָס אִין דאס
פֿאָר אַ שְׁטוּב, וואָס מַעְלֵגֶת נִיט אָזּוּעַ, סְטִוּעַט עַס נִיט! מַעְ
זָאָל נָאָר בָּאָהִיט אָון בָּאוֹוָאָהָרָעַט וָוָרָעַן פָּוּן אָזּ שְׁטוּב אָון פָּוּן
אָזּוּלְכָּעַ קִינְדָּעַר! סְאָזּ דָעַן קִינְדָּעַר? טָאַיוּוֹאָלִים אִין דאס,
רוּחוֹת, שְׁדיָם, נִיט קִין קִינְדָּעַר!»...

און די קִינְדָּעַר האָבָעַן אַ טְבָע, טָאָמָעַ דָּעַרְזָעַהָעַן זַיִן, אָזּ מַעְ
איּוֹ שְׁטָאָרָק פָּעָרָנוּמָעַן, אָזּוּי הַוִּיכָּעַן זַיִן זַיךְ אָן פָּלָאנְטָעַן פָּאָר די
פִּים. — חָאָפָעַן וַיַּיְ אַ שְׁטוּרָה, אַ וְאָרָהָ אַ זְעַעַן; וְועָרָד אַ גְּעוּוֹיָן,
אַ גְּשָׁרִיָּן, אַ גְּפִילְדָּעַר — אַ רִיְנָעַר גִּיהַנְמָן! הַיִּינְטָ דָאס פָּאָקָעַד
וְעַן זַיךְ! אַ וְעַרְטָעַלְעַ אַוִּיסְצּוּרָעַעַן — קִין עַזְנָהָרָעַן, אַ גְּיַנְבִּינְדָּעַן, נִישְׁטָ
בָּעַלְהַבְּתִישְׁקִיָּט צָעַנוּיְפָלְעַעַן, אַיְנְפָאָקָעַעַן, אַיְנְבִּינְדָּעַן,
פָּעָרָגָעַסְעַן קִין קְלִינְגִּיקִיטָן! אָזּ וַיַּיְ אַוִּיפָּצָן לְהַכְּבִּים, דָעַכְאָלָט
וְעַן סְאָזּ שְׁוֹין אַלְסְדִּינְגָּן אַפְּנָעַשְׁקִטָּן גַּעֲוָאָרָעַן אָין בָּאָגָּזָשׂ, קְוָקָט
מַעַן זַיךְ אָרום, אָזּ מַעַן הַאָטָט פָּעָרָגָעַסְעַן אַרְיִינְלְעַנְעַן דָעַם וְוַיְכָס
הַיטָּעַלְעַמִּיטָן די קוּוִיטָעַן, דָאס שְׁטִוְיגָעַלְמִיטָן קָאָנָאָרִיךְ, דָאס טִינְ-
טוּרָעַלְפָוּנְמָטְשָׁ, שְׁטָעַקְלָעַד אָון זָאָנְטִיקְלָעַד, וְכַדְמָה אָזּוּלְכָעַ נָאָזּ
רִישְׁקִיְיטָעַן, וְאָס בְּלִיְבָעַן תְּמִיד אַוִּיפָּצָן סּוֹף, אָזּ דָעַם קוּמָעַן פָּוּנְמָטָן
סָאָמָאָוָאָר אַוִּיפָּצָן בְּתוּכָם.

— וְאָס וְוְעַלְעַן מִיר טָהָוָן אָהָן אַ קוּמָעַן? — שְׁרִיְיטָ דָאס
וְוַיִּבְּ. — וְוֹאָו וְוַעַל אִיךְ נָעָמָעַן אַ הַיטָּעַלְעַד אַוִּיתָ דָעַרְ אָטְשָׁעַ, אָזּ
וְאָס וְוַעַט זְיַוִּין מִיטָן פָּוִינְגָעַלְעַד נָעָבָאָד, — עַס וְוַעַט כְּפָרָה וְוַעַרָעָן?!

בקיצור, מע מז דָאס אַלְסְדִּינְגָּן נָעָמָעַן מִיט זַיךְ אִין די הענד
אָריִין, נָאָר וְועָר אִיז דָעַרְ גַּעַמְעָר, אָזּ אַלְעַה הַעַנְד זָעַנְעַן פָּעָרָנוּמָעַן,
אַלְעַ זָעַנְעַן אַנְגָּעַלְאָדָעַן פָּוּן אַוִּיבָעַן בִּיזְ אַרְאָפְּ מִיטְ קְוִישָׁלָעַד, פִּידְלָעַד,
פְּעַקְלָעַד אָון בִּינְטָלָעַד? מַוּט אַיהֲר זַיךְ שְׁוֹין אַלְיָין מַטְרִיחָה זְיַוִּין

(א ביריה האט איהר?) און נעמען. איך בעט איבער איזיער כבורה, דעם קוימען פונגס סאמאואדר אין איין האנד. און דאס שטינען מיט'ן פוינעלע אין דער אנדערער האנד. וואס וועט טהוט מען מיט'ן היטעלע און מיט די איבערינע שאלאמעזיען? פאלט איהר אויפ איזין עזה און נעמט מהילה דעם קוימען אונט ער דער האנד און דאס היטעלע איין האנד אריין. אוזויעס זאל זיך ניט צעפניטשען; און דאס טינטורעל? דאס טינטורעל רוקט איהר אריין איין קעשענע, און איהר זעט זיך אויפ מיט צרות אויפ דער פוחר. און איהר פאהרט מיט אנטטען צו דער באחן.

נעקומען צו דער באחן, הויבט זיך און א סחרה: בילעטן. בשום אופן קאנט איהר ניט אויסרבכענען, וויפיעל איהר בעדארפט האבען בילעטן? שטעלט איהר זיך צעהלען אויף די פינגען: דאס וויב אויז נישט איזו, קיין עז'הרע, אקט קינדרער, זעכט גרוויי-סע — זעכט גאנצע בילעטן — אויז ניט זיעבען, צוויות קלינען קינדרער — צוויות האלבע בילעטן — אויז ניט אקט, די באבע — אויז ניט נייען, דריי דיענסטען אויז צוואעלג. פונקט צוואעלג. נומ, וואס ניט קיין דרייצעהן — דרייצעהן אויז נישט קיין גוטער מסטר... (זיך פערגעט איהר רעכגען אין צעתעל). — דזין, דזין! — דער עולם שטופט זיך, דאס וויב רופט איזיך: «וואו בייז דו ערנץ? וואס באברעט דו זיך אויז לאנגן? מע באדראף נאך איבער איהם פארשטעטינען!... און די קינדרער העלפען איהר שריען: «פאפאנשא! סקארוי, סקארוי! אפאודאייש!» * איהר לויפט א פערטומעלטער אין וואנן אריין און פערטשעפעט זיך מיט'ן קוימען פונגס סאמאואדר בי דער טיר. פאלט אראפ דאס היטעלע מיט די קוייטען. בויגט איהר זיך און אונ ווילט דאס אויפהויבען. ניט זיך אויס אויפ דעם דאס טינטורעל. הויבט און דאס וויב צו פיין-ערען (און אויז גערעט): « א ריהר געטהאן, ווי א בליען פוינע-לען ווער האט דיך גבעטען. זאלסט זיין א גוטער און טראגען

* טאטע, ניכער, ניכער, וועסט פערשטעטינען!

זיך מיט מיין היטעלע? וואמס וועל איך איצט טהון אהן א היטעלע?..." זאנט איהר דאך, אzo איהר ווועט איהר קויפען צעהן היטעלעך. אכבי ס'זאל זיין שטיל. זאנט זיז, אzo זיז איזיך טוחל די טובות, זיז בעדרארף איזיך אויפֿ ניעין אונן ניעינצעיגן כפירות מיט איזיך ערע היטעלעך! וווערד איהר רויט ווי פיעיר אונן הוויבט אונן צו שווריד צען פאָר בזיען, ווּאֲרוּם עס קוקען אויפֿ איזיך פופציגן פאָר אַוְינְגָּעָן. אונן איזיערע קינדרער איזן ווּאֲנָגָן צעשלאנגען זיך אַיבֵּער אַפְּעַנְסְּטָעָר; אלע ווילען שטעהן אונן קוקען איזן איזין פָּעַנְסְּטָעָר! זיעיר גלייק, ווּאֲמָס ס'אייז איזן ווּאֲנָגָן; איהר זאלט זיך נוּט שעמען פאָר לִיְּטָעָן, ווּאֲלָט איהר זיך מיט זיז נוּט אַפְּנָעַרְעַכְעַנְטָ! ... געהט-יצוּ פְּלֹצִים דאָס קָלָעַנְעַרְעַ קִינְד אָונָן זאגט איזיך: — «פָּאַפְּאַשָּׁאָ! אַ נְדִיעָ קָאָרָן לְיִקְאָ?...»*

איהר טהומ זיך אַחַפְּ צוּם שטינגעל — טְרוֹקָעָן, נִישְׂטָאָ קִיּוֹן בּוֹינְגָּעָן! איהר הוויבט זיך אוּוֹת, איהר זוכט דאָס צוֹוישָׁעָן דִּיְּפִים, איזן אלע קעשענעט: «וּאוֹו האָט גַּעֲקָאָנְט אַהֲינְקוּמָעָן דָּאָס פּוּיָּ גַּעֲלָעָ? ווּעַן האָט דָּאָס גַּעֲקָאָנְט אַרְוִיסְפְּלִיהָעָן?»

איינער פרענט: ווּאֲס איז דאָס גַּעֲוָעָן פָּאַר אַ פּוֹינְגָּעָן? אָונָן דער אַנדְרָעָרָר פְּרָעָנְט: ווּיפְּיַעַלְעַד האָט דָּאָס גַּעֲקָאָסְט? אַנדְרָעָר רַעַד דעַן צוֹוישָׁעָן זיך שטילערה הייד, אונן אַנדְרָעָר שטיקען זיך פָּאַר נֶעֱדָעָטָר. אַיְינְעָר אַ יונְגָעָרָמָאן מִיט ווּוִיסְעָ צִיְּהָן נִיט אַיז אַיזן עַזָּה, אָוּ תִּכְּפֵּן ווּ איהר ווועט קומען קִיּוֹן בּוֹיבְּרָיך, זאלט איהר לְלָאָפְּעָן אַ דָּעַפְּעַשׂ קִיּוֹן יְעוּהָפְּעַץ, מַעַזְאַל זַכְעָן דָּאָס פּוֹינְגָּעָן, אָונָן דער אַיְּ בּוּרְגָּעָר עַולְמָ שִׁיסְטָאָוִים אַ גַּעֲלָעָטָר. איהר האָט שטָאָרָק חַשְׁבָּן אַנְגָּעָמָעָן דַעַם דָּאַזְיָגָעָן חַכְּמָ מִיט דִי ווּוִיסְעָ צִיְּהָן פָּאַרְעָן גַּאֲרָעָן אָונָן אַרְוִיסְמִיּוּסָעָן אַיהם דָוְרָכָן פָּעַנְסְטָעָר! אַ נְלִיק, ווּאֲס עַס קומְט אַרְיוֹן דער קַאנְדוּקְטָאָר מִיטָן קַאנְטָרָאַלְיאָר, אָונָן אלע גַּעֲמָעָן זיך צו די בִּילְעָטָעָן.

* טאטמע, ווּאוֹ איז דָּאָס קַאנְטָרִיקָעָל?

או עם קומט צו איזיך, פרענט איזיך דער קאנטראָלָאָר, טאר וועטנע זענען דאס די צוועלַף בילעטען? רעכענט איהר איהם אויס אויך די פינגעַר: דאס זוויב, זעכש סינדרער נרויסע, צוויי קלינוי. אײַנְיַע איזין אלטַע און דריי דיענסטען.

— נו, אַ וואַש בילעט? * — פרענט ער איזיך און קומט אויף איזיך, ווי אויף אַ רעכטן גַּנְבַּן. וואָס האָט גַּנוֹאָלַט זיך דורך-שליטלען קיין בויבעריך אַהֲן אַ בילעט. — נדייע זשע וואַש, וואַש בילעט? ?... איהר ווערד נאָך מעהר פערטומעלט. איהר זוכט דעם בילעט אומעטום. איהר קומט אַינְס קוימען פונְס סאמָאָוָאָר אַן טאָפֶט זיך אַין דער אונטערשטער קעשענע — ניטאָ מעהר קיין בילעטען! דערזעהט דאס זוויב, אַו איהר זוכט עפִים, טהוֹת זוי איזיך אַ פרען: — וואָס אַיז שווֹן ווַיְמַעַר? וואָס האָסְט דָו שווֹן ווַיְמַעַר פַּאֲרַלְאַרְעַן? טהוֹ נאָך אַ סּוֹק צוֹם גַּאלְדָעָנָעָם זוַיְגַעַר? האָסְט נאָך אַ זוַיְגַעַר? צי דָו האָסְט שווֹן אַ פִּיגַג, ניט קיין גַּאלְדָעָנָעָם זוַיְגַעַר? !... — אַיך האָב נישט פַּאֲרַלְאַרְעַן גַּאנְרַנִּיט! — זאנְט איהר מיט בעס אַן איהר חאָפֶט דעם קוַיְמָעָן פוֹנְס סאמָאָוָאָר אַן איהר טהוֹט אַיהם אַ שלידער פֿוֹן זיך דורך? פָעַנְסְטַעַר:

— אַין דער ערְד אַרְיַין מִיטֵּן קַאְפֵּן!!...

אט אַזְוֵי, אַדְרַעַר כְּדוֹמָה אַזְוֵי, אַיז גַּעוּוֹן אַיך אַונְזַעַר אַרְיַין-פַּאֲהַרְעַן דאס ערְשַׁטַּע מַאַל פֿוֹן יְהֻוֹפְעַץ קיין בויבעריך אויף דער דאטשען.

.ה.

(טע ברצננט אונְזַעַר אַיזיך דער דאטשע פֿוֹן כל מוב. — עס שטעלען זיך פָּאַר אַידְעַן לְרוֹב. — אַיך ווער בעלאנט טִיטִין שוחטִים זוּהוּן.)

סִיר האָבָעַן נאָך נישט אויפְּגַעַבְּגַעַדְעַן די פַּעְלַעַץ אַן נישט אַרְמְגַעַסְקָוַט זיך, ווֹאַ מִיר זענען אַין דער ווּעלַט. האָט מען אַנְגַעַע

* נו, ווֹאַ אַיז צַיְעַר בילעט?

הויבען צו טראגען אונז אויף דער דאטשע פון כל טוב : פון עופת און פון אייר און פון קאטשקען, פון נארטנענווארג און פון מילכימן, פון נזאלצעננס און פון גערוייכערטס און פון כל מיני סחרות : באקאליי, נאלאנטעריי און רויוכווארג, און פון וואם אַ מיל אַ אוייסראדען.

— וואם זאגסט דו, חיה-העטעל, דערוייך ? — דוף איך מיר אַ צו טיין וויב.

— וואם זאל איך זאגען ? — מאכט זי. — אַ רוח אין געלט'ס טאטען ארין ! ...

נאכדעם האבען אַנגעההייבען צו געהן אידען אהן סחרה, איינשאָרין, דער אנדערער אַרוּם, און מיר האבען גענומען שליסען קאָפֶט שאָפֶט.

— שלום עליכם, אין אַ גוטער שעה ! — רופט זיך אַן אַ אַיך.

— עליכם שלום. וואם וועט איהר זאגען ?

— נאָרנישט, איך בין אַ אַיך פון האָלָץ. אפשר וועט איהר דאָרְפָּעָן האָלָץ, בין אַיך געוקמען צו געהן.

נאָך דִי אידען האבען אַנגעההייבען געהן וויבער זיך פֿאָרְשְׁטָעֵלען : דִי אַידְינָע פון דער מילך, דִי אַידְינָע פון קען און פֿוֹטָעָר, דִי אַידְינָע פון דִי עופות און דִי אַידְינָע פון דִי בּוֹלְקָעָם, אַיטְלִיכָּע מִיט אַיְזָן אַנדְרָר רֻעְקָמְעַנְדָּאַצְיָע. און נאָכְדָען האבען זיך אַ לְאָוּ גַעַלְתָּהָאָן אַרְעָמָע לְיִיט, פֿאָרְלָעָך אָון אַיְנְצִינוּיז, גְבָאָים אָון נְבָאִישָׂסָם, כּוּמָע ווי אַין באָרְדִּיטְשָׂעוּן.

— אָפָנִים. — זאג אַיך — כי אַיך אַין בוּבָּרִיך אַיז פֿאָרְדָּאָן אַ הִכְשָׁב בִּסְעָל אַידְעַן ?

— קִיְין עִזְנְהָרָע נִיט. — רופט זיך אַן צו מיר מיט אַ שלעַע פֿערְגִּינְגְּ קָול אַיִין אַוְיסְנָעְצְוִינְגְּנָעָר יְוִנְגָעְרָמְאַנְטָשִׁיק מִיט אַ בְּלָאָס פֿנִים אָון מִיט אַ לְאָנָג זַעֲקָעָל, וואם ער רופט דָאָס "נְאַקְיְידָע", ווי אַיִיד נער דעדט : ווילט איהר, רופט מיד חסיד, ווילט איהר, רופט מיך אַרְיִסְטָאַקְרָאַט ...

— וויפיעל — זאג איך איהם — קאנען זיך דא, למשל, גע-פינען אידען ?
 — פרענט בעטער, — זאנט ער — וויפיעל קאנען זיך דא געפי-גען, להבדיל, ניט קיון אידען ?
 — אפנימ, — זאג אויך — ס'אייז דא בי איך ארץ-ישראל ? אידען מענען דא זיצען פרענק אונ ברוי ?
 — אדרבה, — זאנט ער — איזען טארען דא ניט זיצען בשום אופן !
 — ווי אוזי זשע — זאג איך — זיצט מען דא, או מע טאר ניט ?

— אט זעהט איהר דאך ! — מאכט ער צו מיר.
 — וואס זענט איהר ? — טהו איך א פרען דעם יונגענמאנטשייק.
 — וואס איך בין ? — מאכט ער צו מיר. — א איר.
 — דאס זעהט מען, — זאג איך — או איהר זענט חלייה ניט סיין כריסט. איך מיין, ווער זענט איהר ?
 — ווער איך בין ? — זאנט ער. — איך בין, הייסט דאס, דעם היגען שוחטס זוהן.

— מיט וואס האנדעלט איהר ? — פרען איך איהם.
 — מיט וואס איך האנדעל ? — זאנט ער. — אפשר וועל איך נאך אמאַל האנדעלען ; לעת-עתה, הייסט דאס, האנדעל איך נאך מיט גארנישט.
 — וואס זשע דארפט איהר ?
 — וואס איך דארפא ? איך בין נעקומען, הייסט דאס, איך בעטען, אפשר וועט איהר עפיז שענקיין אונזער תלמוד-תורה ?
 — איהר האט דא, — זאג איך — אין בויבעריך, א תלמוד-תורה אויך ?
 — ע ! — מאכט ער. — מיד זאלען דא האבען א הלמוד תורה, וואלט געווען גוט !
 — האט איהר, — זאג איך — הייסט דאס, ניט סיין תלמוד תורה ? אויף וואס זשע קלוייבט איהר געלט ?

— אויף וואס מיר קלוייבען געלט? אויף דער הינער תלמודה?
תורה.

— איז איהר האט ניט קיין געלט, וואו זשע האט זיך צו איז
גענו מען א תלמודת תורה?
— נג, זעהט איהר דאך! ...

• • • • • • • • • •

— וואס האסט דו זיך באזעצעט דארטען אויסטעהן טיטן
שלימ-מול? — שרײַט צו מיר מיין וויב פון שטוב. — טאמער
וואלט בעסער געווען א סברה, דו זאלסט זיך מטריח זייזן אהערצז
העלפען אויספאקעווין די זאכען, אויסשטעלען דאס מעבֿעל אויף
דער דאטשע, אריינשלאגנען צוועקעס אין די ווענד.
אייד געווענען זיך אָפּ מיטן' שוחט'ס זוהן און לאו מיר געהן
אין שטוב אָרײַן שלאגנען צוועקעס אין די ווענד.

ה.

[אייד שלאגן צוועקעס אין די ווענד. — מיין וויב פאקט מיך אביסעג בעסכאָט
טיט אונזערע שעננים.]

שלאגנען צוועקעס אין די ווענד — דאס אייז מיין ליעבען! דער
זעה אייך לא לעריגע וואנֶה, איזוי מווע אייך זי בעשלאגנען מיט צוועקעס
פון אויבען בייז אראָפּ. וואס זאל אייך טהוֹן? ס'אייז ביי מיר,
אָפּנִים. איזא חולאת: אייך קאָן ניט זעהן קיין וואנֶד אָהן צוועקעס.
— ווער קלאָפְט דאס דארטען? — הער אייך אָסָל פון יאנער
זוּיט וואנֶד.

— וואס אייז דאס פֿאָר אָ קלאָפְעָן וואס? — הערט זיך אָסָל
פון דער אָנדערער זוּיט.

— אַ גָּנְצָעַן טָאג זָאֵל אַ אַיר הַאַלְטָעַן אַין אַיִּין סְלָאַפְּעַן צְוֹועַ
קֻעַּם אַין דַּי וּוּעַנְטָן — הַעֲרָתָן זִיךְ פָּוּן דָּעַר דָּרִיטָעַר וּוּאַנְדָּר.

— מִיטְזָן קָאֶפְּ אַין וּוּאַנְטָן — הַעֲרָתָן זִיךְ פָּוּן דָּעַר פָּעַרְטָעַר
וּוּאַנְדָּר אַ קָּוּלְ פָּוּן אַ נְקַבְּהָ.

— חַיהְ-עַטְעַלְאָ — רַוְּפָ אַיךְ מִיךְ אָן צָוְ מִין וּוּיְבָ. — דַּו וּוּיְסַט
נִיטָּה, וּוּרְ קְוּוִיטְשָׁעַטְמָ דָּאָס דָּאַרְטָעַן?

— פָּאָר וּוּאָס זָאֵל אַיךְ נִיטָּה וּוּיְסַטְמָ? — זָאנְטָן מִין וּוּיְבָ. —
דָּאָס בָּאַדְאָרָפְּ זַיְינְ דָּאָס וּוּבְּעַלְ פָּוּן גְּרִידִיקָ, וּוּאָס דָּעַר מֵאָן הַאַט
זַי אַוּוּקְגָּנוּוּאַרְפָּעַן אָוּן אַיזְ אַוּוּקְגָּנְעַפְּאַחֲרָעַן קִיְּן אַמְּשָׁרִיקָ. זַי
הַאַט קָאָלִי אַוְיְנָעָן, פָּאַהְרָתָן זַי צְוּוִי מָאֵל אַין דָּעַר וּוּאַדָּר אַין שְׁפָאַדְטָר
אַרְיָין צָוְ מַאְנְדָּעַלְשָׁטָטָם דָּעַם דָּאַקְטָאָר, אָוּן עַר בְּרַעַנְטָ אַיהְרָ מִיט
לְיאַפְּעַם.

— פָּוּן וּוּאַנְעָן וּוּיְסַט דַּו דָּאָס אַזְוִי אַלְסְדִּינָּגָן? — פָּרָעָג אַיךְ
בַּיְ מִין וּוּיְבָ.

— פָּאָר וּוּאָס זָאֵל אַיךְ נִיטָּה וּוּיְסַטְמָ? — זָאנְטָן זַי. — אַיךְ הַאַב
מִיךְ שְׂוִין בָּאַקָּאנְטָ בְּמַעַט מִיטָּמָ אַלְעָ אַוְנוּעָרָעָ שְׁבָנוֹתָ. — דַּי קִיבְּעַן
זַעַנְעָן דַּאְלָעָ אַינְאַיְנָעָם. מִיר הַאַבְּעָן דַּאְאוּפְּ דָּעַר דָּאַטְשָׁעַ פָּוּן
בְּלַמְּאַכְּמִינִים-שְׁהָוָא: יְעוּהְוָעְצָעָר «סְטִיקְרָאַטְעָן», נְנִידִים אָוּן גַּעַן
מִינְעָ בעַלְיְבָתִים; דַּו גַּעַפְּנִיסְטָ דַּאְ אַ שְׁנִיטְקְרָעְמָעָר פָּוּנְסָ פָּאָר
דַּאְלָ, אַ שְׁקָאַנְטִיסְטָפָּוּנְסָ קְרָעְשְׁתָאָטִיקָ, אַ מְעַקְלָעָר פָּוּן בְּעַלְיְנָעָם,
אַ לְּעַהְרָעָר פָּוּן שְׁטוֹנְדָעָן, אַ קָּאַסְיָר פָּוּן אַ מִיהְלָ, אַיִּין אַגְּנָעָנָטָ פָּוּן
פִּיְעָר, אַ זְּיְנָעָר פָּוּן כְּאַרְשָׁוָהָלָ, צְוּוִי סְטוֹדְעַנְטָלְעָן, דָּרְיוִי וּוּבְּלָעָן
אָוּן אַיְנָעָ אַ לְּיטְוּוּיטְשָׁקָעָ.

— אַ גָּנְצָעָר «זְוּוּרִינְיוּץָ»! — זָאנְטָן אַיךְ שְׁטִילְעָרְהָיִיד.
— דַּי וּוּבְּלָעָקָ זַעַנְעָן זַעַהְרָ פִּינְעָן, לְיוּטְשָׁע וּוּבְּלָעָן, פָּרְעַמְדָע,
נִישְׁטָ קִיְּן הַיְנָעָ, נַעֲקָמָעָן אַהֲרָ זִיךְ קְוִרְרָעָן. אַיְנָעָ אַיזְ אַ זְוּוּ-
נִירְאַדְקָעָר, דָּאָר וּוּי אַ שְׁטָעָקָעָן, הַוּסָט נַעֲבָאָר נַגְּנָעָצָעָ נַעֲכָט. דַּי
אַנְדָּרָעָ אַיזְ אַ רְעַסְטָאַפְּאַלְיָעָר מִיטָּמָ אַ זְוּנְעַמְאַכְּטָעָן פָּוּם. דַּי דָּרִיטָעָ
אַיזְ דָּאָס וּוּבְּעַלְ פָּוּן גְּרִידִיקָ, דַּי וּוּאָס מַאְנְדָּעַלְשָׁטָטָם דָּעַר דָּאַקְטָאָר
בְּרַעַנְטָ אַיהְרָ דַּי אַוְיְגָעָן מִיטָּמָ לְיאַפְּעַם. אָוּן דַּי לְיטְוּוּיטְשָׁקָעָ אַיזְ אַוְיָךְ

זעהר אָ פִין ווּוַיְבָעֵל, האָט צוֹ טהוֹן, נִיטְ פָּאָר מִיר גַּעֲדָאָכְט, טִיט
די צִיְהָג, רִיסְטֶט זִיךְ אַוִיפֶת דַּי גַּלְיוֹבָע ווּעַנְט.

— בַּיְ אַיהֲר בְּלִיבְ עַמ.

— בַּיְ אַיהֲר בְּלִיבְ עַס? ווּאָס האָסְט דַּו צוֹ אַיהֲר? דַּו פָּעֲנָסְט
זַי? דַּו ווּוַיְסֶט זַי? זַי אַיז דַּוקָּא זעהר אָ פִיןָע, אָ לִיְטִישָׁע, אָזַיְן
ערְהָלִיכְעַד.

— טַעְגְּלִיךְ, — זַאנְ אַיךְ — סֻעְ קָאָן זעהר זַיְן.

— ווּאָס הַיְיסֶט — זַאנְט זַי — סֻעְ קָאָן זַיְן? ווּאָס אַיז דַּאָס
פָּאָר אָ שְׁפְּרָאָךְ "סֻעְ קָאָן זַיְן"?

— שָׁא! — זַאנְ אַיךְ. — שְׁרִיְ נִיט אָזַיְן. אָן גַּעַת אַיהֲר
עֲפָים אָ אִידְוָנָע, שְׁפְּרִינְגְּט אַוִיפֶת אָ פָום.
— דַּאָס אַיז דַּי רַעַםְטַאַפְּאַלְיָעָר מִיטְ דַּעַם צְוָנָעַמְאַכְּטָעָן פָום. —
מַאֲכָט צוֹ מִיר מִין ווּוַיְבָעֵל אָונְגַעַת אַיהֲר אַקְעָגָעָן מִיט זעהר אָ
פְּרִיְוִינְדְּלִיךְ פְּנִים.

.1.

[אָ פִין ווּוַיְבָעֵל שְׁטַח אָ צְוָנָעַמְאַכְּטָעָן פָום אָונְגַעַת אַיךְ סְדַד שְׁלַאַפְּקִוְוָעָן. — זַי שְׁטַח מִיר
אָפֶט ווּרְעָתָר. — אַיךְ אַנְטְּלוֹפֶת אַיז ווּאַלְדָר.]

— זִיצְט, זַעַצְט זִיךְ צַו, פָּאָר ווּאָס זִיצְט אַיהֲר נִיט? — זַאנְט
מִין ווּוַיְבָעֵל צוֹ יַעֲנָרָה, ווּאָס מִיט דַעַם צְוָנָעַמְאַכְּטָעָן פָום, אָונְגַעַת
אַיהֲר אַונְטָעָר אָ בְּעַנְקָעָל.

— אָ דָאָנָק, אַיךְ קָאָן באַשְׁטָעָהן! — זַאנְט יַעֲנָע אָונְגַעַת זִיךְ
אַנְיָידָעָר אָונְגַעַת שְׁטַעַלְטָאַרְזִים דַעַם צְוָנָעַמְאַכְּטָעָן פָום אָונְגַעַת זִיךְ אָזְנָ
מִיט אָ זִיפְצָעָל: — אַיךְ ווּוִיס נִיט, ווּרְעָתָר האָט דַאָס אַוִיסְנַעַטְרָאַכְט
אָט דַאָס בּוּיכְעָרִיךְ? לְוַפְּטִישְׁמָוֹפֶט, נַעֲכְטִינְגָּעָ טָעָגָן! אָט זַיְן אַיךְ
שְׁוִין דַאָ בְּאַלְדָא ווּאַךְ, עַס זַאל דַאָס מִיר אַנְהָוִבָּעָן אַפְּיָלוּ נַרְיָנְגָעָר
וּוּרְעָעָן אַוִיפֶת אָזַיְן פִּיעָל! (זַי בְּעוּווִיזָט מִיטָן) קְלִיְינָעָם פִּינְגָעָרָעָל,

אויף וויפיעל ס'איין איהר ניט גריינגער געוווארען). די דאקטוירים זאלען אזווי וויסען פון זיעער געוונט. ווי זוי וויסען, וואס מיר איזו — וואס זשע איז איעער שלאפקיט. למשל, וואס די דאקטוי רימ האבען איך געהיסען ארויספאהרען אהער אויף דער דאטשע? — מיין שלאפקיט? — זאנט דאס וויבעל און מאכט צורעכט דעם צונעמאכטען פום. — איך זאל האבען נאר אין שלאפקיט, זאלט געווען גוט! די צרה איז, וואס ס'איין ניט איך שלאפקיט אויף דער וועלט, וואס איך זאל זי ניט האבען, און פרענט מיך, וואס טהוות מיר וועה — וויס איך אליאין ניט! אט שטעה איך אינאיינעם מיט א וויבעל פון זועניראָדְקען האט זי צו מהן מיט דער לונג. גארנישט! וויסט זי חאטש, וואס איהר פעהלט! צי, אשטיינגער, נעט דאס וויבעל פון גריידיק מיט די קאָלי אויגען: זי וויסט, איז זי באָדָאָרָפּ פֿאָהָרָעָן צוֹוִי מַאֲלָא אַיִן דַעַר וּוֹאָךְ צַוְּמַאְנְדָעַלְשַׁטָּם דַעַר דָאָקְטָאָר, אַוְן מַאְנְדָעַלְשַׁטָּם דַעַר דָאָקְטָאָר בְּרַעַנְתָּא אַיהֲרָ מִיט לִיאָפָעָם, אַוְן אַיִן עַקְ? צי, למשל, די לִיטָּזְוִישָׁקָעָן, וואס רֵיְסֶט זַיְקָ אַוְוָהָן. ס'איין טָאָקי אַוְוָדָאי זַעַהָרָ נִיט גּוֹט, אַז ס'טָהָוָת וּוְעָה אַ צַּחַן, וּבְפַרְטָן נָאָךְ, אַז עַס רֵיְסֶט אַיהֲרָ, נִיט אַיִן מִין מַאְסָם, אַט דַעַר גַּאנְצָעָר קָאָסְטָעָן! ס'איין גַּאֲרָ אַ סְבָּרָה, אַז ס'איין בַּיְ אַיהֲרָ אַ רְעַמְאָטִי אַוְלְכָבָר, נִיט פָאָר מִיר גַּעַדְאָכְטָן. פּוֹן אַ פְּאָרְקִילְוָנָג אַיִן דָאס אַיהֲרָ גַּעַקְוּמָעָן. אַיִן באָרָ האָט זַי דָאס גַּעַחְאָפְטָן. אַוְן אַיְצָט רֵיְסֶט זַי זַיְקָ די גַּלְיְיכָעָן וּוְעָנָט. אַיך בֵּין שְׂטָאָרְקָעָר פּוֹן אַיְזָעָן, אַז אַיך הַאֲלָט אַוְיס אַיהֲרָע גַּעַשְׁרִיּוּן, וואס זַי שְׂרִיְטָן! אַוְן וּוְעָר אַיִן שְׂלָדוֹגָן, אַז נִיט די מַאְנְסְבִּילְעָן? (בַּיְ דַי וּוּרְטָעָר טָהוֹת זַי אַ בִּיזְעָן קָס אַיִן מִין וּוַיְנְקָעָל אַרְיִין). וּוּן אַיך האָב אַזְאָ צִיְהָנוּוּהָטִינָג, רֵיְס אַיך אַרוֹיס אַלְעָ צִיְהָן מִין מָאָן פּוֹנְקָס מַוְיל!

— וואס האָט דַעַר מָאָן — זַאנְ אַיך — גַּעַזְיְנִינְטָן, אַז דַעַר וּוְיִבְטָהָוָן וּוְעָה די צִיְהָן?

— אַזְאָ? טָאָקי בָּאָמָת? — זַאנְ דָאס וּוְיִבְעָל, שְׂטָעָלָט אַרוֹיס דַעַר צּוֹנְעַמְאָכְטָעָן פּוֹן אַוְן טָהוֹת אַ סְמָאָרָעָ מִיט דַעַר נָאָז. — אַז

קינדרער האבען איזיך — דאס איז נארכניט? טראאנגען און זוינגען און אנטוועהנען און פאקסען און מאולען און צייחנרטעלעך און קאשקלעך שאבען און ווינרעלעך וואשען און העמדלעך ניזען און זעקלעך פאַרְדָּעַטָּעַן און צוֹוָאנְגָּעַן און וואַשָּׁעַן און קעַמְעַן און פֿאָרְקָעַמְעַן?... איזא, דאס ווילט איהר ניט הארכען? איהר האט, זאגט איהר, קיין צוֹיט ניט? איהר ווילט, זאגט איהר, געהן שפֿאַצְיַעַרְעַן מיט די קינדרער אין וואָלֶד? דאס, וואָס עס פֿאָסְט איזיך ניט, דאס הערט איהר ניט? מיר קעַנְעַן איזיך! מיר זעַנְעַן קלְאָר אין איזיך! איהר מענט אַנְרוֹקָעַן דאס היטעל נאָר בעסער! נישחה, דעם אַמְתָּעַן מען זאגען דעם איינגענען טאטען...

.2.

[מיין "חברה" איטליהכער מיט זיין גווערטו. — דער סמאָרגָאנָגָעַר שרכו ניט טיר איזו עזה.]

מיין חברה בעטה, ווי אויבען איזו געשטענען, פון קיין עינ-הרע אכט פֿאָרְשָׁוִין: דריי מיידעלע, עלטערע שוין, צו ליטען, צוֹוִי קלענערע און דריי יונגלעך. אלע האבען זיך איז די ביטערע יאַהֲרַעַן גענוג אַנְגָּהוֹנָגָעַט נעבאָך. גוט אַנְגָּעַסְעַן מיט צוֹת, און אלע ווילען איזיט לְעַבְעַן אַ נוֹטָעַן טאגַן, גענִיסְעַן גְּלִיאַד מיט אָנוֹנוֹ פֿוֹנְסָם נְזָעַן! נאָר אַיטְלָיְכָעַר פֿוֹן זַיִן שטעלט זיך פֿאָר זַיִן נְזָעַן נאָך זַיִן פֿערְשָׁטָאנָד. לְמַשֵּׁל, מיין עלטערע טאָכְטָעָרִים נְזָעַן איז אַ דְּאָקְטָאָר, און דְּוֹקָאָר פֿוֹן יְהֻוֹפְּעַן, די אַנְדָּרָעַט טאָכְטָעָר ווֹיל אַ יּוֹרִיסְטָן, און דְּוֹקָאָר פֿוֹן אַדְרָעַם, און די דְּרִיטָעַט — אַ אַינְזָעַט נְיַעַר מיט אַ קְנָעָפְּעָל (עד מען זיך זַיִן פֿוֹן ווֹסְטָעַר אַ שְׂטָאָדָט ער ווֹיל). דער גְּנָעַן פֿוֹן מִיְּנָעַד דריי יונגלעך איזו שוין ווֹיְעַטְרַעַט נאָר אַיְין אַנְדָּרָעַט נְזָעַן, דה היינו: איינָגָעַר גַּעַת מיט דעם גַּעַגְגָּה, אַז קַיְין

בשיטרע זיך, ווי פאההען רײיטענדין אויף א פערדען, קאן שון, דאכט זיך, נאר ניט זיין אויף דער וועלט. דער אנדער דאט שטראק חשק צו האבען א וועלקס-יפעד. „ווען דער פאפאשא, זאט ער, קויפט מיר א וועלקס-יפעד אויף דער דאטשע, בין איך אינשר א גליק-יבער!...“ און דער דרייטער בעגעגענט זיך מיט א רויט העמראל, מיט נלאנצענדינע שטיוועל, די הויזען אריינגע-לאט אין די חאליעוועס, און א הינטעל זאל איהם נאכלויפען פון היינטן. און מע מז דאס אלסדרינג קויפען, ואָרוּם בֵּין מײַן ווֹיְבָּן, זאל לאבען, איז איטליך פינד אזווי טיער, אזו ציטעריג, אzo זוי פיהדען אוים בי איהר וואס זוי ווילען; ובפרט איצט, אzo גאט האט געהאלפען, מע קאן אויספיהרען, — פאר וואס זאל מען זשא-לשווען? דאס איז אבער אלץ גערעדט געווארען פון די זאבען, וואס מע קאן דאס קויפען פאר געלד. אבער שידוכים פאר די טשכטער? וואס טהוט מען מיט שידוכים? א דאקטאָר, און דוקא פון יעהופעץ? א יוריסט, און דוקא פון ארעים? און א איזושינוייר מיט א קנטעל? דאס הייסט אפייל, אzo מע זאל שטראָפֶען דאס איינגענע וויעדרער צורייך, איז געלד קרינט טען דאקטוירים מיט יוריסטען מיט אינשזוניירען וויפיעל איזיד ווילט! זונט מען איז געוואר געווארען, אzo איך האכ גע-חאטט די נראבע עטליכע טוייענדער, האבען מיר שרכןינט בעוואָר-פֿאָט טיט בריוולעך פון דער גערער וועלט; דער סמאָרangingער שדכן דאט מיר שווין אַפְּגַּעַלְאָגָּעָן דִּי טִירָעָן; ער האט מיר אויפגעגעבען אַפְּסַאָר זיַּעַבָּעָן און צוֹאַנְצִיגָּנִים און האט מיר שווין אַפְּגַּעַן זידשאָט אויך.

— וואס בין איך שלידן, — טענה איך צו איהם — אז מיינע טשכטער ווילען נישט חתונה האבען דורך סיון שדכן בשום עניין זאָהן?

— זוי ווילען, — זאג איך — עם זאל זיך מאכען עפים דורך א... א... בעגעגעניש... א... א... לייעבע...

— איזו? — זאנט ער. — זוי זענען בי איז אנדערש ניט געוועהנט געווארען? לייעבעס גלאסט זיך זוי? וועל איך איז איז נעבען אין עזה: זוי זאלען בי איז שלאפען אויף די פענסטער, וועט טשׂ זיך אויף איז דערבראָרערען, מע וועט זוי אַרוֹיס' גַּנְבָּעַד נען און טע וועט מיט זוי אַנטַּלְוִיְּפָעַן...

אין איז אנדער צייט וואָלט בי מיר דער סמֶּאָרְגָּנָּאָנָּעָר שרכנו געפֿעַנְט טִיטֵּן קָאָפּ דִּי טִרְדָּ; נָאָר אָז מַעַּה האָט אָונְטָעָרְגָּ�וֹ אָבָּסְעָן טַעַכְתָּאָר, אָוָן נָאָךְ דָּרְדִּי שְׁטוּק מִיט אַמְּאָל, מָזָן מַעַן אַרְאָפְּשָׁלְוִינְגָּן אָוָן מאָכָּעָט אַשְׂוּוֹיָג.

בּּוֹדְסְטְּדוֹתָה מָז אַיךְ אַיז זָעָגָן, אָז נִיעָזָן אָז נִיעָצָן פְּרָאָךְ צענט וְאָגָעָן טִיר אַרְוִיסְגָּעָפָּהָרָעָן קִין בּוֹיְכָּרִישָׂ אַוְיףָּ אַדְּאָטְשָׂעָן נָאָר צְוַלְיָעָב די טַעַכְתָּאָר: אָפָּשָׂר וְוֻעָט גָּאָט רְחַמְנָוֹת הָאָבָּעָן, עַט וְוֻעָט זִיךְ צְוַשְּׁלָאָגָעָן אַלְיָיכָּעָבָּאָזָךְ. מַחְמָת דָּא אַין בּוֹיְכָּרִיךְ וְוֻעָרָעָן גַּעַשְּׁלָאָסָעָן אַלְעָז זְוַמְּעָר די פִּינְסְטָעָ שִׁידְוּכִים פָּוּן יְהָוָהָעָז. דָּעָר שְׁבָל אַיז מַחְיָיב, וּוְיָל אַוְיףָּ אַדְּאָטְשָׂעָ אַיז די וְוֻלְּטָ אָפָּעָן. דָּעָר וְאָלְדָאָז גַּעַנְגָּן נְרוּוֹסָה. דָּעָר וְאָקְזָאָל אַיז תְּמִיד פּוֹל מִיט מְעַנְשָׂעָן. פָּאָרָהָן אַיז אַוְיךְ אַגְּרָטָעָן, אַטְהָאָטָעָר. בְּחָוּרִים אָזָן מִיְּדָלְלָעָסָבָעָן גַּעַנְגָּעָן זִיךְ צְעהָן מַאָל אַיז טָאגָן, קָוְקָעָן מִיט אָוְגָעָן, שְׁמִיכְלָעָן אַיִּינָס צָוָם אַנְדָּרָעָן, וְאָרְפָּעָן זִיךְ דָּוְרָק מִיט אַ פָּאָר וְוּרָטָעָר. נַאֲבָשָׂעָם וְוּרָדָעָן בְּעַקְעָנָט, מַעַגְהָט אָבִיסָעָל שְׁפָאָצְיָעָרָעָן אַיז וְאַלְהָהָאָבָעָן שִׁיפְּטָמָעָן מַעַן זִיךְ אַוְיףָּ אַ שְׁיָפְּעָל אָזָן מַעַזְנָט לְיָהָלָךְ... אָזָן בִּיְנָאָכָט זִיכְטָמָעָן אָקְעָגָעָן דָּעָר לְבָנָה, מַעַצְהָלָט די שְׁטָעָנָעָן אָזָן מַעַזְפָּצָט — אָזָן מַעַלְעָר בְּרָעָכָט מַעַן אַיז יְהָוָהָעָז.

.ח.

[דָּעָר אַוְיבָּשְׂרִיךְעָר וְאָלְדָאָז מִיט אַלְעָז זִינָנָעָ בעַשְׁעַפְּנִישָׂעָן. — פָּעָרְשִׁיעָרְעָנָעָן פָּאָלְגָּעָה. — די בּוּסְטָעָר הָאָלְטָעָן טָרָד.]

אוֹבָאָיְהָרָ מִיְּנָטָה. אָז דָּעָר בּוֹיְכָּרִיךְעָר וְאָלְדָאָז אַיז אַ וְאָלְדָאָז וְוּי אַלְעָז וְוּלְדָעָר — האָט אַיְהָר אַ טָּוּתָה. אַיְהָר קָאָנָט דָּא שְׁפָאָז

ציירען אײַינער אלֵיָהוּן ווֹיְפִיעָל אַיְהָר ווֹילֶט — אַיְהָר הַאֲט נִישְׁתַּחַווּן וּוְאַס אַיבָּרְצָטוּרָאַכְּטָעַן: עַס וּוּלְעַן אַוִּיפָּאַיךְ נִיט אַנְפָאַלְעַן חַלְילָה קִין גּוֹלְנִים; אַיְהָר ווּעַט נִישְׁתַּבְּעַנְגָּעַנְעַן נִישְׁתַּקְּיָין ווּאַלְקָה, נִשְׁתַּקְּיָין ווּוַיְלָדָעָ צִיְּעָג אָוֹן נִישְׁתַּקְּיָין חַיְּה-זָרָעָה. אַיְהָר סְקָאנְט דָּא בְּעַגְעַנְגַּעַנְעַן אַנְדָּרְעָעָמִינִים בְּעַשְׁעַפְעַנְיִשְׁעָן: אַ יַּאֲדָעְשְׁלִיוּעָן אַיְדָעָן, וּוְאַס גַּעַת אַרוּם פְּרָאַנְקָע אָוֹן פְּרָיִי אַיְבָּעָרָן ווּאַלְדָּא אָוֹן חַרְאָקָעָט אָוֹן שְׁפִּיט; אַ קְּרָאַנְקָע אַיְדָיָנָע נַעֲבָאָר, וּוְאַס הַאֲלָט זִיךְּר אָוֹן בּוּיְם אָוֹן הַוְּסָט אָוֹן הַוְּסָט גַּעַשְׁמָאָק, אַדְרָעָ זַי לִינְגְּט אַוִּיפָּה דָּעָר עַרְד אָוֹן פָּאַכְּט מִיט דָּעָר נְשָׁמָה; וּכְדָומה נָאָך אַוְלָכְבָּעָמִינִים בְּעַשְׁעַד פְּעַנְיִשְׁעָן. וּוְאַס מוֹטְשָׁען זִיךְּר אָוֹן ווּלְעַן נִישְׁתַּטְאַרְכָּעָן, וּוְאַס גּוֹלְבָּעָן אֵין כְּשָׁוֹת, דָּקְטוּרִים, רַעֲצָעְפְּטָעָן, ווּלְדָעָר, לְופְּט, וּכְדָומה אַוְלָכְבָּעָ חַלְמוֹת... אַנְדָּרְעָעָמָקָע, דַי וּוְאַס הַאֲבָעָן גַּעַלְה, לִינְגְּעָן אַוְיְסְגָּעְזְיִונְגָּעָן אֵין "הַאֲמָקָעָן", אַוְלָכְבָּעָ ווּיְגַלְעָד, וּוְאַס זַעַנְעָן צָוָּעָבָנְדָעָן צָו דַי בּוּיְמָעָר אָוֹן זַעַהָעָן אַוִּיסָּמָעָן ווּיְהַעַנְגְּדִינְגָּעָן קְבָרִים.

אַיְדָעָן הַאֲבָעָן לְיעָבָא אַחֲרוֹת; זַיְהָעָן וַיְהָיָן וּוּאוֹיְפָאַנְסָמָעָן — הַאֲבָעָן זַיְהָיָט זִיכְּרָעָן אַיְטָלְכָעָר בְּעוֹזְנְדָעָר. נָאָר אַלְעַצְּזָוָאַמְּעָן — "וּוְאַס נָאָט נִיט, אַבְּיָ אַיְנָאַיְנָעָם". פָּאַרְהָאָן עַרְטָעָר אַיְנָמָס בְּוּיְבָעָרָיְקָעָר ווּאַלְהָ, וּוְאַס דְּיַעַנְגָּעָן פָּאָר אַ קְּלָובָה, אַדְרָעָה, לְהַבְּדִיל, אַ בְּיַתְּהַמְּדָרְשָׁה, ווֹאָו דַי שְׁלָאָפָעָ גַּעַבָּאָר קָאנְגָּעָן זִיךְּרָעָן צָעְנוֹיְפָקָטָעָן אַבְּיַסְעָל זִיכְּרָעָן. אַבְּיַסְעָל וִיצְעָן הַיּוֹסְט — אַבְּיַסְעָל רַעְדָעָן, אָוֹן אַבְּיַסְעָל רַעְדָעָן דָּעָן הַיּוֹסְט — אַבְּיַסְעָל בְּעַרְעָדָעָן...

דוֹרְכְּגַעְגָּנָגָעָן זִיךְּרָמִיט מִינְגָּעָן אָוֹן ווּאַלְדָּא אַבְּיַסְעָל שְׁפָאַצְּיִעָרָעָן. דָּרְרוּהָעָן מִיר פָּוּן דָּעָר ווִוְיִטְעָן אַ גָּאנְגָּעָן רַעְדָעָל אַיְדָעָן אָוֹן ווּיְבָעָר זִיכְּרָעָן אֵין פְּעַרְשִׁיעַדְעָנָעָ פָּאָוָעָן אָוֹן זַעַהָעָן אַוִּיסָּמָעָן ווּיְמָתִים.

— מִשְׁהָ, דַו ווּיְיִסְטָ נִיט, ווּעָר דָּאָס אַיְזָ ? — רַופְּט זִיךְּר אָוֹן אַיְינְגָּעָר אָוֹן ווּיְזִימְטָאָן אַוִּיפָּאַיךְ אַוְנוֹז מִיט דַי אַוְינְגָּעָן.

— פָּוּן ווּאָנְגָּעָן זַאְל אַיךְ ווּיְסָעָן ? לְאַמְּרִיךְ אַזְוִי ווּיְסָעָן בְּיוֹזָ ! — עַנְטָפָעָרָט מִשְׁהָ אָוֹן פְּעַרְהָוָסָט זִיךְּר.

— שא! — רופט זיך אָן אַ דָּרִיטָעָר. — עם געהער זיין די ניע דאטשניקעם, וואס וענען היינט אין דער פריה אַרְיבּעֶרְגָּעָפָהּ רען קיין בויכעריך אויף דער גְּרוּיסְעָר דָּאַטְשָׁע.

— אויב אָזּוֹי, — רופט זיך אָן נאָך אַיְינָעָר אָן ועטע זיך אויף פון דער ערְד אויף די אַוִּיסְגָּעָדָרְטָעָה הענד, וואס ועהען אָוִס ווי צוּוִי שְׂטָעַלְעָד, — אויב ס'אייז די דָּאַזְוָגָע, וואס אַיהֲרָה מֵינָט, וועל איך אִיך עָפִים דָּרְצָעַהָלָעָן אַ שְׁעַנְס...

דערעהרט, אָזּ מַעַן ווֹיל עָפִים דָּרְצָעַהָלָעָן אַ "שְׁעַנְס". ווערען אלע מותים לעבעדריג, אָזּ יְעַנְעָר, וואס האָט זיך אויפֿגעֻעָצְט אָוִיפֿ די דָּאַרְעָה הענד, הָוָסְט זיך גּוֹט אָוִס אָזּ דָּרְצָעַהָלָט עָפִים שְׁטִידָעָרְדָעָר נְאַנְצָעָר קָאַמְפָאַנְיָע, אָזּ אלע הערָען זיך צו מִיט גְּרוּיס פָּעָרְגָּעָנִינְגָּעָן, קוּקָעָן בְּשַׁעַת מְעַשָּׂה אָוִיפֿ מִיר אָזּ אָוִיפֿ מִינְעָט טָעַכְטָעָר.

— ברײַנְעָן! — רופט זיך אָן אַיְזָנָע צו דער אַנְדְּרָעָר גָּאנְץ הוֹיך אָוִיפֿ אַ קּוֹל. — וואָסְעָר מִידָּעָל נְעַפְּעַלְט אִיך בְּעַסְעָר פָּוּן די דָּרִיוּ?

— די מִיטְעַלְסְטָעָן — עַנְטְּפָעָרְט אַיהֲרָה בְּרַיְינְעָן אָוִיך אָוִיפֿ אַ קּוֹל.

— אַיאָ, די מִיטְעַלְסְטָעָן, שְׁרָהְזִיסְעָל?

— נִיּוֹן, — זָאנְט שְׁרָהְזִיסְעָל — די מִיטְעַלְסְטָעָהָט נָאָר שְׁעַנְעָהָרָאָר, אָזּ ווַיְיַטְעָר נְאַרְנוּט. מִיר נְעַפְּעַלְט די קְלָעָנְעָרָע. די קְלָעָד נְעַרְעָזָל נִישְׁטָהָאָבָעָן די נָאָז, ווֹאלְט זַי גָּאָר גָּעוֹזָע אַ "קְרָאָסָאוּוִיצָע"!

— שְׁשָׁשָׁא! — שְׁרִוְיטָאָן אָוִיך די ווַיְיַבְּעָר אַיְינָעָר פָּוּן די מאָנְסְבִּילָעָן. — האָסְטָט דו נְעוֹזָהָעָן אַבְּיסְעָל, ווי די גָּעָנוֹ האָבָעָן זיך צְעַנְאַגְּרָט? !...

מִיר לְאֹוֹעֵן זיך גָּעוֹהָן ווַיְיַטְעָר אָזּ בְּעַנְעַנְעָנָעָן אָזּ ווֹאלְד אַנְדְּרָעָד רָע מִינִי בְּרוֹאִים; זַי זִיכְעָן אַרְוָס גְּרִינְעָט טִישְׁלָעָד, האָקָעָן אַיִן "אַקְעָע" אָזּ אַיִן "זַעַכְסְּ-אָזְ-זַעַכְצִין" אָזּ שְׁמִימְסָעָן מִיט די קָאָרְטָעָן:

— אַ דְּזִוְעָרָעָל אָוִיך דָּרִיוּ?

— נָו?

— אָזּ אַ דְּרִיוּעָרָעָל אָוִיך דָּרִיוּ?

— נו?
 — און נאך אָ דרייערעל אויף דריי, ווי אויף אלע?
 — געגענטפערט! וואס האט איהר?
 — דריי שקצ'ים.
 — בלאטע! און איהר וואס האט?
 — דריי שיקסעם!
 — שפייט זוי אן אין פנים! מלכ'ים זענען בילכאל!...

 — הונדרט דרייסיג?
 — מיינע!
 — הונדרט פינט און דרייסיג!
 — פאס! לאו איז נאט העלפונג! וואס איז קאואר?
 — קאואר איז טראָפ. (ניר, אין אין אטעם): פערצ'ינג און
 פון די פערצ'ינג און בי די פערצ'ינג און אַריבער די פערצ'ינג און פון
 יענער זויט פערצ'ינג.
 — און דער קעניג פיך אין אָ הוונט? אָ קנט אַיבער דער
 מאָרדע!
 — רעמיין!
 — פֿאָרנִיצְט גּעוֹנְט!

.

אט די נפשות, ווי עס וויזט אויים, טראָכטען אַפְּלוּ נישט
 פונ'ס טוידט. צוישען זוי איז פֿאָרָהָן אַזעלכע, וואס שטמען פון
 יהוהפעץ קיון בויבעריך נישט צוּליַעַב דעם שענעם ווואָל, און נישט
 צוּליַעַב דער געזונדער לוֹפְט. נאָר לכתהילָה לשם "אַקָּע", אַדער לשם
 "זעקסְאָונְזְעַכְזִינְ".
 נאָך ווַיְתַעַר הויבען מיר אָן בעגעגען פֿאָרָלעָר, בחורים און
 ציידלעָר, וואס געהען שפֿאָצְיעַרְעַן אויף אַלעֲרָלִי אַופְּנִים. אין
 פֿאָרָלעָר געהט אַונְטַעַר די הענֶר, האָלָט זיך נאָר פֿרַיְנְדַלִּיך; זי

קוקט אויף איהם, און ער קוקט אויף איהר, און ביידער זינגען זי
זו עפיס א מאדרנע ליעדרען און מאנגענ-יזו צום טאקט:

ליובלוו קאפאסטו, ריעדרה, קוואס —
נא באַלְשָׁע ווּסִיעָר לְיוֹבָלוֹו יָא וּוָאָס !
וּוָאָס אַבְּאַזְּשָׁאָיָו !
* וּוָאָס אַבְּאַזְּשָׁאָיָו ! ... *

דאָס אַנדְּרָע פֿאַרְעָל לְעַרְעַנְת זֶיךְ, אַפְּנִים, אַדְּרָע מַע
שְׁפִיעַלְתָּזֶיךְ אֵין "חַאַפְּעַרְלָעַךְ": זֶיךְ לְוִיפְּט, אַונְ ער לְוִיפְּט אַיהָר
נַאֲךְ; ער ווּל זֶיךְ חַאַפְּעַן, אַנְטְּלָוִיפְּט זֶיךְ, דָאָס דְּרִיטְעַ פֿאַרְעָל הַאֲט
זֶיךְ פֿעַרְכִּיטְעַן מִיטְ דְּיַוְצְרוֹת: ער הַאֲט אַנְגַּעַתְהָאָן אַיהָר מַעְנָץ
טַעַלְעָע, אַונְ זֶיךְ הַאֲט אַנְגַּעַתְהָאָן זֶיךְוּזֶיךְ קַאַפְּעַלְיָישׁ — אַונְ גַּעַתְהָוּ זֶיךְ
עֲפִיס !... אַנדְּרָע גַּעַתְהָעַן וּוּיַּעַדְרָעַ מְשֻׂגְעַנְעַרְוּזֶיךְ אַונְ שְׁרִיְעַן אוֹפְּ
קוֹלְיָקָוֹת: "אָס — אָוָן אָס — אָוָן" אַונְ זֶיךְ עַנְטְּפָעָרט דָאָס
וּוּיַּעַדְרָקָוֹל פּוֹנְס וּוּיַּטְעַן וּוּאַלְדָ: "אָס — אָוָן" ...

שְׁטִיל, פֿעַרְשְׁטָאַרְבָּעַן שְׁטַעַתְהָט דָעַר וּוּאַלְדָ. סְאַיְז נִיט זֶיךְ עַמְּקָם,
שְׁטִיל, אַוִּיסְגַּעַזְוִינְגָעַן, מִיטְ נְדָלוֹת, שְׁטַעַהָעַן דְּיַהְוִיכָע סְאַסְנָעָס מִיטְ
דְּיַנְרִינְעַ שְׁמַעְקַעְנְדִינְגָעַ נְאַדְלָעַן אַונְ קַוְעָן אַרְוִיָּה אֵין לְוִיטְעָרָעַ בְּלוּעָן
הַימָּעָל אַרְיָין — זֶיקְט זֶיכְעָר, אַיהָר וּוּטְ בְּיִי זֶיךְ נִישָׁט גַּעַוְאָהָר
וּוּרָעָעַ נְאַרְנִישָׁט.

וּוּיַּסְטָ אַיהָר, וּוָאָס אַיךְ וּוּל אַיךְ זֶאנְגָעַן ? אַיךְ הַאָב מַוְאָא,
אוֹ דָעַר בְּוּיְבָעָרְיוּקָעַר וּוּאַלְדָ אַיזְזָעַר שְׁדָכוֹן פּוֹנְס סְמָאַרְגָּאַנְעָס
שְׁדָכוֹן אַונְ פּוֹן אַלְעָ שְׁדָכוֹנִים אוֹפְּ דָעַר וּוּלְטָט.

* אַיךְ הַאָב לְיַעַב קְרוּיט אַונְ רַעַטָּאָר אַונְ קוּוָאָס — נַאֲךְ טַעַר פּוֹן אַלְעָ שְׁיַעַב
אַיךְ אַיךְ ! אַיךְ הַאָב אַיךְ לְיַעַב, אַיךְ הַאָב אַיךְ לְיַעַב !

ט.

[דאס עסען אויף דער פרייער לופט. — אָרְעַמּוֹ לִיְוֶת שְׁפָעָפּוֹלִירָעַן. — דעם רעסטאָז.
פֿאַלְיוּרִים וּוַיְבָעָלִים מַאן. — דֵי דָּאַמְּעָן טִיט זְיַיְעָר שְׁפָרָה.]

געוקמען אהוים פונ'ס וואלה, האבען מיר געטראָפּען אַ נְ‏רִיְיטָעַן
טיש אויף דער וועראָנדָע, וואָס אַיז בעוֹאָכְסָעַן פֿון אלָע זְיַיְיטָעַן מִיט
גרינְעַן בְּלָעְטָעַר, אַונְזָמְרַעַן זִיךְרַעַן גְּזֻעָצָט עַסְעַן עַרְשָׁטָעַן מַאלָע
אויף דער פְּרִיְעַר לְופּט. אַ נְּגַנְצָעַר כָּאָר פֿון פְּוִינְגָלָעַר, אָמוֹזִיסְטִינְגָּעַ
כְּלִיזְמָרַ, האבען אַונְזָ צְגַנוּנְגָּעַן צָוָם עַסְעַן, גְּעַפְּרִישָׁשָׁעַט, גְּעַטְּשָׁעַט
רִיקְעַט אַונְזָ גְּעַטְּרָעְלִיְקָעַט אויף טְוִיזְעָנְדָרְלִי אָפְּנִים, אַונְזָ צְגַנְעַן
שְׁפָרָוְנְגָּעַן אלָעַ מַאלָע אַיְינְצִינְגְּוַיְיזָ צָוָם טִישׁ: צְיַצְּצִיעַ, פְּיַקְּדִיפִּיקָן
געחאָפּט אַ ברְעָקָעַל — אַונְזָ אַוְעֲקָנְעָפְּלוּיָּעַן וּוַיְיטָעַר.

— חֵיה-עַטְעָלָן — רֹפֶךְ אַיךְ מִיךְ אָן. צָוָם מִין וּוַיְיבָן. — וְוָאָס
זְאַנְצָט דַּו דְּרוֹוִיָּפָן? נָאָךְ אַזָּא שְׁפָאַצְיְעָרָנָגָן אַין וּוְאָלָר עַסְעַן אויף
דער פְּרִיְעַר לְופּט אַיז, אָפְּנִים, נִיטָּשְׁלָעַט?

— וְוָאָס זָאָל אַיךְ זְאַנְצָעַן? — עַנְטָפָרְטָמָר מִיר מִין וּוַיְיבָן, וְוִי
איְהָרָ שְׁטִינוּגָר אַיז. — אַיךְ הָאָבָדָךְ דִּיר שְׂוִין לְאָגָג גְּזַוְּאָגָט: אַ
רוֹחָ אַין גְּלָלָטָסָטָמָעָן אַרְיִין! אַיְיָן שְׁטִיקָעַל חַסְרוֹן נָאָר, וְוָאָס
סְאַיז שְׂוִין דָאָ צָוָם פְּרִיָּי, צָוָם אָפְּעָן, מַעַן וּוַיְיסָט אַיְינָס בְּיִוָּס אַנְ-
דָּרָעָן וְוָאָס סָעָ קָאָכָט זִיךְרַעַן. דָּאָס גְּרִידְרִיקָעַר וּוַיְיבָעַל, וְוָאָס מַאנְ-
דָּלְשָׁטָטָס דָּעַר דָּקְטָאָר בְּרָעָנָט אַיְהָר דֵי אַוְיָגָעָן מִיטָּ לְיַאָפָעָם, אַיז
שְׂוִין גְּעוּוֹן בֵּי אַונְזָ אַיז קִיד אַיז אלָעַ טְעַפְּלָעַר, אַונְזָ דָּאָס רַעַסְטָאָ-
פְּאַלְיוּרִים וּוַיְבָעַל הָאָט אַוְיָסְנָפְּרָעָגָט בֵּי דֵי דְּרִיעָנָסְטָעַן אַלְסְדִּינָגָן,
וְוָאָס בֵּי אַונְזָ טָהָות זִיךְרַעַן פֿון דָּעַר עַרְשָׁטָעַר שָׁעה נָאָךְ אַונְזָעַר
חתונה... .

— אַירָעַן, נִיטָּשְׁמָס אַ נְדָבָהָן — רַוְפָעָן זִיךְרַעַן אַעֲלָמִיכְעַד אַרְעַעַ-
מָעַ לְיַוְיטָמָעַ אַ מַאלָע, וְוָאָס צְיַהָעַן זִיךְרַעַן אַיְינָס נָאָכְ'ן אַנְדָרָעָן אַ
זְאַנְצָעַ שְׂוָרָה.

— פון וואנגן זונט איהָ? — פהו איך אַ פרען אײַנעム פון זיין.

— פון יעהָופֿעַע, — ענטפֿערט ער מיר.

— זיצט איהָ, הייסט דאס, היע?

— חילֶיהָ! — מאכט ער. — מיר קומען צו פֿאַהְרָעַן אַלְעַ מאַל אַהֲרֹן מיט דער באָהָן.

— קאָסֵט דאַך אַיְיךְ הוֹצָאָהּ? — זאג איך. — מאכט איהָ חאָטֵש אָפּ ווֹאָסּ עַמְּ קאָסֵט אַיְיךְ?

— ווי אַמְּאָל, — זונט ער: — אַמְּאָל שְׁלַאֲגַנְּט מעַן אוִים די הוֹצָאָהּ, אָוָן אַמְּאָל דערלעַנט מעַן. אַיטְלִיכְס גַּעַשְׁעַפְט אַיז אָזָן. סְאַיז אַ "שְׁפָעַנְעַלְאַצְיָעַ"; מיר "שְׁפָעַנְעַלְיְרָעַן"...

• • • • • • • • • • • •

— שלום עליכם איהָ, ברוכים היושבים! — רופט זיך אָן אַ געלער יונגעַרְמָאָן מיט אַ זִידָעָן קאַשְׁקָעַטָּעָל אָוָן מיט אַ ברִיטָעָן טַלִּית-טַקְתָּן, אָוָן שְׁטַעַלְטָן זיך אָוּוּעָק אַקעְגָּעָן אָוָן קוּקָטָן, ווי מיר עסָעָן, אָוָן רַוִּיכָעָט אַ פֿאַפִּירָאָס.

— עליכם שלום. — זאג איך צו אַיהם — קומט עסָעָן.

— עסָט נְזָוָנָט. — מאכט ער צו מיר אָוָן רַוִּיכָעָט דַעַם פֿאַרְאָס.

— פון וואנגן אַיז אַיְיךְ? — פרען אַיךְ אַיהם.

— אַיךְ בֵּין — זאנט ער — פון רַעַסְטַאַפְּאַלְיָי. אַיךְ בֵּין גַּעַד קומען אַהֲרֹן, הייסט דאס, צו מיין וויבּ מְבָרְחוֹלה זַיְן. זַי זַי זִיצְט טַאַקְיִ דָא מיט אַיְיךְ אַוִּיפּ אַיְין דָאַטְשָׁע.

— זונט איהָ, הייסט דאס, דַעַם רַעַסְטַאַפְּאַלְיָעָרָס ווַיְכַעַלְסָס מָאָן? סָהָ שְׁמָכָם?

— חַיִּסְצּוֹאַלְגָּן.

— אַירָאָה האָט מיר עַפְּים גַּעַוְאַלְטָן זָאנָעָן, רב חַיִּסְצּוֹאַלְגָּן?

— ניין. — מאכט ער צו מיר גאנץ ערנטט. — איך האב דער זעהן פון דער וויטען, או איהר עסט. בין איך צונגעאנגען אוטיסטי טען זעהן, ווי איזוי עסט א איד אהן א היטעל? ...

— פונקט — זאג איך צו איהם — די איגענע מעשה, וואס האט זיך געטראפען אין קאנטאפאפ. קיין קאנטאפאפ אויז ניט לאנג בעטמען צו פזחערען דער רעסטאטפאליער רבבי איזיערער. אויז ארײַן-געטמען צו איזס איזונער א געויסער מותנער, רב משה קאנטאפאפער, וואס האט נישט פון קיין רבבי', אוון לענטט איהם אינדייער א שערבעל און שווינט. פרענט איהם דער רבבי: "וואס וועסט דו זאגען?" ענטפארט ער ניט דאס אנדראיער וארט. פרענט איהם דער רבבי לאונטאנידער דעם רבבי' נאך א קערבעל. פרענט איזס דער רבבי נאך א מאל: "וואס אויז דיאן באגעהר?" רופט זיך און דער משה: "גאנזיט. איך האב נאך געוואלט זעהן, ווי איזוי נעטט א איד אומזיסט נעלט" ...

דער רעסטאטפאליער'ס וויבעל'ס מאן דרעהת זיך אויס מיט'ן פנים אהיין, טהומט א שפיי און טראט אפ.

— וואס זאגנט דו, חיה-היטעל, אויפֿ דיאן רעסטאטפאליער'ס וויבעל'ס מאן?

— וואס זאל איך זאגען? — מאכט זו. — דיאינע יעההעצעטער אריסטאטקעס מיט די בריליאנטגען אויהרינגען, וואס זיעען דא אויך דער דאטשע, זענען נישט בעסער. א גאנצען טאג החרט מען פון זוי נאך "חאַ-חאַ-חאַ" אוון "חאַ-חאַ-חאַ" פאָרוֹהָן דא ביי אונז איזינע א דאמע מיט בריליאנטען, דוקא אועלכע. וואס זיצט כסדר איבער א בוך, — זאלסט דו זעהן, וואס זוי האט דער-ארבייט איבער א הינהרען! עם האט זיך איהר אויסגעראט, או איהר שכנה, אויך א דאמע מיט בריליאנטען, האט ביי איהר אווועסגען ...

— חאַ-חאַ-חאַ! חאַ-חאַ-חאַ! — הערט זיך א קויטשין גע-לעכטער פון א דאמע, אוון מע פיהלט, או זוי לאכט מיט יאש-תשערקען.

און די אנדרערע דאמע שרייט און שעולט, און עס וווארטונג זיך
דורך בי איהר מאָדנע וווערטער : פיסקאָטעה, מאָרְדָּאָטעה, קַאָרְפַּטָּאָטעה,
הארכַּאָטעה, פַּאָרְחַאָטעה, סַמְאָרְקַּאָטעה...
— אהאָ ! — רופ איך מיך אָן. — זי באֹיזַּצְטַּגְּטַּה דִּי שַׁפְּרַךְ !
— זַאֲלַסְטַּה דָּו אַבְּעָר זַעֲהָעָן, — זַאנְטַּ צָו מֵירַ מִין וּוַיְיב — וּוְיִ
צָו מֵירַ וּוְיִלְּ זַי נִישְׁתַּרְעַן קִין אִידְישַׂ ; נֶאֱרָ אָוִיפַּ רַוְּסִישַׂ, אָן
נֶאֱרָ אָוִיפַּ דִּיְיטַּשַׂ, חַאְטַּשְׁ גַּעַב אִיהָר אַ קְרַעַנְקַּן !...

*.

[א הייט ווָאנְדַּ אָוִיפַּ דָּעַר דָּאָטְשַׁע. — דָּאָם לִיעַר פָּוּן אַ פָּאָלְגַּוּוּיְיטַּשְׁ אָנוּ דִּי
טְחַשְּׁכּוֹת פָּוּן אַ סּוֹחַר.]

איינגעמעמידת, אויסגעומוטשעם פָּוּנְסַטְּגַּן, זענען מֵיר אַנְידַּעַץ
געפָּאַלְעַן אלְעַ, וּוְדִי סְנָאָפְעַם, אָן האַבְּעַן זַיךְ גַּעֲלַעַנט שְׁלַאָפְעַן.
אַפְּנַעַשְׁלַאָפְעַן אַקְעַעַן אַ פָּאָר שְׁעָה, חַלְוָמַט זַיךְ מֵיר, אָן אַיךְ בֵּין
אַין אַ שְׁוּזִיךְ-בָּאָה, הַעַטְּהָעַט אָוִיפַּ דָּעַר אַוְיבְּרַעַשְׁטַּעַר בָּאָנָּק, אָן
טַּע שְׁמִיסְטַּמְּטַמְּטַמְּטַמְּט מֵיר מִיט אַ וּוַיְיךְ בְּעוֹזְמַעַל, מְחִיה נְפָשָׁות !
— דָּאָוּאַי פָּאָרַע ! — שְׁרוֹיַ אַיךְ פָּוּנְסַטְּגַּן מִיט אלְעַ כְּחוֹת. —

פָּאָרַע ! פָּאָרַע, פָּאָרַע ! *
— נַאֲטַ אַיז מִיט דִיר ! וּוְאָסַ שְׁרַיְיסְטַמְּט דָו ? וּוְאָסַ אַיז דִיר ? —
זַאנְטַמִּין וּוַיְיב אָן ווּעַקְטַמִּין מֵיר פָּוּנְסַטְּגַּן.
— עֲפִים אַ מָּאָדְנַעַן הַיִּי — זַאנְטַאָיךְ — בֵּי אָונָן אָוִיפַּ דָשַׁר
דָּאָטְשַׁע ! אַיךְ בֵּין אַפְּגַּעַנְאַסְפַּעַן מִיט שְׁוֹוִיָּס ! טָהוֹ נֶאֱרָ אַ טַּפְּ.
חַיְהַ-עַטְּעַל, דִי ווָאנְט — סַע פָּאָרַעַט פּוּי אִיהָה, וּוְפָוּן אַיְזַוְּגַן.

* גַּעַב הַיּוֹם, הַיּוֹם, הַיּוֹם, הַיּוֹם.

— אוו, א דונער אוו מורה — שרײַט אוים מײַן חיה-עטעל
און מהוט א חאָפּ די האָנד צורייק. — די וואָנט אוו הײַם, ווי פִּיעַר אַ
פְּנִים. — זאג אַיך — בֵּין זיו זענען די דאָטשעם מיט
הָרוּבָּעָם?

— אַחֲם אַיך — זאגט מײַן ווייב. — האָסט געהרט אַמָּאל
אַדְאָטשׁע זאָל גָּאָר זַיְן מיט הרָבוּבָּעָם? מְשׁׁוּעָם מִינְיָן שׁוֹנוֹתִים?
עם געהרט כְּסַתְמָא אַרְיִינְגָּהָן צו אָנוֹן די וואָנט פֿוֹנְסָם אַוְוּעָן,
וּוֹאָס פָּאָרְשְׁטָעָהָסֶט דַּו דָּא נִיט?

— וּוֹאָס קָוְמָט אַרְוִיסָּפּוֹן דָּעַם, וּוֹאָס אַיך פָּאָרְשְׁטָעָה? סְ'אַיז
אווי הײַם, אוֹ מע קָאָן צְעַנְגָּהָן זַוְעָרָן, ווי פּוֹטָעָר? ...
אַיך בֵּין זיך מְטָרִיחָ אָון עַפְּעַזְאַוְוִיףּ דָּאָס פָּעַנְסְּטוּר, רִימְסָט זיך
אַרְיִין צו אָנוֹן אַיְן שְׁטוּב אַקְהָל ווַיְנְטָעָל אָון טְרָאָנְט אָנוֹן אַוְנְטָעָר
נְלִיְיךְ אַיְן נָאָו אַרְיִין אַעֲשֵׂמָאָקָעָן רִיחָ פּוֹן בְּלָוְמָעָן אָון מִינִי בְּשָׁמִים
אַזְעַלְכָּעָן, וּוֹאָס מִיר זענען צו זַיְן נָאָר נִישְׁט גַּעֲוָהָנָט גַּעֲוָאָרָעָן. אַיך
שְׁטָעָקָאָרוֹיסָּפּוֹן קָאָפּ דָּרְכָּן אַפְּעָנָעָם פָּעַנְסְּטוּר אָון בְּלִיבּ שְׁטָעָהָן
אַפְּשָׁרְבְּשָׁוֹפְטָעָר פּוֹן דָּעַר זַעַלְטָעָנָר שְׁעַנְעָר שְׁמַעְקָעְנְדִינָר זַעַרְעָן
נָאָכָּט.

דָּעַר טְוַנְקָעַלְבְּלוּעָר הַיְמָעָל אַיז אַוְיסְנַעַשְׁטָעָרָעָנֶט, בְּעֹזֶעֶץ מִיט
בְּרִילְיאַנְטָעָן, וּוֹאָס שְׁעַמְּרִירָעָן אַיז דִּי אַוְינָעָן. דָּוֹרָךְ דִּי גְּרִינְעָן בְּלָעָל
טָעָר פּוֹן דִּי בְּוַיְמָדְרָקָט קָוְטָדְוָרָךְ דִּי זְוַיְכָרְדוּוֹיִיסָּעָ לְבָנָה, וּוֹאָס טְוַקְטָט
זַיךְ אַיְן שְׁטִיקָעָר גַּרְוִיעָ חַמְאָרָעָ ; דִּי שְׁטִיקָעָר גַּרְוִיעָ חַמְאָרָעָ ווַעֲרָעָן
אַלְעָל מָאָל שְׁטָעָרָעָר אַיז שְׁיטָעָרָה, בַּיּוֹן זַיְיָ צְעַנְגָּהָעָן זַיךְ, ווי דָוִיךְ.
אָוֹן דִּי זְוַיְכָרְדוּוֹיִיסָּעָ לְבָנָה בְּלִיבְּטָה, זַיְיָ צְעַנְגָּהָעָן זַיךְ, אַהֲן
אַשְׁוּם פָּנָם. אָוֹן פּוֹן דָּאָרְטָעָן עַרְגָּנִיז, פּוֹנְסָם זַוְאָלָר, לְאָזָט זַיךְ הַעֲרָעָן
אַמְּאָדָנָע גַּעַזְאָנָגָן: "טְשָׁרִי — טְשָׁחָרָרִי — קָטִי — טְיוֹ —
טְיוֹךְ — טְיוֹךְ" ... אַיך הַעָר זַיךְ צַוְּ, אַיך ווֹיל דָּעַם אַטְעָם נִיט חַאָפָעָן,
אַיך ווֹשֵׁד פָּעַרְשְׁטָאָרְבָּעָן : אַיך האָבָּשׂוֹן לְאָנָגָן, לְאָנָגָן נִישְׁט גַּעַד
הַשְּׁרָט אַזָּא מִינְיָן זַיְנָעָן! דָּאָס אוֹזְעָן עָרָ, דָּעַר זִיסְעָר סָאָלָאָוִוִּיטְשָׁיקָה,
דָּעַר נָאָכְטִיםְשָׁוֹרָה, וּוֹאָס לְאָזָט זַיךְ הַעֲרָעָן אַיבָּעָרָן גַּאנְצָעָן זַוְאָלָר,
וּוֹאָס שְׁלָאָפְטָאָלְיָין נִיט אָוֹן לְאָזָט נִיט יְעַנְעָם שְׁלָאָפָעָן, וּוֹאָס וַיְעַקְטָט

אין איזיך טיעפעררבאָרגנען, לאָנגִגעַשְׁטָרְבָּעַנָּע גַּעֲפִיהַלְעַן, ווֹאָס
רוֹפֶּט אָרוֹים מְשׂוֹנָה-מְאָדְרָנָע מְחַשְּׁבּוֹת, אָזְעַלְכָּע מְחַשְּׁבּוֹת, ווֹאָס נְעַזְעַז
הָעָרָעָן וַיֵּךְ כָּלְלָה וּבָלְלָה נִישְׁטָה אָזְמִיט קִיּוֹן גַּעֲשֻׁפְּטָעָל, מִיטָּקִיּוֹן פַּעַר
דיַעֲנַסְטָעָל אָזְמִיט קִיּוֹן קָעְרְבָּעָל.

אִיךְ טְרָאָגָן מִיךְ אַיבָּעָר מִיטָּמִינָע מְחַשְּׁבּוֹת אִין אִין אַנְדָּרָעָר
וּוְעַלְמָ, אָהָן וּוְיִתְ-וּוִיְתָם, אִין מְיִינָע קִינְדָּרְשָׁע, יְוָנְגָעַלְשָׁע, נְאַרְיִישָׁע,
נְאָרָ נְלִיקְלִיכָּע, נְלִיקְלִיכָּע יְאָהָרָעָן, ווֹאָס וּוְעַלְעַן וַיֵּךְ שְׁוִין קִינְמָאָלָה,
קִינְמָאָל נִיט אָוְמְסָהָרָעָן, — אָזְמִיט אִיךְ וּוֹעָר אַוִּיפָּה אַ וּוְיִלְעָ אִין אַכְ-
דָּרְעָרָעָרָעָר, עַס גְּלָוְסָטָזָהָרָעָן וַיֵּךְ מִיר נִיט אָפְטָרָעָטָן פָּוּן דָּאָנָעָן, אִיךְ
וּוְאַלְמָ אָזְוִי גַּעֲשְׁטָאָנָעָן דָּא אַ גְּאַנְצָעָ נָאָכָט, נְאָר פְּלֹאָזִים קַעְהָרָעָן
וַיֵּךְ אָוָם צָוּ מִיר צְרוֹרִיס דַּי פְּרִיהָהָרָגָע, דַּי שְׁטָעַנְדִּיגָּע, וּוְאַכְעַדְגָּע
מְחַשְּׁבּוֹת: וּוְיִבְּ אָזְמִיט קִינְדָּרָעָר, דַּעְרוֹאָקְסָעָן גַּעֲכָטָהָרָעָה
נִישְׁטָה, אַ גַּעֲשְׁפְּטָעָל, אַ קָּעְרְבָּעָל...).

„מַעַן קָאָן נִיט לְיִזְקָעָנָען, — קָלְעָר אִיךְ מִיר — עַד זִינְגָּט נִיט
שְׁלַעַכְתָּ, דַּעַר חַבְרָה-מַאָן; נְאָר אַ פְּעַרְנוּמָעָנָר מְעַשָּׁה, ווֹאָס הַאָט
אִין זִינְגָּן אַ גַּעֲשְׁפְּטָעָל אָזְמִיט קָעְרְבָּעָל, זָאָל וַיֵּךְ אַוְעַקְוָעָצָעָן אַוְיָה
אַ גַּאנְצָעָרָעָר נָאָכָט קָוְקָעָן אַוִּיפָּה דַּעַר לְבָנָה, צְהַלְעָן דַּי שְׁטָעָרָעָן אָזְמִיט
הַאָרְכָּעָן דָּעַם בְּאַלְאָוִוִּיטְשִׁיק, וּוְיִרְּ זִינְגָּט, — פָּעָן...“
אִיךְ מַאָּזְמָ... דָּאָבָּ פָּעַנְסְּטָעָר אָזְמִיט לְעֵגָן מִיךְ שְׁלָאָפָּעָן.

.יא.

[ראָזְגִּינִיךְ גַּאֲלָגְנָטָעָרִיְינִיךְ טָאוֹוָאָרָאוֹו*. — אַ קָּלְטָטָעָ בָּאָר. — דָעַם רַעַטְמַאְלִיכְיָאָרִיךְ
וּוְיִבְּעָלִים מָאוֹ מָאָכָט אַ פָּשָׂרָה.]

— רַאְזָגִינִיךְ גַּאֲלָגְנָטָעָרִיְינִיךְ טָאוֹוָאָרָאוֹו! — הַעַר אִיךְ עַמִּיצָּשָׁר
שְׁרִיּוֹת מִיר גְּלִיּוֹךְ אִין אַוְיהָהָרָעָן אָרִין. — מַילָּא וּוּרְעַדְזִוְיָאָלְשָׁטָן
זִוְּף נָוְטָעָן אָפְשָׁר דָּאָרְפָּט אַיְהָרָגָע נָוְטָעָן זִוְּף?

* כָּכָבִינִי גַּאֲלָגְנָטָעָרִיְיסְטוֹרָה.

— זייפ? וואסערע זייפ? — רוף איך מיך און דערשראפען.
זעץ מיך אויף'ן געלעגען און ריבך דורך די אוינגען און דער-
ושה פאר זיך אַ שווארץ הינטיש פנימ'על מיט אַ פעריסען נועעל.
— וואסערע איהר ווילט, — מאכט צו מיר דאס שווארצע
פנימ'על: — ווערעדוויאלעט, בראקיין, פולס, אדער נאָר — פאָר-
טשול? נטעה, שמעענדינע? קלובייט איך אוית קיפט,
וואָלוועל!

— ווער איז דא? וואָס איז דא? גוֹאַלְדָן גוֹאַלְדָן —
חאָפט זיך אויף מיין וויבט מיט אַ געַשְׂרִי און דערזעהט דאס
שווארצע פנימ'על אין פענטער, פאלט זי הילשות.

— נאָט איז מיט דירן — זאג איך צו איהר און פֿיגטער זי. —
ס'אייז נאָרנִיט, ס'אייז נאָרנִיט! ס'אייז אַ גאָלְאַנטער יִשְׁטַשְׁקָן!
— מאָדָם! — רופט זיך און דער גאָלְאַנטער יִשְׁטַשְׁקָן צו מיין
וויבט מיט אַ געלעכטערעל. — וואָס האָט איהר זיך אַזּוּ דערשראפען
פאָר מיר? איך בין דען קוּט הענער?

— ווי אַזּוּ קרייכט דאס אַ איד — זאג איך צו איהם — אַין
אַ פרעמדען פענטער, בשעת יענער שלְאַפְּט?
— אַזּ מע זיצט אויף אַ דאַטשע, — מאכט ער — באָדָרֶפּ מען
אויפֿשְׁטָעָהן פֿרִית.

— אפשר — זאג איך — זענען מיר ניט געשלאָפָען אַ נאנצע
נאָכְט?

— וואָס דען האָט איהר געטחאן?
— ס'אייז ניט אַיעֵר טאָטען'ס עפְּקָן! — זאג איך. — געהט
אייך געונטערהייד!

— אַזּ איך וועל דאָרְפַּען געהן, — מאכט ער — וועל איך מיך
בי איך ניט אַנְפְּרָעָנָן. נאנצע פֿרִיצִים! קומען צו פֿאָהָרָעָן סיַין
בויבעריך, צעלעגען זיך ווי ביַיִם טאטען אַין ווינְגְּנָאָרטען! ניט
געונג, וואָס מע ברעננט זיך צו טראָגָעָן אַין שטוב אַרְיִין אלְדָס
בִּיז, זענען זיך נאָך ניט צופְּרִיעָרָען!

— איהר זענט — זאג איך — אַ גְּרוּסָרְדָּרְנָאָחָל!

— נאחסן? — מאכט ער מיט א שמייכעלע. — וואם הייסט דאס נאחסן? וואם אויז דער טויטש נאחסן? איך זעה, איהר זענט א ביועדר איז. מאדם, ניט עפֿים צו לוייזען! קויפט איזיק, מאדם, א שפֿילקע איזין אנטיק, מע טראנט הײַנט פּוֹן הינטען. איך קאן שוין מעהר ניט איבערטראגען. איך חאָפּ דעם סדָּג מיט וואָסֶע און גיס איהם אוּפְּן קאָפּ. מאכט ער א נאָלֶד א געשריי. לוייפּען זיך צענויַףּ אלע שכנים מיט אלע שכנות מיט אלע דיענסטען, און עס וווערד א יריד מיט א געפֿילדער. דער עלם גיט מיר א נצואהערעניש, איז ניט איזוי בעדארפּ מען זיך בעגעהן סיט א אידען איזין אַרְעָמָן.

— מהה נפשך, — זאגען זיך — איהר ווילט ניט קויפּען, קויפט ניט; אבער נעמען באָלעריגען איזין אַרְעָמָן גָּאַלְאַנְטְּרִישְׁטִישְׁק אָומֵר זיסט אַוְמַנִּישְׁט, אַפְּנִיסָען אִיהם מיט א פָּאָמוֹנִיצְׁע — פֿע, דאס טהוֹט ניט קיין לְיוֹתִישׁעָר מענטש!...

דע rheuter אַוְלְכָעָד רְבּוֹרוּם, רְוֶפְּט זיך אָז דער גָּאַלְאַנְטְּרִישְׁטִישְׁק אָז ער געהט גְּלִיְיך צוֹם אָוְרִיאַדְנִיך — און געונג; לאָז דער אָוְרִיאַדְנִיך טהוֹן, וואָס ער ווֹיל זיך...

מייסט זיך אַרְיִין דעם רְעַסְטָאַפְּלִיעָרְס ווַיְבָעָלָס מאָן אָנוֹ צוֹוישען אָנוֹ אַפְּשָׁרָה, אָז אַיך זאל בְּיַיִם גָּאַלְאַנְטְּרִישְׁטִישְׁק בעטען מְחִילָה אָז טְאַקִּי עֲפִים קויפּען אַוְיך בֵּי אִיהם, געבען צו לוייזען.

— ס'אייז אַ יושָׁר, — זאנט דעם רְעַסְטָאַפְּלִיעָרְס ווַיְבָעָלָס מאָן — ס'אייז אַ נְרוֹיסְעָר יושָׁר! געבען צו לוייזען אַ אַידען, הערט אַיהָר, אויז אַ סְּךָ מעהָר מצוֹה, ווֹי עַסְעַן אַהֲן אַ הִיטָּעָל... .

— אַ יושָׁר! אַ יושָׁר! — הָעַלְפְּט אַונְטָרְדָּר דער גָּאַלְאַנְטְּרִישְׁטִישְׁעָר עַולְמָן.

— טְאַמְּנָעָר ווּסְטָט דָו זיך דָעַרְוָעָנָען — זאנט צו מיר מײַן ווַיְבָ — עֲפִים קויפּען בֵּי דעם אַידען אוּפְּסָצְׁעָזָען, מְחַטְּזָען, זיך טהוֹן חוֹשֶׁךְ!

נו, זאנט שווין אַיהָר, ווּמְעַן זאָל אַיך פָּאַלְגָּען? ...

יב.

נדער בויבעריקער וואלד איזו דער פריה. — אידען איזו וויבער פאָ דער "סענץ-טאריע". — מע לאָזט נישט שפּוּיַען אָזֶן מע געהטיאָזִים נאָך אֲ בִּיסְעֵל בָּאַרְשְׁטַשְׁן".

דער בויבעריקער וואלד איזו דער פריה. ווען די וועלט שלאָפְּט
נאָך. איזו באָמת אַ פֿערגענִיגּען. ער זעהט אוּסִים. ווי אַ חַתְּן, אַ
שענֶער, אַ רִיְּנֶער, אַיְּינָן אוּסְגַּעַצְוֹאנְגַּעַנְעָר אָזֶן אַיְּינָן אוּסְגַּעַטְצָטָר.
מע זעהט נישט די בָּרוּאִים מִיט די נְפּוּשָׁת. וואָסֶם דְּרֻהָּעָן זַיְּךְ דָּאַ
אַרְוּסָם דָּעַם גַּאנְצָעָן טָאגּ. מַעְרְטָמָּן נַאֲרָאָ פֿרִישְׁטָשָׁעָן אָזֶן פֿיְפּּעָן
פּוֹן טְוִיזְעַנְדָּרָאָרָן קְלִינְגָּעָן בְּעַשְׁפּּעַנְשְׁלָעָה. וואָסֶם זַיְּנָעָן, וּשְׁוּמוּן אָזֶן
טְעַרְעַלְיִיךְעָן. שְׁפּּוֹינְגָּעָן פּוֹן אַיְּינָן צְוּוִינְגָּעָל אַיְּפָּן אַנְדְּרָעָן. פְּלִיחָהָעָן
פּוֹן אַיְּינָן בּוּסָם אַיְּפָּן אַנְדְּרָעָן. טְוקָעָן זַיְּךְ אָזֶן בָּאַדְּרָעָן זַיְּךְ אַיְּן די
טְרָאָפְּעָנָס טָוי, וואָסֶם העַנְגָּעָן נַאֲרָאָ אַוְּפָּהָרָאָ די בְּלַעַטָּר אָזֶן בְּלִישְׁטָשָׁעָן
אוּסָּהָרָאָ דָּעַר לִיכְטִינְגָּר וּוּאָרְעַמְּעָר וּזָן, ווי בְּרִילְיאָנְטָעָן. פְּלוֹצִים וּוּרְדָּה
אַ גַּעַשְׁרִי צְוּוִישָׁעָן אַ גַּאנְצָעָר טִיטְשָׁקָעָן פּוֹינְגָּעָלָה. אַ גַּעַשְׁלָעַנְדָּרִי
מִיט אַ קוּוּטְשָׁרִי — סְכַנְתִּינְפּוּשָׁת! וואָסֶם אַיְּן די טָעַשָּׁה? מַעְ
הָאָט זַיְּךְ צְעַמְפּוּרָט אַוְּבָּעָר אַ וּוּרְיָמָעָל. אַיְּינָן פּוֹינְגָּלָעָה הָאָט נָעָ-
פּוֹנָעָן אַ וּוּרְיָמָעָל אָזֶן הָאָט זַיְּךְ פְּרָקְלִוְּבָּעָן אָזֶן דָּעַר זַיְּטָ אַוְּפָּהָרָאָ
אַ צְוּוִינְגָּעָלָה, גַּעַדְרָהָתָר דָּאָסֶם קְעַפְּלָעָה אַוְּפָּהָרָאָ זַיְּטָמָעָן, זַיְּךְ גַּעַד
וּוּאָלָט מַאֲכָעָן אַיְּינָן אַנְבִּיסָּעָן. הָאָט דָּרְעוֹהָן דָּאָסֶם אַנְדְּרָעָר פּוּיָ
גַּעַלְתָּ אָזֶן אַיְּן צְוּגְעַשְׁפּוּרְנוּגָּעָן:
— צִיךְ-צִיךְ! וואָו האָסְטָ דוּ דָּרְטָאָפְּטָ אַזְוִיָּהָרָאָ אַ וּזָ-
רִיטְמָלָא?

— צִיךְ-צִיךְ! וואָו אַיךְ הָאָבָּ דָּרְטָאָפְּטָ, אַבְּיַ אַיךְ הָאָבָּ שָׂוִין
דָּשְׁרָמָטָטָט.

— צִיךְ-צִיךְ-צִיךְ! גַּעַב מִיר אַוְּיךְ אַ פֿיזְעַלְעָה!

— צִיךְ-צִיךְ-צִיךְ! גַּעַה, זַוְּה, נִשְׁטָהָר, גַּעַפְּן, תָּאָפְּ, וּוּסְטָדוּ
חַאֲכָבָּאָ! ...

— ציַף-צִוָּף, ציַף-צִוָּף! קומט אהער, וועט איהר עפֿים זע-
הען! — צענרייט זיך דאס אנדערע פוינגעלע צו די איבשריין-
פוינגעלעך און ציהטהואיס דאס קעפֿעלע.

— ציַף-צִוָּף-צִוָּף! וואס טהוט זיך דא? — פרענען די אי-
ברונע פוינגעלע, וואס פליהען זיך צענוייף אויפֿ דעם געשריין.

— ציַף-צִוָּף-צִוָּף! אַ ווּרְימָעֵלֶן! — שרייט דאס אנדערע פוי-
געלא.

— ציַף-צִוָּף-צִוָּף! ציַף-צִוָּף-צִוָּף! אַ ווּרְימָעֵלֶן, אַ ווּרְימָעֵלֶן!
אַ ווּרְימָעֵלֶן — שרייען אלע מיט אַ מאָל.
איין עטליכע מיט אַ מאָל בעפאלאָן דאס פוינגעלע, וואס מיט'ן
וואָרְימָעֵלֶן, אַונְ אַנדְעָרָע שטעלען זיך אַיְן פֿאָרָן פוינגעלע. וואס מיט'ן
וואָרְימָעֵלֶן, אַונְ דאס פוינגעלע לאָזֶט אַרְוִים דאס ווּרְימָעֵלֶן, פֿליַהְט-
אונְטְּרָאָר אַ וַיְלָד פֿרְעָמָד פוינגעלע אַונְ חַאְפְּט דאס אַונְטְּרָאָר אַונְ פֿליַהְט
אוֹזֶקְעָה, אַונְ דאס אַרְעָמָע פוינגעלע בלְיִבְּט נְעַבְּרָאָר שְׁטָעָהָן בעטְרִיבְּט,
לאָזֶט אַרְאָפְּ דֵי פֿלְיִנְגְּעָלָן, בלְאָזֶט זיך אָן, צִיטְעָרָט אַונְ פֿלְאָטְעָרָט.
קַעְקָעָקָעָ — שַׁאֲרָפְּט זיך אַוִּיס דאס פֿיסְקָעָלָן בֵּי אַ צְוּוִינְגְּעָלָע
הַיְן אַונְ צְוִירָק עַטְלִיכְעָמָלֶן, הַוִּיכְטָאָוִוָּף דֵי פֿלְיִנְגְּעָלָר אַונְ —
פְּרָרְרָא — לאָזֶט זיך זְכָעָן אַיְן אַנדְעָר מִין שְׁפִיּוֹן, אַבְּיַ אַיבְּעָדָה
חַאְפְּעָן עפֿים אוֹיפֿן נִיכְטָרָעָן הָאָרְצָעָן.

אייך פֿוֹן אַונְטְּעָן, אוֹיפֿ דָעַר עַדְן, אַיְן נִיט שְׁטִיל; עַם שְׁפְּרִינְ-
גען, לְוִוְּפָעָן, קְרִיבָעָן אַונְ פֿוֹזְעָן אַרְוָם טְוִוְעָנְדָעָרְלִיְּן כְּוִינִים בעשְׂעָ-
פָּעָנִישָׁעָן, פֿלְיִנְגְּעָלָעָר, זְשִׁוקְלָעָר, ווּרְימָלָעָר, שְׁלַעְנְגְּעָלָעָר אַונְ יַאֲשָׁ-
טְשַׁעְרָקְעָלָעָר פֿוֹן אַלְעָרְלִיְּ פֿאָרְבָּעָן, שְׁפִינְגָּעָן אַונְ מְעֻרְשָׁקָעָם אַלְפִּיְּן
אלְפִּים; דָעַר טְרָאָנְט אַ טְוִידְטָעָ פֿלְיָעָן צַו זיך אַונְ נְעַסְט אַרְיִין,
די קְלִינְגָּעָ קִינְדָעָר אוֹיפֿ אַנְכְּבִּיסָעָן; דָעַר — אַ גְּרוּעוּלָע, דָעַר —
אַ שְׁטִיקָעָל סְכָר אוֹיפֿ דָעַר סְכוֹמָה, אַונְ דָעַר שְׁלַעְפָט אַ נְאַנְצָעָן שְׁטוֹרִי
צְעהָל מְאָל אָזֶוִי נְרוּוֹם, וְיַעֲרָ אַלְיִין — אלע וְעַנְעַן אַרְוּסְנָעָנָנָעָן
אוֹיפֿ דָעַר אַרְבִּיְּט, זיך בעוֹאַהְרָעָנָעָן מִיט וואס אַיבְּעַרְצּוּקָמָעָן דָעַם
טָאנְג. אַונְ אוֹיך דֵי לְוַפְט אַיְזָ פּוֹל מִיט קָאַמְּאָרָעָם, נְרוּסָע עַוְתָּ-
פְּנִימָעָר, וואס שְׁפְּרִינְגָעָן אַיְן פְּנִים אַרְיִין, אַונְ אַלְעָרְלִיְּ פֿאָרְבִּינָעָ

פעריכם און פערבלעך, וואס ליעבען פונ'ם ווינדר. דרעהען זיך ארטום אהין און אהער טהוען גאנרנישט, נאָר זוי זשומען און ברומען, טאנצען-ארום אויף פרעמדע חתונות, רויימען-איין אַסּוֹה אַין אויך הער און טהוען אַ בִּים פָּוּן הַיְנַטְּעָן. זוינגען-אויס אַ בִּיסּוּל בְּלָוֶט אַין פְּלִיהָעָן ווַיְמַטָּר... אַלְסְׂדִּינְגּ לְעַבְּטָה אַין דָּעַר נָאָטוֹר, אַלְסְׂדִּינְגּ אַיז בְּעַשְׁעַטְנִיגְט, פָּעַרְטָאַרְעַאַמְּט מִיט זִיך, מִיט זִיך אַיְנָעָנָם מַאֲגָעָן...

נאָר שפֿעַטְעַרְ-שְׁפֿעַטְעַר הַוִּיבְּעָן-אַן בִּיסּוּל עַכְבּוּיוֹז בְּעוֹזְיוֹזָן זיך אַין וואָלֵד אויך מענשען; ווַיְעַדְרָעָר דִּי זַעַלְבָּע בְּרוֹאִים, ווַיְעַדְרָעָר דִּי אַיְדָּעָן זעַנְעָן אַיְדָּעָן מִיט דִּי אַיְנָעָן פְּלָעַשְׁלָעָך, מִיט דִּי אַיְנָעָן הַעֲנָעָן דִּינְגָּעָן קְבָּרִים (הַאַמְּאַקְעָן). וואָס אלְעָלָמָל.

— אַיְהָר זִיצְט דָּא אַין בְּוַיְבָּרִיךְ אוֹוָף אַ דָּאַטְשָׁע? — טָהו אַיך אַ פְּלָעָן אוֹוָף אַ צִּיקָּאָוּעָסְט אַ גַּאנְצָעָן קָאָמְפָּאָנִיעָ אַרְעָמָע, קְרָאָנְפָּע, יַאֲדָעְשְׁלִיוּעָ אַיְדָּעָן מִיט אַרְעָמָע, קְרָאָנְקָע, אַוִּיסְנָעְטְּרִיקָעָנְטָע ווַיְיַבְּעָר, וואָס הַאלְטָעָן זיך צָו בַּיִּה אַ בְּיָם אַון הַוְסְטָעָן.

— אַ מְשָׁלְוִי — עַנְפְּעַרְעַן מִיר עַטְלִיכְעָמָט אַמָּל. — ווּוְ שְׁמָטְצָו אָנוֹ אַ דָּאַטְשָׁע? מִיר זעַנְעָן אַרְעָמָע בְּעַלְיַיְמָלָאָכוֹת פָּוּן יַשְׁחַפְעַץ.

— וואָס זְשָׁע טָהוֹת אַיְהָר הַיּוֹ, אַין בְּוַיְבָּרִיךְ? — פְּרָעָג אַיך זַי.

— אָז אָך אַון ווּעה אַיְוָ אָנוֹן! — זעַנְעָן זַי. — מִיר הַאלְטָעָן זיך אוֹוָף דָּא אַין דָּעַם הַיְגָעָן בְּקוּרְחוּלִים, וואָס מַעַרְפָּת דָּאָס סְאָכָאָטְאָרְיוּעָן.

— אַכְּמוֹיסְט? — פְּרָעָג אַיך.

— וואָס זְשָׁע, פָּאָר גַּעַצְאָהָלָט?

— ווּעָד זְשָׁע נִיט דָּעְרוֹוָף גַּעַלְט?

— ווּעָר זָאָל גַּעַבְעָן? — זעַנְעָן זַי. — קְרָאָנְקָע זעַנְעָן דִּי יְעָזְבָּהָר נְגִידִים גַּעַבְעָן גַּעַלְט? זַי הַאַבְעָן קָאָרְגָּן? גַּאטְזָאָל הַעַלְלָהָר, זַי זָאָלָעָן אַרְבָּכָעָר אוֹוָף אָנוֹעָר שְׁטָאָנָד ווְאַלְטָעָן מִיר זַי בְּאַסְטָר אַוִּיסְנָעְטְּהַאַלְטָעָן, ווּזַי אַון.

— וואם איז דען? — פרעונג איך. — ס'איז איך דא נישט גוט?
— א מאדנער איד איהר זענט? — מאכען זוי צו מיר. — וואם
זשע, ס'איז אונז גוט?

— דה היינגו, וואם פעהלט איך?

— ס'זאל אונז צוקומען וואם אונז פעהלט! ערשותען, האט
מען אונז אפגעראייסען פון דער היימ פון וויב און קינדרעה. און
באוועצט אט דא אויפֿ א דאטשע, און מע האדרעוועט אונז, ווי די
גענען, טע שטאפעט אונז מיט רפואות און מיט מלך און מיט "קאָ
פיר", וואם דער טאפעטראָט פון אונזערטווועגען, און מע הייסט
אונז ליגען אַ נאנצען טאג אין וואלה, אויפֿ דער "לופט", און נישט
טראנגען קיין שום דאנוט אויפֿ קאָפּ. ס'איז גרייניג צו זאָפּ.

— אט דאס איז נאָר? — זאג איך.

— און דאס שפייען? — רופט זיך אַן צו מיר אַ איד מיט
שווארצע ברילען און פערהוסט זיך. — און דאס שפייען אַת בִּי
אייך טארניישט?

— וואסער שפייען? — פרעונג איך איהם.

— דאס שפייען. — מאכט ער — וואם מע טאָר נישט שפייען!
אַ איד הוסט אַן וויל אַ שפייט טהוֹן, לאָזט מען איהם נישט! דער
דאָקטאָר האט אַיינגעפהרט אָזעלע שיסעלען, און אַיטליךער דָּאנְ
קער טאָזיך אַרוּמֶטראָנגען מיט זיין שיסעלען, און זאל ער שפייען.
נו, טהאָט דאס אַ קלָּאָרער? ...

— הײַנט די לִיְּלָעַכְּר מיטֵן בעטגעוואָנט, מיטֵן גְּרַעַט —
רופט זיך אַן אַ קָּרָאָנָּקָע אַירְנָע מיט טוּידְטָע לִיְּפָעָן — האט דער
דאָקטאָר אַנְגָּזָעָנט, כַּע זאל בִּיטְעָן אַלְעָ מִינּוֹת. האט אַיהֲר נְעַזְעַט
הערט אַ משׁוֹנוּת? אַיך פַּרְעָג אַ קְשִׁיא: וואם גַּהְעָר זיך אַן,
אַשְׁטִיכְעָר, אַ ווּיסְעָר לִיְּלָעַק מיט מִין הוֹסְטָעָן, וואם אַיך האָסְטָן?
או אַיך ווּל בִּיטְעָן צַעְהָן מַאֲל אַין טאג דאס העמדָר, ווּל אַיך
אויפֿהָעָרָעָן הוֹסְטָעָן?

— היוינט דאס עטען, וואס מע ניט אונז! — רופט זיך אן
א אידעל מיט ברענערינגע אוינגען.

— מע ניט איזיך נישט קיין עטען? — פרעג איך איהם.
— וואס האט איהר געוואלט? מע זאל אונז שווין גאר נישט
נעבען קיין עטען? — מאכט צו מיר דאס אידעל מיט די ברענער-
דינע אוינגען. — עטען ניט מען, נאר אלען הייסטט בי איזיך עטען?
מיר געפינגען זיך דא אינ'ם היגען בקור-חולים שיין, ברוזהשם,
אויזו גרויס ווי דריי זומערען, און מיר געהען-אוייס פאר א ביסעל
בארשטש. דריי זומערען בסדר האדרועוועט מען אונז מיט יאכעלער,
מיט היהנדליך גבראטענען, מיט מלך און מיט לוייז איעער. אלע
טאנג וויעדר א מאל א היהנדREL און וויעדר א כאל א יאכעלר,
און אבער א מאל מלך און אבער א מאל לוייז איעער! קראפעלער
עסען, זאנט מען, קאן איזיך נמאס וווערען! מיר בעטען, מע זאל
אונז אפקאבען א מאל א ראסעל-פליישעל מיט קנאבעל, מאכען א
ציבעלקע מיט שמאלץ, א שטיקעל רעטאר פאר א נאווינען, נעבען
א מאל אביסעל בארטשטש צו דערקווקען די נשמה. — זאנען זיין:
דער דקטאר הייסטט ניט. איהר זענט ניט קראנק, זאנען זיין, עטען
“קאטלעטען” גוטען, א “בעשטעך” א פרישען, א גבראטען היהנ-
דעל, א בוליאן מיט פענצעליך, און פאטרינקען מיט מלך, אדרער
מיט “קאפיר”, וואס דער טאטער מאכט! — וואס טוינען אונז די
דאזינע מאכלים? — טענהן זיך. — איהר ניט אונז דאס, וואס
מיר האבען ליעב! מהה-נפש, האט איהר זיך אונטערגענומען
אונז אויסהאלטען מיט א דירה און מיט דיענסטען און מיט רפואות
אונז מיט אלדראסתינגע, באדראפט איהר אונז פרעגען, וואס מיר האבען
לייעב, ניט דאס, וואס דער קלונער דקטאר ווועט אויסטראקטען!
ווײַ באלד ס'אייז בי איזיך א בקור-חולים. — טענהן זיך, — איז
דאר עס א בקור-חולים פון אונזערטוועגען, פון די אָרְעַמּעַלִּיטֶס
וועגען, נישט פונ'ס דקטארס וועגען! אונז, לאו פרוכען זיין א
בקור-חולים אהן אָרְעַמּעַלִּיטֶס, אָרְעַמּעַלִּיטֶס, מיט נאר דקטורי
רים אלזין! וואס, אפשר ניט איזוי?...

— פֿאָפְאַשָּׁא, יְאֹוֹרְעָאֵן! * — שְׁרִיעָן צֹ מִיר דַי קְלֻעַנְעָרָע
סִינְדֶּר אָוֹן רְוֶפְעָן מִיר פֿוֹן וּוְאַלְדָּ אֲרוּם.
פֿוֹן זַיְנְטָ אִיךְ הָאָב «גַּעַחַצְפָּט» דַי גְּרָאָבָע עַטְלִיכָּע טַוְיזָעָנָר אָוֹן
עַמְּ הָאָבָעָן אַנְגַּעַהוּבָעָן אַרְיִינְקָוָעָן צֹ מִיר אַיְזָן שְׁטוּב אַרְיִין סְטוּדָ
דָּעַנְטָעָן, הָאָט מַעַן בַּיִ מִיר אַוְיפְּגָנָהָעָרטָן צֹ רְעַדָּעָן אִידִישׂ. חָאַטְשָׁ
די סְטוּדָעַנְטָעָן (זַיִי הַיְּוָסָעָן חָאַצְקִילְעָוּוֹיטָשׂ, קְנָאַכְבָּלְמָאָן אָוֹן פִּירָ
טַעַלְזָאָהָן) קְוָמָעָן אֲרוּסָפֿוֹן אִידָּעָן, אָוֹן סְפָּאַזָּוּ נָאָר אָסְבָּרָא, אָזָ
זַיִי זַעַנְעָן אַלְיִין אַוְיךְ אִידָּעָן... אַוְיףָ וַיִּיְקְוַעַנְדָּיגָ, רְעַדָּעָן שְׁוִין אַוְןָ
זַעַרְעָן קִינְדָּרָעָן מִיטָּ אַוְנוֹ אַוְיךְ נִיטָּ קִיְּין אִידִישׂ. זַיִי זַעַנְעָן, אָזָ מַעַ
רְעַדָּט שְׁוִין הַיְּינָט אַיְזָן עַרְנִיאַ נִישָׁת «פֿאָ-יְעוּרִיסְקָאָמוֹ» — אָוֹן נָעה
טָהָו זַיִי עֲפִים!

יג.

[בּוּוּבְּעִירִקְעָר בְּעַלְיִיבְּתִים. — וּחְלִימָד תּוֹרָה בְּנֵרְ כּוֹלְפְּ]

גַּעַקְוָמָעָן פְּוֹנְ'ם וּוְאַלְדָּ, טְרַעַף אִיךְ צְוּוִי אִידָּעָן, אַיְינְעָרָ אִיְזָן
נִידְעָרִיטְשָׁקָדָר, אָגְרָאַבְּלִיכָּר, דָּעָר אַנְדָּרְעָרָ אַחְוִיכָּר, אָדְנְלִיכָּר.
— וּוֹשֵׁד זַעַנְטָ אִיהָר? — פְּרָעָן אִיךְ זַיִי.
— מִיר זַעַנְעָן טָאָקִי הַיְּגָעָן, הַיְּסָט דָּאָסָם, בְּעַלְיִבְּתִים זַעַנְעָן מִיר.
— וּוֹאָס וּוֹעָט אִיהָר זַעַנְעָן גּוֹטָס?

— נַאֲתָנִישָׁט, מִיר האָבָעָן אִיךְ נָאָר גּוֹוָאַלְטָ אָפְרָעָן טְהָוָן,
צִי אִיְזָן גְּשָׁוָעָן בַּיִ אִיךְ אַוְנוֹעָר שְׁוֹחָטָס זַוְהָן?
— אָיוֹשְׁמָרְמָאַנְטִשִּׁיק — זַאָגָ אִיךְ — מִיטָּ אָלְאַגְּגָעָן פִּירְזָאָקָ
מִיטָּ אָגְרִינְסָם וּשְׁילָעָט אָוֹן מִיטָּ אָוְיִיסָעָר מַאְנִישָׁקָעָ?

— יְאָ, יְאָ, יְאָ! — זַעַנְעָן זַיִי. — הָאָט עָרָ אִיךְ גַּעַבְעָטָעָן,
אִיהָר זַאַלְטָ אִיךְ פְּאָרְשָׁרִיבָעָן אַוְיףָ דָּעָר תְּלִמְדִידָתָוָה?

* טְאַפְּסָר, אִידִישׂ!

— געבעטען — זאג איך.
 — נו, איהר האט זיך פארשראיבען?
 — פאר וואס ניט? — זאג איך.
 — נו, מהיכיתיתוי, פארשראיבען אויז פארשראיבען! — מאכען
 זייז און קוקען איינס אויף דאס אנדערע. — א קאמעריע טיט די
 דאטשניקעם, א רײינע קאמעריען! ווערד עס זאל נישט שטמען צו
 זייז נאך געלט, געבען זייז. ניטא ווער ס'זאל לאכען!
 — וואס אויז דען? — זאג איך. — איהר האט דען נישט פון
 דער הינער תלמוד-תורה?
 — וואסער תלמוד-תורה? — זאגען זייז. — וואסערע לאקסען?
 עס הויבט זיך נאך ניט און! פארהאן דען בי אונז אָרְעַמּוּן קינדר
 אין בויבעריך, וואס מיר זאלען דארפען האבען א תלמוד-תורה?
 טהוט אָפָּרְגָּ אָוִיפָּ אַצְּקָאָוּעָסְטָ דָעַם יְהֻדָּה-עַזְּרָאָמָּה, וואס
 שרייבט אויף די בלעטער, וועט איהר הערען...
 — געפינט איהר, הייסט דאס. אויך דארפ — זאג איך —
 אויף דער תלמוד-תורה גאנז-זונען?
 — וואס אויז שייך — זאגען זייז — מיר געפינען? מיר קאנען
 איז דען זאגען אָדָעָה אויף אַיְלָרָעָ ? אָוֹן אוֹ אַיְלָד וְוַעֲטָ
 וועלען אַיְלָרָעָ נעלט אַרְיוֹסָוָאַרְפָּעָן אֵין דער בלאטע, קאנען מיד אַיְלָ
 פָּאַרְוּעָהָרָעָן? מיר זענען חַלְילָה נִיט אַזְׁעַלְבָּעָ מענטשען, וואס מיר
 זאלען יענעט באַרְעָדָעָן. נאך איהר זאלט וויסען, ווער אַגְּזָעָר
 שוחט'ס זוּהָן אוֹזָן וואס ער איז, וואלט איהר אַרְיוֹסָ פָּוָן די
 כלָּס... האט קִין פָּאַרְאִיבָּעָלָ נִיט, וואס מיר האבען אַיְלָךְ אָפָּשָׂר
 דעפּוֹטְשָׂעָט. אָנוֹטָעָן טָאגָן!

זייז לאזען זיך געהן און קעהרען זיך אוֹס צוֹרִיךְ:
 — וואס האבען מיר אַיְלָךְ גַּעֲוָאַלְטָ בְּעַטָּעָן? איהר זאלט נישט
 זאגען קיינעם. אוֹ מיר האבען אַיְלָךְ דָּרְצָעָהָלָט מִכֶּחֶ דָּרָרָתָ
 תּוֹרָה. דָעַם שׁוֹחְטָ'ס זוּהָן, דאס, יעַנְצָ... דאס האבען מיר נאך אַיְלָךְ
 גַּעֲוָאַלְטָ גַּלְאַט אָוּי, איהר זאלט וויסען... איהר פָּאַרְשָׁטְטָאַט?...
 אָנוֹטָעָן!

— אַ גוֹטָעַן!

תיכף נאך די צוּווִי אַידָעַן קומען צו געהן אַנדְרֶעַ צוּווִי אַידָעַן:
איינשֶר מיט אַ קָּפְּפָעֵלִישׁ, דער אַנדְרֶעַר מיט אַ קָּשְׁקָעַט.

— ווער זענט אַיהֲרַ? — פרען אַיךְ זַיִוּ.

— מיר זענען טאקי היגען, הייסט דאס, בעלי-בטים זענען טיר.

— וואס ווועט אַיהֲרַ זַגְעַן גוֹטָס?

— גָּאָרְנוּשְׁטָן! מיר האבען אַיךְ נאך געוֹאַלְט אַ פרען טהוֹן,
צי זענען נישט געוֹוֹעַן בַּיִ אַיךְ גָּאָרְדוֹוָס צוּווִי אַידָעַן?

— איינעער אַ נִידְרֶינְגֶּר — זַגְעַן אַיךְ — אָוֹן אַ גָּרָאָכְלִיבָּרַעַ, דער
אנְדְרֶעַר אַ הוֹיכָעַר אָוֹן אַ דִּינְלִיבָּרַע?

— יַאֲ, יַאֲ, יַאֲ! — זַגְעַן זַיִוּ. — האבען זַיִוּ אַיךְ נישט דער
צָעַהְלָט פּוֹנְסָ שְׂחוֹתָס זַוְהָן אָוֹן פּוֹן דער הִינְעָר תְּלִמְדִידָתָה?

— ווּאָסְעַר תְּלִמְדִידָתָה? — זַגְעַן אַיךְ. — סְאַיוּ דָעַן בַּיִ אַיךְ
פָּאָרָהָאָן אַ תְּלִמְדִידָתָה אַין בּוֹיְבָּרִיס?

— נאך אַ מִין תְּלִמְדִידָתָה! — זַגְעַן זַיִוּ. — אַזְאָ שְׂטִיקָ נַאֲלָד
זַאֲלָעַן מיר האבען! דַי אַידָעַן האבען אַיךְ אָפְשָׁר גַּעֲזָנָטָן, אָוֹ נַיִוּ?

— סְאַיוּ דָעַן פָּאָרָהָאָן בַּיִ אַיךְ אָרָעַמָּעַ קִינְדָּרַעַ? — זַגְעַן אַיךְ
זַיִוּ.

— נאך אַ מִין אָרָעַמָּעַ קִינְדָּרַעַ? — זַגְעַן זַיִוּ. — אַזְוִי פִּיעָל
טוֹזְעַנְדָּר זַאֲלָעַן מיר פָּאָרָמָאָגָעָן מיט אַיךְ אַינְאָיִינָעָם, ווּיפִיעָל
אָרָעַמָּעַ קִינְדָּרַעַ עַם גַּעֲהָעַן אַרוֹם בַּיִ אָנוֹן נַאֲקָעָט אָוֹן בָּאָרוּוֹסָ!

— יַעֲנַע צוּווִי אַידָעַן האבען אַיךְ אָפְשָׁר גַּעֲזָנָטָן, אָוֹ נַיִוּ? סְאַיוּ
דִּיר אַיִוּ אָקְצִיעַ מיט אַידָעַן! הַעֲרָת אַיהֲרַ, סְאַיוּ נִימָט שִׁיחָד צָוּ
רָעַדָּעַן, אַיהֲרַ זענט דָאָךְ נִישְׁטָמָעַ מַעַהְרַ וּוּי אַ פָּרָעַמְדָרַ מַעַנְטָשָׁן, נאָרַ
מִיר זַאֲלָעַן אַיךְ דַּעֲרַצְעַהְלָעַן אַ צָּעַהְנְטִיחָלָקָ פּוֹן דָעַם, ווּאָסָם בַּיִ אָנוֹן
אַיִן שְׁטָעַדְטָעַל טַהוֹת זַיִד אָפָּ, ווּאַלְטָ אַיהֲרַ גַּעֲשְׁפְּרוֹנְגָּעָן אַיִן דָעַר
לוּפְטָעַן! אַיהֲרַ מַעַנְטָ אָנוֹן זַיְכָעַר גַּלְוִיְבָעַן, אָוּ מִיר קַעְהָרָעַן זַיִד אַיִן
כִּיטְעַן שְׂחוֹתָס זַוְהָן נַאֲרַ ווּינְצִינְגָּעַ מַחְוֹתָנִים, אָוּ מִיר דַאְרָפָעַן אַיאָסָם
אוּוִיפָּ נַיִוּן אָוּ נַיִוְעַנְצִינְגָּן כְּפָרוֹתָן... נַאֲרַ ווּאָסָ דָעַן? דָעַר דָאָזְנָאָרַ

יונגערמאן, הערט איהר, אוֹ דוקא אַ לְוִיטִישֶׁר יוֹנְגָעֶרְמָאַן ; אַיהֲרַ קָאנְטַ פָּאָרְשְׁטָהָן פָּוּן דָּעַם אַלְיַיִן, אָז עַר גִּינְט זִיךְ אָפְ מִיט אָזָא זָאָר. כְּלֻבְּעָן, אָזָא נְרוּוּסָע, אָזָא הַיְלִינְגַּזְאָר, וְויַתְּלָמְדָהָתָה ! אַ קְלִיְידַ נִינְקִיט — תַּלְמְדָהָתָה ! עַס שְׂטָעָהָת בֵּי אָוֹנוֹ גַּעַשְׁרִיבָעָן, מִסְתָּמָא וּוַיִּסְטַּמֵּט אַיהֲרַ דָּאָר, וְתַּלְמְדָד תָּרָה כְּנֶגֶד כְּוֹלָם — וּוְאָסָ קָאָזְן שְׁוִין זִיְין גַּרְעָסָר דָּעָרְפָּוּן ? קָומָעַן צַוְּהָן צַוְּיִי אַירְדָעַן אָזָן זְעָנָן מְבָטָל, גַּאֲרְנִישָׁטָן דֵי גָּאָל קָאָזָן דָּאָר צַעְזָעָט וּוּעָרָעָן זְעָנָן בַּתְּרַבְּשִׁים, צַוְּיִי פָּאָרְטִיעָם. — אַיהֲרַ וּוְאָסָ אַיְינְעָרְטָהָט, טָהָות דָּרָד אַנְדָר דָּעָרְקָאָפְיוּרָא ! אָזָן דָּעָרְצָהָט זִיךְ אָזָא נְאָרְצִינְגָּעָמִישָׁט דָרָד מְלָמָד פָּוּן יְהָוָהָעַי, וּוְאָסָ שְׁרִיבָטָ אַוְיָף דֵי בְּלָעָטָר, לְמַאי מַעַן האָט גַּעַר עַפְעָנָט אַ תַּלְמְדָהָתָה אָהָן אַיהֲרַ...

— גַּעֲפִינְט אַיהֲרַ, הַיִּסְטַּט דָּאָסָ, אָז אַיךְ דָּאָרָה נִיט שְׂטָעָלָעַן אַוְיָף זְיִיעָרָעַ רָעַד, — וְאָנְ אַיךְ — אָזָן אַיךְ זָאָל דָוקָא יָא גַּעַבָּעַן אַוְיָף דָעַר תַּלְמְדָהָתָה ?

— וּוְאָסָ אַיהֲרַ שִׁיךְ ? — זְעָנָעַן זִיְיָ. — מִיר קָאנָעַן אַיְיךְ דָעַן זְעָנָעַן אַ דָעָה ? אַוְדוֹדָי אַיהֲרַ דָאָסָ אַ נְרוּוּסָעָמָזָה אַונְטְּעָרָה אַלְטָעָן אַרְעָמָעָ קִינְדָּעָר, וּוְאָסָ גַּעַהָעָן אַרְוָם בְּטָל, נְאָקָעָט אָזָן בָּאָרוּוֹסָיִם. אָזָן שְׂטָעָלָעַן דָעְרוֹיָף, וּוְאָסָ יְעָנָעָ וּוּלְעָן אַיְיךְ דָעְרָצָהָלָעַן לְשׁוֹןְהָרָעָן, זְעָנָעַן אַיהֲרַ נִיט מְחֻווֹבָ, וּוְאָרוֹסָמָ אַוְנוֹעָר שְׁטָעָרְטָעָל אַיהֲרַ, וְויַאֲהָרַ קָופְטָ דָאָסָ אָזָן, אַ קְלִיָּן שְׁטָעָרְטָעָל אָזָן אַיְיזָן אַרְעָמָמָ, נְאָרְ פּוֹלְ מִיטָא אַינְטְּרִינְגָּעָם, רְכִילּוֹת, קְנָהָה, שְׁנָאָה אָזָן וּוְאָסָ אַיהֲרַ וּוּלְטָן ! מִיר וּוּלְעָן דָאַ חָלִילָה קִינְעָמָ נִיט בָּאָרְעָדָעָן ; נְאָרְגָּנְדִּישָׁט, סְאַיְזָן גַּעַקְוָמָעַן צַוְּרָעָד — רָעָדָטָ מעָן. האָט קִיְיָן פָּאָרְטִיעָם, וּוְאָסָ מִיר האָבָעַן אַיךְ אָפְשָׁר דָעְקוֹטְשָׁעָט. אַ גַּטְעָן טָאגָן !

זַיְיָ לְאָזָעָן זִיךְ גַּעַהָעָן אָזָן קַעְהָרָעָן זִיךְ אָום צְרוּיקָ.

— מִיר האָבָעַן צַוְּאַיְיךְ אַ קלִיְינָעָ בְּקָשָׁה, אַיהֲרַ זָאָלָט נִיט זְעָנָעַן קִינְעָמָ, אָזָן מִיר האָבָעַן אַיְיךְ דָאַ דָעְרָצָהָלָט מִכְחָ צַוְּיִי שְׁוֹחָטִים, צַוְּיִי בַּתִּימְדָרִישִׁים, אַינְטְּרִינְגָּעָם, דָאָסָ, יְעָנָעָ, לְאָקָשָׁ, בּוּיָ

דע... דאס האבען מיר נאר איזק געזנט גלאט אזווי, איהר זאלט
וויסען. איהר פארשטעט?... א גוטען!

— א גוטען!

נאר די צוויי אידען קומען אן אנדערע צוויי אידען, איינען
מייט א פארעבאָל, רעד אנדערער מייט א שטעהַל, און וויעדר די
איינען געשיכטע פון "מה טוכו":

— וווער זענט איהר? וואס ווועט איהר זאגען גוטס?

— טיר זענען טאקי היגען, הייסט דאס, בעלייבותים זענען מיר,
און ארײַנְגַּעַנְגַּעַן זענען מיר צו איזק גארנישט, גלאט אזווי, א
פרען מהון, צי זענען ניט געוווען דא גארדוֹאָס צוויי אידען, איינען
מייט א קאָפֿאָלִיש, רעד אנדערער מייט א קאָשְׁקָעַט? זיי האבען
מסחמאָ דערצעהַלט נזומות פון דער היגער תלמוד-תורה מייט די
זיעבען און זיעבעציג תلمידים, און האבען פארענטפערט דעם
שוחטס זוהן, אָז' ס'אַיז בֵּי אונז פארהאן צוויי שוחטים, צוויי בתיר
מדרשיס, צוויי פארטיעם, און האבען מסחמאָ באָראָדט דעם מלמד
פון יעהופיע, וואס שרייבט אויפֿ די בלעטער, געזנט אויפֿ איהם.
אוֹ ער האט ליעב כבוד, מאכען אינטְרִיגָּעָס? אַיאָ, גַּלְיוּיךְ וַיְיַמְּרֶיךְ
זענען געוווען דערביי? ער—ער! וואס וויסט איהר, וואס
בֵּי אונז טהוט זיך אָפֿ! מיר זאלען איזק ווועלען דערצעהַלען מכח
אונזערע "מעות-חטין", כי אונזער חברה "גמילות-חסדים", וואס
מיר האבען געווואָלַט אַיְינְפִּיהַרְעָן, און מכח דער היגער באָה, וואס
מיר האבען געווואָלַט מאכען, וואָלַט איהר משונגע געווואָרָען...

איך האָק זיי אָפֿ אונז זאנג זיי, אָז אַיך בין זיי מוחל דאס
"מעות-חטין" מיט'ן "גמילות-חסדים" מייט דער באָה, און אָפִילְוִי
מייט'ן מלכד פָּן יעהופיע, וואס שרייבט אויפֿ די בלעטער — און
איך וויל ניט משונגע וווערין... געזענען זיי זיך אָפֿ מיט מיר אונז
געהען אָוּשָׂק, נאר עס קומען באָלַד אָן אנדערע צוויי אידען, בִּיְדֻעַ
ニידערינע און בִּיְדֻעַ מייט קאָשְׁקָעַטְלָעַךְ אָן בִּיְדֻעַ מיט שטעהַל.

ערוזעהן וויעדר אַ מאָל צוֹויִי אַידעַן, לאָו אַיךְ מֵיךְ שׂוֹין
געַהן אַשְׁעַנְעַן זַיְ אָוָן ווּאֶרְטַן שׂוֹין נִיט אַוִיפְ קִיּוֹן כְּבָדָן אָוָן רַוְפְ מֵיךְ
אָן צַוְ זַיְ:

— זַיְטַזְשַׁע מָוחָל, מַיְנָעַ לְיעַבָּע אַידעַן, אַיהֲרַ וּעַנְטַ דָּאָךְ
מִסְתָּמָא הַינְעַ בְּעַלְיוּבִתִים אָוָן דָּאֶרְפָּעַן דָּאֶרְפָּט אַיהֲרַ גַּאֲרַנִּישַׁת, נַאֲרַ
גַּלְאַט אַזְוִי, אַיהֲרַ וּוּילְטַ וּוּיסְעַן, צַיְ זַעַנְעַן דָּאַ נִיטַ גַּעוּוֹעַן בַּיְ מִירַ
גַּאֲרַזְוֹאָסַ קִיּוֹן צוֹויִי אַידעַן, אַיְנָעַרְ מִיטַ אַ פָּאֶרְעַסָּאָל, דָּעַרְ אַנְדָּעַ
רַעַרְ מִיטַ אַ שְׁטַעְקָעַל? זַגְ אַיךְ אַיְיךְ, אַזְ סְאַיְזַ נִיטַ גַּעוּוֹעַן בַּיְ
מִירַ סִינְעַרְ, אָוָן אַיךְ וּוּיָסַ נִיטַ גַּאֲרַנִּישַׁת, נִיטַ פָּוּן קִיּוֹן שׂוֹחַתִים, נִיטַ
פָּוּן קִיּוֹן יְהֻהְפַּעַצְעַרְ מַלְמָדִים, וּוּאָסַ שְׁרַיְבַּעַן אַוִיפְ דִּי בְּלַעַתָּה, נִיטַ
פָּוּן קִיּוֹן אִינְטְרִינְעַם, נִיטַ פָּוּן קִיּוֹן תְּלִמְדִ-תּוֹרָה, נִיטַ פָּוּן קִיּוֹן מַעַתִּ
חַטְיִין, נִיטַ פָּוּן קִיּוֹן בָּאָה, אָוָן האָטַ אַיךְ אַ נּוּטַעַן תְּמִידַ!... חַיְהַ
עַטְעַל, הַיְם גַּעַבְעַן דָּעַם סָאַמְאַוָּאָרַ!

יד.

(אַפְנַעַרְעַדְטַ דִּי מַוִּידַ). — נִיטַאָ קִיּוֹן טְרָאָפָעַן וּוּאֶסְעַרְ. — מִירַ צְעַפְרִיְעַנְעַן זַיְרַ סִיטַ
אַלְעַ שְׁכַנְיִים. — אַיךְ לְזַיְף אַיזְ שְׁטָאָרַטְ אַרְיוֹנוֹן]

— דָעַם סָאַמְאַוָּאָרַ, וּוּלְסַטְ דַּוְ, זַאְלַ מַעַן דִּירַ גַּעַבְעַן? — זַאְגַּטְ
צַוְ מִידַ מִין וּוּיְבַרְ. — נַדְנוּ, וּוּסְטַ שׂוֹין מַעַנְעַן וּוּאֶרְטַעַן אַוִיפְ אַ
סָאַכְאַוָּאָרַ! מִירַ זַעַנְעַן גַּעַלְיְבַעַן אַהֲן אַ מעַנְטְשַׁעַן, אַהֲן אַ טְרַאַ
פַּעַן וּוּאֶסְעַרְ, אַהֲן לְיִיבְ אָוָן אַהֲן לְעַבְעַן! דִּינְעַרְ יְהֻהְפַּעַצְעַרְ אַרְיִסְטַ
טָאַקְרָאַטְקַעַם, בְּרַעַנְעַן זַאְלַעַן זַיְ דִּירַ אַוִיפְ פִּיעַרְ, הַאַבְעַן הַיְנִינְגַּעַ
נַאֲכַטְ אַפְנַעַרְעַטְ אַוְנוֹעַרְ מַוִּידַ!
— וּוּאָסַ הַוִּיסְטַ — זַגְ אַיךְ — זַיְ הַאַבְעַן אַפְנַעַרְעַטְ דִּי מַוִּידַ?
— וּוּאָסַ זַאְגַּטְ אַיהֲרַ אַוִיפְ דָעַם תְּמַ? עַרְ וּוּיִיסְטַ נִיטַ, וּיְ אַזְוִי
מַעַ רַעַדְטַ אַפְ אַ מַוִּידַ? נַעַבָּאָרַ, אַ רַהְמָנוֹתַ אַוִיפְ אַיְהַםַ? — מַאֲכַחַ
חַיְהַ-עַטְעַלְ. — לְאַמְיךְ גַּעַהַן חַאַטְשַׁ אַפְשַׁפְיַעַלְעַן זַיְ אַ בִּיּוֹעַן, אַ
וּוּיִסְטַעַן, אַ פִּינְסְטַעְרַעַן...

— שא! — זאג איך או איהה. — חיההעטעל, פאלג מיך, לא
זיין שטילן! מיר זענען דאך נישט בוי זיך אין דער הייט! מיר
ויצען זאך עפּוּס אין בויבעריך, אווּך אַ דאטשען!
— אַ דאטשען? — זאנט מיין וויב. — אַ גָּלִיק האט מיך נעל
טראפען! זי וואלט דיר געמענט פֿאָרְבּוּנֶנט ווערטען מיט גאנץ בור
בעריק, אַיְדָעָר מיר האבען זי געדונגגען! איך האב איהם אַכְּשָׁר
געונאנט, מע דאָרָפּ ניט קיון דאטשען! האט זיך איהם אַכְּבָּר פֿאָרְ
נְלָוּסְטָ נְאָכְשָׁטוּפּעַן דֵּי קָאָרְעַטָּעַן! אלע אַידָעָן פֿאָהָרָעָן קִיּוֹן בויבער
רייך, דְּשְׂרִיבָעָר דְּאָרְפּעָן מִיר אָוִיך פֿאָהָרָעָן! ווּאָס ווּאָלְסָט דַּו נעל
טהָאָן, אַשְׁטִינְגָּר, ווּעַן אַלְעַ אַידָעָן זָלְעָן זיך אַפְּשָׁנְיוּדָעָן דַּו נָעָז? ...
מיין וויב זאָל לְעַבְּעַן אַיז גַּעֲנְלִיכְעַן, להבדיל, צו אַ מאַשְׁינָע:
או זי הויבט-אן רעדען, זאָלט אַיהֲר זיך ניט פרובּעָן זי אַיבָּשָׁר
שלאנען; זי ווועט אָוִיך לְאָנֵג רעדען, בֵּין זי ווועט זיך אַליַּוְן אָפְּ-
שטעלען... בשעת זי האט זיך דַּאָוִיסְנָעָטָעָת מיט דֵּי אַרְיסְטָאָ-
קראטקָעָט פֿאָר דַּעַר מָוִיד, בֵּין אַיך מִיך דְּרֻרוּוִיל דְּרוֹכְנָגָנָגָעָן צו
דַּעַר קָעָבָן, טָאָמָעָו ווּעַל אָרְך בֵּין אַיהֲר פֿוּלְעָעָן, אַז זי זאָל שטעלען
דעַם סָאָמָאָוָאָר; האט זיך מִיר גַּעֲנְבָּעָן אַ רְעַכְתָּעָן פֿעַטְשָׁאָטָעָן:
„איך ווּעַל מעַגְעַן ווּאָרְטָעַן, זאנט זיך, בֵּין זי ווועט אַוְיפָּשְׁטָעָלָעָן דַּעַם
סָאָמָאָוָאָר! דַּעַר סָאָמָאָוָאָר אַיז ניט אַיהֲר אַרְבָּיִיט. סָאָז אָוִיך
אַנְדְּרָעָאָר, פֿאָר ווּאָס פֿרְעָנֶט אַיהֲר מִיך נִיט, ווּאָו ווּעַל אַיך אַיְיך
געַמְעַן ווּאָסְמָעָר?
— זאָס אַיז אַיז מַאַל אָוּועַפּ, — זאנט דֵּי שָׁעָבָן — אַוְן דַּאָס
אַנְדְּרָעָאָר, פֿאָר ווּאָס פֿרְעָנֶט אַיהֲר מִיך נִיט, ווּאָו ווּעַל אַיך אַיְיך
געַמְעַן ווּאָסְמָעָר?
— זאָס הַיִּסְט — זאג אַיך — ווּאָו? מִיר האבען דַעַן ניט
קיון ברונען אָוּופּ דַעַר דאטשע?
— זאָל אַיך אַיך — זאנט זיך — געהן, הַיִּסְט דַּאָס, צִיחָעָן
ווּאָסְמָעָר? אַ ניט דְּרֻלְעָבָעָן ווּלְעָן דַּאָס מִינְעָן שׁוֹנוֹאַם, אַז בְּתִיהָ

בײַלע דִי שמש'טע זאָל וווערען אַ וואַסער-טרענערן! נגענו, אָז אַיך באַדָּאָרָה דְּיָעָנָען אוֹיֶף דָּעַר עַלְמָעָרָן אָז אָך אָונָן ווּעה אוֹיֶ מָוָה, אוֹיֶף ווּאָס אַיך בֵּין אַיבָּרָגָעָקוּמָעָן! מִין רְפָאָל, עַלְיוֹהַשָּׁלָם, זאָל אַיצְטָעָר אַוְיפְּשָׁטָעָהָן אָונָן אַ קָּוק טָהָון אוֹיֶף זַיְן בְּתִיה-בִּילָּעָן, וואַלְטָעָר נָאָך אַ מָּאָל גַּעַשְׁטָאָרְבָּעָן!...

מִיר בְּיָוָם הָאָרְצָעָן, אָונָן אַיך רְהָמָּד אָז צָו אַיְהָר:

— ווּוִיסְטָ אַיְהָר ווּאָס? — גַּטְמָיד דָּעַם עַמְּרָעָמִיטָן שְׁטוּרִיק,

וועָל אַיך מִיד פְּרוּכָעָן אַלְיָוָן אַנְצִיהָעָן אַיְיָן עַמְּרָעָמִיטָן שְׁטוּרִיק אַיך נָעַם דָּעַם עַמְּרָעָמִיטָן, גַּעַהָ צָום בְּרוּנָעָן, דְּרָעָה מִיטָּן שְׁטוּרִיק אַהֲרָע אָונָן אוֹיֶף אַלְעָזָיוּטָעָן — עַס גַּעַהָט נִישְׁטָן! "אָפְּנִים, ס' אָיוֹ נְרִינְגָּעָר דְּרוֹכְשָׁלָאָנָעָן צָעהָן גַּעַשְׁפָּעָעָן אַיְוָעָהַפָּעָעָן, ווּ אַנְצִיעָעָן אַיְיָן עַמְּרָעָמִיטָן ווּאַסְעָר אַיְן בּוּבְּרִיךְ..." — אַזְוֵי טְרָאָכְט אַיך מִיר אָונָן טָהָו אַ ווּאָרָף דָּעַם עַמְּרָעָמִיטָן. גַּלְיוֹטָשָׁט זַיְן אָרוּסִים דִי שְׁטוּרִיק אָונָן פּוֹזָ אַיְן בְּרוּנָעָן — נִטְמָא נִיטְקִיָּן עַמְּרָעָמִיטָן, נִיטְקִיָּן שְׁטוּרִיק, נִיטְקִיָּן ווּאַסְעָר!

— ווּאָס עַס האָט זַיְן מִיר גַּעַחְלוּמָט יְעַנְעַ נְאָכְט אָונָה הַיְינָה טִינָע נְאָכְט! — זָאנְט בְּתִיה-בִּילָּעָן. — ס' אָיוֹ אַ פְּרָעָמְדָעָר עַמְּרָעָמִיטָן אַלְיָוָן צִיהָעָן ווּאַסְעָר? זִינְט אַיך לְעָב, זִינְט אַיך שְׁמָעהָ אוֹיֶף מִינָעָן פִּים! אַ בְּעַלְהָבִית זַאָל זַיְן לְיַעַב האָבָעָן מִישְׁעָן אָוּמָעָטָם, אַיְן אַלְעָזָעָלְעָן! וּוואֹ וועָל אַיך אַוְיכְטָעָר נְעַמְעָן אַיְיָן עַמְּרָעָמִיטָן? מִיטָן ווּאָס וועָל אַיך זַיְן שְׁטָעַלְעָן קָאָכְבָּעָן?

— אַיְן אַנְטָלְוִיף פּוֹן קִיר, בעַגְעַנְעַנְט מִיךְ מִין ווּיְבָ מִיטָן אַ גַּעַוְוִין.

— נְאָט אַיְזָן מִיטָן דִּיר, חַיְידָעַטָּל, ווּאָס ווּוִינְסָט דָו?

— אַ דְּאַטְשָׁע האָט זַיְן אַיהם — זָאנְט זַי — פָּאָרְגּוֹסְט! "לוֹפְטָ" האָט זַיְן אַיהם גַּעַוְאָלָט אַיְן בּוּגְעָרִיךְ! זָאלְסָט גַּעַוְעָן הַשְּׁרָעָן, ווּאָס פָּאָר אַ "לוֹפְטָ" אַיך האָב דָא נְהָאָט פּוֹן דִּינָעָ שְׁעָנָע אַרְיסְטָאַקְרָאַטְקָעָם! זַיְן האָבָעָן מִיךְ אַפְּגָעְזִידְעָלָט, ווּיְיָעָזְעָלָט אַ דִּינְסָט! טָאָקִי כְּרָאִי גַּעַוְעָן, בְּלָעָבָעָן, אַרְוִיסְפָּאַהָרָעָן צְוִיָּעָב

דעם קיין בויבעריך אויף אָ דאטשע! איך האָט געמיינט, אָז די
הקדשויויבער וועלען זיך פֿאָר מִיר אַיינשטעלען, צום סוף האָט מִיר,
די רעסטאטפֿאָליער אויסגעואָרְפּען, אָז ס'אייז בֵּין אָונָז אַטְרָפּה קִיר,
מיילכיגס מיט פְּלִישִׁינָס אָזֶן בֵּין אָונָז, זאנְט זַי, יְחִידָוִו... נָאָר מַעֲהָר
פֿוֹן אַלְעָמָעָן פֿאָרְדוּיסָט מִיךְ אָוִיפּ דָעָר בְּלִינְדְּרָעָן, וּאָסְטָמָנְדָעַלְשָׁטָם
דָעָר דָאָקְטָאָר בְּרָעָנָט אַיהֲר מִיט לְיָאָפּעָם, עַס זָאָלָעָן אַיהֲר נָאָר אָרוֹסִים
די אוֹיגָעָן, לְיעַבְּרָעָן נָאָט!

— אָז אַיהֲר וּוּעָט נִיט אַנְשָׁטוּמָט וּוּעָרָעָן. — לְאָזָט זַיך הַעֲרָעָן
אַ קּוֹל פֿוֹן יְעַנְּדָר זַיְתּוֹ וּוּאָנְדָר — וּוּעָט מַעַן אַיְיךְ צַעְפָּאָטְשָׁעָן די
פִּיסְקָעָם! מַעַן וּוּעָט נִיט קוּקָעָן אָוִיפּ אַיְיָעָרָע אַיְבָּרָגָעָוָאָכְסָעָנָע
טַעַכְטָעָר, וּאָסְטָמָנָה אַיהֲר זָעָנָט נַעֲקָומָעָן מִיט זַי אַהֲרָהָעָן חַתְּנִים.
אוֹן אָוִיפּ אַיְיָעָרָמָן, וּאָסְטָמָאָכָט אַיְזָן אַפְּרָעָלָעָן "גַּעַד"
חַאָפְּטָה" עַטְלִיכְכּוֹ טַוְיזָעָנְדָרָה" מַאְהָלָט אַיְיךְ, זַי וּוּעָלָעָן נַעֲדוּעָרָעָן
בֵּין אַיְיךְ, נִיט מַעֲהָר זָאָל דָעָר אַיְדִישָׁעָר גַּלְוָתָן נַעֲדוּעָרָעָן, פֿוֹן אַסְתָּרָה
תַּעֲנִית בֵּין פּוֹרִים! מַעַן האָט שָׁוֹן גַּזְוָהָעָן אַזְוָלְכָעָן נִכְרִים אַיְזָן
יעַהְוָעָץ, וּאָסְטָמָנָה הַיְנָט פָּאָהָרָעָן זַי אָוִיפּ גַּמְעָלָאָסְטִיקָעָן דַּעֲלָעָן
אוֹן מַאְרָגָעָן גַּעַהָעָן זַי אַחְוָן שְׂטוּווּלָל צַו פּוֹס!...

"יאָ. — קְלָעָר אַיְיךְ מִיר — דָעָר פְּרִיהְמָאָרָגָעָן אָוִיפּ דָעָר דָאָטְשָׁע
הָאָט זַיך אַגְּנָהָוִיבָעָן נִיט אַיְזָן בְּעַמְּטָעָן. אַ שְׁלַעַטָּר סִימָן!"
אַיְיךְ זַוְּדָאָוִים פָּאָר מִיְּזָן וּוּיְבָאָ תִּירְאָז, אָז אַיְיךְ בְּעַדְאָרָףְּ הַאָבָעָן
נוֹיטִין אַיְזָן שְׂטָאָדָט אָרִיְין, אוֹן לְוִיָּה צַו דָעָר בָּאָהָן.

טו.

נדָאָס אַפְּקָוּמָעָנִיש. — חִידְוָשִׁים פֿוֹן "זַעַמְסָאָזְוִוָּצְצִינָן" אוֹזֶן פֿוֹן "סְטוּקָלְקָעָן". —
וּזְזִוִּי עַס וּוּרְדָר נַעֲמָאָכָט אַיְזָן, "אָפִיס" פֿוֹן אַיְמָעָנִיעָן. — דָעָר יְהָוָהָעָצָאָר
טְרָאָמוֹאָזִיָּן.

די בויבעריךער דָאָטְשָׁנִיקָעָם, וּאָס פָּאָהָרָעָן אַלְעָטָאָג אַיְזָן
שְׂטָאָדָט אָרִיְין, הַאָבָעָן, אַפְּנִים, שְׂטָאָרָס פֻּעָרְוִינְדִּינָט פָּאָרִין רְכּוֹנְרָס

של-עולם. מלחמת זיין זענען פער' משפט געוואָרען, זיין זאלען פאָר זיעירע גרויסע זינד אַפְּקָוּמָעַן אוֹף דער וועלט, לְעֶבֶדְגִּנְעָרְהִיְיד זיך פרענְגָּלָעַן אֵין נִיהְנוּם, זיך בְּרָאָטָעַן אָזֶן בְּרָעָנָעַן אֲגָּנָאָעַן טָאנָג אֵין עַצְמָאָדָט אַוִּיף דָּעַר הַיִּין, אַרְמוֹלְיִפְּעָן, זַוִּי דַּי פֻּרְ/סְמְטָעַ מִיּוֹן, הַיִּן אָזֶן צְוִירָה, אַנְגָּלְאָדָעַן מִיטַּפְּקָלָעַ, בִּינְטָלָעַד אָזֶן פַּאֲפִיעָרָעָנָעַ פַּר דָּלָעָה, עַסְעָן מִכּוֹת, נִימַּת שְׁלָאָפָעַן, שְׁטָעָנְדוֹגְקָוָעַן אַוִּיפְּן זַיְנָה, לְעָבָעַן אֵין פְּחָדִים, צִוְּטָעָרָעַן, מַעַזְאָל חַלְילָה נִימַּת פֻּרְשָׁפְּטוּגָעָן דַּי באָהָן...

נָאָר אָזֶן כַּע קָוְבִּיט זַיך צָעָנוֹפְּ צָוְישָׁעַן מַעְנְשָׁעַן, בְּעַדְאָרָף מַעַן זַיך בְּעַרְיָהְמָעַן מִיטַּפְּ דָּעַר דָּאָטָשָׁעַ אָזֶן סְ/אִין נָאָר אַיִּין אַנְטִיק אֵין דָּעַר וּוּלְטַ; דָּעַר עִיקָּר אֵין דַּי "לוֹפְּטַ"; דַּי "לוֹפְּטַ" אֵין מַחְיָה נְפָשָׁות, אַיִּין אַמְתָּעָר גַּנְעָדָן!

אוֹן זַוִּי זענען אָזֶן גַּעַוְעָהָנָט גַּעַוְעָהָרָעַן מִיטַּפְּן דָּאָזְגָּעַן "גַּנְ-עָדָן", אוֹן זַוִּי מִיְנָעַן שְׁוִין, אָזֶן כַּע קָוְמַט זַיך טָאָקִי... זַוִּי בְּעַקְלָאָגָעַן זַיך שְׁוִין נָאָר נִימַּת, זַוִּי זענען זַוִּי דַּי פֻּרְ/מְשָׁפְּטָעַ אַרְעָסְטָאָנָטָעַן, וּוּאָס וּוּיְסָעַן, אָזֶן זַוִּי מַזְוָעַן אָפְּוִיְינַן זַוִּי עַדְקָעַל צִוְּיט, אַיְבָּרְקָעַמָּעַן דָּעַם זָוְמָעָה, — וּוּאָס זַאְל מַעַן טְהָוָן? זַוִּי זענען דְּרָרְבָּעָר זַהְרָעָר צְוְפְּרִיעָדָעַן, אָזֶן גַּאֲטַהֲלָפְּטַ זַיך, זַוִּי פַּעֲרָחָאָפָעַן חַאָטָש אַיִּין אַרְטָאָן וּוּאָגָּאָן — דָּאָס אִיז אָזָא גַּלְיָק, וּוּאָס נִימַּת אַיְתָלְכָעָר קָאָן דָּרְצָוָן נְרִיבָעַן. מַע בְּעַדְאָרָף זַיך שְׁלָאָגָעַן אַיְבָּרָעַ אַיִּין אַרְטָא אָזֶן מַע בְּעַד דָּאָרָף טָאָקִי הָאָבָעַן אֲשְׁטִיקָעַל הַצְּלָחָה אַוִּיך; וּוּאָרוּם אֲמָאָל כָּאָכָט זַיך, אַיְהָר הָאָט שְׁוִין גַּוְטָמָה גַּעַהְאָלְטָעַן, קָוָם מִיטַּצְרוֹת אַיִּנְ-גַּעַוְעָהָנָט דָּעַם אַרְטָא, קָוְמַט צַוְּגָהָנָעַן אַיְיָנָעַר אֲגָּלָה מִיטַּלְגָּנָעַן וּוּאָנְצָעַךְ, אַיְהָר וּוּיְסָט נִימַּת, צַי סְ/אִין אֲהָד, צַי אֲרִיבָּסָט, אָזֶן בָּעַט אִיךְ, אַיְהָר זַאְלָט וִיך מְטָרָה זַוִּין — "פָאָזוֹוָאָלְטַי וּוּאָס בְּעַזְיָה פָּקָאָאִיט!"...

דָּעַר וּוּאָגָּאָן, וּוּאָהָיַן אַיךְ הָאָב מִיךְ אַרְיוֹינְגָּנְעָחָאָפְּט, אִיז גַּעַוְעָהָנָט אַנְגָּשָׁטוּסָעַן מִיטַּבְּיָרְקָעָר דָּאָטָשָׁנִיקָעַס; אֲסָר זענען גַּעַוְעָהָנָט

* זַיְטִיזָעַט מַוחְלָה.

סען, און נאך מעהר זענען געשטאנען מיחילה אויף די פים. דער עולם האט זיך צעללאגען אויף רעדליך און מע האט געשטומעט פון געשעט: דער פון די בענק — די בענק זעצען-אן; דער פון וועכטעלע — ער האט אַ גוט וועכטעלע — וואָס ווערד אַנְגָּרוֹפָעַן בֵּי אַיִּיךְ אַ גוט וועכטעלע? — פרענט איינער.

— אַ גוט וועכטעלע — ענטפערט איהם דער אַנדערער — הייסט אֹזָא וועכטעלע, וואָס האט גע'חתמ'עט אַ בְּטוּתָה, נאָר אֹזָא בְּטוּתָה, וואָס האַלְט בֵּי אַנוּצָעַן, אַיהֲר פָּאַרְשָׁטָהָת?... בֵּי אֹזָא וועכטעלע קאָן מען גוט פָּאַרְדִּיעַן!... אַט האָב אַיךְ שְׁרַשְׁטַ נְעַכְּתַן גַּעַמְתַּ צְוּוִי וועכטעלע אַזְעַלְכָע, אָוָן דּוֹקָא אַין ווֹאָלָה, לִיְּנַעֲנְדִּין אַין האַמָּאָקָה!

— ס'אייז בלאָטָע! — ענטפערט איהם יונער. — וואָס פָּאָרְדִּיעַן מען בֵּי וועכטעלע? פָּאַרְדִּיעַן פָּאַרְדִּיעַן מען בֵּי צְוּקָעָר! אַט האָט נְעַכְּתַן יְעַנְקָלֶעָה "גַּעַמְאָכָט" הַוְנְדָרֶט טְוִיזָעַנְד פָּוֹד צְוּקָעָר? — יְעַנְקָלֶעָה האָט "גַּעַמְאָכָט" הַוְנְדָרֶט טְוִיזָעַנְד פָּוֹד צְוּקָעָר? ווֹי טִוְישָׁ? ווער האָט נְעַקְוִיפָּט? ווער האָט פָּאַרְקוֹיפָּט?... אָוָן עַם גַּעַת אֹזְוָעָק אַ לְאַנְגָּעָר שְׁמוּעָם פָּוֹן צְוּקָה אַין טְאַרְבָּעַן אֹוִים, ווֹיְפִיעַל יְעַנְקָלֶעָה מִיט דּוֹר חַאְלַיאַסְטָרָעָה האַבָּעָן הַיְּנִינָה טִינְגַּן חַודְשׁ "גַּעַמְאָכָט" צְוּקָעָר.

— אַיךְ האָב מָוָאָר, אֹוְיב נִיט זְעַכָּם מִאל הַוְנְדָרֶט טְוִיזָעַנְד פָּוֹד, דּוֹר רֹוח זְאַל זְויִי נְעַמְעַן! — זְאַגְּנַט איינער.
— אַיךְ האָב מָוָאָר, אֹוְיב נִיט מָעהָר! — זְאַגְּנַט דּוֹר אַנדְשָׁעַר מִיט אַ זְוִיפָּץ. — זְויִי זְאַלְעַן דָּאַם נָאָר אַוְיסְקָרָעַנְעַן, רְבוּנוּ שְׁאַלְעַם!...

אָוָן דָּאָרט, אַ בִּיסְעַל הַכְּבָעָר, זִיצְעַן די "מַאֲכָעָרִים" אַלְיִוָּן, אָוָן שְׁמוּעַעַן פָּוֹן צְוּקָה, צִי ס'זְוָעַט זְיוֹן טִוְיעָה, צִי ס'זְוָעַט זְיוֹן זְאַלְעַט ווֹעֵל. אַיְתְּלִיכְעָר זְאַגְּנַט זְיוֹן מִיְּנוֹנָג, גַּעַוְיִינְטָלִיךְ, פָּוֹנְקָט דָּעַם הַיְּקָה, וואָס יְעַנְעַר זְאַגְּנַט, אָוָן מִעְהִיבָּת אַן קְרִיטִיקְרָעַן דָּעַם מִינִיסְטָה.

וואס ער לאזט ארויס אזו ווינציגן צוקער אויפֿן מאך. איטליךער בעוויזויזט זיין חשבון, און איטליךער זאגט, או וווען ער זאל זיין מיניניסטער, וואלט ער בעסער געמאכט...

* * *

נאר נישט אלע, וואס זיעצען אין וואנגען, אינטערעסידען זיך מיט וועכטעלעך, מיט בענק און מיט צוקער; פאראהאן אוזעלכע, וואס רעדען נאר פון עפִים אנדערשע.

— אט וועל איך דערצעהלהען א שענע זיך. — זאנט אייך גער. — מיר האבען נעצטן געשפיעלט אין „זעקס-און-זעכציג“ פון גאנץ פריה בייז זיינגערד צוויי ביינאכט; ס'אייז מיר נישט גענאנגען די קארט, זאל נאט שומר ומחרם זיין! קויפֿ איך, ווער אוך באָד גראבען! קויפֿ איך ניט, ליגט נאלד! דערזויל טרטעט זיך, עס קומטס מיר אָן דאס קערטעל, דינגע איך מיך אָין טאג אָריין! הקיזור, מע האט מיך אָריינגעטריבען אָין אלַף הששי אָריין, אזו גרויס ווי הונדרט פינט און פערציגן! וואס האב איך געהאט? איך האב געהאט, הערט זשע, מלך, אויבער, מלכה, ניונגעטל — פיך, און טויז, אויבער, מלכה — טרעט. איך זיך מויישב די „ערשטע האנד“. דער רוח זאל זיך נעמען, און געהט ארויס מיטען קענינג טרייע. לעג איך דאס צעהנטעל, שלאנט מען איבער מיין וואלעט קאוזיר, און איך בליב אָהן איינס, און שטעל אָ רעמעז! ווי געפעטל איך איז שלאָס? איך האב געמיינט, איך וועל זיך אָ מעשה אָנטהוּן! פונקט הונדרט פיער און פערציגן, ווי אָין אָפטוייך!

— שאט! איך וועל איך בעסער דערצעהלהען, וואס איך האב געהאט! — רופט זיך אָן נאָך אַיינער. — מיר זיעצען אַמְּאל בקאמפאניע אָנוֹ מיר שפיעלען אָין „סְטוּקָלְקָעַ“. ווינטער איך דאס געווען, אים חנוכה, פונקט צום פינפטען ליכטעל. פאָרגלוּסְט זיך מיר געהן „בלינד“, „אַלְאָ לִיבּ“, און קויפֿ מסתמא „שרנא“, און ווער באָנְרָאָבען. איז, דאָכְט זיך, גוט? ווער איך אָין כעם אָון געה נאָך אָ מְּאָל „אַלְאָ לִיבּ“, און קויפֿ וויעדער אָ מְּאָל „שרנא“

אויף א רעמי ! בקיורו, איך האב זיך צעהיצט און האב גע' —
פטרט א ערבעל זעכציג, און האב דעםאלט אונגעשאַלטען רב ליבּ-
לען, ס'זאל נאר פאלען אין ים אריין ! ...
— זייט זשע מוחל, וואס איך וועל איך פרענקן — דופט זיך אָ
א אידעל מן הצעך : — איך בין אליען א זוועניראָדקרע ; מע שפיעעלט
בי אונז אין זוועניראָדקרע אויך אָפֿטְלִיך אֵין "סְטוֹקָעַלְקָעַ" ; דאס
הייסט, טיר שפיעעלען אין אלע שפיעעלען, נאר מעהרסטענטיל שפיעעל-
לען מיר אין "סְטוֹקָעַלְקָעַ" ; איך בעט איך, מאכט מיד קלאָר, וואס
היסט דאס גענאנגען "אַלְאַ לְיָוּבּ" ?
— "אַלְאַ לְיָוּבּ" וויסט איהר ניט וואס הייסט ? — ניט איהם
זו פערשטעהן אײַינער פון דער קאָכְפָּאַנְיָע . — אָט וועל איך אָיַד
קלאָר מֶאָכָען : בי אונז אין יעהופען איז פֿאָרָהָאן אײַינער אָ גָעַז
וויסער לְיָוּבּ, "אַ גּוּטָעָר בְּרוּדָעָר", אַ קָּאָכְלָעָפָּעָל אַיִן שְׂטָאָדָט ; החט
עד געכאנט אַ תְּקָנָה, אָז מַעַ שְׂפִיעַלְמָת אֵין "סְטוֹקָעַלְקָעַ", אָז אײַינער,
לְמִשְׁלָה, גַּעֲהַת "בְּלִינְדָּר", אָז דער אַנְדָּרָעָר — "גַּעֲוָהָעָן", גַּעֲהַת דִּי
לְעַצְּטָעָה האָנדָר אויך "בְּלִינְדָּר", וווערד דאס אַנְגָּרְוָפָּעָן "אַלְאַ לְיָוּבּ".
הוינט פֿאָרָשְׁטָעָהט איהר שוין דעם של ?
— נו ? — פרענקט דער זוועניראָדקרע און ציהט אום דעם
האָלוּ. — איז דאס מְאַקִּי עַפְּים אַ סְנוּלָה ?
— אָזָא יָהָר אָוּףּ לְיִבְעָן ! — ענטפערט איהם יונער, אָז
דער גאנצעער עולם לאָכְט.

* * *

שטייל אֵין אַ ווַיְנַקְּעַל האָבעָן זיך פֿערְקְלִוְיְבָעָן צוּוִי אַידָעָן, אַיִד
נְשָׁר אַ רְוִיטָעָר, דָעַר אַנְדָּרָעָר אַ שְׁוֹאָרְצָעָר. דָעַר רְוִיטָעָר הָאָט פֿערָ
רִיסְעָן דָס הַיְתָעַלְעָ אַרְיוֹתָה, דִי אַרְבָּעָל פֿערְקְאַטְשָׁעָט. קוּקָט אוּפּ אַ
ברְּיִל, שְׁוֹוִיצְט אָזָן רְעָדָט. דָעַר שְׁוֹאָרְצָעָר האָלָט אַ שְׁטִיפְטָעָל מִיט
אַ בְּיכְעַלְעָ אָזָן שְׁרִיבְטָט.
דָעַר רְוִיטָעָר : פֿאַרְשְׁרִיבְטָט, זְוִית מְוחָל, אַ אַימְעָנִיעָ אֵין
חרמסאנער נְבוּרְנִיעָ...

דער שווא רצער : איך באדראָרַף האבען אין פָּאָדָּאָלִיעָר
נובעְרַנְיָע.

דער דוייטער : שרייבט אין פָּאָדָּאָלִיעָר נובעְרַנְיָע אֶזְוִי
גְּרוּסָס וּוֹי דָּרְיוּצָהָנָהוֹנְדָּרָעָט דָּעַסְיָאָטָן עָרָד.

דער שווא רצער : דָּרְיוּצָהָנָהוֹנְדָּרָעָט דָּעַסְיָאָטָן אֵיז
וּוַינְצִיגּ.

דער דוייטער : שרייבט זשע אַכְּצָעָהָנָהוֹנְדָּרָעָט דָּעַסְיָאָט
טִין.

דער שווא רצער : אַכְּצָעָהָנָהוֹנְדָּרָעָט אֵיז אַוִיךְ וּוַינְ
צִיגּ. איך באדראָרַף האבען, ס'זאל זיין חאָטַשׁ דָּרְיוּ טוֹיזָעָנָה.

דער דוייטער : שרייבט זשע דָּרְיוּ טוֹיזָעָנָר פֿיעָר הָנוּ
דָּעָרָט דָּעַסְיָאָטָן עָרָד "טְשָׁעָנָגָזִים" ...

דער שווא רצער : הוילע עָרָד טוֹיגּ מִיד נִיטּ. איך
בָּאָדָּאָרַף האבען אַבְּיָסָעָל וּוַאלְד אַוִיךְ.

דער דוייטער : בתוכם אֵיז פֿאָרָהָאָן זעַסְמָהוֹנְדָּרָעָט דָּעַסְיָאָטָן
וּוַאלְד.

דער שווא רצער : זעַסְמָהוֹנְדָּרָעָט אֵיז וּוַינְצִיגּ. איך
בָּאָדָּאָרַף, לְכָל הָפְּחוֹת, טוֹיזָעָנָר דָּעַסְיָאָטָן וּוַאלְד. מִין פֿרִיעָץ, פֿאָרָהָאָן
שְׂטוּצָחָט אֵיהָה, האָט לְיֻבָּעָן וּוַאלְד.

דער דוייטער : מִין אַיךְ — טוֹיזָעָנָר צְוִיָּי הָנוֹנְדָּרָעָט
דָּעַסְיָאָטָן וּוַאלְד ...

דער שווא רצער : וּוְאָסָעָר וּוַאלְד זָאָל אַיךְ שְׂרִיְּבָעָן?

דער דוייטער : וּוְאָסָעָר וּוַאלְד? סָאָסָנָעָדוֹוַאלְד, דָּעָר
אָמוֹת'עָר סָאָסָנָעָדוֹוַאלְד, וּוְאָסָעָר מַעַ פְּרָעָנָט אָוִיכְ אֵיהָם? סָאָסָנָעָסָנָר
סָאָסָנָעָסָנָר, אַיְוָנָס אָוָן אַיְוָנָס! אַיהֲרַ האָט נָאָר אַוְעַלְכָעָ סָאָסָנָעָסָנָר,
נָאָסָנָט מִיר, נִיטּ גְּעוּרָהָעָן!

דער שווא רצער : סָאָסָנָעָסָנָר טוֹיגּ מִיד נִיטּ; אַיךְ
בָּאָדָּאָרַף האבען דָּעַמְבָּ.

דער דורי טער : טפּוֹן אַיךְ מִין טָאָקִי דַּעֲסֶבֶן ! די בעס-
טע, די גראָטַטַּע דעַמְבָּעַן ! אַרְזֵי לְכָנוֹן ! יעדער דעַמְבָּעַן אַיזְיֵי
גְּרוֹיסָן, אָז ס'אַיז אָונְכְּעָנְלִיךְ אִיהָם צוֹ האַקְעָן.

דער שׂוֹן אַרְצָעָר : אָז אַהֲוָף אַיז פֿאָרָהָאָן אַין דער
אִיכְעָנְיעַ ? מִין פֿרִיעַ בָּאַדָּרָהָאָן אַהֲוָף צוֹ שְׁעָנָם הָוִית.

דער דורי טער : נַאֲךְ אַמִּין הָוִיף ! אַהֲוָף צוֹ אַהֲוָף
אַיז נִסְתְּגִיךְ . פֿאָרָשְׂרִיבָּט, זִוְיט מְוחָלָה, אַפְּלָאָז פּוֹן עַטְלִיכָּעַ
אָז אַזְוָאנְצִינְגַּן חֲדֹרִים — וּוֹאָסְ זָאנְאַיךְ ? פּוֹן עַטְלִיכָּעַ אָזְן דְּרִיכְסִינוֹן !
איַהָרְ שְׂנִיטְ שְׂרִיבָּעַן אַלְעַפְּרַעַצְנִיגְן — עַלְיָן וְעַלְזָאוֹרִי.

דער שׂוֹן אַרְצָעָר : אָז אַטְיַיךְ ? מִין פֿרִיעַ הָאָטַט לְיעַבָּן,
ס'אַל זַיְן בַּיְּ דַעַר אִיכְעָנְיעַ אַטְיַיךְ .

דער דורי טער : נַאֲךְ אַמִּין טִיְּךְ ! אַגְּרוּסָהָאָן, אַטְיַיךְ
פֿערְ, טִשְׁטִשְׁ אַסְּךְ ! אַטְיַיךְ דַי אִיכְעָנְיעַ, אַטְיַיךְ אַיז דַעַר טִיְּךְ !
(ער בעוויזַת אִיהָם אַוְיָף דער האַנד, וּזְאָז דַי אִיכְעָנְיעַ אָזְן וְזָאוֹן
אַיז דַעַר טִיְּךְ).

דער שׂוֹן אַרְצָעָר : וּוֹ אַזְיֵי פֿאָהָרָט מַעַן אַהֲן ? כַּיְיַן
פֿרִיעַ זַיְלָן, עַם זָאַל זַיְן נַאֲהָעַט צוֹ אַבָּהָן.

דער דורי טער : נַאֲךְ אַמִּין נַאֲהָעַט ! שְׂרִיבָּט אַהֲלָב
ווערטַט — וּוֹאָסְ זָאנְאַיךְ אַאלְבָן ווערטַט ? אַפְּרַטְעַל ווערטַט,
עַטְלִיכָּעַ טְרִיטְ פּוֹן דַעַר סְטָאָנְצִיעַ ; אַטְיַיךְ דַי סְטָאָנְצִיעַ, אַטְיַיךְ
דַי אִיטְעָנְיעַ (ער בעוויזַת אִיהָם אַוְיָף דַעַר דְלָאָנִי, אָאוֹ דַי אִיכְעָנְיעַ
אַיז אַעַן וְזָאָז אַיז דַי סְטָאָנְצִיעַ) ...

— שָׁאָם, מִיר זַעַנְעַן שָׁוֹן בָּאַלְדָן יְהֻוֹפְּעַץ — רֹופְטַ זַיְד
אָז אַיְינָעַרְ פּוֹן דַעַר "חַבְּרָה" אָזְן חַאְפְּטַ זַיְד אַוְיָף פּוֹנְסָם אַרטַט אָזְן
אַיז אַגְּמַעְבָּרִיטַ לְוַיְפָעַן פֿערְחַאְפָעַן אַיְינָ אַרטַט אַיְינָם טְרָאָמוֹויִי. אָזְן
נַאֲךְ אִיהָם — דַעַר נַאֲנְצָעַר עַולְםַ.

פֿערְחַאְפָעַן אַיְינָ אַרטַט אַיְינָם טְרָאָמוֹויִי אַיז נַאֲךְ מַעְהָר בְּרִיהָה —
שְׁאָפְטַ, וּוֹ פֿערְחַאְפָעַן אַיְינָ אַרטַט אַוְיָף דַעַר בָּאַהָן. דָא וּוּרְדַט אַנְעַ

לויפעריו מיט א געשפֿרינגערי איבער קעפּ — ערדייטערניש! דא-
קוקט מען שווין ניט אויף קיין כבורה. א איה, א כריסט, מיט וואנד-
צעם, אהן וואנדצעם, עם מען זיין אַפְּילו אַרטמע — שטיקט מען זיין
און מע קוועטשט זיין אַזוי צענוויף, אָז עס געהט איהר שייער ניט
ארויס דיא נשמה; אַדרער אויב זיין זויצט, זעט מען זיך איהר אויפֿן
שוים, און לאָז זי פֿרוכען זאנען, אָז זי וויל ניט... בעדארפּ מען
היטען דיא קעשענעס, און דעם זוינער איזו גלייכער לאָזען איזן דער
היימ. אָז איהר וועט פֿאַהרען איזו יעהופֿע אַויפֿן טראַטמוויז מיט אָ
גאלדענעס זוינער (עד מען זיין אַ זילכערנער, איזו אויך נישקה),
וועט איהר האבען, איך בעט איבער אַיעיר כבורה, אַ פֿיין, ניט קיין
זיגער...

טו.

[געפט. — אַ לייבליךער פֿעטער. — יענטעל דער טוּהט וְלאַטְהָט. — אַומְזִיסְטָע
טרערען.]

געקומען צו פֿאַהרען פֿון שטאדט אַ פֿערברענטער, אַ בעידן
שרפה'טער, איזו אַויסגעמּוֹטשעטער, אַ הוֹנְגַּעֲנֶגֶר, לויפֿען מיר
אַקענען דיא קלענעער קינדרער מיט אַ נדוֹלה:
— פֿאַפְּאַשָּׁא! נַאֲסְטִי! אוֹ נַאֲסְטִי! *

— נַאֲסְטִי לַיְעַב דַּיר מִיט דִּינְעַגְעַט, סַקְאַצְעֵל קַומְטַן! — וְאַנְתָּן
צַו מִיר מַיִן וּוֹיִיב. — דַּי מְשֻׁפְחָה דִּינְעַגְעַט! גַּעֲוֹאַהָרָע גַּעֲוֹאַרָּען, אַז
דוֹ הַאֲסְטִט פֿאַרְדִּיעַנְט גַּעַלְט, האבען זיַּוְד צַעְלָאָזֶט פֿון דַּער גַּנְדְּרָעָר
זַוְעַלְט! וְאוֹ זַעַנְעַן זיַּוְדָעָן פֿרִיהָעָר, נִיט הַיִּינְט גַּעַדְאָכְט. אַז דַּער
דְּלוֹת הַאֲסְטִט גַּעַפְּיִיפְּט אַזְּלָעָן וְוַיְנַקְּעַלְעָר? ...

* טְהָט, גַּעַפְּט!

"שווין לאנג שטיל געווען!" — טראכט איך מיר אונז לאו מיך געהן אויפֿ דער דאטשע, קומט מיר אקעגען איזן אלטער איז מיט א טוידט פנים, מיט אינגעפֿאלענע באקען און מיט א גרויסער בארד, און נבעען איהם שטעהט א נידערינג ווייבעל מיט א רויטער נאזו אונז מיט א געלער זידענער פטעשיילע, פערלענט ארוןטער דרי אויהערען, אונז מיט א וואדעמער שאל אויפֿ די פלייעצען, האטש אין דרישען איז ניט איזוי קאלאט. דאס ווייבעל מהוט זיך מיר א מאדרנעם בויג, א וויש די נאזו מיט צוויי פינגער און א זאג מיט א זיס שמוייבעלע:

— האסט מיט ניט דערקענט? געה שווין, געה! איך בין דאר יונטעל דער מוהמע זלאטעהס! און דאס איז דער טאטע מיינערן. דיין פטעטער זלמן. ער איז שטארק פארעלטערט געווארען, איא? איך האב זיך שווין באקענט דא מיט אלע דינגען קינדרעלעך, איינט שגענער פונ'ס אנדרערען, פון עין-הרע ניט!

— שלום-עליכם, פטעטער! — זאג איך צום פטעטער זלמן. — פון וואגען קומט איהר אן?

— מהיה נפשות! — ענטפערט מיר דער פטעטער זלמן אויף א הוייך קול און מאכט מיט דרי ליעפֿן, ווי א מענטש בשעת ער עטט און האט הנאה. — בעסער, הערטט דו, קאן שווין גארנישט זיין! וואסיזשע מאכט דו גוטס? הא? שווין לאנג הערטט דו, ניט גע-זעהען זיך? אודראי א יאהר צוויי און צוועאנציג, הא? און אפשר מעהר? שא, שא, איך וועל דיר באילד זאגען! וויפיעל האבען מיר פון יונטעל'ס חתונה? הא? פונקט פון איהר חתונה אן הא בען מיר זיך ניט געווען! וואסיזשע מאכט דו עפֿים אין געזונט, הא? ווי געהט דאס דיר אין די געשעפטען, הא?

— דאנקען גאט. — זאג איך. — נו, און איהר וואס מאכט?

— גלייך פון אווריטש, פון דער היימ, הייסט דאס! — מאכט ער צו מיר אויפֿ א קול. — געווען בוי דיר און שטאדט, געללאטפֿ און דער טיה, מע עפֿענט ניט! הקיזור, מע זאנט, דו ביוט אין

בויבעריך. וואס טהוסת דו אין בויבעריך, הא? אויף זומער, הייסט דאס, הא? זאנסט עפֿים?
עד דערהערט ניט. — מאכט צו מיר יונטעל. — זיטט די מאמע, מיר צו לענגערע יאהר, איז געתשאָרבען, איז ער, ניט פֿאָר דיר געדאָכט, געווארען טויב, אַבער ווי אַזוי מײַינסט דו טויב? ווי די וואָנט!

ס'אייז דא, הערטט דו, אויסגעצִיכענְט גוט! הא? — שעַדְתִּים צו מיר דער פֿעטער זלמן אויף אַ קול, גלייך ווי אַיך וואָלט דא געַז וועַן דער טויבער, ניט ער. — אַיך זאג דיר, הערטט דו, ס'אייז דא אַיז אַנטיק! ממש אַ גַּעֲדָן! הא? אַיך רעבען דא, אַסְגִּירַץְהַשְׁמָן, פֿאַברְעַנְגָּעָן אַ ווֹאָךְ צוּווִי אַדְעָר דריי, הא?

ミיר האבען געוואָלט פֿאַרְפֿאָהָרָעָן אויף אַ סְטָאַנְצִיעַ. — זאנט יונטעל אָון פֿערענְטְּפֿערט זיך — האט זיך דער טאטע אַינְדָּעַשְׁפָּאָרֶט — נאָר אַהֲרֹן; דו וועסט זיך באַלְעַדְגָּעָן, זאנט ער, טאָר שטעהען מיר בי אַ פרעַמְדָּעָן; אַיך בֵּין דאָר אַיהם, זאנט ער, אַ לְיִבְּלַיְכָּר פֿעַטָּר, עַס פֿאָסְטִּינִים!

אוֹן וועַר אַיז יַעֲנֵץ פֿאַרְפֿאָלָק? — זאנט אַיך אָון זוּווִי אָון אוֹיף אַ אַירָעָן מיט אַ אַידְינָע, וואָס זִיצְעָן אוֹיף דער וועַרְאַנדְעָן אָון ברינְקָעָן טֵי פֿוֹן דַּי שָׁאלָעָן, בְּאָזְעָן אָון קוֹוִישָׁעָן זיך.

לְאַמְּכִיר אָווִי ווַיְסֻעַן בַּיּוֹ! — זאנט צו מיר יונטעל שְׂטִיבַּעַדְעָן אַונְדָּעָן ווַיְשַׁטְּמַע זיך דַּי לְיִפְעָן אָון קוֹמֶט אוֹיפְּמַן פֿאַרְפֿאָלָק. — ערהייד אָון ווַיְשַׁטְּמַע זיך דַּי לְיִפְעָן אָון קוֹמֶט אוֹיפְּמַן פֿאַרְפֿאָלָק. — ס'אייז, ווַיְזַיְּט אָוִים, מאָן אָון ווַיְבַּבָּ; זַיְּזַעְעָן גַּעַפְּהָרָעָן מיט אָונָז פֿוֹן חְוֹוָאַסְטָעָוָו אַין אַיִּז ווְאַגְּנָאָן, האבען מיר זיך צְעַדְעָרט, ווי געַז ווַיְיַנְּטַלְיַיך, אַונְטַעְרוֹוּנְעָנָס: ווְאַהֲיָן פֿאַהְרָט אַיהֲרָ? ווְאַהֲיָן פֿאַהְרָט אַיהֲרָ? אַהֲיַן-אַהֲרָר — בְּקִיצְרָה, זַיְּזַעְעָן גַּעַוְאָהָר געַז ווְאַרְעָן, אָוּן מִיר פֿאַהְרָעָן צו דִיר, אָוּן אָזוּן דִיר אַיז אַיְצְטָר, סִינְזִין עַיְן הרָע, דִי צִיְט גָּוֹט, דו פֿאַרְשְׁטַעַסְט?... זַיְּזַעְעָן, זַעְעָן זַיְּזַעְעָן דִיר קְרוּבִים, אָוּן נַאֲהַעַטְעָן קְרוּבִים. פֿרְעָן אַיך: ווי אַזוי? זַעְעָן זַיְּזַעְעָן: "ס'אייז גַּעַנְיַטְעָן אָוּן גַּעַבְוַנְדָעָן". נַאֲרָ ווי אַרוּם אָוּן ווי אַזוי — קָאָן מַעַן בַּי זַיְּזַעְעָן;

הוַיְבַּט עַד אַן דְּרַעְצַעְהָלָעָן, שְׁלָאָגָט

ז' איהם איבער ; הוויכט ז' אן דערצעהלאן, שלאנט ער ז' איז בער — א מעשה אהן איין עק ! דו הער בעסער אויס מיך ; מיר זען נען דאך יא איגונגען געשווערטערקיינדרער !

און יונטעל דערצעהלאט מיר אויס איהר ביטער הארץ, ווי איזו ס' איז איהר געבעאך איצט זעהר ניט גוט דיזיטט, דאס היסט, גוט איז איהר קיינכיאל ניט געוווען, פון דער ערשותער מינוט אן נאך איהר חופה האט ז' נאך, זאנט ז', קיון גוטען טאג ניט פערוכט ; נאך גאנרנישט, ווי זאנט מען, ס' איז געוווען "גומער ערגןער". נאך פון א ציטט, זאנט ז', אן סע געהט איהר אלע מאל ערנגער און ער גער, און איצט איז איהר איזו שלעכט, איזו שלעכט ! אן פער דיענען, זאנט ז', פערדיינט ז' גאנרנישט, און דארפערן דארפ ממע א סך ! און דערצו איז פאההאן, זאנט ז', זיטיגע צרות און וועה טיגען : דאס איז א פריזווע, און דאס איז א קנד אויפ חתונה מאך בען, און דאס פאלט א בהמה, און דאס ברענט-אָפּ דיז קליט. מע ראטעוועט ניט ארויס, זאלסט זאנגען — א פערעם ! איז שווין, דאכט זיך, גוט ארום און ארום, איז ? לאעט זיך אוועק א מזיד פון קרוב דרייעצהן יאהר, א שענען, א ריינען, א גלאטע, א מהיה/דיגען, און שטארבט אוועק ! סאסל האט זי געהיסען, טאקי נאך דער מוהמע סאסייע, געוווען תמייד געזונד און שטאַרְק, קיינמאל ניט געוואסט א פינגעדר זאל וועה טהון, און פלאַזים קומט זי צו געהן פונ'ם מאָרְק, שטעלט אוווע דעם קאַשִּׁיק, דאס פנים טוידט, ווי דיז וואָנד. "וועה איז מיר, טאַכטעה, וואָס איז דיר ?" — "גאנרנישט — זאנט זי — דער קאָפּ טהוֹט מיר עפִים וועה". איך טהו זי א טאָפּ בי'ם קאָפּ — א העלייש פײַערן ! "לעג זיך צו, טאַכטעה, אויף א ווילען, איך וועל א לויַּפְּ טהון צום דאַקְטָאָר". — "וואָס טוֹגֶן דיר, זאנט זי, מאָמע, דער דאַקְטָאָר ? איזן עבירה א צוועיר, ס' יוועט מיר איבער-געהן ! לאַכְּמִיך בְּעֵסֶר, זאנט ז', אויס-זאלצען דאס פְּלִיְיש און אַנְשִׁיּוֹלְעָן קָאַרְטָאָפְּלִיעָס" ... איך זעה אבעער אן דאס קינד עקט זיך, הער איך זי ניט און לאָג זי אַרְיִין מיט גוֹאַלְד אַין בעט אַרְיִין, וועה איז טיד, און לויַּפְּ אַוּעָק צום דאַקְטָאָר ! וואָו איז דער דאַקְטָאָר ?

דאקטאר — דאקטאר! דאקטאר — דאקטאר! דער דאקטאר איז ערניז איזן אלדי שוואָרצע יאהָר, הינטערן שטערטעל! נאָר ס'אייז עפִיס אַ תירוץ? דער דאקטאר זאל מיר זיין! אַיך האָב אַיָּהָם אַראָפְּגַעֲבָרָאַכְט, דעם שענעם דאקטאר, אָוֹ אַיך בֵּין גַּעֲקוּמָעַן מִיטָּן דאקטאר, האָב אַיך זַי שְׂוִין גַּעֲטָרָפְּעָן — וּוּאוֹ אַיך האָב ערניז אַ שׁוֹנוֹא — אַחַן לְשׁוֹן, די אוּיגָעַן אַרְיוֹת. "טַאַכְטָעָרָעַל, האָסְט מַיךְ דַּעֲרָקָעַנְט?" — וּוּדר? וּוּאָס? וּוּעַמְעַן? רַעַד צַו דַּעַר וּוּאָנְט! אָוֹן בֵּין טָאנַן אַיז זַי נִיט גַּעֲוָאָרָעַן! אַיזָּן אוּיסְחָאָפְּעָנִישׁ, מַשְׁטִיְינִס גַּעֲזָאנְט, גַּעֲקוּמָעַן אַוִּיפְּ אַיהָר! אַ שְׁעָנָע, אַ גַּעֲזָונְטָע, אַ לִיכְטִינְעַ...

וּוּ אַזְׂוִי לְעַנְתָּ מַעַן אַזְׂעַלְכָּעַם אָוֹן דַּעַר אַרְיוֹן?!

אוֹן יַעֲנְטָעַל דַּעַר מוֹהָמָעַ זַלְאָטָעַס צֻעוּוִינִים זַיְך, וּוּ אַ קלְיָין קִינְהָן.

אוֹן אַיך, אַוִּיפְּ אַיהָר קַוְעַנְדִּיג, פִּיהָל, אָוּס שְׁטִיקָעַן מַיךְ די טַרְעָעַן.

— וּוּאָס אַיז? וּוּאָס אַיז דַּעַר גַּעֲוָוִוִין? — רַוְּפַט זַיְך אָוּן צַו מַיר מִין חַיְּהָעָטָעַל אָוֹן גַּעַתְּמַצְּזָוָן צַו מַיר.

אַיך וּוּיל אַיהָר עַנְטָפְעָרָעַן, קָאָן אַיך נִיט אוּיסְרָעָרָעַן קִין וּוּאָרט.

אַיך שְׁלִינְגָן די טַרְעָעַן. אַיך נִעְמָן זַיְך אָוּטְכָּחָן זַגְּן:

— נַעֲבָאָך אַ קִינְדָּבִי אַיהָר גַּעַשְׁטָאָס... אַ מִיְדָעַל פָּוּן דַּרְיִיצָעָהָן יָאָה...

— שְׂוִין לְאָנְגָן? — פַּרְעָנֶט חַיְּהָעָטָעַל וּוּ דַעַר שְׁרָאָפְּעָן.

— שְׂוִין אַ יָּאָהָר נִיעָן, אַדְרָעַר צְעהָן. — זַאנְטָעַל אָוּן רַוְּפַט זַיְך אָוּן צָוּם פַּעַטְעָר זַלְמָן: — טַאַטָּע, וּוּפִיעָל אַיז שְׂוִין, אָוּס אָסְעָל אַיז גַּעַשְׁטָאָרָבָעַן? דַּו באַדְאָרָפְּסָט וּוּסְעָן אַקְרוֹאָט.

— פָּוּן אָוּרִוִּיטָש? — זַאנְטָעַל דַּעַר פַּעַטְעָר זַלְמָן. — פָּוּן אָוּרִוִּיטָש אַהֲרָע מִיט דַּעַר אַקְסָמָעַט זַיְך אַוּרָעָסָט דַּרְיְתָהָאַלְבָעַן הַוְּנָדָרָעָט.

אוֹן אַפְּשָׁר טַאַקְיָי אַלְעָ דַּרְיִי הַוְּנָדָרָעָט. הא?...

בְּכָדִי אַיך זַאל נִיט אוּיסְשִׁיסְעַן קִין גַּעֲלָעַטְעָר, פַּעַרְלִידָר אַיך די בְּרִיל, בּוֹינְג זַיְך אָוּן לְאֹזֶן מַיךְ גַּעַהָן אַוִּיפְּ דַּעַר וּוּרְאָנְדָעָן מַקְבָּלָן פְּנִים זַיְן די אַיבְּעָרָיָנָעָגָעָט, וּוּאָס זַיְצָעַן אָוּן טְרִינְקָעַן טַיְיָ פָּוּן די שאַלְעָן, בְּלָאָזָעָן אָוּן קוּוִיסְעַן זַיְך.

.ii.

[ראָס פֿאַרְפֿאַלְק. — «עֲפָנִיּוֹת אָוֹן גַּעֲנוֹנְדָּעָן». — אַ מְעָשָׂה אָהוּ אַיְוֹן עַפְּ]

אַיךְ גַּעַדְצָאוּ צָוֵם פֿאַרְפֿאַלְק אָוֹן טְרָעָף זַיִוּ זַיְצָעָן שְׁטָאַרְקּ פֿעֶרֶת
זַיְוַעַצְטּ פֿוֹן דָּעַם טַיִו. עַר טְרָאנְט אַ סְּאַמְּעַטְעַנְעָם קָאַשְׁקָעָט מִיטַּט אַ
גַּעַנְצּ בְּרִיחַטְעַן דְּעַנְיקּ, אָוֹן זַיִוּ — אַ פֿאַרְקִיךְ צִימַט אַ זַּוְיִסְעַן שְׁרוֹנָט.
בַּיְדַע זַעַנְעַט זַיִוּ גַּוט גַּעַפְאַקְט, וּוֹעַנְעַן אַיְנָאַיְינְעָם בְּלָאַגְּנוֹזָא אַ פֿוֹד
פֿוֹפְצָעָהּן אַדְרָעָר זַעַכְעָהּן. אַיךְ זַעַץ מִיכְזָוּ זַיִוּ זַיִוּ, אַיךְ פֿעַרְבִּינְגּ
צִימַט זַיִוּ אַ שְׁמוּעָם: דָּאַסּ, יְעַנְצּ, פֿוֹן וּוֹעַנְעַן פֿאַהַרְט אַיְהָר אָוֹן
וּוֹעַר זַעַנְט אַיְהָר?

— וּוֹעַן מִיד זַעַנְעַן? — מַאַכְטּ צַוּ מִיד דָּעַר מַזְאַן אָוֹן וּוֹישַׁט
זַיִד דָּעַם שְׁוּוֹיִס מִיטַּט דָּעַר קָאַפְאַטְעַן. — אַט וּוֹעַט אַיְהָר בְּאַלְדְּ הַאֲרָדּ
כְּעַן. נַאֲרַ קָוְדְּסַ-כְּלַי, זַאֲגַטְמַיר, וּוֹאַסְטַ אַיךְ וּוֹעַל אַיךְ פֿרְעָנְעַן: וּוֹי
אַזְוֵי הַאֲטַ גַּעַהַיִסְעַן דָּעַר זַיְדָעָ אַיְיַעַרְעַד פֿוֹן דָּעַר מַאַמְעַסְטּ צָה, נַיְתּ
רַב מַרְדְּכַיְלָעַ?

— רַב מַרְדְּכַיְלָעַ. — זַאֲגַט אַיךְ.

— שְׁוֹוִן גַּעַשְׁטָאַרְבָּעַן? — פֿרְעַטְעַט עַר.

— אַהָא! — זַאֲגַט אַיךְ. — שְׁוֹוִן לְאַנְגַּן גַּעַשְׁטָאַרְבָּעַן!

— בְּרוֹךְ דִּין אַמְתַּח! — מַאַכְטּ עַר אָוֹן שְׁאַקְעַלְטּ מִיטַּט קָאַפְּ. —
טְפִירְפִּוּטוֹן אַיְיַונְטַ עַהְרְלִיכְעַר אַיהֲר, אַיךְ צַוּ לְעַנְגְּנָעָרָעָ יְאַהְרָה, אָוֹן
אַ מַוְלָגְגּ בְּתֹרְהָה! אַוְיָחַד אַיהֲרָמַעְגַּן טְאַקְיַי זַעַנְעַן: זַכְרַבְּ צְדִיקַי
לְכַרְכָּה! נָה, אָוֹן דִּי בְּאַבְעַחְנָהַלְעַ וּוֹאַסְטַ אַמְכַטְמַ?

— אַוְיָחַד גַּעַשְׁטָאַרְבָּעַן.

— לְאַוּ זַיִי הַאַבְעָן אַ לְּיכְתִּינְעַן נַ-דְּעַדְן, אַוְיָחַד גַּעַוְועַן אַ כְּשַׁרְעַ
אַיְדִינְעַן! — זַאֲגַט עַר אָוֹן דְּרָעַתְעַט זַיִד אַוְיָסְטַ מִיטַּט פְּנִים צָוּ וּוֹיְבָ: —
דוֹ הַאַסְטּ זַיִוּ נַיְתּ גַּעַקְעַנְטּ, וּוֹיְסַטּ דוֹ נַיְתּ, וּוֹאַסְטּ דָּאַסּ אַיְזָוּ נַעֲוַעַן
פְּאַר אַ רבְמַרְדְּכַיְלָעַ אָוֹן פְּאַר אַחְנָהַלְעַ! הַעַרְטַ אַיְהָר (עַר דְּרָעַת
זַיִד אַוְיָסְטַ מִיטַּט) פְּנִים צַוּ מִיר), אַיְהָר הַאֲטַ גַּעַהַיִסְעַן אַ זַּיְדָעָן מִיטַּט

א באכע, וואס וויסט איהר? וואס וויסט איהר, וואס פאר א זיידען מיט א באכע איהר האט געהאט !

— איך ווים, — זאג איך — איז איך האט געהאט א זיידען מיט א באכע. זאנט, ווער זענט איהר ?

— אט ווועט איהר באולד הארכען. — מאכט ער און פערקאטשעט די ארבעל כמעט בייז די עלאנבויגענס און נעמט זיך איז בי דער בארד און שאקעלט זיך און רעדט מיט א נינז און מיט א שמייד בעלע : — איעיר זיידע רב מרדכי'לע איז אליאן געווען א קארס-ישועה, פון קארסישעוו, און האט געהאט אין קארסישעוו צוווי שועוער, פון קארסישעוו, און האט געהאט אין קארסישעוו צוווי שועוער האט ער געהאט : נחמה'לע און זיסעלע ; האט די נחמה'לע געהאט צוווי מאנגען, צוווי מאל, הייסט דאס, חתונה נעה האט ; דאס ערשות מאל טאקי פון קארסישעוו פאר לייבעלע קאר-ישועה, איזו האט מען איהם גערופען ; און דאס אנדראעט מאל האט זי חתונה געהאט פאר רב שמחה'לען, טאקי וויעדר פון קאר-ישעוו ; און דער רב שכחה'לע קארסישעוער, איז ער האט חתונה געהאט, הייסט דאס, פאר דער מוהמע נחמה'לע, איז ער געווען איין אלמן איז ער געווען, — הערט זיך נאר צו מיט קאפט ! דאס ערשות זייב זיינס איז איז געווען א קארסישעוער, זי זאט געהיסען דבורה'לע, און זי איז געווען, דבורה'לע הייסט דאס, טאקי דעם זיידען'ס איין איינגענע, איהר הערט צי ניין, פאר זיינעם א שוואָר געה, טאקי רב שמחה'לע, בשעת ער איז נאר ניט געווען זיינער א שוואָגער ; און ערשות נאכדעם, איז די דבורה'לע איז געשטארבען, האט דער שכחה'לע גענומען אייער זיידען'ס שועעסטער, די מוהמע נחמה'לע, און האט געהאט א טאכטער, האט ער איהר א נאמען נע-געבען רייזעלע, נאר זיין מאכע רייזע, וואס זי איז געווען טאקי אייער זיידען'ס א מוהמע ; האט די רייזעלע רב שמחה'לעט נאכ-דעם חתונה געהאט פון מאנעםטרישטש, טאקי פאר איין איינגענען פון דער באכע'ס צה, מאיר'לע האט ער געהיסען, — איהר פאר שטעהט, ווי דאס געהט ? ס'אי נעקנינט און געבענידען !

— ס' איז געKENיפט און נUBEונדען! — שלאָנט איהם איבער דאס וויב. — ער האט אבער פאָרגעסען זאגען, ווי איזו געהער זיך און ריוועלע מיט איהר מאַן אָ קרוב? אָט וועל איך איז דערצעלהען! אָיעער באָבע חנה'לע פון קאָרמיישען האט געהאט אָ פעטער אין מעושביזש, האט ער געהיסען נח...

— סקאָצעל קוּמֶט! — שלאָנט זיך איבער דער מאַן. — זיך איז פאָרפהָהען אָוש קיַין מעושביזש צום פעטער נחן לְאֹזֶן מיר, וועל איך זיך קלאר מאָבען די משפחָה אָקוּראָט. הקיצוּר, אִיעער זיך דעַנְס אָנדערע שׂוועסטער זיסעלע האט געהאט אָ מאַן פון הולְוִידָּפָּאָלִי. רב לְזִיְּזָו האט מען איהם גערופען; האט זיך ניט געהאט קיַין קינדרער, האט זיך מיט איהם געַנְט, און האט חתונה געהאט דאס אָנדערע מְאַל, פון מאָגעסְטְּרִישְׁטָש. פָּאָר אַיְינָעָם אָ געוויסען רב נפתְּלֵי מאָגעסְטְּרִישְׁטָש, און האט געהאט מיט איהם אָזְוִי נרוּיס ווי פִּינְפִּינְג זיהָן מיט זיעבען טעכטער...

— פֿוֹנְקָט קאָפּוּר! — שלאָנט איהם איבער דאס וויב. — זיעד בען זיהָן מיט פִּינְפִּינְג טעכטער.

— מײַן איך זיעבען זיהָן מיט פִּינְפִּינְג טעכטער (ער צעהלט אוּוַף די פֿינְגָּעָר): ברוכ'על, חיימ'על, יענקעלע, הערצעלע, בערישעל, פֿישעלע, יוסעלע, און עטעלע, רבקה'לע, האדרעלע, פֿיגענעלע, קריינְדעלע, — אָזְוִי דאסְט זיך? איז ברוכ'על געשטָאָרבָּעָן, און יענקעלע האט חתונה געהאט קיַין קאָרמיישען, גענומען ריוועלע דער מוהמע נחמה'לעַם, וואָס געהער זיך אָזְוִי אִיעָר זיידען רב מְדֻרְכִּי'לע אַיְן אִינְגָּעָן פְּלִימְעָנִיצָע; האבען זיך, הייסט דאסְט, דער זיידע מיט דער באָבע מְשָׁדֵך געווען, — איהר פֿאָרְשְׁטָעָהָט, ווי עס קייטעלט זיך? ס' איז געKENיפט און נUBEונדען! זאנָט אָפְּשָׁר, אָזְנִין?

— אָ, — זאנג איך — ס' איז געKENיפט און נUBEונדען. וואָס גען-הער עס זיך אבער אָן מיט איך? ווער זענט איהר?

— הערט זשע וויטער! — מאָבעט ער צו מיר. — אָט דער נפתְּלֵי מאָגעסְטְּרִישְׁטָש, וואָס איך האָב איך געַנְט, האט דאסְט

געהאט די עטלערע צוויי טעכטער: עטלעל און רבקה'לע. האט עטלעל חתונה געהאט פון ראדאמעישל פאר רב משה ליב ראדאַ מישלערס אַ זוהן, וואָס געהער זיך אָן מיט נפתלי מאנעםטרישט טשער טאקי איזין איינגענען, מהמת נפתליים אַ שווועסטער האט חתונה געהאט פאר משה ליבס אַ ברודער, — איהר פארשטעטעהט, וואָס דאַ מהוות זיך?

— און וואָו האסט דו אַהינגעטעהן רבקה'לען? — רופט זיך אָן דאס וויב און וויל אַנחויבען דערצעהלהען פון רבקה'לען, דער לאָזט ווּ נוּט דער מאָן; ער פערשטעלט אַיהר דאס מוייל מיט האנד און שריט:

— האָב צוּיט מיט רבקה'לען! וואָס האסט דו קיינ צוּיט ניט? זיך ווועט זיין גאנצ! אַיך וועל זיך אַין קעשגענע ניט באַהאלטען! יאָ, וואָו וועש האָלט אַיך? — בְּיוֹ עטלעלען, אָפָנִים. האט עטלעל פון מאנעםטרישטש, הייסט דאס, חתונה געהאט פון ראדאַמעישל, ווּ אַיהר ווּויסט שווין, טאקי פאר איזין איינגענען, און רבקה'לע האט גענו מען אַ מאָן אַ פְּלַיאָסְק פון מאנעםטרישטש, האט ער געהייםען העניך, און האט געהאט מיט אַיהם אַ טאָכטער געננדעל.

— נוט יומיטוב דירן — זאנט דאס וויב. — פון וואָנגען האט זיך צוּ דיר גענו מען געננדעל? געננדעל איז דאָר גאָר עטלעלעס טאָכטער פון ראדאַמעישל!

— און אַיך וואָס האָב געוזאנט?

— דו האסט געוזאנט — דער מוהמע רבקה'לעס טאָכטער.

— עס האט זיך דיר גע'חלומט! אַיך האָלט נאָר גאָר אַפְּלוּ ניט בְּיוֹ רבקה'לען.

— אוי! — מאָכט דאס וויב און טהוות אַ טאנציג אונטער. — מע קאָן דאָר פון אַיהם דעם שלאן באַקומוּן! דו האסט דאָר נאָר וואָס אוַיסגערכענט דעם יומס פון דער מוהמע רבקה'לע, אָן זיך האט חתונה געהאט פון מאנעםטרישטש, אַפְּלוּ אַ סימן, זיך האט גענו מען אַ מאָן אַ פְּלַיאָסְק, העניך האט ער געהייםען...

— זי פאַרדולט מיר דעם קאָפּ! — מאכט דער מאן. — ווואר
זשע האַלט אַיך? יאָ, האַט רבֿקה/לע פון מאַנְעַסְטְּרִישְׁטָשׁ, הייסט
דאָס, געהאַט אַ טאָכְטָעָר, מיין אַיך אַ זוּהַן, האַט ער געהייסען מענַּ
דעַל, אָוֹן עטעלע פון רַאֲדָמִישָׁל האַט געהאַט אַ זוּהַן, מיין אַיך אַ
טאָכְטָעָר, גַּנְעַנְדָּעַל, האַבְּעָן זַיִ צוֹוִישָׁעַן זַיִךְ אַ שִׂידְרָק גַּעַתְּחָאַן,
דאָס הייסט, רבֿקה/לע'ס טאָכְטָעָר מענְדָּעַל פון רַאֲדָמִישָׁל האַט
חוֹתְּנוֹה געהאַט באָר עטעלע'ס זוּהַן גַּנְעַנְדָּעַל פון מאַנְעַסְטְּרִישְׁטָשׁ.
מיין אַיך פַּאֲרַקְעָהָרֶט, רבֿקה/לע'ס זוּהַן גַּנְעַנְדָּעַל פון מאַנְעַסְטְּרִישְׁטָשׁ
האַט גַּעַנְוָמָעַן עטעלע'ס טאָכְטָעָר מענְדָּעַל פון רַאֲדָמִישָׁל באָר אַ
וואַיְיבּ...

— טַפּוּ זָלְסַטּוּ דוּ ווּרְעָן פָּאָר אַלְעָ אַיְדָעַן! — רַופֵּט זַיִךְ אַן
דאָס זַיִיבּ צָוּמָ מאָן, חַאְפּטּ זַיִךְ אַוִּיהְ, טַהְוָתּ אַ פַּלְעָסְקּ מִיטּ דַּי
הַעַנְדָּה. — אַיְהָרּ האַט אַמְּאַל גַּעַתְּרָטָם, אוּ אַ זוּהַן זָלְ הַיְּסָעַן גַּעַנְנַ
דעַל אָוֹן אַ טאָכְטָעָר מענְדָּעַל, אוּ גַּנְעַנְדָּעַל זָלְ נַעַמָּעַן מענְדָּלָעַן פָּאָר
אַ וְּיַיְבּ?

— אָוּ דוּ פַּאֲרַדְוֹלְסְטּוּ מִיר דעם קאָפּ! — זָאנְטּ צָו אַיְהָרּ דַּעַר
כָּאן אָוּן ווּיל דַּעַרְצַעְהַלְעַן ווּוִיטָעָר, קַומְטּ אַן מִין חַיְּהַעַטְלָל:
— שָׁוֹן גַּעַנְרִיוֹתּ צָוּמָ טִישָׁ, קַומְטּ עַסְעַן! רַופֵּט, לַיְּוָבְּעָנוּוּ, דַּי
גַּעַסְטּ צָוּמָ טִישָׁ, זַיִ נַעַרְהָעָן אַוְדָאי הַגְּנַעַרְגִּינְ!

בַּיִּים טִישָׁ קַעְהָרָט זַיִךְ אָוּם דַּעַר קַרְוּבּ מִינְיָנָרּ צָו דַּעַר באָכְעַ
נַחְמָה/לע'ס פַּעַטְטָעָר פון מעוֹשְׁבִּזְוּשׁ, ווּאַסְטָה גַּעַהְיִיסָעַן נַחַ,
אוּן דַּעַר נַחְמָה געהאַט, ווּיְעַנְעַר נַחַ פָּוֹנְסּ חַוְּשָׁשָׁ, דַּרְיָי זַיְהָן; נַאֲרָי יְעַנְעַם
נַחַס דַּרְיָי זַיְהָן האַבְּעָן גַּעַהְיִיסָעַן שֶׁם, חַם אָוּן יְפַתּ, אוּן דַּעַם נַחַס
דַּרְיָי זַיְהָן האַבְּעָן גַּעַהְיִיסָעַן שִׁימְעַלְעָ, חַעְמַלְעָ אָוּן יְאַקְעָל — אוּן
עַרְשָׁטָ דָא צִיהָט זַיִךְ אַוּוּקּ אַ לַּאֲנַגְנָעָר פַּאֲדָעָם פון קַרְוּבִּים אָוּן
שִׂידְוּכִים צְוֹוִישָׁעַן זַיִךְ, גַּעַדְרָהָתּ אָוּן גַּעַפְּיַטְעַלְטָ, גַּעַקְנִיפְטָ אָוּן גַּעַ
בּוֹנְדָעַן — אַ (מַעַשָּׁה אַחֲן אַיְיָן עַפְקָ!) אַ שְׁטִיקָעָל נַלְיָקָ, ווּאַסְטָה
פַּעַטְטָר זַלְמָן (מַאֲרַבְּקָן יִמְּסָדָה זָלְ עַר זַיִן!) מִישְׁטָט זַיִךְ אַרְיָין אַיְן
מִיטְעָן:

— ווֹי טיינער איז בַּי אַיךְ פְּלִישׁ אֵין בּוּבְּרִיךְ, הא? בַּי אָנוֹ אֵין אֲוֹרִיטֵשׁ אַיז פְּלִישׁ בַּיּוֹקֶר גְּדוֹלָה. ווֹיִסְטֵט דַּו פָּאָר ווֹאָס? אַיבָּעֶר דַּעַר טַאָקְסָעַ. מִיר הַאָבָּעַן אָנוֹנָעֶר אַיְגָעָנָם אֶל-טַאָקְסָעַ, אַיז עַר אֶל גְּרוֹזִיסְעָר הַוְּלִטְיֵי! אַזְּנָעַן אַיְגָעָנָם אַיז אַוְיךְ אַזְּאַהֲלִטְיֵי, הא? אַלְעַן בְּעַלְיטַאָקְסָעַ זַעַנְעַן גְּרוֹזִיסְעָר הַוְּלִטְיֵיַם, מִמְּרוּם. יְמִיחָה שְׁמָם! אָפְּשָׁר נִיְּזַן! הא? ...

מיין קְרוּב מִיטֵּן סָאַכְּעַטְעַנְעָם קָאַשְׁקָעַט הַעֲרָתָן אַוְיכְּ צַו עַסְעָן, הַאָלֶט דַּעַם גַּאנְפָּעַל אֵין דַּעַר לְוַפְּטָעַן אָזְנָעַן קוּסְט אַוְיפֵּן פָּעַטְעָר זְלָמָן, ווֹי אֶנְזָלָן, לְמַאי עַר הַאָט אַיהֲם אַיבָּעָרְגָּעָלְגָּעָן סָאַכְּעָן אַיז מִיטְעָן. נַאֲרָד דַּעַר פָּעַטְעָר זְלָמָן הַעֲרָתָן אַיהֲם, ווֹי דַּעַם קָאַטְעָר: עַר תְּחָוֹת זִיךְרָן זַיְנָס: עַר דַּעְרַצְחַלְטַן מַעֲשִׂיות פּוֹנְס אֲוֹרִיטֵשׁעָר בְּעַלְיטַאָקְסָעַ אַיז פּוֹן אֲוֹרִיטֵשׁעָר קָהָל אַיז עַסְטַן בְּשַׁעַת מַעֲשָׂה גָּנָנָע גַּעַשְׁמָקָם.

י.ח.

[טַע בְּעַלְעַנְטָן דַּי מַשְׁפָּחָה. — מִיר פְּאַהֲרָעַן קִיּוֹן אֲוַיסְלָאַנד אַיז דַּי בְּעַדְעָר אַרְיוֹן.]

— ווֹאָו בְּאַלְעַנְטָן מַעַן דַּי „מַשְׁפָּחָה“? — רַוְפְּטַן זִיךְרָן צַו מִיר נַאֲכָבֵן עַסְעָן מיין חַיְּה-עַטְעַל פְּעוֹרָזָרְגַּט. — זַיְיָ זַעַנְעָן טַאָקִי זַעַר אַנְגָּלְעָגָטָן גַּעַטָּם. נַאֲרָד פּוֹן דַּעְסְטוֹזְוַעַגְעָן אַיז דְּרוֹזְעָן קָאָן מַעַן זַיְיָ נִימָט לְעָגָעָן.

— פְּרָעָן מִיךְ עַפְים גְּרִינְגָּרָם! — זַאֲגָ אַיךְ. — דַּעַם פָּעַטְעָר זְלָמָן רַעֲכָעָן אַיךְ אֲוַיסְבָּעַטָּעָן אַטְ-דָּאָה, אַוְיכְּ דַּעַר ווּעְרָאַנְדָּעָ; יַעַנְטָעָל ווּעַט שְׁלַאֲפָעָן מִיטַּדְיַיְן קִינְדָּעָר; אַיז דַּאָס פָּאַרְפָּאַלְקָן, ווֹאָס סְאַיז „גַּעֲקְנִיפְטָן אַיז גַּעֲבּוֹנְדָּעָן“, מַעַג לְיִגְעָן בַּיְיַיְהָר הַיְיִסְרָר ווְאַנְטָן; לְאַז זַעַן זַיְיָ חַאְטָשָׁה הַאָבָּעַן פּוֹן דַּעַר דַּאֲטְשָׁעָ... ווֹי גַּעַפְּלָט דַּיְהָ, חַיְּה-עַטְעַל, דַּאָס ווּינְטָעַלְעָ, ווֹאָס הַאָט אֶלְאָן גַּעַתְּהָאָן? עַס חַמָּאָר רַעַט זִיךְרָן. מִיר דַּאֲכָטָן, עַס ווּעַט גַּעַהָן אֶל רַעַנְעָן.

— אָמֵן הַלֹּאִי! — זָאנְטַ חַיה־עַטְעַל. — די זָוַן האַט אָזֶוי אַנְכֶּנֶס
געבראָטען דורך'ן טאג. אָז עַם ווֹאַלְטַ שְׂוִין גַּעֲמַעַנְט. בְּלָעַבָּעַן, אָוָנֶ
טְּעַרְפְּרִישָׁעַן אַ בִּסְעַל אַוִּיפָּה דָּעַר שְׁעַנְעַר דָּאַטְשָׁעַן נָא דָיר אַ דָּאַ
טְּשָׁעַן נָא דָיר "לוֹפְּטַ"! נָאָט וֹאַלְטַ הַעֲלָפָעַן, עַם וֹאַלְטַ אַ גַּאֲסַטְהָוָן אַ
רְעַנְעַן אָוֹן פָּאַרְטְּרִוְינְקָעַן די דָאַטְשָׁעַם מִיטַּ דִּי דָאַטְשָׁנִיקָעַם מִיטַּ גַּאֲנַצַּ
בוּבְּעִירַה, דְּבָנוֹן שֶׁל עַולְמַן!

עַם גַּעֲדִיכְטָעַן ווֹאַלְקָעַנְס. עַם ווֹעֶרֶד מִיטַּ אַ מָּאַל פִּינְסְטְּעַרְחָושַׁךְ.
גַּלְיַיךְ וַיְיַמְּצַעְרַ האַט פָּעַלְאָשָׁעַן די זָוַן. די פּוֹינְגָּלְעַךְ הַאָבָעַן וַיְיַ
בָּהָאַלְטָעַן אַיְן די גַּעֲסְטָעַן. די לוֹפְּטַ ווֹעֶרֶד אַלְעַ מִינְוֹת גַּעֲדִיכְטָעַן
אוֹן שְׁוֹעָרָעַר. מִיטַּ אַ מָּאַל שְׁנִיְּרְטְּדְּרוֹךְ אַ בְּלִיאַן אוֹן פָּעַרְבְּלָעַנְדָּט
אוֹן אָוְינְגָּעַן. אָוֹן בָּאַלְטָהָוָן אַ וְעַז אַ דָּוְנָעָר, וּוֹאָסַ קְנָאָלָט. הַיְּלָכָט
אוֹן קָאַטְשָׁעַט וַיְיַקְרָאַיְן עַק ווֹאַלְטַ בְּיוֹן אַנְדָּעָרָעַן.

— אַיְךְ הַאָבָ מָוָרָא, עַם ווֹעֶט גַּעַהַן אַ רְעַנְעַן! — רְופְּטַ וַיְיַ אָז
דָּעַר פָּעַטְעַר זְלָמִן אָוֹן קוֹקָט אַיְן הַיְּמָעַל אָרְיוֹן. — אָוֹן גַּלְיַיךְ וַיְיַעַר
הַאַט גַּעֲטְרָאָפָעַן; עַר האַט נָאָר אוֹיסְגָּעָרָטָט. האַט אַגְּנָהָוִיבָעַן צֹו
גִּיסְעַן אַ שְׁלָאָקְסְּדָרְעַנְעַן, אַלְעַ מָאַל גַּעַשְׁמָאָקָעַר, גַּעֲדִיכְטָעַר אָוֹן שְׁטָמָאָר
קָעָר, אָוֹן אַלְעַ מָאַל תְּהָוָן אַ בְּלִישָׁטָש אַ נְיִיעָר בְּלִיאַן, וּוֹאָסַ בְּעַלְיוֹיכָט
דָּאָסַ גַּעֲדִיכְטָעַ בְּלִוְיַעַן פִּינְסְטְּעַרְחָרָרָיַעַן, אָוֹן אַ זָּעַזְעַן אַ דָּוְנָעָר, אַ פָּאַהָר
אַיְבָּעַן זָאנְצָעַן ווֹאַלְטַ — טְּדִירְדִּירְדִּירְ!

— מִיר דָאָכְטַ, אָז דָעַר רְעַנְעַן האַט וַיְיַ פָּאַרְקָאַטְשָׁעַט נִישְׁטָט
אוֹיפָה אַ וְוַיְלָעַ. — זָאנְטַ דָעַר פָּעַטְעַר זְלָמִן. — עַר ווֹעֶט, אַמְּדִירְצָהָה
הַשָּׁם, גַּעַהַן אָוֹן גַּעַהַן אָוֹן גַּעַהַן.

— אַיְהָר זְאַלְטַ דָּעַרְלָעַבָּעַן אַנוֹזָאנְעַן בְּעַסְעָרָעַ בְּשָׁוֹרוֹת! — מָאָכְטַ
חַיה־עַטְעַל דָּעַרְשָׁרָאָקָעַן אָוֹן חַאָפָט אַ קוֹמָאַל אַיְן שְׁטוֹבָ
אָרְיוֹן.

— וּוֹאָסַ קוֹסְטַ דַּו וַיְיַקְרָאַיְן אַרְוֹם אַלְעַ מִינְוֹת? — דַּוְּפַ אַיְדַּ מִיד אָז
צַו אַיְהָר.

— איך קוק, — זאנט זי — צי סע קאפעט נישט פון דער סטערן. יא, סע קאפעט גלייך איז בעט אריין! מע דארף אונטער שטעלען א שיסען.

— ביי אונז אין אווריטש — זאנט דער פערטער זלמן — איז אוניך געווען איז איז מוביל, שוין דריינען א יאוחר עטליכע און צוואנציג, איז אפשה, הא? אלע דרייסיג! עס האט פארטוונקען דעםאלט די גאנצע שטאדט האט דאס פארטוונקען! מע האט זיך געשיפט אויף שיפלער האט מען זיך געשיפט! ס'אייז געווען חושך איז גע-וווען!

— וואו זענט איהר ערנץ? — הער איך א קול פון שטוב. — קומט איהר! העלפט טראגנון! ראטעוועט!...

איך טהו זיך א ווארכ איז שטוב אריין — א צרה! איז אומד גליק! דער רגען שמייסט דורך די פענסטער, און סע ניסט פון דער סטעלוי, און מיין חיה-עטעל פערקאטטשעט דאס קלידעל איז וואסער. איז איזן האנד האלט זי א קאפען-קישעלע, איז דער אנדר-דער — א פאן, וואס מע פרעגעטל איזינגעמאכט, און שרויות איז איזן קול:

— גוואלד! העלפט טראגנון! ראטעוועט! ראטעוועט! — וואס טהוסט דו? — זאנט איז צו איהר. — וואס שלעפסט דו פון שטוב? לאмир אנטלויפען, זיך אַריסטָטָעָעָן מיט די נפשות! וואו זענען ערנץ די קלענערע קינדרער?

— פאפאשא! אידיקא סיודה! (טאטע. קומ נאר איהר!) — שרייען צו מיר די קלינגע חברה-לייט פונס אנדערען חדר, שטעהן מלאי-ישראל כמעט בייז די קנעבלער איזן וואסער און טאנצען און פאליאסלאן זיך, מאכען בולבעלער און זינגען:

דאושריך, דאושריך, פערעסטאן!

מי פאיידיעם נא יארדן!...*

* רענען, רענען, הער שווין אויף! פירין פאהרעו אויפין ירדן!

— גוֹאַלְדָן! גוֹאַלְדָן! גוֹאַלְדָן! רַאֲטָעוּוּעַ! מִיר זַעַנְעַן פָּאָר
בֵּין — שְׂרִיַּת מִין חַיה־הַעֲטָל אָוֹן צַלְקָאָזֶט דַי הַעֲנָד אָוֹן בְּלִיבָּט
שְׁטָעָהָן אִין וּוּאַסְעָר, וּוּי פָעָנְגְּלִיוּוּעָרט.
— דַי קִינְדָּרָעָר, דַי קִינְדָּרָעָר רַאֲטָעוּוּעַ אַרוֹויָס! — שְׂרִיַּת יַעֲנְטָעָל
אוֹיֶף אַ קְוּוִיטָשָׁן שְׁטָעָהָט אַוְיָה אִין אַרְטָם.
— פָּאָר וּוּאָס רַאֲטָעוּוּעַ מַעַן נִיט דַי קִינְדָּרָעָר? — שְׂרִיַּת דָּאָם
פָּאַרְפָּאַלְקָן אָוֹן רִיחָרֶץ זַיךְ נִיט פּוֹנְקָס אַרְטָם.
— וּוּיִיסְטָ אַיְחָר, וּוּאָס אַיךְ וּוּלְ אַיְיךְ זַאנְגָעָן? — שְׂרִיַּת דָּעָר
פָּעַטָּעָר זַלְמָן. — עַס וּוּאַלְטָ גַּלְיוּכָּר גַּעֲוָעָן, אַיְחָר וּוּאַלְטָ דַי קְלַעַנְעָר
קִינְדָּרָעָר עַרְנוֹץ אַרְבִּיבָּרָטָרָאָגָעָן, וּוּאַרְוָם עַס וּוּעָט, שִׁינְטָמָר, זַיְן
אַ מְבוֹלָן...

* * *

אַיךְ אַיְלָ מִיר אָוֹן פָּעַרְשָׁלִים מִין בְּעַשְׁרִיּוֹבָּוֹגָ פָּוֹן גָּלוֹת דָּאַטְשָׁע,
מַחְמָת מִיר הַאַלְטָעָן, אַיךְ אָוֹן מִין חַיה־הַעֲטָל, הַיִּסְטָמָת דָּאָם, בֵּין
אַוּוּעַפְּאַהָרָעָן סִיְּן אַוִּיסְלָאָנָה, אִין דַי "וּוּאַרְעָמָעָ בעַדְעָרָ" אַרְיִין. דַי
דָּאַקְטָוִירִים גַּעֲפִינְגָעָן, אָזֶן מִיר בְּעַדְאַרְפָּעָן בְּיַירָעָ טְרִינְקָעָן אַוּלְכָע
מִינְיָנִים וּוּאַסְעָרָעָן אָזֶן בְּאַדְעָן זַיךְ אִין דַי וּוּאַרְעָמָעָ בעַדְעָרָ. אָזֶן אַנְבָּ
וּוּילְטָ זַיךְ אָנוֹן טָאָקִי אַבְּיָסָעָל אַנְקָוְעָן אַ וּוּלְטָ ; מַהִיכִּיתִיתִי, אָזֶן
גַּאֲטָ הַעֲלָפָט, מַעַן קָאָן, פָּאָר וּוּאָס נִיט? ... דַי קִינְדָּרָעָר לְאַזְוֹעָן מִיר
אַיְכָעָר אִין בְּוּיְכָעָרָק אַוְיָה דָּעָר דָּאַטְשָׁע, חַלְיָה נִיט אַלְיָוָן ; יַעֲנְטָעָל
דָּעָם פָּעַטָּעָר זַלְמָןָס הַאַבָּעָן מִיר גַּעֲמָאָכָט פָּאָר בְּעַלְיָהִיטָּטָע אָזֶן
שְׁטוּבָ, אָזֶן צּוּלְיָעָב אַיְחָר אַיזְוָיָן פְּעַרְבְּלִיָּבָעָן דָּעָר פָּעַטָּעָר זַלְמָן
אַוְיָה. דָּאָס פָּאַרְפָּאַלְקָן, וּוּאָס אַיזְגַּעַנְיָפָט אָזֶן גַּעֲבָונְדָעָן". הַאֲטָ
אַפְּיָלוֹ אַיךְ שְׁטָאָדָק חַשְׁקָעָה אַיְבָּרְצּוּבְּלִיָּבָעָן בֵּין אָנוֹן אַיְבָּרְעָן
זַוְּמָעָר, הַאֲטָ זַיְיָ מִין וּוּיְבָ גַּעֲנָעָבָעָן אַנְצָוּהָעָרָעָנִישָׁ. אָזֶן עַס וּוּעָט
אִין בְּוּבָּעָרִיק אָהָן זַיְיָ, אָם יַרְצָחָה הַשָּׁם, אַוְיָה זַיְיָ פְּרִילִיָּה, אָזֶן זַיְיָ
הַאַבָּעָן גַּעֲנָמָעָן דָּעָם וּוּגָן. וּוּאַהֲיָן פָּאַהָרָעָן מִיר — וּוּיְיָס אַיךְ נַאֲדָ
אַלְיָוָן נִיט ; מַסְתָּמָא וּוּעָט אָנוֹן שָׁוֹן דָּעָר דָּאַקְטָאָר אַפְּשִׁיקָעָן אָהָן,
וּוּאָוָט בְּעַדְאָרָה, אָזֶן מַחְמָת מִיר הַאַלְטָעָן בֵּין אַפְּפָאַהָרָעָן אִין אַוְיָ

לאנד, וואו מע רעדט דייטש, בעדראָרַף מען זיך אַנְהוּבֵּן נועועה-
גען מיט זיינער שפֿראָך אָוֹן נועענענען זיך מיט אַיִּיך אַוְיפֿ דייטש
אוֹן זאגען: "אָהִיעָן צוֹם ווַיְהִירְזֹעַהֲעַנִּישׁוּ..."

אין די זונערעט בעדרעה

זונערעט, פֿוֹגָעַן, בְּעִירֵיכֶן שְׁעָן, צְרוֹת אָן פְּרִזְבִּינְגָּעַן.

געשְׂרִיבָּן אַין יָאָרָד 1908.

אין די וואָרַעַטְבָּדָעַר

[בײַדְרָעַר, טִיפָּעָן, בָּעָנָגָעָנִישָׁעָן, צְרוֹת אָוָן פָּעָרָגָעָנִינוּ]

.א.

אַ וַיְיַצֵּר פִּיטָּם "נָעֲרוּעוֹן". — דַּי בָּאֶבְרָוִיסְקָעַר דָּאַטָּעַ. — פִּיר פָּרָעָגָלְעַן אַיִינָגָעָמָכָטָס.]

"איידער נָעֲמָעַן אַ וַיְיַבָּ, אַיְזָ גָּלְיָכָעַר זָאַלְסָט זִיךְ אַוִּיסְכָּרָעַכְעַן אַ פָּום". — אַזְוֵי הָאַטָּמָט נָעֲזָאנְט אַיִינָעַר אַ פִּילָּאַזָּאָפָּ (אַירְקָאַבָּ מָוָאָ). אַוִּיבָּ נִישְׁתָּמָט סָאַקְרָאַט?). אָוָן אַיךְ זָאנָ: אַיִידָעַר הָאַבָּעַן אַ וַיְיַבָּ מִיטָּ "נָעֲרוּעוֹן", אַיְזָ גָּלְיָכָעַר גָּאָרָנִישָׁט גָּעֲבָיוֹרָעַן וּוֹעָרָעַן אַוִּיפָּ דָּעַר וּוּלְטָטָן. דָּאָס זָאנְט אַיךְ נִישְׁתָּמָט קִין פִּילָּאַזָּאָפָּ, נִישְׁתָּמָט קִין שְׁרִיבָּעַר, וּוָאָסָזְצָט בַּיִ'סְ שְׁרִיבָּטְשִׁישָׁ אָוָן טְרָאַכְטָאָוִים מְעַשְׁוֹתָ פָּוָנְ'ם קָאָפָּ; דָּאָס זָאנְט אַ פְּרָאַסְטָעַר בְּשְׁרוֹדָם, אַ אַירְקָאַבָּ בְּעַלְהָבִיתָ, וּוָאָסָזְצָט הָאַטָּמָט גַּעַחַלְפָעָן, עָרָהָאַטָּמָט גַּעַחַאַפָּט דִּי נְרָאַבָּעָ עַטְלִיכָּעָ קְלִינְגְּעָרָם, אַוִּיחָם גַּעַחַלְפָעָן, עָרָהָאַטָּמָט גַּעַחַאַפָּט דִּי נְרָאַבָּעָ עַטְלִיכָּעָ קְלִינְגְּעָרָם, אַרְוִיסְגָּעָטְרָיְבָּעָן דָּעַם קְבָּצָן פָּוָן שְׁטוּבָ, אַרְיָעָבְרָגְעָפָאַהָרָעָן מִיטָּ וַיְיַבָּ אָוָן פִּינְדָעַר קִין בְּוּבָרִיךְ אַוִּיפָּ דְּאַטְשָׁעָ, בְּעַקְעָנְטָזָ זִיךְ מִיטָּ דְּאַקְטָוִיָּ, רִים, מִיטָּ רַעַעַפְטָעָן, אַפְּטִיְיקָעָן, הַיְדָרָאַפְּטִיעָ, מַאֲסָאָוָשָׁ, צְרוֹתָ, שְׁלָעָק — חַי גַּעַלְעָבָט !

דָּעַר גַּרְעַסְטָעַר אַוְמָנְלִיכָּס פָּוָן אַלְעָ אַוְמָנְלִיקָעָן אַוִּיפָּ דָּעַר וּוּלְטָט אַיְזָ דָּעַר דְּאַקְטָאָה, אָוָן נִישְׁתָּמָט אַזְוֵי דָּעַר דְּאַקְטָאָה, וַיְיַדְעָ דָּעַם דְּאַקְטָאָרָם קָאַבְּגָעָם, וּוָאָסָזְצָט דָּאַרְטָעָן זִיכְעָן אָוָן שְׂוֹוִיצְעָן, בְּלִעְתָּרָעָן דִּי נָאַזְוָעָטָעָן, וּוָאָסָזְצָט לִינְגָעָן אַנְגָּאַרְיוּט אַוִּיפָּן טִישָׁ, אָוָן אַנְגָּהָקָעָן נִישְׁתָּמָט

קײַן בעפָענטע פְּנִים' עַר אַלְעָרְלִיּוֹ, וּוֹאָס קָוְקָעֵן אֹוֶפּ אַיִּיךְ, אָוּן אַיְהָר
סָוקְט אֹוֶפּ זַיִּי, אָוּן פָּוּן נִישְׁתָּהּ הַאֲבָעָן וּוֹאָס צַו טָהָונּוּן הַוִּיבְּט אַיְהָר
אָוּן דּוֹרְכָצּוֹוָאַרְפָּעָן זַיִּד מִיטּ רָעָד: "שְׁוֹוִן לְאָנָגָן אָוּן אַיְהָר קָוְרִירְתָּ
זַיִּד? וּוֹאָס אַיְזָן אַיְוּרְ שְׁלָאַפְּקִיםְ? וּוֹאָהָיִן דּוּכָעָנְטָ אַיְהָר צַו
פָּאַהָרָעָן אֹוֶפּ דּוּרְ קָוּרְ?" אָוּן אֹזְוּי וּוּוִיטָעָר.

מִין חַיְה-עַטְעָל, זָאָל גַּעֲזָנְדָ זַיִּין, אַיִּז אַ מעָנְשָׁ, וּוֹאָס הַאֲטָ
פִּינְטָ זַיְצָעָן אָוּן שְׁוֹוִינְגָעָן. הַאֲטָ זַיִּד צָעַרְדָּט מִיטּ עַפְּוִים אַ
דָּאַמְּעָ, אַ לִיטּוֹוִוְשָׁקָעּ, דְּאָכְטָ זַיִּד, פָּוּן בָּאַבְּרוּיסָק, אָוּן אֹיז נְעוּוֹאַרְעָן
צַו אַיְהָר צָוְגָעְקָלְעָפְטָ. וּוֹאָס הַאֲטָ זַיִּד אַזְּעַלְכָּעָס דְּרָוּזָהָעָן אֹוֶפּ דּוּרְ
בָּאַבְּרוּיסָקָעּ דָאַמְּעָ — וּוֹיִס אַיִּיךְ נִישְׁתָּהּ; נָאָר מַעַן אֹיז נְעוּוֹאַרְעָן
גַּיר נְפְשִׁיאָחָת. מִין חַיְה-עַטְעָל הַאֲטָ זַיִּד מִיר גַּעֲזָנְטָ. אָוּן סְאִיז בַּיִּ
זַיִּד בַּיִּדְעָן אִין חַוְלָאָתָ. אִין וּוֹאָס בַּעַשְׁתְּעָהָט זַיִּעְרָ חַוְלָאָתָ? אִין
נָאָרְנִישָׁטָ. וּוֹאָס זַיִּד זָאָלָעָן נִישְׁתָּהּ דְּרָהָעָרָעָן אֹוֶפּ יְעָנָעָם. דְּאָכְטָ
זַיִּד זַיִּד אָוִים, אָוּן בַּי זַיִּד אַיִּיךְ דָּאָס אַיְגָעָנָעָן. לָאָוּן עַמְּצָעָן
אַנְהָוִיְבָעָן שְׁטוּכָעָן אִין זַיִּטָּ. שְׁטוּכָט זַיִּד אַוִיךְ; אַ צָּהָן — אַיִּז
אַ צָּהָן; אִין אַוִיהָעָר — אַיִּז אִין אַוִיהָעָר; אַ פּוּס — אַיִּז אַ פּוּס.
אוּ מַעַן שְׁמוּעָסְטָ אַלְסְדִּינְגָּן, וּוֹאָס בַּי יְעָנָעָם, אִין בַּי זַיִּיד זַיִּיד
אִין שְׁוִין אַוִיסְגָּעוּן, דִּי בָּאַבְּרוּסְקָעּ דָאַמְּעָ, וּוֹאָוּ דִּי וּוּעָלָט הַאֲטָ
אִין עַס אָוּן אַיְבָּרְגָּעָתְהָאָן כָּל הַמִּיטְלָעָן שְׁבָעוֹלָם — עַס הַעַלְפָט
נִישְׁתָּהּ!

— וּוֹאָס זַשְׁעָ זָאָגָט דּוּרְוִוְיְפָ עַר דְּאַקְטָאָר? — פָּרָעָנְטָ בַּי אַיְהָר
מִין חַיְה-עַטְעָל מִיטּ גְּרוּוּס מִיטְלָיְיד צַו דּוּרְ בָּאַבְּרוּסְקָעּ דָאַמְּעָ.
— וּוֹאָס זָאָל עַר זָאָגָעָן? עַר וּוּוִיסְטָ אַלְיָוּן נִישְׁתָּהּ. עַר זָאָגָט,
אוּ סְאִיז נְעָרוּוּן, אָוּן הַיִּסְטָ מִיר פָּאַהָרָעָן קְיַיְן אַוִיסְלָאָנד אִין דִּי
וּוּאַרְעָמְבָּעָדָר.

פָּוּן דְּעַמְּאָלָט אָנָהָר מִין חַיְה-עַטְעָל בַּעֲקוּמוּן "נְעָרוּוּן". נָאָר
אַיְהָר מִינְיָט גְּלָאָט נְעָרוּוּן? נְעָרוּוּן צַו נְעָרוּוּן אַיִּיז נִישְׁתָּהּ גְּלִיְיד.
דִּי נְעָכָט, וּוֹאָס אַיִּיךְ בֵּין נְעָבָעָן אַיְהָר אַוִיסְגָּעוּסְעָן, זָאָל מִיר נְאָטָ
נִישְׁתָּהּ דּוּכָעָנָעָן! וּוֹאָס טְוִינָגָ אַיִּיךְ, סְאִיז דּוּרְגָּאנָגָעָן אֹזְוּי וּוּוִיטָ.
אַיִּיךְ הַאֲבָב נִישְׁתָּהּ גַּעֲטָאָרָט אַ טְרִיטָמָהָן, אַ הַסְּטָמָהָן, אַ רְיָהָרָמָהָן

זיך ; אַ מִינְדָּסֶט נַאֲרִישְׁקִיֶּט, אַ וּאֲרָט, אֹן אַיךְ הָאָב אַוִיסְנָעַרְעֶדֶט —
 "וּוְאָסֶט הָאָסֶט דָו צַו מִינְעַנְעַנְעַרְוּן ?"
 בְּקִיצָה, סְאֵי גַּעֲלִילְבָּעָן, אֹן מִיר פָּאַהָרָעָן סִין אַוִיסְלָאָנָד אַוִיָּפֶ
 דָעַר פָּוָר. וּוְאָהָיַן ? דָאָס וּוּעַט מַעַן אָנוֹ שָׂוִין אַ יְרֻיעָה גַּעֲבָעָן בְּיוּסֶ
 פְּרָאַפְּעַסְאָרֶן אַיְן וּוּיְעַן אַדְעָר אַיְן בְּעַרְלַיְן. אֹן אַיךְ הָאָב גַּעֲנוּמָעָן
 מַאֲכָעָן זִיךְ אַ פָּאָסֶט קִין אַוִיסְלָאָנָה. אֹן מִין חַיְהַ-עַטְעַל הָאָסֶט זִיךְ
 דָעַרְוַיְלִיל צְוָגָנְרִיּוֹת אַבְּיִסְעָל מַלְבּוֹשִׁים מִיטַּהַטְלָעָר אַיְן וּוּגַּן אַרְיָן,
 גַּעֲנוּמָעָן אַיְינְקִיְּפָעָן תְּשַׁעְמַאְדָּאָנָעָם. קָאַרְזִינְעָס אַוְן קוּשְׁלָעָר. אֹן
 בְּרַעְנָלָעָן אַיְינְגְּנְעַמְאָכְטָמָן. אַיְן, דָאָסֶט זִיךְ, וּוְאָסֶט גַּעֲהָרָעָן זִיךְ אַן
 מִיטַּמְרַיְּר, מַאֲנְסְבִּיל, הַיְתָעָלָעָר, מַלְבּוֹשִׁים. קוּשְׁלָעָר אֹן אַיְינְגְּנְעַ
 מַאֲכָטָם ? "נִיְין, עַמְגַעַת דָו זִיךְ, זַאנְט זִיךְ, אַן : דָו פָּאַהָרָסֶט, זַאנְט
 זִיךְ, גַּלְיִיךְ מִיטַּמְרַיְּר, מַעֲגָסֶט דָו זִיךְ, זַאנְט זִיךְ, אַבְּיִסְעָל אַנְטָהָוָן אַ מִיהָ
 זִיךְ מַטְרִיחָה זִיךְ יִין ". דִי וּוּרְטָעָר "זִיךְ מַטְרִיחָה זִיךְ" זַעֲנָעָן
 גַּעֲזָאנְט גַּעֲוָאַרְעָעָן מִיטַּאָזָא טָאָן אֹן מִיטַּאָזָא נִינְגָן. וּוְאָסֶט סְאֵי
 שְׁוּעָר אַרְוִיסְצְוָגְעָבָעָן דָאָס אַוִיפֶט פָּאַפְּיָעָר — אֹוּבָּא אַיהֲרָהָהָט אַ
 וּוּבָּא. אֹן זִיךְ הָאָסֶט "גַּעֲרוּוּן". בְּעַדְאָרְפָט אַיהֲרָהָהָט זִיךְ אַבְּיִסְעָל בְּעַ
 קָעָנְטָמִיט דָעַם טָאָן אֹן מִיטַּדְעָם נִינְגָן.

אֹן עַמְגַעַת זִיךְ אַנְגָּהָוִיבָעָן אַחֲתוֹנָה פָוָן מַלְבּוֹשִׁים, מַאֲנָזְוִיָּ
 נָעָן, קָלִיטָעָן, שְׁנִיְידָרָם. מַאֲדִיסְטָקָעָם. מַאֲדָעָם, זְשָׁוּרָנָלָעָן — אֹן
 אַיךְ הָאָב אַיְבָּרְגָּעָלְעָבָט בְּשָׁלוֹם דִי דָאַזְוָנָעָ דְרִי וּוּאַכְעָן, וּוּלְ אַיךְ
 שְׁוִין, אַפְנִים. לְאָנָגָן לְעָבָעָן ! מִין חַיְהַ-עַטְעַל הָאָסֶט זִיךְ גַּעֲנוּמָעָן,
 אַיְין מַאְלָ פָאָר אַלְעָלָ מַאְלָ, אַיְבָּרְשָׁטְשָׁעָנָלְאִיָּעָן וּוּיְעַן אַוְן בְּעַרְלַיְן
 אַוְן פָּעָרְשָׁעָמָעָן מַאֲרִיעָנְבָאָר אַוְן פָּרָאַנְצָעָנְסָבָאָר אַוְן בְּאַרְעָנְבָאָר אַוְן
 אַלְעָלָ אַיְבָּרְגָּעָן בְּעַדְעָר. מַעַן אַיְן גַּעֲשְׁתָאָנָעָן אַוְן מַעַן הָאָסֶט גַּעֲפָקָט
 אַיְן דִי קָאַסְטָעָנָם. אֹן אַיךְ הָאָב בְּעַצְחָלָת הַשְּׁבּוֹנוֹת פָוָן דִי קָלִיָּהָ
 טָעָן אֹן זִיךְ גַּעֲרָכָעָנָט מִיטַּמְרַיְּר מַאֲדִיסְטָקָעָם : קָאַלְעָנְקָאָר אֹן קָנְפָעָדָ
 לְעָךְ אֹן הַעַסְלָעָךְ אֹן בְּעַרְשָׁטָלָעָךְ אֹן גָּאוֹ. אֹן נַאָךְ אַ מַאְלָ קָאָךְ
 לְעַנְקָאָר אֹן סְטוּקְלִיְאָרוֹסָעָן אֹן פְּרָאַשְׁוּעָס אֹן טָאַשְׁמָעָס אֹן שְׁפִיצָּיָ
 לְעָךְ. אֹן וּוּיְדָעָר אַ מַאְלָ קָאַלְעָנְקָאָר אֹן סָאַמְעָט אֹן זַיְיד אֹן
 מַאֲרְלִיעָאָן שְׁפִילְקָעָם. אֹן וּוּיְטָעָר אַ מַאְלָ קָאַלְעָנְקָאָר אֹן רִוּשָׁ

און פוליאד און פערדרלעך און מאנטשעסטער, און אבער אַ מאָל
קאָלענְקָאָר. אַ נְלִיך, ווֹאָס ס'אַיז פָּאָרְהָאָן בֵּי מִיר אַ טְּעַלְעַפְאָן אָוּן
עַמִּיצְעָר הַאֲט אַנְגָּעָלְנוּנְגָּעָן, מִיךְ אַוּוּקְנְעָרְפָּעָן — לְאָנֶג לְעַבְעָן זָאָל
ער.

— ווערד פְּלִינְגְּט?

— אַינְטְּעַנְדְּאַנְטְּסָקָאַיעַ פְּרָאָוּלְיְעָנְיָע?

„לְעַבְעָן זָאָלְסְטַדְוּ אָזְוִי, ווֹי אַיךְ בֵּין אַינְטְּעַנְדְּאַנְטְּסָקָאַיעַ פְּרָאָוּלְיְעָנְיָע!“ — טְרָאָכְט אַיךְ מִיר, נָאָר אַיךְ טְרָעָט נִישְׁטָט אָפְפָן טְעַלְעַפְאָן לְעַפְאָן; אַיךְ הַאֲלָט אַיְן הַאֲנָד דָּאָס טְרוּבְּכָעַל פָּוּן טְעַלְעַפְאָן אָוּן מִיטָּדָעָר אַנְדָעָרָר צָאָהָל אַיךְ אָפְפָעָר מַאֲדִיסְטָקָע אָוּן בֵּין זַיְקְמָהָיהָן.
וֹאָס אַיךְ בֵּין פְּטוּר גְּנוּוֹאָרָעַן פָּוּן אַיהֲר אָוּן פָּוּן אַיהֲר חַשְׁבוֹן.

— ווֹאָס פָּאָר אַיְן אַיְינְגְּעַמְּאַכְּטָס, וֹאָנֶט זַיְקָעַן זַיְקָעַן אַיךְ פְּרָעָנְלָעַן
איַן וּוֹגְן אַרְיוֹן?

— וּוֹאָסְעָרָעַ דַּו וּוֹיְלָסְט.

— וֹאָס הַיִּסְט, אַיךְ וּוֹלְיָ? אָוּן וּוֹאוּ בִּזְוּט דַּו?

— אַיךְ קָאָן מִיךְ בָּאָגָּהָן, זָאָגְן אַיךְ, אָחָזְן אַיְינְגְּעַמְּאַכְּטָס.

— וֹאָס זָאָגְט אַיהֲר אַוְיָף אַיְהָם? עָרְקָאָן זַיְקָעַן נָאָר פָּוּן
איַיְינְגְּעַמְּאַכְּטָס! קְוָמָט אָוּסָם, הַיִּסְט דָּאָס, אָז אַלְסְדִּינָן אַיְזָן נָאָר פָּוּן
מִיְּינְטוּוּנְגָּעָן! וּוֹאָרוּם אַיךְ בֵּין דַּי גְּרוּסָעָ פְּרָעָסְעָרִין, דַּי גְּרוּסָעָ
נָאָשָׁרִין...

— אַבְעָר לְאָזָן זַיְקָעַן שְׂטִיל, חִיהַ-עַטָּל, אַיְן גְּאָטָעָס וּוֹיְלָעַן! פְּרָעָ-

עָל

— ס'זָּאָל וּוֹעָרָעַן גַּעֲצָקָעָרָט אָוּן מַע זָאָל דָּאָס דְּאָרְפָּעַן אַרוּסִיָּ-

וּוֹאָרָפָעַן?

— נָו, לְאָזָן זַיְקָעַן וּוֹיְנְשָׁעַל — פְּרָעָנְגָּל וּוֹיְנְשָׁעַל.

— אַיךְ הַאֲבָטָאָלָי מַעְהָר נִישְׁט וֹאָס צַוְתָּהָוָן, נָאָר אַנְדִּידָרָ-

וּצְעָן

זַיְקָעַן

אַיְצָט אַרוּסְמָנְעָמָן דַּי קְעָרְלָעָר.

— וּוֹיִסְט דַּו וֹאָס? פְּרָעָנְגָּל שְׂוֹוָאָרְצָע יַאֲנְדוּס!

— זַיְקָעַן צַעֲקָרָאָכָעַן וּוֹעָרָעַן, חַכְמָה אַיְינְעָר?

— פְּרָעָנְגָּל מַאֲלִינוּס!

— ס'זאל זיין צום שויזען? דעכטט זיך, אָפָנִים. אויך זאל
דאָרטען גוט קרענקיין?
— פֿרְעָנְעָל פֿערְשְׁקָעָס! פֿרְעָנְעָל פֿלְאָמְעָן! פֿרְעָנְעָל עָפְעָל!
פֿרְעָנְעָל פֿאָרְעָשְׁוּעָס! זָאנְטִיקָעָס! לְאָמְעָן! פֿאָקְמָעָסְעָס!
ריְקְבָּעְטְּלָעֵך! ...
• • • • •

וואָס סע קוּמֶט פֿאָר צוֹוישָׁעָן אוֹנוֹ נָאָכְדָּעָם. נָאָךְ דָּעָר סְצָעָנָע
פֿוֹנְסָם אַיְינְגָעְמָאָכְטָם. קָלְעָרְטָט אַיְיךְ, וּוּ אַיְהָרְ פֿערְשְׁטָעָהָט. אַיְיךְ בֵּין
אַיְיךְ נִישְׁתְּ מְחוּבָּץ דָּעָרְצָהְלָעֵן אַלְסְדִּינְג.

ב.

[וואָס הַיִּסְטָט „חֲבוֹטְ-הַכְּבָרְ“ ?]

אוֹנוֹעָרָעַ חַכְמִים בְּעַשְׂרִיְבָּעַן חַבּוֹטְ-הַכְּבָרְ מִיטְ אַלְעָרְלִיְ שְׁרָעָם
לִיכְעַ פֿאָרְבָּעַן, אוֹן דָּעָם נְהָנָם — נָאָךְ מְרוֹאָדִינְעָר. סָע וּוּיְוָזָט אָוִים,
אוֹ זַיְהָאָבָעַן נִישְׁתְּ גַּהְעָאָט קִיְן וּוּיְבָעַר מִיטְ „נְעָרוּעָן“ אוֹן זַעַד
נְעַן קִיְינְמָאָל נִישְׁתְּ גַּעַפְאָהָרָעַן קִיְן אַוְיסְלָאָנדְ אַיְיךְ וּוּאָרְעָמְבָעָרָה,
נִישְׁתְּ גַּעַפְיָהָרָט מִיטְ זַיְקָ קִיְן צְוּעָלָפְ פֿוֹד בְּגָנָזָשׁ. אַ חְוֵץ טְשָׁעַ
מְאָדָאָנָעָם. קוּיְשְׁלָעַךְ, בִּינְגְּטְלָעַךְ אוֹן פֿעְקְלָעַךְ אַלְעָרְלִיְ, אוֹן האָבָעַן
נִישְׁתְּ מִיטְגָּעָנוּמוּעָן מִיטְ זַיְקָ אַחֲיָן קִיְן אַיְינְגָעְמָאָכְטָסָעָן. מִירָ, אוּיבָ
ס'אַיְזָ מִירָ בְּעַשְׂעָרָט אַפְּקוּמָעָן חַבּוֹטְ-הַכְּבָרְ, האָבָאָךְ אַיְהָם גַּהְעָאָט
אוֹן בְּוּבְּרִיךְ אֹוִיפְן וּוּאָקוֹזָל, בִּיְיָם אַוּוּעְקְפָאָהָרָעַן קִיְן אַוְיסְלָאָנדְ,
אוֹן דָּעָר נְהָנָם הָאָט זַיְקָ פֿאָרְ מִירָ גַּעַעַפְעָנָט שְׁוִין זִיעְנָדִין מִיטְ מִיְּזָן
חַיְהָ-עַטְלָעָן אוֹן וּוּאָנָאָן. אַיְיךְ אַיְזָ גְּרִינְגָ צָוּ שְׁטָעָהָן אוֹן קוּקָעָן בְּשָׁעָת
עַס וּוּעָרָד אַ טְוּמָעָל, דָּעָר קוּרְיוּעָר-צָוָג קוּמְטָאָן, שְׁטָעָהָט אַיְינְגָנְצָעָן
אוּלְכָעַ פֿינְפֿ מִינְוּטָם, אוֹן מַעַ דָּאָרָף חַאָפָעָן נְעַמְעָן בְּילְעָמָעָן, אֹוִיפְן

געבען דעם נאנצען באנאווש, אפנעוועגעגעגען און צעפושען זיך מיט אלע פינדרער, קיין עין-הרע, ארויינהאפען זיך מיטן' וויב און מיט אלע פעלעך און טשעמאנדאנעס און קוישלעך אין וואנאן ארין און ערחהאפען ערטער, און סיון ערטער אויז נישטס. איך פרעה מיה, וואס איך האב ערחהאפט איין ארט פאר מיין חיה-יעטעלען, און זי איין נאך נישט צופריידען. נישט צופריידען דערמיט, וואס איהר ארט קומט אויס אקוראט אקעגען אַ נראבען גלח, וואס אַ מע טהוט אויף איהם אַ קוֹך, וווערד שווין הים אויף צו חלשען, און נישט צופריידען דערמיט, וואס איך האב נישט צופריידען דערמיט, וואס פאן אלט טען מיט די פעלעך, און נישט צופריידען די קינדרער און די דיאנסטען לענייש האב איך פערגעט אַ נואגען די קינדרער און די דיאנסטען אַ סְך נויטיגען ואכען. אַ דאנס דעם גלח, וואס ער האט רחמנות געהאט אויף מיר, זיך אַ בִּיסָּעָל אַ דָּוק געטהאנ און געמאכט מיר החאטש אַ שטיקעל ארט, און איך קאן זיך צוועצען החאטש אויף איין עק באנק און אַ רומקסען זיך, וואו איך בין אין דער וועלט. פונ'ם אַ נָּהָאָרָעָוּן זיך, פונ'ם לוייפען מיטן' טארעראמ. דרעהת זיך מיר דער קאָפֶּ, און איך פיהַל, או איך האב עפִּים, דאָכֶט זיך, פערגעטען, נאָר וואס — וויס איך נישט. און דערפהָר, אַ פְּנִים, בין איך אָזִי פערטראכט און הער נישט וואס מע רעדט צו מיר.

— זעה נאָר, האט החאטש גוט באַהאלטען די קוּוַּיטָּאָנְצִיעָם? —
מְאַכֵּט צו מיר מיין חיה-יעטעל.

— וואסערע קוּוַּיטָּאָנְצִיעָם?

— פונ'ם באַנְאָוּשׁ.

— מְזֻלְּטָב!

— וואס אייז דאס מיט דיר? דו בייז אָזִי פַּאֲרָמָרָאָגָעָן, אָו
דו וויסט שווין נאָרנִישָׁט, וואס מע רעדט צו דיר?
ערשת דאָ דערמאָן איך מיך, או איך האב פערגעט אַ פְּנִים
בוי'ם אַ רְטָעַלְשָׁטְשִׁיק די קוּוַּיטָּאָנְצִיעָם פונ'ם באַנְאָוּשׁ, און נישט בעסלערט, וואס איך מהו, לאו איך מיך לוייפען, וואָחוּין — וויס

איך אלין נישט. מײַן זויבּ'ס נערווען האַלטען דאס נישט אויס, און זי פערוואָרפט דעם קאָפּ אויף צו חַלְשָׁען. עס ווערד אַ שטיקעל האַרמִידער אין וואָנגָן. די פֿאָסָזֶושִׁירען רינגלען אונז אַרום. ווערען געוואָהָר פֿון דער מעשה מיט דער קוּוֹיטָאנְצִיעַ, גיט מען מיר אלער-ליַּעֲצּוֹת, וואָס אַיךְ זאל טהוֹן, זוי אַזּוּ אַון זואָהָן אַיךְ זאל טעלעַ-גְּרָאָפִירען, זוי אַזּוּ אַיךְ זאל זיך נוֹהָג זיין אַזּוּ דער גְּרָעָנִיאַ, אַון אָונְזָעָר נְסִיעָה ווערד שווֹין פֿוֹנְגּ'ס עֲרֵשְׁתָּעַן אַרוּיסָפָּאָהָר פֿערגִּיפְּטָעַט מיט סְמָחָות, אַון אַיךְ האָבּ חַרְמָה אַוְיפּ'ן גָּאנְצָעַן פֿוֹן דער נְסִיעָה. דאס גָּעוֹנָה, וואָס מִיד קָאָסְטּ דאס, וועט מיר גָּעוֹוִס נְשִׁיט אָומְנָעָקָהָרָט ווערען פֿאָר די דְּרָיְהָרָדִים קָוְרִירָעַן זיך, אַון דאס בְּלוֹטָן, וואָס מִיר ווערד פֿערצָאָפּט, וועט מיר זיכְּרָעַר נְשִׁיט צְקוּמָעַן פֿאָר די דְּרָיְהָרָדִים באָדָעַן זיך. אַון אַיךְ פֿערשָׁעַלְתּ מִיד דאס גַּעַד בֵּין מִיטּ' אַוְיסְלָאָנָה, מיט די וואָרָעַטְבָּעָדָר אַון מיט אלעַ דְּאָקְטוּיְהָרָם. וואָס אַיךְ ווֹינְשָׁ זַיִּינְגָּן זַיִּינְגָּן חַאָטָשָׁ האַלְבָּה.

נאָר צו וואָסעריעַ צְרוֹתָה ווערד אַ מענְשָׁ נְשִׁיט גָּעוֹוָהָנָט? די לאָהָן וועט צְרוֹיק, צְוַילְעַבּ מִיאַין באָגָאָש, נְשִׁיט פֿאָהָרָעַן, אַון קִיְּדָן גָּעָר אַיִּזְנָה נְשִׁיט כְּחוֹבִיבּ כְּרָאָנָעַן אַזּוּ זַיִּינְגָּן יְסוּרִים. אַיךְ בֵּין גָּעוֹוָן צְוּפְרִיעָדָעַן, וואָס מִיאַין חַיְּה-עַטְמָלְהָט זיך חַאָטָשָׁ אָפְּנָעוֹכְטָן אַיִּן זַוְּיִי דְּאָמָעָן, וואָס זַיִּהְטָט זַיִּהְטָט זַיִּהְטָט אַיִּין גַּעַד גַּעַד מִיט זַיִּהְטָט אָונְגָּאָן גָּעוֹוָאָרָעַן, אַז זַיִּהְטָט פֿאָהָרָעַן אַוְיךְ קִיְּדָן אַוְיסְלָאָנָה אַין די וואָרָעַטְבָּעָדָר, אַון אַזּוּפּ אַלְעַ דְּרָיְהָרָדִים זַיִּינְגָּן אַזּאָ שְׁמָהָה, גְּלִיּוֹךְ זַיִּינְגָּן זַיִּינְגָּן גָּעוֹוָאָנוֹנָעַן דאס גְּרוּיסָעַ גָּעוֹוָוָס אַון האַלְטָעַן שַׂוִּין בְּיוּסְטִילְעָן זיך.

די צְוַוְּיִי דְּאָמָעָן זַעַנְעָן גָּעוֹוָן: אַיִּינְגָּן פֿוֹן אָוּמָאָן, אַ דְּאָמָעָן מִיט אַהוּט אַסְטָרָעָן אַזּוּפּ'ן פֿנִים. מְחַמְּתָה זַיִּהְטָט שַׂוִּין קִיְּדָן אַוְיסְלָאָנָה דאס אַנְדָּרָעָן מַאְלָה, דְּרָיְבָּעָר דְּרָדָט זַיִּהְטָט זַיִּהְטָט הַאַלְבָּה דְּיִוְּטָש אַון אַיִּזְנָה, זַעַנְעָט זַיִּהְטָט, דְּאָרְטָעַן אַיִּין אַלְעַ וּוּינְקָעָלָעָד. אַון די אַנְדָּרָעָ — אַיִּזְנָה זַיִּהְטָט פֿוֹן יְהָוָהָעָז, וואָס פֿאָהָרָט אַהֲיָן דאס עַרְשָׁטָעָן מַאְלָה, האַלְטָעַן זַיִּהְטָט זַיִּהְטָט אַיִּין אַלְעַ וּבְרָעָד. סְעָלָעָן קִינְדָּה, לְאֹזֶט זַיִּהְטָט אַזּוּפּ אַוְיךְ קִיְּדָן טְרִיטָן.

— ווער זענט איהר פון יהופען? — פרעג איך דאס יונגען וויבעל. — און ווער איז איער מאן?

— איך וויס נישט, — זאנט זי — אויב איהר זעט איהם קענען. מײַן מאן הייסט בראָדסְקִין?

דעורהערט דעם נאָמען בראָדסְקִין פון יהופען, האָט דאס מײַך געגעבען אַ טראָנְגָּאָונְטָעָר, נלייך ווי אונטער דער באָנק וואָלט געַלעַן בעהאלטען דינְאָמִיט, און דאס וויבעל אויז מיט אַ מאָל בֵּי מיר אַין די אַוְינְגָּען אֹוְיְמָנְגָּוָאָכְסָעָן מיט נִיְּעַן-אָוְן-נִיְּעַנְצִין פֿרָאָד צענט.

— וואָס הייסט, — זאנט איך — בראָדסְקִין וועל איך נישט וויס סען? ווער וויסט דאס נישט בראָדסְקִין? וועלכָּען בראָדסְקִים זענט איהר: לאָזָּאָרְסֶם, צי לייאָוּס?

— נישט לאָזָּאָרְסֶם און נישט לייאָוּס. — מאָכָּט זי צו מיר. — מיר זענען טאָקי בראָדסְקִים, נאָר נישט פון די; מײַן מאָן אויז אַ מעְלָעָר פון הייזער.

דאָס יהופעצָעָר וויבעל האָט מיט אַ מאָל פֿערְלִוְיְרָעָן בֵּי סִיר אלעַ נִיְּעַן-אָוְן-נִיְּעַנְצִין פֿרָאָכְעָנְט, און איך האָר שווין מעָהָר נישט געוּאָלָט הָעָרָעָן, וואָס זי רעדט.

ニישט אַזְוִי אַיז אַבעָר געוּוֹן מײַן חַיְּה-עַטָּל: זי האָט זיך מיט דער קָאָמְפָאָנִיעָר נאָר מְחֵיה געוּוֹן. ערשותען, האָט זיך בֵּי דער אַומָּאָנָר דָּאָמָע אַוְיְסְגָּעָטָפָט אַלְסְדִּינְג, וואָס אַין אֹוְיְסְלָאָנד טהוֹט זיך, און דאס אַיז געוּוֹן פָּאָר אַוְנוּ בַּיְדָעָן ווי געַפְּנָעָן; אַון, צוֹוִיטָעָן, אַיז זיך געוּוֹאָהָר געוּוֹאָרָעָן פָּוּן אַזְוְלָכָע נִיוּ מִינִים שַׁלְאָפָּי קִיטָּעָן, וואָס זיך האָט נאָר פָּוּן זיך קִינְמָאָל בֵּי אַהֲרָד נִישְׁתְּגָּעָן. שְׁטוּלָט אַיזְקָאָר, אָז דאס וויבעל, וואָס זיך הייסט בראָדסְקִין אַיז איהר מאָן אויז אַ מעְלָעָר פון הייזער, האָט געהאָט אַ טָּאָרְדָּ נָעָהָלָת: עַס האָט זיך איהר גַּעַלְמָאָט, אָז זיך דאס אַיְנָנָעָר שלונגען אַ גאנְצָעָן קָאָסְטָעָן מיט אַרְיְינְגָּשְׁטָעָלְטָעָן צִיהָן. פָּוּן דָּעָה מאָלָט אַן פִּיהָלָט זיך אַינוּעָנִיג בֵּי זיך אַין בוֹיך די צִיהָן, אַון קִידָּנָר קָאָן איהר נִישְׁתְּ אַיְנָרָעָדָעָן, אָז עַס דָּאָכָּט זיך איהר נאָר אַזְוִי,

מחמת זי פיהלט גאנץ גוט, מעהר פון אלע דאקטוירט, או די צייחן ליגען בי איהר אינועניג. פאהרט זי איצט קיין וויען, און פון דארטען — וואָהוין דער פראָפֿעַסָּאָר ווועט זאגען.

סע פערשטעט האט זיך, או מײַן חיה-עטעל האט זיך באָלֶד דער- מאָנט, או ס'איַז בי איהר אַמָּאל בִּינְאָכָּת אַרְוִיסְנָעְפָּאָלָעַן אַ צָּהָן, מע וויסט נישט, וואָו ער איז אַהֲנוֹנָעְקָומָעַן, — אַיז נישט אַנדָּרֶש, או זי האט אַיהם דעם-אַלְט אַיְינְגַּשְׁלָוְנָגָעַן ; זי פיהלט טאָקי, זאנט זיך, גאנץ אַפְּט אַ מאָדָנָע שטעהנִיש אַינּוּנִיג, זי פערשטעט נישט פון זאגען.

— אַ שְׂטִיקָעַל נְלִיק, — זאנַ אַיך — ווּאַס דָּא פָּאַהָרֶט נִישְׁט
קיינער מיט קִיּוֹן אַפְּגָּבִיסְעָנָעָר נָאוּ...

נאָר קִיּוֹנָעַר ווּיל אַפְּיָלוּ נִישְׁט קִיּוֹן שְׁמִיכָּעַל טָהָוָן אַוְיָף מִוּן
חַכְמָה ; אַדְרָבָה, אַיך זָהָה, אוֹ דִי ווּיְבָעֵר זָעָנָעַן אַלְעַ דָּרְיָיו ווּיְאַנְ-
גַּדְרוֹדָעָלָט אַוְיָף מִיר ; זַיְהָאָבָעָן צְוּוֹשָׁעָן זיך ווּיְעַפְּסָים אַפְּגָ-
מָאָכָט אַ מִיּוֹן יִד אַחַת אַקְעָנָעָן מִיר, אוֹ מַעַן זָאָל מִיט מִיר נִישְׁט
רַעֲדָעָן אַוְן מִיר אַפְּיָלוּ נִישְׁט עַנְטָפָעָרָעַן. אַיך האָבָאָבָר נִיך דָרָ-
לְעַבְטָ אַיְן זַיְהָ אַלְעַ אַ נְקָמָה. דִי אַוְמָאָנָעָר דַּאֲמָעַ מִיטָּן הַוְתָּהָאָט
מִיט אַ מָּאָל זַיְהָ אַוְיְגָּהוּבָעָן מִיט אַזָּא אַיְמָפָעָט אַוְן מִיט אַזָּא
גַּוְאָלָה, גַּלְיָיך ווּיְעַס ווּאַלְטָעָן זיך אַנְגָּעָצָוְנָדָעָן אַוְיָף אַיהֲרָ דִי
מלְבוּשִׁים. דָרָ גַּאנְצָעָר ווּאַגְּאָנָן מִיט פָאַסְאָזָוְרָעָן זָעָנָעָן זיך צַעַ-
נוּיְפָנְעָלָאָפָעָן מִיט אַ גַּעַשְׁרָיו :

— ווּאַס אַיז ? ווּאַס אַיז ? ווּאַס האָט דָא גַּעַטְרָאָפָעָן ?
אוֹן גַּעַטְרָאָפָעָן האָט זיך אַ קְלִינוּנִיגִּים : אַ סְלִוי אַיְינְגָּעָמָאָכָטָם,
ווּאַס מִיּוֹן חַיה-עַטְעָל האָט גַּעַפְּהָרֶט מִיט זיך קִיּוֹן אַוְסְלָאָנָה, האָט
זיך אַינּוּנִיג, אַיז דָרָ קָאָרוּינָקָע, פָאַוּאַלְיָינָקָע, אַוְיָבָעָן אַוְיָף דָרָ
פָאַלְיָצָע, צְעַבְּרָאָכָעָן, אַוְסְנָאָגָסָעָן זיך אַוְן דָוְרָכָנָעָן דָוְרָךְ דָרָ
שְׁטוּרָיְהָ פָון אַוְיָבָעָן אַרְאָפָע, גַּלְיָיך אַוְיָפָע ? הַוְתָּהָאָט אַוְיָף דָרָ זִידָעָ-
נָעָר בְּלוּזָע אַוְיָף דִי אַיְבָרְגָּעָנָע מְלֻכִּים פָון דָרָ אַוְמָאָנָעָר דַּאֲמָעָ,
ווּאַס אַיז ווּיְצְוָנָעָפָרָעָט גַּעַוְאָרָעָן צַו דָרָ בָּאָנָק. פָון דִי הַיּוֹקָות,
וּאַס טִיר אַלְיָין אַהֲבָעָן גַּעַהָאָט אַיז דָרָ קָאָרוּינָע טָפָא, רַעַד אַיך.

שווין נישט. איך שמוועם נאָר פונ'ס בזיוון פֿאָר דעם גאנצען פרעמדען
עלם, וואָס אין ווֹאנְגַן, וואָס אִיטַּלְיכַּער פֿוֹן זַיְהַאְמַט גַּעֲזַעַט אַיְזַן
אנדרער ווֹערטעל, אַיְינַס פְּלַאַטְשִׁיגֶּעֶר פֿוֹנְס אַנדְרָעַן. אַיְינְעַר אַ
יְוָאנְגַּרְמַן מִיט בְּלוּיעַ בְּרוּלְעַן, מִיט אַ שָּׁאָפְעַן קַעְפָּעַל פֿוֹן נַאֲלָעַ לֵיד
סְעַנְעַ אָוֹן מִיט גְּרָאָבָעַ לִיפְעָן, וואָס האָט זַיְהַאַלְטָעַן פֿאָר אַ
גְּרוּסַען פְּאָרְשְׂוִין, מְחַמַּת עַר האָט נִישְׁתַּ אַוְיפְּנַעַהְעַרטַּ צַו גַּלְעַטְעַן
דַּי ווֹאנְסַעַם אָוֹן קוֹפְעַן בְּשַׁעַת מְעַשָּׁה אַיְזַן אַ קלְיַין שְׁפִיעַגְעַלְעַ, האָט
אַזְּגַן גַּעַתְהָאָן, אָזְּ דַי דְּאָזְגַעַן דַּאֲמַעַן בְּעַדְרָאָפַע אַיצְטָעַר זַיְן זַיְסַן, ווֹי
טִינְגָּכָעַ מִיט האָנְגִּינַג, אָוֹן האָט אַלְיַין זַיְקַעְלָאָכְטַן פֿוֹן דַעַר חַבְמָה.
דַעַר אַנדְרָעַר, דַוקָא אַיְזַן אַלְטָעַר אַיְדַּ, אַ גְּרָאָבָעַר, מִיט אַ מאַסְיַוּעַר
גַּאֲלָדְעַנְעַר קִיטַּ אַוְיפְּזַן בּוֹיךְ אָוֹן מִיט אַ גְּרָאָבָעַר שְׁמַעַקְעַנְדְּגַעַר צַיְּ-
גַּאֲרַ אַיְן דַי צִיְּהָן, האָט גַּעַונְגַּט נַאֲרַ דַי דְּאָמַעַן, וואָס יְעַנְעַס יְוָאנְגַּן מַאַן,
אָוֹן דַעַר גַּאנְצָעַר ווֹאנְגַן האָט אַוְסְגַּעַשְׁאָסַעַן אַ גַּעַלְעַטְעַר. נִישְׁתַּ
גַּעַלְאָכְטַן האָבָעַן נַאֲרַ דַי דְּאָמַעַן, וואָס מִיט אַ מַאַל האָט דַי גַּוְטַּ
פְּרִינְדְּשַׁאָפַט צְוַיְשַׁעַן זַיְקַעְלָאָצְטַן, ווֹי אַ גְּלָאָז, צְעוּעַט גַּעַוְאָצְ-
רַעַן, ווֹי אַ רְוִיךְ, אַוְוָעַק, ווֹי אַ חַלְמַן. דַי אַוְמָאָנְעַר דַאֲמַעַן גַּעַבָּאָר,
וואָס האָט גַּעַפְיַעַרטַּ, ווֹי אַ גְּוֹלָן, אָוֹן האָט גַּעַמוֹתַן נַאֲרַ אַיְינְהַאַלְטָעַן
זַיְקַעְלָאָכְטַן בְּוֹשָׁה, האָט בְּשָׁוָם אַוְפַּן נִישְׁתַּ גַּעַקְאָנְטַן פְּרַעַשְׁתָּהָן, ווֹעַר
קָאָן דַאָס זַיְן אַ בְּעֵלָן פִּיהָרָעַן מִיט זַיְקַעְלָאָכְטַן קִיְּזַן אַוְיסַ-
לְאָנְדַּ ? דַעְרוֹיַּף האָט אַיְהָרַ מִין הַיְהָעַטְעַל, וואָס האָט גַּעַפְיַעַרטַּ
נִישְׁתַּ ווֹינְצִינְגַּרְפַּן פֿוֹן אַיְהָרַ, זַעַהָר גְּלִיְיךְ אַפְנַעַנְטַפְעַרטַּ, אָז אַיְטָלִיְ-
כָּעָרָה האָט זַיְקַעְלָאָזְגַן : אַיְינְעַר פִּיהָרָט מִיט זַיְקַעְלָאָכְטַן,
דַעַר אַנדְרָעַר קִריְיד ...

אַיךְ מִין, אָז דַי אַוְמָאָנְעַר דַאֲמַעַן האָט זַיְקַעְלָאָכְטַן, וואָס
מִין הַיְהָעַטְעַל מִיןַתְּ, מְחַמַּת אַוְיפַּעַט דַעַר עַרְשְׁטָעַר סְטוֹאַנְצִיעַ האָבָעַן
זַיְקַעְלָאָכְטַן מִיטַּן יְהָוָהְעַצְעַד ווֹיְבָעַל צְעַנוֹיְפְּגַעַנוֹמָעַן זַיְעַרְעַז אַכְעַן
אָוֹן האָבָעַן אָהָן אַזְּגַעַן אַזְּגַעַן אַזְּגַעַן אַזְּגַעַן אַזְּגַעַן אַזְּגַעַן אַזְּגַעַן
דַעַר ווֹאנְגַן אָוֹן האָבָעַן אָוֹן בְּעַפְרִיטַן צְוַיְיַעַר עַרְטָעַר.

— אָוֹן ווֹעַר אַיז שְׁוֹלְדוֹגְן, אָז נִישְׁתַּ דַוְ ? ...

איך לאו איבער דעם ליעזר, ער זאל אליאן טרעפען, וועמען
געהער די דזונגע פרענקע: מיר, צי מיין חיה-עלען?

ג.

[א מײַן הָרְמָה. — דער שְׁכָל פּוֹ מָרְיוּנְבָּאָר. — אַ דָּרְמָעַ פּוֹ יַעֲקָטָעָרִי
נַסְלָאָוֹ. — סְטָאָנְצִיָּע אַיְן וּאָלָאָטְשִׁיסְקָ. — אַיְךְ הַאֲנְדָּרָעַ אֵם צִיָּה אַיְן וּוֹעֶר
פּוֹ אַיְהָרָ פָּטוֹרָ]

מיין וויב איז, ברוך השם, אַ מעַנְשׂ, ווֹאָסָ האָטָ פִּוִּינְטָ זַיְצָעַן
אלְיַיְן, ווי זי רופֶט דָּאָס אָן, "מִיטָּ דִּי פֿיעָר וּוּנְטָ". זי האָטָ לַיְעַב
הָרְעָעָן, ווי מַעַ רָעָדָת, אַוְן האָטָ אלְיַיְן אַוְיךְ לַיְעַבְּ רָעָדָן. אַז ס'אַיְן
שְׁטִילָ אַיְן שְׁטוּבָ, זְשֻׁמְעַט אַיְהָרָ דַּעֲמָאָלָט אַיְן דִּי אוֹהָהָרָעָן, אַוְן
אַיְהָרָעָ "נַעֲרוּעָן" קָאנְגָעַן דָּאָס נִישְׁתָּ אַיְבָּעָרָטְרָאָנָעָן. אַז עַס מַאְכָלָט
זַוְּ, זי בְּלִיְבָּטָ אלְיַיְן כּוֹטָ מִיר אַיְן עַס גַּעַתָּ אָוָסָ רָעָדָ (צַוְּוִישָׁעָן
מַאְן אַיְן ווּבָבָ — ווֹאָס קָאָן זַיְן פָּאָר אַ רָעָדָ?), פָּרָעָנָט זי מִיר, ווֹאָס
אַיְךְ שְׁוּוִינָגָן? פָּאָר ווֹאָס רָעָד אַיְךְ נִישְׁתָּ?

— ווֹאָס זַאְל אַיְךְ מִיטָּ דִּי רָעָדָן? — פָּרָעָנָט אַיְךְ זַיְ. — שְׁוֹן
עַטְלִיכָּעָ אַיְן צְוָאָנְצִיגָן יַאֲהָרָ זַיְנָטָ מִיר רָעָדָן... אַוְיסְגָּעָנָגָעָן
שְׁטָאָה...

— פָּאָר ווֹאָס זַשְׁעַ גַּעַפְּינָט זַיְרָ בְּיַיְ דִּיְרָ שְׁטָאָףָ פָּאָר פָּרָעָמְדָעָ?
לְאַז זַיְרָ דַּאֲכָטָעָן, עַלְהָהִי אַיְךְ בֵּין אַוְיךְ אַ פָּרָעָמְדָעָ?
נוֹ, גַּעַתָּ פָּעָרָעָנְטָפְּעָרָט זַיְרָ, גַּעַפְּינָט אַ תִּירְזַׁעַ...

דָּאָס אַיְזָ אַ מִיןָ הַקְּרָמָה אַדְעָרָ אַ פְּרוֹשָׁ צַוְּ דָעָם, עַס זַאְל אַיְיךְ
ニישְׁתָּ זַיְן קִיְּן חִידָשָׁ, ווֹאָס גַּעַפְּאָהָרָעָן מִיטָּ מִיןָ חַיה-עַלְעָלָן קִיְּן
אוֹיסְלָאָנָר אַיְן דִּי וּוּאָרָעָטָבָעָדָר, בֵּין אַיְךְ גַּעַוּעָן צְוָרָעָדָן, אַז נַאֲטָ
הָאָטָ אַיְהָרָ צְוָגָעָיָקָט מִיטָּ וּוּעַמְעָן צַוְּ דָעָן. אַיְךְ אלְיַיְן הָאָטָ אַיְהָרָ
גַּעַזְוָכָט אַ קָּאָמְפָאָנִיָּעָ אַוְן הָאָטָ אַיְהָרָ גַּעַפְּוָנָעָן אַיְן צְוָוִיְיטָעָן וּוּאָגָאָן

א מסיינוע דאמע פון יעקטעריננסלאו מיט איהרעד א טאכטעה, א כלה, דאס הייסט, אזעלכע, וואס מען שיין זיין א כלה, און וויל שיין זיין א כלה, און ס'איו שיין צייט, זי זאל זיין א כלה — און צויליעב דעם טאקי פאהרט זי קיין מאריינבאָר.

דעראָרט דאס ווארט "מאריינבאָר", האט זיך מיין חיה-עטעל ממש מהיה געווען, מהמת עס האט זי געציגץ' כסדר קיין מאריינֶן-בָּאָר! וואס עפִים גראָר קיין מאריינבאָר? — דעם שכט קאָן קיינער נישט וויסען, פונקט אזווי ווי עס איז שוער צו טרעפַען דעם שכט, פאָר וואס איינעם געפַעלט וויס, דעם אנדערען שוואָרץ. עס ווונדט זיך אונ'ם גומט. עס איז א געשאָקְזָאָר: איינעם געפַעלט איזוינט, דעם אנדערען — אזעלכען. וווען אלע מענשען זאלען פאהרטען אין איין ארט אַריַין, וואַלטען דאָך אלע איבעריגע ערטר ערבליבען לערינֶן...

— פאהרט איה, הייסט דאס, אויך קיין מאריינבאָר? — האט זיך מיין חיה-עטעל געווענדט צו איהר מיט א שמחה און בשעת מעשה בעטראָכט די מסיינוע יעקטעריננסלאָווער דאמע און גע-חירושט זיך, צו וואס פאהרט אזעלכע אין די וואָרעט בעדר? וואס פעהלט איה, למשל? ... די יעקטעריננסלאָווער דאמע האט זיך, אונ' האט זיך פערענטפערט:

— איך פאהר קיין מאריינבאָר אלע זומער, נישט, חלייה, אויף דער קור; איך בין, דאנקען גאט. געזונט און שטארק אויף אלע אברים (מע זההט דאס!), הלוֹאי וויטער נישט ערנער (אַמְּן!) ; נאָר וואס פאהר איך קיין מאריינבאָר? איך פאהר אהינצו זיך "אָפְצִיחָען"; אויך בין אָפֵא וואָך זעכֵס אין מאריינבאָה, לאָו איך איבער דאָרטען אָ פונט עטליבַע און דרייסיג (אַהָא!), און מאריינבאָר איז דערצּו אָ רפואה. דער חסרן אי, וואס אויך קומ אהיים קיין יעקטעריננסלאָו, נעם איך אָויף זיך צוריס די עטליבַע און דרייסיג פונט, וואס איך האָב איבערגעלאָזט אין מאריינבאָר, מיט נאָך אָ פונט צוֹאנְצִיג (קַיְוַן עַיְן הַרְעָנִישֶׁת!).

מחמת דער אפֿעטיאט, ווּאָס אַיך בְּאַקּוֹם נַאֲכַהֵר צֻום עַפְעָן, חַתְּעַט
מייך אוועך! ...

— איז דאך גלייכער — זאנָג אַיך — אַיִיר זָאָלֶת בְּעַסְתֵּר אַוְיפַּט
הַרְעָן פַּאֲהָרָעָן שְׂיִין מַאֲרַיָּנְכָּאָר? —

— ווּאָס הַיִּסְטָט? — זאנָג זַי. — אַיך מוֹז דאך פַּאֲהָרָעָן זַי
אַפְּצִיהָעָן, אַוְועַקְגָּעַבָּעָן דַּי עַטְלִיכָּעָן אָזֵן דַּרְיֵיסִיג פָּוָנַט!

— שְׁוֹמֶט דַּאַך אַיִיר צָו — זַיְגָן אַיך — צַוְּרִיק עַטְלִיכָּעָן אָזֵן דַּרְיֵיסִיג
פָּוָנַט מִיט נַאָך צַוּאַנְצִינָג פָּוָנַט, הַיִּסְטָט דַּאַך עַס אַלְעַ צַוְּיִי יַאֲהַר אַ
פַּוּדָן!

— אַיך האָב נַאֲרְנִישָׁט גַּעוּוֹאָסָט, אַז אַיִיר זַעַנְט אַזָּא בָּעֵל
חַשְׁבָּוָן! — מַאֲכְבָּט זַי צַו מִיר מִיט אַ שְׂטָאָך, אָזֵן מַיִּין חַיְהַעַטָּעֵל
קוֹקָט אַוְיפַּט מַיָּה, ווְיַאֲוִיפַּט אַ גַּזְוָן, לְמֵאי אַיך מִישׁ מַיִּין אַרְיוֹן, אָזֵן
אַיך בְּיַיָּם דַּי צָוֹנָגָן. אַיך זַיְעָן קוֹק אַוְיפַּט דַּעַר יַעֲקָטְעַרְנְאָסְלְאֹוּעַר
דַּאֲמָע אָזֵן טַרְאָכָט מַיָּר, ווּאָס וּוּט זַיְן פָּוָן אַיהֲרָה, כְּרוֹמָה לְמַשֵּׁל,
טַאֲפַרְעָר לְעַבֶּט זַי נַאָך אַ יַּאֲהַר צַוּאַנְצִינָג אָזֵן פַּאֲהָרָט אַלְעַ יַאֲהַר קַיִן
מַאֲרַעְנְבָּאָד אָזֵן לָאֹט אַיבָּעָר עַטְלִיכָּעָן אָזֵן דַּרְיֵיסִיג פָּוָנַט אָזֵן נַעַמְט
זַיְיָ אַפְּ צַוְּרִיק מִיט רַזְחִים? הַיִּסְטָט דָּאָס צַוּאַנְצִינָג מְאַל צַוּאַנְצִינָג.
הַאָבָעָן מִיר אַ קִּימָאָלְן פָּוָן פִּיעָר הַוְּנוּדָרָט פָּוָנַט, אָזֵן פִּיעָר הַוְּנוּדָרָט
פָּוָנַט הַאָבָעָן מִיר אַזְוֵּי גַּרוּיָּם, אַפְּנִים, ווְיַעַן פָּוָד.

— סְטָאַנְצִיעָן וּוְאַלְאַטְשִׁיסָּק! — זַעַנְט אָזֵן אַז דַּעַר קַאַנְדוּקְטָאָר
אַ בשׂוֹרָה אָזֵן נַעַמְט אַפְּ בִּיַּי אָזֵן דַּי בַּילְעָטָעָן, אָזֵן אַלְעַ פַּאַסְאַזְוִישָׁן
רָעַן טַהוּעָן וַיְך אַחֲפָצָוּ דַּי פַּעַלְלָעָך, אָזֵן עַס לָאֹט זַיְגַּרְעָן מִיט
שָׁמָחה:

— דַּי גַּרְעָנְיִין! דַּי גַּרְעָנְיִין!

פָּאָר וּוּמְעָן ס'אַיְזָאַשָּׁה — פָּאָר מִיר נִישְׁטָם. נַאָט ווּיִסְטָט,
צַי מַע ווּט מִיר אַפְּנָעָבָעָן דַּעַם בְּאַגְּנוֹשׁ, ווּאָרוֹם אַיך האָב דַּאַך
פַּעֲרָנוּסָעָן אַפְּנָעָמָעָן בִּיִּים אַרְטָעַלְשָׁטָשִׁיק דַּי קוּוִיטַאַנְצִיעָן אָזֵן האָב
נַעֲמוֹזָט פָּוָן ווּעַג טַלְעָנְרָאָפְּרָעָן ווּעַגָּעָן דַּעַם קַיִן בּוּכְשִׁירִק.

— ווּאָס וּשְׁלָעָן מִיד טָהּוֹן, — זַעַנְט צָו מִיר מַיִּין חַיְהַעַטָּעֵל —
טַאֲמָלָר חַלְילָה נִיט טַעַן אָזֵן נִישְׁט אַרוּיָּס אַונְזָעָר בְּאַגְּנוֹשׁ?

— למאי — זאג איך — זאלסט דו איבערקלערען אויף ניון?
טאמער יא?

כד הוה. מיר זענען געקומען אויף דער סטאאנציג, האט זיך
אנגעהויבען א לויופעניש פון איינעם צום אנדערען. דער יונגענער
האט אונז אפגעשיקט צום עטלטערען, און דער עטלטערער צו נאך א
טלטערען. דער זאנט: ס'אייז פארהאן א דעפעש; דער זאנט:
ס'אייז נישט א קיין דעפעש. דער זאנט: ס'אייז דא א דעפעש, מע
זאל ארויסגעבען; דער זאנט: ס'אייז דא א דעפעש, מע זאל נישט
אויסגעבען. בקיצור, מיר האבען געמוזט געבען פון דאנען נאך א
מאָל א דעפעש און אליען זענען מיר געבליבען ווארטען.

מיין חיה-יעטעל... וואָס? איהר ווילט טאcli וויסען, וואָס איך
האב-געאט פון איהר? איז גאט ווועט צייך העלפען, איהר ווועט
פאחרען איז די וואָרעט בעדרע, בחפזונ'דיג, מיט איער וויב, איזו
ווײַיך, און איהר ווועט פערגעסען די קוויטאנציג פונ'ס באָגאַוש,
ווײַיך, און איהר ווועט דאָרפהּן ווואָרטען בי דער גרעניע איז איבעריד
גען טאג, ווײַיך, ווועט איהר דעמאָלט וויסען, וואָס מע קאַן האבען
פון א וויב... איז שטיקעל נלייך חאָטש, וואָס די יעקטערינאָסלאָז
ווער דאמע מיט דער טאָכטער, די כלֶה, זענען אויך געבליבען וואָר
טען ביז'ן צוֹויטען צוֹ אִיבער איז אנדער טעם: פון אַדרעם האט
בעדראָרט אַנקומען אַיהָרָע אַשוּעַטְעָר, וואָס פָּהָרֶט אוֹיך קִיּוֹן
מַאֲרִיעֵנְבָּאָר אַן האט פָּרְשָׁפְּטִיגְתְּ דָעַם צוֹג, ווועט זַי אַנקומען
מיט'ן אַנדערען צוֹג.

— אויך אַזָּא... — וויל איך פרעגען און בְּלִיב שטעהן אַין
מייטען.

— אַזָּא וואָס?

— אַזָּא... מיין אַיך... וואָס פָּהָרֶט זיך אַפְּצִיהָן?
— פָּאָרְקָעָהָרֶט, — זאנט זַי — — מיין שוועסטער אַיז שווין צו
אַיז אַיְדָעָלָע; פָּהָרֶט זַי זיך פָּאָרְרָעָכְטָעָן, אַון עס קומט אַיהָר
צַוְּאַלְעַ יַאֲהָר אַ פָּוְנְטְּ פָּוְפְּצָעָהָן. נאָר אַז זַי קומט אַחְיוֹם, פָּאָרְלִירֶט

זוי פופצעהן מיט נאך פופצעהן. זוי עטט נישט כמעט נאָרנישט.
זעהר איזין אידיעלע.
— קומט דאָך אויס, — זאנג איך — אָז אַין צעהן יאהר פֿאָרְלוּיט
זוי הונדרט פֿופֿצִינְג פֿוֹנְטָה, הייסט דאָס אָזוּזִי גְּרוּזִים, ווי דריי פֿוֹד מיט
דרײַסִינְג פֿוֹנְטָה, היינט ווֹאָס ווּעָט שׂוֹין אַיהֲר אַיבָּעֶרבְּלִיְּבָעַן?
— ווער בעט דיך, דו זאלסט מאָכָען חשבונות? — פֿאָלְט שׂוֹין
אָן אָוּפְּ מֵיר מֵיַּן ווּבֵיב אָן אַיְזָן גְּרַעַכְתָּם. — עָר האָט זיך אַכְּבָּי
סְּעַל צְּעַחְשָׁבָּנוּתְּ, דְּשָׁר בְּעַל-חַשְׁבָּון מִינְעָרָה בְּעַסְעָר, ווֹאָס
דְּיך קָאַסְטָ-אָפְּ דְּשָׁר בְּאַגְּזָוָשְׁ אַיבָּעָר דָּעַם, ווֹאָס דוּ בַּיְזָט אַ צְּעַטְרָאָז
געַנְעָר מְלָאָך, ווּעָסְטָדוּ בְּעַסְעָר מָכָעָן! גַּעַה נאָך, ווער גַּעַה אָהָר, צַי
ס'אָז שׂוֹין דָא אַיְזָן עַנְטָפָעָר אָוּפְּ אַונְגָּעָר דַּעַפְעָש?

פֿערַשְׁטָעַהָט זיך, אָז קוֹין עַנְטָפָעָר אַיְזָן נִישְׁטָא, אָז עַס קָאָן נאָך
אָזוּזִי נִשְׁטָה זַיְן. אָז נִשְׁטָה האָבָעָנדִין ווֹאָס צַוְּהָן, גַּעַה אַיד
מֵיר אָרוֹזִים אַבְּסָעַל אָוּפְּ דְּשָׁר נָאָס שְׁפָאַצְּיעָרָעָן.

דאָס שְׁטָעַדְטָעַל ווּאַלְאַטְשִׁיסְקָה, האָטָש סְעַל לִינְטָבִוְיָה דְּשָׁר גְּרַעַע
נִיעַ, אַיְזָן אַ קלְיָין שְׁטָעַדְטָעַל, ווי אַלְעָא שְׁטָעַדְטָלָעָךְ בְּכָל תְּפָוצָות
ישראל, מיט אַ מאָרָק, מיט קלְיִטְלָעָךְ, מיט אַידָעָן, ווֹאָס דְּרַעַהָעָן
זיך אַרוֹזָם מיט דְּיָ שְׁטָעַקְלָעָךְ אַיְזָן העַנְד אָזָן האָבָעָן נִשְׁטָה ווֹאָס
צַוְּהָן. אָזָן מְחַמְתָ קִינְעָר קָעַן מִיךְ נִשְׁטָה, קוֹיפְ אַיךְ מֵיר אַ פֿוֹנְט
אַגְּרָעָסְעָן אָזָן גַּעַה מֵיר אַרוֹזָם אַיְזָן מִיךְ דְּיָ אַגְּרָעָסְעָן
פֿוֹנְטָם שְׁקָאַרְמָעָץ. אָזָן פֿלוֹצִים דְּעַרְזָוָה אַיךְ פֿאָר מִיְנָעָ אַוְיָגְעָן
וּאַכְּסָט אָוּסָם אַ מאָדָנָעָחָה, ווֹאָס אַיךְ האָבָ אַזְוָלְכָעָס אָוּפְּ מִיְזָן
לְעַבְעָן נִשְׁטָה גַּעַזְעָהָעָן. אַ מִין פֿעַרְד אַ הוִיכָס, מיט גַּעַלְעָא מְאַכְּנָאַטְעָא
הָאָהָר, עַרְטָעוֹזְיוֹז מיט פֿלְיכָעָם, אַ לִיפְ אַ צְעַשְׁפָאַלְטָעָנָעָ, צְוַיְיָהָהָרָה
בְּעַס אָוּפְּ דְּיָ פֿלְיִצְעָם, אַיךְ ווֹאָלְטָ גְּעַמְעָנָט שְׁוּוֹעָרָעָן — אַ וועָר
בְּלִיּוֹד! * אָזָן אַ שְׁוּוֹאַרְצָעָר צִינְיָינְעָר זִוְצָט אָוּפְּ דְּשָׁר עַרְדָה, אַיְינְגָנוּזִי
קָעָלָט אָזָן אַ וּוֹיְסָעָר ווּאַרְעָמָעָר סְוּוּיטָעָ, אָזָן קוֹקָט מיט אַזְוָלְכָעָס
אוֹיְגָעָן, גַּלְיָיך ווי ס'אָז אַיהֲם נִמְאָס דְּיָ גַּאנְצָע ווּעָלָט.

איך געה-צוו איהם נאהענט און בעטראכט איהם און בעטראכט די חיה מיט דער צעשפאלטענער לייפ און טיט די צוויי הארכט.

— וואס איז דאס בי דיר? — פרען איך איהם. — אַ וועָרְ בְּלִיּוֹד?

— אַ וּרְבְּלִיּוֹד, — ענטפערט ער מיר און טוקט נישט אין די אוינגען אריין.

— וואס קאסטט עס? — מהו איך איהם אַ פְּרָעָן אָוּן געה-צוו נאך געהענטער.

פלוצים הויבט זיך אויף מיין ציינינער, ציהט זיך אוים אין דער הויך, ווי עונ מלך הובן, טהוט אַ נלאאנץ מיט די אוינגען גלייך צו מיר אין פנים אריין און אַ פרען:

— פָּאָקְוּפְּאִיעָשׂ? (דו קויפסט?)

— פָּאָר ווּאָס נִשְׁתְּ? — ענטפער איך איהם אויף קאטאוואועם.— וואס ווילסט דו פָּאָר איהם?

— הוונדרעם מיט צעהן פָּאָרְבָּעָן! — ענטפערט ער מיר. — וויפעל ניסט דו?

— אַ פִּינְדָּאוֹן-צֻוּאַנְצִינֶר, — זאג איך צו איהם אויף פָּאָר טאוועם.

— דאָוָאֵי דיענני! (געב געלד!) — מאכט ער צו מיר און טהוט מיר אַ נעם בי דער האנד אווי פרידנולדיך, אָויך האָב מורה זיך אויסדרעהען פון זייןע הענד. איך שוק טיך אַרום פון אלע זויטען און טראכט מיר: „וואס טהוט מען דא? קויפען? — וואס טוינ מיר אַ וּרְבְּלִיּוֹד? נישט קויפען? — האָב איך מורה פָּאָר פֿעַטְשׂ... אָוּן איך וויאַס נישט וואס מיט מיר איז געווען: איך האָב אַרוּסְגָּעָנוּמָעַן, במחילת כבורי, אַ פִּינְדָּאוֹן-צֻוּאַנְצִינֶר אָוּן האָב אַרוּסְגָּעָנוּפְּטָט דעם ווּרְבְּלִיּוֹד.

אָוּן טערקוירידין! אָזְוִי ווי ס'אייז פרעהר נישט געווען קיון נפש, אָזְוִי איז מיט אַ מְאַל אַוְסְגָּעָנוּאַכְסָעַן געבען מיר אַ גאנץ

רעדעל און כע האט מיך גענומען בעטראכטען מיט דער מזיאה,
וואָס אַיך האָב אַיִינְגָהָאנְדָּעלְט.

— פֿעַטְעָר, ווֹאָס ווֹעַט אַיהֲר זִיךְיִיסְעָן נַעֲבָעָן פֿאָר דַעַר נַבְלָה?
אַיך האָב גַעְוָאַלְט, מַע זָאָל מֵיר אַומְקָעָהָרָעָן מֵיָן גַעַלְה, אַיך
הָאָב גַעְוָאַלְט אַנוּוּעָרָעָן פְּרִיהָעָר אַ פֿינְפֿערְעָל, נַאֲכָדָעָם אַ צַעְהָנָעָד
רָעָל — עַס גַעַת נִישְׁט! אַיך האָב אַיהֲר גַעְוָאַלְט אַוּעְקָנְעָבָעָן אַומְזָסְט,

— האַלְט זִיך גַעְוָנְטָעָרְהִיד!

וֹאָס טָהָות מַעַן? אַיבָּעָרְלָאַזְעָן אַיהֲר אַין מַיְעָטָעָן מַאֲרָך אָוָן
אַלְיָן אַוּעְקָנָהָנָה? אַיז מֵיר גַעְוָעָן אַ בְּזִוְן, אָוָן אַכְּבָּעָלְהָאָב אַיך
טָאָקִי מַוְרָא גַעַתְאָט אַוְיך, טָאָמָעָר גַעַתְמַעְן מֵיר נַאָך בְּזִוְן וְאַקְּזָאַל
אָוָן עַס וּוּרְדָר גַעְוָאַהָר מֵיָן וּוּיְיָב...

בְּקִיאָוָר, אַיך וּוּל אַיך לְאָנָג נִישְׁטָמָט מַאֲרִיך וּיְיָן — אַיך האָב
צַוְנְעָצָאַהָלְט אַ פֿאָר קְעָרְבָּלְעָד אָוָן בֵּין פְּטוּר גַעְוָאַרָעָן פָּוָן אַ צְוָה!
נַעֲקוּמָעָן אַהֲיָים, האָב אַיך גַעְטָרָפָעָן מֵיָן חִיהָעָטָלָעָן אַין טְרָעָד
רָעָן. וֹאָס אַיז דֵי מַעַשָּׂה? סְאָז שְׁוִין לְאָנָג פָּאָרָהָאָן אַ דְעָפָעָש
פָּוָן בּוּיְבָרִיךְ דֵי דְעָפָעָש אַיז גַעְוָעָן נַאָך אַיְדָעָר מֵיר גַעְוָעָן גַעְוָר
מַעַן, אַומְזָסְט טָעַלְגָּרָאָפִירָט, אָוָן דַעַר בָּאָנָאָזָש וּוֹעַט וּיְיָן אַוְיכְּ דַעַר
נַאָכָט.

— וּוֹאָו בְּזִוְט דַו אַיהֲנָמָעָקָמָעָן? — פֿרְעָנָט זִיך מַיְיך. — וּוֹי אַזְוִי
נַעֲמָט דָאָס אַ מעַנְטָש אָוָן וּוּרְד פֿאָרְפָּאַלְעָן אַוְיכְּ אַ נַאֲנָצָעָן טָאג אָוָן
דְרָעָתָמְזִיך אַרוּס אַיך וּוֹיִסְט נִישְׁט וּוֹיִסְט נִישְׁט וֹאָס!
“דְּאָנְקָעָן נָאָט. — טְרָאָכָט אַיך מֵיר — וֹאָס דַו וּוֹיִסְט נִישְׁט,
הַלְוָאִי זְאַלְסָט דַו טָאָקִי נִישְׁט וּוֹיִסְעָן”...

אוּ מֵיר גַעְוָעָן אַרְיְבָעָנְעָפָהָרָעָן פָּוָן פֿאָדוּאַלְאַטְשִׁיסָּל, אַיז בַּיִ
מֵיר אַרְאָפָ אַ שְׁטִיְין פְּוָנְ'סָמָסָהָרָעָן. אַיך האָב מַיך אַלְעָ מִינְוָט
אַרְוָמְנָעָקָט. צִי מַע פֿיְהָרָט מֵיר נִישְׁט צְוָרִיק דֵי מַזְיאָה, וֹאָס אַיך
הָאָב אַיִינְגָהָאנְדָּעלְט. דֵי יְסָוִרִים, וֹאָס אַיך האָב גַעַתְאָט בַּיִים
וּוּזְיָרָעָן דֵי פֿעַטְעָר, דֵי צְרוֹתָה, וֹאָס אַיך האָב גַעַתְאָט פָּוָן מֵיָן וּוּיְיָב
פֿאָר דַעַם אַיִינְגָהָאנְטָטָט, וֹאָס מַע האָט אַרְוָיְפָּנְעָלָעָט פֿאָר אַיהֲר

א שטראָט, און פֿאָר דִי פֿאָפּוּעָרָעַן, ווֹאָס מַעַּה האָט מֵיר אַרוֹיסְגָּעוֹוֹאָרַּעַן, אָוּן בִּיּוּם גַּלְדִּיזּוּכְסְּלָעַן, ווֹאָס דִי חַלְפְּנִים האָבָעַן מֵיר פֿערַּעַן דֶּרֶעהַט צַוְּיִשְׁעַן יַאֲדָוּןְנִין נִיּוֹעַן קַעְבְּלָעַן, — דָּאָס אַלְעַז אַיז גַּעוֹוֹעַן בְּלַאֲטָע אַקְעָגָעַן דַּעַם נַאֲרִישָׁעַן וּוּוּרְבְּלוּוֹה, ווֹאָס אַיז מֵיר נִישְׁתָּאַרוּסִיּוֹת גַּעֲרָאָבָעַן פּוֹן קַאְפּ אַגְּנָצָעַן וּוּגַּעַן, בִּיז גַּאת האָט מֵיר בעשְׂעַרְתָּא נִיעַם אַומְגָלָק אַונְטָעָר קְרָאָלָיּוֹ, ווֹאָס וּוּרְד בעשְׂרִיבָעַן אַט דָּא — אַ בִּיסְעַל וּוּוּיטָעַר.

.๗.

נא פְּסָק פּוֹן אַ וּוּיָבָּה. — אִידְעַנוּ אַיז קָאָפּוּלִישְׁלָעַר. — וּוּיְוּבָּעַר מִוְּת פֿאָרִיקָעַן. —
מע שְׁמוּעַסְטָפּוֹן צִעְרוֹנָג, אָוּן חַיְּה-עַטָּעָל פְּאָלָט חַלְשָׁותָן]

וּוֹאָז עַנְעַן אַהֲינְגָּעָקוּמָעַן דִי יַעֲקָאָטָעָרִינְאָסְטָאָוּרָעַ מַאֲסִיוּעַ דָּא-
מַע, ווֹאָס פְּאָהָרָט קִיּוֹן מַאֲרִיעָנְבָּאָרַּעַן פֿערְלִירָעַן דְּרִיְיסְגָּן פּוֹנָט, מִיט
דָּעַר טְאָכְטָעָר, דִי כְּלָה, מִיט דָעַר אַיְדְּעָלָעַר שְׁוּוּסְטָרָעַר, ווֹאָס זַיִּוּ
הָבָעַן עַרְוּוֹאָרְטָעַט פּוֹן אָדָעַם, — וּוּיְיָס אַיךְ נִישְׁטָמָעַן; זַיִּוּ עַנְעַן וּוּיִּ
אַיִּין וּוּאַסְעַר אָרִיאַן. עַס קָאָן זַיִּוּן, זַיִּי הָבָעַן זַיִּךְ בְּעוֹצָם אַיִּין
אַנְדָעַר וּוּאַגָּאנָן, אָוּן אַיךְ הָאָבָזִיּוֹ גַּעֲוֹאָלָט נַעַהַן זַוְּכָּעָן, הָאָט מֵיר
מִיּוֹן חַיְּה-עַטָּעָל גַּעֲנָעָבָעַן אַ פְּסָק אָוּן אַיִּוֹ דּוֹקָא גַּעֲוֹעַן נִישְׁתָּאַמְגָעַ
דָעַכְתָּ.

— ווֹאָס הַיִּסְטָמָעַן? — זַאנְט זַיִּצְוּ מֵיר. — מֵיר זַעְנַעַן נַאֲרוֹוֹאָס
אַרְיְבָּעַר דִי גַּרְעָנִיּוֹ, ווּלְסָטָט דַוְּמִיךְ שְׁוֹיָן אַיְבְּרָאָזָעַן אַיְינָעַ אַלְיָוָן
אַיִּין אַ פְּרָעָמָד לְאַנְדָּאָן גַּעַהַן זַוְּכָּעָן פְּרָעָמָדָעַ וּוּיְיְבָּעַר?
— טְאָקִי פּוֹן דִּיּוֹן טֻבָּה וּוּגַּעַן, — ווּוְיל אַיךְ מִיךְ פֿערְעַנְטְּפֿערָעַן,
נַאֲרַאְיךְ מַאְךְ עַרְגָּעָר. «זַיִּדְאָרָפְּ נִישְׁטָמָעַן, זַאנְט זַיִּי, מִיְּנַעַן טֻבָּות, זַיִּ
קָאָן זַיִּךְ, זַאנְט זַיִּי, בְּאַגְּנָהָן אַהֲן זַיִּי; אָוּן צַוְּוִיְּטָעָנָם, אַז עַס וּוּט אַיְהָר
זַיִּוּן שְׁטָאָרָק סְקוּטְשָׁנָעַן, וּוּט זַיִּוּרָה, נִישְׁקָשָׁה, אַלְיָוָן אַפְּזָוָכָעַן אַ
קָּאמְפָאָנִיּוֹ... אָוּן כֶּרֶת הַוָּה: מֵיר זַעְנַעַן נַאֲרַגְּנָעָמָעַן אַונְטָעָר לְעַמִּיּוֹ

בערג, האט אונזער וואנגאנָן אַנְגַּעַפִּילֶט וווערטן מיט איידען און ווייבער — און וואסערע אידען! וואסערע ווייבער! וואסערע קאָפָּאַטָּע, וואסערע שֵׁירָאָזְוִיאָקָעַן! און די ווייבער — צנווותן! און מיט וואסערע שְׁלִיעָרָם אוֹיְףְּ דַיְּ קָעַפְּ — רְבִּיצִינְסְּ! הַיְּינְטְּ טְרָאָגָעָן מוֹשְׁקָעָם, גַּאנְצָעַ שְׁלִיעָרָם אוֹיְףְּ דַיְּ קָעַפְּ — אַלְעַ אִינְגָּאַינְעָם, אַן פָּונְסְּ דַיְּ שְׁפָּרָאָךְ זְוִיעָרָעָן! זְוִיעָרָעָן אַלְעַ אַיְּהָרְ אַוִּיפְּ!

גַּאנְגָּעָלָן! אַן מיט די הענד, אַן מיט אַ נִּיגְעָן!

— אַט דָּאָס זְעָנָעָן "דִּיְתְּשָׁעָן"? — מאָכָט צו מיר חַיְּה-עַטְּעַל מיט די אוֹיְגָעָן.

— וואָס וְאַגְּסָט דַו דָּעָרוֹיְפְּ? — עַנְטָפָעָר אַיך אַיְּהָר אַוִּיפְּ!

וְאוֹונָק.

— אַרְצֵי-ישָׂרָאֵל! — מאָכָט צו מיר מִין ווַיְבָ. קִינְמָאָל האָט נָאָךְ מִין ווַיְבָ אַזְוִי נְלִיְּדָ נִישְׁטָ גַּוְאנְט, בְּלָעָ בעָן. אַרְצֵי-ישָׂרָאֵל, ווַיְאִיךְ בֵּין אֲאִידָה מִיר האָבָעָן זַיְקָ בִּירְעָעָנָה עַפְּסָמָן אַזְוִי הַיְּמִישׁ, נְלִיְּדָ ווְמיַר ווְאַלְטָעָן גַּעֲקוּמָעָן נִישְׁטָ קִיְּן אַוְיסְלָאָנָה, נָאָר קִיְּן בְּעַדְרִיְּדָ טְשָׁעוֹן, אַדְעָר קִיְּן יַאֲרֻמְלָעַנְעָץ אַוִּיפְּן יְרִיד. דַעַר חַיְּלָוק אַיְּזָ נָאָר גַּעֲזוּן דָּאָס, וואָס בֵּי אַוְנוֹ אַוִּיפְּ דַעַר בָּאָהָן, אֹזֶן עַס מאָכָט זַיְקָ אַזְאָזָעָן דָּאָס, וואָס בֵּי אַזְוָונָהָן פָּוָן דַיְּ אַלְעַ אַיְּבָרְגִּינָּעָ פָּאַסְאַזְרִירָעָן; קַאְמְפָאָנִיעָ, האָט מַעַן בְּזִוְונָהָן פָּוָן דַיְּ אַלְעַ אַיְּבָרְגִּינָּעָ פָּאַסְאַזְרִירָעָן; עַס ווּעָרָד אַ שְׁמוּעָס ווּעָנָעָן אַידָעָן, וואָס זְעָנָעָן אַומְעָטוֹס פָּוָן אַזְאָזָעָן זַיְקָ הַעֲרָעָן דַיְּ בַּעֲקָאָנָטָעָ ווּעְרָטָרָר: "קָאָהָאָל", "זְוִיְּדִי", "עַקְסְּפָּלָאָאַטָּאַטָּאָרִי", וכְּדוּמָה זְוִיסָעָ נַעַמָּעָן, וואָס מַעַן אַיְּזָ שְׁוִין מִט זַיְקָ בֵּי אַזְאָזָעָן, בְּרוֹךְ הַשֵּׁם, נַעֲוָהָנָט נַעֲוָאָרָעָן.

גַּעֲוָהָנָלִיךְ, האָבָעָן מִיר זַיְקָ מִט דַעַר דַאְזְוִינָר קַאְמְפָאָנִיעָ נִיר בַּעֲקָאָנָט אַזְאָזָעָן גַּאנְצָעָן גַּעֲשָׁמָאָק צְעָרָעָט זַיְקָ. דַעַר הַעֲרָטָרָר פָּוָן אַזְאָזָעָן, אַזְאָזָעָן זְעָנָעָן פָּוָן "רוֹסְלָאָנד", האָבָעָן דַיְּ דַאְזְוִינָעָן "דִּיְתְּשָׁעָן" גַּעֲסָקָט מִיר זְעָנָעָן מִט מִשְׁוֹנָה-מַאְדָנָעָ אַזְוִינָעָן, אַזְוִינָעָן בַּעֲטָרָאָכָט, ווַיְיַעַבְּ-טְרָאָכָט, אַשְׁטְיוֹינָר, מַאְלָפָעָס: דַאְכָט זַיְקָ, מַעַנְשָׁ, אַזְאָרָט נִישְׁטָ מעַנְשָׁ... זַיְקָ האָבָעָן בֵּי אַזְאָזָעָן אַזְוִינָעָרָעָגָט אַיְּטָלִיכָס בַּרְעַקְעָלָעָ,

געוואַלט אָויסטָאָפָען, ווֹאָס בֵּי אָוֹנוֹ אָונְטָאָר דִּי נְגַעַל טָהָות זֶיךְ.
זֶיךְ הָאָבָעַן זֶיךְ אַלְעַז נְאַכְנָעַפְרָעַנְט בֵּי אָוֹנוֹ, ווֹאָס מִיר עַסְעַן? צֹ
וּעַלְכָעַן רְבִיבֵין באַהֲרֹעַן מִיר? אָוֹן צִי זְעַנְעַן טִיר גַּעֲוַעַן אַיִן "פְּעַ
טָעַרְסְּכָרְגָן"? אָוֹן צִי הָאָבָעַן מִיר גַּעֲוַהַעַן "מַאֲסָקְיָי"?

סְקוּעַנְדִּינְג אָוִיפְ זֶיךְ, הָאָט מַעַן גַּעַקְאָנְט זִיכְעָר מִינְעָן, אָוֹ דִי
דָּאוּינְג "דִּיְתְּשָׁעַן" טָהָועַן נְאַרְנִישָׁתָה, נְאָר זֶיךְ פֻּעַרְנָעַמְעָן זֶיךְ מִיט
פָּאַלִּיטִיק. צָוֵם סּוֹף, אָוֹ אַיךְ הָאָט מִיךְ גּוֹט צּוֹגְעַהָעָרט צֹ זֶיךְ עַרְעַ
שְׁמוּעָעָן, הָאָט אַיךְ מַעַהְרַ נִישְׁתַּגְעַהָעָרט פָּוֹן זֶיךְ "בָּאַקְפִּישָׁ",
"אָ גַּעַפְּיטָעָרט גַּעַנְזָעַל", "קָאַלְבָּסְכָּרָאַטָּעַן" וּכְרוּמָה אַזְוַלְכָעַ וְאַכְבָּעַ,
וּוֹאָס זְעַנְעַן שִׁיךְ צֹ דָעַר קִישְׁקָעַ.

דָּאָס אַיִן גַּעַוְעַן בֵּי מִיר, צְוַוְוַעַן דִי מַאֲנְסְבִּילָעַן, אָוֹן דָּאָרָט
בֵּי מִין וּוּיְבָ, צְוַוְוַעַן דִי דִּיְתְּשָׁעַן צְנוּוֹתָה, אַיִן גַּעַנְגַּנְעַן גַּאֲרַ אַיִן
אַגְּדָעָר שְׁמוּעָם: דִי וּוּיְבָעָר פָּוֹן בִּידְעַ צְדִידִים הָאָבָעַן גַּעַרְעָטָט פָּוֹן
דָעַר "מַאֲדָעָ", ווֹאָס מַעַן טְרָאָנְט "בֵּי אָוֹנוֹ" אָוֹן ווֹאָס מַעַן טְרָאָנְט
"בֵּי זֶיךְ", אָוֹן סְהָאָט זֶיךְ אָוִיסְנָעָלָאָוט, אָוֹ חָאָטָש זֶיךְ זְעַנְעַן "דִּיְידָ
טְשָׁעַן" אָוֹן מִיר זְעַנְעַן "רוֹסְמָעָן", פָּוֹן דָעַסְטוּוּגָעָן הָאָלָט מַעַן בֵּי
אָוֹנוֹ פָּוֹן דָעַר הִיְנְטִינְגָר מַאֲדָעָ אַסְךְ מַעְהָה, וּוּ בֵּי זֶיךְ.

— אָ סִימָן הָאָט אַיהָה, — זָאנְט צֹ זֶיךְ מִין חִיהָדָעָטָל —
נְעַמְּכָ, אַשְׁטִיוֹנָה, אַיְיָרָ צִיעָרָוָנָג אָוֹנוֹעָרָ צִיעָרָוָנָג. בֵּי אָוֹנוֹ
אָ "פְּרוּוִי" (מִין חִיהָדָעָטָל הָאָט זֶיךְ שְׂוִין אַגְּנָעָנוּמָעָן פָּוֹן זֶיךְ אָוֹן
הָאָט שְׂוִין אַגְּנָהָוִיְכָעַן "שְׁפָרְבָּעָן אָוִיפְ דִּיְתְּשָׁ") — בֵּי אָוֹן אָ
"פְּרוּוִי" זֶיךְ אַגְּנָהָוִיְכָעַן צְוַוְוַיְיָ בָּאַמְבָעָס אַיִן דִי אַוְיהָעָרָעָן, ווֹאָלָט
מַעַן אַיהָר נְאַכְנָעַלְאָפָעָן אַיִן גַּאֲסָ...

דִי וּוּרְטָעָר זְעַנְעַן גַּעַוְאָגָט גַּעַוְאָרָעָן צֹ אָ לְעַמְבָרְגָעָר דָאָמָע
מִיט אָ פָאָרִיס אָוֹן מִיט צְוַוְיָי נְאַלְדָעָנָע אַוְיהָעָרָינְגָעָן, ווֹאָס הָאָבָעַן
זֶיךְ מַאְדָנָע גַּעַבְאַמְבָעָלָט אַהֲרִין אָוֹן אַהֲרָר.

— אָוֹן ווֹאָסְעָרָע אַוְיהָעָרָינְגָלָעָךְ טְרָאָנְט מַעַן בֵּי אַיִיךְ אַיִן רָוְסָ
לְאָנָר? — הָאָט זֶיךְ אַגְּנָעָרְפָעָן פָּוֹן דָעַר זְוִיתָ נְאָךְ אָ דָאָמָע מִיט
אָ רְוִיתָ פְּנִים אָוֹן מִיט נְאָסָע אַוְיָגְעָלָעָךְ, ווֹאָס אַיִן בֵּי אַהֲרָר נְעַ
זְעַנְעַן אַלְיָיָן אָ וּוּנְקָעָלָע אָוֹן הָאָט גַּעַשְׁוִינְגָעָן.

— בֵּין אָנוֹ טְרָאָגַט מִן שָׁוֵין אֵין מֶלֶךְ אֲוֹהָה עִנְגָּלָעָד — רופט זיך אָן צו אַיהֲרַ מִין חִיה־עַטָּעַל אָן פּוֹילַט זיך נִישְׁטָמַ אָן עַפְעַנְטַ אַוִּיפַּ דַּעַם גְּרוֹיסְעַן "קָאָפָּעַר" (אַיך הַוּבַּ שְׁוֵין אַוִּיך אָן שְׁפָרָעָכָעַן אַוִּיך דִּיטַּשׁ) אָן נַעַמְתַּ אָרוֹויַּס פּוֹן דָּאָרטַּ דָּאָס קְלִינְיַּעַד עַנְצָעַלְיַּ מִיטַּ דַּעַר צִיעָרָונְגַּ, וּוֹאָס אַיך הַאֲבַּ אַיהֲרַ גַּעֲקִיפַּט דַּוְרַךְ דַּעַר גַּאנְצָעַר צִיְּטַ, זַינְט בֵּין מִירַ הַאֲטַּ זַיךְ בְּעוּזְוּן נַעַלְדַּ.

עַס וּוַיּוֹסַט אַוִּיםַ, אָזְ דַּי צִיעָרָונְגַּ אַיוֹ דַּעַם עַולְם שְׁטָאָרַךְ נַעַד פְּעַלְעַן, וּוֹאָרוֹם אַלְעַ וּוַיְכַבַּעַ, אַוִּיךְ אַ פְּאַר מַאֲנְסְבִּילְעַן, הַאֲבָעַן שְׁטָאָרַךְ אַרְיִינְגְּעַקְוּטַ אֵין דַּי קָעַסְטָעַלְעַר אַרְיוֹן, בְּעַטְרָאָכְטַ מִין וּוַיְכַבַּס שֻׁעְנַע אֲוֹהָה עִנְגָּלָעָד מִיטַּ דַּי גְּנוּטַ פִּינְגְּעַרְלָעַד מִיטַּ דַּי פְּעַרְעַלְ, אָן מִיטַּן גַּאנְצָעַן אַיבָּעָרְגַּעַן שְׁכוֹקַ, וּוֹאָס זַיךְ הַאֲטַּ זַיךְ נִישְׁטָמַ גַּעֲוָאָלַט מִיטַּ דַּעַם צְעַשְׁיְידַעַן אַפְּיַלוּ אַוִּיךְ אֵין טָאגַן.

— וּוֹאָס טְוִינְגַּ דַּיְרַ צִיעָרָונְגַּ אֵין דַּי וּו־אָרְעַטְבָּעַדְעַר ? — טַעַנְהַ אַיךְ מִיטַּ אַיהֲרַ נַאֲךְ אֵין דַּעַר חַיִּים פָּאָרְן אַוְעַקְפָּאָהָר. — אַ קְשַׁיאָ אַוִּיךְ אַ טַּעַשָּׂה, טְאָכִילָה, חַלְילָה, גְּנַבְ'עַט מִן דָּאָס בֵּין דַּיְרַ אַוְעַקְ ? — אָן וּוֹאוֹ בֵּין אַיךְ ? בֵּינְס זַיךְ אַפְּ דַּי צְוָנָגַן ! — עַנְטְּפָעַטְדַּ זַיךְ מִירַ. — דַּו דְּאָרְפָּסְטַ אַבְּעַר תְּמִידַ אַוְיְסְלָעַנְעַן צַוְּ בְּיוּזְעַן ! "מִילָּאַ, אַ דָּאָנָהַ ! — טְרָאָכְטַ אַיךְ מִירַ. — דִּיןַ צִיעָרָונְגַּ, דִּיןַ דַּעַהַ !"

דָּעַרְוַיְילַ הַאֲבַּ אַיךְ מִיךְ מִיטַּ מִינְעַן "דִּיטְשָׁעַן" אַזְוִי פְּעַרְעַדְעַט וּוּגְנַעַן פָּאַלְיִטִיקַ אָנוֹ אַנְדָּרְעַעַנְיִינִים, אָזְ (כְּבִין זַיךְ מַוְתָּה וּמַתְוָה !) אַיךְ הַאֲבַּ נַאֲרַ פְּעַרְגָּעַסְעַן, אָזְ סְאַיְזַ פָּאָרְהָאָן עַרְגִּינְיַ אַחִיה־עַטָּעַל אַוִּיךְ דַּעַר וּוּלְטַ... אָן עַרְשַׁת וּוּעַן הַאֲבַּ אַיךְ מִיךְ דָּרְמָאָט ? עַרְשַׁת הַעַטְ-הַעַטַּ, אָזְ דַּעַר נַאֲבָעַר דִּיטְשָׁעַר קָאַנְדוּקְטָאָר מִיטַּן מַאֲדָנַע הַיְמָעַל אַוִּיפַּן קָאָפַ אָנוֹ מִיטַּ אַיְינַ אָוְמְגַעְלְוַמְפָעַטַּ גְּרוֹיסְעַן שְׁלִיסְעַל אֵין דַּי הַעַנְדַּ אַיךְ דָּוְרְכָנְעַנְגַּנְעַנְעַן פָּאָרְבִּי אָנוֹ אָן הַאֲטַּ אַוִּיסְנְעַרְוּפְעַן דּוֹקָאַ הַוִּיךְ אַוִּיךְ אַ קְוֵלַ, מִיטַּ אַזְאַדְ שְׁפָרְאָדַ, וּוֹאָס אַיזְ שְׁוּעָרַ צַוְּ פְּעַרְ שְׁטַעַהַן, נַעֲדָאָקָעַטַּ, וּוֹי אַ וּוֹאָרָאָנָה : — "קְרַאְ-קְאַזְוַ ! קְרַאְ-קְאַזְוַ !" אָנוֹ דָּאָס אַיבָּעָרְגַּעַן — זַאל אַיךְ אַזְוִי וּוּיסְעַן פּוֹן אַיהֲםַ !

— אַט דָא — זאגט צו מיר מײַן חיה-עטעל — וועלען מיר
עפֿים נעמַען אין מול אַריין.
און זי נעמת מיך אונטער דער האנד אויף דעם אַרייסטאָקְדָאָ
טישען אופּן, און מיר מאכען בײַידער אַ שפֿאַצִיעֶר אַיבָּערְן' שענעם
גרויסען וואָקוֹאָל גאנַע אַוְּפָגָעַלְעַט, ווי אַ יונְג פָּאָרָעַל נַאֲרָדוֹאָס
נאָך דער חתונה.

אַינְגַּם לְעַבְּעַן פָּוּן פָּאַן אַונְגַּוְיֵב טְרַעְפַּעַן זִיךְ וְעַלְטַעַן אַזְעַלְכַּע
גְּלִיקְלִיבַּעַ מִינּוֹטַעַן, אַזְעַלְכַּעַ שְׁעַנְעַטְעַן כִּיטַּט אַזְאָ לְוִיטְעַרְעַן הַיְמַעַל.
מעהָרְכְטָעַנְטִיל אַיז אַדרָעַר חַמָּארְנָעַ, אַדרָעַר עַס רַעְגַּעַנְטָ, אַדרָעַר גְּרוּסָע
קָעַלְטַעַן, אַדרָעַר עַס בְּרַעַנְטָ דִּי זָוָן אַומְ' בְּרַחְמָנוֹתְ' דִּיגְגָּ, בְּרַיחַת אַונְגַּן
סְכַמְּאַלְעַט מִיטַּסְכַּנְתְּ-נְפַשְׁוֹתָ, אַדרָעַר עַס בְּרַעַכְטָ אַוְּסָ פְּלוֹצִים אַ
וְאַלְקָעַנְבָּרָאָךְ, נַאֲכָדָעַם בְּעוֹווֹיזָט זִיךְ דִּי זָוָן אוֹיפְּ אַ וְוִילְעַ, טַהוֹת
אַ שְׁמַיְכָעַל אַונְגַּן וְוּרְדָר פְּעַרְשְׂוֹאַונְדָעַן.
אוֹיְבָ בְּיַי אַיְיךְ קְוַמְטָ דָּאָס פָּאָר אַנְדָעַרְשָׁ, זַעַנְטָ אַיְהָר אַוְרָאי
אַ מּוֹצָלָה, גְּבוּרְיָעַן, וְוי מַע זַאגְטָ, אַינְגַּן אַ היְבָעַל ; בְּיַי מִיט
מיַן חַיה-עַטְלָעַן, בֵּין אַיךְ זִיךְ כּוֹרְדָה, קְוַמְעַזְבָּאָר וְעַלְטַעַן אַזְעַלְכַּע
גְּלִיקְלִיבַּעַ לְוִיטְעַרְעַ זְוּנְעַרְגַּעַנְטָ. וּוּרְדָר פָּוּן אַונְגַּן אַיז דָא מַעְהָר
חוֹיְבָ — קָאָן אַיךְ אַיְיךְ נִישְׁתַּחַט זַאגְטָן. אַיךְ בֵּין בְּטַבְעַ אַיךְ אַ
צּוֹלְחָבָעִים־נִיקָּה, אַונְגַּן מִינְגָּן וְוּיְבָ אַיז אַ דְּאַמְעַט מִיטַּסְכַּנְתְּ
לְהַכְּעִים מִיטַּסְכַּנְתְּ — אַיז פְּיִיעַר מִיטַּסְכַּנְתְּ, סְאָדָעַ מִיטַּסְכַּנְתְּ קְרָעָ
מַעְטָאָרְטָעָרוֹם ; קְוַמְעַזְבָּאָר זִיךְ צְעַנוֹף אַינְגָּיְינָעָם — קָאָכְטָ עַס...
דָעַרְפָּאָר אַבָּעָר, אַז עַס נִיטַּזְבָּאָס בְּיַי אַונְגַּן אַ שְׁעַנְעַר טָאגְ
אַונְגַּן דִּי זָוָן טַהוֹת אַ שיַּן, בְּעַנוֹצָעַן מִיר זִיךְ דְּעַרְמִיט וְוי וְוִוִּיטַּעַן
אַונְגַּן שְׁעַפְעַן פְּעַרְגְּזִינְגַּעַן מִיטַּעַן פּוֹלְעַן מולְיָן.
— חַיה-עַטְלָל קְרוֹוֹן, וְוָאָס זַאגְסָט דַו אוֹיפְּ דַעַם לְאָנָה, וְוי פְּרָיִי,
וְוי גּוֹט דָא אַיז !

— אַ גְּנַעַרְןָן — זַאגְטָ זִיךְ צוֹ מִיר, וְוי אַיְהָר שְׁטִינְגָּעָר אַיז, אַונְגַּן
טַהוֹת מִיר אַ קְוָס אַונְגַּן דִּי אַוְיְגָעַן אַרְיִין אַזְוִי פְּרִיְינְדָלִיךְ, אַז עַס וְוִוִּיטַּעַן
זִיךְ מִיר אַוְּסָ, אַז קִיְּן שְׁעַנְעַרְטָ פָּוּן אַיְהָר אַיז נִישְׁטָאָ אוֹיפְּ דַעַר
וְעַלְטָ. אַונְגַּן אַיךְ רֹופְּ זִיךְ אַז צִי אַיְהָר :

— ווי מיינסט דו, נשמה מײַנע, וואָלסט וועלען, אַשטיינֶץ,
זיך דא באָצעען אויף שטענְדרין?

— מיט דיר? אָך, פֿאָר וואָס נישט?

— מיט דעם, וואָס איז לֵיבּעַ, אָפִילו אַין אַ שאַלְאַשׁ — זיך
איך צו איהָר מיט דעם נוֹסֶת, וואָס אַין די בִּיכְלָעַ שטעהַט נָעַ
שריבָּעַן.

דרודִיָּה ענטפֿערט זי מֵיר נָאָר מיט אַ זִים שמייכְלָעַן, אַיִּינְט
פֿון די שטִיכְלָעַךְ, וואָס כִּיאָכְטּ פֿרִילְיךְ דעם הִימָּעֵל, די ערְדַּד, די
גָּאנְצָעַ וועלְטַם. אַלְעַ מענְשָׁעַן בעקּומָעַן דעַמְּאַלְטַ נָאָר אַיִּין אַנְדְּשָׁר
פְּנִים — אָפִילו דער קָאנְדוּקְטָאָר, וואָס גָּעהַט פֿאָרְבִּי, אָפִילו דְּשַׁר
וּשְׁאַנְדָּרָם מיט דער גְּרוּסְעַר פֿעדְעַר, אָפִילו דער אַרְעַמְּעַר דִּיטְיַשְׁׁן.
וּסְמַרְטַּבְּן אַיִּין אַנְדְּעַר פְּנִים מִיט אַיִּין אַנְדְּעַר גַּעַשְׁטָלְטַם, אַלְעַ שְׁמַיְּדַּן
בָּעלְטַם, אַלְעַ זִינְגַּט, אַלְעַ טָאנְצַט, אַלְעַ גְּרִיסְטַּן צו אַוְנוֹ נָאָר פֿרִינְדְּלִיךְ!

— חִיהַ-עַטְעַל...

— וואָס אַיִּין, כִּיּוֹן טִיעַרְעַר?

— לאָמֵיר זיך גָּעַבְעַן אַיִּינְטּ דָּאָס אַנְדְּרַעְדַּע דָּאָס עַהֲרַעְן-זָוָאָרטַם.
אוֹ פֿון הִיְּינְטַ אָז אַזְּוֹן וּוּוִיטְעַר זָאָלְעַן מֵיר זִיּוֹן שְׁטָעַנְדְּרִין שְׁלָוּם,
שְׁטָעַנְדְּגַּנְמַטְמַט, קִיְּנְמָאָל זִיךְ נִישְׁתְּחַנְּעַן, קִיְּנְמָאָל זִיךְ נִישְׁטַ...

פְּלוֹצִים רִיסְטַּט זַיְאָרוּם בַּיִּ מֵיר אַיהָר האַנְדַּה, טָהוֹת זִיךְ אַ

וּאָרָף צְרוּךְ אַזְּנְבָּרְדִּים נִישְׁטַט מִיט אַיהָר קוֹל:

— דָּאָס קוֹיְשָׁעַלְן! דָּאָס קוֹיְשָׁעַלְן!

— נָאָט אַיִּז מִיט דִּירַן! וּוּאָסְעַר קוֹיְשָׁעַלְן?

— דָּאָס קוֹיְשָׁעַלְן מִיטְמַן צִיעַרְנוּן! — שְׁרוּטַזְמַז אַזְּנְבָּרְדִּים
חַלְשָׁוֹת.

וּוּפִיעַלְן מְעַנְשָׁעַן עַם זְעַנְשָׁעַן גָּעוּזָעַן אוּפְּפַן וּוּאָקוֹאָל — זְעַנְשָׁזְקָדְשָׁן
אַלְעַ צְעַנוּפְּגַנְעַלְאָפָעַן. עַם אַיִּז אָוִיסְגָּעוּוּאָכְסָעַן אַין דַּעַר מִינְמַט אַ

דאקטאָר מיט איזן אַפְטִיךְ, אָזֶן מֵהַאֲטַחַת חַיָּה-עַטְלָעַן אַפְגַּעַמִּינְטָעַטְטָטָט. אָזֶן אָזֶן מֵהַאֲטַחַת זַי אַפְגַּעַמִּינְטָעַטְטָט, הַאֲטַחַת זַי זַיְקָה עַרְשָׁת דֻּעַמְּאַלְטָט רַעֲכָת צְעוֹדִינְטָט.

— וּוּהָ אָזֶן מֵהַ, וּוּנְדָ אָזֶן מִיר! מִין צְיעַרְוָנְגָן! מִין צְיעַדְעַת!
רַוְנְגְּן!

עַס הַאֲטַחַת נִישְׁטָט גַּהְהַאֲלַפְעַן מַעְהָרָ קִיְּן גַּטְעַ רָעָה, קִיְּן טְרִיבִּסְטָטָן, קִיְּן צְזוֹאָגָעָן אַיְהָרָ קַוְּפָעַן אַנְדְּעָרָעָ צְיעַרְוָנְג — זַי זַיְקָה נִישְׁטָט הַרְעָעָן, זַי בְּרַעְכָּת דַּי הַעַנְדָּה, זַי וּוּיְנְטָט, זַי חַלְשָׁטָט, זַי עַקְטָט זַיְקָה.

— אָזֶן וּוּהָ, מִין צְיעַרְוָנְגָן! נִישְׁטָטָא קִיְּן צְיעַרְוָנְגָן! פָּאָרָד פָּאָלְעָן דָּאָס צְיעַרְוָנְג!

• • • • • • • • • •

די צְיעַרְוָנְג אָזֶן פָּעַרְפָּאַלְעָן, אָזֶן די מַאֲסִיוּעָ דָּאָמָע מִיט דָעַר
טָאַבְטָעָר, דָעַר בְּלָה, הַאֲבָעָן זַיְקָה גַּעֲפָנוּן.

— וּוּאָס אָזֶן אַיְיךְ גַּעַשְׁהָעָן, וּוּהָ אָזֶן מִיר? — פָּרָעָנְט אָנוֹנוֹ
די מַאֲסִיוּעָ דָּאָמָע, אָזֶן אָזֶן זַי וּוּעָרָד גַּעֲוָאָהָר פָּוָן אָנוֹנוֹעָר שָׁאָדָעָן,
בְּרַעְכָּת זַי די הַעַנְדָּה אָזֶן פָּרָעָנְט, וּוּי אַזְוִי פִּיהָרָט מַעַן דָּאָס אָזְוִי
צְיעַרְוָנְג פָּוָן אָוִיבָעָן-אָוִיפָּה? אָזֶן אַלְעָה, וּוּאָס דָעַרְהָעָן פָּוָנִים שָׁאָר
דָעַן, בְּרַעְכָּעָן די הַעַנְדָּה אָזֶן פָּרָעָנְט, וּוּי קָוְמָט דָאָס, מַעַן זַאָל פִּיהָרָעָן
צְיעַרְוָנְג אַזְוִי אָוִיבָעָן-אָוִיפָּה?

— סְאָזֶן אַלְעָה עָרָ, עָרָ מִיט זַיְן צְוָנְגָן! — זַאָגָט חַיָּה-עַטְלָל.
אָזֶן אַיְהָרָ וּוּיְסָט דָאָךְ שְׂוִין, וּוּעַמְּמָעָן זַי מִינְטָט!...

ה

[וּוּיְדָעָר נְעָרוּוּן. — אַגְּרִינְגָר גַּוְּבָּהָ פָּוָן אַדְרָעָם. — חַיָּה-עַטְלָל בְּלָאָזָט
זַיְקָה. — אַגְּרִינְגָר צַוְּדָעָרָמָה. — די מַוְהָטָעָ נְחַמָּה פָּוָן אַצְּעַלְעָם.]

בֵּין מִיר זְעַנְעָן גַּעַקְמָעָן קִיְּן וּוּיְעָן אָזֶן חַיָּה-עַטְלָל (פָּאָר
צְרוֹתָה, אַפְנִים) קְרָאָנְקָ גַּעַוְּאָרָעָן אָוִיפָּן רַעְכָּתָעָן אַמְּתָה אָזֶן הַאֲטַחַת מִיד

פארשטעהרט די נסיעה צום ערשותען אroiיספהה. וואס איהר איז געווען — איז שוווער צו זאגען ; די גערווען האבען זיך איהר איזוי צעפעילט, אוּ מע האט דאס געקאנט אroiיסזעהען אויף מיר. לאכט נישט : אַ מענש, וואס האט אַ וויב מיט גערווען, דערקענט מען דאס ביי איהם אויפֿן פנים. וויזט מיר וועכען איהר ווילט דאס ערשותע מאל, און לאָס איך מיט איהם רעדען אַ צוּוּי ווערטער, וועל איך איז באלד זאגען, צי זיין וויב האט גערווען, צי נין. מע דאָרֶפֶּה דערצְה האבען אַ גענינט אונִין !

מייטלען צו גערווען זענען באָראָהן אַ סְּךָ, און אלע טוינגען אויף כפּרוֹת. דאס בעסטע פָּון אלע מייטלען — מע זאל לאָזען צורוֹת, און איזוי טהו אַיך טאָקי. וואס זאל מיר נישט זאגען, ענטפּער אַיך איהר נישט דאס אַנדערע וואָרט. אַיך נעם אָן אַ פּוֹל מוֹל מיט וואָסער און שוּוִיג. פָּון איהר רעדען מיט מיין שווינגען לאָזוט זיך אַ מאָל אָוִס גאנץ מיאָם, נאָר דָא אַין זאגאנָן האָב אַיך דערפּאָר קיּוֹן מִוּרָא נישט, וואָרום אַקענען אָנוּן זענען געועסען די יַעֲקָטָעָד רינָאַסְלָאַזְוּעָר מאָסְטוּעָ דָּאמָע, וואס האָט נישט אוּפּגּעהָרט צו קיּוֹן, און די טאָכְטָעָר, די בְּלָה, וואס האָט געוקּוֹט כָּסְדָּר אַין שפּיעַנְעַלְעָ אָן גַּעֲזָהָעָן, אָז זַי האָט פְּרִישְׁתְּשָׁעָם אויפֿן פְּנִים, אָן די אַיְדָעָלָע שׂוּעַטָּעָר פָּון אַרְעָם, וואס אַיז גַּעַוּן אָרוּן גַּרְינִין אַיז אַיְדָעָלָע, אָז זַי האָט אַוְיסְגַּעַזְעָהָעָן, וֵי אַיְין אַיבְּרָגְעָבוֹנְדָעָנָעָר לְוָלָב ערְבָּ סּוֹכָּת.

אויף וויפּיעַל חיה-עטְלָי אַיז גַּעַוּן מיט זַי פְּרִיהָר נָהָעַנְתָּ, אויף אַיזוי פִּיעַל האָט זַי נָאָכְרָעָם פָּון זַי דָּערוּוֹיְטָעָרט אָן כָּמַעַט גָּאָר אוּפּגּעהָרט מיט זַי צוּ רָעָדָעָן, אָן האָט גַּעַוּאַלְט, אָז אַיך זַאל אַיז מיט זַי נִישְׁט וְרָעָדָעָן ; נאָר וֵי אויף צוֹלְהָכָעָם, האָבען זַיך אלע דָּרְיִי דָּאמְעָן אלע מָאָל גַּעַוּנְדָּט צוּ מִיר מיט אַיְין אַנְדָּר בְּקָשָׁה. אַיך זַאל זַיך מְטָרִיחָ זַיְן אַרְאָפְּנָעָמָעָן דָּאס רָעַנְצָעָל, אויפֿן בְּיַנְדָּעָן דָּאס פְּעַקְעָל, צָוְמָאָכָעָן דָּאס פְּעַנְסָטָעָר, אַ לְוִיָּה טְהָוָן אויפֿן ווּאַקוֹּאָל עֲפִים קוּפְּעָן, וְכָדוֹמָה אַזְוַלְכָעָ קָאַמִּיסִיםָעָם, וואס מַע מַזְוָן אויף זַיך טְרָאָגָעָן, בְּשַׁעַת מַע נָעַמְתָּ אויף זַיך דַּעַם גְּלוֹת פָּון דָּאמָעָן.

מעהָר פון אלע האט מיך דעקטושעט דער "גרינגעַר לְאַבָּ" פון אַדְּעַם. אויף וויפיעל זי איז מאום, אויף צוֹווּ פִּיעֵל האט זי זיך פָּאָר מִיר געבערכען אונ געבערכעלט, אונ האט זיך פָּאָר אַפְּאָרוֹשְׁוֹן אַיִּנְעַן אַין דער ווועלט. מִיר האט זיך געגּוֹסֶט אלע' מִינְגּוֹת אַיהֲר זַגְּעַן דעם אַמְתָּה, אונ דוקא צוֹם גְּרָאָם: מַאֲדָמָּה אַיהֲר זַעַנְתָּ נְרִין זַוְּגָן גְּרָאָז, אונ האט אַלְאַנְגְּנָעַ נָאָז...

אייך האט זיך קיינטמאָל נישט געטראָפָעַן, אָז אויף זַעַד צוֹנְגַּן זָאָל בַּי אַיְיך לִגְעַן אַנְרִישְׁקִוִּיט אָזָן עַס זָאָל זַיך רִוְּטְעַן אַרוֹיסִיד צוֹזְגָּעַן? אַיך האָב אַמְּאָל פָּאָר אַזְּאָז מעָשָׂה גַּעַחַפְּט פָּעַטְשָׂ, נִישְׂט פָּאָר אַיך גַּעַדְאָכָּמָּה, אָזָן אַסְּרָ... נָאָר אַיך האָב פָּעַגְעָבָעַן, אָז מִיד שְׁמוּעָסָעַן פָּוּן דער נְפִוָּה אַין דִּי וּוּאַרְעַמְבָּעַדְרָ אָזָן מַעַט טָאָר נִישְׂט רְעַדְעָן פָּוּן זַיְתְּגַע עֲנִינְבָּה.

בקיצור, די דאמָעַן האָבָעָן זיך מִיר גַּעַשְׂפָּמָה, אָז מִין ווּוִיב האט זיך גַּעַבְּלָאָזָעַן אָזָן גַּעַפְּיִיעָרָט אוֹיף זַוְּגָן אַיִּנְעַן אוֹיף דער גַּאנְצָעָר וּוּעַלְטָ כִּיטְסְׁכְּנִתְגְּנִשְׁוֹתָן! אַיך האָב גַּעַפְּיִילָלָט, אָז עַס בְּלָאָזָט אַשְׁלַעַכְתָּ וּוּינְטָעָלָ, אָז אַטְּאָזָט הַוִּיבָּט זַיך אַיְוָאָז מַוְּאָז דִּינְגָּעָר שְׁטוּרְמִיוֹוִינָה, אַטְּאָזָט רָוקְטָ זַיך אָז אַיְוָאָז אַחֲמָרָעָ אָז עַס בְּרַעַכְתָּ אָזָים אַיִּין אַוכְּגָּלִיק, הרְמָנָא לְצָלָן... דָּעָר אַוְיכְּבָּרְשָׁטָעָר אַיְזָן דָּאָךְ אַבְּכָעָר אַיִּין אַל אַרְךְ אָפִים וּרְבָּ חָסָה, שִׁיקְטָ עַר צַוְּדִי רְפָאָה פָּאָר דָּעָר מַכָּה. האט עַר אַיְוָאָז מִיר רְחִיכָּנוֹת גַּעַזְגָּזָט אָזָן צַוְּגָעַסְקָט מִיר צַוְּהִילְךָ אַנְיֻעָ דָּאָמָעָ, דָּאָס הַיִּסְטָ, דָּאָרָט אַיִּין דָּעָר הַיִּם אַיְזָן זַיְאָ "אִידְּנָעָ", נָאָר דָּאָ, אָזָן ווּוִיל זַי פָּאָהָרָט אַיִּין דִּי וּוּאַרְעַמְבָּעַדְרָ, רְוָה אַיך זַי "דָּאָמָעָ". דָּוְרְכָּגְעָנָאָגָעָן דָּוְרָ אַוְנוֹזָר וּוּאָגָּאָן אָזָן דָּעָר זַעַהְעַן מִין ווּוִיב, אַיְזָן זַי צַוְּגָעָלָאָפָעָן צַוְּהִילְךָ, אַיְזָן אַיהֲר גַּעַפְּאָלָעָן אַיְוָאָז הַאָלָז, אָזָן מַעַט האָט זַיך גַּעַנוּמָעָן אַיִּינָס דָּאָס אַנְדָּעָר קוּשָׁעָן אַזְּוִי שְׁטָאָרָק, אָז דָּעָר גַּאנְצָעָר עַולְמָ האָט אוֹיף זַיְיָ גַּעַקְוָט אָזָן גַּעַשְׂמִיכְעַלְטָ.

— אַוי, חִיהַ-עַטְעַל, סְאִיּוֹ דַּוְּ? אַט וּוּל אַיך מִיר אַ מעָשָׂה אַנְתָּהָן!

— מַוְּהַמְּעַנְיָה, וּוּ קְומָט אַיהֲר אַהֲרָ?

— וואָהוין פֿאַהֲרֵסֶט דּו דָּס, חִיה־עַטָּל, נְשָׁמָה טִינָע גַּאֲרַץ
צִינָע? אָפְּשָׂר אַיִן די וואָרעטבעדער?

— גַּעֲוֹעַהְנָלִיךְ, אַיִן די וואָרעטבעדער; נָה, אָונָ אַיִהָה, מַאֲכָל
מַעֲנִיָּה, וואָהוין פֿאַהֲרֵט?

— אָוֵיךְ אַיִן די וואָרעטבעדער. אָט דָּס אַיִן אָפְּשָׂר דַּעַר טָנוֹן
דיַיָּנָעֶר? אָיךְ ווּעָלְמִיר אַ מעָשָׂה אַנְתָּהוֹן!

אוֹן אָזּוֹיָה האַבעָן מִיר זַיְךְ בעקענט, דָּס הַיִּסְטָם, פֿאַרְגְּנָעַשְׁטָעַלְטָ
אָהָן נְעַמְּעָן אוֹן אָהָן ווּרטָעָר: אַיךְ בֵּין גַּעֲוֹאָהָר גַּעֲוֹאָרָעָן, אָוּ זַיְךְ
אַיִן מִין חִיה־עַטָּלָס אַ מַהְמָּעָ פָּנוֹן אַ קְלִיָּן שְׁטָעַדְטָעַל מִיט אַ
מַאֲדְרָנָעָם נְעַמְּעָן — אַצְעַלְעָם. דָּס הַיִּסְטָם, שְׁרַיְבָּעָן שְׁרַיְבָּט זַיְךְ
עַס ווּאַלְאַצְעַנְאַלְאָוָא, נָאָר אַיְדָעָן, ווּאָסָהָאַבעָן פִּינְטָם לְאַגְּנָעָ נְעַמְּעָן.
הַאַבעָן דָּס פֿעַרְקִיזְצָט אַוְפְּ אַצְעַלְעָם, אוֹן מַעַרְפָּט זַיְךְ
נְחַמָּה פָּנוֹן אַצְעַלְעָם.

— וואָהוין זְשָׁע פֿאַהֲרֵט אַיִהָה, מַהְמָּעָנָיָה, אַיִן ווּאַסְטָר אַרטָּ
אָרִיָּן? — פֿרְעָנָט זַיְךְ חִיה־עַטָּל.

— לְאָזְן מִיד אָזּוֹיָה ווּיסְעָן בֵּין מִיט דַּיר אַינְאַיְינָעָם, ווּ אַיךְ
וּוִיסָּס, ווּאָסָהָאַבעָן אַ נְעַמְּעָן דָּס הַאָטָן! דָּס הַיִּסְטָם, אַיךְ הַאָב אַפְּלָוָן
יאַ גַּעֲוֹאָסָט דֻּעָם נְעַמְּעָן, נָאָר אַיךְ הַאָב שְׁוִין פֿאַרְגְּנָעַסָּעָן. גַּעֲדָעַנְקָעָן
גַּעֲדָעַנְקָעָן אַיךְ, אָזְן עַס לְאָזּוֹט זַיְךְ אַוְסָּס מִיט אַ בְּאָדָן.

— אָפְּשָׂר מַאֲרִיעַנְבָּאָד?

— סְעַ קָּאנְזִין, אָזְן מַאֲרִיעַנְבָּאָד.

— צַי אָפְּשָׂר קָאָרְלָסְבָּאָד?

— הַאָסָט גַּעֲפּוּלְעַט בֵּין מִיר אָזּוֹיָה אָוֵיךְ, לְאָזְן זַיְין קָאָרְלָסְבָּאָה.

— צַי אָפְּשָׂר פֿרְאַנְצְּעַנְסְּבָּאָד? אַדרָּעָ בַּאֲדָעַנְבָּאָד?

— ?אָזְן זַיְין פֿרְאַנְצְּעַנְסְּבָּאָד, הַיִּסְטָם בָּאָה, קָאַלְטָעָ בָּאָה, אַבְּיָ אַ
בָּאָד... דַּעַר דָּקְמָאָד הַאָט מִיר גַּעהְיִיסְעָן פֿאַהֲרָעָן אַיִן די וואָרָעַם
בַּעֲדָר, פֿאַהֲר אַיךְ. אַיךְ פִּיהָר מִיט זַיְךְ אַ בְּרִיעָפְּ פָּנוֹן אַיִם צָוָם
פֿרְאַפְּסָאָד, מַסְתָּמָא שְׁרַיְבָּט עַר שְׁוִין דָּאָרְטָעָן אַיִן ווּאַסְעָרָעָ בַּעֲדָר.
אוֹנְזָעָר מַהְמָּעָ נְחַמָּה הַאָט, נִישְׁקָשָׂה, פֿעַרְדִּיעָנָט. אַיךְ זַאְל אַיךְ
זַי בַּעֲשַׁרְיָבָעָן ווּ סְעַ גַּעהְעַר זַיְין, אַיבְּרָעַגְּבָעָן אַיִן קוֹרָצָעָן אַיִהָר

ביאנראפיע: ערשותענס, איז זי דאך מיין חיה-העטעל'ס איזן איז נגען מוהמע, דאס היסט, מיין שווינגער'ס איזן איינגענע שועס טער, און מיין וויב'ס מוהמע געהער דאך מיר אויך אן אַ מוהמע. און צוויטענס, איז זי אָזָא פֿאָרְשּׁוֹן, ווֹאָס סְאִיז, כלעבען, כדאי זיך מיט איהר צו בעקענען אַבְּיסָעֵל פֿוֹן דער נאָהענט.

אין דער יונגענה, וויאָזֶט אָזֶס, האָט זי בעדארפֿט זיַּן אַ גאנע שענען, און בטבע איז זי נאָך היינט אויך אַ לְעַבְּרִיגָע, אַ פרוּלְיכָע נשכה, און האָט לְיֻבָּל עַבְּעָן אַ גוֹטָעָן טָאג. דעם ערשותען מאָן האָט זי געהאט איזן אַלְטָעָן שְׂטוּרְמָאָק, פֿערְשּׁוֹוֹאַרְצָט גַּעֲוָוָאָרְעָן מיט אַיהֲם נִישְׁתְּלָאָגָן, גַּעֲבְּלִיכָעָן נאָך אַיהֲם אַ יְוָנָגָן אַלְמָנָה אַחֲן קִינְדָּרָה. נאָך מיט גָּעֵל — בְּיִידְעָן וְאַכְּבָעָן דּוֹקָאָ נִשְׁתְּלָאָגָן קִיְּן חַסְרוֹנוֹת אַוְיףָּ צוֹ חַתְּנוֹה האָבָעָן דאס אַנְדְּרָעָן מָאָל אָוֹן נַעֲמָעָן אַ מאָן נאָך איהר בעַד גַּעַר אָוֹן אַנְהָוִיבָעָן פֿיהָרָעָן אַ לְעַבְּעָן אַיבְּרָאַנְיָיעָם. ווֹאָס פֿאָר אַ מִין נְפָשָׁ אַיז איהר צוּוִוְיטָעָר מאָן, ווֹאָס זי האָט אַיהֲם גַּעַנְוָמָעָן "נאָך איהר בעַגְהָר", קָאָן אַיך אַיְיךְ נִשְׁתְּלָאָגָן; אַיך ווֹיָס נאָהָר אָז עַר אַלְיָין וַיְצַט אַין אַצְּעָלָעָם. אָוֹן זי האָט עַר אַרְזִיסְגַּעַשְׁקָט אָוֹן דִּוְאַרְעַמְבָּדָעָר אַוְיףָּ אַ וּוֹאָךְ זַעַם, זי זָאָל וּזְרָק אַנְטָהָוָן "כָּל הַפְּעָרָגָן שְׁבָעוֹלָם", נִשְׁתְּלָאָלְעָוָעָן קִיְּן גָּעָלָה, אָוֹן ווֹאָס איהר האָרָץ גַּלוֹסָט — דאס זָאָל וּזְרָק טָהָוָן, אָוֹן ווֹאָס איהר עַר אַוְיגָעָן וְעוֹהָעָן — דאס זָאָל זַי קוֹיפָעָן.

אוֹזְוִי זַאְגָט דִּי מִוחְמָעַ נְחַמָּה פֿוֹן אַצְּעָלָעָם, אָוֹן אַיךְ זַעַה, אָוֹן צַלְעָן מִיְּנָעָן דָּאַמְּעָן זַעַנְעָן איהר מַקְנָא, ווֹאָס זי אוֹזְוִי פֿרְיוּ אָוֹן האָט אָז אַלְיָוקְלִיךְ לְעַבְּעָן בְּיִ אַיהֲרָ מאָן, אָוֹן — אוֹי וּוֹהָה! — אַיך מָוֹן מִיר מִוְּדָה זַיְן, אָז אַפְּיָלוּ מִיְּנָעָן חַיה-העטעל אַלְיָין קוֹקָט אַוְיףָּ דָּעָר מִוחְמָעַ אָוֹן אַוְיףָּ מִיר, אָוֹן אַיךְ ווֹיָס, ווֹאָס איהר קוֹק בעַדְיָיט; אַיהֲר קוֹק בעַדְיָיט: "אָט ווֹאָס כְּהִיסְטָ אַ מאָן אַוְיףָּ דָּעָר וּוּלְטָ!"...

אָוֹן דִּי מִוחְמָעַ נְחַמָּה פֿוֹן אַצְּעָלָעָם האַלְטָט אַיזן אַיזָּן רַעֲדָעָן; דאס מְוּלָּ מְאַכְּט זַיְקָאָ איהר נִשְׁתְּלָאָגָן צו אַוְיףָּ קִיְּן מִינְגָּט. אַלְיָין אוֹזְוִי אַ קְלִיוֹנִיטְשָׁקָעָ, אַ וּוֹיָסְנִיקָעָ, אַ קְיַילְעַכְּבִּיגָעָ, צִיטָאָ וּוֹיָס קְיַילְעַכְּבִּיגָעָ גַּוְיַידָעָל, מִיט אַ נְעַזְעַל וּזְרָק פֿאָסְאַלְקָעָ, מִיט גַּרְוִיעָ אַוְינְגָעָלָעָךְ, אָוֹן

אַ קּוֹל הַאֲטָם זֶה אַ הַיּוֹעֲרִינֶם, אָוֹן אָזֶה זֶה רְעֵדָת, טָאנְצָט זֶה אָונְטָעָר,
דְּרֻעָהָט זֶיךָ אַוִּיפָּאַלְעַזְוִיטָעָן, פְּעָרְגָּעָסְט אַלְעַזְמִינְוָט, וְאָזֶה זֶה הַאֲלָט
אַיְן דַּי יְוֹצְרוֹת, מִוְשָׁט צָעְנוֹנִיפָּאַקְשָׁעָמִיט בְּאַרְשָׁת מִיטָּנְכִּינְעָ
טָעָג, טָהָוָט זֶיךָ אַ פָּאַטְשָׁמִיט בַּיּוֹדָעָה הַעַנְטָלְעָר אַיְבָּעָר דַּי קִילְעָכִינְעָ
קְלוּבָּעָם: "אַיְיךָ וּוּלְמִיר נָאָר אַ מְעָשָׂה אַנְטָהָוָן!" אָוֹן צָעְלָאָכְט זֶיךָ
אָזֶוּ, אַזְהָאַלְעַזְוָעָן לְאַכְעָן מִיטָּאַיְחָד אַיְנָאַיְנָעָם.

— מְוַהְמָעָנִיו, — פְּרָעָג אַיְיךָ זֶה — בַּיְּ וּוּאַסְעָר פְּרָאַפְּעָסָאַר הַאֲט
אַיְיךָ דַּעַר דָּקְטָאַר גַּעַהְיִיסָּעָן זֶוּן?

— ?אָסֶם אַיְיךָ אָזֶוּ וּוּסְעָעָן פָּוָן אַיְהָמָן! — אַזְאָנָט דַּי מְוַהְמָעָ
נְחָמָה. — עַד הַאֲטָם מִיר דָּאָרָט פְּאַרְשְׁרִיבָּעָן, דַּעַר שְׁעַנְעָר דָּקְטָאַר
פָּוָן אַצְּעַלְעָם, אַוִּיפָּאַשְׁטִיקָּעָל פְּאַפְּיִיעָר דָּעָם נָאָמָעָן זֶוּנָעָם, נָאָר
אַיְיךָ גַּעַדְעָנָק שְׁוִין נִישְׁתָּאַזְנָאַזְנָעָר אַשְׁטָאָדָט: צִי אַיְן וּוּיָעָן,
צִי אַיְן בְּעַרְלַיְן? אַיְיךָ וּוּלְמִיר נָאָר אַ מְעָשָׂה אַנְטָהָוָן!

אָוֹן דַּי מְוַהְמָעָנִיו זֶוּכְּתָזְכָּוּט אַיְן אַלְעַזְוִיטָעָן קָאָן
נִישְׁתָּאַזְפִּינְעָן דָּאָס שְׁטִיקָּעָל פְּאַפְּיִער, וּוּאָסֶם דַּעַר שְׁעַנְעָר דָּקְטָאַר
פָּוָן אַצְּעַלְעָם הַאֲט אַיְחָד פְּאַרְשְׁרִיבָּעָן.

— וּוּיסְטָא אַיְחָד חַאְטָשָׁ, לְכָל הַפְּחָוֹת, דָּאָס חַוְּלָאָת אַיְיָעָרָם? —
פְּרָעָג אַיְיךָ אַוִּיפָּאַשְׁטִיקָּאַוּסְטָט.

— אַט וּוּלְאַיְיךָ דַּיְּ בָּאַלְדָּג נְגַהָּן דְּרַעְצָהָלָעָן מִיְּן חַוְּלָאָת!
מְאַכְטָט דַּי מְוַהְמָעָנִיו אָוֹן אַצְּעַלְעָמָט זֶיךָ, אָוֹן אַלְעַזְוִיטָעָן שִׁיסְעָן
אָוּסָאַזְגָּעָלְעָכְטָעָר, גְּלִיאָן וּוּאַיְיךָ וּוּאַלְטָט דַּאְגָּזָעָט מִיְּיָודָעָן וּוּאַבָּאַ
פְּאָר אַ נְאָרִישָׁקִיּוֹת. נָאָר אַיְיךָ בֵּין צְוָפְּרִיעָרָעָן אָוֹן דָּאַנְקָבָאָר דַּעַר
מְוַהְמָעָנִיו זֶיךָ גַּעַלְעָדָעָן אָוֹן וּוּלְאַיְחָד קִינְמָאָל נִישְׁתָּאַזְפִּינְעָן
גַּעַסְעָן דַּי טָבָה, וּוּאָסֶם זֶה הַאֲט זֶיךָ בְּעַצְיָוָתָעָן אַוְנְטָעָרְגָּהָאָפָּט אָוֹן
אוּסְגַּעַלְיָוָט מִיר נִישְׁתָּאַזְנָאַזְנָעָר אַיְין מָאָל פָּוָן אַסְף, אַסְף צָרוֹת. אַיְ שְׁבָעָת
נְסִיעָה, אַיְ דָּאָרָט, אַיְן דַּי וּוּאַרְעַמְכָּעָדָר. זֶה אַיְזָן, קָאָן מַעַן וּאַגְּנָעָן,
גַּעַוּוֹן דַּי אַמְתָּעָ רְפָאָה צַוְּמִין וּוּיְבָ'ס נְעָרוּוֹן. קִינְעָר הַאֲט
אָזֶוּ נִישְׁתָּאַזְגָּעָן אַוְיְפָמְוַנְטָעָרָעָן מִיְּן חַיְּהָעַטְלָעָן, וּוּיְ דַּי מְוַהְמָעָ
נְחָמָה, זֶה מְאַכְעָן בְּעַרְעַדוֹרְגָּן, בְּשָׁעָת זֶה שְׁוֹוִינְגָּן. אָוֹן זֶה
לְאַכְעָנְדִּיג, בְּשָׁעָת זֶה אַיְזָן פְּרָאוֹרְגָּט, מְרוֹהָ-שְׁחוֹרָה'-דִּיג.

איך ווינש איז, לעזער, אויב איהר האט א וויב, און דאס וויב האט נערווען, און איהר פאהרט מיט איהר אין די וואראמער בעדרה, זאל איך נאט צושיקען א מוהמע נחמה פון אצעעלען, וועט איהר געגעזען זיין און אויסגעלייז ווערען, אם ירצה השם, פון א סך צרות און אומנלייקען, וואס א בעוויבטער מענטש קאן אויב זיך האבען.

1.

אַפְּלָה אֵין וּוֹיָן. — אִין אָמְנַיָּק מִתְּדֻר שְׁפָרָאָה. — נִישְׁטָא
וְאָס צָו עֲסֻעָן.]

ביז וויען האבען מיר זיך אלע געהאלטען איינס, אפנערעדט, טיר זאלען אלע פערפאחרען אויף איין סטאנציגע, אלע געהן צו איין פראפעסאָר — הַכְּלָל, אָמְעָטָם אַינְאַיְינָעָם. נָאָר פָּוּן דָּעָר ערשותער מינוט אָן, וואס מיר וענען געקומען קיין וויען, איז גע-קוטען אויף אונז אלעמען אָטומַעַל, אַ לְוִיפְּעַנִּישׁ מִתְּאֵין אַוִּיסֶּד האפעניש. דער ערשותער אָמְנַיָּק האט זיך אַלְאָז געטההן צו אונז, ווי די ערטאַלְשְׁטִישְׁקָעָם, וואס האבען זיך אַלְאָז געטההן צו אונז, נִשְׁטָה אַלְכְּיַחְבָּלה, עפִים גערעדט צו אונז מיט אַמְּדָנָעָם לְשׁוֹן, נִשְׁטָה געקסט אַין די אויגען אַרְדִּין, געהאָפְט אַונְזָעָר בְּאַגְּנוֹז אָונְטָעָר די הענד און אַזְּגָעָן געטההן:

— נְעַפְעָק ! נְעַפְעָק !

וואס נְעַפְעָק ? ווער נְעַפְעָק ? — ווים איך נִשְׁטָה. מײַן חַיָּה ערטל וויל זיך אַיְינָה אַלְטָעָן, קוּקָט אוֹיפְּ מִיר, ווי אַיְינָעָר רַעַדְתָּ : "וְאָס שְׂוִוִינְסְטָ דָו ?" נָאָר די מַלְאָכִיַּחְבָּלה הַעֲרָעָן אַונְז בַּיַּידָעָן, ווי המן דעם נַרְאָגָעָר ; זיך האבען פָּרְנוּמָעָן אַונְזָעָר פַּעַלְעָד אַונְצָאָרָש, איך ווים אַלְיַיְן נִשְׁטָה ווֹאַהֲיָן, אַון מִיר נַאֲך זיך.

— וואס לאזט דו זוי? — שרײַט צו מיר מײַן חיה-עטעל און לוייפט מיט מיר אינאיינעם נאך די מלאכיזבלה. — פאר וואס פרענסט דו זוי חאָטש נישט, וואָהוּן טראָגעַן זוי אונזערע זאָכָען?
דו קאנסט דאָך מיט זוי רעדען אויף דיטשן
— מסכתמא אויף'ן וואָקֶאל — זאג איך. — וואס האָסט דה מורה?

— איזו? וואס איך האָב מורה? ס'אייז דיר דאס אנדערע קוישעל מיטן ציידונג? — און מײַן חיה-עטעל איזו שווין פאָרטְַג מיר אָפְַשְׁפִַיעַלְּעַן אַ וַיְיַוְּאַט, זוי איך בין ווערטה. ערשות מיר דער-זעהן די מוהמע נחמה פוֹן אָצְַעַלְּעַס לְגַעַן אויף דער ערְד אָוִיסַּת געציינען און פְּשָׁרְפִּירְיָט בְּיֵדָע הָעֵנָד אָוִיפָּה אַיְהָרָע פְּעַמְלָעָד, זוי אַ גַּעֲטָרִיעַ מְוֻטָּר, וואס בעשויַצְת אַיְהָרָע קִינְדָּרָע, אַדְרָע ווי אַיְזַּן אָדְלָעָר, וואס מע וויל בי איהם אָוּעָלְרִיבְּעַן זַיְנָעַן קְלִינְעַן אָדְרָלְעָד. אַיְנָעַר פָּוּן די מלאכיזבלה שטעט אַיְבָּעָר אַיְהָר אָזָן וויל נעמַען טראָגעַן די זאָכָען, לאזט זוי איהם נישט און שרייט אויף אַ קָּול:

— טשעטעט נישט. די וועשטשעט, איך וועל מיר אַ מעשה אַנטהוּן!

אזו קאָמייש און לומטיג האָט אויסגעזעהן די דָּאוּגָעַ סְצַעַנְעַג אָז מיר האָבען זיך בְּיֵדָע נישט געקאנט אַיְנָה-אַלְטָעָן אָז האָבען זיך געקאנטשעט פָּאָר גַּעֲלָעְכְּטָעָר.

— מוהמעני, נאָט איז מיט אַיְיך! — מאָכָט צו אַיְהָר חיה-עטעל. — וואס האָט אַיְהָר מורה? אַט טראָאנְט מען דאָך אָונזערעט וועשטשעט אַוִיך, אָז מיר האָבען קִיּוֹן מורה נישט...
בתוך כֶּך האָבען מיר אַין דער בהלה פְּעַרְלְוִירָעַן די יַעֲקָטָעַ רַיְנָאַסְלְאַוּעָר דָּאַמָּע מִיט דָּעַר טַאַכְטָעָר אָז מִיט דָּעַר שׂוּעַסְטָעָר, אָז אַ דָּאַנְקָנָס, וואס מיר האָבען זיך חאָטש גַּעֲהַאַלְטָעָן אַיְזַּן דָּרְיִיעַן מִיט דָּעַר מוהמע נחמה, וואס האָט זיך אַגְּנָעַה-אַלְטָעָן אָז מײַן חיה-עטעלען בְּיוּם קְלִיְדָעָל, נישט אַפְּנָעַלְאֹזֶט זיך אויף סִין

טריט, און חיה-עטעל האט זיך אונגעחאלטען און מיר, און אוזו!
זענען מיר געוווען אלע דריי שווין נישט ציעשיידט.
אויסגענרווזט מיט גרויסע צרות דעם באנאוש, דערצעהלהט
מיר איינער פון די מלאכיה-חבלה, אָרויטער דיטש מיט אַ ווייסען
פארטוק, עפֿים אַ נאנצע מעשה אויפֿ זיין געומוטשט לְשׁוֹן, וואָס
מע פערשטעט נישט אַ וואָרט, מהמת ער רעדט נישט מיטְן מויל,
נאָר מיטְן האָלוּ, און מיט אָזָאָ מהירות, קוים וואָס מע חאָפט מיטְן
אויהער. איינצינע ווערטער נאָר האָב אִיך נעהטאָפֿט : "האָטעל" ...
"פֿערד" ... "וואָאנען" ...

— וואָס וויל ער, בּוועל מיר אַ מעשה אַנטהוּן? — מאָקט
די מוהמע נחמה צו חיה-עטעלען.

— פרען איהם, וואָס וויל ער? — מאָקט צו מיר מיין חיתֶ
עטעל. — פרען איהם אויפֿ דיטש: וואָס זאנט ער?

— ער פרענט. — זאג אִיך — ווי אָזָוּ מיר ווילען פֿאָהָרָען אַין
שטאדט אַריין? צי מיט פֿערד, צי מיטְן טראָמוּוי?

— מיט סוסים! — מאָקט צו איהם די מוהמע נחמה, און אויפֿ
מיר און אויפֿ חיה-עטעלען פֿאָלט אָן אַ געלעכטער.

— געונג שווין לאָכָען! — זאגט צו מיר חיה-עטעל. — זאג איהם
אויפֿ דיטש, אָן מיר ברויכען אַיזָוּ אַישָׁטְשִׁיק.

— פֿיאָאט! — מאָך אִיך צו איהם אַון טהו אַ פֿײַף אָן ווי אַ
שמייס מיט דער בייטש, ער זאָל מיך פֿערשטעטהּן. און שטעלט אִיך
פֿאָר, אָן ער האָט מיך באָלֵד פֿערשטענָען!

— יַאֲ ווֹאָהָל! — מאָקט ער צו מיר, און אַין צוּוִי מִנוּט אַרְוֹם
זיעצען מיר שווין אלע דריי אַין אַ נוֹוִיסָאָרְטִינָעַן פֿאַיְעָטָאָן מיט אַזְעָלְכָע
געוונדע סוסים, וואָס בַּיְ אָנוּ זעהט מען דאס נאָרְנִישָׁט. אִיך
דעם באָנָאָוש האָט ער אָנוּ אַרוֹפֿגַעַפְקָעַלְט, דער רַוִּיטָעָר דיטש
מיט די געוונדע פֿליּוּצָעָם. אִיך רַוְק אִיהם אַריין אַין יַד אַריין אַ
שענע מְטוּבָע, האָפֿט ער אַרְאָפּ דאס הַיטָּעָל אָן דַּאַנְקָט אָנוּ אַ
פֿולְעָן קָאָפּ. דער קּוֹטְשָׁעָר פּוֹן רַי סוסים, אַ נָּאָנְצָעָר דיטש מיט
אַ לְוַלְקָעַ-צִיּוּבָעָק, נָעַטָּזְיךָ פֿאַוּאָלִינָעָק אַרְאָפּ פּוֹן די פֿערד די

קָאַלְדְּרָעָם (דָּא גַּעֲהָעַן אַלְעַ פָּעֶרֶד צָוְגַּעַרְעָקָט מִיטַּ קָאַלְדְּרָעָם, זַיְיַ זַאַלְעַן זַיְיַ, חַלְילָה, נִישְׁתַּחַת צָוקִיהַלְעַן), זַעַצֵּט זַיְיַ אַנְיַדְעַר אָוֹן דָּרְעַתְּ-אָוִוָּסָם צַו אָנוֹנוֹ דָּעַם קָאָפֶן אָוֹן לְאָוֹטָם אָרוּוִים אָוִיךְ פָּוּנָם הַאַלְזָן, נִשְׁתַּחַת פָּוּנָם מַוְיל (אָזְוֵי רַעַדְעַן זַיְיַ דָּא אַלְעַ), עֲפִים אַמְּנִינִים וּזְעַרְטָעַר מִיטַּ אַנְגָּנוֹן, וּוֹאָסָס' אַיזְוֵרְעַר צַו פָּעַרְשְׁטָעַהָן.

— וּוֹאָסָס וּוַיְלַעַר ? — מַאֲכָתְּ דִי מַוְהָמָעַ נַחְמָה צַו חַיְהַ-עַטְלָעַן.

— פְּרַעְגְּ אִיהָם וּוֹאָסָס עַר וּוַיְלַעַר ? — מַאֲכָתְּ חַיְהַ-עַטְלָעַן צַו מִיר.

— וּוֹאָסָס אַיְיָ, דִּיְוִטְשָׁ ? וּוֹאָסָס וּוַיְלָסְטָט דָו ? — מַאֲךְ אַיךְ צַו אִיהָם,

מַעְהָר מִיטַּ דִי הַעֲנָה, גַּעַוְועַהַנְּלָךְ, אָוֹן דִי מַוְהָמָעַ נַחְמָה הַעַלְפָט מִיר אָונְטָעַר :

— מַכְחַ אַיְיָן אַכְסְּנִיאָ פְּרַעְנְטָ אִיהָר ?

— הַאֲדִיעָת שְׂוִין, מַוְהָמָעָנוֹן ! — זַאנְטָ צַו אִיהָר מִין חַיְהַ-עַטְלָעַן. — דִּיְוִטְשָׁ — לְאָוֹטָם אִיהָם ! מִין מָאן וּוּעַט אִיהָם שְׂוִין זַאנְעַן אַוִּיפְּ דִּיְוִטְשָׁ.

מִין חַיְהַ-עַטְלָעַן וּזְעַרְטָעַר גַּעַבְעַן מִיר צַו אָזְוֵי פִּיעַל קָוְרָאֶזְשָׁן. אָזְ אַיךְ הַוְּבָב שְׂוִין אָוֹן צַו רַעַדְעַן אַוִּיפְּ צָוְוֵי לְשׁוֹנוֹת מִיטַּ אַמְּלָא — אַוִּיפְּ דִּיְוִטְשָׁ אָוֹן אַוִּיפְּ פְּרַאֲנְצְּזָוִוִּין :

— נַרְאָנְדָּה אַטְעָל בַּעֲסַטְעָ קָוְוָאַלְיָטָעָט פְּרַאֲנְטָעָ מַאֲאַשְׁיָקָא ! — אָוֹן בַּשְׁעָתָה טָהוֹ אַיךְ אִיהָם אַקְנָאָקְ מִיטַּ דָעַר צָוְגָּן. פָּעַרְשְׁטָעַהָט עַר מִיר, דָעַר דִּיְוִטְשָׁ, אָוֹן רַופְּטַזְּ זַיְיַ אָוֹן צַו מִיר :

— יָאָ וּוְאַהֲלָה ! יָאָ וּוְאַהֲלָה !

אָוֹן עַס גַּעַדוּרְטָ נִישְׁתַּחַת לְאַנְגָּן, פִּיהָרְטָ עַר אָנוֹנוֹ צַו זַעַהָר אַגְּרִיסְאָרְטִיגְגָּה הַוְּזָה מִיטַּ שְׁפִּיעַגְּנַעַלְדִּינָן פְּעַנְסְטָעָר, אָוֹן עַס לְוַיְפָעַן-אָרוּוִים אַקְעַנְעַן אָנוֹנוֹ נִיְיעַ מַלְאַכְיַהְבָּלָה מִיטַּ שְׁוֹוָאַרְצָעָ פְּרָעָם, אָוֹן מַעַחְאָפָט אָנוֹנוֹ אָונְטָעַר דִי הַעֲנָר אָוֹן מַעַפְּהָרְטָ אָנוֹנוֹ גַּלְיוּיךְ אָרוּוִף, אָוֹן עַס קוּמָט אָנוֹנוֹ אַקְעַנְעַן אַיְינְעַרְעַר מִיטַּ צָוְוֵי בַּאֲקַעַן-בָּעָרָה, אַיךְ וּוְאַלְמָט גַּעַמְעָגָט שְׁוֹוָרְעַן — אַגְּרָאָה, אַכְּגָּנָאָט. צָום סֻפָּה אַיזְוֵי דָּאָס אַשְׁוּוּוִיצָאָר. חַאָפָט אַרְאָפֶן דָּאָס הַיְמָעָל אָוֹן טְרָאָנְטָ אָנוֹנוֹ אַקְעַנְעַן זַעַהָר אַשְׁעָנְעַם נּוֹטְ-מְאַרְגָּנוֹן.

— פיעל צימער ווינשען זיע? — מאכט ער צו די דאטמען.
 — וואם ווינשט ער אונז, איך וועל מיר נאר א מעשה אנ-
 טהון? — זאכט די מוחמע נחמה, און מיר בידע לאכען.
 — ער פרענט, וויפיעל נומערען. — זאג איך.
 — זאג איהם אויפֿ דײַיטש, איז צוויי. — מאכט צו מיר חיה-
 עטעל, און איך בעוויז איהם אויפֿ דײַיטש צוויי פינגער און לעג
 איהם צו אויפֿ פראָנցויזיש:
 — פראנטַע מאָאשיקָא באָנוּשוֹרָה!
 — יאָ ווֹאָהָל! — מאכט ער צו מיר. — אם ערשותען שטָאָקָה!
 און פִּיהָרֶט אונז אַרְיוֹן אַין גְּרוֹזִיסָּטְרִינָּעָהָרִים.
 — ווֹי טִיעָר אַיְזָה בֵּין אַיךְ — זאכט די מוחמע נחמה — אַ
 מעטלעָת?
 שטעהט ער, דער דײַיטש, און קוּקְט אַוְיפֿ אַיהָר, ווֹי אַ זִּינְדִּיגָּעָר
 מענש; ער הויַבְט נִישְׁתָּאָן צו פֻּרְשְׁטָעָהָן, וואָסָם מַעַרְדָּת צו
 איהם, און כָּאָכְט צו מִיר מִיט אַ שְׂמִיכְבָּעָלָע זִים, ווֹי צָוקָעָר:
 — פִּילְיוֹכְט ווֹאָלָעָן ווֹיר בעסער דײַיטש שְׁפָרְעַבָּעָן?
 — זאג איהם אויפֿ דײַיטש, — רופְט זִיד אָן צו מִיר מִין חַיָּה
 עטעל. און איך מאָך צו איהם מִיט די הענד, ווֹי אַיְינְעָרָ רָעָדָת:
 מה יָקָר? פֻּרְשְׁטָעָהָט ער מִיךְ נִישְׁתָּאָן פִּינְטָעָלָט מִיט די אַוְינְגָּעָן...
 אַיְזָן אָוְמְגָלִיךְ מִיט זִוְּעָר שְׁפָרָאָךְ! בֵּין אונז רָעָדָת מַעַן אַוְיךְ דײַיטש,
 נָאָר סְ'אַיז נָאָר נִשְׁתָּאָס דָּאָס דײַיטש, וואָס בֵּין זַיִ. איך בעגנוןען מִיךְ
 אַמְּכָל בֵּין אַונְז אַין יְהָוָהָעָז מִיט דַּיְיטְשָׁן, איך מאָך מִיט זַי נָעָז
 שְׁפָרְעַבָּעָן. איך רָעָד מִיט זַי הָאלָב אִידְיש, הָאלָב דײַיטש, מִיר פֻּרְעָז
 שְׁטָעָהָעָן אַיְינָס דָּאָס אַנְדְּרָעָע. דָא זָאָל גָּאָט שְׁוֹמֶר וּמְצִיל זַיִן! אַלְעָז
 צִיוֹהָן קָאָן מַעַן זִיד אַוְיסְכְּרַעְבָּעָן!

דאָס אַיְזָה אַכְבָּעָר נָאָר די ערשותע צִוְּיט. וואָס ווֹיְטָעָר ווֹעֲרָעָן
 מִיר אַלְעָז מַעהָר גַּעוּוּהָנָט מִיט דַּעַר שְׁפָרָאָךְ, אַונְז מִיר הַוִּיבָּעָן אָן
 פֻּרְשְׁטָעָהָן אַיְינָס דָּאָס אַנְדְּרָעָע מִיטָּן קוֹק! אוֹיפֿן אַנְדְּרָעָן טָאָג
 אַיְזָה שְׁוֹין מִין חַיְּהָעָטָל אַלְיָין גַּעֲגָנָנָעָן מִיט דַּעַר מְוחָמָעָ נָחָמָה

אין די קלִייטען, און זיך האבען שווין אַינְגָעַה אַנְדָּעַלְט סַחְוֹתָה, און
מע האט זיך שווין אַפְּנֶעֱנָאָרט, ווי די אַמְתָּע בָּרָאָדר עֲסָחָרִים.
— גַּעֲפָלַט דֵּיר, חַיְה-עַטָּל, די שְׁטָאָרט ווַיַּעַן? — זַאנְג אַיך
צַו מַיִן ווַיַּבְּכָבָךְ נַאֲכָרָעָם. אָז מִיר האבען זיך שווין אַינְגָעַה וּוֹאָשָׁעַן אָז
אַיבָּעַרְגַּעַתְּהָאָזְנָן פּוֹנְסָס ווּגַע אָז אַפְּנֶעֱדְּרָונְקָעָן טַיְיָ אָז אַנְגָּעָקָוּט די
שְׁטָאָרט ווַיַּעַן.

— אַנְצִינְדָּעַן לְאָז זיך דיַר אַוְיפְּזָן פִּיעָרָן — זַאנְט הַיְהָ
עַטָּע. — אַין אָזָא גַּרְוִיסָּעָר שְׁטָאָרט זָאָל נִישְׁטָן זַיְן ווֹאוֹ צַו עַסְעָן!
וּוְאָסָז וּשְׁעָ אַיזְנָה? מִיר זַעַנְעָן גַּעֲנָגָעָן זַוְכָּעָן אַ אַיר
דִּישָׁעָן רַעַסְטָאָרָן, האבען מִיר זיך אַרוֹמְגַּעַדְרָהָט אַיְכָּעָר דָּעָר
שְׁטָאָרט אַ שָׁעה וּעְכָם אָזָן נִישְׁטָן גַּעֲקָנָט גַּעֲפִינְעָן. וּוּעַמְעָן מִיר
הַאָבָּעָן גַּעֲפָרָעָנָט, אַיזְנָה אַדְרָעָר מִעְעָדָה אָזָנוֹ נִישְׁטָן פֻּעַרְשָׁטָאָנָעָן.
אַדְרָעָר מִיר האבען יַעַנְעָס נִישְׁטָן פֻּעַרְשָׁטָאָנָעָן... אַט ווַיַּוְיָזָט עַר אָז.
דָּאָכְטָן זיך, זַעַהָר גּוֹט: רַעַכְתָּס! לִינְקָט! פָּאוֹרוּוּרָטָס!... אָז
קוּמָט צַו עַפְּסָס. לְאָזָט זיך אָוִים, אָז עַס הַוִּיבָּט זיך גַּאֲרָ נִישְׁטָן אָז....
הַאָבָּעָן מִיר דָעָם רַעַשְׁטָעָן טָאָג טָאָקִי גַּעֲנָגָעָן מְכוֹתָן, גַּעֲלָעָט
קָאָוָע אָז מִיט לִיּוֹזָע אַיְיָעָר אָז מִיט ווּינְגָעָר פּוּטְעַרְגַּעַבְּעַסְלָעָר,
וּוְאָס צַעְגָּהָעָן זיך אַיזְנָסָס, ווּשְׁנִיְיָ אַוְיפְּזָן דָעָר זָוָן.

עַרְשָׁט אַוְיפְּזָן צַוְוִוְיָטָעָן טָאָג האבען מִיר דַעְרָטָאָפָט אַ אַיְדִישָׁעָן
רַעַסְטָאָרָן מִיטָּן נַאֲמָעָן "כְּשָׂרָ". אָזָן נַאֲדָר וּוְאָס פָּאָר אַ מַיִן כְּשָׂרָ!
כְּשָׂר צַו כְּשָׂר אַיזְנָה נִישְׁטָן גַּלְיוֹיך! דָעָר רַעַסְטָאָרָטָר, חַאְטָשָׁ עַר
"שְׁפָעַכְתָּ דִּיטְשָׁ", נַאֲדָר עַר נַעַתְמָת מִיט אַ יַּאֲרַמְעַלְקָע אַוְיפְּזָן קָאָפָּ.
אָזָן צָוָס עַסְעָן ווּאָשָׁטָמָע זיך. אָזָן די גַּעַסְטָ גַּעַהָעַנְצָיו אַיְינָס צָוָס
אַנְדָּרָעָן אָזָן מַע גַּיְט זיך אָפָּ שְׁלָוָס אָזָן מַע פְּרָעָנָט זיך אָוִים. פָּוָן
וּוְאָנָעָן פָּאָהָרָט אַ אַיד? אָזָן ווּאָהָוָן? אָזָן וּוְאָס? אָזָן ווּוְעָן?
אָזָן אַוְיָב גַּעַשְׁעָפָט, אַיזְנָה צְוִילְיָעָב וּוְאָס פָּאָר אַ גַּעַשְׁעָפָט? אָזָן אַוְיָב
צָוָס דַּאֲקָטָאָר, אַיזְנָה צַו ווּאָסָטָר דַּאֲקָטָאָר? — מִיט אַיְינָס ווּאָרָט,
גַּאנְעָ אַיְדִישְׁלִיךְ, פּוֹנְקָט ווּ אַין ווּאָרָשָׁא.

.ב.

[צווישען אידען ווערד מען נישט פערפאלען. — איזו עעה פון א רעסטארץ טאר. — א לאטיסיאנער פון לאטפונגליעזער אונטערזוכט מיינע דאטען.]

“צווישען אידען, זאנט די וועלט, ווערד מען נישט פערפאל “לען”... זאלט איהר טאקי וויסען, איז מאיז אמת. וואס וואלטען מיר געטהאָן, למשל, ווען מיר שלאנען זיך נישט צו קיין איידישען רעסטארץ, וואו דער רעסטארטאָט אליין איז איזוי פריננד לייך און שלאנט זיך אַן מיט זיינע עצות, צו וואסער דאקטאָט מיר זאָר לען געהן? וועדלין די דיטשען מיט זיינר שטומפינגער שווערעד שפראָך, וואלטען מיר זיך אַרוםגעדרעהט אין וויען ימים ושנים. וואס געהט דאס אַן, אַשטינער, דעם שוויזצער פון האטעל, וואס מיר טהווען אין וויען? פון זיינעטוועגען וואלטען מיר געמענט דאָרט האלטען ראש-השנה, און אַפְּלוֹ די אַנדערע טאג סוכות, אַבי מיר זאלען שטעהן בי איהם אין זיין גרויסאָרטיגען האטעל, טרנִיכען די שענע טוי, וואס מע דערלאָנט אונז פונְסָען קעסעל, און צאָהלוּן איהם פאָר אַיטְלִיכָּען טוֹנָק וואסער אונז פאָר דער מאשינען, וואס מע הוויבט אונז אוֹיפֶּן מע לאָוט אונז אַראָפֶּן צוֹאנְצִין מאָל אַטָּג, וואס מיין חיה-העטעל איז דערפָּן ווינצינְדוֹאס צופרייעדען. זיך זאנט, אַז עם דרעָת זיך איהר דער קאָפֶּן אוֹיפֶּן צוֹ חַלְשָׁעָן. און די מוהמע נחמה פון אַצְעָלָעָס האט דאס ערשות מאָל דערפָּן אוֹוי זיך צעשרוּן, אַז מיר געגען צוֹאנְצִין שטארקער פון אַיזְוָן, אַז מיר האבען נישט געלְאָצָט פאָר געלְעָכְטָעָר!

ニישט איזוי איז אַבר צווישען אידען; דער בעל-הבית פון דער אידישער רעסטארצִיעָה האט אונז באָלד גענוּמָען אוֹיפֶּן צימִר בעל: ווערד געגען מיר? פון וואָגען? וואָהוּן פֿאָהָרָעָן מיר? וואס איז אונזער שלאָפְּקִיט? אַז צו וואסער דראָפְּעָסָטָר דערפָּן מיר? דערהערט, אַז מיר פֿאָהָרָעָן אין די וואָרָעָמְכָּדָרָעָר, אַז אַנְגָּעָשְׁמָעָט.

או ס'איו פארהאן געלַה, האט ער אונז אנדערגעלענט א צעטעל,
או מיר מזוען זיך פריהער זעהען מיטין פראפעסאָר. וואָרום מיר
קאנען ווערען אומג'יליך, טאמער חילַה פאהָרָען מיר אין די וואָ
רumberדער אהָן אָ פראפעסאָר! בליבט די קשא: וואָסער פראפעָ
סָאָר? — דאס קאָן אונז זאגַען נאָר דער דָאָקטָאָר. און וואָסער דָאָקָּ
טָאָר? — דאס קאָן אונז זאגַען נאָר דער שׂוֹאָגָנָעָר זיינָעָר; דער
שׂוֹאָגָנָעָר זיינָעָר איז אויסגעבענְדרָעָן מיט אלַע דָאָקטָוִירִים. אָוִיב
מיר ווילַען, זאלַען מיר וואָרטָען אויף זיינָעָר.

איו דאָר מסתמאָ מיר די געשיכטָע נישט געפֿעלַען.

— אָפֶשֶׁר זאלַט געווען אָ סְבָּרָא. — זאג אָיך — מיר זאלַען
זיך דורךשלאָגַען גלייך צום פראפעסאָר? מיר זענען, חילַה, נישט
פֿון די מסוכְּנָע קראָנקע. מיר זענען, ברוך השם, געווונְטָע מענְשָׁען,
איינְגענטְלִיך; מיר ווילַען נאָר וויסען אין וואָסער באָר מיר זאלַען
פאָהָרָען.

— אַיהֲרֵי מיינָט, אָפָּנִים, או אַיהֲרֵי זעַנְתָּ אַיִן רָוְסָלָאָנָר? —
מאָכָּט דער רעסטָאָראָטָאָר. — אַיהֲרֵי ווַיְלַט גַּעַנְהָן גלייך צום פרָאָ
פעָסָאָר? גַּעַת אַיִיךְ גַּעַונְטָעָרְהִיָּה, נאָר זעהָט, אַיהֲרֵי זאלַט קִין
חרטה נישט האָבָעָן.

— דָאָרְפַּסְט עֲפִים אַנְאָרוּבִּיטָעָן אַחֲתוֹנָה! — מאָכָּט צו מיר
שְׁטִילְעָרְהִיָּד מֵין חַיְדָה-עַטָּל, אָוּן די מַוחְמָעָ נַחְמָה הַאלָּט זַי אָוּן
טָעָר:

— וואָס ווּט דִיךְ אַהֲרָעָן, או מיר ווילַען פריהער זיינָעָר
דאָקָטָאָר?

בְּסִיצוֹרָה, ס'איו געבלַיְבָעָן, מיר זאלַען זיך זעהען פריהער מיטין
דאָקָטָאָר, דאס הייסְט, מיר זאלַען גַּעַנְהָן אַהֲרִים אָוּן וואָרטָען, בֵּין
עַס ווּט קָוָמָעָן צו אָוּן דער שׂוֹאָגָנָעָר פֿון'ס רָעַסְטָאָרְאָטָאָר; נַאֲכָּ
דָעַם ווּט אָוּן דער שׂוֹאָגָנָעָר בְּרַעַנְגָּעָן דָעַם דָאָקָטָאָר, אָוּן דער
דאָקָטָאָר ווּט אָוּן שׂוֹין פִּיהָרָעָן צום פראפעסאָר.

געפֿעלַט אַיִיךְ נָאָה, ווַיְפִיעַלְלָה פְּרָאָטָעְקָצִיעָם מַע בְּעַדְרָאָפָּה האָבָעָן
איָן ווּעָן, בֵּין מַע דְּעַרְשָׁלָאָגָט זַי צו אָ פראפעסאָר!

אַ גאנצען טאג זענען מיר אָפֶנְגָּוועסָען אַין האָטָעל אָונִ גַּנוּוֹאַרטָּ
אוּיפָּן רַעֲסְטָאַרְאַטָּאָרְסָ' שְׁוֹוָאנְגָּר. דֵּי זָוִן האָטָ שְׂוִין גַּעהַאלְטָעָן
בֵּי זַעֲצָעָן זַיְךְ. אָונִ מִיר זַעֲנָעָן גַּעוּסָעָן אַלְעָן דְּרָיִי בֵּי אַיְינִ פָּעָנָמָ'
טָעָר אָונִ גַּעֲקָוּקָט אַוִּיפָּן דְּעָרְטָוּמְלִינְגָּעָר שְׁטָאַרְאַטָּ מִיטָּ דֵּי נַאֲרִישָׁ
דִּיטְשָׁעָן, וּוֹאָסָ דְּרָעָהָעָן זַיְךְ אַרְוָם הַיּוֹן אָונִ צְוִירִקָּ אַלְעָן אַיְינִ צִילִּינְ
דָּרָמָ... פְּלוֹצִים הַעֲרָעָן מִיר, עַמְּיַצְּעָר קְלָאַפְּט אַיְן טִיר אַרְיָין: אַיְינָמָ.
צְוָוִי. דְּרָיִי — אָונִ עַסְּ קוּמָט אַרְיָין אַדִּיטְשָׁ מִיטָּ אַטְעַנְדוּוּעַרְעָנָדָ
דָּעָ, מִיטָּ אַ צִילִּינְדָּעָר, מִיטָּ אַ גְּרוּסָעָן שְׁטָעָקָעָן אָונִ שִׁימָעָן אַוִּיסָּ אַגָּדָ
קָעָלָעָר, אָונִ חַאְטָשָׁ סְ'אַיְזָ שְׂוִי גַּעוּנָן שְׁטָאַקְ-נָאָכָט. מַאֲכָטָ ערַ צָו
אוֹנוֹ מִיטָּ אַ נִּיגָּן:

— גַּוְתָּעָן טָאַאַאַאַן!

— אַלְעָ בִּיזְעָ וּוֹיסְטָעָ חַלְמוֹתָ אַוִּיפָּ מִיְּנָעָ שְׁוֹנָאִיםָ'סָ' קָעָפָ!

אַיךְ וּוֹעֵל מִיר נָאָר אַ מְעָשָׁה אַנְתָּהָוָן! — רַוְּפָט זַיְךְ אַפָּ דֵּי מוֹהָמָעָ
נַחְמָה, אָונִ מִיר קָאַנְעָן זַיְךְ נִישְׁתָּאַיְנָהַאלְטָעָן אָונִ שִׁימָעָן אַוִּיסָּ אַגָּדָ
לְעַכְתָּעָר.

איְזָ דָּאָס דָּעָם דִּיטְשָׁ. אַפְּנָיִם, שְׁטָאַרְקָ נִישְׁתָּאַיְנָהַעָן, וּוֹאָרוּם
ערַ האָטָ זַיְךְ שְׁטָאַרְקָ צְעַבְּיוּזְעָרָט אַוִּיפָּ אַוִּינוֹ וּוֹאָסָ מִיר לְאַכְעָן אָונִ
גַּעֲקָלְאַפְּט מִיטָּן שְׁטָעָקָעָן אַיְן טִישְׁ אַרְיָין אַלְעָן גַּעַשְׁרִיּוֹן:

— אַוְנְפָעַרְשָׁעָמָט!... רַוְּסִישָׁע שְׁוֹוִינְעָן!...

אַפְּנָיִם, חַזְוִרִים הַיִּסְטָט דָּאָס?... בֵּין אַיךְ הַאָב גַּעֲמָוֹת אַוִּיפָּ
שְׁטָעָהָן אָונִ צַוְּגָהָן צַוְּ אַיְהָם אָונִ נַעֲבָעָן אַיְהָם צַוְּ פָעַרְשָׁתָעָהָן, אַזְוּ
נִישְׁתָּאַיְנָהַפְּוִין אַיְהָם לְאַכְעָן מִיר, נָאָר פָּוִין דְּעָרְטָוּמְלָעָנָהָמָה.

— זַי אַיְזָ פָעַרְקִיטָם? — מַאֲכָטָ ערַ צָוּ מִיר אָונִ נִיטָמָידָ צָוּ
פָעַרְשָׁתָעָהָן אַוִּיפָּ אַיְדִּישָׁ. אָזְוּ דָּאָס הַיִּסְטָט מְשׁוֹנָעָן. פּוֹנְסָ וּוֹאָרוֹט
„מְשׁוֹנָעָן“ פָעַרְשָׁתָעָהָן מִיר, אָזְוּ ערַ אַיְזָ אַיְדָ, אָונִ אַיךְ וּוֹעֵר נְעָזָ
וּוֹאָהָר, אָזְוּ ערַ אַיְזָ דָעָם רַעֲסְטָאַרְאַטָּאָרְסָ' שְׁוֹוָאנְגָּר, אָונִ סְ'אַיְזָ נָאָר
אַסְבָּרָא, אָזְוּ ערַ סָאָן רַעֲדָעָן אַוִּיפָּ אַוְנוֹעָרְ לְשָׁוֹן. אָונִ עַסְּ וּוֹעֵד אַוִּיפָּ
אָונִ אַלְעָמָעָן אַ שְׁמָחָה. נִיךְ וּוֹעֵר בַּעַשְׁפָעָן טִי (פּוֹנְסָ קָעְסָעָל,
גַּעַוְיִינְטָלִיךְ). אָונִ מִיד טָרַעַטְעַן-צָוּ אַוְנוֹעָרְ גַּעַשְׁפָטָם.

— אלוא, וואס איז אויער שלאפקיות? — צערענט ער זיך
בײַ אונז.

וואס קאנען מיר איהם זאגען דערוווְהַרְוִוָּת, איז אינגענטליך ווייסען
מיר אליאן נישט? איך פרוב איהם געפינען א תיורא, או איהם קאָדָר
גען מיר נישט זאגען, מיר קאנען דאס זאגען נאר דעם פראפעסאָר
אליאן; לאוט ער זיך נישט איגנערעדען און זאגט, או פראפעסאָרעוֹן
זאגען פאָרעהן איזן וויען וויפעל שטערען איז פאָרעהן א בעד
הרע נישט!). און אויף איטליךער שלאפקיות איז פאָרעהן א בעד
זונדרער פראפעסאָר. «וואס טהוט מען? — קלער איך מיר. — וואס
פֿאָר א שלאפקיות זאל איך איהם אויסטראָכטען?» בײַ איך מיר
מיישב און דרעה זיך אוים, ווי אויף א טעלער, און זאג איהם דעם
ריינעם ריבטיגען אמת, או איך בין געזונד און שטאָרָק אויף אלע
אברום, און די שלאָפּעָז זאגען ווי. איך וויאָ איהם איז אויף מיין
חיה-עטלאָן מיט דער מוהמע נחמה און לאָז אוים אויף דיטש:

— האבען זוי פֿאָרשותאנד?

— זעהר שען! — מאכט ער צו מיר מיט א שטערונגען קומ
און דופט זיך איז צו מיינע דאמען: — זאגט זשע מיר, איך בעט
אייך זעהר, וואס פֿעהלט איך, אינגענטליך?

— אווי, איך וועל מיר נאר א מעשה אנטהוּן, לאָז ער אַרוּסָה
געhn! — מאכט די מוהמע נחמה צו מיין חיה-עטלאָן, און מע
משלח'ט מיר אַרוּס איז קאָרידאָר אַרוּס אויף עטלייכּ מינומּן, און
אויך קומ אַריין צורייק, ווער איך געוואָה, און דער פראפעסאָר
היסט רויטנאָגָל און דער דאָקָטָאָר היסט זילבערטערען.

— און וואס זענט אַיהְר? — פרעג איך איהם.

— אַקְאַמִּיסִיאָנָאָר פֿוֹן לאָקְמָפָעָנְלָזָעָר און אַבָּאַשְׁוּרָעָן. —
מאכט ער גאנץ קָאַלְטָבָּלוּטִיג.

— וואס סע האָט זיך מיר גע'חלומָט יונע נאכט און היינטיגע
נאכט און אלע נעצט פֿוֹן אַגְּנָאָיָהָר! איך וועל מיר נאר א
מעשה אנטהוּן! — זאגט די מוהמע נחמה און טהוט אַפְּלָעָסָק מיט
די הענד, און מיין חיה-עטעל ווערד רויט ווי פֿיעָה, און אויף טיר

פאלט און א פרישער געלעכטער, און בכדי דער קאמיסיאנער פון לאָמְפֿעַנְגַּלְעַזֶּר און אַבְּאַזְוֹרָעַן זָאֵל זִיךְ נִישְׁתַּחֲוֵד גַּעֲפִין אַיךְ אַתְּ תִּירְאַ אָנוּ זָאָגַן, אָנוּ אַיךְ הַאָבָּמִיךְ דְּשְׂרָכָאנְטָס אַמְעָה-וּאָס הַאָט וִיךְ נַעֲטָרָאָפָּעַן בַּיְּ אָנוּ אַין יְהֻוֹפָעַץ נָאָר פְּאַרְאָצִיאָה-רָעַן, אָנוּ אַיךְ לְאֹזֶן אָוִים וּוּיעָדָר אַוִּיפְּ דִּיטְשָׁן:

— האָכָעַן זַיְּ פָּאַרְשְׁטָאָנְדָן?

— צִי אַיךְ הַאָבָּמִיךְ פָּאַרְשְׁטָאָנְדָן, צִי נִיְּן — דָּאָס אַיזְׁ קִיְּן סְפָּק נִישְׁתַּחֲוֵד, נָאָר צִי אַיהֲרָה הַאָט פָּאַרְשְׁטָאָנְדָן — "דָּאָס אַיזְׁ אַיְּנָעַ פְּרָאָר גַּעַן!" — מַאֲכָתְּ עָרְצָוּ צָוַיְרָאֵיךְ אַוִּיפְּ דִּיטְשָׁן, נַעֲמָתְּ דַּי טַעַנְדָּעוּעַ רַעֲנָאָר מִיטְּן שְׁטַעַכָּעַן אָנוּ מִיטְּן צְיַילְנְדָרָעַר אָנוּ נַעֲמָתְּ אַוְעָס שְׁטָאָרָק אַנְגָּעַן/בְּרוֹנוֹגַט, אָנוּ צְוֹוִישָׁעַן אָנוּן, פְּיַהְלָאֵיךְ, וּוּעָדָר אַשְׁגָּאהָ, שְׁנָאתָ מוֹתָ!

.ה.

(הדר פְּרָאַפְּסָאָר רְוִיְּטָנָאָגָּל וּוּיְּ אָנוּ צְשִׁידְעָן). — מִיר צְפָרְעָנָעַן זַיְּ סִיט וּוּיְּנוּ. — דַּי מַהְמָּעַט נַחְמָה וּוּיְּוּסָט זַיְּ אָרוּסָם, וּמַר זַיְּ אָיוֹן.)

גרַינְגָּעַר אַיזְׁ בַּיְּ אָנוּ אַרְיִינְגָּעַבָּעַן אַסְיַנְדָּר אַיְּנָאָזְּעַי אַדְעָר אַרְיִיסְנְעַמָּעַן פּוֹנְסָם פְּרִיזְיּוֹו, וּיְּ וּהְעַן זַיְּ אַיזְׁ וּוּיְּעַן מִיטְּן פְּרָאָר פְּעַסְאָר רְוִיְּטָנָאָגָּל. פְּרִיהָעָר הַאָט אָנוּנוּ דַּעַר דַּאֲקְטָאָר וּלְכָבְרָשְׁטָעָר דַּעַן נַעֲמָהָן טּוּבָות, נַעֲמָבָעַן עַצּוֹת, נַעֲשָׂרְבָעַן רַעַצְעָטָעַן, אַיְּ דָּאָס — צְוַיְּעַב דַּעַם קָאַמִּיסְיָאָנָעַר פּוֹן דַּי לְאַמְּפֿעַנְגַּלְעַזֶּר אָנוּ אַבָּאָזָן זְשָׁוּעָן, וּאָס הַאָט אָנוּ נַעֲמָהָן צְוַיְּעַב זַיְּן שְׁוֹאָנְשָׁד דַּעַם רַעַסְטָאָר דַּאֲטָאָר; אָנוּ עַרְשָׁת אַוִּיפְּן דְּרִיטָעַן טָאגְן האָכָעַן טָרְזָר זַיְּ דְּרַעְשָׁלָאָר גַּעַן צָס פְּרָאַפְּסָאָר רְוִיְּטָנָאָגָּל, וּאָס אַיזְׁ גַּעַוְעַן אַזְּיִי פְּרִינְדָּלִיךְ אָנוּ הַאָט אָנוּ צְוֹנְעָנוּמָעַן אִיטְּלִיכָּעַן, בְּעַזְוָנְדָר אָנוּ חַאָט אָנוּ פְּעַרְשָׁיְבָעַן אִיטְּלִיכָּעַן אַיְּזָן אַנְדָּר בַּאַד. מִיְּן חִיהָ-עַטְלָעַן הַאָט עָרְאָפְּנָסְטָמָט שִׁין פְּרָאַנְצָעָנְסָכָאָר, דַּי מַהְמָּעַט נַחְמָה — שִׁין כָּאָרִיעָנָה. באָר, אָנוּ מִיךְ — קִיְּן קָאַרְלָסְבָּאָה.

ארויס טונ'ס פראפערסאָר דויטנאגעל, זענען מיר געבליבען שטעהן אלע דריי, געוקט אינס אויף דאס אנדערע אַהן ווערטער, ווי איינער רעדט : "וואָס טהוֹט מען אִיצטער?" אָון ס'אייז געבלֵיד בען, מיר זאלען זיך אַיּוֹן עזה האַלטען מיט'ן דאָקטָאָר זילבערטען רען. אָון אַזְוִי ווי דער דאָקטָאָר זילבערטשערען נעמֶט אִיצטער נישט צו, בעדראָפַע מען אַנקומען צום קאמיסיאָנער פון לאַכְמְפָעַן גלעוער אָון אַבָּאַזְוּרָעַן. נאָר אַזְוִי ווי מיר וויסען נישט, וואָו ער זיצט, אַיז געבליבען, מיר זאלען זיך דורךעהן צום רעסטָאָרָאָטָאָר.

— נו, וואָס הערט זיך? — מאָכָט ער צו אָונָן.

— וואָס זאל זיך הערען? — זאנען מיר. — אַיעָר שׂוֹוָאנָעָר האָט אָונָן געקוּלְעַט, אלע דריי געקוּלְעַט!
אוֹן מיר האַבָּעַן אַיהם דערצעהלט, אָזוֹ דער פראָפָעָסָאָר האָט
אוֹנוֹ געשיקט אַיְתָּלְיבָּעַן בעזונדרער אַיּוֹן אַיּוֹן אַנדער באָה.
— דאס אַיז נאָר? נו, וואָסְזַע אַיז? — זאנט זיך דער רעם-
טָאָרָאָטָאָר נאנַץ קָאַלְטָבְּלוּטַן.

— אַ חֲכָם אַיהֲר זִוְיט! — מאָכָט צו אַיהם חַיְה-עַטָּל. — דעַ
רוֹף בֵּין אַיך געוקומען אַהֲרָר מִיט מִין מאָן, מַע זָאָל אָונָן צַעַשְׁיָה
דען, פַּיך קִיּוֹן לִיסְיָי, אַיהם קִיּוֹן סְטְרִיסְיָי
— בערוהיגען זיך זיך, מאָדָאָט! — מאָכָט ער צו אַיהֲר. — פָּוֹן
פָּרָאַנְצָעַנְסְּבָּאָד קִיּוֹן קָאַרְלָסְבָּאָד אַיז נָאָר נִישְׁתָּאָזָא וּוּוִיטָע שְׁטָרָע
סָע; צֻוּיְדָרְיוּ שְׁטוֹנְדָעַן רַיְזָע, נִשְׁתָּמָעָה. וּוְילָט אַיהֲר, פָּאַהְרָט
אַיהֲר זיך דורך צו אַיעָר מאָן; וּוְילָט אַיהֲר, פָּאַהְרָט זיך דורך
אַיעָר מאָן צו אַיך.

— אַ דָּאָנָּק אַיך פָּאָר דער עַזָּה! — זאנט צו אַיהם חַיְה-עַטָּל
שׂוֹיָן מִיט בָּעַם. — אַיהֲר זָאָלֶט דערלְעַבָּעַן אָנוֹאנָעָן בעסְטָרָע בְּשָׂרוֹת
אוֹן געבען פְּלִינְגָּרָע עַצּוֹת.

— דָאָרָט אַיז קָעָר, בַּיְ דַּי לְאַקְשָׁעָן! — לְעַנְטָדוֹ צו אַסְנוּטָעַל
די מָהָמָע נְחַמָּתָה. אָון דער רעסְטָאָרָאָטָאָר אַיז זיך מְכַבְּד אָון זאנט
צו אַיהֲר, אָזוֹ "מִיט מַאֲרָקְיְוּבָּעָר אַיז ער קִיּוֹן מְחוֹתָן נִישְׁתָּאָזָא" ... פָּעָרָה
דרוֹסְט דאס מִין חַיְה-עַטָּלָעַן, אָון זיך זאנט צו אַיהם, אָזוֹ דַּי דָזְוִינָעַ

נארכ-אידינע איז איהרע איזן איגונגען מוחמע און קומט ארוייס פון א סך א שענערען יהום, ווי ער מיט זיין רעסטאראן, און אפילו מיט דעם שענעם שוואנער זיינעם, וואס טראנט אדרום לא-מענגלוער-

לעך מיט אבאושורען איבער די הייזער אויפ צו פערקייפען...
קומ ! — זאנט זי צו מיר. — לאmir בעסער עסען לייעז איער, אידער זיך באגעגעגען מיט אזעלכע גראבע לוייט, וואס רעדען בלומדשט אויף דיטש און נארען אויס אונזערע רוסישע ערבי-לעך.

די גאנצע צייט, וואס מיין חיה-הטעל האט איהם געוזידעלט, האט איהם נישט געהרט ; נאר די לעצטוע ווערטער "רוסישע קער-בלעך" האבען איהם אזי צעקסט. איז ער האט זיך אונגעזונדען מיט א העלייש פיער, אונגעפאלען אויפ אונז, ווי א ווילדע היה, געד ווען נרייט אונז דורך צו זיין — וואס טוינ איזיך, מיר זענען פונס רעסטאראן קוים ארוייס מיטן' לעבען, און מע האט אונז אורייס בענלייט שען, מיט כבוד, נאכגעשריגען אויפ דער נאס און געמאכט מיט קולאקט : — "רוסישע שוינגען ! רוסישע שוינגען !"

נאר דאס בעסטע האבען מיר געהאט דערנאנך, שפעטהר, אינס האטעל. דארט האבען מיר געהאט א פערביבונג פונס שוואנגער זיינעם. דער קאמיסיאנער פון לא-מענגלוער און אבאושורען האט אונגעקלאפט צו אונז איזן דער טיר אריאן, אריינגעקמען מיט נאר איניעם א דיטש, אויך מיט א צילינדר, נאר אהן א טענדיעווע רענדיע, און האט אונז געפרענט : "אויף וואס פאר איזן אופן האבען מיר זיך ערלווכט איהם צו בעלערינגען הינטער די אויגען ?" ... בשעת מעשה האט ער געלאפט מיטן' שטפען אין טיש אריאן און איז געוען אזי רויט, איז איך האב מיך דערשראקטען, אונגעחויבען מורה האבען פאר קלעפ, א קשייא אויפ א מעשה : וואס א דיטש

פאו בי זיך איז וויען ?

ニישט אזי האט אבער בעקלערט די זיך די מוהמע נחמה פון אצעלאם. זיך האט זיך, אפנימ, ווינציגוואס איבערונגעראקטען פארין דזאיגען דיטש. האט זיך אויפגעחהapt פונס ארטן איז צייד

געשפּוֹרְנוֹגֶן צו איזום גַּלְיִיךְ אֵין פְּנִים אֲרִין, זַיךְ גַּעֲנוֹמָעַן מִתְּבִּירַע הענד בי דַּי זַוְּטוּן אָזֶן האַט אַיְזָנָגָע' לְוָרְדָּט אַ צָּעֵד טָעֵל, אָזֶן דּוֹקָא אַוִּיפְּ פְּרָאַסְטָ אִידִּישׂ :

— חַעַר נַאַר אַוִּים, דַּו קְרוּדְיוֹטַשׁ, דַּו שָׁוְתָה בְּן פִּיכְחַאלָא, דַּו לְאַכְפּוּנְגְּלָאָזֶן, אַיְיךְ וּוּלְ מִיר נַאַר אַ מַעַשָּׂה אַנְטָהָן! דַּו מִינְסָט דָּאָךְ אַוְרָאָי, אָזֶן מַעַה האַט זַיךְ דְּעַרְשְׁרָאַקָּעַן פָּאָר דִּין טַעַנְדוּוּרְעַעַן-דָּעַ מִיטַּן שְׁוֹאָרְצָעַן קוֹיְמָעַן, וּוּאַסְטַ דַּו טְרָאַנְסָט אַוִּיפְּן? סָד הַכְּלָה האַסְטָ דַּו דָּאָךְ בַּי אָזֶן אַוִּיסְגָּעָנָאָרָט דַּי עַטְלִיבָּעַ פָּאָר נִילְדָּעַן אָזְמוֹסָט אָזֶן אָזְמַנִּישָׂת, וּוּי אַ פְּרָאַסְטָרָר מַאַשְׁעָנִיקְ! דַּו מִינְסָט. מַעַן וּוּיְסָט נִישָׂת, וּוּרְ דַּו בַּזְּוּט. דַּו אַפְּנָעַרְיָסְעַנְעַר דְּלָפָן, דַּו נַאַזְעַטְעַר כְּתְרִילְיָקְ? גַּעַהַסְטָ נִישָׂת אַוְעָקְ? אַט פָּאָהָר אַיְיךְ אֲרִין צָו דַּיר אִין פְּנִים אֲרִין אָזֶן פְּלִיָּק דַּיר אַוִּים דָּאָס בַּעַרְדָּעַל עַד פְּרוֹתָה אַחַת, פָּאַרְשְׁטָעַהָּסָט דַּו מִיךְ, וּוּאַרְוּם אַיְיךְ הַאָבָּשׂ שְׁוִין אַוִּיפְּ מִין לְעַד בְּעַן גַּעַפְּאַטְשָׂט אַזְעַלְכָּעַ לְיִיטָּה, הַעֲרָסָט דַּו, וּוּאַסְטַ דַּו וּוּסָט זַיךְ בַּי זַיְבַּאְלָטָעַן אִין קַעְשָׁעַנְעַ! וּוּאַסְטַ אַיְהָר, אַיְיךְ בַּעַט אַיְיךְ אַוִּיפְּ דַּעַם מַשְׁוֹגְעָנָעָם דִּיטְשָׂ מִוט דַּעַם לְאַקְשְׁזַעְזַעְפָּאָפָּ, אַיְיךְ וּוּלְ מִיר נַאַר אַ מעַשָּׂה אַנְטָהָן! ... פָּאָלָגְ מִיךְ, נַעַם דַּעַם וּוּגָן, וּוּסָט דַּו בַּעַסְעַר מַאַכְעַן! ...

• • • • • • • • • •

אַיְיךְ וּוּיְסָט נִישָׂת, צִי עַר האַט זַיךְ טָאָקִי אַיְבָּרְגָּעַרְשָׂרָאַקָּעַן פָּאָר דַּעַר מַהְמָּעַ נְחַמָּה, וּוּלְכָעַר האַט אַוִּיסְגָּעָנָהָעַן אִין דַּעַר מִינְסָט. וּוּי אַ צְּעַרְיִיצְטָעַ סְפָּאַלְאַשְׁעַטָּע הַוּהָן, וּוּאַסְטַ אִין נְרִיָּת אַוִּיסְגָּרְאַכְלָעַן אַיְיךְ דַּי אַוְגָעַן, צִי עַר האַט גַּלְאָט נִישָׂת גַּעַוְאָלָט הַאָבָּעָן צַו טָהָוָן אַיְין וּוּיְעַן מִיט אַיְדָיָנָעַ פָּוָן אַצְעָלָעָם — מִין דִּיטְשָׂ מִיט דַּעַר טָעַנְעַד דַּעַוְוּרְעַנְדָּעַ האַט גַּעֲנוֹמָעַן דַּעַם צִילְנְדָעַר אִין דַּי הענד אָזֶן דַּי פִּים אַוִּיפְּ דַּי פְּלִיְּצָעַם אָזֶן האַט גַּעַמְאָכָט פְּלִיְּתָה נַאַר אַוִּיפְּ אִין אַנְדָּעַר אָוָפָן, אַ שְׁטָאַרְקָעַן קְלָאָפָּ גַּעַתְהָאָן מִיט דַּעַר טִיר אָזֶן אַוִּיפְּ יַעַנְעַר זַיְטָ שַׁוּעַל גַּעַבְעַנְשָׂת אָזֶן מִיטַּן גַּעַוְיָסָעַן נָאָמָעַן „רוֹסִישָׂ שַׁוְּוִיָּהָעַן“, וּוּאַסְטַ מִיר זַעַנְעַן צַו דַּעַם שְׁוִין אַזְוִי צְוַגְעֻוְהָנָט גַּעַוְאָרָעַן,

אשטיינער, ווי מיר זענען געוועהנט צו אַ "גוט מאָרגען, גוט יאהָה".
 פון דעם-אַלט אָז האָב אִיך אַנגעה הייבען פֿאָר דער צוּהמָע נחַמְתָה
 פון אַצְעַלעַס האָכָבָן דֶּרֶךְ-אָרֶץ. ווי אַיז בֵּין אָנוֹן בִּירְדַען געוואָרְעַן
 אָן דִּי אוּנְגָעַן העכָּר מִיט נִיעַן-אָזְנִיעַנְצִיג פֿרָאַצְעַנְמָ אָן ס'אַיז
 בֵּין אָנוֹן גַּעֲבַלְיַבָּעַן, מִיר זָאַלְעַן זֶיך מִיט אִיהָר אָונְטָעַרְוָתָעַנְס שְׁוִין
 טָאַפִּי מַעַהָר נִישְׁט צָעַשְׁיַידָעַן.

מַרְיַעַן-בָּאָד

שׂוֹשֶׁן קִין רָאָמְזָן, נָאָר אֲ פָעָרְפָּלְאָנְטָעָנִישׁ צָוִוִישׁעַן
צָוִוִישׁעַן שְׁטוּדָת : וּוֹאָרְשָׁא אָוָן מַרְיַעַן-בָּאָד, דָוָרָךְ 36
בְּיוּוּלָה, 14 לֵיעַכְעַטְעַלְעַד אָוָן 46 דָעַפְעַשְׁעַן.

נְשָׁרֵבָען אַיִן יָהָר 1911.

סָאַרְיַעֲנְבָּאָר

.1.

בעלצי קורלענדער פון בערליין צו איהר מאז שטעה קורלענדער אויף די נאלאווקים
איין ווארשאָ.

לבעלוי היקר מוהר"ר שלמה נ"ג.

איך קומ דיר צו מעילדען, איז דערוויל בין איך נאך איין בער-
ליין אוון וועל ערשת קאנגען ארויספֿאַהָרָעַן קיון מארייענְבָּאָר הלואַי נאך
שבת. איך דאָרָפּ מִיךְ פֶּאָר דיר נישט בערענטפֿערען, נאך דו קאנסְט
מיר גלויבען, איז איך בין כל נישט שוֹלְדִּינְג, ווֹאָס ס'הָאָט זִיךְ אָזְוֵי
געמאָכָט, איז איך זאָל מִיךְ פֶּרְהָאָלְטָעַן איין בערליין אַ גָּאנְצָע ווֹאָך
צִוְּיט. איז דו ווּסְט אַוְיסְהָעָרָעַן בַּיּוֹן סֻוֹף אלְסְדִּינְג, ווֹאָס איך האָב
דאַיְבָּרָעָנְטָרָאָגָעַן, ווּסְט דו אַלְיַיְן זָאנְגָעַן, איז מע קאָן נישט אַוְיסְ-
רעָכָעָנְעַן אַ זאָךְ אוֹיפּ צופְּרִיהָעַר. "אַ מעַשׂ טְרָאָכָט אָוָן גָּאטְ לְאָכְטָן".
אָזְוֵי איין די מעשה:

איך האָב גַּעֲרָעָכָעַן צו פַּעֲרָבָּעָנְגָעַן איין בערליין מעהָר נישט,
או איין טָאגּ, העכְסְטָעָנְס — צְוּוֵי. ווֹאָרוּם ווֹאָס דָּאָרָפּ גַּעֲרָבָּעָרָעַן
זַיְן בַּיִּים פְּרָאָפְּעָסָאָר? ווֹאָלְטָן גַּעֲוָעָן גּוֹטְן. ווֹעַן איך ברענג אַרְאָפּ
דעַם פְּרָאָפְּעָסָאָר צו זִיךְן. האָב איך מִיר אַבְעָר אַיְבָּרָעָנְלְעָנְטָן: צו
ווֹאָס זאָל איך דיר אַוְיסְבָּרָעָנְגָעַן אַיְבָּרָעָנְגָעַן דְּרִוִּיסְגִּינְגָּן מַארְקָן, ווֹאָס
קָאנְגָעַן צְנוּץ קָומָעַן אוֹיפּ עַפְּסִים אַנְדָּעָרְשָׁן? איך הָעָר אָזְוֵי אוֹיךְ אַפְּטָ-
מָאָל פָּוֹן דִּיר, אַזְוֵי עַמְּתָּאָוּעָק אַ סְּךְ גַּעַלְדָּה, אָוָן די צִוְּיט, זָאנְסְטָן

דו, איזו איצט אויך נישט אין בעסטען, אונ נאך כדומה אזעלכע אונצוהערענישען הער איך פון דיר... און מהמת דעריבער האב איך שווין נישט געוואלט פערפאההרען אין יענעט האטעל אויך דער פריעדריבשטראסע, וואס מיין קרובה חוה/^{לע} האט טיר געהאט אויפגעשריבען. ווי קאן איך מיך גלייכען צו חוה/^{לע} טשאפעניך? חוה/^{לע} מעג איסברענגען זיין פועל זי וויל, וועט איהר קינעער נישט זאגען, ווארום חוה/^{לע} איזו נישט דאס צויזיטע וויב ביי איהר מאן, איזו ווי איך, און איהר מאן האט נישט קיין קינדער פונ'ם ערשותען וויב, איזו ווי פיין מאן, און בערעל טשאפעניך ציטערט נישט איזו איבער/^{לע} גראשען, ווי דו, און האט נישט מורה בליבען איזו אראמעמאן אויף דער עלטער, ווי דו האטס מורה. איז מײַן נישט, חיללה, קיין זאך, איך זאג עס גאנץ ערנסט, איז איך וויל דיר נישט איסט ברענגען קיין איבערינס, און מהמת דעריבער האב איך מיך אפֿ געשטעטלט דארט, וואו אלע אונזערע נאלעוקער שטעלען זיך אפֿ, בי דער פערעלצוויג. דאס איז אידינע איז אלמנה, זעהר א זואהלא בעלהבּית/^{טע} איז איזן עהראליכע, קאכט איסגעציזענען און נעבט נישט טיעיר, און ס'אייז נישט וויט פון אומעטום. פאר צעהן פעניג בייזט דו אויף דער לייפציגער שטראסען, בי וורטהיימער/^{ען}, און ווי איז דאס מעגליך זיין איז בערלון און נישט אריינגען אויף א מינוט צו וורטהיימער/^{ען}? דו זאלסט זיין איז מאל בי וורטהיימער/^{ען}, זאלסט דו אלין געוגט, איז ס'אייז אונמעגליך. דעם נאמען וורטהיימער האב איך געהערט נאך איז ווארשאָ. נאך איך האב מיר קיינמאָל נישט פֿאָרגנעם-טעלט, איז עס קאן זיין אויף דער וועלט איז מײַן געווולבּ. וואס זאל איך דיר זאגען, בעלי היקר? עס לאָזט זיך נאך נישט בעשרייבען! וואס איזן אויג קאן זעהן און וואס א מoil קאן רעדען! און מענשען — א שפֿילקע נישט דורךזווארד-בען! און אלסדרינג בויל הוויל, פונקט די העלפט געגען די מקהיבּ, וואס בי אונז אויף די נאלעוקים. שטעל דיר פֿאָר: צויזי מאָראָק א טויז נאָזטיכְלעָד! אָרדער פֿאָר אָכְט און נייענצעין פֿעניג אָ פֿאָר זאָקען זידענען, וואס דו וועט זיין נישט קויפֿען בי אונז פֿאָר קיין

דובעל מיט צווארנץיג. צי, אשטיינגר, פֿאַר אַכְט אָוֹן זעכציג פֿעַנְצִיב
 אַ וְאַנְדוֹזִינְגֶּר — נו, קָאָן מֵעַן לְעַבְעָן? אַיךְ רַעֲבָעָן, אָוֹ גָּאָט וּוּט
 הַעֲלְפָעָן, אַיךְ וּוּלְ פֿאַהְרָעָן צְוִירִיק אֲהִים גַּעֲזָונְדָעָרְהִיהִיד, זָאַל אַיךְ
 פֿאַהְרָעָן וּוּיְעַדְרָעָר אַיכְבָּר בְּעַרְלִין, נִישְׁתָּאַבְּרָעָר וּוּיְעָן, — וּוּיְעָן אַיִּה,
 זָאַגְטָמַעַן, אַחַעַק, אַפְּסְטָקָע אַקְעָגָעָן בְּעַרְלִין — אָוֹן עַרְשָׁת דַּעַמְּאָלָט
 זִיךְ אַרְיִינְחָאָפָעָן צַו וּוּרְתָהִימְעָרָעָן אָוֹן מִיט אַרְיִינְעָם קָאָפְּ זִיךְ
 אַ נְעַם טָהָוָן אַיְינְקִיפָעָן אַיִּין בְּעַלְ-הַבְּתִישְׁקִיט אַרְיִין אַלְסְדְּרָגָן, וּוּאָסָם
 מַעַדְרָאָפָע: אַבְּיָסָעָל גַּלְאָזָוָאָרָגָן אָוֹן אַבְּיָסָעָל פֿאַיְאָנָס אָוֹן אַנְדְּרָעָע
 שְׁטוּבִּיזְאָכָעָן. הַיִּינְט זִירְעַנְשְׁטָאָפָע אָוֹן מַעַבָּעָל אָוֹן פֿעַרְפָּוּמָעָן. פֿאַר
 דָּעָרָגָן זְאַלְסָט דָּו קִיְּין יִסְוְרִים נִישְׁתָּאַבְּעָן. אַיךְ וּוּלְ מִיד
 שְׁוִין מַסְתָּמָא אַיִּין עַצְּחָה גַּעֲבָעָן. חַוְּהַלְעָטְשָׁפְּנִיק פֿיְהָרְטְ-אַרְיִיבָּרָעָר
 אַלְעָל יַאֲהָר גַּאנְצָעָטָפָעָן. דָּרְרוּוֹיָל הַאָב אַיךְ מִיר נַאֲךְ כְּמַעַט:
 נַאֲרְנִישְׁתָּמָעָן גַּעַקְוִיפָּט, אַוְיָסָעָר אַבְּיָסָעָל וּוּשָׁע. אַ פֿאַר זְוּמְעַרְדְּגָן יַאֲךְ
 נַאֲךְ אַחַטְעָלָעָן, אָוֹן אַשְׁלָאָפְּרָאָק פֿוֹן הַוְּלָעָטְשָׁעָגָעָם, אַ הַאֲלָבָעָט
 אַוְנְטְּעַרְשְׁתָּעָטָפָעָלָעָר, אַ גְּרִינְעָם זִירְעַנְשִׁירָם, הַעַנְטְּשָׁקְעָלָעָר,
 שְׁפִיצְלָעָךְ אָוֹן פֿרְיוּלָעָר מִיט נַאֲךְ אַזְעַלְכָעָזָעָן, וּוּאָסָם אַיךְ מַוְּזָעָם
 הַאָבָעָן קִיְּין מַאְרִיעַנְבָּאָד. אָוֹן וּוּיָיל אַיךְ בֵּין שְׁוִין גַּעַוְעָן בֵּי וּוּרְדָעָר
 טְהִימְעָרָעָן, הַאָב אַיךְ מִיךְ נִישְׁתָּאַבְּנָט גַּעַקְאָנְטָט אַיְינְהָאַלְטָעָן אָוֹן גַּעַהְיִיָּה
 סְעָן אַיִּזְרוּעָם אַרְיִינְפָּאָקָעָן אַהֲלָבָטָעָן טְוִיזְטִיבָּר מִיט צְוִיָּה
 טְוִיזְטִיבָּר מִיטְעַוְוְטָלָעָר מִיט אַמְּשִׁינְדָעָל אַוְיָפָע צַו שְׁלָאָגָעָן פֿוֹטָעָר. אַיךְ
 הַאָב חַרְתָּה, וּוּי הַיִּנְטָעָן מִיר, וּוּאָסָם אַיךְ הַאָב דִּיר נִישְׁתָּאַבְּנָט גַּעַפְּלָגָט
 אָוֹן נִישְׁתָּאַבְּנָט מִיטְגָּנוּמָעָן נַאֲךְ אַ פֿאַר הַונְּדָעָרְטָעָר. אַ גְּרוּסָע נַאֲרִישָׁד
 קִיְּיט פֿוֹן מִיר, וּוּאָסָם אַיךְ הַאָב מִיךְ גַּעַוְאָלָט אַוְיָסְפִּינְגָּעָן פֿאַר דִּיר,
 אֹו אַיךְ בֵּין נִישְׁתָּאַבְּנָט אַזָּא גְּרוּסָע אַוְיָסְבָּרְעָנְגָּעָרָן, וּוּי דָו מַיְינָסָט. אַ
 סְךְ מַעְהָר מַצְחָה גַּעַוְעָן אָוֹן וּוּרְתָהִימְעָרָעָן, אַיְידָעָר אַינְסָט דַּאֲךְ
 טָאָר, אַוְיָסְטָרְעָנְקָעָן זָאַל עַד דָּאָס! נַאֲךְ אַיִּין בְּעַרְלִין הַאֲטָט מִיר גַּעַד
 פֿעַהְלָט אַ דַּאֲקְטָאָר! קָאָרגָן הַאָבָעָן מִיר דַּאֲקְטָוְרִים אָיִן וּוּאַרְשָׁאָר!
 מַאְחָל דִּיר, דִּי בְּעַרְלִינְעָר דַּאֲקְטָוְרִים וּוּאַלְטָעָן שְׁוִין גַּעַמְעָט וּוּאַרְטָעָן.
 בְּיוֹ אַיךְ וּוּלְ זַיְיָ שִׁיקָעָן רַוְפָעָן. אַיִּוֹ אַיכְבָּר בְּעַשְׂעַרְתָּ אַיִּין אַוְמְנָלִיכָּט
 וּוּעַסְטָט דָו חַדְעָן.

איך בין נאר געטומען צו פאהרען אויף דער סטאנציגע, וואסיך זאג דיר, בי דער פערעלצוויג, נאר נישט צייט געהאט זיך איזומצווואשען און אנטהון, ווי עס געהער צו זיין, האט מען מיך שיין א נעם געגעבען: וואס פאר א דاكتאר איך וועל מיר הייסען ברענגען? זאג איך: "ערשטענס, ווער האט איזיך געאנט, איז איך דארף א דاكتאר? זעה איך דען איז איזו שלעכט, וואס מע דער קענטט עס אויפֿן פנים? און צויזיטענס, זאג איך, האב איך פון דער הים איין אדרעס אום פראפעסאר". רופט זיך און צו מיר אייר נער עפֿים איין אלטער בחור מיט א נאו, וואס סע ואקסט אויף איהר וויימבערלעך: "האט קיין פראיבעל נישט, זאנט ער, מאָזט, וואס איך וועל איזיך זאנען. אט וויל, זאנט ער, איהר האט איין אדרעס צום פראפעסאר, מוטז איהר זיך פריהער זעהען, זאנט ער, מיט'ן דاكتאר. ווארום ס'אייז גרויסע נפקא-מין, זאנט ער, פון דעם וואס א יה ר ווועט זאנען דעם פראפעסאר, בייז, זאנט ער, דער דاكتאר ווועט איהם, זאנט ער, זאנען אויף זיין דاكتאר-לשונן". לאזוט זיך איז, צו אט דער אלטער בחור מיט דער רויטער גאנז וואהנט טאקי בי אט דער אלמנה פערעלצוויג, וואס איך זאג איז, און ער איז א קאמיסיאנער פון דاكتוריים, דאס הייסט, ער פערגעט זיך דערמייט, וואס ער ברעננט-אראָפּ א דاكتאר, איז מע דארף, און דער דاكتאר ברעננט שווין אראָפּ דעם פראפעסאר, אדרער ער פיהרט שווין אָפּ צום פראפעסאר אהוים. געב איך זיין אנטזעהר-ניש, איז מיך פיהרט מען נישט. "איך בין נאר, זאג איך, נאט זיך דאנס, אויף איזו פיעל קראָפּטיג, איז איך קאָן נאר געהן א מייל צורפּס". רופט זיך און צו מיר דער קאמיסיאנער מיט די וויימבער-לעך: "כאנדאָם! בי מיר האט איהר, זאנט ער, נע'פּועלט, איז איהר קאנט געהן דריי מייל צורפּס. נאר איך דארף איך זאנען פריהער, איז ס'אייז ארויסגעוואָרטען, זאנט ער, איזער טרחה. א בערלינער פראפעסאר, זאנט ער, איז איהר קומט צו איהם אליאין אהן אָדاكتאר, החלט ער איזיך נישט מעהה, זאנט ער, ווי אָהאלבע מינוט, פִּידְפָּא, אָקְלָאָפּ מיט'ן פִּינְגְּרָאַ, אִינְסְ-צֻוּיְידְרִי, אָן —

אראָפּ פֿון מאָרָק. פֿערטִיג. אָוֹן אָז אַיהְרָ קֶומְטַ, זָאנְטָ ערַ, מִיטַ
איּוּעַ דְּאַקְטָאָר, אַיז נָאָר אַנדְרָעַ וּוּרְטָעַר. אַ דְּאַקְטָאָר קָאָן ערַ
ニישט אַפּוֹזָאנָעַן. אַ דְּאַקְטָאָר מָזוֹ ערַ אַוִיסְהָעָרָעַן. האָט אַיהְרָ שְׂוִין,
זָאנְטָ ערַ, פֿערְשְׁטָאָנָעַן, צִי נָאָךְ נִישְׁטַ?..."

אוּווִי לְאָנָגָן, אוּווִי בְּרִיטִיט, ערַ האָט מִיר אַרְאָפּגְּנָעְבָּרָאָכְטַ דְּעַם
דְּאַקְטָאָר. אַיז מִיר דָעַר דְּאַקְטָאָר אַפְּיָלוּ בָּאָלְדַ נִישְׁטַ נְעָפְעָלָעַן אַיז
שְׁלִיעָר. ערַ קֶופְטַ נִישְׁטַ אַיז דִּי אַוִינָעַן אַרְיִין, האָט קִין צִיּוֹתַ נִישְׁטַ,
אָוֹן רָעדְטַ מִיטַ אַ קְוּוֹיטַשַּׁ. האָט עֲפִים לְיעַבְּ אַ דְּאַקְטָאָר, וּוּאָסַ קֶופְטַ
ニישט אַיז דִּי אַוִינָעַן אַרְיִין אָוֹן רָעדְטַ מִיטַ אַ קְוּוֹיטַשַּׁ?

אוּיסְגְּנָעְפְּרָעָנָט וִיךְ בֵּי מִיר, וּוּרְטַ ערַ אָוֹן וּוּסַ אָוֹן וּוּעַן. אָוֹן גָּוַטַּ
בְּעַטְרָאָכְטַ מִיר פֿון אַלְעַ זְיִיטָעַן, אַיז ערַ אַ בָּעֵלָן נְעוּוֹן, דָעַר קְלָנוּר
דְּאַקְטָאָר, מִיד אַוּוּקְלָעָנָעַן אַיז בָּעַטַּ, אַיךְ זָאָל אַיִּהָם לִנְגָּעַן בֵּי מָאָרָ
גָּעַן. מָאָרָגָעַן וּוּטַ ערַ מִיר, זָאנְטָ ערַ, נָאָךְ אַ מְאָלַ בְּעַטְרָאָכְטָעַן.
אָוֹן עָרְשַׁטְ דְּעַמְּאָלַט וּוּטַ ערַ מִיר, הַיִּסְטַ עַם, זָאנָעַן, צִוְּוּסַ פָּאָר אַ
פְּרָאָפְעָסָאָרַ ערַ זָאָל מִיד מְעַלְדָּעַן. דָעַרְהָעָרט, אָז ערַ וּוּילְ מִיד אַוּוּמַ
לְעָנָעַן. האָבָ אַיךְ אַיִּהָם אַוִיפְעָנְקָלְעָרָט, אָז פֿון אַוּוּקְלָעָנָעַן מִיד זָאָל
ערַ פֿערְגְּנָעָסָעַן. אַיךְ בֵּין נִישְׁטַ גַּעֲקוּמָעַן, זָאנְ אַיךְ, קִין בְּעַרְלָיִן לִנְגָּעַן.
אַיךְ דָאָרָפְ זְיוּן, זָאנְ אַיךְ, בֵּי וּוּרְטָהִיּוּמָעַרְעַן, אָוֹן דָאָרָפְ זְיוּן בֵּי
טִיטְצָעַן, אָוֹן וּוּלְ, זָאנְ אַיךְ, זְיוּן אַוּמָעָטָם. אַוִיבַ ערַ וּוּלְ, זָאנְ אַיךְ,
קְמוּמָעַן מָאָרָגָעַן, מָעָגַ ערַ קֶומְעַן, נָאָר מִיד אַוּוּקְלָעָנָעַן אַיז בָּעַטַּ —
דָאָסַ, זָאנְ אַיךְ, וּוּטַ נִישְׁטַ גַּעַהַן!... ערַ האָט גַּעַמְיִינָט, אָז ערַ האָט
אַגְּנָעְמָדָרָפָעַן אַוִיפְ אַ יְאָחָנָעַ פֿון דִּי גַּאֲלָעוֹסִים אָוֹן וּוּטַ בֵּי אַיהְרָ
צִיהָעַן מָאָרָקָעַן! אַיךְ האָבָ בָּאָלְדַ אַרוּסְגָּעָזָהָעַן, אָז סְאַיז נִישְׁטַ
קִין דְּאַקְטָאָר, נָאָר אַ פֿיאָזָוקָעַ. וּהְרָאָיהָ, אַט וּוּסַטְ דַּו הָעָרָעַן, וּוּסַטְ
אַ בלְוָטְצָאָפְעַרְ קָאָן! דִּי חָאָר שְׁטָעָלָעַן זִיךְ קָאָפּוּרְ!

אוּוִיךְ אַין דָעְרָפְרִיהָ, אַיךְ קָוַם מִיטַ אַיִּהָם צָוֵם פְּרָאָפְעָסָאָרַ, לְאָזָט
זִיךְ אַוִים, אָז סְאַיז נָאָרָנִישְׁטַ דָעַר פְּרָאָפְעָסָאָרַ, וּוּסַטְ כּוֹהֶן' לְעַטְשָׁאָפְדַ
נוֹסַקְ האָט מִיר בְּעַרְשְׁיְובָעַן. סְאַיז נָאָר אַיז נָאָדָעַרְ פְּרָאָפְעָסָאָר אַוִיפְ
נָאָר אַנדְרָעַ שְׁלָאָפְקִיְיטָעַן. דָאָסַ בֵּין אַיךְ גַּעַוְאָהָרַ גַּעַוְאָרָעַן עֲרַשְׁתַ
נָאָכְדָעַבְ, אָז מִעַ האָט מִיר גָּוַטְ אַגְּנָעְמָוֹטָשָׁעַט, אָז מִיר זָעָנָעַן אַרוּסַ-

געגאנגען פון דארטען און געוועצט זיך פאהרען. האב איך געמיינט, מיר פאהרען אהיים ; צום סוף לאוות זיך אויס, אzo מיר פאהרען צו נאך א פראפעסאָר, און וויעדר נישט צו דעם פראפעסאָר, וואס אָרְטַּמִּין. צו אָפְּרָאָפְּעָסָאָר אַיִּין אֲשֶׁרְתָּאָמֵן דער מִיכְּן נאָרְטַּעְנָה בְּרָאָכְּטָה צו פְּהִירָעָן ! ווּרְאָרְטַּמִּין דְּאָרְטַּמִּין מְסֻתְּמָה רְעַכְּטָה אַוְפְּנַעַרְאָכְּטָה אָוְן הַוִּיבָּן צו גְּנוֹאַלְדָּעָוָעָן. עַנְטָפָעָרָט מִידְרָעָר דְּאָקְּטָאָר מִיטְזִין קוֹוִיטְשִׁין קְוִילְבָּעָל, אָזְוִי אַיִּיךְ בֵּין נִישְׁתָּאִין וּוּאָרְשָׁאָאַוְיָף דַּי נַאֲלָעוּרִי קִים, אַיִּיךְ בֵּין אַיִּין בָּרְעָלִין, אָזְוִי אַיִּיךְ זָאָל נִישְׁתָּאִין קִיְּוָן לְאַנְגָּעָן טָעָנוֹת, אָזְוִי דַּעַר הָאָטָה קִיְּוָן צִיְּוָת נִישְׁתָּאִין, אָזְוִי דַּעַר וּוּוִיסָט בְּעֵדָה, צו וואָס פָּאָר אָפְּרָאָפְּעָסָאָר אַיִּיךְ דַּאֲרָפָּה ! הָאָטָה דַּו עַפְּסָים צו אַיִּיהם ? אָזְוִי אַט אָזְוִי, וּוּי אַיִּיךְ זָאָג דִּיר, זְעַנְעָן מִיר אַוִּיסְגָּעוּן, לְאָזְוִי זִיךְ דִּיר דְּאָכְּטָעָן, בֵּי דָרְיִי פְּרָאָפְּעָסָאָרָעָן, אָזְוִי אַלְעָן דָרְיִי פְּרָאָפְּעָסָאָרָעָן, נַלְיָיךְ וּוּי זַיְוִי וּוּאַלְטָעָן זִיךְ אַוִּיסְגָּעוּן, הָאַבָּעָן גְּעוֹאנְטָאָלָעָן, אַלְעָן אַיִּין קָוָל : «מַאֲרִיעַנְבָּאָד !» — וּוּי בָּאָלְד אָזְוִי, צו וואָסָעָר אַכְּפָּרָה הָאָב אַיִִיךְ בָּעַדְאָרְפָּט דַי פְּרָאָפְּעָסָאָרָעָן, אָזְוִי נאָרְטַּמִּין דַעַר צו ? מַאֲרִיעַנְבָּאָד הָאָב אַיִִיךְ דַּאֲרָק גַּעַהְעָרָט נאָרְטַּמִּין וּוּאָרְשָׁאָאַר. קָוָץ, שׂוֹלְדִּין גַּעַוּוּן דַעַם רֹוח אַגְּנָג — פָּאָרְפָּאָלָעָן.

געקומען אהיים, בֵּין אַיִּיךְ גַּעַוּוּן אָזְוִי אַוִּיסְגָּעוּן אָטָה מִיד קִים גַּעַהְעָלָטָעָן אַוִּיפְּנַעַמְּטָעָטָעָן, אָזְוִי אַיִִיךְ הָאָב מִיד שָׁוֹן, נִישְׁתָּאִין וּוּלְעָנְדִּין, גַּעַמְּוֹת אַרְיִינְלְעָנְעָן אַיִִין בְּעֵט אַרְיִין. מִינְסָטָט דַו דַּאֲרָה, אָזְוִי לְאָנְגָּב בֵּין אַיִִיךְ גַּעַלְעָנְעָן ? נִישְׁתָּאִין דַעַר דְּאָקְּטָאָר הָעָבָעָן אַוִּיתָחָדְרָה וּוּלְטָמָת. עַמְּהָאָט מִיד אַיִִין דַעַר נִיךְ גַּעַנְעָבָעָן אַט טָרָאַנִּי אָוֹף פָּוּן בְּעֵט, נַלְיָיךְ וּוּי אַדוּנָּאָר וּוּאַלְטָמִיד דַעַר לְרַשְׁלָאָגָעָן. שְׁטָעָל דָרְיִר פָּאָר אַחֲבָוָן פָּוּן אַפְּלַדְנוּלָן : אַיִִיךְ זָאָל אַיִִם בְּעַצְּחָלָעָן, זָאָנָט עָה, אַכְּצִין מַאֲרָק ! פָּאָר וואָס אַכְּצִין מַאֲרָק ? «אַפְּרָאָסְטָאָר חַשְׁבָּוֹן, זָאָנָט עָר : צְוּוִי וּוּזִוְּטוּן צו צְעָהָן — אַיִּין צְוּוֹאַנְצִין. דָרְיִי קַאַנְסּוֹלְיוֹם בֵּי דָרְיִי פְּרָאָפְּעָסָאָרָעָן צו צְוּוֹאַנְצִין — אַיִּין צְעַכְּצִין. אָזְוִי צְעַכְּצִין כִּוּטְצִוְּטִין צְוּוֹאַנְצִין אַיִִיךְ, זָאָנָט עָה, אַלְעָן מָאָל אָזְוִי אַוְמָעָטָם אַכְּצִין ». הָאָב אַיִִיךְ אַוִּיסְגָּעוּבָעָן מְסֻתְּמָה אַוְאָסְקָאָנְדָאָל, אָזְוִי מַע אַיִִיךְ זִיךְ צְעַכְּצִין כְּוּפְּנַעַלְאָפָעָן אַלְעָן : דַי בְּעַלְ-הַבִּית/טָע דַי אַלְמָנָה, דַעַר אַלְטָעָר בְּחָור

דער שלום-זמל און אלע איבעריגע געסט. «וואו זענען מיר? — האב איך מיך צערין אויף זוי. — אין בעילין, צי אין סרום? עם אייז ביי צייד ערנער, זאג איך, טוויזענד מאָל, ווי ביי אונז אין הויסלאנד! נישט פײַן דاكتוירזום זענען ביי צייד, זאג איך, נאָר הוילינגענס! פאנרגאַםשטיקעס!» מיט אַיינעם וואָרט, וואָס מיר אייז געסומען אויפֿן מויל, דאס האָב איך זוי געזנט. און לאָז זיך דיר דאַכטען, עם האָבען זיך אַריינגעלענט מענשען, און מע האָט אונז קוּס מיט צרות אַוְיסְגָּלִיכְט פָּאָר פִּינְפִּינְךְ אַוְסְפִּצְיְּן צאָרָק. פִּינְפִּינְךְ אַוְסְפִּצְיְּן פָּוֹפְּצִין כְּכֹות זאלען זיך אַיהֲם זעצען, דעם שעַד נעם דאַסְטָאָר, אויפֿן פְּנִימָה! בֵּית דָו שָׂוִין פָּאָרְטִין? האָב צוּיט. ס'אייז נאָך פָּאָרָהָאן איין אלטער בחור מיט אַרוּטער נאָז מיט ווַיְמַבְּרַלְעַן, הייסט ער זיך אַחַז בעצָהָלָעַן פָּוֹפְּצָהָן מַאָרָק. וואָס אייז דאס? דאס אַייז זאנט ער, זיינַן קָאָמִיסִין פָּאָרְלִיְּן דאַסְטָאָר, וואָס ער האָט מִיר, זאנט ער, רעַקְעַמְעַנְדוּרט. וואָס זאנַסְט דָו צָו אַזָּאָז פְּרָאָדָם? עם האָט מיך אַזְוִי פָּעַרְקָאָכְט בֵּין' מַאָרָעָן, אָז עם האָט זיך מיר אַפְּנוּרְפָּעָן מִיּוֹן אַוְמְנָלִיך, אָז אַיְדִּין בֵּין גַּעֲלִיבָעָן לִגְעָן מיט אַמְּנָרָעָן בֵּין' אַנְדְּרָעָן טָאנָן. אַ קלְיָינְגְּקִיט — אַזְוִי פִּיעָל נָעַלְדָּר אַרוּסְצְּוּוֹאַרְפָּעָן, אָז פָּרָעָן — אויף וואָס? אויף ווּן? וואָלט נישט גַּלְיִינְכָּר גַּעֲוָעָן צְעָהָן טְווִיזְעָנָר מאָל דאס אַבְּעַרְלָאוּן בעסער ביי ווּרְתָּהִי מַעַרְעָן? איך עס מיך אויף אַלעַבְדִּינְעָן, וואָס אַיְדִּין נישט גַּעֲוָעָן צְעָהָן טְווִיזְעָנָר מיט איין וואָך פְּרָיוּהָעָר, וואָלט אַיְדִּין גַּעֲטְרָאָפָּעָן דָא מִיּוֹן חֹהֶהָעָ — פָּאָרָט אַ קְרָוְבָּה, אָז וואָלט נישט אַריינְגָּעָפְּלָאָעָן צָו אַט דִּי פִּיאָוּקָעָם איין דִּי הָעָנָר אַרְיָין. אַ שְׁטִיקָעָל גַּלְיָה, וואָס בערְלִין אייז אַשְׁטָאָדָם, וואָס אייז פָּאָרָהָאן וואָס צָו זְעהָן; אַנְיִשְׁטָה, וואָלט אַיְדִּין קְרָאָנָק גַּעֲוָאָרָעָן פָּאָר דַּאַסְאָרָעָ. אָז צָו זְעהָן אייז דָא אַיְן בערְלִין אַיְן אַיְן טָאנָן אַזְוִי פִּיעָל, וואָס דָו וועסְטָה דָס נִישְׁט זְעהָן בֵּין אַונְז אַיְן ווּרְתָּהִי מַעַרְעָן אַיְן דְּרִיסְינְג יָאָחָד אַפְּלוּ. אַחַז ווּרְתָּהִי מַעַרְעָן אַזְוִי טִיטָּץ אָז אַיְדִּין אַזְוִילְכָּע גַּעֲוָעָל-בעָן, אייז פָּאָרָהָאן אַיְן בערְלִין אַזְוִילְכָּע גַּעֲוָעָל-לְאַרְתָּהִי מַעַטְעָרָע, מִיט אַ צִּירָק «שָׁוְמָאָן» אָז מִיט אַ צִּירָק «בּוֹשָׁה».

היינט איז דא, זאנט מען, אַ "לבנה-פאָך" — איז דאס נארנישט צו בעשרייבען. איך קליוב מיך ערשות געהן אהינצו, אם ירצה השם, מארגען, וועל איך דיר שווין מארגען בעשרייבען. דערווילע זוי געד זונד און זאג שבער-חרלען, זי זאל אכטונג געבען נישט בלויוין אין קיד. נאר אויף דער גאנצער שטוב זאל זי אכטונג געבען. איך האב פאָר'ן אַזּוּקְפֿאָהָר פֿערְגְּנְסְּעָן פֿערְשְׁרִיבְּעָן אַ קְּעַלְנְעָרְעָלְ מִיטְ צְוֹוֵי צִיכְעַלְעָךְ אַיְן קוּטְיִינְגְּנָעָן גְּרָעָט. אַוְן אַ סְּלָאִי אַיְינְגְּנְעָמְכְּטָסְּמָהָאָב אַיְךְ אַנְגְּנְהַוְּיִבְּעָן אַ טָּאָגְ פְּאָר'ן אַזּוּקְפֿאָהָר, אַיְן פּוֹן אַיְהָם זָאָל זַי נְזָעָן אַיְן קִיד אַרְיָין אַוְן נִישְׁתְּ אַנְרִיחְרָעָן מְעוֹרֶה פּוֹן דֵי אַיְינְגְּנְעָמְכְּטָסְּעָן, וּוּאָס אַוְיפְּן בָּאַלְקָאָן אַונְטְּעָרְן קָאַסְטָעָן. אַוְן בְּרוּעָפְ וְאַלְסָטְ דַוְ מִיר שְׁרִיבְּעָן, לְמַעַן הַשֵּׁם, קִיְן מְאַרְיִיעְנְבָּאָר פְּאָסְטְ רְעַסְטָאָנָט, וּוּ מִיר האבען אַפְּגַעַשְׁמוּעַסְט.

פּוֹן מִיר דִּיְוִין פְּרוּיְ בְּעַלְצִי קְזָרְלָעַנְדָּר.

.2.

שלטה קְוָרְלָעַנְדָּר פּוֹן דֵי גָּלְעָוָקִים אַיְן וּוּאָרְשָׁא אַז זַיְוִן פְּרִיְינְד חַיִים מְאַרְאָקָעָר אַיְן מְאַרְיִיעְנְבָּאָר.

לְיעַבְּרָ פְּרִיְינְד חַיִים.

איך האב צו דיר, יידרי, אַ קְּלִיְונָע בְּקַשָּׁה, דאס הייסט, נִשְׁתְּ קִיְן קְלִיְינָע, נָאָר טָאָקִי אַ גְּרוּסְעָמָע בְּקַשָּׁה. אַ גְּנָאָנָע גְּרוּסְעָמָע עַמְּחָט מִיךְ גַּעֲטַרְאָפָעָן, לְיעַבְּרָ פְּרִיְינְד, אַיְין אַוְמְגָלִיס: מִין בְּלָצִי פְּאַהֲרָת קִיְן מְאַרְיִיעְנְבָּאָר. וּוּאָס עָפְוִים פְּלוּצִים קִיְן מְאַרְיִיעְנְבָּאָר? פְּרָעָג מִיךְ עָפְוִים גְּרִינְגָעָרָס. זַי זָאָגָט, אַז זַי אַיְזָנְגָעָן גְּנוּוֹנָד אַזְוּ מִזְוָעָן מְאַרְיִיעְנְבָּאָר. אַזְוּ דָעַר דָאַקְטָאָר זָאָגָט אַוְיךְ. אַז זַי אַיְזָנְגָעָן גְּנוּוֹנָד אַזְוּ מִזְוָעָן מְאַרְיִיעְנְבָּאָר. אַזְוּ דָעַר דָאַקְטָאָר זָאָגָט אַוְיךְ. דָאַרְפָּ דָעַר דָרְיְטָאָר גְּהָעָן שְׁלָאָפָעָן... נָאָר בְּסָוד וּוּאָל איך דִיר אַיְבְּרָעָנָע בְּעָן — אַזְוּ אַיךְ בְּעַט דִיךְ. אַז צְוַוְישָׁעָן אַזְוּ זָאָל עַמְּטָאָקִי בְּלִיְיָהָן — איך פְּעַרְשְׁתָאָה דָעַם שְׁכָלָן פּוֹן מְאַרְיִיעְנְבָּאָר. אַז דֵי מְאָדָם טְשָׁאָפְנִיק פְּאַהֲרָת קִיְן מְאַרְיִיעְנְבָּאָר, הַיְינְט פָּאָר וּוּאָס זָאָל דֵי מְאָדָם

קורלענדער אויך נישט פאהרדען קיון מאריינבאך? זי גלייכט מיך צו בערעל טשאפניך! זי וויסט נישט, אפנימ, או דאס, וואס טשאפניך קאן — קאן נישט איך, נישט דו, נישט קינגר. טשאפ ניך קאן אפוייען א קילעכיג יאָהָר אין דער שענסטער דירה, ווי א מאָנָּאָך, און גאנְדָּר פערגעסען, או פאָר אָ דִּירָה דַּאֲרָהָה מען צאַהָלָעָן דִּירָה גָּעָלָה. נישט היינט געדאָכָט, או טשאפניך אוּזְיָה בֵּי מִיר גַּעַז עַסְעַן אַיְן שְׁכָנוֹת, האָב אַיְקָעַגְיָנִים, אוּזְיָה וּוּלְפָן אַיְהָם בעַזְעַמָּן דַּי טשאָכָטָקָע. אלְעַזְעַמָּן פְּלַעַגְטָעַר זַיְקָה הייסען מאָכָעַן רַעַמָּאָנָט, אַזְעַמָּן מִיטָּמִיר פְּלַעַגְטָעַר זַיְקָה שְׁאָפָעַן, ווי מִיטָּאָסְטָרוֹשָׁאָז. אַיְין אַנְדָּרָעַן וּוּאַלְטָמָאָז אַיְקָאָרוּסָגָעָוָאָרָפָעַן אַוִּיפָּה שְׁפַּעַנְדָּלָעָה, אַזְעַמָּן אַיְהָם האָב אַיְקָעַגְיָנִים אַנְגָּעַמָּעָן אַפְּלוּגָן מוּלִיָּמִיט וּוּאַסְעָר אַזְעַמָּאָכָעַן אַשְׂוִיָּג — צְלִיעָב בָּעַלְצִיָּן. באָשָׁר וּוּוִיל זַיְן חֹהֶלֶעֶג נְהָעָר זַיְקָה אַזְעַמָּן בָּעַלְצִיָּן גָּלְיָעָד-גָּלְיָעָד-גָּשָׁוּעָכָה טַרְקִינְדָּרָה, דַּעַם פָּעָרְדָּס-בִּיטִּשָּׁ-שְׁטָעַלְעָלָס-אַפְּ-פִּידָּקָאָוּוּז! וּוּאַס אַיְקָה האָב מִיד אַזְעַמָּן דַּעַם יָאָהָר אַנְגָּעַזָּהָעָן אַוִּיפָּה דַּעַם בערעל טשאָפָן-נִיך, אַיְזָה דַּאָּס אַוִּיפָּה אַזְעַמָּן פָּאָר פְּלִיאָישָׁ, עַפְעַנְטָעַר אַיְהָם מִיטָּן' קָאָפָה דַּי טָהָיר: אַהֲוָה פָּן אַקְצָב — גָּנָּהָרָה מְאָנָּעָן פָּאָר פְּלִיאָישָׁ אַזְעַמָּן צְוָעָד דַּעַר קָצָב מְאָנָּעָן פָּאָר פְּלִיאָישָׁ, עַפְעַנְטָעַר אַיְהָם מִיטָּן' וּוּאַלְבָּה, גַּהַתְמָעָן אַזְוִי לְאָנָּגָה, בֵּיזְעַמָּעָן צְעָרִיסָט צְוֹוִיָּה פָּאָר שִׁיר אַזְעַמָּן מַעַן נִישְׁתָּה; מַעַן וּוּוִיסְטָה שָׂוִין, אַזְעַמָּן צְוֹוִיָּה טַשָּׁאָפָנִיקָה עַזְעַמָּן נְעַלְדָּגָה גַּהַת מַעַן נִישְׁתָּה, וּוּאַרְוָם מַעַן וּוּטָמְנָהָן תְּנָנָעָן. וּוּאַס דָּאָרְפָּסָט דַּו מַעַהָר? אַט אַיְזָה דַּאָּנִישְׁתָּה לְאָנָּגָה גַּעַוּעָן בֵּי זַיְקָה וּוּעַטְשָׁעָרִינְקָע. דַּי מַאָדָם טשאָפָנִיק אַזְעַמָּן גַּעַוּעָן אַטְמָעָן פָּאָר' אַפְּפָהָרָעָן קִין מאָרְיוּנְבָּאָך, — האָסָט דַּו גַּעַדְאָרְפָּט וּוּהָעָן, וּוּאַס דָּאָרְטָה האָט זַיְקָה אַפְּנָעַתְהָאָז! אַיְקָה בֵּין נִישְׁתָּה גַּעַוּעָן, נְאָרָה מִין בָּעַלְצִיָּן דַּעַרְצָעָהָלָט, אַזְעַמָּן אַזְעַמָּן קָאָלְאָצִיעָא וּוּאַלְטָמָעָן שָׂוִין גַּעַפְּאָנָט חַתְוָה מְאָכָעַן צְוֹוִיָּה טַעַכְטָעָר. דַּאָּס עַסְעַן האָט מַעַן שָׂוִין גַּעַפְּאָנָט בֵּי העַקְסָעָלְמָאָנָעָן אַזְעַמָּן רַעַסְטָאָרָאָן, אַזְעַמָּן וּוּעַטְשָׁעָרָאָן גַּעַוּעָן כִּידְהָמָלָך: פִּישָׁ, אַזְעַמָּן פְּלִיאָישָׁ.

און נעבראטענען, און וויאן, און ביהה, און וואס דז ווילסט. די פַּלְעָשָׁלָעָךְ האבען גע肯אקט, מישרטים האבען בעדרענט, ס'איו גע' ווען "ליהודים", און, ווי געווינטליך, האט מען פערלעגט א "בענ' קעל", און דער באנקיר איז געווען טאקי טשאפניך, און געוואונען האט טאקי וויעדרער טשאפניך — ער קאן די מלאה! גאנצע הונֶ דערטערם, זאנגט בעלצי, זגעגען געווען אין באנק. פון דעסטועגען, איז העקסעלמאן איז געקומען אויף מארגנען מיט א רעכענונג, האט מען פון איהם געמאכט אוז געלעכטער, איז ער שעמט זיך שווין נאר אויסצוזאנגען... נאר איך האב מיך פערערטרט פון טשאפניך'ען און במעט פערגעסען און מיין בקשה.

מיין בקשה איז אט וואס: אזי ווי מיין בעלצי פאהרט, הייסט עס, קיין אויכלאנד דאס ערישטער מאל אויף איהר ליעבען, זי וויסט נישט, וואו א טיר עפערנט זיך איזן קען נישט די שפראָד, לְכוּן זאלסְט דז זיין אזי פרײַינְדְּלִיך איהר קומען צו הילף, רעקאמענדירען אַ רַעֲכַָט עַ סְטָאַנְצִיָּע, אַ גּוֹטָעָן דְּאַקְטָאָר, אַ כְּשָׂרָעָן רַעֲסְטָאָרָאָן, — מיט איינעם ווארט, זאלסְט זיין פֿאָר אַיהָר וואס מַעַרְופֵּט אַ ווּנוּזְוּעָר. אַנְבָּ, ווּל אַיך דִּיך בעטען, זאלסְט נַאֲכָקָעָן, מיט ווּמַעַן זי בעַ געגענט זיך דְּאָרָט, אַן מַעַט ווּמַעַן זי קומָט זיך צענוּת. אַיך ווּל, פֻּרְשְׁטָעָהָסְט דז מַיְּךְ, זי זאל זיין אַבְּיָסְעָל ווּוִיט אַפְּגָנְשִׂיְידָט פון דער מאָדָם טשאפניך. וואס האָב אַיך, אַיְגַּעַנְטְּלִיך, צו דער מאָ דער מאָדָם טשאפניך? זי האָט מִיר קַיְן גַּעֲשַׁפְּט נַיְשְׁט קָאַלִּי גַּעֲמָכְט; נאר אַיך ווּל נַיְשְׁט, מיין בעלצי זאל זיין קַנְעַפְּלָעָל שַׁבְּגַנְעַפְּלָעָל מיט אַיך ווּל נַיְשְׁט, אַז זי זאל זיין אַיהָר אַפְּיטְרוֹפֵּס, אַז וואס די מאָ דאס טשאפניך זאנגט — איז גּוֹט, אַן וואס די מאָדָם טשאפניך מהוֹטְ-אָן — איז שעַן, אַן וואס זי דְּרַזְוָעָת אויף דער מאָדָם טשאפניך — דאס ווּלְט זיך אַיהָר. גַּלוּבְּ מִיר, לַיְעַבְּרָ פְּרִיְנָה, עַס גַּעַתְּ מִיר נַיְשְׁט אַין גַּעַלְדָּה. דַּו ווּיסְט, אַז אַיך בֵּין, חַלְילָה, נַיְשְׁט אַזְּ אַקְמָצָן, אַן מיין בעלצי פִּיהָרֶט בֵּין מִיר אַוִּים, ווי מַע זאנגט, דאס טַעַלְעַדְרָעָל פָּוְנָ'ם הַימָּעָל — פָּאָרֶט דָּס צַוְוִיתָעָ ווּוִיבָּ. דַּאָּבָּ

צוויטע וויב, זאנט מען, און א בת'יחודה פיהרען-אוייס אלסידינג. נאר וואס דען? איך וויל נישט, או וואו צוויי זאל ציין וויב זיין א דרייטע... וואס קומט מיר דערפֿאָר? איך האב איזוי איה געונג שונאים אויפֿ די נאלעוקים, וואס וואלטען מיר דערטרונגען אין א ליעבעל זואסער. און ווער שמעסט, זינט איך האב חתונה געהאט פאָך בעליך', וואלטען זוי זיך וועלען נוקם זיין אן מיר. איך וויב נישט פאָר וואס, גלייך ווי איך וואלט עמייצען אַנגערירהָרט אין בבוד אַדר אין פרנסה. באשה, זאנגען זוי, זיך וואלט געאָנט זיין פִּינְיָע אַשְׁנוֹד. טאמער וויסט דו, וואס געהט זיך עס אַן מיט זוי? עס זענען שוין געווען שטינּוּטערעם, וואס האבען זיך געד פרובט מאכען צוישען אונז אַ ביין ליעבען. פרעג, וואס האב איה זוי געתחאן? דער גאנצע גווארלה, למאַי זוי אַ שענען אַ רוח זיין אַן באָטער און מוטער ארין — און אַן איך זאל געווען חתונה האבען דאס אַנדערע כאָל און נעמען אַ מייאָסנִיעָץ, וואלט זוי שוין געווען בעבדער?

הכל, לייעבער פרינּה, קיין סְךָ דָּאָרָה אֵיך מיט דיר נישט שמעוד-בען. איך ציין, אַז דו פערשטעהסט שוין דעם מײַן, וואס איך ציין... איך וויל, אַז דו זאלסט זיך האלטען אויפֿן אונז זאלסט כיר אַרְיוֹנִיכְּרִיבְּעָן אַמְּאָל אַ בריוועל פָּוּן דִּין מאכען, וואס דו מאכט, און פָּוּן ציין בעליך', וואס זיך מאכט. און אַז זיך וועט זיך ווענדערן אַז דיר נאָך געלָה, — איך האב איהר געגעבען דִּין אַד-רָעַס — זאלסט דו איהר אַרוֹסְגַּעֲבָעָן אויפֿ מײַן רעבעונג זויפֿעל זוי וויל, געוועינטליך, נישט אוופֿ אַ מְאָל, נאָך בִּיסְלָעָכוּזָו, וויל בי איהר געלָה — צוישען אונז זאל עס בלײַיבען — האט גאָר קיין ממשות נישט. איך האב געוואָסְט פְּרִיהָעָר, אַז ווען איך זאל איהר מיטגעבען, לכישל, פָּוּן דאנגען איך וויס אַלְיָין נישט וויפֿיעָל, אַיז אַזוי זיך זיך פאהרט איבער בערלִין, וועט דאס דָּאָרָט מסתמא אַוועקנעהן בי איהר פִּיטְּן ווינְד און מיטְּן רוֹיך. און כֶּך הָוה, אַזוי ווי דאס הארץ האט מיר געואנט. איך האב שוין בעקומען פָּוּן איהר אַ בריוועל פָּוּן בערלִין (פאָהָרְעָנְדִּין קַיִן מַאְרִיעָנְבָּהָר, האט זיך זיך אַראָפְּגַּעַחְאָפְּט)

קיוון בערליאן). שרייבט זי מיר א גראום, מיין בעליך הייסט עס, פון עפיס אינעם מיטן' נאמען ווערטהיימער, האט ער א געוועלב, אט דער ווערטהיימער, וואס מע געפינט, זאנט זי, בי איהם פון פוניגעל-AMILK. איזו זי שוון געווען דארט, שרייבט זי מיר, מיט א וויזיט, און וועטליג איך פערשטעה, האט זיך דער ווערטהיימער פון איהר נישט גענארט. זי גלייכט זיך צו דער מאדרס טשאפניך. בערעל טשאפניך בעריהמת זיך, איז ער האט געהאטט מיטגעבען זיין חוה'לען קיוון אוסלאנד א תק'ער אויף דער נסיעת. און איז זי איז געקומען קיוון בערליאן, האט זי שוון גשריבען, מע זאל איהר שיקען נאך געלד, האט ער איהר געמוות אויף דער צוויטער וואך ארויסשי-קען נאך א תק'ער. ער ווארטט זיך עם מיט תק'ערט, אט דער טשאפא-ניך! טאמער וויסט דו די געשפטען, וואס ער טרייבט? א מענטש זיצט איז ווארשא שווין אפשר צואנציג יאהר, און לאז מיר עמיצעד זאגען, מיט וואס האנדעלט בערעל טשאפניך? עם איז זיך איז אפגעופצט אידעל, מיט א שען בייכעל, מיט א פינעם חתוריהדכורה, און עם רעדט נישט איזין איבעריג ווארט; איזן אוניגעל קופט בייהם כלומרט קיוון פצונזיט, און דאס אנדערע טראכט, ווי איזו מע צשפילעט דיך און מע בעקומט בי דיר ארים א גמלות-חסדר אויף צו פערפאלאן...

הקייזר, ער איז גאנרנישט ווערטה, אט דער טשאפניך, מיר זיך ליען פון איהם איזו פיעל רעדען. איך בעט דיך נאך א מאל, חיימ, דו וויסט, ווי מיין בעליך איזו בי מיר טיער. איך האב גראום עגמיה-נפש, וואס זיך פאהרט אליאין. איך וואלט איז מיטגעפה-הרען — נאך ווי קאן איך אועווקווארטען דאס געשפט? ס'אייז בי מיר סאמע שעוזן. איך האלט איזן בויען, און צו גאנט א האפנונג: א יהאר וועל איך, דאסט מיר, האבען נאך נישט קיוין שלעכטס. וועד-ליג עם וויזיט זיך, דארפ זיך מיט דירות אועווקשטעלען, מיטן' אויז בערישטען'ס הילא, א סך העבר ווי פארזיאא-הרען. נאך פאר מיין בעליך איזו נישט נויטיג, זי זאל עס וויסען. אדרבתה, אויב עס וועט דיר אויסקומען, מענטט דו איהר זאנען פערקעהרט... ווי איזו צו

ערערען — דאָרָפּ מעַן דִּיךְ נִישְׁתַּחֲתֵל עַרְנָעַן. דו ווֹוִיסְטּ שְׂוִין. אָוָן ווֹוִידּ טָעַר אָיוֹ נִישְׁטָאָ קִיּוֹן בְּעֻזְונְדָּרָעָרָ נִיּוּם. אָוְנוּ עַרְעַ צִיּוֹתָוּנָגָעָן לְיִיעָנָסָטּ דוּ דָּאָךְ דָּאָרָטָעַן אָוְיהָ, ווֹוִיסְטּ דוּ שְׂוִין מִסְתְּמָאָ, אָזְ בְּיַיְ אָוְנוֹ אָיוֹ עַפְּיִים נִישְׁתַּחֲתֵל אָזְוִי פְּרִילִיךְ. אַ גְּרוּם קָאָן אִיךְ דִּיךְ אָפְּגָעָבָעָן פָּוּן דִּין אַסְתְּרָעַן. אִיךְ הָאָבּ זַי נְגַזְּעָהָעָן פָּוּן דָּעָרְוּוֹיְטָעַן. זַי שִׁינְיֶנְטּ מִירּ נָגָעַן נָהָעָנָטּ אָוְיָקּ דָּעַרְ צִיּוֹתּ צַוְּזַיּוֹן. הַיְינְטָמָרָגָעָן... טָמָעָר אַזְוּן, ווֹי אָזְוּן ווֹעַטּ דָּאָסּ זַיְוִין אָהָן דִּיךְ אַ בְּרִיתּ? זַעַה וּשְׁעַ לְמַעַן הַשְּׁמָן, יְדִירִי, טָהָוּ ווֹי אִיךְ בָּעַטְ דִּיךְ, אָוְן שְׁרִיבָּכּ מִירּ בָּאָלָדּ אַ תְּשֻׁבָּה. פָּוּן מִירּ דִּין בְּעַסְטָעָרָ פְּרִיְינְדּ שַׁלְמָה כּוֹרְלָעְנְדָרָ

.3

בעלצִי קְוָרְלָעְנְדָרָ פָּוּן בָּעַרְלִינוֹן צַוְּ אִיהָרּ מָאוּן שְׁלָמָה קְוָרְלָעְנְדָרָ אָוְיָפּ דִּי נְאַלְעָוָסִים אַיְוּן ווֹאַרְשָׁאָגּ.

לְבָעֵלִי הַיקָּרָ מָוְהָרָ"ר שְׁלָמָה נָגָעַן. אִיךְ הָאָבּ דִּיךְ צְוָנְעָוָאנְטּ נַעֲכָטָעַן, אָזְ אִיךְ ווּעַלְ דִּיךְ בְּעַשְׁרִיבָעַן דָּעַם בָּעַרְלִינוֹן "לְבָנָה-פָּאָרָקּ". ווֹוּבָאָלָדּ אִיךְ ווּעַלְ נָאָרָ קְוָמָעָן פָּוּן דָּאָרטּ, — טָהָוּ אִיךְ דִּיךְ צְוָלִיעָבּ, חָאָטָשּ אָפְּיָלוּ דָּאָסּ אָיוֹ אַ זָּאָךְ, ווּאָסּ עַסְ אָיוֹ אָוְנְמָעְגָּלִיּ, ווּאָרוּם אָזְ אִיךְ זַאָלְ דִּיךְ אַ נָּגָעָץ נָאָכָטּ זִיכָעָן אָוְן שְׁרִיבָעַן, ווּעַלְ אִיךְ דִּיךְ דָּעַן בְּעַשְׁרִיבָעַן אָפְּיָלוּ אַ צָּהָנָטּ חָלָקּ פָּזָן דָּעַם, ווּאָסּ מַעְ וּעַתְמַ זַיְקּ אָזְ אַיְן דָּעַם "לְבָנָה-פָּאָרָקּ"? ס' אָיוֹ שְׁוִין אַיְן מַאָלְ אַ פָּאָרָקּ! שְׁטָעַלְ דִּיךְ פָּאָרָקּ אַ גְּרוּיסָעָן פָּאָרָקּ פָּוּן סָאָרּ מַעְ פִּיעָרָ, אָרוּם אָוְן אָרוּם פִּיעָרָ, אַלְעַ שְׁטִיבָעָרּ זַעַנְעָן בְּעַנְאָסָעָן פָּוּן אָוְיָבָעַן בֵּיזְ אָרָאָטּ מִיטּ פִּיעָרָ. אָוְן גְּלִיְיךְ ווּיְ דוּ קְוָמָסָטּ, טְרָעָטָסָטּ דוּ אָרְיִוּן אַיְן אַ "לְאַרְזָאָלּ". דָּאָסּ אַיְן אַ מִין זָאָלּ, ווּאָסּ אַזְ דּוּ קְוָמָסָטּ אָדִיְין, פָּאָלָטּ אַזְ אָוְיָפּ דִּיךְ אַ גְּלָעָכְטָעָרּ, אָוְן דוּ לְאָכָסָטּ אָזְוּיּ לְאָגָן, בֵּיזְ דוּ ווּרְסָטּ שִׁיעָרּ צְעַפְּלָאָצָטּ פָּאָרּ גְּלָעָכְטָעָרּ — וּוּאָרּ רָוּם ווּאוֹהָיָן דוּ נִיסְטּ זַיְקּ אַ שְׁעָהָרּ, זַעַהָסָטּ דוּ, אָזְ דוּ הָאָסָטּ אַ פְּנִים פָּוּן אַ שְׁוּוֹאָרָץּ יְאָהָרּ. דָּעָרְנָאָךְ בְּעַצְאָהָלָסָטּ דוּ אָוְן זַעַצְמָטּ זַיְקּ אָוְיָפּ

אויה אוא מין משונגענער באהן, וואס פלייחט משונגענערויז איבער בערג און איבער טאלען. אט טהוט עם דיך א הוייב-אויף העכבר הייד זער און אט טהוט עם דיך א מאדרדעוו אראפ אין אלדי שווארצע יאהר, אין דער שאול תחתיה אריין, אzo דו ווערטט שייד נישט צעפֿאָלען אויף שטיקער. און עם ווערד א קויטשער ארויף אויה א בערג. און באילד נאך דעם הוייבט עם דיך אויף וויעדר ארויף אויה א בערג, און וויעדר אראפנעלאָזט דיך אין דער ער אריין. ביוז דו קומסט צוריך אויפֿן איינגענעם ארטט און בליבט שטעהן, ווי א נאך. הייסט דיר דער דייטש אויסשטייגען, אroiסנגהען הייסט עס. געהסט דו אראפ, ווי א בעכטינער. און נאכדעם קומסט דו צו צו א טיך, זעהסט דו, ווי מענשען גליתשען זיך אויף שיפלעך באַרג-אראפ און פאלען אריין גלייך אין ואסער אריין און ווערען נישט דערטרונִיoun ; נעטט דיך אן א יצרי-הרע און דו קרייכסט ארויף אויה טרעפֿ אויפֿן באַרג און קויפֿסט וויעדר א בילעט און זעסט זיך אריין אין שיפעל און פלייסט, ווי א משונגענער, אין ואסער אריין, און געהסט אroiס פון דארט א בערשפריזטען פיטשנאמ, און דו בליבט שטעהן און קויפֿסט זיך ארום, פאָר וואס א דייטש נעטט געלד ? פון דארט געהסט דו אכיסעל וויטער, זעהסט דו ווילדע מענשען און שווארצע ציגניינער פון מצרים, וואס טאנצען און זינִיגען, דרעהען זיך און שפֿרינגען, לעקען מיט דער צוּג גענליהטע אייזענען, שטעבען זיך מיט שפֿיעזען, מאכען מיט די בייכער, און פאָר דעם אלסדיינֶג צאָפֿט מען ביי דיר געלד. און אן דו ווילסט, פיהרט מען דיך נאך אריין גלייך אין גיהנס אריין און מע וויזט דיר מתים מיט רוחות מיט שרדים, שלענונג און עקיישען מיט צרות, מיט שלעַה, — און דו בענטש גומיל, וואס מע האט דיך ארויסגע-לאזט א לעבעדיינען. פון קאָפֿעס, רעסטאָראָאנען, מזוויך, שפֿיעל-קעסטלעך, קינעמאָטאנְראָאָפֿעַן, קאמעדיעס, פָאָטָאנְראָאָפֿיעַס און נאך אועלכּעַ זאָכּעַ — פון דעם שמיעסט מען נישט. דאס איז דארט פָאָרְהָאָן, ווי שטערען אין הימעל, און ווען דו זאָלְסַט זיך נאך ווועלען צוֹלְאָזְעַן צו די דייטשען און געהן אומעטום וווע אָזְעַט דיך,

קאנסט דו אַרוּים פֿון דָּרְטָעָן אַ קְדוֹשָׁ. מִיר האָט דֵי נַאנְצָע חֲתֹונָה גַּעֲקָסֶט אַרוּם אָוּן אַרוּם אַ נִישְׁטָמָ, אַ צַּעֲבָרָאַכְּבָעָנָר פָּעָנָג. וּועֶסֶט דו דָּאָךְ פְּרָעָגָעָן, וּוי אָזְוִי אַיוֹ דָּאָס מַעְגָּלִיךְ? וּועֶסֶט דו הַעֲרָעָן אַ שְׁעָנָס.

אָט דָּעָר בְּחוֹר דָּעָר פְּרָאָדָם מִיטָּ דיַ וּוּיְמְפָעָרְלָעָךְ, וּועֶסֶט האָט בְּיוּ מִיר אַרוּיסְגַּעַטְרָעָסֶט פּוֹפְּצָעָהָן מַאְרָק דַּעֲרָפָאָר, וּועֶסֶט עָר האָט מִיר גַּעֲרָקָמַעַנְדִּירָט דָּעָם שְׁעָנָעָם דַּקְּטָאָר, האָט עָר מִיר דָּאָס גַּעַד נַומְעָן אִין דָּעָם "לְבָנָה-פָּאָרָק" אָוּפְּ זַיְנָעָה הַוְּצָאָות, אָוּן נַאֲרָמְכּוּבָּד נַעֲוָעָן מִיטָּ וּלְעַזְרָיוֹאַסְעָר אָוּן מִיטָּ שַׁאֲקָלָאָד אָוּן מִיטָּ וּועֶסֶט דָּו וּוּילָסֶט. גַּעֲוָהָעָן, אָפְּנָים, אָזְ סְאָיוּ מִיר אַיְבָּעָר דָּעָר טָבָע, מַאְכָּט עָר צָו מִיר אָזְוִי: "פְּאָר שְׁעָנָעָ וּוּיְבָלָעָךְ, וּועֶסֶט דַּאְרָפָעָן הַאָבָעָן צָוָם דַּקְּטָאָר, בֵּין אִיךְ, זַאנְטָעָר, אַ קָּאָמִיסְיָאָנָרָה, אָוּן אָוּפְּ אַנְצָוּקָעָן בְּעָרְלִין בֵּין אִיךְ, זַאנְטָעָר, אָוּסָם קָאָמִיסְיָאָנָרָה, נַאֲרָאַקְאָוָאַלְיָעָר אָוּן אַ דְּזַשְּׁעַנְטָעַלְמָעָן". האָסֶט דו עָפָים צָו אָזְאָשָׁלִים-דְּמוֹלָ? שְׁוֹיָן גַּעֲהָנְדִּיגְן צְרוּיקָוּעָגָס, רַוְּפָטָעָר זַיךְ אָזְן צָו מִיר, דָּעָר חָכָם, אָוּן דָּאָס פְּנִים לְוִיכְטָ אַיְהָם, וּוי דיַ זַוְּן אִין תָּמוֹז: "מַאְדָּאָםָ! אַיְהָר וּוּעַט קִיּוֹן פְּאָרָאַיְבָּעָל נִישְׁטָהָהָבָעָן, וּוּלְעָל אִיךְ אִיךְ עָפִים זַאנְעָן". זַאנְטָ אִיךְ: "אַבְּבִי אַ קְלָוָגָס". זַאנְטָעָר: "אַ קְלָוָגָס וּוּיְמָאַס אִיךְ נִישְׁטָמָ". זַאנְטָ נַאֲרָ פְּאָר אִיךְ וּוּעַט עָמָ, זַאנְטָעָר, זַיְנָן זַעְהָר אַינְטָעָרָסָאָנָט". זַאנְטָ אִיךְ: "אָוּבָּא אַינְטָעָרָסָאָנָט, פְּאָר וּועֶסֶט נִישְׁטָ?..." מַאְכָּט עָר צָו מִיר: "נַאֲרָמְכּוּבָּד תְּנָאָיָ, מַאְדָּאָםָ, אָזְ אַיְהָר זַאלְטָמְרָד דָּעָרָנָאָךְ זַאנְעָן, זַאנְטָעָר, אַיְעָרָמְיָוָנָנָן". זַאנְטָ אִיךְ: "אַיְהָר נִשְׁטָמְזָט זַאנְעָן?..." זַאנְטָעָר: "נִיּוֹן, אִיךְ מִיּוֹן, אַיְהָר זַאלְטָמְרָד, זַאנְטָעָר, זַאנְעָן אַוְּפָרִיכְטָיָגָ, נִישְׁטָפְּעָרְלִיְקָעָנָעָן". זַאנְטָ אִיךְ: "לְמַאי זַאלְטָ אִיךְ לְיִקְעָנָעָן?..." זַאנְטָעָר: "נִיּוֹן, אִיךְ מִיּוֹן, טַאְמָעָר גַּעֲפָעָלָט דָּאָס אִיךְ נִישְׁטָמָ, זַאלְטָ אַיְהָר כּוֹהָ, זַאנְטָעָר, זַאנְעָן, אָזְ עָס גַּעֲפָעָלָט אִיךְ נִישְׁטָמָ". זַאנְטָ אִיךְ: "זַאנְטָ, וּועֶסֶט גַּודְעָט אַיְהָר?..." שַׁטְּמָעָלָט עָר זַיךְ אָפְּ אָוּן מַאְכָּט צָו מִיר אָזְוִי: "הַעֲרָטִיזְשָׁע אָוּסָם, מַאְדָּאָםָ, עָס אִין אָזְוִי דיַ גַּעֲשִׁיכְטָעָ, אַיְהָר וּוּעַט מִיר גַּלְוִיבָעָן, צִי נִיּוֹן? אַפְּשָׁר וּוּעַט אַיְהָר מִיר גַּלְוִיבָעָן, אָוּן אַפְּשָׁר נִיּוֹן. חַאְפָש אִיךְ

וועיס נישט, זאנט ער, פאר וואס איהר זאלט מיר נישט גלויבען.
איך בין א מענש, זאנט ער, איין אויפריכטיגער, וואס איך האב —
דאס, זאנט ער, זאג איך. איך האב פינט, זאנט ער, האלבע ווערד-
טה. בוי מיר איין איינס-צוויזדרי — און פארטינג. איך דארף
אייך זאנגען, זאנט ער, מאדים, איז איך בין אוז מענש, זאנט ער,
וואס האב איך עפֿים, מו איז עס אידיגנטיגער. האלטען דאס לאנג
בי זיך קאן איך נישט. איך האב איך שוין לאנג, זאנט ער, נעז-
ווארלט זאנגען, איז איהר זאנט מיר געפֿעלען געווארען, זאנט ער פון
דעך ערשטער מינוט, זאנט ער, וואס איך האב איך דערעהן. וואס
וועט איהר, זאנט ער, זאנגען דערויף?... וואס זאל איך, זאג איך,
זאנגען? ס'איין צייר גליק, זאג איך, וואס מיר זענען איין בערלין
אויף דער פריעדריכטראָס. וויטער וואלט איך איך, זאג איך,
בעויזען, ווי אזי צו זיין א נאחאל!... דערמיט האט זיך אונ-
זער שמומען גענדיגט, און פון דעםאלט און בין איך געליבען אהן
א קאואלַיְיד און מו געהן אלַיְיד אומעטום. נאר אהן איין אומ-
גליק. בערלין איין נישט קיין וואלה, און די דיטשען זענען אועל-
כע מענשען, וואס זוי פוילען זיך נישט, שטעלען זיך אפֿ און הערען
דייך אוים אלסְדִּינְג, און ווייזען דייך און אלסְדִּינְג, וואס דו פרענסט
בי זיין. און פערקערט, טאמער פרענסט דו בי זיין עפֿים א זאָך,
וואס זוי וויסען נישט, זעהט מען, איז ממש עם עקט זיך זיין דאס
חוית. א דיטש בלוייט א דיטש.

האב איך דיור שוין אַרוֹסֶנֶעֶשֶׁרְבָּעָן אלסְדִּינְג, ווי איך האב
דייך צונעוזאנט. געב גאט, איך זאל שוין קומען געזונדרהיך קיין
מַאֲרִיעָנְבָּאָה, וועל איך דיור פון דרט שרייבען מעהר ניעס. דערוויל
זוי געזונדר און שרייב מיר קיין מַאֲרִיעָנְבָּאָה, וואס הערט זיך בי
אונז איין וואראָשאָ? וואס מאכט אסתה סַאֲרָאַקְעָרָ? צי איין זי שוין
געלגען געווארען, צי נאר נישט? און איביאָ, וואס האט זי גע-
האט: א יונגעל, צי א מיידעל? א שענער יוושר פון א מאָן. איך
מיין טאקי חיים סַאֲרָאַקְעָר. איבערלַאַזְעָן א וויב אויף דער צייט
אונ אלַיְיד אַוּזְקָפָאַהָרָעָן קיין מַאֲרִיעָנְבָּאָה — וואס איין? ער וויל

"אַפְּנָעָמָעַן", פערלויידן דעם בויך. וווען דאס זאל זיין אויף מיר, וואַלט ער שווין צוריק אויף די נאַלעוקים נישט געומען. אַר וואַלט איהם געלאָזט. ער זאל שווין בלײַבען זיצען דאַרטען, אַין מאַריינבָּאָד, אויף שטענדיג. ער וואַלט שוין בי מיר "אַפְּנָעָמָעַן" אָון פערלויידן נישט נאָר דעם בוייד אַלְיאַן. זאג דיר, וואָס דו ווילסט. — ער איז דיינער אַ גוטער פרײַינְד — נאָר מע טהוֹט נישט אָזֶוּ. עס האָט מיר אויסגעָרִיסעָן אַ שטיך האָרֶץ, אַו אַיך בֵּין גֵּעַ וווען בֵּין אַיהֲר וַיֵּך גַּעֲונָגָעָן. זי אַיז נישט אַזְוַלְכָּעָ, וואָס זאל וַיֵּד בעקְלָאָגָעָן, נאָר מע זעהַט. זיִי האָכָעָן שווין אַזָּאָזָל, בִּידְעַ שְׂעוּסָט: סָאי אַסְתָּר, סָאי חַנְצִי, זָאנְטָמָעָן, וווערד נאָר מעהָר אויסגעָרִיסעָן בֵּין אַיהֲר מאַירעָן. מע האָט מיר גַּעֲזָגָט דָא אַין בערְלִין, אַז מאַיר מאַרְאִיאַמְּשִׁיך אַיז אוַיֵּך אֵין מאַריינבָּאָד. אָוֹן ברָאָנִי לוֹיפָעָרְמָאָן, אָוֹן לְאַחֲ'צִי בְּרוּכְשָׁטוֹהָל, אָוֹן די יַאֲמָאִיטִשְׁיכָע מִיט אַיהֲרָע טַעַכְטָעָר וְעַנְעָן שווין אוַיֵּך אֵין מאַריינבָּאָד! אלָע נאָר לְעוֹסְקִים אֵין מאַריינבָּאָד. קִיְּין עַזְּהָרָע נִישְׁטָמָ! — אַיך האָפָּ צָו טַרְעָפָעָן פָּוֹן דִּיר בְּרִיעָפָע אֵין מאַריינבָּאָד, נאָר פֻּרְגָּעָם נִישְׁטָמָיר שְׁרַיְבָּעָן פָּוֹן אַלְסְדִּינְג, וואָס אֵין דְּרָהָיִים טְהוֹת וַיֵּך. זָאלָסְטָ נִישְׁט פָּעָלָאָזָעָן זַיְך אַינְגָּאָצָעָן אוַיֵּך שְׁבָעַ-דָּרְחַעַן. זָאלָסְטָ אַלְיַיְן אַיְדָע בְּעַרְקָעָן אלָע טָאגָן, וואָס זַי בְּרַעְנָגָט פָּוֹן מָאָרָק, אָוֹן אַיבָּרוּעָנָעָן דָּאָס פְּלִיְישָׁ פָּוֹן קָצָב, אָוֹן לְמַעַן הַשֵּׁם נִישְׁט נְעַמְּעָן אַהֲן גַּעֲלָד קִיְּין זַאָה, וְוֹאָרוֹם די קְרָעָמָעָר, די עַהֲרְלִיכְסָטָע אַפְּיָלוֹה האָכָעָן אַ טְבָע — זַיְך שְׁרִיְבָעָן צָו. אָוֹן טַאָמָעָר וּוּעָט זַיְין בֵּין דִּיר אַיהֲר מַאֲדְנִיצָע מִיט טָעָנוֹת, אַז אַיך האָב אַיהֲר אַפְּנָעָרִיסָעָן פָּאָר דִּיר אַרְבָּיִיט, אָוֹן זַוְּעָט זַיְך וְוּלְעָן פָּעָלָאָזָעָן אוַיֵּך דִּין יוֹשָׁר, זָאלָסְטָ דוֹ אַיהֲר נִישְׁט עַנְטְּפָעָרָעָן. דַּעֲרָפָאָר, וואָס זַי האָט גַּסְטְּרָאַשְׁעָט מִיטָּן סָאנְדָה. זָאל זַי גַּעַהְן אֵין סָאנְדָה! אָוֹן פֻּרְגָּעָם נִישְׁטָמָ, לְמַעַן הַשֵּׁב, אַרְוִוִּישְׁקָעָן מִיר גַּעֲלָד קִיְּין מאַריינבָּאָד. אַיך וְוּלְדִיר גַּעַבָּעָן צָו וּוּסָעָן מִיְּין אַדְרָעָס בָּאָלָה, וְוַיְאַיך וְוּלְקָומָעָן צָו פָּאָהָרָעָן. גַּאֲטָזָאָל הַעַלְפָעָן, אַיך זָאל שווין קְוָמָעָן גַּעַונְדָּרְהָיִיד.

פָּוֹן מִיר דִּין פְּרָוִי בְּעַלְצִי קוֹרְלָעַנְדָּרְ.

.4.

שלמה פורלענדר פון די נאלעוווקיס איז ווארשא צו זיון וויב בעליך פורלענדר
איין מאריינכאר.

לוונתי היקחה מורת בעליך שתחיה.

איך האב דיוינע ביריע בריעפ פון בערליין ערחהאלטען אוון קומ
דייר צו מעילען, בעליך היקחה, אויך בין, ברוך השם, געזונה,
אוון אוין דערהיימ איז אלסידינג איזן בעסטער ארדונונג. הלואי
וואולטען נאך אלע לאקסטפארטען וועלען צאהלען צו דער ציטט, מע
זאל נישט דארבען האבען מיט זיון טהון, ווארום א חזז וואס
עם געהט פערלויירען געלד, קאסט נאך הוצאות, אדרו אקסטען מיט
פאפיערען מיט שלעך. אוון דערצו נאך די בזיזנות, וואס מע האט,
ווארום עם זענען דא אוזעלכע לאבוסעם, וואס בעריהמען זיך, או
טאמער ואראפט מען זי ארים פון דער דירה, וועלען זיך דיך בע-
שריבען אויפ די גאוזטען. אוון איך וויל נישט, מע זאל מיך בע-
שריבען אויפ די גאוזטען. איך האב עם פינייט. היינט דאס בויד-
ען, וואס איך בוי, שלינגט-איין אוזי פיעל געלד, אויך וויס גאר-
נישט, ווי אווי איך וועל זיך אמאן אויסבאדען, אוון דערצו האט מען
צו טהון מיט גראבע מענשען, בעילימלאכבות אוון ארכיביטער, וואס
קרכען אויפין קאף, האבען נישט קיין טראפען דורך-ארץ פאר א
בעילביבית. הכל, וואס זאל איך דיר זאגען, בעליך היקחה, ס'איין
צורות מיט צורות צורות! אוון דא קומסט דו מיט דיוינע בריוו-
לער פון בערליין, קאנסטדו זיך גארניישט משער זיין דעם עגמתה-
נפש, וואס איך האב געהאט. וואס דו ביוט נישט געפאהחרען אויפ
וויין, איידער אויפ בערליין. מילא, דו ווילסט זיך זיין ביים פרא-
פעסאר איין עזה האלטען — מהכתית. איך וועל דיר, חס ושלום,
ニישט פערוואעהרען, אוון קיין געלד, וויסט דו גאנץ גוט, אויך
וועל דיר נישט ושהלעווון דארט, וואו עם געהט אין דין גזונד.

פקוח-הנפש. נאָר אַריינְאַזעַן זיך מיט דָאַקטוּרִים-פִּיאָאוֹקעַס אָון האָז בענַן צו טהוּן מיט דָרְיוֵי פֿרָאָפֿעָסָאָרְעָן, וועלעַן זיך דָיר סּוֹפְּ-כְּ-סּוֹפְּ בערדערעהַן דָעַם קָאָפֶן, אָז דָו וועסְטָן, חָס וְשָׁלוֹם, קְרָאנְק וְעוּרָעָן פָּונְ זַיִן. אַיז אַיִּין מְאָל אָזְעָקָעַ. וְהַשְׁנִיתָה, פְּרָעָמָן אַיך דִּיך, בְּעַלְצִי הַיקְרָה, ווֹי שְׁאַנְעֻוּסְטָן דָו נִישְׁתָּה דִּינוֹן גְּזַוְּנָר אָון גַּהֲסָט אַרוּם צו ווערטהַיְמָעָרָעָן אָון צו טִיטְצָעָן האַנדְלָעָן מְצִיאָות? אַיך גְּלָוִיב דָיר, אָז סְאִיז בַּי זיך אַלְסְדִּינְגָּבָה בְּחַצִּיחָנָם. אַיז, עַרְשְׁטָעָנָם, בַּי מִיר דִּינוֹן גְּזַוְּנָר טִיעָרָרָה, אָון צְוּוִיטָעָנָם, מִיַּין אַיך, אָז מַעְ קְרִינְט אַין וְוַאֲרָשָׁא אַיך דִּי מְצִיאָה. פָּאָר גַּעַלְדָּרְקְרִינְט מַעְן אַלְסְדִּינְגָּבָה, זָאנְגָּטָן, מַעְן, נַאָר נִישְׁתָּה קִיּוֹן קְרָחָתָה. אָוֹדָאי אַיז טָאָקִי כְּדָאי, זָאנְגָּטָן, זַיך שְׁטוּפְעָן אַיז אַיזְעַן עַנְשָׁאָפָט — וּוֹאָסָ אַיז? טָאָמָעָר וּוּעַט מַעְן קוּפְּפָעָן אָ פָּאָר זָאָקָעָן מִיט אָ וְוַאֲנְדוּיְגָעָר? דָּאָרָף מַעְן אַיְנְשְׁטָעָלָעָן דָּאָס לְעַבְעָן דָּעָרְוּיפָה? אַיך פְּרָעָגָן דָּיך, בְּעַלְצִי, בַּיּוֹט דָאָקָעָן, בַּיּוֹט דָו זָאָלָסְטָטָהָן פָּונְ דִּי נַאֲלָעוּסָעָר יְעַטְעָמָם, לְעַבְעָן, ווֹי קְוָמָט דָּאָס, דָו זָאָלָסְטָטָהָן אֹזָא נַאֲרִישְׁקִיָּת? הַיְנַט דָּאָס אַרְמוֹנָהָן אַנְקָוּקָעָן בְּעַרְלָיְן — דָּאָרָף אַיך דָיר וְזָאנְעָן, בְּעַלְצִי הַיקְרָה, אָז אַיך הַוִּיבָּן נִשְׁתָּה אָז צו פְּעַרְשְׁטָעָהָן, וּוֹאָסָ אַיְגְּנָעָנְטָלִיךְ, אַיז דָא וּוֹאָסָ צו זַעַחַן אַיז בְּעַרְלָיְן? אַיך שְׁטָעָל מִיר פָּאָר — אָ גְּרוּסָע שְׁטָאָדָט, דָרְיוֵי מְאָל, פִּינְפִּינְגָּמְאָל, זַעַחַן מְאָל אָזְוִי גְּרוּסָים, ווֹי וְוַאֲרָשָׁא, אָון מוֹיְעָרָעָן שְׁעָנָעָן, גְּרוּסָע, אָסְךְ שְׁעַנְעָר אַיז אָסְךְ נְרָעָסָעָר, ווֹי וְוַאֲרָשָׁא, — נָו, וּוֹאָסָ זְשַׁעַטְהָב אַיך דָּרְפָּן? אָסְךְ אַשְׁטִיְגָעָר, דָו שְׁרִיבָסָט, אָז דָו בַּיּוֹט גְּנוּוּעָן אַיז טְהָעָטָעָר אָון אַיז צִירָק אָון אַיז נַאָר אַזְלָעָכָע עַרְטָעָר — אַהֲרָהָט עַס מִין נִשְׁטָט. פְּעַרְקָהָרָט, בַּיּוֹט דָו אַיז אַוְיסְלָאָנָה, דָאָרָפָסָט דָו אַוְעָטָום זַיִן אָון אַלְסְדִּינְגָּזְעָהָן. פָּאָר וּוֹאָסָ נִשְׁתָּה? מִיךְ אַהֲרָהָט נַאָר אַיז וְאָךְ: לְמַאי זָאָלָסְטָט דָו נִשְׁתָּה הַיְתָעָן דִּינוֹן כְּבָוד אָון דִּינוֹן שְׁטָאָט אָזָן לְאַזְעָן זַיך פִּיהָרָעָן פָּונְ יְעַדְעָן לְעַרְיָגָעָהָר, וּוֹאָסָ דָו קְעַנְסָט אִיהם נִשְׁתָּה אָון זְוִיְסָט אִיהם נִשְׁתָּה? גְּנוּט, וּוֹאָסָ דָו הַאָסָט אַנְגָּעָטָרָפָעָן אָוִוָּפָ אָפָלָכָט, אָ פְּרָאָדָם, וּוֹאָסָ האָט גְּלָעָנְט אָוִוָּפָ דָיר כְּבָוד. וּוֹאָסָ טְהָוָט מַעְן, אָז מַעְ טְרַעְפָּט אָז אָוִוָּפָ אָ חַוְּלִינָאָן, אַדְעָר אָזְוִי אָ שאָרְלָאָטָאָן? אָין דָעַר פְּרָעָמָה, בְּעַלְצִי, דָאָרָף מַעְן זַיִן גַּהֲהִיט נַאָך מַעְהָר וּוֹי אָין

דערזהים. מע קאן אמאָל האבען דעם נרעטען בז'וּן מיטַן גרעַס טען אומגנְלִיך, חֲלֵילָה. איך האָב דעריבער געשְרִיבָעָן אֶ ברִיעָפָ צֹו מײַן גוּטְעָן פֿרִינְד חַיִּים סָאָרָאָקָעָר קִין מָאָרִיעַנְבָּאָה, עָרָ זָאָל דִּיר בעהַלְפִּינְגָּן זַיִּן אֶ מָאָל מִיט אַיִּין עַצָּה, אֶ מָאָל מִיט אֶ גָּוטָן וּוּאָרטָן. עָרָ אַיִּין אֶ מעַנְשָׁ, וּוּאָסָם אַיִּין שָׂוִין גַּעֲוָעָן אַיִּין אָוִיסְלָאָנדָר עַטְלִיכָּעָ מָאָל אָוּן אַיִּין בעקאנְט מִיט זַיְעַרְעָ גַּעַגְעָ אָוּן מִיט זַיְעַרְעָ מְנַהְנִים. אָוּן אָגְבָּ, אָזְוִי וּוּי אִיךְ האָב מִיט אַיִּהְמָשׁ חַשְׁבּוֹנָהָתָה, האָב אִיךְ צֹו אַיִּהְמָשׁ אַגְּנוּוֹיְזָעָן, עָרָ זָאָל דִּיר אַרְוִיְּסָגְּבָעָן גַּעַלְהָ, וּוּפִיעָל דָּו וּוּעַסְט בעַד דָּאָרְפָּעָן האָבָעָן. וּוּאָרוּס דָּאָס שִׁיקָּעָן פֿרָעָר פָּאָסְט קָאָסְט טִיעָר, הַיְּינְט פָּעָרְלִוְתָּמָעָן אַפְּטָמָאָל אַוְיְפָן קָוָרָם. אָז סָאָז נִישְׁתָּחַדְאִי דָּאָס שִׁיקָּעָבָּאָ. לְכָן זָאָלְסָט דָּו זַיִּךְ זַעַהַן דָּאָרְטָמָעָ מִיט חַיִּים סָאָרָאָקָעָר אָוּן זָאָלְסָט אַיִּהְמָשׁ לְאַזְעָן גַּרְיְּסָעָן אָוּן זָאָלְסָט אַיִּהְמָשׁ זַעַגְעָן, אָז אִיךְ וּוּאָרוּס פָּוּן אַיִּהְמָשׁ אַיִּין עַנְטְּפָעָר אַוְיְפָן מִינָּן בְּרִיעָה, וּוּאָסָם אִיךְ האָב אַיִִּהְמָשׁ דִּיר טָעָג גַּעַשְׁרִיבָעָן. אָוּן דָּו זָאָלְסָט אַיִִּהְמָשׁ אַיבְּרָעְגָּנְבָּעָן, אָז בַּיִּהְמָשׁ אַיִִּהְמָשׁ אַיִִּהְמָשׁ אַיִִּהְמָשׁ נַאֲךְ דָּעָרוּוֹיְלָ קִין שָׁוָם נִיעָם נִישְׁתָּחַדְאִי גַּעַקְעָמָעָן. זַיִּין אַסְתָּרָהָאָלָט זַיִּךְ נַאֲךְ. אָוּן נַאֲךְ אֶ זַּאֲךְ וּוּלְ אִיךְ דִּיךְ בְּעַטְעָן, בְּעַלְצִי הִקְרָה, אָז דָו זָאָלְסָט זַיִּךְ הַאֲלָטָעָן אַבְּיָסָעָל וּוּיְיָ טָעָר פָּוּן דִּין קְרוּבָה, חֹהָה לְעַטְשָׁפְנִיק. נִשְׁתָּחַדְאִי דֻּעָם, וּוּאָסָם זַיִִּהְאָט נִשְׁתָּחַדְאִי קִין שְׁעָנָם נַאֲמָעָן בַּיִּהְמָשׁ אַוְיְפָן דִּי נַאֲלָעוֹקִים. — אִיךְ לַאֲךְ מִיךְ אָוִים פָּוּן אַזְעַלְכָעָ זַעַכָּעָן — נַאֲרָגְלָאָט אָזְוִי, אִיךְ וּוּלְ נִשְׁתָּחַדְאִי. מַעַן זָאָל דִּיךְ הַאֲלָטָעָן אַיִִּין מוֹלִי יַעֲדָר בְּעַזְנְדָעָר אָוּן מַעַן זָאָל אַוְיְפָהָר טִיְּטָלָעָן מִיט דִּי פְּנָגָעָר. וּוּיְיָ אַיִִּין מָאָרִיעַנְבָּאָה. זָאָלְסָט דָו דָאָךְ אַלְיָין, אַיִִּין אַיִּצְתָּאָט אֶ שְׁטִיקָה וּוּאָרְשָׁאָה. דִּי גַּאנְצָעָ נַאֲלָעוֹקִים דָו דָאָךְ אַלְיָין, אַיִִּין אַיִִּצְתָּאָט אֶ שְׁטִיקָה וּוּאָרְשָׁאָה. קָאָנְסָט פָּעָרְשָׁטָהָה, אָז בְּרָאָנִי לְזִיְּפָרְמָאָן אָוּן לְאַחֲצִי רִיעַנְבָּאָה. אָוּן אָפִילָו יַאֲמָאִיטְשִׁיכָעָ מִיט אַיהֲרָעָ טַעַכְטָעָר, זָאָלְסָט דָו זַעַנְעָן שְׂוִין אַוְיְדָאָן מָאָרִיעַנְבָּאָה. הַיְּינְט וּוּאָסָם וּוּלְסָט דָו נַאֲךְ? בְּעַדְאָרְפָּסָט דָו דִּיךְ הַוְּטָעָן פָּאָר זַיִּה, וּוּי אַיִִּין אַיִִּין אַוְיְגָן אֶ שְׁטָאָה. וּוּאָרוּס זַיִּה זַעַנְעָן מְסֻכְּנָעָ בְּעַרְעַדְעַרְנִים! אַיִּידָעָר אַרְיוֹנְפָּאָלָעָן צֹו דָעָר יַאֲמָאִיטְשִׁיכָעָ אַיִִּין מוֹלִי אַרְיָין, אַיִִּין שְׂוִין בְּעַסְעָר אַוְיְסְבָּרָעָבָעָן זַיִּךְ

אַ פום. אַשְׁלַחְבָּה! אָוֹן ווֹאָס גַּעֲתַטְאָפֶּן בְּרָאָנִי לְוַיְפָעַרְמָאָן? אָוֹן
לְאָחֵץִי בְּרוּכִישְׁטוֹהָל? ווֹאָס אַיְזַי מִיט זַיְיַי דִּי גַּדוֹלַה, ווֹאָס זַיְיַי הַאָבָעָן
זַיְקַ אַזְוּעַקְגַּעַשְׁלַעַפְטַ קִיְּן מַאֲרִיעַנְבָּאָד — ווֹיְסַ אַיךְ נִישְׁטַ.
מַיְלָאָ.
לְוַיְפָעַרְמָאָן הַאָטָם, זַאֲגַטְ מַעַן, גַּעֲוֹאוֹנָעָן הַיְינְטִיגְעָן יַאֲהָר אַין דָּרָעָר
לְאַטְעַרְיָעָ, ווַיְלַט זַיְקַ אַיהֲם פַּטְרַעַן דִּי עַטְלִיבָעַ רַוְבָּעַ, אַבעָר בְּרוּכִיבַ
שְׁטוֹהָלָ? עַרְשַׁת יַעַנְעַ ווֹאָךְ אַיזְ עַר גַּעַוּעַ בַּיְ מִיר נַאֲךְ אַ גַּמְילְוָתָ
חַסְפָּה, הַאָבָ אַיךְ אַיהֲם אַפְגַּנוֹזָאנְטַ, ווַיְיַ אַ טַוְידָעָן. לִיְעַן גַּמְילְוָתָ
חַסְפָּים אָוֹן שִׁיקָעַן דָּאָס ווַיְוַיבְ קִיְּן מַאֲרִיעַנְבָּאָד — דַעְרוֹוַיְ דַאֲרָאָפַ
מַעַן שְׁוִין הַאָבָעָן אַיְין עַזְוָתָ!
אָוֹן ווֹאָס דַו שְׁרִיבָסְטַ מִיר, בְּעַלְצִי
הַיקָּרָה, אַיךְ זַאֲלַ אַכְטָוָנָגַגְ גַּעַבָּעַן אַיְין שְׁטוֹבַ, זַאֲלָסְטַ דַו זַיְיַן גַּנְעַ
רוּהָגַן, דַו דַאֲרָפָסְטַ זַעַהָעַן זַיְקַ נַאֲרַ קַוְרִירָעַן אָוֹן קוּמָעַן אַהֲיִים
בְּשַׁלּוֹם. ווַיְוַיטָעַר ווּעַט שְׁוִין אַלְעַ זַיְיַן דַעַכְטַ.
אָוֹן ווֹאָס דַו הַאָסְטַ מַוְרָאַ פָּאָר
שְׁבַעַרְחָלָעַן, אַיְזַי דָּאָס אַיְין אַיבְעַרְיָעַן זַאֲךְ.
עַרְשְׁטָעָנָס, הַאָסְטַ דַו
זַיְשְׁוִין ווַיְפִיעַל מַאֲלַ אַוְיסְגַּעְפְּרוֹבָטַ, אָזְ זַיְיַ אַיְין עַהְרָלִיכְעַ
עַס
מַעַג לִינְעַן נַאֲלָדַ.
אָוֹן צְוֹוִיטָעָנָס, גַּעַבְ אַיךְ טַאֲקַיְ אַכְטָוָנָגַגְ אַופְ אַיְטַ
לִיכְסַ בְּרַעְקָעַלְ.
נִישְׁטַ נַאֲרַ דִי צְוקָעַרְ-פּוֹשָׁקָעַ, אַפְלִיאַ דָּאָס בְּרוּטַ
אַיְזַי בְּיַיְ מִיר אַונְטָעַרְן שַׁלְאָסַסַּ.
אָוֹן אַהֲן גַּעַלְדַ הַאָבָ אַיךְ אַלְיַיְן אַוְיַד
פִּינְטַ נֻעַמָּעַן אַיְין דִי קַלְיְיָטָעַן.
מִיר האַנְדָלָעַן טַאֲקַי מִיט עַהְרָלִיכְעַ
לִיְיַתְ
אַרְעַנְטָלִיכְעַ מַעַנְשָׁעַן, נַאֲרַ פָּוֹן דַעַסְטוֹעַנְגָעַן זַאֲלַ זַיְיַ זַעַצְעַן
אַזְוַיְ פִּיעַלְ מִכְתָּה, ווֹאַסְעַרְעַ גַּנְבִּים זַיְיַ זַעַנְעַן.
אָוֹן ווַיְוַיטָעַר בְּעַט
אַיךְ דִּיךְ, בְּעַלְצִי הַיקָּרָה, זַאֲלָסְטַ נִישְׁטַ זַשְּׁאַלְעַוּעַן קִיְּן גַּעַלְד אָוֹן
זַאֲלָסְטַ זַיְקַ דַאֲרָטָעַן אַנְתָהָוָן כָּל הַפְּעַרְגָּעַנְיָנָנָס מִיט כָּל הַוְּאַוְילְטָאָ
גַּעַן אַיְן דָעָר ווּעַלְטַ, נַאֲרַ אַיְין זַאֲךְ ווּלְ אַיךְ דִּיךְ בְּעַטָּעַן — אַיְין דִי
גַעַוּעַלְבָעַן זַאֲלָסְטַ דַו נִישְׁטַ נַעַהַן אָוֹן קִיְּן מַצְיאָות זַאֲלָסְטַ דַו נִישְׁטַ
הַאַנְדָלָעַן.
אָזְ דַו ווּעַסְטַ קְוּמָעַן, אַס יַרְצָה הַשָּׁם, בְּשַׁלּוֹם אַהֲיִם, זַאֲגַ
אַיךְ דִּירַ צַוְּ, אָזְ אַיךְ ווּלְ דִירַ קְוִיפָעַן אַלְסְדָרִינָגַגְ, ווֹאָס דִּיןַ הָאָרֶץ גַּעַר
לְוָסְטַ.
צַוְּ ווֹאָס טַוִּינַגְ דִּירַ שְׁמַאְטָעַס, טַיְשְׁטִיבָעַר, נַאֲזְטִיכְלָעַךְ — דַו
הַאָסְטַ זַיְיַ קָאָרָגָן?
צַוְּ ווֹאָס דַאֲרָפָסְטַ דַו אַ מאַשְׁין אַוְיַפְ פּוֹטָעַר שַׁלְאָ
גַעַן?
אָוֹן זַוְאַוְ ווּעַסְטַ דַו זַיְקַ אַהֲיָנְתָהָוָן מִיט אַ ווּאַנְדוּיְגָעָר?
אַיךְ
הַאָבָ מַוְרָאַ, בְּעַלְצִי, אָזְ דַו זַאֲלָסְטַ אַוְיַפְ דָעַרְנָעַיְ נִישְׁטַ אַוּוֹעַ
אַ פָּום.

לענעם, חילאה, דאס גאנצע געזונר, וואס דו וועסט אונאכלען אין מאירוענבראָה, און עס ווועט זיין אַרויסגעוּאַרְפָּעָן מײַן געלַה, אַ חז' וואס דו וועסט נאָך האָבעַן בזיווינָה, ווי פֿאָר דְּרִי יְאַהֲרָעָן דִּי מֵאַ דאס קַאַרְאַלְנִיק פֿוֹן דִּי נַאֲלֻוּקִים, וואס האָט אַוִּיסגעזָהָן אוּפֶּה דַּעַר גְּרָעַנִּיאַץ אַבְּיַסְעַל צַו גְּרָאָבַּה, האָט מעַן זַי גַּעֲבָעַטָּעַן, מְחִילַתָּה, אַין אַ בעזונדרער חדַר אָון אַוִּיסגעטָהָן בֵּיז דַּעַם העמד אָון אַפְּגַּנוּוּיְקָלְטָן פֿוֹן אַיְהָרָה העכְּבָּר פִּיעָר הַוְּנְדָרְטָן אַיְלָעָן זַיְדָעָן בענדער. פֿוֹן דַּעַר מַאֲלַט אַן האָט זַי דאס בעקומען ביַי אָונָה אוּפֶּה דִּי נַאֲלֻוּקִים דַּעַם שענעם נאָכָעַן "די קַאַרְאַלְנִיטְשָׁקָעַ מִיטַּה דִּי סְטוּנָנָעַם".

זַיְיָ גְּעַזְוַנְד אָון זַעַה, לְמַעַן הַשָּׁם, וְאַלְסָט זַיךְ מִיר פַּעֲרִיכְתָּעַן אָון קוּמָעַן, אָס יַרְצָחָה הַשָּׁם, גְּעַזְוַנְדָרְהַיְיד אַהֲיָם, ווי עס ווינישט דִּיר בָּאָמָת

בערך שָׁלְמָה קוּרְלָעַנְדָּרָ.

.5

חוּם סָאַרְאָקָעָר טָאַ מאָרְיַעַנְבָּאָר צַו זַיְיָ פְּרִוְינְד שְׁלָמָה סְוָרְלָעַנְדָּר אוּפֶּה דִּי נַאֲלֻוּקִים אַיְזָה וּוּאַרְשָׁאָ.

לייעבער פְּרִוְינְד שְׁלָמָה!

אַך האָב דִּין לְיַעַבָּעַן בְּרִיעָפְּרָהָאַלְטָעַן. עס פרעהט מַיךְ זַעַה, וואס דו שְׁרִיבְסָט צַו מִיר אַזְוִי אַפְּגַּנוּטְלָךְ, ווי צַו אַיְזָה אַמְתָּעָן פְּרִיְינְד, אָון עס ווועט מִיךְ נאָךְ מַעַהָרְ פְּרָעָהָעָן, אַז אַיךְ ווּעַל דִּיר בְּעַי הַילְפִּינְג זַיְיָ מִיט ווָאָס אַיךְ ווּעַל נאָךְ קָאנָעָן. אַז דִּין בְּעַלְצִי קוּמָט סִיּוֹן מַאָרְיַעַנְבָּאָר — דאס האָב אַיךְ גְּעוּוֹאָסָט נאָךְ אַיְדָעָר דִּין בְּרִיעָפְּרָה אַיז צַו מִיר אַנְגַּעַטְמָעַן. ווי אַרְוָם אָון פֿוֹן ווּעַמְעַן בֵּין אַיךְ עס גְּעוּוֹאָהָר גְּעוּוֹאָרָעָן? טַאַקְיָ פֿוֹן דַּעַר מַאָרָדָס טַשְׁאָפְּנָק. ווי אַזְוִי? לאָס אַיךְ דִּיר אַוִּיסְרִוִּיבָּעַן דִּי גְּאנְצָעַ מַעַשָּׂה אַקוּרָאָט, ווי אַזְוִי סְאַיז

געוען. ס'איו במייל נישטא וואס צו טהון, מע ווערד דא שיער נישט משונען, חעל איך ווערטען אויף א מינוט א שריבען. נאר איין זאך וועל איך דיך בעטען, שלמה, או אלסידינג, וואס איך וועל דיך שריבען פון דאנען, זאל זיין בסוד. דערפהָר, וואס דו האסת זיך מיט דיזן בריעת פערטרויט אויף מיר, וויל דו האלסט מיר פאר א בעל-סוד, פערטרויע איך פאר דיך אזעלכע זאכען, וואס איך וואלט זוי פאר איין אנדערען נישט געטרויט, אפֿיל פאר מײַן איינגען וויב, און איך בין זיכער, או צוישען אונז וועט דאס בלוייד בען.

קודם דארף מען דיך בעשridoיבען דאס מאירוענבראָד, זאלסט וויז-סען, מיט וואס מע עסט דאס און וואס דאס איין. אהער קומען צו פאהרען מענשען, וואס נאָט האָט זוי נבענשט מיט א סך געלד און געשטראָפּט מיט א סך געלד און גבענשט מיט א סך פְּלייש. אזעלכע מענשען זענען די סאמע אומגנַיליכסטע אויף דער וועלט. זוי ווילען עסען און טארען נישט. זוי ווילען געהן און קאנען נישט. זוי ווילען לֵיד-גען, לאָזט מען זוי נישט! "אייהר דארפּט געהן, וואס מעהָר געהן, מאכען מאציאָן. — זאגען די דאקטוּרים. — אייהר דארפּט אַפְּנַעַד מען, זאגען זוי, וואס מעהָר אַפְּנַעַמָּן... אַפְּנַעַמָּן" היסט אויף אונזוער לשון — פערליירען דאס בייכעל, אביסעל איינדראָרען היסט עס. און אויף "אַפְּנַעַמָּן" איז פֿאַרְהָאָן איין מיטעל — מאירוענבראָד. עס געמט אָפּ, ווי מיט די הענד געמט עס אָפּ! און וואס איז דער חידוש? איז עסען עסט מען דאָ מכות מיט בכוֹרוֹת, — דער דאקטאָר לאָזט נישט עסען — און מע לְעַבֶּט נאָר פון דעם, וואס מע טריינקט און דער פריה דאס ביסעל מיט המאָרִים, וואס מע רופט דאס "קרויצְבּוֹרְנוּן". אָ טעם האָט דאס וואָרְעַמְעַרְהִיְיד אויף' ניכטערען האָרְצְעַן פון צעהן חַלְשׁוֹת'ען, און אָז דו טריינקסט, דארפּסט דו שפֿאַצְיְעַרְעַן, מאכען מאציאָן, ווי דער דאקטאָר רופט עס אָן. אָן נאָך אָז טריינקעץ מיט אָז מאציאָן גַּלוּסְט זיך עפִים געמען אָין מוויל אַרְיִין; געהסט דו אַהֲיִם עסען, דערלאָנגט מען דיך "פריה"

שטייך", נישט קיין עסען. וואָס איז דאס פאר איזן עסעניש, איז בעט דזך, או פלייש — נישט, אייעד — נישט, זומעלעך — נישט; אַ שאָל "קָאָקָעּ" מיט אַ סוכערעל — אַט דאס איז דער גאנצער פריהشتיק. און נאָכְ'ן פריהشتיק הייסט ערשות דער דאָקָטָאָר געהן, מאָכָעַן מאָצִיאָן, און ערשות דעם אלט בעוקומסט דו רעם רעכטען אָפָעּ טיט, און אַז עס קומט די צייט פון ווֹאָרָעָמָעַם, דאָכָט זיך דייר אוּס. אַז דו זאָלְסַט אַיְינְגָּשׁוֹנְגָּנְעַן אַיְיַן אַכְּסַט מיט די הערנער. זאנגט אַבָּעֶר דער חכם, דער דאָקָטָאָר: "לא, פֿעַטְעַרְשֵׁין! אַז אַיהֲר ווּעַט אָזוּז אַכְּלָעּן, זאנגט ער, ווּעַט אַיהֲר, זאנגט ער, אַפְּנַעַמָּעַן אַ פִּינְגָּן, נישט קיין פוד שמאָלָעּ, און ווּעַט נישט פָּטוּר ווּוְרָעָן, זאנגט ער, פון אַיְיָעָר טְשֻׁמְאָדָּאָן ווּי לְאָגָּנָא אַיהֲר ווּעַט לְעָבָּעָן!"

הקייזר, ס'אייז אַ גִּיהְנָם, וואָס זאָלְסַט דו קָלְעָרָעָן? אַיְיַן שְׂטִידָאָן גְּלִיק, וואָס מע קָאָן אַנְפִּיְיבָּעָן דעם דאָקָטָאָר. ער הייסט עסען קָרְחָת — קָרְחָת עַם אַלְיַין. ער הייסט געהן — געהן. מיר ווּעַלְעַן זיך בְּעַסְעַר אַוּוּקָעָוּצָעָן מאָכָעַן אַ פֿרְעַפְּרָאָנָסָעָל. אַיְז אַבָּעֶר דער חַסְרוֹן, וואָס נישט אַלְעַן מְאַל אַיְז דָאָ אַ דְּרִיטָעָה האָנד. מוֹזָעָן מאָכָעַן אַיְז צְוּוּיָעָן אַ זְעַכְּסָאָזְנִיזְעַכְּצִיגָן. דו ווּיסְטָט דָאָ, אַז אַיְז האָב עס נישט פִּינְגָּן. נאָר מיט ווּעַמְעַן קָאָן מְאַל אַ שְׁפִּיעַלְעַן אַיְז זְעַכְּסָאָזְנִיזְעַכְּצִיגָן, אַז נישט מיט דער מָאָדָּאָם טְשָׁאָפְּנִיק. אַז אַיְז דָאָס אַ מָאָדָּאָם ווּפְיִיעַל דו קָעָנָסְט בְּעַרְעַל טְשָׁאָפְּנִיק. אַז ער אַ הַונְט אַקְעָנָעָן זַיְוִיב. ס'אייז, זאנג אַיך דייר, אַ מָאָדָּאָם פון גָּאָט! שְׁפִּיעַלְעַן שְׁפִּיעַלְט זַי דּוּקָא נִישְׁקָשָׁה/דִּיגָן. זַי ווּעַט פֿרְעַשְׁטָעַקָּעָן אַיְז נָאָרטָעָל דָרְיוִי מָאָנְסְכִּילָעָן. נאָר ווּאָס דָעָן? זַי האָט פִּינְגָּט פֿעַרְעָד שְׁפִּיעַלְעַן מיט סְכַנְתָּה-נְפָשָׁות! אַז אַז זַי שְׁפִּיעַלְט זַי נִישְׁקָשָׁה, זאנג זַי, אַיך בֵּין, זאנג זַי, אַ בְּתוֹתָה, אַז פָּאָר נוּוּט, זאנג זַי, ווּעַט אַיְיָד מִיְּן מֵאָן, זאנג זַי, בְּעַצְּאָהָלָעָן". וואָס זְעַמְּטָה דָו אָוּיָך דעם צְאָהָלָעָר? ווּאָלְטָזַי נאָר לְיַעַב גַּעַתָּה שְׁפִּיעַלְעַן אַיְז זְעַכְּסָאָזְנִיזְעַכְּצִיגָן, ווּאָלְטָזַי נאָר גַּעַוּעַן אַ האָלְכָעָן צְרוֹה! אַז אַבָּעֶר דער חַסְרוֹן — זַי האָט לְיַעַב, מַע זַי מיט אַיהֲר געהן שְׁפָאָצִיעָרָעָן אַיְבָּעָר מָאָרִיעָנְבָּאָד. ווּאָלְטָזַי נִישְׁטָאָס שְׁפָאָצִיעָרָעָן אַלְיַין אוּיך גַּעַוּעַן נאָד

צ'ו דערלידען ; איז אכבר דער חסרון, וואס זי האט פיוינט גלאט אזווי צו שפאנצ'ערען. שפאנצ'ערען הייסט בי איהר — געהן איבער די געוועלבען, האנדעלען מציאות, אפנארען די דיטשען — שמעקט דאס שווין מיט א נAMILותח-הסיד אוייפ א קורצע צייט, דאס הייסט, אוייפ צו פערפאלען. א שלאך, זאג איך דיר, פון זיין לייעבען נאמען א מע קאן זיך נאר פון איהר נישט אויסכעהאלטטען. און ווי אופ צור להכחים, בין איך ד אינגער אוייפן יריד. נישט א אין מאנטוביל פון די נאלגעוקים. סאמע נקבות. רוז האסט דאס בראנן לוייפערמאן, און לאה'צי ברוייכשטול, די מאדרם שערענץיס מיט דער מאדרם בעקומים. היינט די יאמאייטשיבע מיט איהרע דריי איבערנוואכ' סענע מאכזעלען, וואס האבען א שם אין מאריענברג מיט זיעערע יאהרען. זי וואלטען געווען גאנץ פינע מאכזעלען, ווען זי זאלטען נישט האבען די געווער. א גערעת היינטיגען סעוזן אין מאריענברג אוייפ נאלעוווקער וויבער, און גלאט איזו וויבער, וויבלעך, דאמען, דאמען, אחזן א שייעור דאמען ! על-פידוב זענונג דאס גראבע וויא-בר פון ביאלייסטאך, פון קעשעניעו. פון יעקטערינאנסלאו, פון קיעו, פון ראסטאו און פון אדעם און פון דער נארער ווועלט, וואס קומען אהער כלומרשת אוייפ דער "קור", נאר וויער גאנצער מײַן איז חתנים פאר וויער טעכטער, די ציטונע מאכזעלען. אונגע-טהאנ געהן זי אין זייד און אין סאמעט, טראגען העלווער פערעל און פיהרען ארוים זויערע מאכזעלען אוייפ דער אויסטטעלונג. רעדען רעדען וויי "קאמעניצער דיטש" און ווארפערן מיט אונגען אוייפ יעדען מאנסבייל, ווי אינגער רעדט : "ביזט דו א בחור, קומ אהער. ביזט דו א בעויבטער, זאלסט דו געהן אהין, פון וואגען דו ביזט געקומען..." ארום די דזאינע "מאמעס" דרעהט זיך ארום, ווי א ביהן ארום האנג. אינגער א פארשיין מיט א צילינדר, וואס מע רופט איהם סווירסקי. אט דער סווירסקי — דאס איז א איד א שרבן. א לאנד-שרבן. אליאין איז ער אפיילו א אונזערינער, נאר ער רעדט נישט קיין זשארגאנן, חאטש געב איהם א קרענט. נאר דיטש. א שידוך איז בי איהם — א "פארטוי", א חתן איז א "ברויטינעם" ;

"איינער וויב" ווועט ער דיר קיינמאָל נישט זאגען, נאָר "איינער פֿרוּ גַעֲמָהָלִין". אַיך זאג דיר, דעם זוועבעטען חַז אַנְצּוּקָעָן, ווֹי די גַּרְאַבָּע מַאֲמָעָס מֵיט די הַעֲלוֹעָר פֿערְעָל יַאנְגָּעָן זִיך נאָר נאָר דעם העיר סַוּוִירְסְּקִי, רַעֲדָעָן מֵיט אַיהם "קַאֲמָעַנְיַצְּעָר דִּיטְּשֶׁ", אָוּן ער בעריהָמֶט זִיך פֿאָר זַיִוּ, ווֹיפֿיּוּל "פֿאַרְטִּיעָן" ער האָט שְׂוִין אוּסְגָּעָר פֿיהָרֶט אַוְיָף דַּרְעָ קָוָר, אָוּן אלְעָ דַּרְכָּ לְיעַבָּעָן אָוּנוּעָר יַאֲמָאַטְשִׁיּוּ בְּעַפּוֹן די נַאֲלָעוֹקִים מֵיט אַיהָרָע דַּרְיִי טַעַכְתָּעָר האָב אַיך בעגעגענט שְׂוִין עַטְלִיכָּע מַאֲלָ אַרְוָמְשַׁפְּאַצְּיָעָרָעָן מֵיט דַּעַם הַעֲרָר סַוּוִירְסְּקִי, ווֹאָס מְהֻומָּת נִישְׁט אָוִיס דַּעַם צַילְינְדְּרָהָוָט נִישְׁט שְׁבָתָה, נִישְׁט ווֹאָך. נָאָט מעָג אַיהָר הַעֲלָפָעָן, מַהְכְּתִּיתִי, אַיך ווַיְנַש אַיהָר פּוֹנְגָּס נַגְנְצָעָן הַאֲרָרָץ, אָז סַוּוִירְסְּקִי זַאֲל אַיהָר קַרְינְגָּעָן אַ "פֿאַרְטִּיעָן", דַּרְיִי "פֿאַרְטִּיעָן" מֵיט דַּרְיִי "בְּרוּטִינְגָּאָס", פֿאָר אלְעָ אַיהָרָע דַּרְיִי נְזָועָר, עַם מְעָג זַיִן לְיעַבָּעָן, אַבְּיַי גִּיכָּעָר, ווֹאָרוּסָס פְּאַיּוֹן אַ סְכָּרָא, אָז די יַוְנְגְּרָעָע מְעָג זַיִך שְׂוִין אַפְּשָׁעָרָעָן, ווֹאָרוּסָס זַי אַיּוֹן שְׂוִין אַרְבִּיבָּר שְׁלַשִּׁים... אָוּן אַז מִיר זַאֲלָעָן צַוְּלָעָגָעָן צַו אַיהָרָע יַאֲהָרָעָן די יַאֲהָרָעָן פּוֹן אַיהָרָע צַוְּיִי עַלְטָעָרָע שְׁוֹעָסְטָעָרָע, ווֹעַט אַינְאָיִינְאָעָם, האָב אַיך מַוְרָא, ווֹי ווַיְיט עַפְּסָס מַהְרָה ווֹי אַמְּהָה... נאָר חַאְפְּט זַיִוּ בְּעַנְיָן! אַיך זַעַה, ווֹי ווַיְיט מַעְגְּלִיךְ, די יַאֲמָאַטְשִׁיכָּע אַוְיסְמִידָעָן, ווֹאָרוּסָס דוּ קַעַנְסָט דָּאָך זַי, ווֹאָס פֿאָר אַ בְּעַרְעָדָרִין דָּאָס אַיִל, אַ ווָאָנד מֵיט אַ ווָאָנְדָקָן זַי דַּרְיִי צַעְנוּיִפְּפִיהָרָעָן!

אַצְּינָה, אָז אַיך האָב דַּיר שְׂוִין אַבְּיַסְעָל בְּעַשְׁרִיבָעָן מַאֲרִיעָנְבָּאָה, מעָג אַיך דַּיר שְׂוִין בְּעַשְׁרִיבָעָן, ווֹי אַזְוִי אַיך בֵּין גַּעַוּזָהָר גַּעַוּזָהָרָעָן, אַז דִּין בְּעַלְצִי קַוְמָט צַו פֿאַהָרָעָן.

אַיך קָוָם אַרוּסָס נַעֲכָטָעָן אַיִן דַּרְעָפְרִיהָ צָוָם "וּוֹאַרְאָפְּאָי", טַרְעָפְּ אַיך די מַאֲדָם טַשְׁאָפְּנִיק, מֵיט דַּעַר מַאֲדָם לְיוֹפְּעָרְמָאָן, מֵיט דַּעַר מַאֲדָם בְּרוּכְּשָׁטוּהָל, מֵיט דַּעַר מַאֲדָם שְׁעַרְעַנְצִים, מֵיט דַּעַר מַאֲדָם פְּעַקְעָלִים, מֵיט דַּעַר יַאֲמָאַטְשִׁיכָּע מֵיט אלְעָ אַיהָרָע דַּרְיִי נְזָועָר, אָוּן נאָר ווַיְיכָר — חַכְּלָי, די נַגְנְצָע מַאֲרִיעָנְבָּאָרָעָר נַאֲלָעוֹקִים. "גַּוְטָ מַאֲרָגָעָן", "גַּוְטָ יַאֲהָר". "וּוֹי גַּעַתְּ עַס?" "וּוֹאָס הַעֲרָט זִיך נִיּוּס?" דַּעְרוּוֹיְל روֹפְּט זִיך אָז צַו מִיר חֹהָה/לְעַטְשָׁפְּנִיק: "וּוַיְיסַט

אייהר שוין, איז מיר האבען מארגנען א גאנט כי אונז אין מאריינ-
באד? זאגן איך : "גאנט לייב איך מיט איייר גאנט. ווער אויז?"
זאנט זי צו מיר : "אנז, זיטט א חכם און טראפעט". זאגן איך :
"וואס בין איך איך פאָר אַטראָפער?" זאנט זי : "איך וועל איך
זאנט אַסִּימָן". זאגן איך : "אָדרְבָּה, לאָכְרָה, איייר
סִימָן". זאנט זי : "ניישט אַיִּין סִימָן, נאָר עַטְלִיכָּע סִימָנים. ער-
טענס, אויז זי, זאנט זי, אַשענע, דאס שענטשט ווייבעל פון אלע
נאָלעוווקער ווייבעלעך". דאס האט שוין פערדראָסען, ווי איך האב
פארשטיינען, אלע אַיבְּרִיגְּנָעָד דאמען, וואָרָום זי הַאָבָעָן אלע פִּיעָר
זיך אַיבְּרִיגְּנָקָומֶט מיט מאָדָעָן אוֹיגְנָעָן אָוֹן גַּוּזָאָרְפָּעָן אָזָא פִּיעָרִי-
געַן קוֹק אָוִיפֶּר דער מאָדָאָם טַשָּׁאָפְּנִיק, וואָס קָאָן פֻּעְרְבָּרְעָנָעָן אַ קלְיָין
שַׂטְעַטְעַל אַיִּין פּוֹילָעָן; אָוַן דֵּי מאָדָאָם טַשָּׁאָפְּנִיק מאָכָט זִיר, ווי
זַי זַעַט נִישְׁטָה, אָוַן רַעֲכָעָנָט אָוִיסְׁ דַּי מַעֲלוֹת פּוֹנְגָּס שַׁעַנְעָם ווייבעל,
וואָס קָוָמֶט צַו פְּאַהֲרָעָן צַו אָוְנוּן קִיְּין מאָרְיָעְנְבָּאָד. "טַאָמָעָר ווּאָלָט
געַוּעָן גַּעַנְגָּה, זאגן איך צַו אַיִּהָר, אַוְיסְׁרָעְכָּעָנָעָן מַעֲלוֹת? אָפְּשָׁר ווּוִיסְׁט
אַיִּהָר, זאגן איך, נאָר אַסִּימָן?" דער אַנדְרָעָר סִימָן, זאנט זי,
זַי האט אַ מאָן, וואָס אַיִּז עַפְּסָמָעָר ווי צוּווִי מָאָל עַלְטָעָר פּוֹן
אַיִּהָר, וואָרָום זי אַיִּז נאָר נִישְׁטָאָלָט, זאנט זי, קִיְּין צַוְּאָנְצִיגְּ יַאֲחָר
אָפְּלוֹ".

דא האבען אלע אַיבְּרִיגְּנָעָד דאמען אוֹיסְׁגָּעָשָׁסָעָן מִיט אַ גַּעַלְעַכְּ-
טָעָר: "אַ חֹזֶן גַּוְיִשְׁעָ שְׁבָתִים אָוַן יּוֹםְ-טּוֹבִים!"... זעה איך, אַז
ס'אייז אַ מעָשָׁה אַהֲן אַיִּין עַק, רַופֶּאָיך מִיד אַז צַו דָּרָעָט טַשָּׁאָפְּנִיק:
"אָפְּשָׁר ווּאָלָט גַּעַנְגָּה, זאגן איך, שָׁאָרְפָּעָן דַּי צִינְגְּלָעָך, אָוַן
זַאנְגָּעָן, זאגן איך, ווער אַיִּז דָּאס ווייבעל, וואָס קָוָמֶט צַו אָוְנוּן קִיְּין
מאָרְיָעְנְבָּאָד?" מאָכָט צַו מִיר דַּי טַשָּׁאָפְּנִיק: "שָׁאָט, נאָר אַיִּין סִימָן,
זאנט זי, אָוַן אַיִּין עַק! זַי אַיִּז, זאנט זי, טַאָקִי מִינְגָּעָן אַ קְרוּבָּה".
"אָזָוִי?" — זאגן איך. — וואָס וּשְׁעָ דָרְחָת אַיִּהָר אַ מַוח? זאנט.
זאגן איך, אַז עַס קָוָמֶט צַו פְּאַהֲרָעָן בָּעַלְצִי קְרוֹלְעַנְדָּעָר קִיְּין מאָרְיָעְנְ-
בָּאָד — אָוַן אַ סּוֹפֶּן!" אָוַן עַס גַּעַט אַוּוֹק אַ שְׁמוּעָס צַוְּשָׁעָן דַּי
דָּאוּגָע ווייבעל וועגָע דִּין בָּעַלְצִיּוֹן, אָוַן מַעְהָר פּוֹן אלע, גַּעַוְיָונְט-

ליך, יאמאייטשיכע. וואס זאל איך דיר זאגען, שלמה? איך קאָן עס גאנַר אֶזְוִי פִּיעֵל נִישְׁט אַרוֹוִיסְּרִיבְּעָן אָוָן ווֹילְעַס גַּאנַר אַפְּיָלוּ נִישְׁט אַיְבָּעָר' חֹזְרָעַן. דו דָּאָרְפָּסְט שְׂוִין אַלְיָוּן פֻּעָּרְשְׁתָּעָן, וואס אַיאָץ מַאיְטְּשִׁיכְּעָן קָאָן זַאנְגָּעָן אֶזְוִי דִּין בְּעַלְצִיְּן, אָוָן נִישְׁט אֶזְוִי נַאֲךְ אֶזְוִי בְּעַלְצִיְּן, ווי אֶזְוִי דִּין עַמְּצָעָר זַאל הָעָרָעָן, ווֹאלְטַע דָּר זַיכְעָר מִידָּעָן, או דו האָסְט אַיְהָר קָאָלִי גַּעֲמָאָכְט אַיְרָה, אַדְרָעָר אַשְׁידָוד. אַגְּלִיקָה, וואס סְאִיז אָונְטָרְגָּנְקָומָעָן דָּרָעָהָרָסְקִי מִיטְ' צִיְּן לַינְדָּעָר אָוָן הָאָט אָוּוּקְגָּנוּרְפָּעָן דִּי יָאָמָּאָטְשִׁיכְּעָן אֶזְוִי אַסְוָה, מסתמאָ ווֹעֲגָעָן אַפְּרָטִי מִיט אַפְּרָטִי גָּאָם.

אט אֶזְוִי בֵּין אַיךְ גַּעַוְאָהָר גַּעַוְאָהָרָעָן פָּוּן דִּין בְּעַלְצִיְּן, או זַי קוּמָט צַו פָּאָהָרָעָן קִין מַאְרִיעָנְבָּאָד. אָוָן עַרְשָׁת אֶזְוִי דָּרָעָר נַאֲכָט, אוֹ אַיךְ בֵּין גַּעֲקוּמָעָן אַהֲיָם, האָב אַיךְ גַּעֲטְרָאָפָּעָן דִּין בְּרִיעָת. זַהָּר רַעֲכָט, וואס דו האָסְט מִיר גַּעֲשְׁרִיבָּעָן. זַיְיָ זַיְכָּעָר, לַיְכָּעָר פְּרִוִּינָה, אוֹ אַיךְ ווֹעַל מסתמאָ זַעַחְעָן טָהָוָן פָּוּן דִּיְיָנְעָטוּוּנָעָן אָוָן פָּוּן אַיְהָרָעָט ווֹעֲגָעָן אַלְסְּדִינָגָן, וואס דו בעטָטָט מִיךְ. קָאָנְסָט זַיְיָ שָׁוִין אֶזְוִי מִיד פֻּרְלָאָזָעָן. אַיךְ ווֹעַל נִישְׁט וְשַׁאֲלָעוּוֹן קִין טְרָחָה אָוָן קִין צִיְּטָזְוָעָן. אַיךְ ווֹעַל מַאל ווָאָס אָוָן ווֹעֲגָעָן... דָּרְפָּאָר דָּאָרְפָּסְט דו צַו שְׁרִיבָּעָן דִּיר אַלְעָא מַאל ווָאָס אָוָן ווֹעֲגָעָן... דָּרְפָּאָר דָּאָרְפָּסְט דו אַוְיָךְ נִישְׁט פּוֹלְעָן זַיְיָ אָוָן שְׁרִיבָּעָן אָפְטָעָר בְּרִיוּוֹלָעָךְ, ווָאָס הָעָרָט זַיְיָ עֲפָים נִיּוּס בַּיְיָ אָנוֹ אַיִן ווֹאֲרָשָׁא. נַאֲרָע עֲפָים פְּרִוְּלִיכְבָּעָן נִיּוּס זַאלָסְטָזְוָעָן מִיר שְׁרִיבָּעָן. אַיךְ האָב פִּינְעָט טְרוּוּרִינָגָעָן בְּרִיעָת. כְּמָה נַפְשָׁךְ: בֵּין אַיךְ אֶזְוִי דָּרָעָר קָוָה, דָּאָרָפָּאָר אַיךְ פְּרָעָנְסָעָן פָּוּן אַלְעָא צְרוֹתָא אָוָן פָּוּן אַלְעָא אָוְמְגָלִיקָעָן. סְאִיז גַּעַנְגָּוָן דִּי צְרוֹתָא, ווָאָס מַעַן טְרָאָגָט אַגְּנָעָץ יָאָהָר אַיִן דָּרְהָיִים. ווּעַסְטָט מִיר גַּלְוִיבָּעָן, צִי נִיְיָ? אַיךְ, אָוָן אַיךְ בֵּין אַיִן אָוְיָסְלָאָהָנָה, לְיִיעַן אַיךְ אַפְּיָלוּ נִישְׁט קִין בְּלָאָטָז צִיּוֹתָונָג. אַיךְ טָהָוָן מִיר מִיּוֹן זַאֲךְ בְּשִׁלְמוֹת: אַיךְ עַס אָוָן טְרִינָק אָוָן שְׁלָאָפְּז אָוָן גַּעַה אֶזְוִי שְׁפָאָצִיעָר אָוָן "נעַם-אָפְּז" אָוָן שְׁפִּיעָל אַפְּרָעָפְּרָאָנְסָעָל, אָוִיב סְאִיז דָּא אַדְרִיטָעָהָנָה, אָנִישָׁט — אַיִן אַיִן צְוֹוִיָּעָן אַזְבָּס-אָזְבָּס-זַעֲכָצִינָג. אָוָן ווּוִיטָעָר זַיְיָ גַּעַזְוָנָר. אָס יְרָצָה הַשָּׁם, מַאְרָגָעָן, אוֹ דִּין בְּעַלְצִי ווּעַט קוּמָעָן, ווֹעַל אַיךְ דִּיר מסתמאָ

באלד געבען צו וויסען פון אלעס נאך מעהר בארכות. זוי נאך אַ מאַל געזונד און מאַק גוטע געשעפטען, ווי עס ווינשט דיר דיאַן בעסטער פרײַנד חַיִּים סָאָר אַק עָר.

.6

בעלצי קורלענדרער פון מאַריינכָּאָד צו אַיהֲר מֵאַז שְׁלֹמָה קּוֹרְלֻעְנְדֶּר אָוִיפָּה דַּי
נאָפָּעָוקִים אַיְן ווּאָרְשָׁאָה.

לבעלִי הַיְתָר מַוְהָרָךְ שְׁלֹמָה נַיְן.
אַיך קָוָם דִּיר צו מעַלְדָּעַן, אַז אַיר בֵּין גַּעֲקוּמָעַן בְּשָׁלוּם קִיּוֹן
מאַריינכָּאָד אַזְּנָבָן האָב גַּעֲמִינָט, אַיך ווּעַל טְרָעָפָעַן אָוִיפָּן בְּאַחֲנָהוּפָ
חוּה/לְעַט טְשָׁאָפְנִיק. לְסֻוֹף לְאַזְּטָז וְזַד אָוִוִּים, אַזְּ מֵיָּוָן קְרוּבָה האָט מֵיָּוָן
לְעַצְּטָעַן בְּרִיעָפָר פָּוָן בְּעַרְלַיְן נִישְׁטָעַן עַרְחָאַלְטָעַן. אַזְּוִי זַאנְט זַיִן, נאָר
אַיך מֵיָּוָן, אַזְּ סָאָר לְיִגְעַן. זַיְהָאָט מֵיָּוָן בְּרִיעָפָר וְעוֹהָר גּוֹט עַרְחָאַלְטָעַן,
נאָר זַיְהָאָט קִיּוֹן צִוְּיט נִישְׁטָעַן גַּעַהַעַן מִידָּק אָפְנָעָמָעַן פָּוָן דָּעַר
בְּאַחֲנָן. זַי אַיְזָה פְּעָרָנוּמָעַן; זַי שְׁפִיעָלָט גַּעַנְצָע טָעַן אַיְזָה זַעֲכָסְ-אַזְּן
זַעֲכָזִין. טְרָעָפָר מִיט ווּעַמְעַן? — ווּעַסְטָט פִּינְיָמָאָל נִישְׁטָעַן טְרָעָפָעַן,
אַפְּילָו ווּעַן דָו זַאֲלָסְט וְזַיִן מִיט אַכְזָעָהָן קָעָפ — מִיט דִּין גַּעֲטָעַן
פרײַנד חַיִּים סָאָרָאָקָעָר. אַה, ווּעַן זַיִן אַסְתָּר זַאֲלָדָס ווּיסְעַן!
אַ פְּנִירָה ווּאַלְט אַיך זַיִד נָעִירִיכָט אָוִיפָה דִּין גַּעֲטָעַן פְּרִיאַנְדָן עַר
לְעַבְטָדָס דָא אַ גַּעֲטָעַן טָאגָן, זַאנְט מַעַן. עַר בְּאַדְרָט זַיִד דָא, זַאנְט
מַעַן, ווי אַ קָּעָז אַיְין פּוֹטָעָר. דָס בֵּין אַיך גַּעַוּאָהָר גַּעַוּאָרָעָן בְּאַלְדָן,
ווי אַיך בֵּין גַּעֲקוּמָעַן, פָּוָן דָעַר יַאֲמָאִיטְשִׁיכָע. אַיך חַאְבָּגָעָהָט דַי
עוֹהָרָע זַי צַו בְּעַגְעַנְגַּעַנְעַן אָוִיפָה/זַי אַקְזָאָל מִיט אַלְעַז אַיְהָרָע דָרְיִי גַּעֲזָעַ
לְעַד. זַיְהָאָט מַעַן גַּעֲפָאָנְגָעַן, מַחְמָת עַס האָט זַיִד גַּעַשְׁאָרָט אַרְוָם זַיִד עַפְּסָמָן
אַ בְּלַאֲזָעַן פְּאַרְשָׁוִין מִיט אַ הוּיכָעַן קוּיְמָעַן אָוִיפָה/זַיִד קָאָפָה, ווּיְיוֹזָט אָוִוִּים,
אַ שְׂדָכוֹן. קִיּוֹן סָךְ האָט זַיִד מִיר נִישְׁטָעַן גַּעֲקָאנְט רַעֲדָעַן; פָּוָן

דעםטוועגען האט זי צוית געהאט מיר איבערזונגבען פעל מיט ניעם פון אונזערע נאלעוקער לוייט אין מאריינבאהר. וועלכע איך לאו איבער אויה איזין אנדרער מאל. דערזויל וועל איך דיר בעשריין בען די נסיעה פון בערליין קיון מאריינבאהר.

ニישט קיון גוטע נסיעה האב איך געהאט. און אלע איבער וועמען? איבער דיר און איבער דיזן קלאנגען זיך, וואס דו בער קלאנסט זיך אויפֿ דיז לאכט בערטע געשעפטען איך האב געוזשאלאעוועט נעמען צווויטע קלאמס און בין געפאחרען דעם נאנצען וועג דרייטע קלאמס. אויז זעהר נישט איזינגענעהממען ערשותען, אויז ענג, נישט איזו זיעזען פון צולגען זיך אויז אפֿגערעדט. און אונגעורי כערט אויז ווי אין א באד. די דיטשען רוביינערן אוזעלכע מסוכענען צינגרען, וואס פער' הרבעגען דעם קאפֿ. און צויזיטען, קוקט מען אויפֿ דער גרענץ אין צווויטער קלאמס גאר אנדרער, ווי אין דרייד טער קלאמס, חאטש איך קאו מיך נישט בעקלאנגען. און מע זאל האבען בי מיר עפֿים איסגעטראיסעלט. נאר פחרדים האב איך געד האט, וואס איך קאו דיר גאר אויז פיעל נישט ארויסגעבען. איך האב געמיינט, אzo צווישען בערליין און מאריינבאהר אויז נישט איזין שומ גרענץ. זיי רעדען דאך אלע אויף איזין שפראץ, זו וואס בער דארפֿען זיי א גרענץ? צום סוף לאומות זיך אויס, אzo בי זיי אויז אויך דא א גרענץ, און די דיטשען האבען אויך ליעב קוקען און זובען און נישטערען. האב איך מיך נישט איזו פֿאַר די איז קאטאוואועט. און גשראקען האב איך מיך נישט איזו פֿאַר די איז בעריגע זאכען, ווי פֿאַר די שפֿיצען. ווען איך וויס, אzo פון בערליין קיון מאריינבאהר אויז דא א גרענץ, וואלט איך מיך שווין מיט די שפֿיצען אנדרער בעוואחרענט. איך וואלט זיך אויז אריינגענויות אין דער געשטעפֿטער קאלדרע, אויז ווי די טשאפֿניק טהוט אלע יאהר. און איך, שטייא, בין גענאגען און האב זיך זיין פון דער גרינג אונגענויות אויפֿ ציינע אלטע קלידלעך און אריינגעלאנט זיך איז קויטיגען גרעט. פרענט מיך דער דיטש: "וואס האבען זיך הייד?" אויז מיר אנטלאפֿען דאס געונד. געה איך און עפֿן איהם אויפֿ דעם טשע-

מאדראן און זאג איהם : "אלטע קלויידער און קויטינגע גראט". הערט ער מיך אויס און וויזט מיר אויפֿן צוויטען טשעמאדראן : "אונד וואס האבען זוי היעד ?" געה איך און עפָען איהם אויף דעם צוויטען טשעמאדראן, שפרינגע נישט ארויס דוין שטרויינער קאפעלייש ? איך האב נאָר פֿרגעסען דיר ערוייבען, אָז איך האב דיר נעקופט א שטרויינעם קאפעלייש ביי וווערטהיימערען אַין בערלוי, אַין עכּ-טע פֿאנאָמע. טרעָה, וואָס קאָסט זִ ? איך וועל דיר נישט אויס זאגען, בֵּין איך וועל נישט קומען אהיכם. דו מוות אלַיְין טראָפָען, וויפֿעל איך האב בעצָהָלט פֿאָר דיין פֿאנאָמע. קורץ, אָז ס'אייז אַרוייסגעשפֿרונגען די פֿאנאָמע, בין איך געבליבען אַ געשטארבע-גע : ווי קומט צו מיר אַ מאָנסכּוילשער קאפעלייש ? פֿאָל איך אויף אַיְין עעה — איך וויס, אָז אַ דִּיטֶש אַיְין נישט אַיבָּעריגָן קלונ — אַוְן איך רוף מיך אָז צו איהם אויף דייטש : "דָּאס אַיזט מיין פֿאָ-נאָמע, ביי אֹנוֹ אַין רִיסְעַנְלָאָנד טְרָאָגָעָן אַלְעָ דָּאמָען מאָנסכּוילשע פֿאנאָמע". ענטפָערט ער מיר דערווֹף גָּאָרְנִישָׁט נִימָט, אַוְן מאָקָט צו כיר : "פֿיהָרָען זוי רָוְסִישָׁען טִיְּ ? האָבען זוי סִינְאָרָעָטָען ?" מאָקָט איך מיר : מײַינָע צְרוֹת אויף דיין קאָפּ ! אַוְן רוף מיך אָז צו איהם, אָז מיט קיַין טֵי האָנְדָעָל איך נִישְׁט, אַוְן קיַין סִינְגָּרָעָ-טָעָן רְוִיכָּעָר איך נִישְׁט. נַעֲמָת דָּרָר דייטש אָז טְהָוָת אַ שְׂטוּרִיךְ אַיבָּער מִיט אַ קְרִיְידָעָל אַיבָּער אַלְעָ מִינָע טשעמאָדרָאנָעָם, פֿעְקָלָעָר אַוְן קְוִישָׁלָעָה, ווי אַיְינָעָר רְעָדָט : כְּשָׁרָן דָּוְרְבָּגָעָלָאָוּת הַיִּסְטָע עַמָּ. הַיִּנְטָע גַּעַה זַיְּ אַנְבָּיא אָז טְרָעָה, אָז דָּרָר דייטש ווּעָט בֵּין מִיר זַיְּ-כּעָן נָאָר רָוְסִישָׁען טִיְּ מִיט רָוְסִישָׁע פֿאָפִירָאָסָעָן ! בְּעַשְׂרָת נְעוּוֹן אָוּמוּסְטָע פְּחָדִים מִיט אָוּמוּסְטָע יְסוּרִים. וְעוֹן איך פְּאָהָר אַיבָּער צְווּיְיטָע קְלָאָם, וְאַלְטָט דָּרָר אַיבָּערשָׁעָק אַוְיך נִישְׁט גְּעוּוֹן, וְאוּרוּם אַיְן צְווּיְיטָעָר קְלָאָם, זָאנְטָט מַעַן, גַּעַתְּהָט דָּרָר דייטש נָאָר דָּוְרָךְ פֿערְבּוּ-דָּעָם וְוְאָגָאָן אָזָן פֿרְעָנְטָז זַיְּ נָאָר, אַוְיך ס'אייז נִישְׁט פֿאָרָהָן בֵּין עַמְּיצָעָן עֲפִים צַו צָהָלָעָן. אָזָן ווּרְאָזָן שְׁוֹלְדָנָן ? טָאָקִי איך אלַיְין, אָז איך צִיטָעָר אָוִיסְבָּרָעָנָעָן דִּיר אַיְין אַיבָּערינָעָן גָּרָאָשָׁעָן. זָאנְעָן זָאנְקָט דוּ מִיר טָאָקִי גָּאָרְנִישָׁט. נָאָר אָז ס'קְוּמָט צָום חַבּוֹן, הַאָסָט

דו א טבע זיפצען און קראעכצען געבען אנטזוהערענישען, אז עס געהט אווועק א סך געלד... איך בין מיר מחה, וואס איך האב חאטש אנטגעטראפען אין בערליין א ביליגע סטאאנציגע מיט איזן ערלייכער בעלההבית'טע. די פערעלצווויג האט מיר דערלאנגט פארן אווועקפאהה, זאלסט אנטקופען, א החבון, האב איך געמיינט, איינס פון די צוויי: אדרער ס'אייז א חלום, אדרער זי איז פונ'ם זיינען. שטעל דיר פאר: קיין גלאז מילך רעכענט זי נישט. טי און צוּר קער האט זי פערגנסען. הערינג, רעטאלעך, ציבעלקעם, ליעבערלעך און נאך אזעלכע זאכען — דאס ווערד אנטגערופען, זאגט זי, „פֿאָרְדַּשְׁמָאָקְ“. רעכענען רעכענט זי נאך פארן עסן און פארן שלאפען. וויטער גארניישט. און איבערלאזען טרינק-געלה, וויא עס פיהרט זיך איזן די האטעלען, איז מען בי איהר אויך פטור, ווארום זי איז דאך אליין די דיענסט און אליין די בעלההבית'טע. איך זאג דיר, נישט קיין האטעל, נאך א נז-עדן! נישט אומוסט שטעהן בי איהר אלע אונזערע נאלעוקער דאמען... היינט דאס ארויסבעגלייד טען מיר אויפֿן זואקואל! נישט געלאזט מיך אפֿילוּ א געפֿעקטערע גער נעמען. אלסדיןן אליין! און טאמער איז דיר קארג, האט מען מיר נאך אונטערגנטראנגען א בוקעט פון פרישע בלומען! דאס איז שווין געוווען נישט פון איהר, נאך פונ'ם קאומיסיאנער, דעם אלטען בחור דעם פראָ-אדם מיט די ווימפערלעך, וואס איך האב דיר געד האט געשרייבען איז מיין פריהעריגען בריעת. אט א אידיאט! נאך פערגנסען דעם פסק, וואס ער האט געהאטפֿט פון מיר אויפֿ דער פריעדריבישטראסע, טשפֿעט ער זיך צו מיר אויפֿ מארגען, איך זאל איהם זאגען, אויפֿריכטיג, אויב ס'אייז אמת, וואס ער האט געד הערט, אז איך האב א מאן א זקן פון עטליבע און אכציג יאהר. פרעג איך איהם: „אין אדרעם וענט איהר קיינכאל נישט געוווע-זען?“ רופט ער זיך איז צו מיר אויפֿ ליטויש (ער איז נאך א ליטוואק אויך צו די צרות): „וואס?“ זאג איך: „אין אדרעם, זאג איך, איז דא א טאלמאטשאָו מיט א חלייער. איינס פון די צוויי זואלט פאר איך געוווען, זאג איך, נישט איבעריגן... מײַינסט

דו אפשר, אzo עד האט זיך געפונגען בעלעריגט? זונט גאט האנ-
דעלט מיט שלימס-טולען האט ער נאך אzo שלימס-טול נישט בע-
שאפען. א סך ערנער פון דרי צוויי שלימס-טולען, וואס ער אויבער-
שטער האט מיר צונגעשית דערנאנך אין וועג, שוון זיזענדיג אין
וואנגאנן דרייטער קלאם. נאך פון זיין האב איך האטש געהאט א שטי-
קל נוין. זיין האבען מיר בידע אפגערטאטען זיוירער פלאצעער, און
איך האב געקאנט נישט נאך זיצען, נאך אפיילו לעגען זיך שלאלפען.
האב איך אבער מורה געהאט, טאמער זענען זיין זשוליקען. א קשיא
אויף א מעשה? אַרויסגעגעבען האבען זיין זיך אפיילו פאר זעהר פרי-
גע מענישען. אינער האט זיך פארגעשטעלט אלס לאודער קאמי-
זואיאושער פון דרי פאכידיקען, און דער אנדערער האט געואנט,
או ער האט א "סקלאד אפטעטשנע" אין לאמושע. רעכטער צוויי
שלימס-טולען! מיך האבען זיין נישט געוואלט רופען "מאדראם",
חאטש געב זיין א קרענק, נאך "פרילין" און נאך "מאמוזל"! זאג
איך צו זיין: "פשעפראשאמ, מיט זיין איז איז זיין?" נעם
"פשעפראשאמ, מיט וואס ווועט איז איז זיין?" נעם
איך און זויז זיין דאס קידושין-פינגערעל און רוף מיך אן: "אט
דאס איז איז זיין זיין?" נעט אינער, דער וואס איז א קאמי-
זואיאושער פון דרי פאכידיקען, בוינט זיך צו מיר, בעטראקט
דאס פינגערעל און טהוט מיר א קוש אין האנד. נעם איך און
וואראפ איהם אויף א פאטש. האט דאס געהאט, זאג איך דיר, דעם
זיעבעטען חן! פון דעסטוועגען מײינסט דו, אzo זיין האבען מיר נישט
געהאלפען אַרויסווארפערן דאס געפער פון וואנגאנן אין מאריינכאר?
זיין האבען אפיילו שטארק חשק געהאט. איך זאל זיין אויפגעבען מײין
אדרעם אין מאריינכאר, האב איז זיין געוזאנט, זיין זאלען אכיסעל
צודאערן. "אzo איך וועל מיך נאך איך פערבעגען, זאג איך, וועל
איך איז געבען צו וויסען, זאג איך, דורך א דעפערש, אדרער דורך
א שליח"...

אט איזו, זיין דו זעהאט, האב איך געהאט נישט קיין גליקליכע
דייזע. א ריזע פון פחרדים מיט שריך מיט בייזע בעגעגענישען,

א חז' וואס איד בין א נאכט נישט געללאפען, און דער קאפ טהוט מיר וועה נאך איזט, און בין צעלאלמעט, צעבראכבען און מיער, און מהמת דעריבער שרײַב איך דיר נאך פון מאָריינְבָּאָד גאנשיט. איז וועל מיך אויסרווען און אָרְמוּקְוָעָן, וואו איך בין איז דער וועלט, וועל איך דיר שווין שרײַבָּען פון אלסְטִידְנִיג. דערוויל זי געונָה, און געכּ אַכְטּוֹנְג אַין שְׁטוּבָּה, פֿערְלָאָזָּו דֵּיך נִישְׁט אָוִיפּ שְׁבֻּרְדְּחָלְעָן. זי זאָל נאך אַמְּאָל אַרְוִיסְנֶעְמֶן אַלְעָ טְּעֵפְּיכְּבָּר מִיטְּ אַלְעָ מִיְּדָה ווַיְנַטְּעַרְדִּינָּעַ מַלְבּוֹשִׁים מִיטְּן רַוְיכּוֹאָרְגָּן, גּוֹט דּוּרְכּוֹלְפְּטָעָרָעַן, נאך אַמְּאָל אַיבְּעָרְשִׁיטָעַן מִיטְּ נַאֲפְטָאָלִין. אַון איך שֵׁיךְ דֵּיך דָּא מִין אַדְרָעָם, אַון זָאַלְסָט נִישְׁט פֿערְגָּעָסָעַן, לְמַעַן הַשָּׁם, מִיר בָּאַלְדָּ אַרְוִיסְ שִׁיקָּעַן גַּעַלְד.

פון מיר דיוין פרוי ב עַל צִי קוֹרְלָעַנְדָּעָר.

.7

חַיִּים פָּאָרָאָקָעָר פָּוּן מַאְרִיְּנְבָּאָָד צַו זַיְוִין וּוַיְיִבְּ אַפְתָּה פָּאָרָאָקָעָר אָוִוָּה דֵי נַאֲלָעוֹשִׁים אַיְן וּוּאַרְשָׁאָ.

טִיעָרָע אַסְתָּרָן

איך דענק דיר פֿיעַל מְאָל, וואס דו שְׁרִיבְסֶט מִיר אַזְעַלְכָּע אָפְּטָע אַון גוֹטָע בְּרִיעָה. דו דָּאָרְפָּסֶט ווַיְסָעַן, אַז בֵּי מִיר אַיְזָה נִישְׁטָאָקָיָן גְּרָעְסְּעָרָעָר יְוִסְּטָוָבָּה, ווֹי אַז אַיךְ הַאָבָּה פָּוּן דִּיר אַ בְּרִיעָה. דֵי פָּאָסֶט — דָּאָס אַיְזָה דָּאָס אַיְנְצִינְגָּע שְׁטִיקָעָל פֿערְגָּעָנְגָּעָן דָּא, אַין דָּעַם ווַיְסָטָעַן מַאְרִיְּנְבָּאָָד. ווֹעֵן נִישְׁטָה דֵי פָּאָסֶט, ווֹאַלְטָט מַעַן נאך מְשֻׁוְּגָע גַּעַוּאָרָעָן. נִישְׁטָאָקָיָן וואס צַו טְהָוָן. נִישְׁטָאָקָיָן מִיטְּ ווּעַמְּעַן זַיְדָה צַו בְּעַגְעַנְגַּעַנְעַן. נִישְׁטָאָקָיָן מִיטְּ ווּעַמְּעַן אַז אַוְסְּצָרָעָדָעָן. אַון דָּאָס מַאְרִיְּנְבָּאָָד אַלְיָוָן, אַזְוִי ווֹי עַס אַיְזָה גַּעַוְעַן עַטְלִיכָּע יְאָהָר צַוְּ.

רייך, איזוי איז דאס פערבליבען. די איגענען גראבע ערמאָפֿעַם, וואָס קומען אהער מיט זיינער פֿולַע טשעמאָדראַנַּעַם „אַפְּנַעַמַּעַן“. זוער אַ פֿוֹד אָן זוער צוֹווִי. די אַיְגַּעַנֵּעַ נְרָאַבָּע וְזַיְבָּעַר מִטְּהֻלָּעַר פֿערַעַל, וואָס קומען אהער מיט זיינער פֿאַפְּנַעַפְּצַעַטַּע דִּיטַּשָּׁן, זוכען חתנים, האָפְּנַעַן אַיְדַּעַמַּס. די אַיְגַּעַנֵּעַ אַפְּנַעַפְּצַעַטַּע דִּיטַּשָּׁן, וואָס הַאלְּטַעַן זַיְקָר פֿרִימַעַר פֿאַר דַּרְעַר גַּאנְצָעַר וְזַעַלְטַעַט דָּרְמַעַט, וואָס זַיְיַהַוּן אָן דַּעַם קַאֲפַעַלְישַׁץ צָום עַסְעַן אָן גַּאלְעַן נִישְׁתַּדְיַה בְּעַד אָסְסַפְּרִיהָ. אַיְיַן נְאָסְט וְזַיְסַט דַּעַם אַמְּתָה, וְזַיְאִיךְ הַאָבָז זַיְיַ פֿיַּינְטַן, די דָּאוֹינַעַן הַאלְּכָבָע אִידְעַן אַפְּנַיִם, אָן אַהֲרֹן פֿיַּהַלְט אַהֲרֹן. אַוְנוֹג, רַוְשִׁישָׁע, הַאֲבָעַן זַיְיַ פֿיַּינְט טַקְיַיְהַן נְאָר אַזְוִי וְזַיְחַזְּרַי, אָן אַונְזַעַרְעַן אַיְיַן אַרְעַמְּאַן, אַ „שְׁנַאֲרַעַר“ הַיְסַט עַד בַּיְיַ זַיְיַ, וְזַאֲלַטְעַן זַיְיַ צָרִיסְעַן אַוְוִוַּח שְׁטִיקְשְׁטִיקְלַעַד. דָּעַרְפָּאַר הַאֲבָעַן זַיְיַ לְיַעַב אַוְנוֹעַר רַוְשִׁישָׁע גַּעַל דָּס חַיוֹת. פֿאַר אַ רַוְשִׁישָׁען הַוְנְדַרְטָעַר וְוּטַדְיַה אַ דִּיטַּשָּׁ אַרְאַפְּנַעַמַּעַן דָּס הַיְטַעַל פֿאַר אַ מִיְּלָן. אַ דִּיטַּשָּׁר אַידְעַטְהַט נִישְׁתַּדְיַה, וואָס הַאֲבָעַן מִיר זַיְקָר צָו בְּקַלְאַגְּעַן אַוְוִוַּח „אַונְזַעְרַלְאַנְד“, וְזַעַלְכָעַם פֿערְמַאנְט אַזְוַלְכָבָע רַוְבְּלַעַן, וואָס מִיר בעקְומַעַן פֿאַר זַיְיַ דָּרְיַתְהַאלְכָבָע קְרוֹיַן, אָן אַמְּלַאְנַדְיַה מִטְּאַפְּרַעַת אַפְּרַעַת הַעַלְעַר צָוְגַּאְבָּ ? ...

איַין עַבְרִיה, אַסְתָּה, וואָס אַיךְ בֵּין נִישְׁתַּדְיַה שְׁרִיבַעַר. אַידְעַטְהַט דָּא גַּעהַט שְׁטָאַפְּ צַו שְׁרִיבַעַן אָן צַו שְׁרִיבַעַן. אָן מַעַהַר פֿוֹן אַלְעַמְּעַן וְזַאֲלַט אַיךְ בְּעַשְׁרִיבַעַן אַוְנוֹעַרְעַט וְזַיְיַ דָּאַמְּעַן וואָס קוּיִם פֶּאַהָרָעַן זַיְיַ אַרְבִּיבַעַר די גַּרְעַנִּיזְ, אַזְוִי וְזַעַרְעַן זַיְיַ דָּאַמְּעַן אָן פֶּעַרְגַּעַסְעַן אַוְנוֹעַר וְזַאֲרַשְׁעוּוֹעַר לְשַׁׁׁן אָן הַוְיַבְעַן אָן צַו רַעַדְעַן אַוְוִוַּח דִּיטַּשָּׁ, אַוְוִוַּח קַאֲמַעְנִיצְעַד דִּיטַּשָּׁ. אַ סְּרַ, די וואָס פֿוֹן אַרְדָּעַם, רַעַדְעַן נְאָר אַוְוִוַּח רַוְשִׁישָׁ. נְאָר דָּס אַיְיַ שְׁוִין אַיְיַ מְאָל אַ רַוְשִׁישָׁ ! ... הַיְיַינְט דָּס אַנְטַהַוּן זַיְקָר זַיְעַרְטַ, דָּס וְזַעַלְעַן זַיְקָר אַוְיַסְפִּינְגַּעַן אַיְינְעַן פֿאַר דַּרְעַר אַנְדַּרְעַר מִיטְּעַן הַוְתָּ, מִיטְּעַן שְׁמוֹק אָן מִטְּדַיְּרְלִיאַנְדַּעַן זַאֲלַסְט זַעַהַן, וואָס דָּא טַהַות זַיְקָר מִטְּזַיְּ. די וְזַעַלְט אַיְזַיְמַיט זַיְיַ פֿוֹלְ, די גַּאנְצָעַר וְזַעַלְטַ, אָן זַיְיַ קְוַמְעַן אַרְוִים אַוְיַפְּן פֿרְאַזְ, מַעְנַהָּ, אַדְעַר אָן זַיְיַ קְלוֹבַעַן זַיְקָר צָעַנוֹוַיְה אַיְן קַאֲפָעַ „עַגְרַלְעַנְדַּרְ“,

טיט מען אויף זיין מיט די פינגערא, וואָרומ זיין הויבען אויף אַזָּא
געפֿילדער אָון לאָכען אַזְוִי הַוֵּיך, אָון קוֹויטשען אַזְוִי שְׁטָאַרְק, גַּלְיַיך
זַיְיך ווּאַלְטַעַן גַּעֲוָעַן בֵּין זַיְיך אוֹיף די נַאֲלֻוּקִים.

מייט אַיִינָעַם ווּאָרטָם, אַסְתָּרָה, מַאֲרִיעַנְבָּאָד האָט זַיְיך אַיְיך עַטְּ
לִכְבּוּעַ יַאֲהָר נִישְׁטָאָרָה גַּעֲנַבָּעָן, זַאלְסָטָן זַאנְגָּעָן אוֹיף אַהֲרָה. נַאֲך
מיין מַיְינָנוּגָּה, אַיְיך דָּאָס אַידִישָׁע מַאֲרִיעַנְבָּאָד אַבְּיַסְעָל גַּעֲפָאַלְעָן, זַוְינְט
דָּעָר עַנְגְּלִישָׁעָר קַעְנִיגָּעָן עַדוֹאָרָד אַיְיך נַפְּטָר גַּעֲוָוָאָרָעָן. פָּאָר עַטְּלִיבָעָ
יַאֲהָרָעָן, אַזְזַיְיך בֵּין גַּעֲוָעָן אַיְיך מַאֲרִיעַנְבָּאָד, גַּעֲרָעָנָק אַיְיך, ווּאָס
דָּאָהָט זַיְיך אַפְּגַעַתְהָאָן מִיט דָעָם עַדוֹאָרָד'עָן, ווּאָס האָט גַּעֲנַבָּעָן
גַּעֲפִילְטָעָ פִּיש אַיְיך דָעָם גַּרְעַסְטָעָן אַירִישָׁעָן רַעַסְטָאָרָאָן. נִישְׁטָאָר
דָּעָר בַּעֲלִחְבִּית פּוֹנְגָּס רַעַסְטָאָרָאָן, אַ פָּעַטְעָר אַוְיסְנַעַפְּאַשְׁעַטְעָר
דִּיטְישָׁ מִיט אַ נַּאֲזָן זַיְיך אַגְּנָרְקָעָן, האָט גַּעֲהָאַלְטָעָן פָּאָר אַ גַּדְלוֹת
דָּאָס, ווּאָס עַר האָט זַוְּכָה גַּעֲוָעָן, אַזְזַיְיך דָעָר עַנְגְּלִישָׁעָר קַעְנִיגָּזְזָל בֵּי
אַיִּהְמָן עַסְעָן פִּישָׁ, נַאֲך יַעֲדָר קַרְגָּאָסָטָן, אַיְטָלִיבָעָר אַיְירָה, האָט זַיְיך
גַּעֲהָאַלְטָעָן גַּרְוִוִּים דָעַרְמִיִּים, ווּאָס עַר עַסְטָ דָאָרָטָן, ווּאָס עַר עַנְגְּלִישָׁעָר
מְלֻכּוֹת האָט גַּעֲנַבָּעָן. עַס זַעְנָעָן גַּעֲוָעָן אַיְידָעָן, אַז זַיְיך עַסְעָן
בֵּי אַיְין טִיש אַזְזַיְיך כְּמַעַט פּוֹן אַיְין טַעַלְעָר מִיטְזָן עַנְגְּלִישָׁעָן מְלֻכּוֹת,
דָעָם בַּעֲרִיחְמָטָעָן אַוְהַבְּ-יְהִרְאָל... אַיְצָט אַיְיך אַיְיך מַאֲרִיעַנְבָּאָד נַאֲך
נִישְׁטָאָרָדָס. מַעַן קָאָן זַאנְגָּעָן, אַז עַדוֹאָרָד עַלְיוֹ הַשְּׁלָוָם אַיְיך אַפְּגָנָעָן
שְׁטָאַרְבָּעָן פָּאָר די מַאֲרִיעַנְבָּאָדָר אַיְידָעָן אַ סְרָךְ מַעְהָה, ווּ פָאָר דָעָר
גַּאנְצָעָר אַיבְּעַרְיְנָגָר ווּוּלְטָן.

אָון ווּוִיטָרָה, ווּאָס זַאֲלַא אַיְיך דִיר שְׁרִיבָעָן נַאֲך, טַיְיָרָע אַסְתָּרָה?
אַיְיך שִׁיק דִיר דָאָר אַ בְּרוּיָף פּוֹן מַיְינָן פְּרִוְינְדָרָה שְׁלָמָה קַוְּלַעַנְדָרָה. גַּעַ-
פְּעַלְתָּ דִיר, ווּדָעָר שְׁוֹטָה צִיטָעָרָט עַס אַבְּיַסְעָל אַיְכָבָעָר זַיְינָן בַּעֲלִצְיָן?
אָון ווּאָס זַאנְסָטָן דָוָה, ווּאָס עַר צִערָעָרָט אַוְיָוף בַּעֲרָעָל טַשְׁאָפְנִיק?
אוֹ מַעַן זַאנְטָן, אַזְזַיְיך קַוְּלַעַנְדָרָה זַעְנָעָן אַבְּיַסְעָל נִישְׁטָה דָעַרְאַלְצָעָן,
אַיְיך דָאָס, אַפְּנָים, טַאֲקָי אַיְין אַמְתָה. אַט אַ שְׁוֹטָה!
אַיְיך חָאָב דָא טַאֲקָי נִישְׁטָה מַעְהָה ווּאָס צַוְּתָה, נַאֲך אַכְטָוָנָג גַּעֲבָעָן

אויפּ זיין בעלצ'ין. טאמער זענען דא קארג נאלעוקער וויבער, נא דיר נאך איינען מיר דאכט, אzo איין יאמאייטשיכע מיט איהרע דריי טעכטער אויז גענוג פאר מאריינבאָד, און בעשטעט שווין פאר אלע נאלעוקער וויבער. מיין גאנץ גליק, וואס איך האلط מיך מיט די נאלעוקער וויבער, און איבערהויפט מיט וויבער, פון דער וויטען. איך האב זוי איבערגעלאָזט פאר דיין שוואָגנעריך. ער אויז אַ קאָוואָלִיעֶר. פאר איהם אויז דאס אַ שטיקעל עסְק... נאָר איך וויס, דו האסט פֿינְט, אוֹ מע רעדט פון דיין מאָרְעָן, אוֹ שאָן חאמע פֿאָקְרִישְׁקָעָן... הכלְּל, איך וויס נאָר איין זאָך: בין איך אויפּ דער קור, דאָרכְט איך מיך קוּרְרָעָן, אַנְיְשָׂת — וואס האָב איך צוֹתְהָוּן איין מאָרְעָן? עס אוֹז גענונג דאס נודען וואס מע נודעט זיך, און דאס בענגן וואס מע בעננט אַחֲיהָים. גאנַט זאָל העלְפָעָן, עס זאָל שווין אַרְבָּעָרְלִיפָעָן די ציְיט אָן איך זאָל שווין קומְעָן אַחֲיהָים. דערוויל קאָן איך דיר זענען, אוֹ איך טהו נאָר דאס, וואס דער דאָקְטָאָר היִסְטָט, אַפְּיוֹלוֹ אוֹויפּ אַחֲרָטָעָט אָיך טְרָעָט אָיך נִישְׁטָט אָפּ, ווֹי אַיְוֹן עַהֲרְלִיכָּר אַיד פֿון שְׁלַחְנְ-עַרְוָךְ. און דער דאָקְטָאָר אָיך מֵיט מיר זעהָר צופְּרִיעְדָּעָן. ער האָפְטָט, אוֹ איך זאָל אַיְצְטִינְסָמָל אָפּ-נִישְׁטָט ווֹיְנְצִיגְעָר, און אָפְשָׂר נאָךְ מַעְהָרָה, ווֹי פֿאָר עַטְלִיכָּעָן יַאֲהָרָעָן. און וואס אוֹז דאס חִידְשָׁה? מיר דאָכְטָט, אוֹ וואס איך גַּעַת אָוִס דָּא אָן איין טָאג, ווֹעֵל אָיך נִישְׁטָט אַוְיסְנָהָן אַיְן דער הַיּוֹם אַיְן אַיאָהָר. אַחוּן, וואס איך לְעֵגְמָן צוֹ אַכְּמָל נַאֲכָל'ן עַסְעָן אוֹויפּ אַהֲלְכָעָה, זַעַן אָיך נִישְׁטָט אַפְּיוֹלוֹ אַמִּינְטָט. פֿון קָאָרטָעָן שְׁמוּעָסְטָט מַעַן נִישְׁטָט. אַיך האָב שווין נִישְׁטָט אַנְגְּעָקָוֶט קִיּוֹן קָאָרט אַיְן די אָוִיְדָה, זַעַן זַיְנְטָאָר בֵּין פֿון ווֹאָרְשָׂאָה. און עַסְעָן עס אָיך בְּמַעַט נָגְרָנִישְׁטָט. אַיך הַיּוֹטְדָעָט אַזְוִי שְׁטְרָעָנָג, אוֹ דער דאָקְטָאָר אַלְיוֹן ווֹאָנוֹנְדָעָט זַעַן. ער זַעַן, אוֹ די אלע פֿעַטָּע פֿאַצְיְעָנְטָעָן זַיְנָעָה. אַוְיסְעָר אַיך אַיְינְעָר, לִיְוָדָעָן פֿון דער אַכְּיָהָה. אַיך גַּעַת מִיט דָעַם יַצְרָהָרָע. אַז מַעַן זַיְנְדִּינְגָעָן גַּעַנְגָעָן מִיטְעָן עַסְעָן אַגְּנָעָן יַאֲהָר אַיְן דָרְהָיִים. וואס?

נִשְׁטָט אָזְוִי?

דו פרענסט מיר, אסתה, וואס איך טהו גאנצע טען און מיט וואס איך פערברענגן די צייט? וואס זאל מען מהוין אין דעם וויסטען מאריינבאָד? אדרער מען איזז בי'ם ברונען, אדרער מען מאכט מאציאָן, אדרער מען זיצט איזן דערהיימ און מע לויינט אַ בוּך. איך האָב קײַינמאָל אָזֶוּ פֿיעַל נִישְׁת גַּעֲלִיעַנְתָּ. ווּפֿיעַל איך לִיעַן דָּא אֵין מאריינבָּאָד. זעלטען-זעלטען מאכט זיך. אוֹ איך קומ אָרוּים אֵין קָאָפָּע „עַגְּרַלְעַנְדָּר“, טָרִינְקָעָן אַ גַּלְעֹזֶל טִי אָון לִיעַן-עַן אַ בְּלָאָט-צִיּוֹנָג. קָאָן איך אָכְבָּעָר דָּאָרָט לְאָגָג נִשְׁת זִצְׁעָן, אָכְבָּעָר די גְּרָאָבָּע ווּבְּכָעָר מִיט זַיְעַרְעָטְכָּעָר, ווּאָס די מַאְמָעָם הַאָבָּעָן גַּעֲבָּרָאָכָּט אַהֲרָר אָוֹף דָּעָר אַוִּישְׁטָעָלָנוּג. איך דָּאָנָּק גַּטָּמָן, ווּאָס מִיר הַאָבָּעָן זִיהְוָן, נִשְׁת קִיּוֹן טַעַכְתָּר, ווּלְעָן מִיר פֻּרְשָׁפָּאָרָעָן פִּיחָרָעָן זַיְ אַהֲרָר אָוֹף דָּעָר אַוִּישְׁטָעָלָנוּג, אוֹ זַיְ ווּלְעָן אַוִּיסְּד ווּאָכְסָעָן. קוֹש די קִינְדָּרָה, אָסְתָּה, אָוֹן, לְמַעַן הַשָּׁם, זַאלְסָט זִיךְׂרָה, זַעַהְעָן מִיט'ן דָּאָקְטָאָר נָאָך אַ מְאָל, עָר זַאל דִּיר זָאָגָעָן אַקְרוֹאָט, ווּעָן דוֹ דָאָרָפָּסְט אָפְּוּאָרָטָעָן... אָוֹן זַיְ מִיר גַּעַזְוָנָה, אָוֹן איך קוֹש דִּיר פֿיעַל מְאָל, אָוֹן לְאָוֹן גַּעַבְעָן, זַאלְסָט מִיר בְּגַנְּלִיקָעָן אֵין נִיכָּעָן מִיט אַ גּוֹטָעָר דַּעֲפָעָש.

דיין איבערגעגעבענטער מאָן חַיִּים סָאָר אַסְעָר.

.8

די יַמְאִיטְשִׁיכָּע פּוֹן מַאְרִיעַנְבָּאָד צַו אַיהֲר מָאוֹ ווּלְעוּלָיל יַמְאִיטְשִׁיכָּר אָוֹף די נַאֲלָעוֹקִים אֵין ווּאָרְשָׁאָג.

וועלוועלְוָן דוֹ שְׁרִיבָּסְט, איך זַאל דִּיר שְׁרִיבָּעָן נִיעָם, שְׁרִיבָּאָךְ דִּיר, אוֹ סְאָיוֹן נָאָךְ דָּעַרְוַוְיל נַאֲרַנִּישְׁטָא, ווּאָס צַו שְׁרִיבָּ בעָן. אָכְבָּעָר נַאֲרַנִּישְׁטָמִיט נַאֲרַנִּישְׁטָא. אָוֹן איך שְׁרִיבָּ דִּיר, ווּלְעוּלָיל, אוֹ איך האָב כּוֹרָא, אוֹ פּוֹן דָעַם מַאְרִיעַנְבָּאָד ווּעַט נִשְׁת זַיְן נַאֲרַנִּישְׁטָא. איך האָב די גַּאנְצָע צִיּוֹן גַּעַטְעַנְהָט, מַע זַאל פָּאָהָרָעָן קִיּוֹן

קארלסבאד, נישט פּוּין מאירוענבראך, ואָרוֹם אַין קָארְלַסְבָּאָד, זָאנְגַּט מען, קומט צו פֿאַהַרְעַן דִּי גָּאנְצָע וּוּלְטַ, אַין קָארְלַסְבָּאָד וּוּרְעַן גַּעַשְׁלָאַסְעַן, זָאנְטַ מַעַן, דִּי גַּרְעַסְטָע שִׂידּוֹכִים אַין דִּי טּוּוּנֶנדְרָה. אָוּן דוּ דוּ האָסְטַט דֵּיךְ אֲבָעָר אַיְינְגּוּנְשְׁפָּאָרָט, וּוּי אַנוֹי, מאַרְיעַנְבָּאָךְ, אָוּן דוּ אָוּן דוּ שְׁפָּאָרָסְט וַיֵּךְ אַיְינְ אַזְּ אַזְּ, אַיְזַּ דָּעַן מַעַנְלִיךְ דֵּיךְ אַיבָּעֶצְזָוֶר שְׁפָּאָרָעַן אַפְּיַלוּ מַיטַּ דָּרְיִי פֿאָר אַבְּסָעַן? אָוּן אַיךְ שְׁרַיְבִּיבַּ דִּירַ, וּוּלְזָוְעַלְ, נַאֲךְ אַמְּאַלְ, צַו וּוּאָסַּ הַאָטַט מִירַ גַּעַטְוִינְט אַטְ דָּאָסַט מַאְזַּ רַיְעַנְבָּאָךְ, אָוּן מַעַן זָעהַט דָּאַ נִישְׁתַּ קִיְּן מַאַנְסְּבִּילַ אַוְיַּפְּ אַרְפּוֹאַחַ? וּוּאוּן מַעַן וּוּאָרָפְּט אַ שְׁטָעַקְעַן, טְרַעַפְּט כְּעַן אַ הָוָנָט, אָוּן וּוּאוּן מַעַן טְהָוָת זַיְךְ אַ קָּעהַר, טְרַעַפְּט מַעַן אַ מַּאֲרָאָם מַיטַּ אַ בְּאַמְּזָעַלְ אַוְיַּפְּ חַתְּנוֹה צַו מַאֲכָעַן. אָוּן אָזְ מִירַ הַאָטַט גַּאֲטַטְנְשַׁטְ, קִיְּן עַזְּ-הָרָעַן מַיטַּ דָּרְיִי מַאְמָזָעַלְעַן, וּוּאֲלַטְ אַיךְ, דָאַכְטַט מִירַ, גַּעַמְעַגְטַט זַיְין אַוְיַּפְּ אַיְזַּ אַנְדָּרַעַ פְּלָאָץ, נִישְׁתַּ אַוִּיסְשְׁטַעַהַן אַזְּ אַ בְּיַטְעַרְעַ קָאנְקוּרְעַנְץַ? אָוּן וּוּי אַוְיַּפְּ צַו לְהָכֻעִים, הַאֲבָעַן זַיְךְ הַיְּינְטִינְגַּן זַוְמְעַר אַלְאַזְּ גַּעַד גַּעַד גַּבְּעַן אַהֲרָר אַלְעַ מַיטַּ זַוְיְרַעַ מַאְמָזָעַלְעַן, אָוּן אַלְעַ שִׁיטְעַן זַוְיַּיְטַט מַיטַּ נְדוֹן: צְוֹאַנְצִיגַּן טְוִיזְעַנְהַן דָּרְיוֹסִיגַּן טְוִיזְעַנְהַן, פְּרַצְצִיגַּן טְוִיזְעַנְהַן. מַיטַּ צְעַהַן טְוִיזְעַנְדַּ וּוּילַ מַעַן דָּאַ נַּאֲלַעְוּקִים וּוּאֲלַטְ עַרְ גַּעַנוּמוּן מַיטַּ בַּיְדַעַן הַעֲנָדַט צְעַהַן-בְּפִצְעַהַן טְוִיזְעַנְהַן, הַיִּיסְטַט וַיֵּךְ דָּאַ אַפְּנִילְטַעַן. אָוּן פּוֹן סַוחְרַ'ישַׁעַן שְׁטָאַנְדַּ זַעַנְעַן אַצְּינַר אַוְיַּךְ גַּעַוּוֹדְרַעַן מַיטַּ גַּאֲלַד נְלִיְידַט. אָוּן אַיךְ שְׁרַיְבִּיבַּ דִּירַ, וּוּלְזָוְעַלְ, אָזְ סַאיּוֹן דָּעַרְוַיְוַילְעַ זָהָרַ נִישְׁתַּ פְּרַיוּלִיךְ, וּוּאָרוֹם אַטְ דָּעַרְ סְוּוּרְסְקִי, וּוּאָסַט אַיךְ הַאָבַד דִּירַ גַּעַשְׁרַבְעַן, אַטְ דָּעַרְ לְאַנְדְּ-שְׁדַבְּן מַיִּין אַיךְ, הַאָטַט מִירַ גַּעַהְאַט גַּעַברְאַכְטַט צַו פִּיהָרַעַן דָּרְיִי שְׁטִיקְלַעַד סַוחְרַה. אַיִּינְדַּרְ פּוֹן זַוְיַּי אַזְּ לְאַדוֹזְעַרְ פּוֹן לְאַדוֹן, זָעהַט אַוִּיסְעַט אַ קָּראַנְקָעַר צַו זַיְין, וּוּאָרוֹם אָזְ עַרְ דָּעַטַּ, רַעַדְטַ עַרְ וּוּי מַיטַּ אַ זָּאָרִישְׁקָעַן, חַאַטְשַׁ אַזְּוִי אַוְיַּפְּןַן קוֹק אַיזְ עַר אַפְּיַלוּ גַּאנְצַ פִּיְין גַּעַלְיִידְט, אָוּן הַאלְטַזְ זַיְךְ שָׁעַן, אָוּן עַר זָאנְטַ, אָזְ זַיְין פָּאַטְעַרְ הַאָטַט אַ פָּאַברְיךְ אָוּן לְאַדוֹזַט, דָאַסְ הַיִּיסְטַט, נִישְׁתַּ קִיְּן פָּאַברְיךְ, נַאֲרַ אַ קְלִיְין פָּאַברְיךְעַלְ, אָוּן נְדוֹן גַּטְמַעַן אִיחַם, זָאנְטַ עַר, צְעַהַן טְוִיזְעַנְהַן, אָוּן אַקְעַגְעַן פָּעַרְלַאַנְגַּט עַר פִּינְפִּינְ אַזְּ צְוֹאַנְצִיגַּן

טויווענד. און איך טענה מיט איהם, מיטן' וועלט-שדכן: "פֿאָר וואסערע מעשייסטובים קומט איהם דריי מאָל אַזּוּ פֿיעַל? דער פֿאָר וואָס ער זוינט אַזּוּ שְׁעַן?" און ער ענטפערט מיר, דער וועלט-שדכן: "ערשטענס, איז פֿאנַף און צוֹוַיְתּוּנְצִיג, זאגט ער, נאָר דרייטהאלבען מאָל אַזּוּ פֿיעַל, נישט דריי מאָל אַזּוּ פֿיעַל, און צוֹוַיְתּוּנְצִיג, זאגט ער, דארפֿט אַיהֲר בענשען גומל, וואָס ער הייסט זיך נישט געבען, זאגט ער, פֿאנַף מאָל אַזּוּ פֿיעַל. אַיהֲר זעהט דאה, זאגט ער, וואָס היינט טהוֹט זיך מיט חתנים אין מאָריענְבָּאָד! ניט מיר, זאגט ער, דריי טוֹז אַזּוּלְכָּע לְאַרוֹזְעָר זוינע לְיִיט, ווועט אַיהֲר זעהן, זאגט ער, אויב איך וועל זוי נישט פֿערצּוּקְעָרְעָן". האסט דו דיר אײַן מאָל אַזּוּק. און איך שריבּ דיר, וועלווול, אָז דער אַנדער אַזּוּ אַ בִּיאַלִיסְטָאָקְעָר פֿון בִּיאַלִיסְטָאָק, אויך זעהר אַ לְיִיד טִישְׁעָר יונגערטְּפֿאן אָזּוּ אַ גָּאנֵץ פֿערמְעַגְּלִיבָּע, נאָר שְׂוִין אַיְינְצָאָלְמָן. דאמּ הייסט, נישט קִיּוֹן אַלְמָן, נאָר אַ גְּרוֹשָׁה, וואָרומּ ער האָט ערשט נישט לאָנג, זאגט ער, געַנְט זיך מִיט אַ ווֹיבּ. אָז אַיך ווֹיל זיך צעפרעגען: פֿאָר וואָס האָט ער זיך געַנְט? לאָוט ער מִיך נישט רעדען, דער וועלט-שדכן, וואָרומּ ער זויצְט אַקעגען מיר, דער וועלט-שדכן, פֿערבייסְט אַ לְיִיפּ אָזּוּ ווַינְקָט צוּ מיר, זוי אַ גּוֹלְן. אָז אַיך זאג איהם נאָכְדָּעַם, דעם וועלט-שדכן: "אַיְינְצָאָלְמָן זאג אַיך, זוי קִאָן איך אַנְהוֹיבָּעַן רעדען מיט אַ מענשען, אָז איך ווֹיס נישט, זאג איך, פֿאָר וואָס האָט ער זיך געַנְט? אַפְּשָׁר, זאג איך, האָט זיך געַנְט, נישט ער זיך?" אָז ער ענטפערט מיר, דער וועלט-שדכן, אָז "ערשטענס זעהט מען נאָכְן זונגענְמָאָן, אָז ער האָט זיך געַנְט, נישט זיך איהם. וואָרומּ נישט אַזּוּ זונגענְמָאָן, זאגט ער, גט מען; אָזּוּ צוֹוַיְתּוּנְצִיג, זאגט ער, אַז אַיהֲר זעהט אַכְּזָהָבָּעַן, זאגט ער, אַזּוּ צוּ גְּרִיבְּלָעַן זיך, טֶאָמְעָר אַזּוּ אָזּוּ צוֹרִיק קִיּוֹן ווֹאֶרֶשָׁא אוֹיפּ דִּי נַאֲלֻוּקוֹס". אָז אַיך זאג צו איהם: "זאגט מיר, זאג איך, וואָס וואָרפֿט אַיהֲר מִיר אוֹיפּ, זאג איך, דִּי וואָרשעוּר נַאֲלֻוּקוֹס? אַיהֲר מִוְינְט, זאג איך, בַּי אָנוּ קְרִינְט

מען נישט דיאו סחרה? "אָזֶן מַעַן קְרִינְגַט, זָאנְגַט עָה, בֵּי אַיְיךְ דֵּי
סְחֹורָה, צַו וּוֹאָס וְשַׁע הָאָט אַיְהָר בְּעֲדָאָרֶפֶט וְזַךְ מְטָרִיחַ זַיְן אָוֹוִי
וְוַוִּיט, אָזֶן נַאֲךְ מִיְּטַדְּרֵי טַעַכְטָעֵר דַּעֲרָצָו?" אַ שִׁינְגַעַץ קָאנְןַ בֵּי
אָנוֹ אַיְן וּוֹאָרְשָׁא וּוֹאָלְט אֹאָז אַיְד, וְזַי אָט דָעַר סְוּוִידְסְקִי, בֵּי מַיר
נַעֲפְלוֹיגְעַן פָּוֹן דֵי טַרְעֵפֶט אַרְאָפֶט פְּיַיל אָוִיסְן בְּוַיְגְּנָעַן, אָזֶן דָא הָאָט
עָר אַנְגַעַטְהָאָזֶן אַ שְׁוֹוָאָרְצָעָן קוּיְמָעַן אָוִיפְּן קָאָפֶט מִיט גַּעַלְעַע הַעֲנַטְשָׁ-
קָעַם אָוִיפְּן דֵי הַעֲנָד אָזֶן רַוְפְּט וְזַיךְ לְאַנְדְּשָׁרְכָן, אָזֶן מַעַן צְעָרְיוֹיסְטָ-
אַיְהָם אָוִיפְּן שְׁטִיקְלָעֵךְ. אָזֶן אַיְיךְ שְׁרִיבֵּב דִּיר, וּוּלְלוּוּל, אַזְיַין סְךָ
רַעֲרַעַן טַאַר מַעַן דָא נִישְׁטָמַט אַיְהָם, מִיטְן לְאַנְדְּשָׁרְכָן, וּוֹאָרוֹם
עָר אַיְזָן בֵּי וְזַיךְ אַ גְּרוּיְסְטָעֵר פְּרִיזַּן. עָר זָאנְגַט, אַזְיַין אַיְהָם גַּהְעָן-
דֵי שִׁידְוּכִים נִישְׁטָמַט אָוִיפְּן שְׁדָכְנִיְשָׁעַן אַרְטָמַט, נַאֲךְ דָוְרָךְ בְּעַקְאַנְטִי
שְׁאָפְטָמַט אָזֶן דָוְרָךְ לַיְעַבְעָם. דָאָס הַיִּסְטָמַט, פְּרִיהֻעָר טַרְעַפְטָמַט
אָוִיפְּן אַיְן קָאָפָע "עֲגַעַרְלַעַנְדְּרָעַר", אַזְאָגְרָטָעַן גַּמְטָמַט כּוּוֹיְקָן אָזֶן מִיט
טִישְׁלָעֵךְ אַ סְךָ. דָאָרָט וּוּרְדָר גַּעַשְׁלָאָסְעָן דָאָס בְּעַקְאַנְטְּשָׁאָפְטָ-
כְּלוּמְרַשְּׁתָמַט גַּנְאַנְצָאָזְמָעָהָרָעַן, טָאָקִי דָוְרָךְ אַיְהָם, דָוְרָכְן לְאַנְדְּשָׁרְכָן.
נַאֲכְרָעָם בְּעַגְעַנְעַנְטָמַט מַעַן זַיךְ בְּיוּ'ס בְּרוּנְעָן, וּוּאוֹ מַעַן טְרִינְקָט וּוּאָסְמָרָ-
שׁוֹן אַהֲזָן דָעַם לְאַנְדְּשָׁרְכָן. דָעַרְנָאְךְ גַּעַתְמָט מַעַן אַיְן טַהְעַטְעָר אַדְרָעָר
אָוִיפְּן קָאָנְצָעָרטָמַט, אָזֶן קִיְּן לְאַנְדְּשָׁרְכָן זַעַתְמָט מַעַן אַלְצָן נִישְׁטָמַט.
דָאָרָטָעַן, אָזֶן טַהְעַטְעָר אַדְרָעָר אָוִיפְּן קָאָנְצָעָרטָמַט, קָוָמַט שַׁוֹּן דָאָס
פְּעַרְלִיְּבָעָנִישָׁ, אָזֶן נַאֲכְ' פְּעַרְלִיְּבָעָנִישָׁ אַ פְּעַרְלִאָבָעָנִישָׁ, אָזֶן עַרְשָׁטָ-
אָוִיפְּן פְּעַרְלִאָבָעָנִישָׁ וּוּאָכְסְטָאָוִיסָמַט דָעַר לְאַנְדְּשָׁרְכָן אָזֶן נַעַמְטָאָפָט
זַיְן רַחַ"שׁ. נַאֲר וְזַיךְ דָעַרְלָעַבְטָמַט מַעַן דָאָס שַׁוֹּן, רְבוּנוֹ שֵׁל עַולְמָם?
הַאָסְטָמַט דָוְ דִיר שַׁוֹּן צְוֹוִי חַתְנִיםָמַט. אָזֶן אַיְיךְ שְׁרִיבֵּב דִיר, וּוּלְלוּוּל,
אָזֶן דָעַר דִרְיַטְעָר אַיְזָן קַעַשְׁנַיְעַוְועָרָפָן קַעַשְׁנַיְעַנְיָוָן. נַאֲר מַיר
הַאָבָעָן אַיְהָם נַאֲךְ רַעַכְתָמַט נִישְׁטָמַט אַגְּנַעַקְטָמַט, וּוּיְלָסְאַיְזָן גַּעַוְועָן בְּיַיְ-
נַאֲכְטָמַט, אָזֶן עָר הָאָט זַיךְ בְּעַקְאַנְטִי מִיט דֵי קִינְדָעָר אַיְן טַהְעַטְעָר.
וּוּלְ אַיְדָדְרָעָמַט שְׁרִיבְעָן פָּוֹן אַיְהָם אַיְזָן אַנְדָעָרָם מַאְלָ. אָזֶן
אַיְיךְ שְׁרִיבֵּב דִיר, וּוּלְלוּוּל, קַאֲנַסְטָמַט דִיר זָאנְגָן וּוֹאָס דָוְ וּוּלְסָטָמַט. מַיר
הַאָבָעָן צָו שִׁידְוּכִים קִיְּן גַּלְיכָן נִישְׁטָמַט. אָט דָעַר לְאַדוֹועָר, וּוֹאָס פָּוֹן
לְאַדוֹועָר, הָאָט זַיךְ מִיְּשִׁבְגָּן גַּעַוְועָן אָזֶן פְּלֹצִים אַפְּגַעַפְאַהָרָעָן פָּוֹן

מאריענברג. דער פאטער האט איהם, זאגט ער, אַרוֹסְגָּרְזֶפָּעָן קיון לאדו. אָזוֹי זאגט ער, דער לְאַנְדְּשֶׁדְכָּן. צוֹם סֻוֹף לְאֹוֹת זִיךְרָא אָזְסָמָן, אָז ס'אָ לִיגָּעָן. ער אַיזְנָאָר אָוּוּקָנְבָּעָפָּאָרָעָן עֲרֵנְגִּיז אָז אָסָּאנְאָטָּאָרָעָן. אָזְנָאָר שְׂרֵיבָדָה, וּוּלְאָוּלָעָלָה, וּוּי אָזוֹי אַיזְנָאָר בֵּין גַּעַד וּוּאָהָר גַּעַוּוּאָרָעָן, אָזְנָאָר פָּאָהָרָט אָז אָסָּאנְאָטָּאָרָעָן, נִישְׁטָקִין לְאָדוֹן. כִּיר וּעֲנָעָן אָלָעָ אַרְוִיסְנְעָקְמוּעָן צַוְּדָר בְּאָהָן, אַיז אָזְנָאָר דִּי סִינְדָּרָעָר אָזְנָאָר לְאַנְדְּשֶׁדְכָּן, אִיהם צַוְּבָּעְגְּלִיטְיְּעָן, אָזְנָאָר נַאֲכָבָּר אַזְנָאָר לְאַנְדְּשֶׁדְכָּן, אִיהם צַוְּבָּעְגְּלִיטְיְּעָן אַז נַעֲקוּקָט, אָפְּשָׁר פָּאָהָרָט מִיטְ אִיהם דָּרָר לְאַנְדְּשֶׁדְכָּן אַנְקְוּקָעָן אַלְהָה, נַעֲקוּקָט, הָאָב גַּוְטָן נַאֲכָגְנְעָקָקָט, וּוּיְ ערְ נַעֲמָטְ אִיהם אַבְילְעָט, דָּרָר לְאַנְדְּשֶׁדְכָּן אַיזְאָוִיפָּא אַלְאַנְדְּשֶׁדְכָּן? אָזְנָאָר שְׂרֵיבָדָה, וּוּלְאָוּלָעָלָה, אָז אַקְשִׁיאָ אַוְיָפָּא אַלְאַנְדְּשֶׁדְכָּן? אָזְנָאָר שְׂרֵיבָדָה, וּוּיְ ערְ נַעֲמָטְ אִיהם אַבְילְעָט, דָּרָר לְאַנְדְּשֶׁדְכָּן, הָאָב אַיךְ גַּעַהָרָט, וּוּיְ ערְ זָאגְטָ צֻוְם קָאָסִיר: "בָּאַדְעָנוּוּיָּהָר". דָּסָם הָאָב אַיךְ נַאֲנָצָן גַּוְטָן גַּעַהָרָט, אַיךְ בֵּין נִישְׁטָט טַוְיבָּה. אָזְנָאָר אַיךְ זָאגְטָ צַוְּאִים נַאֲכָדָעָם, צוֹם לְאַנְדְּשֶׁדְכָּן: "אַיְהָרָה האָט דָּאָרָגָעָן, זָאגְטָ אַיךְ, אָזְנָאָר פָּאָהָרָט קִין לְאָדוֹן, צוֹם סֻוֹף הָאָט אִיהָרָה גַּעַוְאָגָט, זָאגְטָ אַיךְ, גַּעַנוּמָעָן אַבְילְעָט נַאֲרָקִין קִין בָּאַדְעָנוּוּיָּלָעָר?". אָזְנָאָר אַיךְ זָאגְטָ צַוְּמִיר: "וּוּאָסְעָרָעָ פְּלָאָמָעָן? וּוּאָסְעָרָבָא בָּאַדְעָנוּוּיָּלָעָר?". אָזְנָאָר אַיךְ זָאגְטָ צַוְּאִים: "אַיךְ הָאָב גַּוְטָן גַּעַהָרָט, וּוּיְ אַיְהָרָה האָט גַּעַוְאָגָט, זָאגְטָ אַיךְ, בָּאַדְעָנוּוּיָּלָעָר, אַיךְ בֵּין נִישְׁטָט קִין טַוְיבָּה". אָזְנָאָר ערְ זָאגְטָ צַוְּמִיר, דָּרָר לְאַנְדְּשֶׁדְכָּן: "אַבְדָּנָעָ אַידְרִינָעָ אִיהָרָה זָעָנָטָן וּוּוִיסְטָ אִיהָרָה דָּעָן נִישְׁטָט. זָאגְטָ ערְ, אָזְנָאָר בָּאַדְעָנוּוּיָּלָעָר אַיזְאָוִיפָּא יָעָנָעָר זִיְּמָת לְאָדוֹן?". אָזְנָאָר אַיךְ זָאגְטָ אִיהם: "אַיְהָרָה זָאָלָט שָׁוֹן אָזְוִי זַיְּן, זָאגְטָ אַיךְ, מִיטְ דָּרָר נָאָזָן, וּוּיְ לְאָדוֹן הָאָט אָרוֹם זִיךְרָא אַלְהָה. מִסְתְּמָא הָאָט אִיהָרָה אִיהם, זָאגְטָ אַיךְ, אָוּוּקָנְגָשִׁיקָט, זָאגְטָ אַיךְ, קִין בָּאַדְעָנוּוּיָּלָעָר אַנְקְוּקָעָן אַלְהָה, זָאגְטָ אַיךְ, זִיְּמָת זִיךְרָא, זָאגְטָ אַיךְ, מִוְּדָה, וּוּאָסָם טַוְיבָּה אַיְיךְ הִינְטִישָׁע גַּעַנְגָּה?". אָזְנָאָר ערְ צָעָלָזָוּט זִיךְרָא, דָּרָר לְאַנְדְּשֶׁדְכָּן, אָזְנָאָר רַופְטָ מִיךְ אָוּוּקָעָ אַוְיָפָּא אַיזְאָוִיפָּא זִיְּמָת אָזְנָאָר דָּרָם נַאֲנָצָעָן אָכָתָה, אָזְנָאָר שְׂוּוּרָט זִיךְרָא, מִיטְ אָזְזָמָן שְׂבָעוֹתָה, אָזְנָאָר מִעְגָּנָמָן, נַלְוִיבָּעָן אַמְשָׁוֹמָה, אָזְנָאָר בְּחוֹר אַיזְנָאָר נִישְׁטָט מִיטְ אָלְעָמָעָן, דָּסָם הִיְסָטָה, חַלְילָה, נִישְׁטָט קְרָאָנָקָה, נַאֲרָאָזָוְיָה, זָאגְטָ ערְ, אַבְיָסָעָל פִּיבָּרָה. הָאָבָעָן אִיהם דִּי דָאָקְטוּרִים, זָאגְטָ ערְ, אָפְגָנְשִׁיקָט אַוְיָפָּא קָוָרְצָע

צייט קיין באדרענווילער אין א סאנאטאריע, זאגט ער. און איך שרייב דיר, וועלווול, איז איך האב מיך נישט בערוהיגט בייז איד האב מיך נישט צעפרענט אקוראט דא אין מארייענברג, אויב ס'אייז אמתה, איז אין באדרענווילער איז פאראהן א סאנאטאריע. און עס לאזוט זיך אויס, איז ס'אייז טאקי איין אמת. נאר וואס קומט ארטוייס? דערוויל איז געלביבען אין מארייענברג כייט א חתן ווינציגער. און איך שרייב דיר, וועלווול, איז איך האב בעגעגענט דא אויפֿן באחנֿ היופֿ היונט אין דער פריה אונזער שלמה קורלענדערס וויביגעלע בעלאז, אויסגעטראצעלט, ווי א כליה צום שליער-וואראמעם. און אויפֿן ואקסאל האט זי אפגעווארט אונזער מארייאטשיקס זוהנֿ דעל פון אדרעם, מאירעל שאראלאטэн; איך האב אלין געההען מיט מיינע אויגען, איך בין נישט קיין בלינדע, ווי זיך האבען זיך אויפגעעצעט בירעד אויפֿ איין פוחר פאהרבען אין שטאדט אריין, איך זאל שוין איזו זעהן מיינע קינדרער צו דער חופה אין גיבע צויטען, אמן. און איך שרייב דיר, וועלווול, איז פון צויזיטען חתן, דעם ביאלייסטאקער פון ביאלייסטאק, האב איך דיר נאך לעת-עהה גארניישט וואס צו שרייבען, וויל ער געפעלט מיר נישט דערמאט, וואס ער איז שיין בעקאנט מיט דער טשאפניטשקע. ווי קומט ער צו דער טשאפט-ניטשקע? מיילא, איז אונזער חיים ספאראקר פון די נאלאוקים איז מיט איהר א נעהנטדר מהותן, שפיעלט ער חאטש מיט איהר איז זעכט-אוון-זעכטיג נאנצע טען מיט נאנצע נעכט, איז אך און וועה איז צו חייםס וויב, אסתהערען מיין איד. אבער וואס געהט זיך און ער, א ביאלייסטאקער יונגערמאן פון ביאלייסטאק, מיט דער מאָ דאס טשאפטניך? און איך שרייב דיר, וועלווול, איז איך קוק נאך אקוראט נאכ'ן ביאלייסטאקער פון ביאלייסטאק, און וואס איך וועל געוואהדר ווערען, וועל איך דיר מסתמא שרייבען. דערוויל שרייב מיר, פאר וואס שרייבסט דו מיר נישט פון דער חיים, וואס הערט זיך איז דער חיים? און זיך געזונה, און עס לאזען דיר גרישען די

קינדרער נאר פרוינדליך, און לאו גרייסען די איבערינגע קינדרער נאר פרוינדליך.

פון מיר דיאן געטרייע פרווי פערעל יאמאיךער.

.9

שלטה שורלענדער פון די גאלעושים איז ווארשא צו זיין וויב בעליך קורלענדער אין מאריינבאָר.

לוונגי היקחה מרת בעליך שתחיה.
דיאן בריעת, או דו ביוט געומען בשלום קיין מאריינבאָה, האב איך מקבל געווען. אַ דאנס נאָט, וואָס דו האסט זיך אַרוּסֶיד געריסען פון דעם פערשאַלטנען בערלן מיט די ווערטהיימערס מיט די שמיניגערס די אלטע בחורים מיט נאָך אַזעלכּע לְצִים אָון ביוט אַריבערגעפֿאהָרָעָן גֵּילִיכּיבָּרְהָיָד די גְּרָעְנִיָּז אָון ביוט דער-פֿאהָרָעָן גְּזָוְנְדָּרְהָיָד בְּיוֹ מאַרְיָעְנָבָָאָר. טָאָקִי מִמְּשׁ נְסִים וְנְפָלָאָות. אלע אַידָּעָן פֿאהָרָעָן קִין מאַרְיָעְנָבָָאָר — אָון מִיט קִינְעָם טְרָעְפָּעָן זיך נִישְׁט אַזעלכּע גְּלִיקָען, וְוי מִיט דִּיר. עֲרַשְׁתָּעָנס, וְואָס האָסְט דו בעדאו פֿט פֿאהָרָעָן דְּרִיטָעָן קְלָאָס? דו זָאנְסָט, אָז דָּעָר גָּאנְצָעָר חַיָּב בין איך. פֿערשְׁטָעה אַיך נִישְׁט, וְוי קָאנְסָט דו זָאנְגָּעָן אֹזָאָזָאָ, או איך האָב דִּיר אַנְגָּזָוָגָט אָפְּשָׁר טְוִיזָעָנד מָאָל, או דו זָאלְסָט נִישְׁט זְשָׁאַלְעָוָעָן. קִין גָּעָל אֹוִיפָּזיך. איך, או איך בעקלָאָג זיך אַמָּאָל, לְמַאי עַס גַּהְתָּ אַוּוֹעָק אַיְבָּרִינְגָּס, אַיז נָאָר דְּעַמְּאָלָט, וּוּעָן מַעְ בְּרָעָנָט גָּעָל אֹוִיפָּז פִּיעָר, וּוּעָן מַעְ בְּרָעָנְגְּטָאָוִיס אֹוִיפָּז דָּעָר רֹוח וְוּוִיסָט וְואָס, אֹוִיפָּז שְׁמַאְטָעָם, אַכְּבָּר דָּאָרָט, וְואָס סְאַיז שִׁינְקָץ צו גְּזָוָנָה, שְׁפִּיעָלָט בְּיוֹ מִיר גָּעָל לְחַלּוֹטִין קִין רָאַלְעָן נִישְׁט. אַ סִּימָן, איך האָב דִּיר פֿאָרִין אַוּוּקָפָאָהָר, שָׁוֵין אֹוִיפָּז וְואַקְזָאָל אַיז וְוואָרְשָׁאָ, כָּמַעַט מִיט גָּוָאָל אַנְגָּהָאָנְגָּעָן אַיז אַיְבָּרִינְגָּעָן הַוְּנָדָרְטָעָר, קִוִּים אַיְינְגָּעְבָּעָטָעָן, זָאלְסָט אִיהָם גַּעַמְּעָן, הַיְינְט וְוי קָאנְסָט דו זיך אֹוִיפָּז

מיר בעקלאגען. אָז אֵיך וְשָׁאַלְעֹוֹעַ דִּיר, חַס וְשָׁלוֹם. אַיִן אִיבְּעַרְנוּן
נְרָאשָׁעַן, אַדְעֶר אָז אֵיך קָוק דִּיר אַרְיִין צְוִישְׂטָאָרָק אַיִן חַשְׁבָּוֹן אַרְיִין?
דוֹ וְוַיִּסְטְּ גַּאנְצָ גַּוְתָּ, בְּעַלְצִי הִיקְרָה, וּוֹיְ מִיר אַיִן טִיעָרְ דִּין גַּעַזְוָנָה,
אָז אֵיך קָוק נִישְׁטָמָ אַוִּיפָּ קִיְּוָן זָהָר, צִי דִּי לְאַקְאַטָּאָרָעָן צְהַלְעָן דִּירָהָ
גַּעַלְה, צִי נִישְׁטָמָ, צִי אֵיך בּוֹי, צִי אֵיך בּוֹי נִישְׁטָמָ. דָּאָס וְוָאָס דַּו
דָּאָרְפָּסָט — דָּאָס אַיִן תְּמִיד פָּאָרָהָן אָוֹן דָּאָס וְוָעָט, אַם יַרְצָחָה השָׁם,
תְּמִיד זַיְינָ. אָוֹן נָאָך בְּעַדְאָרָף אֵיך דִּיר זַעֲגָעָן, בְּעַלְצִי הִיקְרָה, אָז
אֵיך בּין דִּיך נִישְׁטָמָ חֹשֶׁד, חַלְילָה, אַוִּיפָּ אַהֲרָן. דַּו בִּזְוּט בַּיִּ מִיר
בְּעַגְלָוִיכְטָ פָּוָן דָּעָר עַרְשְׁטָעָר שָׁעה, וְוָאָס אֵיך הַאָב דִּיר דָרְקָעָנָט,
אָוֹן אֵיך וְוִוִּים, אָז דִּי אַלְעָ שְׁטִינְגְּטוּרָעָם. מִיט דִּי שְׁמִינְגָּרָם, מִיט
דִּי שְׁאַרְלָאַטָּאָנָעָם, וְוָאָס דְּרָעָהָעָן זָהָר אַרְוּם סָאִי דַּא אַיִן וְוַאֲרָשָׁא
(גַּעַדְעַנְקָסָט פָּאָרָאִיאַהָרָעָן אַיִן פָּאַלְעַנְיִיצָעָ?). סָאִי דִּיר, וְוָאָס אַיִן
בְּעַרְלָיְן אָוֹן אַיִן וּוּגָג אָוֹן אַיִן מַאֲרִי עַנְבָּאָד, וְוָאָס זַעֲנָעָן נָאָך דִּיר דִּיר
כְּפָרָה, בְּעַדְאָרְפָּעָן מִיר אַנְגָּהָה, אַיִינְגָּנְטָלִיךְ, פָּוָנְקָט וְוִי דָעָר פָּאָרָ
אַיִּהְרָגָעָר שְׁנִיִּי. אֵיך וְוִוִּים, אָז דַּו הַאָסָט זַיְיָ אַלְעַמְעָן אַיִן דָעָר
עַרְה, וְוָאָרָום דַּו בִּזְוּט אַרְיִינָעָ כְּשָׂרָעָ נִשְׁמָה אָוֹן בִּזְמָט גַּעַטְרִי צָו
דִּירָן מָצָן, צָו וּוּלְכָעָן דַּו הַאָסָט זָהָר אִיבְּעַרְגָּעָבָעָן, וּוּלְיָלָד
וּוִוִּסְמָט, אָז עָר אַיִן דִּיר גַּעַטְרִי אַיִן אִיבְּעַרְגָּעָבָעָן מִיט לַיְוָב אַיִן
לְעָבָעָן. עַלְכָּן קָאנְסָט דַּו מִיךְ נִישְׁטָמָ חֹשֶׁד זַיְיָ אַיִן קִיְּוָן זָהָר, אָז
אֵיך טְרָאָג אַוִּיפָּ דִּיר, חַלְילָה, אַשְׁלַׂעַכְטָעָ מַחְשָׁבָה. נַלְוִיב מִיר, אַיִד
פָּעָרְשָׁתָה גַּאנְצָ גַּוְתָּ, אָז דָעָר שְׁאַרְלָאַטָּאָן, וְוָאָס הַאָט גַּעַהָאָט אַ
פָּאַטְעַפְּאַלְנָאָסָט אַ קָּוָש גַּעַבָּעָן אַיִן הַאָנְדָר אַרְיִין אַפְּרַעְמָד וּוּיְבָ
הַאָט דִּיך דְּרָעְמִיט נִישְׁטָמָ אַפְּגָעָנוֹצָט, אַזְוִי וְוִי עַס הַאָט דִּיר נִישְׁטָמָ
גַּעַשְׁאָרָט דָעָר פָּאַלְעַנְיִיצָעָר שְׁלִימְדָמוֹל, וְוָאָס הַאָט זָהָר מִיר מַודָּה
גַּעַוְוָעָן, אָז עָר אַיִן נָאָך דִּיר דִּי כְּפָרָה... אַוּוֹרָאִי, וּוּעָן אֵיך פָּאָהָר
מִיט דִּיר אַיִן וְוַאֲנָאָן, וּוּאַלְטָ אֵיך מִיךְ מִיט דָעַם לְאַדְזָעָר קַאְמִיוֹאָ
יַאֲוָשָׁר פָּוָן דָּרִי פָּאָכְרִיקָעָן אַפְּגָעָרְעָבָעָן נִישְׁטָמָ אַזְוִי וְוִי דַו : אַיִד
וּוּאַלְטָ אַיִּהְמָ גַּעַבְּרָאָכָעָן אַ בְּיַיְן, אָז דָעָר רֹוח וּוּאַלְטָ אַיִּהְמָ צְוָעָנוּמָעָן.
עָר וּוּאַלְטָ בַּיִּ מִיר פָּעָרְזָכָט דָעַם טָעַם פָּוָן הַלְּכָות אַשְׁתָּאָישׁ. עַט
אַיִן מִיר נָאָך אַחֲרוֹשׁ אַוִּיפָּ דִּיר, וְוָאָס דַּו הַאָסָט נִישְׁטָמָ אַרְיִינְגָּעָן

דוענו דעם קאנדוקטאר און געהויסען איהם אַרְוִוִסְפִּיהָרְעָן צו אלדי שוואָרצע יאָהָר; נישט דערלֿאָזָעַן, אֹזָא עוֹזָה-מְחֻצְּפָנִים זָאָל דֵּיר נָאָךְ הַעֲלָפָעַן אַרְוִוִסְפִּאָרְפָּעַן דֵּי פָּעַקְלָעַךְ פָּוּן וְאָגָּאנָן, אֹזָא דָו בִּיזֶּט גַּעֲקוּמָעַן אֹוְיפָּן אָרְטַּט. צִי, אַשְׁטִיגָּנָה, וְוי דָרְלֿאָזָעַן דָו, אֹזָא שְׁמִינָה, וְוי דָרְעַדְטַּמְטַּבְּרַע בְּחוֹר פָּוּן בְּעַרְלִין, נָאָכְדָּעָם וְאָסָם עַר הַאָט מִיט דֵּיר גַּעֲרַעַדְטַּמְטַּבְּרַע אֹוְעלְכָּעַ קלְאָרְעַע דָבָרִים אֹוְיפָּן דָרְרִיעְדְּרִיכְבַּשְׂטְרָאָסָע, זָאָל דֵּיר אָונְטְּעַרְטְּרָאָגָּעָן בְּלוּמָעַן אֹוְיפָּן וְאָקָאָל? בְּיוּ מִיר וְוְאָלְטַּמְטַּבְּרַע אֹזָא לְעַקְיָשְׁנָה גַּחְאָפְטַּמְטַּבְּרַע מִיט דֵי בְּלוּמָעַן גְּלִיאִיךְ אַיְן פְּנִים אָרְיִין, וְאָסָם פָּאָר אַמְּחֹותָן אַיְזָה עַר מִיט דֵּיר צו שְׁעַנְקָעָן מְתָנוֹת, אָונְטְּעַרְטְּרָאָגָּעָן בְּקוּטָעָן? פָּאָרָהָן בְּיוּ אָוְנוּ אַשְׁפְּרִיכְוּוֹאָרט: "וּוּי דָרְעַדְטַּמְטַּבְּרַע נָעַמְטַּמְטַּבְּרַע זָיךְ פָּאָר, אֹזָזְוַי הַעֲלָפָט אַיְהָמָגָּט". אַיְךְ מִין נִישְׁטָה, חַסְיּוֹשְׁלָם, דִּיר בְּעַלְעִידְגָּעָן דְּעַרְמִיט. אַיְךְ זָאגְנָאָר, אֹזָא יְעַדְעַר מְעַנְשָׁדָרְפַּעַז זָיךְ הַאַלְטָעָן אַיְן דָרְעַר מְרָאָה, הַיְטָעָן זָוִינָן שְׁטָאָט. נִישְׁטָה דָרְלֿאָזָעַן צו אֹוְעלְכָּעַ סְקָאָנְדָאָלְעַן, נִישְׁטָה דָרְלֿעַבְּעַן זָאָל בְּיוּ מִיר יְעַנְעַר שָׁאָרְלָאָטָאָן פָּוּן לְאָדוֹן, עַר זָאָל גַּאֲרַחְאָבְעַן אַמְּשָׁנָה מִיר צו גַּעַבְעַן אַקְשָׁ אַיְן הַאָנְדָּ אָרְיִין, אַיְן אַ וְאָגָּאנָן, צְוַוְוַיְשָׁעָן אֹזָזְוַי פְּיעַל מְעַנְשָׁעָן! דָּאָנְקָעָן גַּאָטָנָאָר, וְאָסָם סְאַיְזָה נִישְׁטָה גַּעַזְעַסְעָן דְּעַרְבִּי קִיְּין הַיְמִישָׁרְפָּעָן דִּיר נָאָלְעוֹקִים, אָוּן גַּוְטָהָאָסְטַּפְּ דָו גַּעַטְהָאָן, וְאָסָם דָו הַאָסְטַּפְּ וְוי נִישְׁטָה גַּעַוְאָגָּט דָעַם נָאָמְעָן דִּינְעָם. לְאוּן דִּי בְּלִכְבִּים חַאָסְטַּפְּ אַמְּחָה וּוַיְסָעָן, וּוֹעֵר דָו בִּיזֶּט. נָאָר דָאָס אֹזָזְוַי אַלְיָזְפָּן דִּי זָאָכָעָן, וְאָסָם האָבָעָן בְּיוּ מִיר קִיְּין וּוּעְרָעָע. אַיְךְ האָבָעָן גַּעַוְאָלְטַּשְׁ רְשִׁיבְעַן, בְּעַלְצִי הַוְּקָרָה, וּוֹעַנְעָן אַיְזָה אַנְדָּעָר זָאָךְ. נָאָר אַיְיךְ וּוּעַל דִּיר בְּעַטְעָן, אֹזָא צְוַוְוַיְשָׁעָן אָוְנוּן זָאָל עַס בְּלִיְבָעָן. קִיְּין פּוֹגָעָל טָאָר נִשְׁטָה וּוַיְסָעָן, וְאָסָם אַיְיךְ שְׁרִיבָה דִּיר דָא. סְאַיְזָה אַחֲלִינְגָּר סָוד. מַעַ הַאָסְטַּפְּ בְּיוּ מִיר כְּמַעַט גַּעַוְמָעָן תְּקִוְתִּכְתָּה, אֹזָא אַיְיךְ זָאָל דִּיר וּוּעַנְעָן דָעַם קִיְּין חַזִּידְבָּר נִישְׁטָה שְׁרִיבְעַן. אֹזָזְוַי דִּי מְעַשָּׁה:

דו שְׁרִיבְסָט, אֹזָא אֹוְיפָּן באַהֲנָהוֹף אַיְן מְאַרְיַעַנְבָּאָר הַאָסְטַּפְּדוּ דִּיר בעַגְעַנְעָט מִיט אָוְנוּר יַאֲמִיאִיטְשִׁיבָעָן פָּוּן דִּי נָאָלְעוֹקִים. הַלְּזָאָי וּוּאָלְסָטדוּ דו דִּיר מִיט אַיְהָר בְּעַסְעָר נִישְׁטָה בעַגְעַנְעָט, וּוּאָלְטַּא אַיְיךְ אַיְצְטָעָר גַּעַוְוּזָעָן אַסְכָּרְרוּנָה אַזְוַי נִשְׁטָה גַּעַהָאָט קִיְּין חַרְפּוֹתִי

בושות פאר ליטען. יאמאייטשיכעס מאן בעגעגענט מיך היינט אויף גענסאַ-נאמס און מאכט צו מיר איזו: "איך קאן איזיך, זאנט ער אַפְּנַעֲבָעַן, רב שלמה, אַ גְּנוּס פֿוּן אַיִּיעֶרֶת פֿרְוִי פֿוּן מאַרְיַעַנְבָּאָד". זאג איך: "אַ דָּאנְקָה פֶּאָר אַ גְּרוּס. וֹוי קְומַט אַיהֲרָה קִין מַאַרְיַעַנְדָּבָּאָד?" זאנט ער: "נִישְׁתָּמָת אַיך, זאנט ער, מֵיַּן פֿרְוִי אַיז אַיצְט אַין מאַרְיַעַנְבָּאָה, זאנט ער אויף דער קָוָר, זאנט ער, עַס נְעַט אַיהֲרָה, זאנט ער, גָּאנְצָה נִישְׁקָשָׁה-דִּינָּג". "גַּעַלְוִיכְט דָּעַר אַוְיבָּעַרְשָׁטָה, זאג איך; וֹאָסָם זְשָׁעָה, זאג איך, שְׁרִיבְט אַיך עַפְּסִים אַיִּיעֶרֶת פֿרְוִי פֿוּן מאַרְיַעַנְבָּאָד?" נְעַט ער אָז נְעַט אַרוּסָים אַ גְּרוּסָעַן בְּרִיעָה, בעַשְׂוָרְטָה כִּיךְ פְּרִיחָעָר מִיטָּל השְׁבֻוּתָה, פְּעַרְבּוֹגָטָה פֿוּן אַוְיבָּעַן אָז שְׁוָעָרְטָה כִּיךְ פְּרִיחָעָר מִיטָּל השְׁבֻוּתָה, פְּעַרְבּוֹגָטָה פֿוּן אַז מִיר בְּעוּווֹיּוֹת מִיר, וֹאָסָם אַוְנְטָעָן שְׁטַעַתָּה, עַטְלִיכְעָשָׂוֹת, — אַיז מִיר פְּינְסְטָעָר גָּעוֹאָרָעָן אַין דִּי אַוְינְגָּעָן. זו שְׁרִיבְט אַיהם, יַאֲמָאיַטְשִׁיכְעָד הַיִּסְטָה עַמְּךָ, מִיטָּדָעָם דָּאוּגָעָן לְשָׁוֹן (איך גַּעַב דָּרָר אַיבָּעָר אַיהֲרָע אַיְינְגָּעָן וּוּרְטָעָר): "אָז אַיך שְׁרִיבְט דָּיר, וּעְלוּוּעָל, אָז אַיך האָבָּעָט בְּעַגְעַעַט דָּא אַין מאַרְיַעַנְבָּאָד אוּפְּיַיְזָן בְּאַהֲנָהוּיָה, שְׁרִיבְט זַי, הַיִּנְטָא אַין דָּעָר פְּרִיה אַונְזָעָר שְׁלָמָה קְוָרְלְעַנְדָּרָס צְוּוֹיְטָה פֿרְוִי, בְּעַלְצָי, אַוְיְסְנָעְפָּזָט, שְׁרִיבְט זַי, וֹוי אַ כלָּה צַו בְּעַדְעַקָּעָנס. אָז אַוְיַיְזָן אַפְּקוֹאָל האָט זַי אַפְּגָנוֹוָרטָה, שְׁרִיבְט זַי, אַונְזָעָר מאַרְיַעַמְטְשִׁיקָּס זַוְּהַנְּדָעָל, מאַיְרָעָל שְׁאַרְלָאַטָּאָן, אָז אַיך האָבָּעָט אַלְיַיְן גָּעוֹעָהָעָן, שְׁרִיבְט זַי, מִיטָּמִינָה אַוְיְגָּעָן, וֹוי זַי הַאָבָּעָן זַי אַוְיְפָגְנָעְזָעָט בְּיִידָּע, מַאְיָרָעָל מִיטָּבְּעַלְצִיָּן, אַוְיָה אַיִּין בּוּהָר, אַיך זַיְל אַזְוִי זַוְּהָעָן, שְׁרִיבְט זַי, מִינְעָעָקְיָה קִינְדָּרָעָט צַו דָּעָר חֹופָת גָּעהָן... נָו, וֹוי גַּעַפְּלָטְדָּר אַזְוִז זַיְל? פְּעַרְשְׁטָעָת זַי, אָז אַיך האָבָּעָט אַיהם גָּעוֹאָגָּט, אָז סָאָלָגָּעָן. "עַס האָט זַיְל אַיִּיעֶרֶת וּוּבָבָ, זַג אַיך אַיהם, אַוְיְסָנְעָד וּוּזָעָן אַ קְוָצָעָקָה פֶּאָר אַ בָּאָרְנָכָוִים. דָּאָס האָט גַּעַמְוֹזָט זַיְן, זַג אַיך נִישְׁטָה מַאְיָרָעָל מאַרְיַעַמְטִישָׁקָה, זַג אַיך, נָאָר מֵיַּן פֿרְיוֹנָר אַיך, נִישְׁטָה מַאְיָרָעָל מאַרְיַעַמְטִישָׁקָה, זַג אַיך, וּאָרוּס אַיך האָבָּעָט גַּעַשְׁרִיבָּעָן, זַג אַיך, צַו חַיְמָעָן, אָז מֵיַּן בְּעַלְצִי, זַג אַיך, פָּאָהָרָת דִּי טָעָג קִין מַאְרִיעַנְבָּאָד". אַזְוִי האָבָּעָט אַיך גָּעוֹאָגָּט דָּעָר יַאֲמָאיַטְשִׁיכְעָס מאָן אַזְוִי האָבָּעָט אַיך טָאָסִי בַּיִּ מִיר אַלְיַיְן אַפְּגָנוֹעַסְקָעָנטָה. נָאָר אַז אַיך

בין נפקומען אהיימ און האב איבערגעלייענט דיין בריעט, וואו דו שריביסט, אzo דו האסט דיך טאקי בעגענט מיט דער יאמאי טשיכע אין מאריענבראָד אויפֿן' ואַקזאָל, און אzo דיין קרובה, הוה'לע טשאָפּניַק, זאנסַט דו, איז נישט אַרוּסְגַּעֲקוּמָעַן דיר אַקְעַגָּעַן, וואָרוּס זוי איז געוועסַעַן, זאנסַט דו, מיט חיים סַאַרְאַקְעָרָה, זאנסַט דו, און געשפּיעַלַּט, זאנסַט דו, איז זעכָסְאַונְזְעַכְצִיגַּן — ווי באָלֶד אַזְוֵי, איז דאָךְ יַאֲוֹנוּ וַיַּאֲסַנּוּ, אzo דאָס איז נישט געווען חיים, און ווי באָלֶד נישט חיים, וווער זשע דען איז דאס געווען?

איך קאָן מיר נארנישט פַּאֲרַשְׁטָמַעַלְעַן, בעלצי היקחה, אzo דאס זאל זיין געוועזַען מאַיר'לע מאַרְאַמְטְשִׁיךְ, וואָרוּס דו ביזט מיט איהם, דאָכַט מיר, נארנישט אַזְוֵי נאַהענט בעקענט. ובפרט דו אלַיְן שריביסט, אzo ער איז אַשְׁאַרְלַאְטַאָן און זיין חנְצִי וווערד בּוּ איהם אוּסְגַּעֲרוּסַעַן. סיידען דו האסט זיך מיט איהם בעקענט נאַהענט די לעצטַע צִיטַט, טאָקי ביַי חַיִּים סַאַרְאַקְעָרָס ווַיְבַּא אַסְתָּר? וואָלַסְטַע דו, דאָכַט מיר, געמענט דערצעעהלְעַן מיר אוּסַע, אzo דו האסט זיך בעקענט מיט דעם תְּכַשִּׁיט? אלַא, אzo דו האסט מיר נישט דערצעעהלְט, איז אַסְמַן, אzo דו האסט זיך מיט איהם נישט בעקענט. און זוּבָאַלְד דו האסט זיך מיט איהם נישט בעקענט, איז עס דאָר געווען נישט ער. ווי באָלֶד אַזְוֵי, פרענט זיך נאָך אַמָּל די אַיְיד גענע קְשִׁיאָ: וווער זשע איז דאס געווען אַט דער יונְגַּעַרְמָן, וואָס האָט דיך אַפְּנַעַוְאָרט אַין מאַרְיַעַנְבָּאָד אוּפֿן' ואַקְזָאָל, און פָּוּן זואָנָעַן האָט ער געוואָסַט, וווען דו קומַסְט צוּ פַּאֲחָרָעַן? איך מײַן אַלְיַעַן, זאָלַסְט דו אוּפֿן מיר קִיּוֹן פַּאֲרַאְיְבָּעַל נישט האָבעַן, וואָס איך שרייבַּר דיר אַזְוַלְכָּעַ זאָכָעַן, וואָס נישט געשטוויגַּעַן און נישט געפלְוִינְגַּעַן. און איך בעט דיר נאָך אַמָּל אָזְנָאָר אַמָּל, זאָלַסְט זיך זעהן מיט מײַן גוטַען פרײַינְד חיים סַאַרְאַקְעָר אָזְן זאָלַסְט ביַי איהם נעמַען געלְד, וווען דו דַּאֲרַפְּסַט אָזְן ווַיְפַיְּלָעַל דו דַּאֲרַפְּסַט, און לְמַעַן דְּהַשְּׁמָן נישט זשאָלַעַוּן אוּפֿן זיך אָזְן אוּפֿן דַּיּוֹן גַּעַזְנֵר קִיּוֹן

שומ געלדה, און זאלסט דיר אנטהוּן כל הפערגענינגענס מיט כל הוואוילטאגען שבעולט, און זאלסט מיר קומען, אם ירצה השם, אהיים געונדר און שטארק, ווי עס ווינשט דיר בעליך של מה קורלענד ער.

.10.

חיבס פאראקער פון מאריינברג צו זיון פרינד שלמה קורלענדער אויף די נאלאוקיס איזו ווארשא.

לייעבער פרינד שלמה!

אציננד קאן איך דיר שוין שריבען נײַעס פון דיזן בעליך', זי איזו שוין, ברוך'הש, איז מאריינברג, און איך האב מיך שוין מיט איהר געועהען, אבער איך האב נישט זוכה געוען צו רעדען מיט איהר מעחה, ווי צוויי מינוט, איבער איזין אורואצע, וואס נישט מיין שלד איזו געוען דערינען. נאָר לאָס איך דיר דערצעהלהען אַקוֹּר דאט, ווי אַזְוִי ס'אַיז געוען די מעשה. דו וויסט דאָ, און איך האב ליעב דערצעהלהען אַזְאָך, זאל עם זיון דערצעהלהט מיט אלע פישטשעוווקעס.

ווי איך האב דיר שוין בעשריבען איז מיין פריהעריגען בריעעה, איז מען דאָ, איז מאריינברג, כמעט דעם גאנצען טאג איזן דורי סען אויפֿן שפֿאצֿיֿער. מהוּן טהוּט מען דאָך, ברוך'הש, קיין האנד אין קאָלטען וואָסער, נאָר מַע שפֿאַנטַּאַרְוּם היז און צוֹרִיק איבער די גאָסען, מַע זעהט דעם, מַע זעהט יונגען, מַע גִּט זִיך אַפְּ דעם גוֹטְמַאֲרְגָּעָן און מַע גַּעַת ווּוִיטָר, גַּלְאָט אַזְוִי, אַהֲן אַ שומ צוועק, נאָר מיט איזין כונה — מַע זָאָל "אַפְּגַּעַמְעָן".

דערוויל, אַזְוִי ווי איך געה מיר היינט נאָכְ'ן וואָרְעַמְעַס אַיְד בערד מאריינברג און געט-אַפְּ, איך מהו אַ קָּוק — מיין ווּוִיבָּס שׂוּוֹאַ געריק, מאיר מארייאטשיך, געהט מיר מיט עפִים אַ שען ווּיבָּעַל אַונְטָעָר אַ מַוְּרָאַדְגָּן בְּרוּיטָעָן הָוֵט, נאָר חָבָר, מעשה קאָוָאַלְיָה,

אונטער די הענד. מילא. וואס מיין וויבס שוואנער קאן געהן מיט וויבלעך — בעדרארפ איך דיר נישט דערצעה לען. מע קאן איהם אויף די נאלעוקים אויסגעבענדען. ווער וויסט נישט מאיר'על שאילאטאָן? טיין שועהָר האט זיך געבעאָך געונג אויסגעבראָכט, ביז ער האט קוּם געפֿראָגען די מציאָה פֿאָר זיַּן מִזְוִינְקָעַ. איך האָב באָלֶד געוֹאנְט צוּ מֵיַּן אַסְתָּר'עַן: "הָעֲרֵסֶת דָּו, זָגֶן אַיך, אַסְתָּר, אָט דָּעֶר בָּחוֹר, זָגֶן אַיך, גַּעֲפַלְעַט מִיד נִישְׁתָּמָט. צוּ פֿיעַלְעַט פֿרָאָנְט, זָגֶן אַיך, אָוֹן צוּ אַ גַּרוֹּיְסָעַר קַנְאָקָעַר פֿאָר דִּיְין חַנְצִיְּן". אַיז זַי דָּאָך אַ אַירְוִינְעַן, זָגֶן זַי צוּ מִיד: "אָזֶן דָּו בַּיּוֹט גַּעֲוָעַן, זָגֶן זַי, אַ בָּחוֹר, בַּיּוֹט דָּו דָּעַן נִישְׁתָּמָט גַּעֲוָעַן, זָגֶן זַי, דָּעֶר אַיְגְּוִינְגָעַר, נַאֲרָ...". "נַאֲרָ וּוֹאָסָם, זָגֶן אַיך?" "נַאֲרָ גַּאֲרָ נִישְׁתָּמָט, זָגֶן זַי, חַאְטָאָ פֿאָקְרִוְשָׁקָעַ". אָוֹן אַזְוֵי ווּוִיטָעָר, האָלְבָעָר ווּוְרְטָעָר, וּוּ גַּעֲוִינְטָלִיךְ אַ ווּבָבָס.

הקייזֶר, איך זעה, מיין שוואגעריך געהט מיט אַ יְפָהְפִּיה עֲפִים זעהָר נָהָעָנָט, טְרָאָכְט אַיך מִיד: "רְבָּנוּ שֶׁל עַולְמָן! וּוְעָרָזָל זַיְן אַט דָּאָס ווּבְּבָעֵל? עֲפִים אַיז זַי מִיד אַזְוֵי קַעַנְטָלִיךְ, נַאֲרָ בְּשָׂוּם אָפָּן קָאן אַיך מִיךְ נִישְׁתָּמָט דָּעֶרְמָאָנָעָן, וּוְעָרָדָס אַיז? פְּלוֹצִים פְּלִיהָת מִיד דָּוָרָך אַ גַּעֲדָאנְקָה: שָׁא, אָפְשָׁר אַיז דָּאָס בְּעַלְצִי? נַעֲכְטָעָן אַיז דָּאָך גַּעֲוָעַן דָּעֶר טָאגָן, וּוּאָס דִּין בְּעַלְצִי הָאָט בעַדְאָרְפָּט קוּמוּעָן צוּ פְּהָאָה רָעַן פּוֹן בְּעַרְלִין. נַאֲרָ עֲרַשְׁתָּעָן — וּוּאָס פֿאָר אַ מְחֻותָן אַיז מִיט אַיהֲרָ מאַיר'על מַאְרִיאָמְטִשִּׁיק? וְהַשְׁנִית, וּוּאָס עֲפִים אָונְטָעָר דִּי הָעָנָד? וּוּעָן הָאָבָעָן זַי זַיך עַס אַזְוֵי נִיךְ בעַפְּרִינְדָּעָט, אָזֶן מַעַן זָאָל שְׁוִין גַּעֲרָעָט? דָּעְרוֹוִיל, אַזְוֵי וּוּאַיך שְׁטָעָה אָוֹן טְרָאָכְט — וּבוֹאָה המַן: דִּי יַאֲמִיטְשִׁיבָּעָ מִיט אַיהֲרָעָ אַלְעָ דָּרְיוִי מַאְמּוֹעָלָעָן. "נוֹט מַאְרְגָּעָן". "נוֹט יַאֲהָרָה". "גַּעֲפַעַלְעַט אַיך דָּאָס פֿאָרָעָלָל?" "וּוּאָסְעָר פֿאָרָעָל?" "איְיעָרָ מאַיר'על מַאְרִיאָמְטִשִּׁיק מִיט שְׁלָמָה קַוְּלָעַנְדָּעָט וּוּבְּבָעֵל. אַ לְעָבָעָן, וּוּי אָונְטָעָרָן בָּאָדָן!" זָגֶן אַיך: "וּוּי קַומְטָעָר צַוְּאַיהֲרָ?" זָגֶן זַי: "אַחַחָא! אַיך הָאָב זַיְיָ נַעֲכְטָעָן, זָגֶן זַי, גַּעַז זַיְיָ בְּיַדְעָן אַוְיְפָן בָּאָנְהָוִיפָּה. עַס ווּוִיזָט אָוָיס, זָגֶן זַי, אָז סְאַיז בַּיְיָ זַיְיָ גַּעֲוָעָן אַיזָּן אַפְּגָעָרְעָטָעָ זָאָר, וּוּאָרוּס פּוֹן ווּאָנָעָן, זָגֶן זַי,

ווײיסט אויער שוואגעער, וווען שלמה קורלענדעראָם וווײבעלע קומט צו פֿאַהָרָעָן? ... אֶזְוִי זָאנְט יַאֲמַאיַּטְשִׁיכְעַ אָזְנַ שִׁיטַ, אָזְנַ שִׁיטַ, וְוי אַיְהָר שְׂטִינְגֶּר אֵין, נָאָר אַיךְ מִיּוֹן, אָזְ דָּאָס אַיךְ מִיּוֹן שְׂוֹאַגְּנָעָרִיךְ גַּעַוְאָחָר גַּעַוְאָרָעַן פָּוּן דָּעַר טַשָּׁפְּנִיקְ, דַּי טַשָּׁפְּנִיקְ הַאָט אַוְיסְנָפְּוִיקְ אַיךְ בָּעָר גַּאנְצְ מַאֲרִיעַנְבָּאָר, אָזְ דִּיְוָן בָּעַלְצִי קְוָמַט צַו פֿאַהָרָעָן, אָזְנַ בָּעַד וְויְזָעַן אַלְעַמְּעַן דַּי בְּרִיעָה, וְזָאָס בָּעַלְצִי שְׁרִיבְּכַט צַו אַיְהָר פָּוּן בָּעַרְ לְיִן. האָב אַיךְ אַפְּילְוָן חַשְׁקָה גַּהְאָט אַרְוִיְּסַפְּאַהָרָעָן אַוְיְפְּזָן בָּאַהָנְהָוִיףְּ אַפְּנָעַמְּעַן דִּיְוָן בָּעַלְצִיְּן, נָאָר אַיךְ האָב נִישְׁתַּגְּשַׁת גַּעַוְאָסְטַ, מִיטַּ וְזָאָס סְעַר אַצְוָג זַוְּ קְוָמַט אָזְן, אָזְנַ אַגְּבָה הַאָט מִיר דַּי טַשָּׁפְּנִיקְ אַזְוִי פָּעַר דָּוְלַט דָּעַם קָאָפְּ נַעַכְתָּעַן מִיטַּ אַיְהָר זַעַכְסַ-אַזְוָאנְצִינְגַּן, אָזְנַ גַּאנְצַעְנַצְיָן". נַאֲכַט הַאָט זַוְּקָ מִיר גַּעַפְּלָאַנְטָעַט דָּעַר "פָּעַרְצִינְגַּן" מִיטַּזְנַצְיָן". אָזְנַ אַיךְ דָּעַק אָזְן דָּעַק... דָּעַרוֹוַיְלָה האָב אַיךְ דָּוְרָכְגַּעַלְאָזָט דִּיְוָן בָּעַלְ צִיְּסָ אַנְקָוּמְעַן, אָזְנַ שִׁיטַ שְׂוֹאַגְּנָעָרִיךְ, וְויְזָוִיט אָוִיסַּ, הַאָט דָּאָס דָּוְקָא נִשְׁתַּגְּשַׁת דָּוְרָכְגַּעַלְאָזָט, וְזָאָרָוָם סְאַיְוָ אַסְבָּרָה, אָזְנַ סְאַיְוָ טָאַקְיָ אַיְוָן אַפְּתָה, אָזְנַ עַר הַאָט זַוְּ גַּעַבְּרָאַכְטַ צַו פֿיְהָרָעָן פָּוּן דָּעַר בָּאָהָן. אַזְוִי וְויְזָוִיט דָּאָס אָוִיסַּ, נָאָר לְאַמְּרִיר גַּעַהָן כְּסֶדֶר, וְזָאָס מִיר הַאַלְטָעַן. כִּיר הַאַלְטָעַן בַּיְ דָּעַר יַאֲמַאיַּטְשִׁיכְעַ.

דָּעַרְהָעָרט פָּוּן דָּעַר יַאֲמַאיַּטְשִׁיכְעַ, אָזְנַ אַגְּבָה אַיךְ מִיקְ בָּאַלְדָּר נַעַנוּמְעַן פָּעַרְעַנְטָפְּרָעָן, אָזְנַ אַיךְ האָב קִיְּן צִיטַט נִשְׁתַּגְּשַׁת הָרָעָן לְשׂוֹן-הָרָעָן. אַיךְ בָּעַדְאָרָה, זָאָג אַיךְ, גַּעַהָן, זָאָג אַיךְ. דָּעַר דָּאַקְטָאָר הַאָט מִיר גַּעַהָיִסְעַן, זָאָג אַיךְ, גַּעַהָן. אָזְנַ לְאָזְנַ מִיקְ שְׂוִינוֹן אַבְּיִסְעַל נִיכְעָר, גַּלְיִיךְ נָאָר זַוְּיָּ פָּוּן הַנִּנְטָעַן, אָזְנַ יָּאָג זַוְּיָּ מִסְתְּחָמָא אַנְעַט שְׂוִינוֹן בַּיְוִים אַרְיִינְגָּהָן אַיְן הַאַטְטָעַל אַרְיִין — שְׁטָעַל דִּיר פָּאָר, אַיְזָוִי שְׁטָעַת טָאַקְיָ מִיטַּ אַיְהָם אַיְזָוִי אַיְיָן הַאַטְטָעַל! דָּעַרוֹוַיְה האָב אַיךְ כִּיךְ שְׂוִינוֹן נִשְׁתַּגְּשַׁת גַּעַרְיכְּטַ... גַּלְוִיבְּ מִיר, שְׁלָמָה, סְאַיְזָ בָּלְקָטָעַ שְׁבָכְלָאָר כֻּעָ אָזְנַ אַלְסְדִּינְגַּן; מַעַ שְׁטָעַת אַמְּאָל אַיְזָוִי אַיְיָן הַאַטְטָעַל דָּעַר שְׂוֹאָרִיךְ יָאָהָר וְויְזָסְטָ מִיטַּ וְזָעַמְעַן... נָאָר פָּוּן דָּעַסְטוּוֹעַגְעָן אַיךְ דָּאָס מִיר נִשְׁתַּגְּשַׁת גַּעַפְּלָעַן... סְאַיְזָ גַּעַזְוִינְטָעַר, זַוְּיָּ זַאָל שְׁטָעַהָן עַרְגִּיאָ אַנְדָּרָעַשָּׁ... הַקִּיצָּה. אַיךְ האָב דָּוְרָכְגַּעַלְאָזָט אַ פָּאָר מִינּוֹת, בַּיְזָ וְזָעַלְעַן זַיְךְ אַפְּגָעַזְעַגְעַעַן אָזְנַ צָעַנְהָן, קָוָם אַיךְ אַרְיִין אַיְן הַאַטְטָעַל נַלְיִיךְ צַו

דיין בעליך', און מאך מיך, נלייך איך ווים נארנישט, גלייך ווי דז האסט מיר נארנישט געשריבען, אzo זוי פאהרט קיין מאירוענברד: "ברוק-חבא, זאג איך, א נאסט! וואס מאכסט דז, זאג איך, וואס מאכסט דיין שלמה? וואס טהוסט דז, זאג איך, בי אונז אין מאך ריענברד?" מאכט זוי צו מיר: "דאס איינגענע, וואס איהר". זאג איך: "אויפֿ דער קור?" זאנט זוי: "אויפֿ וואס דען?" זאג איך: "מייט איז פנימ?" זאנט זוי: "קיינער וויסט נישט, וועמען דער שוד קוועטשט". "וואעלען מיר אפשר געהן, זאג איך, אביסעל אנכ' קוקען מאירוענברד?" זאנט זוי: "א דענק, איך האב שווין געוועהן גאנץ מאירוענברד". זאג איך איהר: "אפשר ווילסט דז עסען? אפשר דארפֿסט דז א כשרען רעסטטראן?" וועל איך דיך פיהדען". זאנט זוי: "א דענק, מע האט מיך שווין געפֿהרט". זאג איך: "וואוער?" זאנט זוי: "מאיר מאיריאטשיך". האט דאס מיר דער לאנגט, ווי מיט א שארפֿ פון א מעסער, נלייך איז הארצען ארײַן: וואס פאָר א מחותן איז ער מיט דיין בעליך', ער בעדראָר האבען א זיכיה, איז שאָרלאָטאן, אzo זוי ענטפֿערט איהם אויפֿ א גוט-מאָר גען, נישט אָרוּמְגָעָהן מיט איהר איבער מאירוענברד, אzo ער זאל זוי פיהרען איז רעסטטראָאנען. פאָר מיר מאכט פון נישט ער בעכטען, און איך דיין בעליך', פערשטעהסט דז מיך, נישט פון בעכטען, און איך זיאָן? די נאנצע מעשה — וואס וועט די וועטל זאנען? דא איז מאירוענברד, דארפֿסט דז וויסען, קומען זיך צעניזט מענשען פון דער נארער וועלט, צום מיינסטען לעידיגגעעהר, וואס קומען אָהער, ווי איך האב דיר שווין געהאט געשריבען, נישט מעהר נאָר אָפֿ בעמען. מע ווערד אויסגעיריסען איז שעשור און איז כבוח. דאס הייסט, מע עסט און מע טריינקט און מע שלאָפֿט און מע פוצט זיך אויס, און מע געהט שפֿאָצִיעָרָען, און מע קוּקט, ווער מיט וועמען עם געהט, ווער מיט וועמען עם זיצט און ווער מיט וועמען עם לאָכָט. דערזעהט מען א שען וויבעל מיט איז אויסגעפֿוץטען יונגען מאָן, הויבט מען זיך אן צו פרעגען: "וואוער איז דער? און ווער

אייז די?" און מע הוויבט אָן צו דערצעעהלען מעשיות, מיט היסטריארים, מיט געשיכטעם, פונקט ווי בי אוננה, אויף די נאלעוער קים: נעטט מען אריין עריצען אָין מויל אריין, מען זיך שוויין יענער אַפְּגַּוּעַנְגַּעַנְגַּעַן... און ווער שמומסת, אָן די יאַפְּמַאיַּשְׁכַּבְּ אַזְּ דָּא אִין מיטען — נוֹרְנוֹן אֶיךְ מיין נישט, חַלְילָה, קִין זָאָר; אֶיךְ וואָלַט נָאָר ווּעָלָעַן, זיך וואָל אַוְסְמִידְעַן אַיהֲרָה אָן דֵּיר אָן קָאנְטְּשָׁשָׁפְּט מיט אַזְׁעַלְכְּבָעַ לְיִיטַּ, וואָס קָאָן שָׁאָדְעַן אַיהֲרָה אָן דֵּיר אָן אֶיךְ בַּיּוּדָעַן... וּבְפֶרְטָן נָאָךְ דֵּין בְּרִיעָת, וואָס דוּ שְׂרִיבְּסָטְטָמָיר, אֶיךְ זיך וואָל אויף אַיהֲרָה השגחה האבען, האָבָּאָד מִיד גַּעַזְעָמָט: לאָז זיך זְיַין, וואָס סָע ווּוָיל זיך. רָאַשְׁתָּחָכְמָה, דָּאָרְפַּטְמָעַן זְעַחַן פָּאָר דֵּין בַּעַלְצִיְּן אִין אַנְדְּעַר סְטָאָנָצִיעַ. פַּאָּרָהָאָן אִין מָאַרְיעַנְבָּאָד גַּעַנְגָּעַן הַאַטְּעָלָם אָן גַּעַנְגָּעַן מַעַבְּלִירְטָעַ צִימָעַר. זַיְוִיבָּעָה, אֶיךְ ווּל זיך שְׂוִין בַּעַזְעָגְנָעָן מִיט אַסְטָאָנָצִיעַ, מִיט אַדְּקָטָאָר אָן מִיט אַלְעָם. אָן גַּעַנְגָּעַן טָאָמָעַר ווּעַט זַיְוִיבָּעָן, ווּל אֶיךְ אַיהֲרָה מִיט פָּעַרְגְּנָגְנָעָן אַוִּיסְלִיְּהָעָן, אַזְּוִי ווּיְיָדוּ שְׂרִיבְּסָטְטָמָיר, נִישְׁתְּמָטְמָט אַמָּלָה, נָאָר צַוְּבִּישְׁלָעַךְ. מַעְגָּסָט זיך שְׂוִין פָּעַרְלָאָזָעָן אויף מִיר. אֶיךְ האָבָּאָד אַז ווּיְיָבָּעָן פָּעַרְשָׁטָה גַּנְעַנְעָן גָּוֶת. אֶיךְ ווּיְיָבָּעָן פָּעַרְגְּנָגְנָעָן אַטְּעָלָם, גַּעַנְגָּעָן זְיַין דֵּי קְלִינְסְטָעַר, קוּם גַּעַתְּזַיְּן אַיְיָן טִיְּגָן, אַז ווּיְיָבָּעָן, זַיְעַן זְיַין דֵּי קְלִינְסְטָעַר, דָּוְרָךְ פָּעַרְבָּי אַגְּנוּיְסָעָן פָּעַנְסְטָעָר מִיט אִין אוֹיסְטָמְטָעָלָונָגְגָּן פָּזָן שְׁמָאָד טָעַם, גַּעַתְּזַיְּן פָּעַרְלָיוִירָעָן אַינְגָּנָצָעָן אַיהֲרָה חַכְמָה. דוּ דָּאָרְפָּסְטָט דֵּין בַּעַלְצִיְּן דַּעֲרָפָן, אַיְוָגְּנָטְלִיךְ, נִאָרְנִישְׁתָּשָׁרְבָּעָן. מִינְיָעָן בְּרִיעָת דָּאָרְפָּעָן זְיַין בַּיְיָר, ווּיְיָאָרָה אָבָּאָד דֵּיר שְׂוִין גַּעַנְגְּרַבְּעָן, אַהֲילִינְגָּר דָּאָרְפָּעָן זְיַין בַּיְיָר, ווּיְיָאָרָה אָבָּאָד דֵּיר שְׂוִין גַּעַנְגְּרַבְּעָן, אַהֲילִינְגָּר סָוד. זַיְוִיבָּעָה, פָּעַרְלָאָזָעָן דֵּיר שְׂוִין אוֹפְּ מִיר, שְׁלָמָה, דוּ האָסְטָט דָּאָגְּטוּן שּׁוֹמֶר אִין מָאַרְיעַנְבָּאָד, וואָס ווּיְיָס ווּאָזָיְיָן אָן ווּאוֹ אָוִים, אָן וואָס זְיַין נִאמְעָן אַז —

חַיִּים סָאָר אָקְעָר.

.11.

וועלוויג יאטאייקער פון די נאלעוויס איזו ווארשא צו זיינן וויב ערעליג
יאטאייטשיכע איזו מאריינכאר.

לאשתי החשובה מורת ערעל שתחי'.

דיין מכתב האב איך מקבל געווען. די טענה וואס דז טענה/סט
אדרות קאראלסבאד, או קאראלסבאד איז בעסער פאר מאריינכאר, האב
איך דיר כמה וכמה מאל געוואגט, או קאראלסבאד טויג נישט איבער
כמה וכמה טעמיים. ראשית, איז קאראלסבאד, בפי איך פערשטעה
מייט כיין שכט היישר, או מקום פון חלאים, קראנקע מענשען מיט
אכמת'ע חולאת'ען, על-פידרוב אוזעלכע, וואס לויידען על המאנגען.
און דער שכט איז דאך מתחייב, או דראטען קאנגען נישט זיין קיין
חטנים, כי איך בין משער, או עם המאנגען האבען צו טהון עלאטערע
מענשען, נישט קיין בחורדים. והשנית, האב איך נלאט נישט געד
הערט, או בקאראלסבאד זאלען געשלאטען וווערען שידוכים נכברדים,
ווי דז זאנסט. און דער, וואס האט דיר געוואגט, או לקאראלסבאד
קומט די גאנצע וועלט, או אדרער א שקרן אדרער א שוטה. און איז
איך האב געוואגט מאריינכאר, האב איך געוואגט מייט א טעם און
מייט א שכט, כי איך בין נישט משוגע און וויס וואס איך רעד.
און הגם איך בין במאריינכאר בעצמי נאך נישט געווען קיינמאל,
פערשטעה איך פון דעסטוועגען על פוי סברה, או דאס מאריינכאר
או א מקום פון תעיג און פון מותרות. אהינצו פאהרען, הייסט
עס, אוזעלכע מינימ מענשען, וואס אדרער זוי פיהלען זיך, איז זיינ
זונגען עטוואס נישט בקו הבריאה, אדרער להיפך, זוי זונגען שיין
צופיעל בקו הבריאה, און זיינט גאנצע בונה איז נישט מעלה, ווי
א ביסעל אפצעערווען זיך, ווי למשל אונזער חיים סאראקער, וואס
איז א גרויסער בעלבשר, אדרער אוזעלכע מינימ מענשען, וואס ווילען

גלאט האבען א נחת-ידות, אנטקופען א וועלט וכדרומה א זעלכע תענווי
עלם. על-כן איז צוישען אזעלכע מינימ מענשען בנקל צו געפינען
א שיורך הנון א סך מעהר ווי במקום אחר.

און דאס וואס דו שרייבסט בנידון הדקטוירטעלע, אzo על
הנאלווקים זענען ווי בנמיא צו קרייגען פאר עשרת אלפים ר"ב.
האסט דה, במחילה, א טעות גROL. די דזונגע שחורה איז אצלאו
בווארשא די לעצטער צייט ווועדר בעשיות גROL, און אז דאך
טארעל, ווי דו זאנט, הייסט זיך בומן זהה משלהם זיין כ' אלפים
אונ ל' אלפים נישט ווינציגער, כי דער שלל איז מתחייב: וואס
מעהר נזירות עם וווערען אroiיגגעבען, בענותינו הרבים, אוית
אידייש קינדרער בהגינאזיזעס והאוניווערסיטאטטען וכוכ' וכוכ'
דאקטויר און אדוואקאטען אלץ טיערעד און טיירער. און אויב
די נזירות וועלען, חלייה, געהן נאך וויטער, — איז מי יודע כי
וואאנען עם קאזו דערגריביכן!

און וואס דו שרייבסט מיר בנידון סוחרייש שעידיוכים, בין איך
נэм כן נישט מסכימים מיט דיה, אzo ס'אייז געווארען טיערעד, רק איך
מיין אדרבא דעם הייפר, און דאס איז עלי'פי סברה און עלי'-
דרכ הטעב, כי ס'אייז דאס סוחרים לרוב בכל תפוצות ישראל. על-
בן זהה איך נישט ארוים מיט מיין שלל השרה, וואס דו האסט
געחאט צו יאנגען זיך אחר השיריך עם הלארזער פאברדי^ר
קאנטעל. לאדווער פאבריקאנטעלען קאזו מען קרייגען בכאנ אוייך.
מע דארכ נישט פאהרען נאך איהם למאריענמאד. ובפרט,
או ער איז נאך נישט בקו הבריאה, איז אודאי נישט בדאי דער גאנ-
צער עניין.

און וואס דו שרייבסט מיר בנידון הביבאליסטאקה, פערישטה
איך נэм כן נישט, וואס דו ביוט זיך מפקפק און קוויינקעלסט זיך.
מה מה נפשך, ווילסט דו וויסען, וווער האט וועמען גע'גט: צי ערד
ז', צי זי א יהם, קאנסט דו דאך מיר שרייבען דעם נאמען
ז'וינעם, וועל איך אווועקשראיבען א מכתב להקאמיטעטטען של' בבייא-
לייסטאך, וועל איך געוואר וווערען מכל דבר שורש. ס'אייז מיר א

הידוש, וואס דו ביזט בעצמו נישט געפאלען דערוזט, כי די וועלט איז אפען און ווארשא מיט בייאליסטאך איזו כמו ווי איין שטאטט. אחרון אהרון חביב. וואס דו שריביסט מיר בנידון הקעשגעניע ווער קקעגעניעו, איז דאס שווין אויפֿ א שטיקעל דורך, כי מבעסע ראנכיע געפאלט מיר בעכער, ווי פון דער ליטא. איך בין בעצמי א בעסעראכיבור און עס ווילט זיך מיר א שידוך טהו אוייך מבעסע ראנכיע, ובפרט מקעקשגעניעו, וואס איז נישט וויטס מכביר יאמאליע פאן איך שריבבען א בריעף צו מיינע קרובים בייאמאקע, זיין זאלען חוקר ודורך זיון אויפֿ קעקשגעניעווער שודך מקעקשגעניעו. על-בן אבקש, דו זאלסט מיר למען השם אroiישריבבען דעם נאכען מיט דער משפחה מיט כל דבר שורש, און דער אויבערשטער זאל העלפערן, ס'זאל זיון מיט הצלחה, כי ס'או שווין צויט... השם יתרבורך זאל רחמנות האבען און מיר זאלען א שידוך טהו מיט די טעכטעה וואלט מען געקאנט אין זינען האבען די איבעריגע קינדר. לעת- עתה לעדנט בני יעקב שיחי' זעהר געשמאק. ער איז זיך מכין צום עקוואמען עם הרעפעטיטער שלו, נאט זאל מיר העלפערן, ער זאל שוין איבערגעקומען בשלום, כי ער זעהט אויס ווי א רוח. הגם איך וויס נישט, וואס ווועט זיון וויטער, אפלו אן גאט ווועט העלפערן, ער ווועט שווין אפנעבען העקוואמען שלו? נאר איך שיהיה, אז לער- נען אין חדר נישט, און אידישקייט נישט, לאו ער האבען, לפחות, איך א שטיקעל אטעמסטאט, אפשר ווועט דאס איהם צונזע קומען. וואלט אודראי וועלען בעסער, אז בני יעקב שיחי' זאל זיון א סוחר ווי כל ישראל. נאר אז ס'אייז היינט אוזא וועלט פון סאמע אטעס' טאטען ודייפלאמען, לאו ער אויך האבען א שטיקעל דיפלאם, לפחות, פון זעבם קלאסען. און בני מענדעל שיחי' וויל שווין אויך נישט געהן אין חדר, און דאזונען מאן דכר שמיה! האב איך גערעדט עם הלערער, זאנט דער לעהרער, אז ער נעמת זיך אונטער פאך צוויי יהאר איהם מכין זיון על ג' קלאסען. וויס איך נישט, וואס מע טהוט, כי עס ווילט זיך מיר נישט אפראיסען בני מענדעל שיחי' פונס' חדר.

און וואס דו שרייבסט מיר בנידון שלמה קורלענדערס פלונית. האב איך דיר שווין לאנג געזאנט, אzo לפֿי דעת אייז שלמה אַ משונען גער, וואס האט גענומען אויף דער עטלטער אַ בתולה, און חוץ לזה אייז ער אַ גויזישער בעל-עליה אָקעגען די קינדרער פונס ערשותען ווייב. רק איך וויל מיך נישט מישען אין פרעמאָדע עניינים. געונג די אִיגענען צרות די וחותר. דער פְּדוּין אייז בעת זעהר געשלאָגען מהמת ההיעץן, וואס זענען בכאָן אווי גרויס אַז ס'אַז אַין לשער.

און וואס דו שרייבסט מיר בנידון דער טשאָפּניטשקע עם חיים סאָראָקער, האב איך דיר שווין לאנג געזאנט, אzo חיים פֿאָהרט למאָד ריענבעאָד נישט לשם קוראָצִיעַן, נאָר לְשָׁם לְעַבְּעַן אַ גוטען מאָן אַז לשם אַ קערטעל, כי ס'אַיז ידוע, אַז ער האט לייב אַ קערטעל. אַז בערעל טשאָפּנִיך אַז שווין וויעדרער געוווען אַצְּלִי ווועגען אַ גמְילוֹתִי חסהּ, אַז האט מיר גענעבען אַנְצּוּהָרְעֵנִישׁ ווועגען שידוכים, אַז מע פרעגט זיך אַז אַצְּלִי פּוֹן בְּמַהְ וּכְמַה שְׂמַעְתָּ אַוְיפּ אַונְזְּעָרָע טעכטער. נэм האט ער מיר אַיבְּרָעָנְגְּעָבָעָן בסוד סודות, אַז ער האט אַ צְּדָבְּנָגָע צומ עקזמען פּוֹן בְּנֵי יַעֲקֹב שִׁיחַיִ, אַז ס'אַיז ניכְרָפּוֹן זִינְעָר דָּרָה, אַז ס'אַיז דומאָ קרוב לאמת. רק עס דארףּ קָאָסְטָעָן גָּלְדָּ. האב איך איהם געזאנט אַ תִּירוֹז, אַז איך וועל דיר שרייבען אַ מכתבָּ אַז וועל איהם געבען אַ תשובה אַז עטלייכּע מעג אַרום. דערוּוּיל האב איך אַז העפְּטָרָט אַחֲן אַ גְּמִילוֹתִיחֶסֶד.

געדענק וועש, וואס איך שרייב דיר בנידון הקעשעניעווער מקעע שעניעווע, זאלסט שרייבען, למען השם, ווואו עס האָלָט, און דער עיקר — דעם נאָמען זייןעם מיט דער משפחּה. אַז מהמת די היעץן זענען זעהר גרויס אַז קִין אַיבְּרָעָנְגְּעָצִיט אַז נִשְׁטָא, עַלְכּוּ בין איך מקצּאָ. רק חיים ושלום. אַז איך לְאַז דיר גְּרִיסָען מיט די קִינְדָּ דער שִׁיחַי נאָר פְּרִינְדְּלִיךְ, אַז זאלסט מיר שרייבען אַפְּטָע בְּרִיעָה מכל דבר שורש.

מִמְּנִי בָּעֵלָךְ זָאָב וּוְאַלְפְּ בָּרְךָ מַעַנְדָּעָל יְאַמְּאַיְקָעָר.

.12

בעלצ'י קורלענדער פון מאָריענבעאָד צו אַיְהָר פֿאָזֶן שלמה קורלענדער אויף די נאָלעוווקים אַין וואָרשאָ.

לכעלי היקר מוהר"ר שלמה נ"י.
 דיין בריעפּ האָבּ אִיךְ נָאָר ווֹאָס ערַחַלְטָעַן, אָוָן האָבּ אַיהם צוּוּי מֵאָל דָּוְרְכְּגָנְלְיוּעָנְטָן אָוּן האָבּ נִישְׁתְּ גַּעֲוָאָסְטָן, ווֹאָס זָאָל אִיךְ טָהָוָן: צִי זָאָל אִיךְ לְאָכְעָן פֿוֹן דִּינְיָעָן נָאָרִישְׁקִיטָעָן, צִי זָאָל אִיךְ ווֹיְינְעָן אוֹיְףּ מֵיְזָן פִּינְסְטָעָר מְזָלָן? זָאנְגְּלְיוּין, שלמה, דו בְּיוּזָט דָּאָךְ עַפְּסָים אַ אִיךְ אַ בעַיְאָהָרטָעָר, אָוּבּ סְאַיזְנִישְׁתְּ קִיְּן גַּעַלְעַטְרָעָר די אלָעָ זָאָכְעָן, ווֹאָס דו שְׂרִיבְּסָטָמְרָעָן? מִילְאָ דָּאָס, ווֹאָס דו זָאָגְסָטָמְרָעָן מִיר מַוְסָּר פָּאָר די "שְׁמָאָטָעָם", ווֹאָס אִיךְ האָבּ אַיְינְגְּהָאָנְדָּעָלָט בַּיִּי ווּעְרְתָהִיְמָעָרָעָן, לְאָךְ אִיךְ פֿוֹן דִּיר. בַּיִּי דִּיר אִיזְנְאַלְסְּדִינְג "שְׁמָאָטָעָם". פָּאָרָאִיאָהָרָעָן, גַּעַדְעָנָק אִיךְ, אָוּן אִיךְ האָבּ גַּעַקְוִיפְּט אַוְיָףּ אַ לְּצִיטְאָצְיָעָן אַ קָּאָלְגָּנְעָרָעָן שְׁוֹאָרְצָעָן פִּיקָּס מִיטָּן אַ נְּרוּיְשָׁעָטָן קוֹפּוֹן סְוִיבְּלָעָן, האָסָטָן דו אוֹיְףּ גַּעַוְאָגָט "שְׁמָאָטָעָם", בַּיִּזְאָלָעָ דַּוְיְכָה ווּעְרְגָּנָעָר האָבָּעָן דִּיר אִיהם גַּעַשְׁאָצָט אָוּן גַּעַוְאָגָט, אָוּן סְאַיזְנִישְׁתְּ אַ מְצִיאָה פֿוֹן אַ גַּנְבָּ דִּריִי מֵאָל אָזְוִי פִּיעָל, האָסָטָן דו שְׂוִין אַלְיָוִן דַּעַמְּאָלָט אוֹיְףּ מְוֹרָה גַּעַוּעָן. ?אָס אִיךְ נָאָר קְוּמָעָן גַּעַזְנְדָרְהִידְרָהִידְרָה אַהֲיָים, ווּעְסָט דו אַ קוֹק טָהָוָן אוֹיְףּ די "שְׁמָאָטָעָם", ווֹאָס אִיךְ האָבּ אַיְינְגְּהָאָנְדָּעָלָט, ווּעְסָט דו אַלְיָוִן זָאָגָעָן, אָוּן סְאַיזְנִישְׁתְּ אַ מְצִיאָה. נִישְׁמָעהָר, דו דַּאְרְפָּסָט מִיר פְּרִיהָעָר אַוִּיסְקָאָכָעָן דָּאָס ווּאָסָטָר. שְׂוִין אֹזָא טְבָעָ בַּיִּרְאָה. אָוּן ווּיְטָעָר, ווֹאָס דו האָלְטָסָט מִיךְ פָּאָר, לְמַאי אִיךְ האָבּ נִישְׁתְּ אַ שְׁמִיעָן גַּעַנְעָבָּעָן דָּעַם בּוּקָעָט מִיטָּן בְּלוּמָעָן דָּעַם בְּעַרְלְגָּנָעָר בְּחוֹרָה, אַדְרָעָ דָּעַם "שְׁמִינְגָּעָר", ווִי דו רְוֶפסָט אִיהם, אַיְן פְּנִים אַרְיוֹן, אַיְן דָּאָס אוֹיְףּ נִישְׁתְּ אֹזָא גַּרְוִיסָע חַכְמָה, ווִי דו מִינְסָטָן. דו בְּזִוְּטָן, זָאָלָסָט מִיר קִיְּן פָּאָרָאִיבָּעָל נִישְׁתְּ האָבָּעָן, אַיְן דִּי זָאָכְעָן שְׂוִין אַכְּבָעָל אַוִּיסְגָּעוּבָטָן. דו ווּיְסָט נִישְׁתְּ, ווֹאָס אַיְן דָּעַר גַּרְוִיסָעָר ווּוְלָטָטָהָוָת וְזָרָ. דָּא, אַיְן אַוִּיסְלָאָנָה, אַיְן אַיְינְגְּהָאָרָהָט, אָוּן אַגְּסָטָפָּאָהָרָט אַוְוָעָק, עַד מַעַן

זיך זיין יא צופרייעדען, נישט צופרייעדען, אויפֿן וואקזאל אַרוֹפִּסְׁ בענלייטען איהם מיט בלומען — דאס מוז מען. אין הארץן מען זיך יענער טראכטען: "מייטן קאָפֶן אין דער ערְד", נאר אַ בוקעט נאָ דִיר. און אָז יענער איז אַזוי פִּין אָז אַיידעל אָז טראגט דִיר אָונטער אַ בוקעט, ער מען זיך זיין אַ שמיינער אָז אַ פָּרָאָדָם אָז אָדָם וואָס דָו ווילסְטָט, קאנסט דָו אַכְבָּר נישט זיין גַּרְעַסְטָרָעָר פָּרָאָדָם אָז קִין גַּרְעַסְטָרָעָר שְׁמִינְגָּר פָּוּן איהם אָז דַּאֲרַפְּסָט דָעַם בוקעט אַנְנָעָמָעָן, אָז מיט אַ שְׁמִיכְבָּעָל דַּעֲצָזָו, אָז נָאָךְ זָגָעָן: "דאָנקָע שָׁעָן" ... יא, שלמה, אָט אַזוי פִּיהְרָת זיך עַס אַזְּוִיפָּה דָעַם וועלט; מָעַ קָאָן שְׂוִין הַיְינְטִיגָּע יַאֲחָרָעָן נישט אויסקָומָעָן מִיט דָעַם שְׁכָל, וואָס אַמְּאָל.

און וויטער, וואָס דָו זָאנְסְט, אָז דָו ווילסְטָט גַּעֲבָרָכְבָּעָן אַ בִּין דָעַם שלְּיִם-מוֹל דָעַם קָאַמְּיוֹאַזְּשָׁעָר, וואָס אַזְּוִיפָּה דָעַר באָהָן, האָב אַיךְ שְׁוִין טָאָקי נָאָךְ נָוָט נַעַלְאָכָט. פָּאָר וואָס, אַיְינְגָּעָנְטָלִיךְ, קָומְטָא אַיהם, מָעַ זָאָל אַיהם בְּרַעֲכָעָן דִּי בִּינְגָרָעָ? מִיט וואָס האָט ער דָא אַזוי חָוָתָא בענְל גַּעַוּעָן? דַּעֲרַמְּיט, וואָס ער האָט זיך אַנְנָעָרִיהְרָט מִיט דִּי לִיְּפָעָן צָו אַ שְׁפִּיצָן פִּינְגָּר פָּוּן מִין הַאָנָה, האָט ער מִיר אַפְּדָ גַּעֲבִיסְעָן? וּבְפָרָט, אַז אַיךְ האָב דִיר אַלְיָוּן גַּעֲשִׁרְכָּבָעָן, אָז ער האָט גַּעַחְאָפְטָ פָּוּן מִיר אַ פָּאָטָשָׁה, הַיְינְט וואָס נָאָךְ ווילסְטָט דָו? דָעַר גַּאנְ-צָעָר עִיקָּר בְּלִיְּבָט אַיבָּעָר אַיְין זָאָךְ: לְמַאי אַיךְ בֵּין גַּעַפְּאַהָרָעָן מִיט מַאְיָר מַאְרִיאַמְּטִשְׁקָעָן אַיבָּעָר מַאְרִיעַנְבָּאָה, אַיךְ ווּוִיס נִשְׁתָּאָוִיב פָּוּפְּצָעָהָן מִינּוֹת, פָּוּנְ'ם בָּאַהֲנוֹיָה בֵּיז דָעַר שְׁטָאָדָט? וּוּהָ אַיז מִיר, וואָס דָא טָהָות זִיךְּ! וואָס ווילסְטָט דָו שְׂוִין גַּעַוְאָנָט, זָאָלָסְטָז זַעַהָעָן, וּוּי אַוְנוֹזָעָרָעָ נַאֲלָעוֹקָעָר צָנוּוֹת, דִי שְׁעַרְעַנְצִים מִיט ערְפָּעָלִים, שְׁפָאָצִיעָרָעָן דָא אַרוֹם פְּרָאָנָק אָז פָּרִי מִיט ווילְדְּפָרָעָמְדָע יַוְנְגָעָ לְיוּיט, אָז נָאָךְ בִּינְאָכָט דַּעֲצָזָו? אַדְעָר, אַשְׁטִינְגָּר, לְמַשְׁלֵךְ כְּドָמָה, וואָס ווילסְטָט דָו גַּעַוְאָנָט, וּוּעָן דָו זָאָלָסְטָה הַעֲרָעָן, וואָס מִין קָרְבָּה, חֹוְה'לְעָט טְשָׁאָפְנִיהָ, דַּעֲרַצְעָהָלָט זִיךְּ אָז פָּוּן אַסְטָעָנְדָע, — זִי אַיז שְׂוִין גַּעַוְוָעָן צְוּוֹי מָאָל אַיְן אַסְטָעָנְדָע — וּוּי אַזוי דַּאֲמָעָן בָּאַדְעָן זִיךְּ דָאָרָט שְׁטָע אַינְאָוִינְעָם מִיט מַאְנְסְבִּילָעָן אַיְן יִם, אַפְּיָלוּ נִשְׁתָּאָוִיבָהָן

געצאמט פון יוצא ווענצע מיט ברעטלעך, וויל בי אונז, נאר טאקי פראסט און פשוט, אינאיינעם געפאליאסקעט זיך, אינאיינעם געד שוואומען און אפיילו פאר דיבער געהאלטען זיך? מעהדר נישט, מע ציהת ארויה, זאנט זיך, אויף זיך אועלכע קאסטויומען, קורצע לוייבקאלרענע הויזלעך, וואס זענען געמאכט געווארען, זאנט זיך, פאר מאנספֿאַרְשִׁוֹנָעָן און פאר פרויענציימערם לכתהילה אויף צו באדרען זיך איין זיך? ס'אייז הײַנט איין אנדער וועלט, שלמה, א וועלט איין אפּענען און א פרײַע. דו אלײַין האסט מיר געזאנט וויר פיעל מאַל, איז נישט די איין א צנוועה, וואס טראגנט א פֿאַרְקִיך, און נישט די איין א הולטיקע, וואס געהט און איינגענע האָר. היינט וויל קומט דאס, איז דו זאלסט אועלכען שריבען?

דו פרענGEST א קשייא: וויל קומט אט דער שאַרְלָאַטָּאָן מאַרְאַט טיש אויַפְּז'ן וואָקוֹאָל איין מאַרְיעַנְבָּאָר, און פון וואָנְעַט האָט ער געווואָסְט, איז אַיך קומ צו פֿאַהְרָעָן? אַודְאַי איז דאס אַקלָּעַ-קָשָׁיא. נאר וואָס דען? אַיך זעה, איז דו וויסט נישט, וואָס הײַסט מאַרְיעַנְבָּאָר. דו מײַינְסְט, איז מאַרְיעַנְבָּאָר איז מאַרְיעַנְבָּאָר? מאַרְיעַנְבָּאָר איז באַרְדִּיטְשְׁוּוֹן, מאַרְיעַנְבָּאָר איז ווֹאֶרְשָׁא, מאַרְיעַנְבָּאָר איז די נאַלְעֻוקִים. מע וויסט דא אַיטְלִיכְעָר, וואָס ביַיְעַנְסְט קאָכְט זיך. וואָלְסְט העדען, וואָס די יַאֲמָאַטְשִׁיכְעָד דערצעהָלְט זיך און פון בראנֵי לוֹיפְּעַרְמָאָן, פון לאַחְ'צִי ברוֹיכְשְׁטוֹהָל, און פון דער שעַרְעַנְצִים, און פון דער פֿעְמְעָלִים! צי, אשטיינְגָּר, דו זאלסט העדען, וואָס זיך אלְעָר רעדען-אָוִיס אויַפְּז' דער יַאֲמָאַטְשִׁיכְעָד מיט אַירְהָרָע טעכטער און מיט די שדוֹכִים און מיט די חתנים — די האָר שטעלען זיך קאָפְּוִירָן אַנוֹ, לאָז עמייצְעָר אַרוֹיסְלָאַזְעָן אַז וואָרט ערנִיז בְּיוּס בְּרוּנְעָן, אַדְעָר אַין אַקְפָּע, אַדְעָר אַין דַּעַטְאַרְאָן, אַזְוִי ווּעָד עס צעטראָגָעָן אַיְדַּע נאָנָץ מאַרְיעַנְבָּאָר. אשטיינְגָּר, איז אַיך בֵּין גַּעֲוָעָן אַין בעַלְיָן, האָב אַיך געהאט געשְׂרַיבָּען צו מײַן חֹהְלָע טַשְׁאַפְּנִיק, איז אַיך פְּאַהְרָקְיָון מאַרְיעַנְבָּאָר, האָט אויַפְּז' אַנדְרָעָן טָאג גַּעֲוָאָסְט נאָנָץ מאַרְיעַנְבָּאָר פון אַיְזָן עַק בֵּין אַנדְרָעָן, ווּעָן אַיך קומ, מיט וואָסְט אַ צוֹּג, אַין וואָסְט אַ שְׁעה, אַון אַפְּיָלוּ ווּאַדְעָר אַ הַיְמָעָל אַיך ווּל

טראָגעַן. ער שפיעעלט זיך מיט מאָרי ענבראָד! און אָזוי ווי מײַן קרובה איז געווען יונעט טאג, ווי אִיך האָב דיר שוין געשְׂריבעַן, שטאָרָק בעשע פטינט מיט דיין גוטען פרײַנְׂדר חֵיָם סָאָרָקָעָר (וויי האָבען געשְׂפֿיעָלָט אַין זעכְׂסָאָזָעכְׂצִין). און אָזוי ווי מאָיר מאָרָד יאמטישק איז יונעט טאג גראָד געווען אויפֿן וואָקוֹאָל, אַרוּסְׂגָּעָד שיקט, זאנט ער, זעהָר אַ נוֹטִיגָּעָן בָּרוּעָף קִין אָרְדָּעָס, דָּרוּוֹיָילָהָט ער דער זועעהָן אַ בעקאנטָע דָּאָמָּע (מייד טאָקי) שטעהָט מיט בעָךְ לָעָךְ, מיט פִּידָּעָלָעָךְ און מיט משעמאָדָנָעָס אַיְינָעָן אַלְיָין אויפֿן וואָקוֹאָל, — איז ער צוֹגְּעָנָאָגָּעָן צוֹ מִיר אָון רָופָט זיך אַנְעָט אָוֶיףְׁ זַיְינָן אַדְעָסָעָר לְשׁוֹן, האָלָב נְיוּישָׁ, האָלָב אִידִיש: «אוֹבָּאָבָּא אַשְׁבָּאָבָּא יְעָזָר נִיטָּא, זענָט אַיהֲרָא, דָאָכָט זַיְךְ, מִינְעָעָן אַ זָּעָמְלִיאָטְשָׁקָעָ, אַ וְאָרָד שָׁאוּעָרִין פָּוּן דַּי נָאָלָעָוָקִים?» ענטטפָעָר אִיךְ אַיהֲרָא אוֶיףְׁ זַיְינָן לְשׁוֹן: «עַם קָאָן זַיְינָן, אָוֹבָּאָבָּא אַשְׁבָּאָבָּא זַיְךְ נִישְׁטָה...» ווערד ער פרוּלִיד אָון מאָכָט צוֹ מִיר: «אוֹבָּאָבָּא אַשְׁבָּאָבָּא זַיְךְ נִישְׁטָה, האָב אִיךְ אִידְוָוָסָעָט בַּיְדָעָמָּאָדָּמָעָס זַיְךְ נִישְׁטָה אַזְּמָעָט?» זַגְּ אִיךְ אַיהֲרָא נָאָר אַ, מְאָל: «עַם אַיזְנָאָגָעָן מְעַלְיָהָר, אָוֹבָּאָבָּא אַשְׁבָּאָבָּא בַּאיְעָט זַיְךְ נִישְׁטָה». פּוֹילְטָעָר זַיְךְ נִישְׁטָה אָון מאָכָט צוֹ מִיר נָאָר אַ מְאָל: «אוֹבָּאָבָּא אַשְׁבָּאָבָּא זַיְךְ נִישְׁטָה, דָאָרְפָּט אַיהֲרָא זַיְינָן דַּי צְוּוֹיָה טָעַ פרְזִי פָּוּנָס הַעֲרָרָ קְרוּלְעַנְדָּרָעָר?» ווערד אִיךְ שַׁוִּין בַּיּוֹלִיךְ אָון רָופָט מִיךְ אָן צוֹ אַיהֲרָא: «וּוֹאָסְטָוָגָן מִיר, צִי אַיהֲרָא אַשְׁבָּאָבָּא זַיְךְ יָאָ, צִי אַיהֲרָא אַשְׁבָּאָבָּא זַיְךְ נִישְׁטָה? אַיהֲרָה טָהוֹת בְּעַסְעָר אַ קּוֹק, זַגְּ אִיךְ, וּוּאִיךְ שְׁטָעהָ דָאַ מִיטָּן' גַּעֲפָעָק אַין דָּרוּסְׂמָעָן, אַיזְנָאָגָעָן נִישְׁטָה קִין טְרַעְגָּה, נִישְׁטָה קִין רֹוח אָון נִישְׁטָה קִין שְׂוֹאָרָץ יְאָהָר... אַיזְנָאָגָעָן אִיךְ האָב נָאָר אַוְיסְׂגָּרְעָדָט דַּי דָאָזָעָן וּוּרְטָעָר, אָוֹ מִיזְנָאָרָה, חַבְרָה-מָאָן טָהוֹת זַיְךְ נִישְׁטָה אַ וְאָרָה, פִּיהָרָט מִיר צוֹ אַ טְרַעְגָּה, דִּינְגָּט אַ פִּיאָּקָעָר אָון וּצְעָט מִיךְ אַרוּיָּה, אַיזְנָאָגָעָן אַלְיָין וּצְעָט ער זַיְךְ אַוְרָד אַוְועָס מִיטָּמָר פָּאָהָרָעָן אַין שְׁטָאָדָט אַרְיָין, — זַאָל אִיךְ אַיהֲרָא זַאָל גַּעַן: «פְּעַטְמָעָר, גַּעַתְמָעָר, גַּעַתְמָעָר, צְרוּפָס?... נִישְׁמָעָהָר אַיזְנָאָגָעָן זַאָה, אִיךְ האָב גַּעַמְיָינָט, אָוֹ דַּי יַאֲמַאְטְשִׁיכָּעָ, וּוּאָס אַיזְנָאָגָעָן דָּעַמָּאָלָט גַּעַוְעָן, וּוּ אִיךְ האָב דִיר גַּעַשְׂרִיבָעָן, אוֹפֿן וְאָקוֹאָל, זַעַתְמָעָר, זַעַתְמָעָר — אַרוּסָמָעָן זַאָלָעָן

אייהר די אויגען ! נאר לאמיר שווין זאגען אפילו, איז גאנץ מארייען-באה, דאס היסט אלע ווארשעווער נאלעוקים, האבען אונז געוועהען באחדען — נו, איז וואס ? ווי וואלט געווען, למשל כהומה, וווען אויפֿן באחנהויף זאל געווען זיין, ווי דו האסט געוואלט, דיין פרײינד סאראקער, נישט מארייטשיק, און איך וואלט מיך אויפגעועצט מיט אייחס פאהרען אין שטאדט אריין, וואלט דיר שווין געווען גראינ-גער ? חיים סאראקער איזו נישט קיין ווארשעווער און נישט קיין בעויבטער ? וואס ושב האט עם דיך איזוי אויפגעאכט, איז דו זאלסט מיר פערצעאפען דאס בלוט אומזיסט-אומנישט און מאכען איזו, איז איך זאל איבער דיר זיך אועקעוצען זוינען און אפֿוּיינען דריי שעה דורכאנאנד ? דערויף בין איך געפאחרען קיין מארייענבראה, אויסגעבראכט איזו פיעל געלר, איך זאל אועקלעגען דא דאס אייד בעריגע ביסעל געונדר איבער דעם, וואס דיר וועלען זיך פלאנטען אין קאפֿ נארוישע מחשבות און געדאנקען ?

ניין, שלמה, פון דיין בריעף בעדראָפּ מען נישט זוינען, נאר לאכען, איזו ווי איך האָבּ געלאָכט פֿאָראַיאָהָרָעַן אֵין פֿאָלעָנִיעָץ — בעת דו בייזט אָנְגָּעָפְּאָלָעַן אֹוִיפּ דעם מאָנוּפְּאָקְּטוּרִיסְטּ דערפָּאָר, וואס ער האט זיך אָרוּסְגָּעָחָפּט מיט אַ ווֹאָרט אָון גַּעֲזָט. אֵיז ער גע-פִּינְט, אֵיז אִיך בין שענער פון אלע וואָרטשׂעווער ווַיְבַּלְעַד אֵין פֿאָלעָנִיעָץ. דו בייזט דאָך גְּרִיטְנִיט גַּעֲוָעָן, געדענקסט דו, דעמאָלט אִיהם דורך זיין. פֿאָר וואס ? פֿאָר ווען ? האסט דו דען אלְּיַין נישט מורה געווען נאָכְרָעָם, אֵיז גַּעֲוָעָן פון דיר אַגְּרוּסְנִיקְיָיט ? אֵיז אִיצְט אֵין בריעף שרייבסְטּ דו דען נישט, אֵיז דו הערסט זוי, ווי דעם פֿאָראַיאָהָרָעַן שְׁנִי ? בַּיְּ דִיר אִיז תְּמִיד אֹוִיפּ : פֿרִיהָעָר זאנְסְטּ דו, אָון דערנְאָך האָסְטּ דו חָרְטָה, דו אלְּיַין שְׁרִיוּבְּסְטּ מִיר, אֵיז זאל נישט אִיבְּעָרְטְּרָאָכְטָעַן קַיִן זאָך, אֵיז דו האָסְטּ נִישְׁט, חָלִילָה, אֹוִיפּ מִיר קַיִן זַוְּתִינְגַּע מִחְשְׁבָּות, אָון נָאָך אָוְלְכָעַ וְאָכְעָן, אָון ווָאָרְפְּסְטּ מִיר אָוִיס אלע מאָל אִיזְנִין אַנדְרָע חָטָא, אָון פֿערְשָׂאָפְּסָטּ מִיר דֻּרְמִימִיט נָאָר עַגְמַתְּגַּפְּשָׁה, אֹוִיפּ אֵיז עַמְּתַחְתִּי מִיר נִישְׁט אִיזְנִין די קוֹרָה, אָון צָוָם סּוֹף זַאֲגְסְטּ דו נָאָה, אִיך זאל זעהען לְמַעַן השם זיך

פערריכטען און קומען בשלום אהיים. וויי קאן מען זיך פערריכטען, או מע האט אזעלכע ברייעפ פון דיר? עס געהט מיר דען איין, וואס איך עס און וואס איך טרינק און וואס איך קויף מיר, או דו צעהלסט יעדען גראשען, און ווארפנטס מיר אויס שמאטעס מיט שמאטעס?

איך בין אזווי אויפגערגנט און נערווע פון דיין בריעת, שלמה, און איך קאן דיר מעחד ניט שריבען. און די בערלינער פראפעסארען האבען מיר אונגעזאנט אויסדריקיליך, אפשר הונדרט מאל, איך זאל מיך נישט ערנערען. איך זאל עסען, זאגען זיין, און טרינקען און שפאציערען געהן און זיין רוהונג. אין מאריינבאד דארף מען זיין, זאגען זיין, רוהונג, נישט נערווען, אניות איז ארויסגעווארפערן, זאגען זיין, די גאנצע קוראציע מיטן' גאנצען מאריינבאד.

מעהָר קיין נויים איז נישט איז שרייבען. מארגען-אייבערמארגען וועל איך דיר מסתמא שרייבען נאָד. דערוויל זוי געונד און זאג שבערחלען, איז זאל נישט פערגעסען, איז זומער איז נישט ווינטער. זומער דארף מען אייבערשלאנגען דאס ווינכע מעבעל אַלעטאג, און די פענסטער האלטען צו, ס'זאל זיך אזווי נישט עצען קיין שטובי און קיין פליינגען, און די לאָדען אויד, ס'זאל אזווי נישט בראָטען די זון און נישט בליאָקעווין. איך רעכען, איז זאל וועל פאהָרען געונדערהoid צוירק איבער בערלון. וועל איך איהָר אויד עפּים קויפּען אַ מְתָנָה, אַ קָּפּטָעֵל, אַ נִּישְׁטָה וועל איך איהָר אויס זוכען פון מיינע אלטָע קָפּטָלָעֵךְ אַ קָּפּטָעֵל. און הער אוּת, שלמה, צו זיין אַ קלָּאנְטָמְטוּרָע, און שרייב שוֹין אַ מאָל עפּים פרויליכערע בריווילעך.

פון מיר דיין פרוי ב עַל צִי קָוֶר לְעַנְדָּעָר.

.18.

פאייד פאריאטשיך פון פארוינבאד צו זיין פריי חנזי פאריאטשיך אויף די נאלעוקים איזו ווארשאָ.

אומזיסט אופרעקאייטט דו מיך, דאושינגען, איז איך שרייב דיך, באודטאַ בי, איזן מאָל אין צוּווַי וואָכען. מיר דאָכט, איז איך שרייב דיך פֿאָטשטי אַ טאג אַיבער אַ טאג. אַיך האָב דען עפִים אַנדערש וואָס צוּ טהוֹן דָא אַין דעם פְּאָרִיעַנְבָּאָר, וואָו די סְקוּעָ אַיז גְּרוּוּס אָוּן מַע זַהֲט נִישְׁתְּ קִין לְעַבְּדִינְגָּעָ סָאוּשְׁטָשָׁעְטָוָאָ, אַוִּיסְעָר אָנוּזְעָר וְאֶרְשָׁעוּזָר אַרְיסְטָאַקְרָאַטָּקָעָס, וואָס אַיך אַיְזְבָּיעָ גְּאַיָּזָוּי וְוִי די טְשָׁוּמָאָ, וְוֹאָרוּסָדוּ וְוִיִּסְטָמָ, אָוּן וְוִי אַיך אַטְנָאַטָּעָ זַיך צַוְּשָׁעָנְשָׁטְשִׁינְעָס וְוְאַבְשְׁטִישָׁעָ, אָוּן וְוִי אַזְוִי אַיך פְּרָעוּרָאַיָּעָ אַיְיָרָעָ וְאֶרְשָׁעוּזָר נְאַלְעָוָוקִים מִיטָּ די נְאַלְעָוָוקָר סְפָּלָעָטָנִיצָעָם. בֵּי אָוּנוּ אַין אַדְעָם הָאָט מַעַן פִּינְטָסְפָּלָעָטָנִים. בֵּי אָוּנוּ אַין אַדְעָם סְאַנְסָטָס דו דִיך גַּעַונְן מִיטָּן קָאָפָּ אָוּן מִיטָּ די פִּיס אַרוּיפָּ — סְאַקְאַיָּעָ קָאָמוּ דִיעַלָּאָ? נְאַפְּרִימָעָ, פָּאָר וואָס אַהֲרָט מִיךְ נִישְׁתְּ, וואָס דִּין שְׂוֹאָגָנָר חַיִּים אַוחַזְעָוָעָט נְאָך שְׁלָמָה קְוָרְלָעָנְדָרָעָס כְּרָאַסְאַוְוִיצָעָ? אָוּן וְוִי אַזְוִי, מִינְסָטָס דוּ אַוחַזְעָוָעָט? עָר פְּרָעָדָ לְאַגְּנָיָעָט אַיהֲרָ דָאַשְׁעָ גַּעַלְד אַוִּיפָּ שְׁלָמָהָס קָאנְטָעָ. עָר זָאָל אַיהֲרָ שְׁלָמָה קְוָרְלָעָנְדָרָעָט אַיהֲרָם, באַודְטָאַ בי, אַנְגָּנוּוֹזָעָן, עָר זָאָל אַיהֲרָ דָא גַּעַבְּעָן גַּעַלְד אַוִּיפָּ זַיְן רַעֲכָעָנוֹגָגָ. נְאָר קָאַקְאַיָּעָ מַנְיָעָ דִיעַלָּאָ? דִּין צִי, אַשְׁטִיגָנָר, וואָס גַּעהֲרָ זַיך אָן מִיטָּ מִיר, וואָס עָר שְׁפִיעָלָט, דִּין שְׂוֹאָגָנָר טָאָקי, מִיטָּ דָרָר מַאָדָּאָם טְשָׁאָפָּנִים אַלְעָ טָאגָ אַין זַעַסְפָּ אָוּן זַעַכְזִינָגָ? נְאַפְּרִימָעָ, וואָס וְוְאַלְסָטָס דוּ גַּעַזְאָנָטָ, ד־אַושְׁינְקָעָ, וְוּעָן דָו זַעַהַסְטָ מִיךְ שְׁפִיעָלָעָן מִיטָּ אַ פְּרָעָמְדָרָעָ זַעַנְשְׁטָשִׁינְעָ אַיז זַעַסְפָּ אַזְוִי זַעַכְזִינָגָ? נְאָר קָאַקְאַיָּעָ מַנְיָעָ דִיעַלָּאָ? אַדְעָר, נְאַפְּרִימָעָ, וואָס גַּעהֲרָטָ מִיךְ אָזָן, וואָס דַּי שְׁעָרָעָנִיצִים מִיטָּ דָעָר פְּעַקְעָלִים, אַזְעָלְכָעָ רְעִיָּ לְיִנְיאָזָעָ צְוִיָּי וְוִיְבָלָעָךְ, וואָס אַזְוִי די נְאַלְעָוָוקִים סְמָעִין זַיְן נִישְׁתְּ רְעָרָעָן מִיטָּ אַ מְזָשְׁטָשִׁינְעָ אַ הְוִיךְ וְוָאָרטָ, הָאָבָעָן זַיְן דָא אַרְאָפָגָנָעָ

ווארפערן די פארימלעך און געהן פאדרויטשקע מיט עפֿים אײַינעם אָ
קעשעניעווער פראנט, אָ דאנטיסט, וואָס אוחזושעוועט נאָך אלע
דרוי יאמאייטשיכע טעכטער, און יאמאייטשיכע אוחזושעוועט נאָך
אייהם, געהט אוּס, ס'זאל זיין אָ שירוד, חאטיאָס עס ווועט אָזוי זיין
אָ שירוד, אָזוי ווועל זיין אָ רב, וואָרומַס דער קעשעניעווער
פראנט פִּיהרט, וואָפְּערוֹיך, אָ לִיְּבָאוּ מִיט בָּלְצִי קָוָלְעָנְדָּרָה, אֲבָעָר
נאָנֵץ סְעָרִיאָזְנָע. אַיך האָב אָ דָּקָאָזָטָעַלְסְטוּעָ, אָז עַד האָט זִיך
איידר שׂוֹין אַכְּבִּיאָסְנִיאָעַט, אָז זִיך אַיִּחַם מְכַבֵּד גְּנוּזָעַן מִיט אָ
שענען אַטְקָאָז. דָּאָס ווּיַּס אַיך פָּוּן אָ דָּסְטָאָזָוִיּוּרְנָעַ אַסְטָּמָאָטָשָׁנִיך.
טָאָקִי פָּוּן דער יָמָאִיטְשִׁיכָּעַ אַלְיָוִן. זִיך אַיִּז דָּאָך פָּאָרֶט מִינְיָנָע אָ
דָּלְנִי רָאָסְטָוּוֹנִיאָצָע. אַיִּז אַיִּז מָלְאָקָעָס. וְוָאָוָטָאָרִיך, ווּיַּס
אַיך פָּוּן דָּעַם זְנָאָמָנָנָעַן וּוּלְדָרְשָׁדָּכָן סּוּוּרְסָקִי, אָז מַעַּפְּרָעָלָאָנָּא
יעַט אַיִּחַם אָ סָּךְ אַנְדָּרָעַ פָּאָרֶטִיעַם, אָז ווּאָס פָּאָרֶטִיעַ מַע
זָאָל אַיִּחַם נִישְׁתַּחַט פָּרָעָלָאָזָעָן, אַיִּז גָּוָט. הָאָט מַעַן זִיך אַגְּנָעָפְּרָעָנָט
אוּפָּק אַיִּחַם אַיִּז קָעָשָׁנָיָעַ בֵּי עַטְלִיכָּעַ מעַנְשָׁעָן, אָז מַעַן ווּאָרֶט
אוּפָּק אַיִּז אַטְוּוֹעָט. נָאָר קָאָקָיָעַ מַנְיָעַ דִּיעָלָאָ? אַיך האָב מִיר
איַז זְנִינָעַ מִינְיָן זִיך: אַיך דָּאָרֶט מִיך פָּאָפְּרָאָזָעָן אָז קוּמָעַ אַחֲיָוָט
טְשֻׁעָם סְקָאָרָעָיָעַ צָו מִין חַנְצֵיָן, ווּאָס אַיִּז בֵּי מִיר ווּוִישׁוּ וּסְמִיעָד
וּזְאָ! אַיך בעַט דִּיך, לִיְּבָעָנוּ, זָאָלָסְט דִּיך נִישְׁתַּחַט צָוְהָרָעָן צָו דִּי
נָאָלָעָוקָעָר סְפָּלָעָטָנִים אָז זָאָלָסְט אַוִּיפָּהָעָרָעָן אַיְּבָעָרָצָוּקָלָעָרָעָן, וּזְאָ
רוּם דָּאָס ווּלְיִעָּיאָעַט אוּפָּק דִּיְנָעַנְדָּעָן, אָז דָו ווּרְסָט אַוְמָזִיסָט
רָאָזָסְטָרָאָעַט, אָז סָע אַטְרָאָזָשָׁאָעַט זִיך אוּפָּק דִּיְנָעַנְדָּר, אָז אוּפָּק
מִיר מָאָכָט דָּאָס אַוְיך נִישְׁתַּחַט קִיְּנָעַ גְּנוּזָעַ ווּפָעָטָשָׁאָטָלָעָנָעַ.

אָז ווּאָס דָו שְׁדִיבָּסְט מִיר, דָאָשְׁינָקָע, ווּגְעָנָעַ דָעַר אִימּוֹשָׁד
טְשָׁעָטָעָוָע, סָאָוּעָטָעָוָע אַיך דִּיה, אָז דָו זָאָלָסְט זִיך בְּעַסְעָר סָאָנְגָּאָז
סְעַן אוּפָּק אַרְזְוִידְעָל. מִינְיָן פָּאָפְּאָשָׁע זָאָנָט אַוְיך דָּאָס אַיְּגָעָנָעָן,
מְעַנְסָט זִיך אַבְּיוֹשָׁאָיָן, ווּיְפִיעָל דָו ווּלְסָט. אַיך האָב גְּנוּזָעָנָט אָז
זָאָן אלְעָמָל, אָז אַיך דָאָוּיְעָרָאָעַט נִישְׁתַּחַט דִּיְנָעַ שְׁוֹוָאנְגָּרָס חַשְׁבָּנוֹת
מִיט זְיִינָעַ רָאָסְחָאָדָעָן, ווּאָרְוָס דִּיְנָעַ שְׁוֹוָאנְגָּרָס אַיז אַמְּשָׁעָנָיק. מִינְיָן
פָּאָפְּאָשָׁע זָאָגָט אַוְיך דָּאָס אַיְּגָעָנָעָן. אָ סָךְ גְּנוּזָטָעַ ווּלְסָט גְּנוּזָעַ

פָּאָר אָוֹנוֹ אַלְעַמְעָן, וָעוּן עֶרְ צָהָלֶת דֵּיר אָוִים דִּין טְשָׁאָסֶט, אָוֹן לְאֹז
עֶרְ בְּלִיְבָעָן בֵּי דֵער אִימְוְשְׁטְשֻׁעַסְטוּעַ. אֲזֹוי אִיז מִין מְנִיעָנָע, אָוֹן
אֲזֹוי אִיז דֵי מְנִיעָנָע פָּוּן מִין פָּאָפְאָשָׁע, אָוֹן דַו טָהָה דֵיר, וָוִי דַו
פָּעָרְשְׁטָעַהְסַט. קָאָפְאָיָעַ מְנִיעָדְיַעַלְאָ ?

אָוֹן וּוּוִיטְעָר זַי גְּזֹונָה, לְיוּבָעָנוֹי, אִיךְ וּוּילְ דֵיר קוּפְּפָעָן, אִיךְ
הָאָב גְּנוּעָהָן דָא אִין מַאְרִיבְעַנְכָּאָה, אַ "קִימְאָנָע". עַם אִין הַיְינְטָה דַי
גָּאנְצָעַ מַאְדָע, מִיטְ בְּרוּיְטָעַ אַרְבָּעַל, קָוְרָצָעַ, אָוֹן פָּוּן הַיְינְטָעַן מִיטְ אַ
קָאָפְיְוָשָׁאָן. אִיךְ וּוּוִיסְ נָאָרְ נִישְׁטָמַט, וּוּאָסְעָר אַ צְוּוּעָטַ דֵיר גַּעֲפָעָלַט
בָּעַסְעָרָעַ: שְׂוּוֹאָרָעַ מִיטְ רְוִיטָעַ פָּאָרְקָאָלְאָדָעָ ? אַדְעָרַ גָּאָרַ אַ פָּעָרַ
סִירְדְּקַיְ קָאָלִיר ? פָּוּן אָוּנוּרָעַ אַדְעָסְעָטָעַן הָאָב אִיךְ דָא וּוּסְטָרָעַ
טְשָׁאָיָעַט זַעַהָר וּוּינְצָגַן בְּעַקְאָנְטָעַ. אָוֹן דָּאָס — מַעַהָר זְשָׁעָנְשְׁטָשִׁיַּ
נָעַם, וּוּאָרוּם זְיִיעָרָעַ מַאְנָעָן זְעָנָעַן אַיְן בָּאֹזְעַל אַוִּיפְןַ קָאָנְגָרָעָם. אָוֹן
אֲזֹוי וּוּי אִיךְ הָאָב פִּינְטַ זַיְךְ וּוּסְטָרָעְטְשָׁאָיָעַן מִיטְ זְשָׁעָנְשְׁטָשִׁינָעָם,
וּוּילְ דַי זְשָׁעָנְשְׁטָשִׁינָעָם פָּוּן דַי קָוְרָאָרְטָעַן זְעָנָעַן בָּאַלְשִׁיְ טְשָׁאָסְטִי
סְפָלָעָטְנִיאָצָעַם, גַּעַה אִיךְ דָא אָרוּם אַיְינָעַרְ אַלְיָיַן אָוֹן סְקוּטְשָׁאָיַע אֲזֹוי,
אוֹן אִיךְ צָהָלְ שָׁוֵין דַי טָעַג, וָעוּן עַס וּוּטַ זַיְךְ קָאָנְטָשָׁעַן דֵער סְרָאָק
לְעַטְשָׁעָנָעַ אָוֹן אִיךְ וּוּלְ קָאָנָעַן פָּאָהָרָעַן אָהָיִם צַוְּ מִין טְיִיעָרָעַ דַי
שִׁינְקָעַ חַנְצִי. אָוֹן וּוּילְ אִיךְ הָאָב נִישְׁטָמַט וּוּסַט צַוְּ מְהֹוֹן, הָאָב אִיךְ דָא
סְפָטְשִׁינְאִיאָעַט אַ בָּאָסְנִי אַוִּיפְ מִין יַאֲמָאִיטְשִׁיכְעַסְ טְעַכְּטָעַר, וּוּסַט
קָלוּבָעַן אָוֹן קָלוּבָעַן אָוֹן קָאָנָעַן זַיְךְ נִישְׁטָמַט צּוּקְלוּבָעַן קִין חַתְנִים.
דַי בָּאָסְנִי הַיִּסְטָמַט בֵּי מִירְ מִיטְןַ נְאָמָעַן "דַי" פָּעַר דִּין עַנְעַן
בְּלָה" אָוֹן הַוִּיבְטָזְרַ זַיְךְ אָזֹוי :

"אַמְּכָל אִיז גְּנוּוּזָעַן אַיְן וּוּאָרְשָׁא אַ מִיְּדָעַ,
שְׁטָאָרַק אַבְּרָאָזָוּוּט, גַּעַלְעָרָעַנְט אָוֹן אַיְידָעַ;
גַּעַשְׁפִּיעַלְטַ הָאָטַ זַי פִּיאָנָעַ,
פְּרָאָנְצְׁוִיזְשַׁ גַּעַרְעָדָט,
גַּעַלְיָעָנַט רַאֲמָאָנָעַ,
שָׁעַן — אַ פָּאָטְרָעַט,
זְוּמָעַר וְאָגְרָאָנִיאָצָע גַּעַפְאָהָרָעַן,
גַּעַהָאָט נָאָר טְשָׁוּטְטְשָׁוּט אַ חְסָרוֹן. —

אייהר מיינט דאך, קאנגעטשנא. אַהֲן אָקָפִּיקָע גַּעַלְתָּ.

וּוֹעֵס בְּיוֹוֹאַיְעַט הַיְינַט אַוְיָאָדָר וּוֹעַלְתָּ?

הַאָט אַיְהָר קָאָק רָאוּ נִיט גַּעַטְרָאָפָעָן:

גַּעַלְתָּ אַיְזָו גַּעַוּעַן, חַתְּנִים גַּעַלְאָפָעָן,

נַאֲר אַיְזָו זַאֲךָ דַּאֲרָפָט אַיְהָר וּוֹיסָעָן —

די בְּלָה אַיְזָו גַּעַוּעַן, אַיְזָוּוֹנִיטָּע, פָּעָרְדִּיסָּעָן,

וְאַזְוְבָּאַרְטְּשִׁיוּעַן, הַיִּסְטָט עַם, אָ שְׁרָעָק,

פְּרִיוּוּעְרֶלְיוּוּעַן קָאָפְּרִיוֹנָעַן אַהֲן אַיְזָו עַפָּ:

"אַיְךְ בֵּין דָאָךְ, זַאֲגָט זַו, רַב וּוּלְוּעָלָם אָ טַאַכְטָעָה,

וּוּלְאַיְךְ אָ חַתְּן, פָּאָ קְרָאָנִי מִיעָר, אָ דַאֲקְטָאָר,

נִישְׁטָט קִיּוֹן דָאַנְטִיסְטָט,

קִיּוֹן פָּאַרְמָאַצְעָוָות, קִיּוֹן שְׁלִוִּים-מְזֻלָּה,

אָדְרָעָר אָ דַאֲקְטָאָר אָ צִוְּנִיסְטָט,

וּוּאָסָם זַאֲלָ פָּאַהָרָעָן קִיּוֹן בָּאוּגָל.

נִיּוֹן! אָ דַאֲקְטָאָר מַעֲדִיצָן, אָ הוֹיכָעָן בָּרוֹנָעָט,

וּוּאָסָם זַאֲלָ הַאֲבָעָן אַוְיָהָדָן נַאֲלָעוֹקִים אָ רַיְיכָעָן קָאַבְּיָנָעָט.

אוֹן אַרוֹיְסְפָּאַהָרָעָן מִיטָּן קְנָאָק,

אוֹן הַיִּסְעָן זַאֲלָ עַדְפָּאָל אָדְרָעָר זְשָׁאָק!

אָדְנִים סְלָאָוָאָם, סְאַיְזָו גַּעַגְגָעָן אָ נָאָנָג,

אוֹן גַּעַזְוִיגָעָן זִיךְ לְאָנָג,

שְׁדָכְנִים הַאֲבָעָן גַּעַרְבִּיטָט, טַעֲרִיאַיְעָט דִי כְּחֹות,

גַּעַלְאָפָט טַעֲלַעְגָּרָאַכְעָם, גַּעַלְאָמָעָט דִי מַוחָות.

נַאֲר אָ דַאֲקְטָאָר מַעֲדִיצָן, אָ הוֹיכָעָן בָּרוֹנָעָט,

וּוּאָסָם זַאֲלָ הַאֲבָעָן אַוְיָהָדָן נַאֲלָעוֹקִים אָ רַיְיכָעָן קָאַבְּיָנָעָט.

אוֹן אַרוֹיְסְפָּאַהָרָעָן מִיטָּן קְנָאָק,

אוֹן זַאֲלָ הַיִּסְעָן פָּאָל אָדְרָעָר זְשָׁאָק —

הַאֲבָעָן זַוִּי, קְנַעַסְטְּשָׁאָסְטָיו, נִישְׁטָט גַּעַפְוָנוּן,

חַאְטָשָׁ לְעֵגָן זִיךְ אוֹזָו שְׁטָאָרָב, גַּעַה אַרְאָפָט פּוֹנִים זַוְּנָעָן!

דַּעַר אַיְזָו אַיְהָר זַו יְוָנָג, דַּעַר אַיְזָו זַו שְׁעָן,

דַּעַר אַיְזָו זַו הוִיךְ, דַּעַר אַיְזָו זַו קְלִיָּן.

און דער ווֹאָס געפֿעלט.
האָט אַיִן זַיךְ קָאָפְּרִיזָעַן:
שֶׁר לְיעַטְשִׁיט אֲהַן גָּעֵלֶד,
גַּעַחַפְּט אַיִן צִוְּנִיּוֹם.
מְעוֹשָׂדוֹ טִיעַם לְוַעֲפָעַן דִּי יְאָהָרָעַן:
מִיְּדַלְעַךְ וּוּרְעַעַן עַלְטָעַר,
חַתְנִים וּוּרְעַעַן קָעַלְטָעַר.
און אַבָּרִישָׁנִי אַיִן נִישְׁטָקִין וּוַיִּין:
זַי מַעַג זַיִן וּוַיִּ אָבְרָאָזָוּעַט, וּוַיִּ פִּין,
נַאֲרָקִים וּוּרְדָר וּיְאַלְמָט, רָאוּזָהָט זַי צְרוֹתָה
פֻּעַרְלִידָט זַי — דָּאָס וּוּוִיסָט אַיהֲרָ אַלְיַין —
אַיהֲרָ גַּצְנַצְעָ סִימְפָאָטִיעָ, אַיהֲרָ מִיְּדַעַלְשָׁעָן חַן,
און טִינְגָּ שָׁוִין אַוִּיךְ אַטְיְשָׁטְשָׁע בְּפָרוֹת..."

*

זו, וּוַיִּ גַּעַפְּלַט דִּיר מִיִּין בָּאָסְנִי? אַלְעַ טְרָאָגָעַן זַיךְ אָרוֹם מִיטָּ
אַיהֲרָ אַיִן מָאָרִיעַנְבָּאָר. אַסְרָהָאָבָּעָן זַי אָוִסְנָעַלְעָרָעָנִט אַוִּיךְ אַוִּיסָּד
וּוְעַנְגָּ. אַוְן וּוֹאָס קָאָסָאָיָעָט זַיךְ דָּעַר יַאֲמָאִיטָשְׁכָּבָעָ אַלְיַין, האָט מַעַן
מִיר פֻּעַרְלָאִיעָט פָּוָן אַיהֲרָ נַאֲמָעָן, אַזְיַיְן רַאֲדָסְטוּוּעַנִּיצָּעָ סָאָבְרָאָזָ
יָעָט זַיךְ דִּיר שְׁרִיבָּעָן אַברְיַעַף וּוּגָעָעָן מִיר. אַפְּאָטָאָמָו זַאלְסָטָדָן
וּוְיַסְעָן, אַזְיַיְן זַיךְ זַוְּאָס זַיִן דִּיר שְׁרִיבָּעָן אַוִּיךְ מִיר, אַיִן שְׁוָא וּשְׁקָר. אַוְן
אוֹיבָעָס וּוּעָט זַיךְ דִּיר מָאָכָּעָן, וּוּעָסָט זַיִן זַיִן אַוִּיךְ דָּעַר חַלְאָדָנָעָ אַוְלִיצָּעָ
חַאָפָּזָה זַיךְ אַרְיַיְן אַיִן דָּעַר רַעַדְאַקְצִיעָ אַוְן גַּבְּ זַיִן אַיבָּעָר דִּי בָּאָסְנִי
לְאַזְעָן זַיִן זַיִן נַאֲפַעְתָּשָׁאָטָעָוָעָן, נַאֲרָ מִיט אַיִן אַוְסָלָאָוָוָעָ: מִיִּין
נַאֲמָעָן זַאלְעָן זַיִן נִישְׁטָאָרְוִיסְטָהָלָעָן. סְאַיִן מִיד נִשְׁטָאָרְוִיסְטָהָלָעָן
וּוַיִּילְסְאַיִן אַוִּיךְ וּשְׁאָרְגָּנוֹ..."

דיִינְעָרָ, דּוֹשָׁאָיָי טַיְלָלָאָם.

מְאָרָק דָּאָוְוִידָאָוְוִיטָשׁ מָאָרִיאָמְטָשִׁיקָ.

.14.

חויה לע טשאָפַנִישׁ פֿוֹ טָרְיוּנְבָּאָד צַו אַיְהָרּ מְאֹן בְּעֶרְעֶל טשאָפַנִישׁ אוֹיְףּ דֵי
נְאַלְעוֹסִים אַיּוֹ וּוּאֲרַשָּׂא.

לייעבער בעננאָרדּן

דו דָּאָרְפָּסֶט מִיר פֻּעָּרְצִיְּהָעַן, וּוֹאָסּ אַיךְ האָבּ דִּירּ דִּי גָּאנְצָעּ
צִוְּיטּ גַּעַשְׁרִיבָּעַן נָאָרּ גַּעַלְדּ אָוּן גַּעַלְדּ. אַיךְ בֵּין שְׁוֹלְדִּיגּ גַּעַוּעַן,
אוֹ דֵי הָאָרּ וּעְנָעַן נִישְׁתְּמַעְתּ אַיְנָעַן. אַיְצַטּ האָבּ אַיךְ מַיְּךְ שְׁוֹן
אַבְּיִסְעַלּ אַרְוֹמְנַעְצָהָלְטּ אָוּן דָּאָנָקּ דִּירּ פַּיְּעַלּ מַאְלּ, וּוֹאָסּ דַּו הָאָסֶטּ
זַיְּךְ גַּעַשְׁטוּיסָעַן מִיר אַרוֹסִישְׁקָעַן דָּאָסּ גַּעַלְדּ טַעַלְנַרְאָפִישּׁ. אַנְיִשְׁתּ
וּוֹיְסּ אַיךְ נִישְׁתּ וּוֹאָסּ אַיךְ וּוּאַלְטּ גַּעַטְהָאָן. טָרְיוּנְבָּאָד אַיּוֹ אַ
פּוּסְטָקָעּ. אָהָן אַ שְׁיִיעּוֹרּ וּוּאַרְשָׁעוּוֹרּ דָּאָמָעַן, מִיְּסְטָעַנְסּ פֿוֹן דִּי נָאָ-
לְעַוּקִיםּ, אָוּן סְ'אַיּוֹ נִישְׁתּ אַיּוֹ, בֵּיְיּ וּוּעַמְעַן זַיְּךְ הָעֶנְדּ צַעְפִּיהָרָעָן.
אוֹיךְ מִיר דָּאָמָעַן! אַיְינָסּ אָוּן אַיְינָסּ. אַיךְ האָבּ שְׁוֹן, גַּלוּבּ מִיר,
סִיּוֹן זַיְּטָעַן פֿוֹן זַיְּ. זַאֲלָסָטּ זַעַהָעַן זַיְּעַרְעַעְתּ פִּיהָרָעַכְּטָסָעַן דָּאָ, זַיְּעַרְעַעְתּ
אַנְטָהָוּן זַיְּ, זַיְּעַרְעַעְתּ אַרְטּ לְעַבְעַן. זַאֲלָסָטּ הָעָרָעָן זַיְּעַרְעַעְתּ גַּעַשְׁפָּרָעָן
כָּעָן, זַאֲגּ אַיךְ דִּירּ, אָזְ מַעְאָקָעַן פֿוֹן זַיְּ אַ בּוֹךְ. וּוֹאָסּ זַאֲגּ אַיךְ
אַ בּוֹךְ? צַעְהָן בִּיכְעָרָן וּוֹאָוּ זַעְנָעַן אַטּ דִּי אַלְעַ שְׁרִיְּבָעָרָם, וּוֹאָסּ
שְׁרִיְּבָעָן אַזְוּיּ שְׁעַן אוֹיְףּ דִּי גַּזְוָעָטָעָן? פָּאָרּ וּוֹאָסּ קַוְמָעַן זַיְּ נִישְׁתּ
אַהָעָרּ, אַיּוֹ דִּי קַוְרָאַרְטָעָן, אַיּוֹ דִּי בְּעַדְעָרּ: קִיּוֹן מָטְרַעְנְבָּאָה, קִיּוֹן
קַאֲרַלְסָבָּאָה, פְּרָאַנְצָעַנְסָבָּאָה, קִיּוֹן וּוּסְבָּאַדָּעָן, עַמְּסָ, קַרְאַנְצָ אַדְרָעָרּ
אַסְטָעַנְדָּעָרּ, חַאַטְשָׁ אַוְיָפּ אַיּוֹן זַוְמָעָרּ, וּוּאַלְטָעַן זַיְּ דָּאָךְ גַּעַהָאָטּ שְׁמָאָטּ
נַאֲכָרָעָם אַוְיָפּ דָּרְיִי וּוּינְטָעָרָעָן!

אַשְׁטִיְּגָעָרּ, נָעַם מִיּוֹן קְרוּבָּהּ, בְּעַלְצִיּ קְרוּלְעַנְדָּרָעּ. בְּלָוְרַשְׁטּ אַ
גְּבִירְ/טְעַ אָוּן אַ צִּיטְעַרְגָּעּ בֵּיְיּ אַיְהָרּ מְאֹן, דָעַם קְרוּלְעַנְדָּרָעּ שְׁוֹתָהּ. זַיְּ
וּוּאַלְטּ גַּעַקְאַנְטּ, דַאֲכַטּ מִיר, שְׁמַהָהּ אַיּוֹ מָטְרַעְנְבָּאָה וּוּי אַ
מְעַנְשָׁ, אָוּן לְעַבְעַן זַיְּ אַ מְעַנְשָׁ, אָוּן עַסְעַן זַיְּ אַ מְעַנְשָׁ. זַאֲלָסָטּ דַּו זַעַהָעָן,
הָאָטּ זַיְּ זַיְּ גַּעַדְוָנָגָעָן אַ צִּימְעַרְעַל אַיּוֹן הָאָטְעַל — אַ שְׁטִיְּגָן, וּוֹאָוּמָעָ
דָאָרָפּ הַאֲלָטָעָן עוֹפָותּ, אַונְטָעָרְן סָאָמָעָ דָאָךְ. עַם בָּאָקָטּ אַזְוּיּ אָוּן

דורכ'ן טאגן די זונ, אzo מע דארה דריי מאל א נאכט חלש'ען פאר הייז. עס קאסט אבער וואלוועל. דערפֿאָר, אzo זי קומט-אַרוּס אין דער פֿרִיה צום ברונען, געהט זי אַנְגַּעַטְהָן אַזְוֵי שְׁרִיעַנְדִּיגְשָׁעַן, מיט אַזְוֵי פֿיעַל שְׁמוֹק אָזָן בְּרִילְיאַנְטָעַן, אzo דִּי דִּוְיטְשָׁעַן מִינְעָן, אzo דָּס אַזְוֵי אַדְרָעָר אַרְוִישָׁע פִּירְשְׁטָין, אַדְרָעָר אַשְׁאַנְסָאַנְעָטִין. הַיְינְט זְאַלְסָט דַּו זְעַהָעָן אַיהֲרָע עַסְעָן אַין כְּשָׂרֶעֶן רַעַסְטָאָרָאן. פּוֹן אַפְּרַטְעָל עַופְּ הַיְיסְט זַי זְוֵךְ בְּעַהְלָטָעַן אַשְׁטִיקָעַל אַוְיָף דָּעַר נַאֲכָט. עס פְּלָאַמְּטָמִיר פְּשָׁוֹט דָּס פְּנִים פָּאָרֶן קָעַלְנָעָר. אַנוּמָעַלְטָעַן הַאֲט זַי זְוֵיךְ גַּעַד אַיהֲרָע אַוְפְּנָעַפְּעָנָט אַפְּלָעַשְׁעָל „נִיסְהַיְלְבָרָע“. אzo סְאַיְזָה עַקְוּמָעָן צַו דָּעַר רַעַכְעַנוּג אָזָן גַּעַד עַזְמָעָט דָּעַרְהָעָרט. אzo מַע הַיְיסְט זַיְד בְּעַצְחָלָעַן פָּאָר דָּס גַּלְאוֹז וְאַזְזָהָרָע, אַזְזָהָרָע זַי גַּעַוְאַרְעָן אַנְגַּעַנְדָּרָעָן! אַגְּלִיק, ווֹאָס אַיךְ בֵּין מִיט אַיהֲרָע גַּעַוְעָסָעָן בֵּי אַיְזָן טִישָׁעָל, הַאֲבָאַיךְ אַיהֲרָע אַוְיָף פּוֹיְלִישָׁ אַוְיָף גַּעַסְלָעָרט, זַי זְאַל בְּעַצְחָלָעַן אָזָן מַאֲכָעָן אַשְׁוּוִינְג, ווֹאָרוּם עס קָאָזָן דָּעַרְפָּוּן אַרוּסָן אַסְקָאנְדָּאָל. ווֹיְפִיעַל מַאֲלָמִיר זְוַעַצְעָן אַין קָאַפְּעָ „עַנְעַרְלָעַנְדָּרָע“, הַאֲט זַי נַאֲדָן נִישְׁתָּגָעָטָרָפְּעָן, אzo זַי זְאַל בְּעַד צְחָלָעַן פָּאָר דָּעַר טִיְּוָה. אַדְרָעָר חַיִּים סָאַרְאַקְעָר צְחָלָט, אַדְרָעָר אַוְנוֹזָעָר אַדְעָסִיט מַאְיָרָעָל מַאְרִיאַמְּטָשִׁיק. דִּי בִּידְעָ קָאַוְאַלְיָרְסְטוּוּעָוָעָן מִיט אַיהֲרָע אַוְיָף ווֹאָס דִּי ווּוְלָט שְׁטָעָהָט, אָזָן זַי נַעַמְתָּ דָּס אָזָן פָּאָר גַּוְטָה, אָזָן מַאֲכָט זַיְד בִּידְעָן אַזְוּלְכָעָה חַנְדְּלָעָךְ, אzo מַע קָאָזָן שְׁטָאַרְבָּעָן! אַצְיָנָר אַזְוֵין דָּא אַדְרָוּעָר, ווֹאָס צְחָלָט. עַפְּס אַיְינָעָר אַקְעַשְׁעַנְיוּוּר דָּאַנְטִיסָט, ווֹאָס שְׁדְּכָנְטָזָזָז צַו יַאֲמָאַיטְשִׁירָעָבָעָט. דִּי יַאֲמָאַיטְשִׁיכָע אַזְזָהָרָע אַזְזָהָרָע מִיט אַלְעָ דָּרוּי טְעַכְטָעָר אָזָן זְוַכְטָחָנִים מִיט לִיכָּט, יָאָנָט זַיְד נַאֲדָן זַיְיָ אַזְיָ אַזְעָסָעָן אָזָן שְׁלַעַפְּט זַיְיָ פָּאָר דִּי פְּאַלְעָם. דָּעַר קָעַשְׁעַנְיוּוּר פְּרָאַנְט אַזְיָ אַבְּעָר קִיְּוָן נַאֲדָן נִישְׁטָמָט. נַדְן ווִיל עַר טָאַקְיָ זְאַל אַיְהָם גַּעַבְעָן דִּי יַאֲמָאַיטְשִׁיכָע, אָזָן שְׁמַיְוְכָלָעָן זְאַל צַו אַיְהָם בְּעַלְצִי. יַאֲמָאַיטְשִׁיכָע אַבְּעָר נִיט אַכְטָוָנָג. יַאֲמָאַיטְשִׁיכָע אַזְזָהָרָע אַזְזָהָרָע, ווֹאָס בְּעַנְאָרָט זַי. זַי הַאֲט אַיְזָן אַוְגָה, ווֹאָס זְעַהָט, אָזָן אַנְזָה, ווֹאָס שְׁמַעְקָט. זַי שְׁמַעְקָט אָזָן אַזְזָה פָּאָר אַמְּיָל. זַי ווֹיְסָט אַקְוָרָאָט פּוֹן

דער ערשותער מינוט, וועלכער בחור ס'אייז אַ חתְן אָון וועלכער נישט.
איך האָב געוואלט זיך אַריינַלעגען אַין אַ שידוך פֿאָר אַיהָר עַלטערער
טַאַכְטָעָר מִיט אַיְינָעָם אַ מאָסְקָוּעָר יֻבְּעַלְוָרָה, זַהְרָ אַ רַוְיכָעָר
יְוַנְגֶּרְעַמְאָן אָון וּוּאַרְפָּט מִיט גַּלְדָּה. הַאָט זַי כִּיר בְּאַלְדָּ גַּזְאָנְטָן:
„נְשָׁמָהָנִי, זַאנְט זַי, ס'אייז נִישְׁט פֿאָר כִּיר קִין חַתְּן, זַאנְט זַי;
זַיְוַן כָּלה, זַאנְט זַי, אַיְזָן קִיעּוֹ; אָט וּוּעָט אַיהָר זַעַחָעָן, זַאנְט
זַי, אַזְוַן הַיְנַטְּמַאַדְרָנָעָן אַיְזָן וּוּאַרְטָן“. אָון אַזְוַן גַּעֲוָעָן
דָּעֵרְבִּי. דער שְׂדָכוֹן סְוּוּרְסְקִי הַאָט זַיךְ שְׂוִין בְּעַרְיחָמָט פֿאָר מִיר.
אַזְוַן עַר הַאָט הַיְנַט אַין דער פֿרִיה צָעַנוּפְּגַעְפִּיהָרָט צָוְויִ שְׁטָעָדָט.
מַאָסְקָוּעָר מִיט קִיעּוֹ, אָון פְּעַדְעַנְטָן דָּעֵרְבִּי אַ שְׁעַנְעַ מַטְבָּעָ. אָט
דער סְוּוּרְסְקִי פְּעַדְעַנְטָן דָּא שְׁטִיקָעָר גַּלְדָּן זַאלְסָט זַיךְ נִישְׁט בְּיִידָּ
זַעְרָעָן אוּפְּ מִיר, טִיעָרָרָה, וּוּאָס אַיךְ בֵּין גַּעֲוָעָן אַ שְׂדָכוֹן טָעָן אוּפְּ
אַזְוַן וּוּיְוִים. אַיךְ וּוּיְוִים, אַזְוַן קְומָט דִּיר אַן נִישְׁט גְּרִינְג. עַס טְרִיקָעַנְטָן
דִּיר גַּטְוַת דָּעֵר מַח, בֵּין דָו שְׁקָמָט מִיר אַרוּסָן גַּלְדָּה, הַאָב אַיךְ גַּעַד
וּוּאַלְטָן דִּיר קְוּמָעָן צָוְהָילְתָה. אָון אַגְּבָן וּוּילְטָן זַיךְ מִיר טַאַקְיִ אַ טָּוָבָה
טָהָוָן דָּעֵר יַאֲמָאַטְשִׁיכָּע. פֿאָר וּוּאָס נִישְׁט? יְעַנְעַ חַלְשָׁט, גַּעַהַט
אוּסָים אַ שְׁידָוך! אָון ס'אייז טַאַקְיִ אַ מְצָוָה אַוְיךְ. שְׂוִין צִוְּוִיט...
כְּלָעָבָעָן, דֵי יַאֲמָאַטְשִׁיכָּע אַיְזָן, זַיךְ דָו קְופְּסָט זַי אַן, אַסְכָּד לִיְוִוִּישָׁר
פָּונְ אַיהָר קְרוּב, דָעַם אַדְעַסְעָר שְׁאַרְלָאַטָּאָן מַאְרִיר'עַל מַאְרִיאַמְּשִׁיקָה,
אָון אַפְּיָלוּ פָּונְ מִיְּן קְרוּבָה דֵי נְבִיר'טָע, אַיךְ מִיְּן טַאַקְיִ בְּעַלְצִי.
אַיךְ וּוּיְזָן אַיהָר דִּין בְּרִיעָת, וּוּאָו דָו שְׁרִיבָסָט מִיר, אַזְוַן נַאֲךְ שְׁבָת
שְׁקָמָט דָו מִיר אַרוּסָן גַּלְדָּה, וּוּרְדָן זַי רְוִיט, דָעַנְאָךְ בְּלָאָס, אָון
שְׁוּעָרטָן זַיךְ, אַזְוַן הַאָט נִישְׁט אַפְּיָלוּ קִין צָעָהָן קְרוּזָן, וּוּהָרָעָנד
אַיךְ וּוּיְוִים, — חַיִים סָאַרְאַקָּעָר אַלְיָוִן הַאָט מִיד גַּעֲוָעָן — אַזְוַן
הַאָט אַיהָר עַרְשָׁט נַעֲכָטָן אַרוּסְגַּעַבָּעָן אוּפְּ אַיהָר מַאְנִיסָּס רַעַ
כְּעַנוּגָן פִּינְגָּה הַוְּנְדָרָת קְרוּזָן נַאֲךְ מִיט עַפְּוִים. פָּונְ דֵי לִיְוִיט קָאָן מַעַן
זַיךְ דָעַרְוָאַרְעָמָעָן. בְּרָאָנִי לוּיְפָעָרָמָן, אַזְוַן זַיךְ דָשְׁרוּהָט מִיד נַאֲרָ
הַוִּיכָּט זַיךְ שְׂוִין אַזְוַן צָוְהָילְתָה גַּעֲלָה נִישְׁט. אַזְוַן עַר שְׁקָמָט
אַיהָר קִין גַּעַלְדָּ נִישְׁט. זַאנְט אַיךְ צָוְהָילְתָה מִן, אַזְוַן עַר שְׁקָמָט
אָון אַקְעָגָעָן וּוּאָס דָעַרְצָעַהָלָט אַיהָר עַט מִיר?“. זַאנְט זַי, אַזְוַן זַי

דערצעעהלט עם גלאט איזוי, אקענען איהר מאן, וואס דיאגאנצע וועלט וויסט. אzo ער האט געוואונען אויף דער לאטעריע, פאר וואס וועז זאל ער איהר נישט שיקען געלד צו ער ציט?... איך וויסט, און אלע וויסטען, אzo ס'איו שוא ושקר. איהר חבר/טארין און איהר פרינדרין לאה'צי ברויבשטוול האט מיר איבערגעגעבען בסוד סודות, אzo זי האט אליאן געוזעהן ביי בראנין א פול ביטעלע מיט גאלד, און שוערט מיט שבבות. אודאי דאָרָפַ זי מיר דערצעעהלען, און אzo נישט, הייסט עס, וויסט איך נישט!... פרעג איך דיך, איזו נישט גלייבער, אzo די יאמאייטשיכע האט מיר אפגענטפערט נלייך, אהן חנ'דלעך און אהן חכבות: "נשמה/ניין, זאנט זי מיר, זאלט איהר מיר געונד זיין, זאנט זי, בי מיר וועט איהר, זאנט זי, קיין געלד, זאנט זי, נישט ליהען, ואָרוּם איך וועל אײַך נישט ליהען, זאנט זי. איהר וויסט אליאן, זאנט זי, אzo אײַעד מאן, זאנט זי, זאל געונד זיין, איזו געונג שלידיגן מײַן מאן. אויב איהר ווילט, זאנט זי, פערדייענען שענע עטליכע הונדרט קרוין, העלפט מיר צו מיטן' קעשעניעווער שידוך". העלאך איך איהר, ווי וויסט איך קאן. איך רעד איהם צו, דעם קעשעניעווער דאנטיסט, ער זאל זיך שוין ער-קלערען צו יאמאייטשיכעס א טאכטער, אהן אײַין עס זאל עס הא-בען! זאנט ער: "עם האט נאך ציטט. לאזען זי נאך אביסעל ציד וואָכסען"... א רײַינער אומנגליך: אלע וויסטען, אzo יאמאייטשיכעס טעכטער זענען נישט וועדען איזן קייןiahרען..."

דערזוויל שארט זיך אט דער קעשעניעווער פוינעל אָרוּם מײַן בעליך'ין און מײַנט, אzo דאָחאפט ער דעם טאטער. האָב איך איהם עגעבען אנטזהערעניש, אzo ס'איו אומזיסט זיין טראחה, ואָרוּם אט ראָס שענע וויבעלע, זאנט איך איהם, וואס פיסקעלט ווי, אהן חנ'ט ויך, בענטט, נישט דאָ געדאכט, אלע ערבע שבת ליכט און טראגנט, נישט פאָר מיר געדאכט, זאנט איך, א פרעמדען שניאו איזוף? קאָפַ... איזו ער אבער איזוי פערברענט איזן איהר, אzo ס'איו איהם נאָרנישט אָפְצְוּוּעַנְדָּעַן! איך וויסט נישט, וואס מיט איהר איזוי, מיט אט דער בעליך': וואו ערצע אמאנספֿאָרְשׂוֹן איזו ער נאך איהר די כפֶּה,

און מעהדר פון אלעמען, דאכט מיר, אט די צוויי שוואנגערס: חיים סאראךער און דער אדיעסיט מארייאטשיק. מילא, מארייאטשיק אייז געווען אַ שארלאטאן, אָז ער אייז נאך געוועזען אָז אָרעם. אָבער חיים סָאראָךְעָר, אָ אַיד אַ סּוֹחֶר, הָאָט שֵׁוִין דָּעָרוֹאָכְסָעָנָע קִינְדְּרָן! דו מײַינְסְטָט, אַיךְ הָאָבָּא אַיְהָם נִישְׁתַּגְּנְעַנְתָּ? «וַיְיִשְׁעַט אַיְהָר זִיךְרַנְשְׁטָט, זָאנְ אַיךְ אַיְהָם, אַ אַיְדָה, אַ טָּאָטָע פָּוֹן קִינְדְּרָן לְוַיְפָעָן, וַיְיִזְעַר שְׂוֹאָנָעָה, דָּעָר אַדְרָעָסְעָר שְׂאָרָלָאָטָן, נָאָךְ שָׁעָנָע וַיְיִבְלְעַךְ? דָּעָרוֹיָף אַיְזָה עָרָדָה, זָאנְ אַיךְ, אַיְזָן אַדְרָעָסְט אָזָן הַיִּסְטָט, זָאנְ אַיךְ, מָאָרָק דָּאָוִידָאָוִוִּיטְשׁ...»

אַ שענְעָם נָאָמָעָן הָאָט דָּאָט דָּעָר מָאָרָק דָּאָוִידָאָוִוִּיטְשׁ. ער מעָג זִיךְרַבְעָן, אָזָן עַם וּוְאָלָט גְּעוּעָן אַ מְצֻהָה, אָז וַיְיִזְרְעָלָן חֲנִצָה זָאָל עַם וּוְיִסְעָן. אַיךְ וּוְאָלָט זָעהָר גְּעוּוֹאָלָט דָּעָרְלַעְבָעָן אָז דָעָם אַדְרָעָסְט אַ נְקָמָה, נָאָךְ דָּעָרְפָאָה, וּוְאָס עַר בְּעַרְעַט דִּיךְ פָּוֹן קָאָפְט בֵּיזְ פִּים. ער שְׁוֹעָרָט, אָז וַיְיִזְרְעָלָן שְׁרִיבְטָט אַיְהָם, אָז זַי הָאָט גְּעוּהָעָן בֵּי אַסְתָּר סָארָאָךְעָר אַ בְּרִיוּוּל, וּוְאָס חַיִּים סָארָאָךְעָר הָאָט אַיְהָר צְגַעַשְׁקָט פָּוֹן מָאָרִיעַנְבָּאָר. דָּאָס בְּרִיוּוּל אַיְזָה גְּעוּרְבִּיכְעָן פָּוֹן שְׁלָמָה קוּרְלַעְנְדָר פָּוֹן וּוְאָרְשָׁא צַו חַיִּים סָארָאָךְעָר קִיּוֹן מָאָרִיעַנְבָּאָר. שְׁטַעַת דָּאָרָט גְּעוּרְבִּיכְעָן הַמְּנָסְטָס מְסִירָות אַוְיָף דִּיר, בְּעַרְנָאָר, אָזָן אַוְיָף מִיר אָזָן אַוְיָף אָזָן בְּיִזְעָן. עַס שְׁטַעַת דָּאָרָט בְּעַרְנָאָר אָפְלוּ דִּי וּוְעַטְשְׁעַרְינְקָע, וּוְאָס צַו מִיּוֹן גְּעַבְּרוֹטְסְטָאָג, אָזָן אָז דָו הַאָסְטָט נִישְׁתַּגְּנְעַת בְּעַצְחָלָת הַעֲקָסְעַלְמָאָן'עָן פָּאָר דָּעָר וּוְעַטְשְׁעָרָע, אָזָן אָז דָו בִּיזְט גַּעַר וּעַסְעָן בֵּי שְׁלָמָה'עָן אַיְן דָּעָר דִּירָה אָזָן נִישְׁתַּגְּנְעַת אַיְהָם קִיּוֹן דִּירְהַגְּנָעָלְד פָּאָר אַ גָּאנְץ יְאָהָר, אָזָן אָז דָו זִיצְסָט שְׁוֹין צְוֹוָאנְצִיג יְאָהָר אַיְן וּוְאָרְשָׁא אָזָן קִינְגָעָר וּוְיִסְטָט אַיְהָם, וּוְעַד דָו בִּיזְט אָזָן וּוְאָס דָו בִּיזְט אָזָן מִיט וּוְאָס דָו בְּעַשְׁעַטְינְגָסְט וַיְזָהָר. אָזָן נָאָךְ אַזְעַלְכָע זָאָכָעָן שְׁרִיבְטָט עָר אַוְיָף דִּיר. אָזָן מָאָרָק דָּאָוִידָאָוִוִּיטְשׁ פּוֹילְט זִיךְרַנְשְׁטָט אָזָן וּוְיִזְמְטָט אַלְעַמְעָן זַיְן חֲנִצִ'ס בְּרִיוּוּל. דָּעָרְפָאָר וּוְאָס אַט דָּעָר אַדְרָעָסְעָר שְׂאָרָלָאָטָן גַּעַת דָאָרָום אָזָן קְלָאָפְט מִיט דָעָר צְוֹנְגָן אַוְיָף דִּיר אָזָן אַוְיָף מִיר אָזָן אַוְיָף בְּיִזְעָן, וּוְאָלָט גְּעוּזָעָן אַ נְרוֹיְסָר יוֹשָׁר, אָז דָו זָאָלָט אַיְהָם דָּאָרָט צְוַשְׁטָעַלְעָן אַ בְּעַנְקָעַלְעָן

פֿאַר זִין חַנְצֵיַן, עַס זָאָל אַיָּהּ אֹזֶעֲלַכְעַם פֻּרְגַּעַן, אָז עַר זָאָל פַּעַר
גַּעֲפַעַן אָן אָוָנוּ. אָוָן אָ בעַנְקָעַלְעַקְעַן קָאנְסַט דָו אַיָּהּ צַרְשַׁטְעַלְעַן זַעַהַר
אָ שַׁעַנְמַן. אַיךְ שַׁיק דִּיר דָא זַיְינְעַא פָּאָר לְיעַבְעַע-צַעַטְעַלְעַךְ, וְאָסַע עַר
הַאָטַט גַּעַהַאַט גַּעַשְׁרַיבַעַן דָא אַיְן מַאְרַעַנְבַּאַד צַוְּזַוְּיַי נַאֲלַעַוְּקַעְדַּר
וְוַיְוַבְּלַעַךְ, צַוְּדַעַר שַׁעַרְעַנְצִים אָוָן צַוְּדַעַר פַּעַקְעַלְיַס. נַעַבָּאָר בְּשַׁרְעַע
נַשְׁמוֹת. בִּיְיַ אָוָנוּ אַוְיַהְךְ דִּי נַאֲלַעַוְּקַיְם גַּעַהַעַן זַיְיַ אַלְעַעַשְׁתַּבְתַּאַיְן דַעַר
פְּרִיה אַיְן שַׁוְּהַל אַרְיַין דָאַוְנוּן, אָוָן בִּיְטַאגְעַן אַיְן זַאֲקַסְיַישַׁעַן גַּאֲרַטְעַן,
נַיְשַׁט אַלְיַין, מִיט זַיְיעַרְעַ אִיטְשַׁעַד-מִיעַרְעַס; נַאֲרַד דִּי אִיטְשַׁעַד-מִיעַרְעַס
בְּלַיְבַעַן אַוְף יַעַנְעַר זַיְיט, וְאָרוּם כְּעַלְעַזְוַט דִּי אַרְיַין אַיבְעַר
דִּי לְאַנְגַע קַאֲפַטְקַעַלְעַךְ. דָא הַאֲבַעַן דִּי דָאַוְגַע צַנְעַות אַרְאַפְנַעַץ
וְוַאֲרַפְעַן, זַאֲלַסְטַט זַעַהַן, דִּי פַאֲרַיְקַעַלְעַךְ אָוָן וּוְילַעַן גַּעַנְיַיסַעַן מַאְרַיְעַן
בְּאַדְעַרְעַ פֻּרְגַּנְגַּנְיַיְגַען אָוָן וּוְיַיְסַעַן נַיְשַׁט וּיְיַזְוַיְיַי. סִירַ הַאֲבַעַן זַיְיַי
זַיְקַר פֻּרְטְרַוְיַט, וּיְיַפְאַר אַיְיַן אַיְגַעַנְעַר שַׁוְעַסְטַעַת, אָוָן מַעַנְסַט וּיְיַי
גַּלְיַבְעַן אַוְיַהְךְ נַאֲמַנוֹת, אָז וּוְיַטְעַר פָּוָן דִּי בְּרוּוֹלְעַשְׁ אַיְיַי בִּיְיַי זַיְיַי
נַיְשַׁט גַּעַגְגַעַן. אַיךְ בֵּין דִיר עַרְבַּד פָּאָר זַיְיַי, וּיְיַפְאַר זַיְקַר אַלְיַין,
אָוָן טַאָקַי דִּי בְּרוּוֹלְעַשְׁ אַלְיַין זַעַנְעַן דַעַר בְּעַסְטַעַר בְּעוּווֹיַן. נַאֲרַ
אַיְינְסַט צַוְמַע אַנְדַעַרְעַן גַעַהַעַר זַיְקַר נַיְשַׁט אָן. סְאַיְיַן נַוְוַוְתַגְעַן, וּיְיַי אַיְן
לְעַבְעַן אַרְיַין, אָז מַאְרַיְעַלְסַט וּוְיַיְבַּכְעַן נַחַת פָּוָן אַיהְרַתְשַׁטְיַס... אַיךְ
צַעַטְעַלְעַךְ זַעַהַן אָוָן אַבְיַסְעַלְקַלְעַנְבַּעַן אַיהְרַמְאַרְקַט דָאַוְיַידְאַוְיַוְטַשְׁעַם
מִיַּיְן, אָז זַיְיַי וּוְעַט בְּאַלְדַר דְּרַעַקְעַנְבַּעַן אַיהְרַמְאַרְקַט דָאַוְיַידְאַוְיַוְטַשְׁעַם
הַאַנְדְּשַׁרְיַפְט מִיט זַיְיַן אַדְעַסְעַר אִירִישַׁ, אָז לְאָז זַיְיַי זַיְקַר נַאֲרַ
צַוְקַעַן צַוְמַד דָאַטְוָמַ, אָז דִּי צַעַטְעַלְעַךְ זַעַנְעַן גַּעַהַיְבַעַן גַּעַוְאַרְעַן
נַיְשַׁט פָּאָר חַמְעַלְנִיצְקִים צַיְעַטְעַן חַלְיַהְךְ, אָוָן נַיְשַׁט אַיְדַעַם אַוְיַפְיַן
לִימַאן, נַאֲרַהְיַינְטִיגְעַן זַוְמַעְרַ, טַאָקַי דָא אַיְן מַאְרַיְעַנְבַּאַד. זַאֲלַסְטַט
נַאֲרַ זַעַהַעַן אַזְוַיְיַ, אָז אַוְיַסְעַר חַנְצֵיַן זָאָל קוּיְנַעַר דְּרַעַטְן נַיְשַׁט וּוְיַסְעַן,
וְאָרוּם דִּי צַעַטְעַלְעַךְ זַעַנְעַן פֻּרְטְרַוְיַט גַּעַוְאַרְעַן נַאֲרַמְיַר, אָוָן אַיךְ
הַאָב זַיְיַי גַּעַגְגַעַן מִיַּיְן הַעַרְגַּנְוָוָאַרט, אָז קוּיְן פְּוִינְגַל וּוְעַט נַיְשַׁט
וּוְיַסְעַן. זַיְיַי מִיר גַּעַזְוַנְהַה בְּעַרְגַּאַרְד. אַיךְ עַרְוֹזְאַט פָּוָן דִיר גַּוְטַע
נַאֲכַרְכַּטְעַן אָוָן פֻּרְכְּלַיְבַּדְיַן דִּיק לְיעַבְעַנְדַע פַּרְזִיְיַן.

חוּהַ טַּשְׁ אַפְנִיק.

.15

מארין פאריזטשיך פון מארין בעבאד צו דער מארדים שערענץ און מארדים
בעקלים איז פארין בעבאד.

אויב איך אשיבאייע מיר נישט. האבען מיר זיך מיט איך
ווסטראטען פארזיאאחרען איזן ווארשא איז שוייצארסקי דאלינע
אויף א אידישען ליטראטורגע וועטשער. א סימן: איהר זענט
געועבען איז צויעען מיט אייער פאדרונגע און האט זיך גושמאַלצעען
פאר געלכטער. ס'איז געווען דעםאלט דער "זידע" פון אונזער
אדרעם. און ווארשא האט איהם געתשעסטעוויט. נאך א סימן:
איך בין צוועגאנגען צו איךיך דעםאלט און האב איךיך א פרונג געד
געבען אויף רוכיש: "פֿאָזוּאָלְטִי אָזְנוֹנָטִי פֿרִיטְשִׁינָה וּוּאַשְׁיִרְתִּאָסְטִי?" האט איהר מיר גענטפערט האלב אויפ פויליש, האלב
אויף רוכיש: "דְּלֵיאַ טְעָנָאַ טְשָׁמָאַ נָאַם וּוּעָסָלָלָאַ". און איהר האט
זיך איבערונגעקוקט מיט אייער פאדרונגע, און אך איך וועל קוינֶ
כאל ניעט פערגענטען דעם בלעקס פון אייערעה שענע אונגען!...
נאבדעם זענען מיר געגאנגען איזן דריינע — געדענקט איהר — פון
די לאזעניכס בייז יערסאלימסקי אלעע און אביסעל וווײַטער. איה
האב געבלטאייט. דערצעהעלט אַנְקָדָטָעָן, און איהר האט געד
לאכט... און נאכטעם האט איהר מיך געבעטער, איך זאל איךיך
אַסְטָאָוּעָן. האב אויך אַסְטָאָוּעָן. נאך אַסְטָאָוּעָן,
או מיר זאלען זיך ווסטראטען שאיז נאך אַסְטָאָוּעָן. איזט, איז מיר
האבען זיך ווסטראטען בייס קרייצברון, האט איהר זיך געמאכט
ג'ויך ווּי מיר זענען נארנישט זנאקאמע... איך האב זיך באַלְד געד
שטויסען, איז עס פֿאָסְטִי אַיְיך נִישְׁתְּמָחָה פֿאָסְטָאָרָאַנִי. און
דאָס איז די פֿרִיטְשִׁינָה, וואָס איך אַבְרָאַשְׁטָאַיִע זיך צו איךיך דורך
אַזְפִּיסְקָעָן. איהר קאנט איזיך גָּרְנִישְׁטָטְרָאַזְוּעָן, ווּי ווּיט
איהר האט זיך בִּירְדָּע אַיְזְמָעְנִיאַיְעָט, קָאַנְיָעְטָשָׁנָה, צו גוטען. איך
זאל וויסען, איז מײַנָּע ווּרטְעָר ווּלְעָן נִישְׁתְּקָלִינְגָּעָן ווּי אַקְּמָן

פלימענט, וואלט איך איזק געואגט פא סעקרעטו, או איך וויאס נישט, ווער פון איזיך בידיע אויז יונגעער און ווער אויז שענער. עס איז בעשרטט געוווען, און אונזער צווויטע וויסרטשע זאל זיין זאל גראניצע, און איך בין זעהר דאס. ווארכס זאנרגאניצע אויז נישט ווארשא, און מאריינבאָד אויז נישט די נאַלעוקים. איך פאַזְהָרָאָווע איזק און אייער פֿאַדְרוֹנָעָמָדָאָס פֿעַקְלָּים מִיט אַיִּיעָרָ פֿרְיִיעָזָד קִיּוֹן מאַרְיעַנְבָּאָד. און איך בעט איזיך, איהר זאלט זיין צוֹוִי לְיוֹבָעָנוּן צוֹנְעַמָּעָן פֿוֹן מֵיר דָעַם בּוֹקָעַט פֿוֹן פֿרְיִישָׁעָ רְאֹוּס אַיְנָאַיְנָעָם מִיט מיינע בעסטֶן פֿאַזְהָרָאָלְאָנִיעָס.

אייער פֿאַקְּאָרְנוּיָּה סְלוֹנָגָן

מַאֲרָךְ דָּאָוָוִידְאָוָוִיטָשׁ מַאֲרָךְ אַמְּטָשִׁיקָ.

.16.

מאַרְיאַמְּטְשִׁיקָ פֿוֹן מאַרְיעַנְבָּאָד צוֹ דָעַרְ מאַדָּאָס שֻׁעְרָעָנִיצִיס אָוּן מאַדָּאָס
פֿעַקְלָּים אוּזָ מאַרְיעַנְבָּאָר.

אטשען דאס, וואָס איהר האָט מִיךְ פֿעַרְשְׁטָאָנָעָן, נאָר איהר
אַשְׁיבָּאַיִת זַיִן, אַוְיבָּ איהר פֿרְיִינְמָאַיִת עַס פֿאָר אַקְּמָפְּלִיְמָעָן.
איך אַוְוּוּיְרָאַיִת אַיִיךְ, אוּזָ אַיִיךְ בין וּוּאַבְּשָׁטְשָׁע אַ מעַנְשָׁ אַ אַיסְּ-
קרענער. אלָעָ אַדְרָסִיטָעָן זַעַנְעָן אַזְוִי. בַּיִּ אַוְנוֹ אַיִן אַדְרָסָ זַעַנְעָן
נִישְׁטָ פֿאַרְהָאָן קִיּוֹן דּוֹזְאַלְיִיטְשְׁנָאָסְטָעָן. אָוּן וּוּאָס איהר נַאֲמִיקָעָד
וּוּעָט אַוִּיפָּ מַיִין דָאַילְנִי רַאַדְסְטָוּוּנִיצָעָ, אַוִּיפָּ דָעַר יַאֲמִיאַיְטְשִׁיבָּע אָוּן
אוּפָּ דָעַר מאַדָּאָס טַשְּׁאָפְנִיק אָוּן נאָר אַזְוַלְכָעָ... (דָא אַיִן אַוְיסְנָעָר
מעקט אַ וּוּאָרטָ), אַיִן בַּיִּ מֵיר נַאֲפְלִיעָוָאָט! אַ קְוָרָאָרָט אַיִן נַאָר
זַנְאַטְשָׁעָט גַּעַוְאָרָעָן אַוִּיפָּ רַאַזְוּלִיעַטְשָׁעָנִיעָם, נִישְׁטָ אַוִּיפָּ מַאֲרָאָלָן.
איך זַעה נִישְׁטָ אַיִן אַיִן דָעַם קִיּוֹן שָׁוָם פֿרְעָסְטּוּפְלָעָנִיעָ, וּוּאָס איהר
וּסְטְרַעְטְשָׁאַיִת זַיִן מִיט אַיִן אַבְּרָאָזָאוּוּטָעָן מַעַנְשָׁעָן. זַאנְטָ מִיר,

פָּאָזֶשֶׁלְאַסְטָא, פָּאָר וּוֹאָס קָוָמֶת אַיִּיךְ, אַיִּהְרַ זָאַלְט סְטוֹרָאַזְּעַן מַעֲהָר
פָּאָר דָּעַר נַאֲנַצְּעַר וּוֹעַלְט? פָּאָר וּוֹאָס אַיִּז בֵּי אָנוֹן אַין אָדָעַ
זְשַׁעַנְשְׁטַשְׁינַע סְוּוֹאַבְּאַדְּנָע אָזְן וּוַיִּסְטַ נִישַׁת פָּוָן קִיְּזַן דָּאַבְּסְטַוּזָּא?
אַיִּיךְ בֵּין וּוּאַזְמוֹשְׁטַשְׁאָן, זָאָג אַיִּיךְ אַיִּיךְ, דָא גַּלוֹבִינַי דַּוְשִׁי אַיִּיךְ
דָּאַטְּנָא! נַאֲר אַוְיב אַיִּהְרַ וּוֹלְטַ, מִיר זָאַלְעַן רָאַזְוּשְׁדָאַעַן וּוּעַגְעַן
דָּעַם מַעֲהָר פָּאַדְּרָאַבְּנָע, זַיִּיט הַיְּינַט פָּוָן דָּרְיַי בֵּיְזַעְרַ אַיִּז "קָאַפְּעַד
מִינְיאָן", וּוּאַרוּם אַיִּז "קָאַפְּעַד-עַגְּרַלְעַנְדָּרַע" אַיִּז צַוְּפִילַהָרְמִידְרַעַ
נַאֲר עַרְגַּעַר וּוּבֵי אַיִּיךְ אַיִּיז וּוּאַרְשָׁא אַוְיפַּדְיַי נַאֲלָעוֹקִים. וּוּמְעַן
הַאֲטַ אַיִּהְרַ דָּאַרְטַ נִישַׁת נַעֲוָהָעָן?
סְמַט דָּעַר נַרְעַסְטָעַר נַיְעַטְעַרְפָּעַנְיָע וּוּאַרְטַ אַיִּיךְ אַוְיפַּדְיַי בִּיְדָעַן.
גַּרְיסַט דָּעַר מַאֲדָאַט פֻּקְעָלִים.

מ. ד. מ.

.17

מַאְיָר סְפִּירִיאַסְטִישָׂק פָּוָן מַרְיַעַנְכָּאָר צַו דָּעַר מַאֲדָאַט שְׁעַרְעַנְצִיָּס אַוְן מַאֲדָאַט
פֻּקְעָלִים אַיִּז מַרְיַעַנְכָּאָר.

נַאֲפְרָאַסְנָע הַאֲטַ אַיִּהְרַ מִיךְ פָּאַדְּזָוּרְוּזְאִיעַט. אַיִּיךְ פָּעַרְזִיכְעַר
אַיִּיךְ, אָזְ דָּאָס, וּוֹאָס אַיִּיךְ הַאֲבַטְּגַעַט גַּעַזְגַּט הַיְּינַט בֵּיְזַעְרַן,
אַיִּז וּוַיִּיט פָּוָן אַקְאַמְפְּלִיְמַעַנְטַ, אַיִּהְרַ מַעֲגַט מִיר גַּלוֹבִעַן פָּאַסָּאַ
וּוּסְטַיִּים. אַיִּיךְ צִיעַנְיוּעַ אַיִּז יַעֲדַעַר זְשַׁעַנְשְׁטַשְׁינַע וּוּפְעַרְוּזִיךְ שְׁכַל,
וּוּאַזְוֹטְאַרְדִּיךְ טָאַקְטַ, אָוֹן וּוּטְרַעְטִיךְ אַבְּרָאַזְוּזְאַנְיָע. אַיִּיךְ הַאֲבַטְּגַעַט
אַיִּיךְ וּוּינְצִיְגַע נַעַרְדַטַ, אַבְּעַר גַּלוֹבַטַ מִיר: אַיִּיךְ קָעַן אַיִּיךְ בִּיְדָעַן
אַזְוִי אַסְנָאַזְוָאַטְעַלְנָע, גַּלוֹיְךְ וּוּיְמִיר וּוּאַלְטָעַן זַיִן זְנַאַקְמַעַט פָּוָן
יַאֲהָרָעַן. אָזְן דָּאָס, וּוֹאָס אַיִּהְרַ מִיְּנַטְ, אָזְן אַיִּיךְ בֵּין רְעוּוֹנְיוּוּעַ. —
דִי מַאֲדָאַט פֻּקְעָלִים הַאֲטַ מִיר דָאָס צְוַיְוַי מָאַל נַאֲמִיעַקְעַוּוּט —
שְׁוּעָר אַיִּיךְ אַיִּיךְ, אָזְן אַיִּהְרַ אַשְׁיְבָאִיעַט זַיְדַ, אַיִִיךְ הַאֲבַטְּגַעַט נַאֲר גַּעַן
זְאַגְטַ: וּוֹאָס הַאֲטַ אַזְאָא קַעַשְׁנַיְעַוּזְעַר נָאָס, אַזְאָא פְּרָאַוְיַנְצִיאָל,

זו אוחזושעווין נאך אונזערע נאלעוקער וויבלעך? און דאמ, וואס איך בין אזי ליבענע מיט דער מאדאם קורלענדער, בע- דראפ איך נישט אודיווליאען. איך אונזעראייע איך, איז איך בין צו יעדער ווענטשינע אזי. ס'איו בי מיר איז פֿרְיוֹוּתְשָׁקָעַ. אלע אדעםיטען זענען וואבשטע וועשליזווע איז אטקרואוועגען. און איך זאג איך אטקרואוועגען, איז די מאדאם קורלענדער איז נישט ווערטה אייינער מיזינייע. איך וויס איך, פֿאָקְרָאַנִּי מִירְיעַרְעַ, איז מע האט איך נאוייזועוועט צוויי "אטשיימאייערט", און איהר סטראדאייעט נעהאך און קומט-אָפּ פֿאָרְפֿרְעַמְדָּע זינד. און קורלענדער אכבר האט זיך אלין פֿערְקוּפּט צוּלִיעֶב געלד. און דאמ, וואס די מאדאם פֿעְקְעָלִים נאפאכינאייעט מיר אלע מאל, איז איך בין א זענאנטער, איז דאמ, פֿאָמְאַיעָמוּ, איז איבעריגער טרודה. איך אטרכזאייע דען, איז איך האב א פֿרְוי? איך זאג נאר, איז דאמ מעשאייט מיר נישט צו זיין דרזונשנע מיט שענע קלונג אבראצ'אָוועטע דאמאטשעמ. אויף וויפיעל ס'איו נאך וואזמאושנע. פֿאָלְגָּט מיך, א גוטען פריננה, און פֿאָלְזָוּעָט זיך מיט איער פֿרְעַד- ביוזאניע דא איז מאריינכאָד... מעוזדו פֿראָטשִׁים, ווער האט איך געאנט, איז איך שרייב באסנים? די מאדאם טשאָפְּנִיק, צי די מאדאם קורלענדער? און וואס האבען זיך איך געאנט? וואו זעהען מיר זיך היינט?

איינער מ. מ.

.18

טאַר מַדְרִיאַמְטְּשִׁיך פּוֹ מַאֲרִיעַנְכָּאָד צַו דַּעַר מַאֲדָמִים שְׁעַרְעַנְצִים אָוֹ מַאֲדָמִים
פֿעְקְעָלִים אָוֹ מַאֲרִיעַנְכָּאָר.

אונזער קרוושאָק איז מַאֲרִיעַנְכָּאָד האַט גַּעֲרֵשָׁעַט יְעִדְוָנְגְּלָאָס-
נע, איז איער פֿרְיסְוְטְּסְטוּוּיָּע איז אזי פֿרְיאָטָנָע, איז מיר אַסְמְעַלְיוּוּן

זיך צו פֿרִינְגֶלְאַשְׁעָן אַיְיךְ אַינְאיַינְעָם מִיט אַיְיעָר פֿאַדְרוֹגָע, מַאֲדָאמָם
פֿעַקְעַלְים, אַוּיפְּ אָוְנוּעָר פֿרְאַגְּנוּלְקָע מַאֲרְגָּעָן קִין עֲגָרָה. דָּאָרָט וּוּלְעָן
זַיְן אַלְעָ אָנוּזְעָרָע אַינְטִימָע בְּעַפְּאַנְטָע, אָוּן מִיר וּוּלְעָן פֿעַרְבְּדָעָנְגָּעָן
די צִיְּמָת זַהְרָד פֿרִיאַטְּנָע. מִיר וּוּלְעָן זַיךְ קַאַסְטָאַיְעָן אַוּיפְּ אַלְדְּקָעָן,
אָוּן אַיךְ וּוּלְעָ לְיִוְעָנְעָן מִיְּנָעָן אַבְּאָסְנִי, וּוּאָסְ אַיךְ הַאָב סַאַטְשִׁינְיָאָעָטָם
אַוּיפְּ יַאֲכִימְשִׁיכְבָּעָם טַעַכְמָעָה, אָוּן אַיךְ נַאֲדְרָעָיְזָה. אַז אַיךְ וּוּלְעָ
אַיךְ דַּאַסְטָאַזְוָעָן אַיְין אַמְּתָע אַודְאָזְוָאַלְסְטוּווּעָ. אַיךְ מִיְּן, אַז וּוּי
בָּאַלְרָד די מַאֲדָאמָם קוּרְלָעַנְדָּעָר סַאַנְגְּלָאַסְעָט זַיךְ. דָּאָרְפְּטָ אַיהָר אָוּן
אַיְיעָר פֿאַדְרוֹנוּ זַיךְ אַוּיךְ סַאַנְגְּלָאַסְעָן. מִיר גַּעֲפִינְעָן זַיךְ אַין מַאְ-
רִיעְנְבָּאָה, נִישְׁטָ אַין וּוּאָרְשָׁא אַוּיפְּ די נַאַלְעָוּוקִים, אָוּן דָּאָרְפְּעָן זַיְן
וּוּיְיטָ פֿוּן אַלְעָרְלִיְיָ פֿרְעַדְרָאָזְסְוּדְקָעָם.
אַיךְ גַּרְיִים אַיךְ בִּיְדָעָן נָאָר פֿרִיְינְדָּלִיךְ.

אַיְיעָר מַאֲדָךְ דָּאַוְוִיד אַוְוִיטְשָׁ מַ.

.19

שְׁלָמָה קוּרְלָעַנְדָּעָר פֿוּן די נַאַלְעָוּוקִים אַין וּוּאָרְשָׁא צו זַיְן וּוּיְבָ כְּעַלְצִי קוּרְלָעַנְדָּעָר
אַין מַאֲרִיעְנְבָּאָד.

לוֹגְנְטִי הַיקְרָה מְתָתְ בְּעַלְצִי שְׁתָחֵי.
אַיךְ הַאָב דִּיְין בְּרִיעָפְּ מַקְבָּל גַּעֲוָעָן אָוּן אַיהָם דָּוְרְבְּנְגָּלְיְיָעָנְטָ
פֿוּן אַנְהָוִיב בְּיוֹן' סּוֹף אָוּן גַּעֲטְרָאַכְט זַיךְ, אָפְשָׁר בְּיַוְתָ דָו גַּעֲרָעָכְט?
אָפְשָׁר בֵּין אַיךְ טָאָקִי וּוּי דָו זַאנְסָט, אַיְן דִי זַאְכָעָן אַוְיסְגָּעוּוּעָבָט?
אָפְשָׁר בֵּין אַיךְ טָאָקִי, וּוּי דָו זַאנְסָט, אַ מעֲנֵשׂ פֿוּן דָעָר אַלְטָעָר וּוּלְעָט
אָוּן וּוּיְסָ נִישְׁטָ, וּוּאָוּ אַיְין אָוּן וּוּאָוּ אָוִים? מַעְגְּלִיךְ, אַז אַיךְ בֵּין
ニִשְׁטָ שְׁטָאָרָק אַיְבְּרָעַנְשְׁפִּיצָט, חַאַטְשָׁ אַפְּיוּלוּ די וּוּלְעָט הַאַלְטָט מִיךְ.
רָאַכְט זַיךְ, נִשְׁטָ פָּאָר אַזְאָ גַּרְיִסְעָן נָאָר. מַעְגְּלִיךְ, אַז דָו בְּיַוְתָ גַּעַד
רָעָכְט, אַז יַעֲדָעָר פְּלָאַכְט אָוּן יַעֲדָעָר שְׁמִיּוֹנָה, עָרָ מַעַג זַיְן אַיְין

אלטער בחור, און מעג האבען ווימפערלעך אויף דער נאָז, און מעג רײַסען פון טוידט און פון לֻעְבָּדִיג, נאָר קוּס זיצט ער אין בערלֵין, איז ער שווין אַ קאָוואָלֶיעָר און מעג דערצעהַלְעָן פרעטְדָע וויבְּלָעָך, אָז זַי זענען אַיהם פון דעם ערשטען טאנָן אָן געפְּלָעָן, און חאַטְשָׁמָע זאָגְטָאַיהם אַיהם אַין דַּי אָוְגָעָן, אָז ער אַיז אַ אַירְדִּיקָט אָן אַ נַּחַצָּל, פון דעסְטוּגעָן אַיז ער מַיךְ מַכְּבִּיד אֹוְפְּ מַאֲרְגָּעָן מִיט בּוּקְעָטָעָן אָן מִיט בְּלוּמָעָן, אָן אַיךְ דַּאֲרָפְּ עַס אַנְגָּעָמָעָן פָּאָר לְיעָבָּר, אָן אַיךְ טָאָר זַי אַיהם נִישְׁתָּוּ וּוּאַרְפָּעָן אַין פָּנִים אַרְיוֹן, מַעֲגָלִיךְ, אָז דַּו בְּיּוֹת נָעָרָבָט: אָז אַיךְ פָּאָהָר אַין ווּאַגָּאָן, דַּעַר רֹוח ווּוִיסְטָמִיט ווּעְמָעָן, אָן אַיךְ ווּזַי זַי דָּאָס קִידּוּשִׁין-פִּינְגְּנָאָרָל אָז זַי הַאָפָעָן מִיר קָוְשָׁעָן דַּי הַאָנָד, טָאָר אַיךְ זַי נִישְׁתָּוּ בְּרַעֲכָעָן דַּי בְּיּוֹנָעָר, אַרְעָר אַרְיוּסְטוּוּאַרְפָּעָן פון ווּאַגָּאָן, אַרְעָה לְכָל הַחֲחוֹת, אַרְיוּנְיוּפָעָן דַּעַם קָאַנוּקְטָאָר אָן הַיְּיָסָעָן אַרְיוּסְפִּיהָרָעָן, נָאָר אַיךְ דַּאֲרָפְּ זַי נָאָר, אַדְרָבָה, אַוִּיסְנוּצָעָן, זַי זַאְלָעָן מִיר הַעַלְפָעָן אַרְיוּסְטוּוּאַרְפָּעָן דַּי פָּעַלְעָךְ פון ווּאַגָּאָן, אַיךְ בֵּין מַחְוִיב אַוִּיסְהָעָרָעָן פון זַי בְּעַתְּמָעָשָׂה טַוּזָעָנד קָאַמְּפָלִיךְ מַעֲנְטָעָן, ווּאָסָּלְאָגָעָן צַו דַּעַר גַּאֲלָ... מַעֲגָלִיךְ, אָז אַיךְ בֵּין אַיִּין אַוִּיסְגָּעָנוּוּבְּכָטָעָר פון דַּעַר אַלְטָעָר ווּוְלָטָט אָן הוּוִיבָּן נִישְׁתָּאָן צַו פָּעָר שְׁטָעהָן, אָז עַס קָוְמָט מִיר אַרוּסָּאָקָעָגָעָן אֹוְפְּזָן ווּאַקְזָאָל אַ יְּוּנְגָעָרָה מַאָן, אַיִּין אַדְעָסִים, ווּאָסָּאָר אַיךְ ווּוִיסָּס, אָז ער האָטָט אַ שָּׁאָר לְאַטָּאָן, אָז שְׁטָעָלָט וֵיךְ אַוּוּקָט מַיךְ אַוִּיסְפְּרָעָגָעָן ווּועָר אַיךְ בֵּין אָן ווּאָסָּאָר אַיךְ בֵּין, טָאָר אַיךְ אַיהם נִישְׁתָּוּ זַאְגָעָן: «וּוּעָר וּעְנָט אַיְּהָר, יְּוּנְגָעָרָמָן, אָז ווּאָס זַעְנָט אַיְּהָר?» נִיְּינָן. חָס וּשְׁלָוָם. אַדְרָבָה, אַיךְ דַּאֲרָפְּ אַיהם מַאְכָעָן טָאָקי בְּאַלְדָּא אֹוְפְּזָן אַרטָּפָאָר אַ קָּאוָוָאָלֶיעָר אָז אַיִּם פָּונְסָמָס וֵיךְ מַיט אַיהם אַיהם אוּפָה אַיִּין פָּוְהָר אָז הַעַצְקָעָן וֵיךְ מַיט אַיִּים פָּונְסָמָס וּאַקְזָאָל בְּיוֹזְן שְׁטָאָדָט אַרְיוֹן, אַוְוִי, אָז נִשְׁתָּאָר נָאָר דַּי יְּמָאַטְשִׁיכָע, ווּאָס בְּעַשְׁטָעָהָט אַלְיָוִן פָּאָר אַ גַּאנְצָע ווּוְלָטָט, נָאָר טָאָקי דַּי גַּאנְצָע ווּוְלָט זָאָל זַעְהָעָן, ווּי שְׁלָמָה קוּרְלָעְנְדָרָס ווּוִיבָּלָעָן דַּי נַּאֲלָעוֹסִים פָּאָהָר אַין מַאְרִיעָנְבָאָר מִיט אַיִּין אַדְעָסָר שָׁאָר לְאַטָּאָן פְּרָאָנָק אָז אַבָּעָר נָאָר ווּוְנָצִיג, אָז מַאְרִיעָל שָׁאַרְלָאַטָּאָן פִּינְג.

איו איזו פרײַינדליך און אייז זיך מטריה און קומט אָרוּם מיך אָפֶּז
געמען פון דער באָהן, און העלפֿט מיר בִּיִּים געפֿעַק, און זעצעט זיך
אויף מיט מיר אויף איין פּוֹהַר, טאָר אַיך נישט פֿערפֿאַהְרַעַן אַהֲזִין
וּאוֹ אַיך ווֹיל, חס וְשָׁלוֹם! נָאָר אַיך מוֹז, מע נוֹיט מֵיד פָּוֹן קָהָל,
אַיך זָאָל מֵיך אָפֶּשְׁטָעַלְעַן דּוֹקָא אַיִּינְסִים אַיְגַּעַנְעַם האַטְּעַל, וּאוֹ דָרַעַ
אַדְּרַעַם, דּוֹקָא מִיט אַיהם גַּעַנְהָן אַנְסּוּקָעַן מַאְרַעַנְבָּאָה, אָן דּוֹקָא
פָּוֹן אַיהם לְאֹזֶן זיך פֿיְהָרָעַן אַיִּן אַ רְעַסְטָאָרָאָן אַרְיִין, אָן מסתמאָ
מִיט אַיהם בִּיִּין טִיש זיך אַזְעַקְעַצְעַן עַסְעַן, אַזְוֹי, אָז לְאֹז דַּי
יאַמְּאַיְשִׁיבָּע, מִיט דָרַע טַשְּׁאַפְּנִיק, מִיט דָרַע לְוַיְפְּרַמְּאָן, מִיט דָרַע
ברְּרוּיכְּשָׁטוֹהָל, מִיט דָרַע שְׁעַרְעַנְצִים, מִיט דָרַע פְּעַקְלִים, — דָּאָס
הַיִּסְמָט, אַלְעַ נַּאֲלֻוּקִים, פָּוֹן אַיִּין עַק בִּיּוֹן אַנְדְּרָעַן עַק, — לְאֹזֶן
זַעַחַעַן, מִיט וּעַמְעַן שְׁלָמָה קוֹרְלַעַנְדָּרָס וּוַיְבָּכְבָּעַלְצִי עַסְטָס אַ דִּיִּיָּה
טְשַׁעַן וּוְאַרְעָמָעָס! אָן פֿערְקָהָרָט, אָז עַס קְוַמְּטָדָעָם מַאְנְסִים אַ
נוּטָעָרָפְּרִינְד אָן ווֹיל מִיר אַבְּרָגְעַבָּעָן אַ גְּרוּם פָּוֹן מַאְן, דָּאָרָף
אַיך אַיהם זַעַחַעַן וּוְאָס נִיכְעַרְמָשָׁחָ זַיִּין, וּוְאָרוּם דָעַם מַאְנְסִים גּוּטָעָר
פֿרִינְד אָז דָּאָךְ נִישְׁטָקִין קָאַוּאַלְיָעָר, אָן יָעַנְעַר אָז אַקְאָוָאָר
לְיִהְרָא, אָן אַיִּין אַדְּרַעַם, אָן אַ דּוֹשְׁעַנְטָעַלְמָאָן, אָן גְּלַאַט אַ יְוָנְגָנְעָר
מַאְן אַ תְּכַשְּׁטָמָט, וּוְאָס אַכְּבִּי מַעַּה אַחֲט אַיהם אַפְּגָנְעַבָּעָן דָּאָס נַהֲרָא,
הַיִּינְטָס וּוְאָס גַּעַתְּמָת אָן אַ וּוַיְבָּכְבָּעָר, אָז סָאָזִי פֿאַרְהָאָזִין אַיִּין
דְּיַעַנְבָּאָד שְׁעַנְעָרָעָ וּוַיְבָּלְעָר, עַלְעַנְדָּע, וּוְאָס מְזוּעָן נִעְבָּאָר אַוְיְשָׁטְטִיָּה
גַּעַן אַיִּינְעַע אַלְיִין אַיִּין אַ פֿרְעַמְדָעָר שְׁטָאָדָט, זיך אַוְיְפְּזָעַצְעַן אַלְיִין אוֹיפָּ
אַ פּוֹהַרְעָל אָן פֿערְפֿאַהְרָעָן אַלְיִין אַיִּין אַ האַטְּעַל, אָן גַּעַנְהָן אַלְיִין
אַיִּין אַ רְעַסְטָאָרָאָן מִיטְאָגָן עַסְעַן אַחֲן אַ שָׁוֹם קָאַוּאַלְיָעָר — גַּעַשְׁקִטָּה
זיך עַס? אַיִּין טָאָמְעָר אַיִּין יָעַנְעַר אַיִּין אַוְיְסָוּאָוָרָפָּ פָּוֹן דָרַע נַאֲטָה,
וּוְאָס נַגְּנָעָן וּוְאָרְשָׁאָה האַט מִיט אַיהם צָוְתָהּן — וּוְאָס גַּעַתְּמָת עַס
מֵיך אָז?

נָאָר לְמַאי זָאָל אַיך דָרַעַן, בְּעַלְצִי הִיקְרָה, אוֹיפָּ אַ מעַנְשָׁעָן
לְשׂוֹן-הָרָע גְּלַאַט אַזְוִי אַיִּין דָרַע וּוְעַלְטָ אַרְיִין? אַמְּעהָר, נָא, אַט האַסְטָ
דוּ דָרַע דָאַ דִּי בְּרִיעָעָ פָּוֹן מִיּוֹן פֿרִינְד, חַיִּים סַאְרָאָקָעָר, אָן זַעַחַעַן
וּוְאָס עָר, אַיִּין אַיְגַּעַנְעַר שְׁוּוֹאָגָעָר, שְׁרִיבְּטָ אַוְיִף דִּיִּין שְׁעַנְעַם קָאָ

ווארלעער און אויפֿ דײַן דושענטעלמאָן, וואָס האָט נישט קײַן אַנדער נאָמָען בֵּין אוֹנוֹ אוֹיפֿ דִי נַאֲלֻוּקוּם, אוַיסְעָר מַאֲיר'עַל שַׁאֲרַלְאַטְאָן. אַיךְ בֵּין זַיְכָּעָה, בָּעַלְצִי הַיקָּרָה, אָז דַו וּוּעֶסֶט דָוְבָּרְלַיְעָנָן סַאָּרְךָּאָקָעָרְסָם בְּרוּוּלָעָךְ, וּוּעֶסֶט דַו אַלְיָין זַעַחַן, אָז עַס וּוּאַלְטַ פָּאָרְ דִּיר פִּיעַל גַּעֲזִינְטָעָר גַּעֲוּעָן, וּוּעַן דַו פָּאַלְגָּסָט מַיר אָזָן האַלְטָסָט זַיךְ בָּעַד סְעַר בֵּין מַיְינָעָן גַּוְתָּעָ פְּרַיְינָה, נִשְׁתַּבְּ בֵּין דִי אַדְעָסָעָר שַׁאֲרַלְאַטְאָנָעָם, וּוּאָס וּוּאַרְפָּעָן אָוּוּקְ זַיְעָרָעָ וּוּיְכָעָר אָזָן פְּלִיהָעָן אַרְוָם אַיבָּעָר מַאָּז רַיְעַנְבָּאָר אָזָן קַוְעָן אַרְוָם, טַאֲמָעָר דָאָרָף קַוְעָן צַו פָּאַהָרָעָן אָז שָׁעָן וּוּיְכָעָל, זַאֲלָעָן זַיְיָ זַיךְ אַנְגָּמָעָן אַיהָר קַרְיוּדָעָ. אָז וּוּאָס דִי יַאָּז מַאיְתְּשִׁיכָּעָ וּוּעֶט דִּיר דָרְצָעָהָלָעָן מַעֲשִׂית אַוְיפֿ מַיְיָן פְּרַיְינָר חַיִּים סַאֲרַאָקָעָר, אָז עַר שְׁפִיעָלָט טָאנָג וּוּיְנָאָכָט אַיְזָן וּכְסַ-אַזְוּזָעָכִינָג מִיטָּ דַיְיָן קַרְובָּה חֹהָלָעָ טַשְּׁאָפָּנִיק, זַאֲגָאָר דִּיר, בָּעַלְצִי הַיקָּרָה, אָז, עַרְשְׁטָעָנָם, אַיְזָ דָאָס אָלְיָגָעָן. אָזָן צַוְוִיְתָעָנָם, טַאֲמָעָר אַפְּיָלוּ אַיְזָ דָאָס אַיְיָן אַמְּתָה, אַיְזָ שָׁוְלָדִינָג אַיְן דָעַם דַיְיָן קַרְובָּה, נִשְׁתַּבְּ עַר. אָז סִימָן — נָא זַעַה, וּוּאָס חַיִּים סַאֲרַאָקָעָר שְׁרִיבָּט מִיר טָאָסִי וּוּנְעָנָעָ רָעָם. זַיְיָ מַאֲכָעָן אָמָל אָז וּכְסַ-אַזְוּזָעָכִינָג, וּוּיְלָסְטָא אַיְתָם סְקָוְתָּשָׁנָעָ, נִשְׁתַּבְּ מִיטָּ וּוּעָמָעָן צַו שְׁפִיעָלָעָן, שְׁפִיעָלָט עַר מִיטָּ אַיהָר. נָאָר עַר וּוּיְלָסְטָא שְׁפִיעָלָעָן מִיטָּ אַיהָר, וּיְזַיְיָ וּוּיְלָסְטָא טָאנְצָעָן, וּוּאָרוּם, אָזָזָיְזָ פָּעָרְשָׁפִיעָלָט, צָאָהָלָט זַיְיָ נִשְׁתַּבְּ. לְיִוְעָן אַיבָּעָר גַּטְ חַיִּים סַאָּרְךָּאָקָעָרְסָם בְּרוּוּלָעָךְ, וּוּעֶסֶט דַו זַעַחַן, וּוּאָס עַר שְׁרִיבָּט מִיר פָּוּן אַלְמָטָ דִּינָג, עַר לְזָאָזָט נִשְׁתַּבְּ דָוְרָק קַיְיָן בְּרַעְקָעָל. אָזָן אָז דַו וּוּעֶסֶט אַיבָּעָר לְיִוְעָנָעָן דִי בְּרוּוּלָעָךְ, זַאֲלָסָט דַו זַיְיָ מִיר אַפְּשִׁיקָעָן צְוִירָק, וּוּיְלָסְטָא אַיךְ האָב אַיְתָם גַּעֲבָעָן מַיְיָן עַהְרָעְזְ-זָוָארָט, אָז קַיְיָן פּוֹינְגָעָל זַאֲלָסְטָן וּוּיְסָעָן, וּוּאָס עַר שְׁרִיבָּט מִיר.

אַיךְ מַיְיָן, אָז דַו פָּעָרְשָׁטָהָסָט אַלְיָין, אָז עַר אַיְזָ נִעְרָעָכָט, וּוּאָס עַר שְׁרִיבָּט מִיר, וּוּאָרוּם עַר אַיְזָ מִיר אָגְטָעָר פְּרַיְינָד באַמְּתָה אָזָן אַיְזָ שְׁוִין נִשְׁתַּבְּ קַיְיָן "אוַיְסָגָעָוּבְטָעָר". עַר אַיְזָ שְׁוִין יָאָא אָקְלָונָעָר מַעְנָשָׁ אָז פְּרָאָקְטִישָׁר. עַר לְיִכְּזָעָהָט שְׁוִין דָוְקָא יָאָ, וּוּאָוָא אַיְיָן אָזָן וּוּאָוָא אָוָס. עַלְכָּן בעַט אַיךְ דִּיר, בָּעַלְצִי הַיקָּרָה, זַאֲלָסָט, לְמַעַן הַשָּׁם, וּיְזַיְיָ דַו וּוּעֶסֶט עַרְהָאַלְטָעָן דָעַם דָאַזְוָגָעָן בְּרִיעָת.

באלד זעהען זיך מיט מיין פֿרײַנד חײַם סָאָרָאָקָער, אִיהם נישט דערצעהַלעַן, ווֹאָס אָוּן ווֹעַן, עֶר זָאָל נָאָר אָפְּיָלוּ נִיט אַיבָּעָרְקָלְעָרְעָן, אָוּדוּ ווֹוִיסְטּ פָּוּן זַיְנָעַן בְּרִיוּוֹלָעַךְ צָוּ מִיר. זָאָלְסְטּ אַיהֲרַ לְזָאוּן גְּרִיסְעַן פָּוּן מִיר נָאָר פְּרִינְדְּלִיךְ, אָוּן זָאָלְסְטּ נַעֲמָעַן גָּעָל בֵּי אִיהם אָוִיפּ מִין רַעֲכָעָנוּנָג, ווֹוִיפְּיַעַל דּוּ בְּעַדְאָרְפָּסְטּ. זָאָלְסְטּ זִיךְ נִישְׁטְ קְוֹוִינְקָלָעַן אִין דָּעַר סָומָע, נָאָךְ אַ פִּינְאָפְּ-אָוּן-צָוֹאָנְצִינְגָּעָר אָוּן נָאָךְ אַ פּוֹפְּצִינְגָּעָר. מְמַה-נְּפָשָׁך — עַס קָאָסְטּ שָׂוִין אָזְוִי פִּיעַל!... זָאָלְסְטּ נָאָר גַּעַדְעַנְקָעַן אִין מָאָל פָּאָר אַלְעַ מָאָל, אָז אַיךְ וּשְׁאָלְעַוּ דָּרָה. חַלְילָה, נִישְׁטְ דָּעַם גְּרָאַשָּׁעַן דָּאָרָט, ווֹאָוּ עַס גַּעַת אִין דִּין גַּזְוָנָה, ווֹאָרוּם סּוֹפְּ-כְּלִיסְעָפּ אִיזְ מִיר דִּין גַּעַונְדָּר פָּוּן אַלְעַ אָזְוִיכְ דָּעַר וּוּלְטָם.

גַּם זִיךְ ווֹוִיסְעַן, בְּעַלְצִי הִיקְרָה, אָז עַס אִיזְ גַּעַוְעַן בֵּי מִיר אַ גָּאָסְטּ, דִּין פְּעַטְעָר מִשָּׁה פָּוּן רַאְדָעָם, אָוּן האָט מִיךְ אַפְּגָנְעַנְדָּעָט אַ גַּאנְצָעַן טָאגְ מִיט אַ גַּאנְצָעָר נָאָכְטּ. עֶר ווֹיל, אַיךְ זָאָל אִיהם גַּעַבְעַן אַ שְׁטָעַלְעַ בֵּי מִיר אִין דָּעַם נִיְּעַם הַוִּזְוּ. הַאָב אַיךְ אִיהם גַּעַבְעַן אַ פִּינְעַן נְדָבָה. האָט עֶר קִיְּן נְדָבָה נִישְׁטְ גַּעַוְאָלָט גַּעַמְעַן. עֶר אִיזְ נִישְׁטְ קִיְּן מְקָבְּלָה, זָאָגַט עֶר, אָוּן, חַלְילָה, נִישְׁטְ קִיְּן מְחוֹיָר עַל הַפְּתָחִים. עֶר ווֹיל, זָאָגַט עֶר, בְּשָׁר פְּעַרְדִּיעַנְעַן זִיְּן שְׁטִיקָעָל בְּרוּיטִים. ווֹיִים אַיךְ נִישְׁטְ, ווֹאָס עֶר מִיְּנִיט "בָּשָׁר", אָוּן ווֹאָס מַעַט טָהוֹת מִיט אִיהם. אָוּן פָּוּן דִּין פְּעַטְעָר נַחְמָן פָּוּן קוֹטְנָעָה אַיךְ גַּעַהָאָט אַ בְּרִיעָתָה, שְׁרִיבְתָּעָר, אָז עֶר אִיזְ אַפְּגָנְעַרְעַנְט גַּעַוְאָרְעַן אִין דָּעַר גְּרוֹוִיסְעָרְשָׁרְפָּה, אַרוֹיָס מִיט ווֹיִיבְ אָוּן קוֹנְדָעָר ווֹיִ דִּי מַאְכָעָט האָט זִיךְ גַּעַהָאָט, אָוּן בעַט הַיְּלָאָה. הַאָב אַיךְ אִיהם אַרוֹיְסְגָּעְשִׁיקָט ווֹוִיפְּיַעַל אַיךְ הַאָב גַּעַקְאָנְטָה, חַאָטָשָׁה, דָּעַם אַמְּתָה וְאַגְּעָנְדָה, אַיךְ לִיְּעַן צִיּוֹתְגָּעָן, אַיךְ הַאָב אִין עַרְגִּיאָז נִישְׁטְ גַּעַוְהָעָן, אָז קוֹטְנָעָה זָאָל הַאָבָעָן גַּעַהָאָט אַפְּגָנְעַרְעַטָּה. הַכָּלָה, גָּעָלְדָּגָעָט אָזְוִי ווֹיִ רְוִיךְ, אָוּן דִּירְהַגְּעָלָה, בֵּיזְ מַעְ רִיסְטְּ-אָרוֹיָס בֵּי דִּי לְאַקְאָטְאָרְעָן, קוֹמְטָ-אָן מִיט ווֹעָרִים. אָוּן דָּאָס נִיְּעַם הַוִּזְוּ האָט מִיךְ שָׂוִין אַרְיִינְגְּשָׁלְעָפָט אָזְוִי ווֹיִיטָה, אָז אַיךְ פִּיחָל, גְּלִיְיךְ ווֹי אַיךְ טְרִינְקָמְיךְ, נָאָר זָאָלְסְטּ נִישְׁט אַיבָּעָרְאָכְטָעָן, אָז אַיךְ שְׁרִיבְכָּה דִּירְהַתְּנָצְלָותָה, בְּכָדְיָ סְזָאָל בֵּי דִיר

וועינציגער אועעטגעטען. חס וחלילה! זאלסט דיר נישט אפזאגען פון קיין זאך. רק זאלסט זיך היטען פון שלעכטע מענשען, פון עריגנגעההערם, פון שאַרלֿאָטְאָנָעָם, וואָס האָבעָן נישט אין זינען זיך ערע איינגענע ווייבער אונ קוקען אויפּ שענערע. אונ זאלסט דיך אַנְהַאֲלַטְעָן בעסער אָן מִיְנָע אַמְתָּע גַּוְטָע פְּרִינְד, אָן זאלסט אַפְּה היטען די קור, אָן זאלסט מֵיר זַיִן גַּוְונָה, אָן קומען גַּוְונְדָּעָר-הייה, אם ירצה השם, אהיהם, ווי עס ווינשט דיר באַמת

בעלך של מה קוֹרֶל עַנְדָּעָר.

.20.

אסתר טאָראָקָשָׁר פֿאָז דַּי נַגְּלֻוּקִים אַיְזָוּ וּוּאַרְשָׁא צַו אַיהֲרָ מְאֹז חַיִּים טַאָרָאָקָשָׁר אַיְזָוּ מַאְרִיעַנְבָּאָר.

לייעבר חיים!

עס וואָנדערט מֵיךְ, וואָס אַיךְ האָב שׂוֹן לאָנג פון דיר קיין שם ידיעה. פון יונעט בריעפּ אָן, וואָו דו בעקלאנסט זיך אויפּ דעם "וּוִיסְטָעָן" מַאְרִיעַנְבָּאָר, או ס'איַז דַּאֲרָט נִישְׁטָא וואָס צַו טְהָוָן, בִּזְוֹט דו מִיט אַמְּאָל אַנְשָׁוּגָעָן גַּוְעוֹאָרָעָן, וועהָרָעָן צַו אַנְדָּעָר, האָב אַיךְ גַּעַהְעָרָט זַאנְגָּעָן, שְׁרִיבְּסָט דו זְהָרָאָפְּט אָוֹן זְהָרָאָס סְךָ... אַיךְ וועָרָגָעָן גַּעַוְאָהָר דַּוְרָךְ פְּרָעָמָרָע, אָז דַּן בִּזְוֹט דַּאֲרָט, מִיט נַאֲטָמָס הַיְּלָאָ, אַקְאָוָאָלְיָעָר אַיְזָוּ דַּעַמְּגַדְּלָאָה, וואָס פְּעַרְמָאָנָט, ווי אַיךְ האָב גַּעַהְעָרָט זַאנְגָּעָן, אַזְוִי ווּוִינְצִין מַאְנְסְפָּאָרְשָׁוּנָעָן אָוֹן אַזְוִי פִּיעָל פְּרוּיד עַנְצִימָעָרָם! אַיךְ דַּעַנְקָ, חַיִּים, אָז עַם דַּאֲרָפּ צַו זַיִן גַּאנְצָ אַנְגָּעָן נְעָם וַיַּקְרֵב פִּיהָלָעָן, ווי מַע זַאנְט בַּיִּ אָוָנָג, "אַיְיָן זְבָר אַיְזָוּ מַאְסְקָוּעָ" ... אַמְתָּה, מַע דַּאֲרָפּ זַיִן דַּעַרְצָו זְהָר גַּעַשְׁקָט אָוֹן מַע מַזְבָּעָן בְּעַזְיָצָעָן נְעָם ווִיסְעָ פְּהִוְגִּיקִיטָעָן צַו קַאנְגָּעָן יוֹצָא זַיִן פָּאָר אַזְוִי פִּיעָל דַּאֲמָעָן, קַיִן

עינ-הרע... נאָר נישט פון דעם רעד אַיך. דו וויסט, חיים, אָז אַיד
בין נישט אַזוי דום. אַיך זאל זיין אַייפערזיכטיג, ווֹי אַנדערע פרויען,
וֹי מײַן שׂוועסטער חנזי, לְמַשֵּׁל, אָז אַך אָז ווֹעה אַיז צו אַיהֲר
מול, וֹי האָט אַוִיך גוֹטָע גְּרוֹסָען פון מאַריינְבָּאָד. גוֹטָע פֿרִינְד
שְׁלָאָפָעָן נִישְׁטָה, גְּעַבָּען זִיךְ מִיה צוֹשְׁטָעָלָעָן אַיהֲר אַלְעָז מַאל נִיעָז
סִירָּוֶרְיוֹזָעָן פון אַיהֲר תְּבִשִּׁיט. בְּרוּוֹלָעָן אָז לְיעַבְּ-צַעַטְעַלָּעָז צו
אַלְעָרְלִי "דוֹשִׁינְקָעָם" אָז "ליַּוְבִּינְקָעָם". אַ נַּחַת צוֹ האָכָעָן אַז אַ
שְׁוֹוָאנְגָּה, וֹי אַונְזָעָר מַארְקָה, אָז אַתְּעָנוֹג אַיז דָּאָס אַ נְּרוֹיסָעָה, אָז
מַעַ הָאָט דַּי זְכִיה אַיהם פָּאָר אַ כָּאן צוֹ האָכָעָן. וּוֹעֵן דוֹ זְאַלְסָט
זַיְוִין אַין דָּעַר הַיִּים, וּוֹאַלְטָעָן מִיר אַינְאַיְינָעָם פָּאָרָט גְּעוֹעָחָעָן עֲפִים
אַיְוִין עַצָּה, וּוֹאָס טָהוֹת מַעַן מִיט דָּעַם פָּאָרְפָּאָלָק, אַ בִּיטְעָרָר רַחְמָנוֹת
אוֹיְוֵף מַיְוִין שׂוֹוָסְטָעָר! אַפְּשָׁר וּוֹאַלְטָעָן מִיר דָּאָס פָּאָרָעָל אַפְּנָעָגָט,
טרָאָז דָּעַם, וּוֹאָס חַנְצִי אַיז אַין אַיהם צוֹ דַּי צְרוֹת פָּעָרְלִיְּעָבָט, זַאנְט,
אוֹז זַי קָאָן אַהֲן אַיהם נִישְׁטָה עַבָּעָן. פָּעָרְפִּינְסְּטָעָרט אַיז זַי גְּעוֹוָאָרָעָן!
הָאָב קִיְּוָן פָּאָרְאִיבָּעָל נִישְׁטָה, חַיִּים, וּוֹאָס אַיך דָּול דַּיְיָ אַקָּפָט. וֹי
טָאָר אַיך פון דַּיְר פָּעָרְלָאָנְגָּעָן, אָז דוֹ זְאַלְסָט אַין זַיְנָעָן האָכָעָן פָּאָר
מַילְעָנִ-זַּאֲכָעָן, אָז דוֹ הָאָסָט אוֹיְוֵף זִיךְ דָּאָרָטָעָן אַזְוֵי פִּיעָל פְּלִיכְטָעָן? ...
נאָר אַיך קָעהֲרָמִיךְ אָס צוֹ דַּיְיָ בְּדִיעָפָט.

דוֹ בעַקְלָאַגְּסָט זִיךְ פָּאָר מִיר, חַיִּים, אָז בְּעַדוּיְעָסָט, וּוֹאָס דוֹ
בִּזְוֹט נִישְׁטָה קִיְּוָן שְׁרִיְּבָעָר. וּוֹעֵן דוֹ זְאַלְסָט זַיְוִין אַ שְׁרִיְּבָעָר, זְאַנְסָט
דוֹ, וּוֹאַלְסָטדוֹ גַּעַהְעָט פון מאַריינְבָּאָד צוֹ שְׁרִיְּבָעָן אָז זַי שְׁרִיְּבָעָן.
וּוֹלְטָעָן וּוֹאַלְסָטדוֹ אַיבְּעָרְנוּקְעָהָרָת! אַיך מַיְיָן, אָז דוֹ זְאַגְּסָט עַס
גְּלָאָט אַזְוֵי, וּוֹיְלָאָז בִּזְוֹט זְהָר בְּעַשְׁיְידָעָן. אַומְגָעָהָרָת, אַיך
דָּאָרָפָט דַּיְר מַאְכָעָן & קָאמְפְּלִיְּמָעָנָט, אָז אַיך הָאָב מִיר קִיְּנָמָאָל נִישְׁטָה
פָּאָרְגָּעָשְׁטָעָלָט, אָז מַיְיָן כָּאן זְאַלְהָאָכָעָן אָזָא טְאַלְאָנָט צָוָם שְׁרִיְּבָעָן.
דִּיְוָעָן בְּרִיעָפָט, חַיִּים, זַעַנְעָן, אַהֲן אַ טְרָאָפָעָן חַנִּיפה גְּעָרָעָת, אַ מְסָ-
טָעָר פון אַ בְּרוּעְפָּעְנְשָׁטְעָלָר. אַוְיְסָעְרָעָם, וּוֹאָס זַי זַעַנְעָן אַזְוֵי שָׁעָן
גְּשָׁרְיָהָעָן, זַעַנְעָן זַיְיָ נָאָר דָּעַצְוָו פָּעָרְשִׁיעָדְעָנָאָרָטִין, יְעַדְעָר בְּדִיעָפָט
מִיט אַיְיָן אַנְדָּעָר טָאָן אָזָן מִיט אַיְיָן אַנְדָּעָר אַינהָאָלָט, טְרָאָז דָּעַם,
וּוֹאָס זַי זַעַנְעָן אַלְעָז כְּמַעַט אַיְיָן אַיְיָן אָז דָּעַרְזָעְלִבָּעָר צִוְּתָה גְּשָׁרְיָהָעָן.

צום בישפיעל, דינע בריעף, וואס דו שרייבסט צו דיין פרווי, זענען נישט אזעלכען, ווי די, וואס דו שרייבסט צו דינע גוט פריינדר. אין די בריעף, וואס דו שרייבסט צו דיין פרווי, בעקלאנסט דו דיך אויף דעם "ויסטען" מאירענבאָה, אֶז דו טהוּסַט נישט קיין זאָך, אויסער דעם, וואס די דاكتוּרִים הייסען דיָך. נישט דו עסְטַט, זאנסְטַט דו, נישט דו ויצט אַוְיפֿ אַיְין אַרטַט, נישט דו ריהרטַט דיָך, חַכְּ וְשַׁלּוֹם, צו אַקְּרטַט, — מיט אַיְינוּנָם ווֹאַרטַט, דו "קוּרִיסְטַט" זיך אָזָן קוּמְסַט נַעֲבָךְ אָפּ אַוְיפֿ דַעַר וְוּלְטַ אָזְן לַיְעַנְעַן זַיְדַטַּת מֵאַ רְיַעַנְבָּאָה. וועהרענד דינע בריעף, וואס דו שרייבסט צו אַנדערע, זענען אַסְטַט לְעַבְּדִינְגָּה, אַסְטַט פְּרִוְּלִיכְבָּה, אָזְן לַיְעַנְעַן זַיְדַטַּת, ווי אַ פְּעַלְעַטָּאָן. פָּוּן דינע בריוולעך, וואס דו שרייבסט צו אַנדערע, אַיז צו זעהָן, ערשותען, אָזְן דו שטעלסְטַט דיָך דاكتוּרִים אַ פִּיגְגַּ, אָזְן אָזְן דו עסְטַט, קִיְּן עַיְּנָהָרָע, דּוּקָאַ מִיט אַ רְעַכְּטַעַן אַפְּעַטִּיט, אָזְן שְׁפִיעַלְסַטַּט, דְּאַנְקָעַן נַאֲטַט, נַאֲנַצְעַט טַעַג אַדְעָר אַין דְּרִיְעַן פְּרַעְפְּרַאְסָט אַדְרָה, פָּאָרְנוּטַט, אַיְן צְוַיְיָעַן אַיְן זְעַבְּסַ-אַזְעַכְּזִינְגַּן. לְאָגְגַּן לְעַבְּעַן זָלְדִּי מַאֲדָם טְשָׁאָפְּנִיק, ווֹאַרְוּם ווֹאַסְטַט אַיךְ נַעֲטָהָאָן, ווֹעַן זַיְזַיְלַה, חַס וְשְׁלוֹם, אַוְיךְ נִשְׁתַּט זַיְן אַין דֻּעַם "וִיסְטַעַן" מאַרְיַעַנְבָּאָר? מִיט ווּמְעַן ווֹאַלְסַט דַּו גַּשְׁפְּיַעַלְט אַיְן זְעַבְּסַ-אַזְעַכְּזִינְגַּ? ... אָזְן, צְוַיְיָטָעַן, אַיְן צַוְּהָעַן פָּוּן דינע בריעף, וואס דו שרייבסט צו פרעמדאג, ווי גַּעַטְרִי דַּו האַסְטַט גַּעַנוּמָעַן אַוְיפֿ זַיְדַטַּי אַוְיפֿוּכְּט אַוְיפֿ יְעַנְעַ אַוְמְגַלְיְקִיבַּעַ ווַיְיַבְּלָעַר נַעֲבָאָר, וואס פָּאָהָרָעַן אַרְוּם דָּאַס עַרְשַׁטְמַעַן מַאֲלַ אַוְיפֿ דַעַר נַרְוִיסְעַר ווּלְטַ, אָזְן ווי נַאֲהָעַט דַו גַּעַמְסַט זַיְדַטַּ צָוּם האַרְצָעַן, וואס די דְּאַזְוְינָעַלְעַד ווַיְיַבְּלָעַר שְׁפָאַצְיְעַרְעַן אַרְוּם אַיבָּעַר מַאְרִיְעַנְבָּאָר נִשְׁתַּט מִיט דֻעַם, וואס מַעְדָּאָרְפַּהְ, אָזְן גַּעַהָעַן אַיְן רַעַסְטָאָרָאַן עַסְעַן נִשְׁתַּט מִיט דֻעַם, וואס עַם פָּאַסְטַט פָּאָר וְזַיְ, אָזְן שְׁמַעַהָעַן נִשְׁתַּט אַיְן דֻעַם גַּעַוְוִינְשְׁטַעַן האַטְמַלְעַ. באַשְׁר בְּכָן, דָּאַרְפְּסַט דַו אַוּוּקְלַעְגַּעַן דָאַס גַּעַזְוָנָה, אַיבְּרַעַפְּקַלְעַן דַיְ פְּרַעְבְּלַאֲנַזְעַטַּע נְשָׁמוֹת אַיְן אַיְן אַנְדָעַר האַטְמַלְעַ אַזְן לְמַעַן הַשְּׁם גַּעַבְעַן צַו ווּסְעַן זְיַוְוַעַד מַאֲנָעַן, אָזְן זַיְיַ זַאֲלָעַן נַעֲבָאָד האַבָּעַן עַגְמַת-נְפָשָׁ אַזְן אַוְיסְגָּהָן מִיט אַלְעַ כְּחֹות? ... נַיְינָ, חַיְימָ, מְפַקֵּר זַיְן זַיְדַטַּ שְׁוִין טַאְקִי גַּאֲרִ אַיְנִ

נאנצען פון יונגעמס ווועגען אויז אויך נישט בדאי. דו טאָרטט נישט פערגעסען, אָז דו ביוט אויף דער "קור". דאָרטט זיך אויז נישט אָפֿעַסְעַן דאס הארץ, חיים. נלויב מיר, די עלענדער ווייבלעך וועלען, מיט גאטּס הילאָ, קומען בשלום אההימ, צו זיעירע מאָנְעַן, ווֹאָס האָבען קיין צויט נישט געהאט אָז האָבען זיך געמיילט חתונה האָבען באָילד נאָך שלשים, אָז אַיצְט צויטערט אויף זיך דאס לֵיבּ, זיעירע ווייבלעך זאלען, חלייה, נישט געשטרויכעלט וווערען... נאָץ רישע מענער! זוי זאלען מיך פרעגען, וואָלטען זיך בעדראָרטט די דאָזינע ווייבער לאָזען לויפען. האָלטען צונגבונדערן אויף'ן שטריס קאנֶן מען נאָר אָ קוה, אָז דאָך טראָפט זיך אָ מַאְלָ, אָז זי געהט אַין שאָדרען!...

נאָר מיין נישט, חיים, אָז דאס, ווֹאָס אַיך שרייבּ דיר דָ אַיִן אָזאָ טָאגּן, אַיִן, ווֹוילּ עַס פָּערדריסט מִיךְ. דו ווֹיסט נאָנָצְנָוט, אָז אַיך בֵּין נישט גְּלִיאָק צו מיין שׂוּוּסְטָעָר חֲנִצִּי, ווֹאָס ווֹיְינְט אָזָן קלְאָנט אויף אִיהָרָע יאָהָר אָזָן טָעַג אָזָן פָּערשָׁעַלְט זיך דאס גַּבְּיָין. אַיך ווֹוילּ דִּיר נָאָר בעמְעָרְקָעָן אַיִן זָאָךְ, אָז דִּיר "קור" אַין מאָרְיעָנִי-בָּאָדָקָן נישט געהן גָּוֹט, אָז מַע פָּאָלְגָּט נישט דָעַם דָּקְטָאָדָר אָזָן אָז מַע שְׁפִיעַלְטָן נאָנָצְעָט טָעַג אַין קָאָרטָעָן אָזָן מַע עַסְט זיך אָפּ דאס הארץ פָּאָר פָּרָעַמְדָע ווייבְּלָעָךְ, ווֹאָס מַע דָּאָרָף אַוּות זיך השנאה גַּבְּעָן, זוי זאלען, חלייה, נישט געהן אַין שאָדרען!...

לייענענְדרִיגּ, חיים, דִּינְעַן שענָע גַּרְוִיסָע בְּרִיעָפּ, ווֹאָס דו שְׂרִיבְּסָט צו דִּינְעַן "גּוֹטָע פְּרִיּוֹנְדָ", האָב אַיך מַיך דָּעַרְמָאָנט אַיִן דִּי אַמְּאַלְיָינָע גְּלִיקְלָכְעָ צִוְּתָעָן, ווֹאָס ווּלְעָעָן זיך שְׁוִין לִיְדָעָר קִינְמָאָל נִשְׁט אָמְדָעָהָרָעָן... אָמְאָל, גַּעֲדָעָנָק אַיך, פָּלְעָגָסָט דו מִיר אויך שְׂרִיבְּעָן גַּרְוִיָּה סָע לְעַבָּע האָרְצִינָע בְּרִיעָפּ; הַיִּינְט שְׂרִיבְּסָט דו אַזְּעַלְכָּעָבָר בְּרִיעָפּ צו אַנְדָּרָעָר, אָזָן מַיך פְּטָרָסָט דו אָפּ מִיט עַטְלִיכְעָ שְׂרוֹתָה, אַדְרָעָר עַס גַּעַהָעָן-אוּוּק ווֹאָכְעָן אָזָן דו שְׂרִיבְּסָט גַּאֲרָנִישָׂט. נאָר שאָ, אַיך האָב נאָר פֻּרְגָּעָסָעָן, אָז דָו האָסָט קְיָוִן צִוְּתָנִית נִשְׁט. האָסָט נַעֲבָאָר אויף זיך אויז פִּיעָל זָאָרָגָעָן אַין דָעַם "וֹוִיסְטָעָן" מאָרְיעָנְבָּאָד, דָעַר אוּבְּרָשְׁטָעָר זָאָל טָאָקי שְׁוּמָר וּמְצִיל זָיִן אַלְעָ אַידָען!...

זוי געוננה, חיים, און פערגעס נישט פון דעסטוועגען טיר אויך
אמאל אריאנווארפערן אָ בְּרוּוּעַל חֲאַטֵּשׁ פָּוֹן יוֹצָא וּוֹעֲגָעַן. לְאֹזֶוּ זַיְד
דיַר דְּאַכְּטָעַן, עַלְעַהְיִי אַיךְ בֵּין אַיךְ פָּוֹן דִּי "נוֹטָעַ פְּרִינְדַּ" דִּינְעַן
וּוֹאָס דַּו שְׂרִיבְסַט צַוְּזַי אַפְּטָאָן אַסְּךְ, אַמְתָּה בְּסַודְ סַודְותַּ...
אוֹן אַיךְ וּוֹינְשַׁ דַּיְרָאַרְפָּאַלְגָּן אַיְן וּזְבַּשְׁ-אַזְּ-עַכְצִיגָּן אַיְן פְּרַעַפְעַד
רַאַנְסָם, אַזְוִי וּוֹי אַיְן אַלְעַ דִּינְעַן אַיְבָּרְגַּעַן מַאֲרִיעַנְכָּאַדְעַר נַעַשְׁפְּטַעַן
אוֹן אַוְנְטַעַרְנַעַמְוֹנְגַּעַן...
אסתר.

.21

די יַמְאִיטְשִׁיכַע פָּוֹן מַאֲרִיעַנְכָּאַד צַו אַיהֲרַ מָאוּן וּוּלְוֹעַל יַמְאִיטִישָׁר אַוִּיךְ דִּי
נַאֲלֻוּקִים אַיְן וּוּאַרְשָׁא.

וּוּלְוֹעַל ! וּוֹאָס פְּרַעַט דַּו דִּי נְשָׁמָה אַוּן זַעַצְמַט מִיט בְּרִיעַת,
אַיךְ זַאְל דַּיְרָ שְׂרִיבָעַן אַוְן שְׂרִיבָעַן ? אַיךְ שְׂרִיבָדָאַךְ דִּיְרָ, דְּאַכְּטָ
מִיר, אַלְעַ וּוֹאָה, אָוּסְאַיְוּ דְּעַרְוּוּיְלַ נִשְׁטָאַגְּרַנְיִשְׁטַט וּוֹאָס צַו שְׂרִיבָ
בָּעַן, וּוֹאָרוּמָ מִיד זַעַנְעַן אַיְן מַאֲרִיעַנְכָּאַד, נִשְׁטָאַגְּרַנְיִשְׁטַט. אַוּן
אַיךְ שְׂרִיבָדִירָ, וּוּלְוֹעַל, אָוּסְמַט בְּלָאָזְטָ דְּעַרְוּוּיְלַ, אָוּסְמַט אַוְנוּרְעַ
שְׁוֹנוֹאִים שְׁוֹן אַזְוִי לְעַבְעַן, וּוֹי אַיךְ וּוּלְדָאַעַפְיִים מַאֲכָעַן. אַוּן אַלְעַ
אַיְבָּעַר וּוּמְעַן ? אַיְבָּעַר דִּירָ מִיטָּ דִּינְעַן אַוּן מִיטָּ דִּיןְעַן שְׁכַל
הִישְׁרָה, וּוֹאָס וּוֹטָ אַוְנוּ פְּרַעְפִּיהְרָעַן אַלְעַמְעַן, הַלְּאֵי אַיךְ זַאְל לִגְעַן
זַעַנְעַן, דַּעַר שְׁוֹוֹאַרְזָ יְאַהְרָ וּוּיְסַט וּוּאַהְוִין, וּוֹאָרוּמָ אָזְטָאַמְעַר וּוּאַלְטָ
אַיךְ שְׁוֹן גַּעַוְעַן פָּאַרְטִינְגָּן חֲאַטֵּשׁ מִיטָּ אַיְינְעַם, אַיךְ מִין מִיטָּן
בִּיאַלִיסְטָאַקְעָר, אַיְן בִּין אַיךְ הַאָבָב זַיְדָ אַעַהְרָ גַּעַגְעַבְעַן, אַיְזָ דַעַר
וּוּיל אַוְנְטַעַרְגַּשְׁפְּרָוְנְגַּעַן בָּאַזְוּלַן. אַחַיְץ אַיְן בָּאַזְוּלַן, אַקְאַנְגְּרָעַם
פָּוֹן צִוְּנִיסְטָעַן. הַאֲטָט דָאָס אַיהֲם אַוּעַקְנַעַטְרָאַנְגַּעַן קִיְיַן בָּאַזְוּל מִיטָּ
נַאְךְ עַטְלִיכְעַ יְוֹנְגַּעַ לִיְתָ אַיְן בְּחוּרִים, וּוֹאָס זַעַנְעַן צּוּם מִינְסְטָעַן
אוֹיְף מִין פִּינְסְטָעַר מַזְלָאַלְעַ צִוְּנִיסְטָעַן. אַגְּלִיקָהְאַטְשָׁ, וּוֹאָס דַעַר

עשעניעווער פון קעשעניעו איז נישט קיין ציוניסט. ער לאכט פון די ציוניסטען. ער זאנט, איז ס'אייז נאָר איז אַנשטעל. פונקט ווי די, וואָס פאַהרען זיך קורירען. ער גאנצער מײַן, זאנט ער, איז חתנים און כלות. ווי באָלד אַזוי, טהוט מיר טאָקי באָנג, פאָר וואָס בין איך געפֿאַהרען קײַן מאַריענְבָּאָר און נישט קײַן באָזעל. ווען איך וויס פֿרְהָעֶר פון אַ קָּאנְגְּרָעָס און פון אַ באָזעל, וואָלט איך בעסער געפֿאַהרען קײַן באָזעל, וואָרומַ דִּי גָּאנְצָע וּוּלְטָם, זאנט מען, ווועט זיין אין באָזעל. און איך שרייב דִּיר, ווועלוועל, איז איך וויס פֿרְהָעֶר, וואָס דַּו ווועסט מיר דערויף שרייבען. דו ווועסט מיר שרייבען, איך זאל דִּיר נישט שרייבען פון באָזעל, וואָרומַ נאָר דִּין שכְּל הִישְׁרָקְמָט דָּאָךְ אֹוִיס תְּמוּד קָאָפּוּרִי, מִיטְּמֵן קָאָפּ אַדְּרָאָפּ אָוּן מִיטְּ דִּי פִּים אַרוּוִת. דערפָּאָר וויל איך דִּיר נָאָרְנִישְׁטָשְׁ שְׁרִיבְּעָן פון באָזעל, וואָרומַ אַיְידָעָר דִּיךְ אַיְבָּרְשָׁפָּאָרָעָן איז שׂוֹין גְּרִינְגָּר אַיבָּעָרָן טְרָאָגְנָעָן מאַרְיְּנְבָּאָר אוּפְּ דִּי נָאָלְעָוָסִים קְיַיְן מאַרְיְּנְבָּאָר. און איך שְׁרִיבְּ דִּיר, ווועלוועל, איז דַּו ווועסט זיין ערנער פון ערנער, איז דַּו ווועסט זיך נישט זעהָן דָּאָרְטָעָן מִיטְּ דִּי אִיטְּשְׁעָמְדִיעָרָם, איך מִין הִירְשְׁ לְוִיפְּעַרְמָאָןְעָן, קְלָמָן בְּרוּיכָטוּהָלָן, יְצָחָקְ-מָאָיר שְׁעָרְעָנְצִים אָוּן יְצָחָקְ-מָאָיר פְּעָקָעוּלִים. און ער עִיקָּר מִיטְּ שְׁלָמָה פְּרָוְלְעָנְדָרָה, און פְּרָעָנְגָּעָן בֵּי זַיִן, וואָס אַיז דִּי נְדוּלה, וואָס זַיִן האָבָעָן אַוְוַעֲגָנְעָשִׂיקָט זַיְעָרָעָן וּוְיִבְּרָעָר אוּפְּ הַפְּנִיר אָוּן אלְיַיְן זַעֲנָעָן זַיִן גַּעֲלִיבָעָן אַין דָּרָה הַיּוֹם? פָּאָר וואָס זָאָלָעָן זַיִן בעסער נישט קוּמָעָן אַהֲרָעָן צַוְּ פֿאַהְרָעָן חָאַשְׁטָשְׁ קְלִיְּבָעָן נְחָתָה. זַעֲהָעָן, ווי זַיְעָרָעָן וּוְיִבְּרָעָר פְּעָרְנָעָמָעָן זַיִן דָּרְמִימָט. וואָס זַיִן חָאַפְּעָעָן אַיְבָּרָעָן פרעמאָדָע חתנְנִים, רְדָעָן-אָפּ יְוָנָגָעָן לִיְּטָה, אַיז זַיִן זָאָלָעָן נִישְׁטָחָתָה האָבָעָן. מַעְ אַיז זַיִן אַכְּבָּסָעָל אַנְגְּנָעָמָעָן אַהֲרָעָן קְלָאָמְפְּרָעָשָׂט אַוְיָף דָּרָעָן "קוֹר"! וּוְעָרָמִיר קוֹר? אַיז טָאגַן ווי נָאָכְטָן נָאָר מַעְ וּוּכְטָן קָאָוּאָלִיעָרָעָן. אַ בְּחוֹר אַיז אַ בְּחוֹר, אַיְין אַלְמָן אַיז אַיְין אַלְמָן, אַ גְּרוּשָׁ אַיז אַ גְּרוּשָׁ, אַ בְּעוּוּבְּטָעָר אַיז אוּרִיךְ גָּוָטָה, אַבְּיָ אַ זְּכָרָה. זַיְנָט איך לאָבָעָן, זַיְנָט איך שְׁטָעהָ אַוְיָף מִינָּעָ פִּים — נָאָ דִּיר אַ בָּאָר. בֵּי מַעְ דָּרְלָעְכָּט צַוְּ זַעֲהָעָן אַ שְׁטִיקָעָל מְאַנְסְּפָּאָרְשָׂוִין, בָּעָ

פאלען איהם אונזערע נאלאווקעד ווייבלען, אוזי ווי די פליינגען, און מע הויבט-אן פריהuder מיט די פיכקעלעך און מיט די צינגעעלעך זיסע רעדעלעך : העטי — **מעטי** — מעטי — וועטי, און דוקא אויף דיטש, אנדרערש לוינט זיך נישט, און נאכדעם געהט מען אלע אין-איינעם פארלעכובויז, קלאמפערשט טרינקען שאוואע, נאר דער עיקראשט אייז העטי — **מעטי** — מעטי — וועטי. אוזי לאנג, אוזי בריט, ביז מע מאכט אָ פאהראָרוּס ערנץ העט הינטער דער שטאדט אָרוֹס, און דאָרטען אָדרער מע געהט אין וואָלֶד, אָדרער מע שיפט זיך אויף שיפלעך, אָדרער דער שווארץ יאהר ווייסט זיין, וואָס זיין טהווען דאָרטען ! און איך שריב דיר, וועלְוָעל, אָז דו שריבבסט מיה, איך זאל דיר שריבבען פונַם קעשעניעווער שריבר, וואָס פון קעשעניעווער — שריב איך דיר, אָז איך האָב דיר שווין געשריבבען. וויפיעל מאָל דאָראָפֿ מען דיר שריבבען ? היסען הייסט ער זיידענער, און אלֵין איך ער אָ צייחַן-דָּקְטָאָר, און אויפֿן פְּנוּים איך ער אָ שענער, אָ פָּאָרְשָׁוִין קָאָן מען זאגען, און טהוּט זיך אָן שען, אָז סְאָיו אָ פָּעָרְגָּנִיגָּעָן צָוְקָעָן, אלְסְדִּינְגְּ נָוָט אָרוֹס אָן אָרוֹס. און איך שריב דיר, וועלְוָעל, אָז דער שריבן האָט אָוּוּקָעְנָעָרְבָּעָן שווין צוּווִי בְּרִיעָה קַיְן קעשעניעווער, מע זאל אִיהם פון דאָרטען, אָז ער אָיז טָאָקי אָ צייחַן-דָּקְטָאָר אָז אָ גּוֹטָעָר צייחַן-דָּקְטָאָר, שריבט מען האָט זעהר אָנְגָּנְגָּעָן, און פָּעָרְדִּיעָט זעהר שְׂעָן גָּלְדָּה, שריבט מען. אָז מע זעהט טָאָקי, אָז גָּעָלָד אָיז בֵּי אִיהם בְּלָאָטָע, אָז ער רעדט אָפֿילְוּ גָּאוֹרְנִישָׁט פָּוּן קַיְן גָּלְדָּה, ווי אָנדְרָעָר, לְמַשְׁלֵך, דער בִּיאָלִיסְטָאָקָעָר, וואָס דִּינְגְּט זִיךְ מִת מִיר שְׂוִין פָּוּן צוּווִי ווּאָכְעָן, ווי אִיבָּעָר אִיז אָכְמָן. דָּאָס הייסט, נישט ער דִּינְגְּט זִיךְ, נאר דער שריבן דִּינְגְּט זִיךְ. אָז אלֵין שטעהט ער כלומדשט ביִי דער זוּיט, ער מישט זיך נישט, הײַחְט עַמ, אַין אָזֶעלְכָּע זָאָכְעָן... אָז איך שריב דיר, וועלְוָעל, אָז דער קעשען ניעווער דָּאָנְטִיסְט גַּעֲפָעַלְט מִיר זעהר. איך רעכְעָן אָוּוּקָעְנָעָרְבָּעָן אִיהם נאָך דער חַתּוֹנָה אָונְזָעָר יַעֲנְקָלְעָן, טָאָמָעָר ווּעָט ער אִיהם מאָכְעָן

פָּאָר אֶ שְׁטִיקָעֵל מְעֻנֶּשׁ. אָוֹן אִיךְ שְׁרִיבָּדָר, וּוּלְלוּעַל, אָוֹן דָּוּהָאָסְטָט נִישְׁתָּמָט וּוּאָסָט צָוּזָעָן מִיטָּ בְּרִיעָה, אָוֹן אִיךְ זָאָל דִּיר שְׁרִיבָּבָעַן, וּוּאָרוּם אִיךְ הָאָב דָּעָרְוַוְוֵיל גָּאָרְנִישְׁתָּט וּוּאָסָט צָוּ שְׁרִיבָּבָעַן. אָוֹן סְ'וּוּט זַיְזַי וּוּאָסָט צָוּ שְׁרִיבָּבָעַן, וּוּלְלוּ אִיךְ דִּיר אַלְיוֹן שְׁרִיבָּבָעַן. אָדָעָר קְלָאָפָּעָן אֶ דָּעָפָּעָשׂ, זָאָלְסָט קְוּמָעָן אָוּפְּן גְּרִיטָעָן. אָוֹן אִיךְ שְׁרִיבָּדָר, וּוּלְלוּ, אָוֹן אִיךְ הָאָב צָוְגָּעַשְׁלָעַפְּט צָום קְעַשְׁעַנְיָעוּוֹר שִׁירְוָךְ אָנוּזָע טְשָׁאָפְּנִיטְשָׁקָעַ. לְעַבְּעָן לְעַכְּט זַיְגָּרוּס אָוֹן קִיּוֹן גַּעַלְדָּהָאָסְט זַיְגָּישְׁתָּמָט, הָאָב אִיךְ אַיְהָר צָוְגָּעַשְׁאָרָט אֶ פְּעַרְדִּיעַנְסְּטָעַל. לְמַאי זָאָל דָּעָר סְוּוּרָדָקִי, דָּעָר וּוּלְמַיְשָׁדְכָן, וּוּאָסָט אִיךְ הָאָב דִּיר גַּעַשְׁרִיבָּבָעַן, צְנוּנָעָמָעַן דַּי נְאַצְּעַ פּוֹטָעָר? וּוּאָסָט וּוּעַט מִיךְ אַחֲרָעָן, אָוֹן דַּי טְשָׁאָפְּנִיטְשָׁקָעַ וּוּעַט אִיךְ עַפְּפִים נְאַשְׁעָן? הַלְּאָי זָאָל זַיְדָעַס נְאָר אַוִּיסְקִיטְלָעָן, אָסָט יְרַצְּחָה הַשְּׁמָה, אָוֹן אֶ גְּנוּטָעָר שְׁעָה, אִיךְ זָאָל דִּיר קְאַנְגָּעָן שְׁרִיבָּבָעַן נְיִיעָם. אָוֹן אִיךְ שְׁרִיבָּדָר, וּוּלְלוּעַל, זָאָלְסָט זַיְדָעַס זְמָאָכָעָן צִוְּיָה אָוֹן לְמַעַן הַשְּׁמָה זַיְדָעַן דְּאָרָטָעַן מִיטָּ לְוַיְפְּרַמְּאָנָעָן אָוֹן מִיטָּ בְּרוּכְשְׁטוֹהָלָעָן. אָוֹן דָּעָר עִיקָּר מִיטָּ דָעַם קוֹלְעַנְדָּעָר אָכָס, אָוֹן אַיְהָם אַוִּיפְּעַפְּעַנְעָן דָעַם מָוחָ אַוִּיפָּ זַיְן בְּעַלְצִיּוֹן, אָוֹן סְ'אַיזְנְיִיכְבָּה, עָר זָאָל בְּעַסְמָרָ אַכְּטָוֹנָגָן גַּעַבְּעָן אַוִּיפָּ זַיְן וּוּיְבָבָ אַיְדָעָר אַוִּיפָּ זַיְן גַּעַנְעָה. דַּי הַוְּרָזָעָר וּוּעַט דָעָר רֹחָה נִישְׁתָּמָט נְעַמְעָן, אָוֹן זַיְן בְּעַלְצִיּוֹן מְאַכְּטָ דָאָ חַנְדָּלָעָד מִיטָּ פְּרַעְמָרָעָה תְּהִתְנִים אָוֹן מִיטָּ פְּרַעְמָרָעָה מְאָנָעָן, וּוּלְכָעָשְׁלָאָגָעָן זַיְדָעַס גַּעַר פָּאָר אַיְהָר, וּוּיְ פָּאָר עַפְּפִים רַעֲכָטָס. סְ'אַיזְנְיִיכְשָׁוָהָתָה, אָ בְּזִוְּן מִיטָּ אֶ הָאָרְצָוּהָתָה אַיְנָאַיְנָעָם. וּוּאָרוּם וּוּעַן נִשְׁתָּט אֶטְדַּי נְאַלְעַוְקָעָר וּוּיְבָלָעָן, וּוּאָלְסָט אֶטְדַּעְר קְעַשְׁעַנְיָעוּוֹר שִׁירְוָךְ שְׁוִין לְאַגְּנָגָן גַּעַוּעָן אֶ שִׁירְוָךְ. אָוֹן אִיךְ שְׁרִיבָּדָר, וּוּלְלוּעַל, אָוֹן זַיְיָ גַּעַוְנָה, אָוֹן גָּרוּס דַּי נְאָר אַוְויְ פְּיַעַל נִשְׁתָּמָט אַרְוִוְשְׁרִיבָּבָעַן, גַּעַר פְּרִינְדָּלִיךְ.

פָּאָר שִׁיר דִּין פְּרוּי סְעַר עַל יְאָמָמָיְקָעָר.

.22

חויים פָּאָרָאַקָּעֶר פָּוּן פָּאָרִיעַנְבָּאָד צֹ זַיְוָן פְּרִוִּינְד שְׁגָמָה קוּרְלַעֲנְדָּרָעָר אַוִּיפָּדָי
נַּאֲלֻוּקִים אַיְזָן וּוּאַרְשָׁא.

ידידי!

איך וואלט דיר בעדראָרט אָפְּשַׁפְּיַעַלְעַן אַ פְּרִיהַמְּאַרְגָּעָן נַּאֲר אַוִּיפָּדָי
איין אַנְדָּרָעָר אָוָפָן. אַדְרָעָר נַּאֲר בְּעַסְעָר וּוָאַלְט גְּעוּוּן, איך זַאֲלָדָר
גְּאַרְנִישָׂט שְׁרִיבָּעָן, וּוָאַרְוָם דָּו בְּיוּט דָּאָס נִישְׂט וּוּרְטָה. אַוִּיפָּדָי אַזָּא
פְּרָאָדָם, וּוּ דָו, אַחֲן בְּיִדְעָזְאַכְעָן: אַחֲן שְׁכָל אַוּן אַחֲן יוּשָׁר, אַיְזָן
אַסְוָר לְרָחָם! אַזָּא דָי וּוּעַלְט זַאֲנָט, אַזָּא דָי קוּרְלַעֲנְדָּרָעָר וּעַנְעָן חַכְמִים
בְּלִילָה, אַיְזָן דָּאָס, אַפְּנִים, נִישְׂט אַוּמְזִיסָט. אַ וּוּעַלְט אַיְזָן נִישְׂט
משׁוֹגָע.

איך פְּרָעָג דִּיךְ אַלְיָין, בְּיוּט דָו נִישְׂט קִיּוֹן פָּעָרָה, חַאְטָשׁ דָו
בְּיוּט שָׁוֵין אַ אַיד קָרוּב צֹ שְׁשִׁים: בְּעַרְכָּעָן דִּיךְ, אַוִּיב דָו הַאָסְט
נַּאֲר אַ שְׁטִיקָעָלְלָאַלְעַפְּקָע אַיְן קָאָפָ, וּוָאַס הַאָסְט דָו גַּעַתְהָאָן? דָו
גַּעַתְהָאָן שְׁרִיבָּסְט מִיר אַרְיָין אַ בְּרִיעָפָע אַזָּוִי אַוּן אַזָּוִי, אַוּן בְּעַטְסָט
מִיךְ רְחָמִים, עַס הַאָט דִּיךְ גַּעַטְרָאַפְּעָן אַ צְרָה, דִּין בְּעַלְצִי פָּאַהָרָט
קִיּוֹן מָאַרְיַעַנְבָּאָד דָּאָס עַרְשָׁטָע מַאֲל אַוִּיפָּדָי אַיְהָר לְעַבְעָן אַוּן קָעָן נִישְׂט
דִּיךְ שְׁפָרָאָד אַוּן וּוּיְסָט נִישְׂט, וּוּרָע עַס הַאָט זַי גַּעַלְיִיעָרָט, עַלְלָא
בְּן זַאֲל אַיךְ זַי מִקְרָב זַיְוָן, אַוִּיפָּדָי אַיְהָר הַשְּׁנָחָה גַּעַבְעָן, אַוִּיסְלִיְּהָעָן
אַיְהָר גַּעַלְד אַוּן נַּאֲר אַזְוַלְכָעְזָאַכְעָן. אַוּן דָו אַלְיָין לְעַגְסָט מִיר
נַּאֲר אַרְיָין אַ פִּינְגָּעָר אַיְן מַוְיל אַרְיָין, איך זַאֲל זַעְהָן, אַזָּא זַי זַאֲל זַיְוָן
וּוּיְסָט אַפְּנַעַשְ׀יִידָט פָּוּן אַיְהָר קָרוּבָה, חֹוְה'לָע טְשָׁאַפְּנִיק, אַוּן כְּדוּמָה
אַזְוַלְכָעְזָאַכְעָן. אַוּן בְּעַטְסָט מִיךְ נַּאֲר אַלְיָין, סְזַאֲל זַיְוָן בְּסָודָה.
אַוּן אַיךְ בֵּין אַזָּא שְׁוֹתָה, אַוּן גְּלוּבָדָר, וּוָאַס דָו שְׁרִיבָּסְט מִיר,
אַוּן הַאָב אַוִּיפָּדָי רְחָמָנוֹת, אַוּן שְׁרִיבָדָר אַוּועָק אַ בְּרִיעָפָע אַוּן
נַּאֲר אַ בְּרִיעָפָע, אַוּן גַּעַב דִּיךְ אַיְבָעָר אַלְסְדִּינְג מִיטָּלָע פִּישְׁטָשְׁוּקָעָם.

און זאג דיר אָן צעהן מאָל, אָזוי ווי דו שרייבט מיר בסוד, אָזוי אויך דאס, וואָס אַיך שרייב צו דיר, בערטאָרוף זיין אַ היילגעָר סוד, וואָס נאָר צוישען אונְנוּ בִּידעָן זאָל עַם בְּלִיבָּעָן, אָן קִין פָּוִינְגָּל זאָל נִישְׁתְּ ווַיְסָעֵן אֲפִילָּה אָז דו שרייבט צו מיר אָן אָז אַיך שרייב צו דיר. לְסֹופֶּן וואָס טהוֹט אָזָא חַכְמָה, ווי דָו? גַּעֲהַסְטָה דָו, קָוָרְבָּן אַינְדרָאַק וואָס דָו בִּזְוּט, אָן טְרָאָגְסָט אָוּוּסָה מִיְּנָעָ בְּרִיעָה גְּלִיאָךְ צו מִיְּן אַסְתָּרָעָן, — בִּזְוּט דָו נִישְׁתְּ ווּעָרָתָה, אָז מַע זאָל דִּיךְ אַנְידָרְלָעָגָעָן אַין מִיטָּעָן דָי נְאָלָעוּקָס אָן אֲפִצְיְמָבָלָעָן דִּיךְ, ווי עַס גַּעֲהָרָד צו זַיְן, אַדְרָעָר שְׁנִיְּדָעָן פָּוָן דִּיר פָּאָסָעָן? אַיך פָּרָעָגָדְרָה, מְשֻׂגָּעָנְדָר לְעַקְשָׁה, ווּעָרָטָהוֹט עַס? דָאָס טהוֹט דָאָךְ נִישְׁתְּ דָעָר עַרְנְכָטָעָר הַוְּלָטִי שְׁבַּהֲוָלְטִיּוּס! נִישְׁתְּ אָוּמוֹיסָט זָאנְטָה דִּיךְ ווּעָלָט אַ ווּעָרְטָעָל, אָז אַ נָּאָר אַיְזָה טְוּזָעָנדָמָאָל עַרְגָּעָר פָּוָן אַ הוּלְטִי. נִיְּזָן, אַיך פָּרָעָגָדְרָה אַיְזָה אַנְידָרָעָר קְשָׁיאָ: ווּעְלָכָעָר רֹוח הַאָט דִּיךְ גַּעֲהָרָעָגָעָן, אָז דָו זָאלָסָט זַיךְ צו מִיר אַנְשָׁלָאָגָעָן מִיטָּדִין בְּעַלְצִיְּן? אָן וואָס גַּעַתְמָת מִיד אָן, צִי דִין בְּעַלְצִיְּ פָּאָהָרָט דָאָס עַרְשָׁטָעָמָאָל קִין מַאְרִיעָנְבָּאָר, צִי דָאָס לְעַצְטָעָמָאָל? ווּעָרָהָט נְעַבְנָגָט נָאָר אַיהֲרָה אָט דָאָ אַיְזָה אַנְידָרָעָר אָן ווּעָרָהָט אַרְוִיסָּנְקוּקָט אַוְיָף אַיהֲרָה אַ חֹזְמִיָּן שְׁוֹאָגָנְרָיק, דָעָר שְׁאָרְלָאָטָאָן? ווּוִים זַעַעַן, דָו קוּרְלָעָנְדָר בְּהָמָה, אָז דִין בְּעַלְצִי אַיְזָה, חַלְילָה, נִישְׁתְּ קִין עַלְעָנִי דָעַ; אַ חֹזְמִיָּן שְׁוֹאָגָנְרָיק, דָעַם אַדְרָעָסָר תְּבַשִּׁיט, טָאנְצָעָן אַרוֹם אַיהֲרָה נָאָר שְׁאָרְלָאָטָאָנָעָם, אָן מַעַהָרָה פָּוָן אַלְעָמָעָן אַיְינָעָר אַ קָּעָשָׁי נִיעָוָעָר פְּרָאָגָט מִיט ווּיְסָעָה הַוְּיָזָעָן, אַ דָּאָנְטִיסָט, וואָס הַאָט בְּעַד דָאָרָפָט דָי טָעַג אַ חַתְןָן ווּרְעָעָן. דִי מַאְדָאָס טְשָׁאָפָנִיק אַיְזָה גַּעַוּוּן דִי גַּאנְצָעָ שְׁרָכְבָּן/טָע אָן גַּעַוְלָט חַאָפָעָן דָרְבָּיִי אַ נְּרוֹאָבָּס, נָאָר ס'אַיְזָ צְוִינִישָׁט גַּעַוְאָרָעָן, מַע ווּיְסָט נִישְׁתְּ אַיְבָּעָר וואָס, מַע הַאָלָט דָאָס בְּסָודָה. נָאָר דִין בְּעַלְצִי זְוִיְסָט פָוּנָס סָוד, וואָרוּם קִינְעָר אַיְזָה מִיט אַיְהָם אָזָוי נִישְׁתְּ נָאָהָעָנָט, ווי דִין בְּעַלְצִי... זַיְיָ שְׁפָאָ צְיַעָרָעָן אַרוֹם שְׁטָעָנְדִין אַיְנָאַיְינָעָם, טְרִינְקָעָן אַיְזָה צִיטָט דָאָס ווּאָסָעָר בְּיַיְסָם בְּרוּנָעָן, אָן עָסָעָן אַיְזָה רַעַטְמָאָרָאָן בְּיַיְזָה טִישָׁ... הַאָט דָאָס מְסִתְמָאָ דָעַכְטָ פְּעַרְדָּרָאָסָעָן מִיְּן שְׁוֹאָגָנְרָיִיךְ דָעַם אַדְרָעָסָט.

האט ער זיך זאטשעפטעט מיט'ן קעשעניעווער דאנטיסט, האט איהם דער דאנטיסט געשיקט זאגען, אז ער רופט איהם ארוים אויף א דועל, און עס ווינט זיך מאירוענבראָד, און דיא ווועלט געהט חדראָרטסן מיט איזין ווארט, ס'אייז א גאנצער ראמאן, און דיאן בעליך איז פון איהם דיא העלידן, אוח דו זיצט אויף די נאלעוווקיס און היטסט די הייזער. היטהיט, קורלענדער לעמישקע, זי זאלען נישט אנטלוּר פען! פאר דיאן בעליך זאלסט דו דיך נישט זאגען. זי ווועט נישט פערפאַלען וווערען. איך האב געהרט זאגען, אוץ זי פאהרט אַריבער פון דאנען איזין אַזִין אַנדער באָד. וואָהוּן — וויס אַיך נישט. איך האב געהרט, איז קיין אַסטענדער. און זי טהוט זעהר גלייך. משנה מקום, משנה מזֿל... יעדענפאָלֶם, דאַריפט דו קיין יסודים נישט האבען. זי פאהרט נישט אלְיַין. זי פאהרט אַינְד צוֹוַיְעַן... נאָר וואָס געהט עס מיך אָן? פון מײַנְעַטּוּוּגעַן מעגען זייל פאהרען אַפְּילּוּ אַין דרייען. וואָרומ, אוץ דו האסט געקאנט האבען אַין זיך אַזִין יוֹשֵׁר אַון געהן ווַיְיַזְעַן מיַין אַסְטְּרַעַן דו בְּרִיעָה, וואָס אַין שְׂרִיבַּכְּ צוֹ דִּיר בְּחַדְּרָג, בֵּיתְךָדוֹ אַפְּטַאְךְ אַזִין אַלְטַעַר בעומס אַזִין אַשְׁמִינְדְּרָעַ בְּנֵעַז אַזִין גַּאֲרְנִישְׁתּוּ מִיטְךָ נִשְׁתָּאַ, אַזִין בֵּיתְךָ דִּיר נִשְׁתָּוּ ווּעָרְתָּה, וואָס דִּיר עַדְךָ טְרָאָגְטָה דִּיךְ, אַזִין איך וויל מיט דִּיר מַעַהְרָ קִיְין מַגְעָזָמָשָׁא נִשְׁתָּא האבען!

איך וואָלְטַ דִּיר, אַיְינְגַּנְטְּלִיךְ, גַּעֲקָאָנְטּ שְׂרִיבְּעָן אַיצְטָעַר נִיּוּם אַזִין נִיּוּם, טָאָקי פון בעליך מיט דעם דָזִוְונָן קעשעניעווער פּוֹיגַעַל... נאָר איך וויל מיך שוֹין מעהָר נִשְׁתָּא אַרְיִינְמִישְׁעַן אַזִין אַזְעַלְכְּבָּעַ עֲסָקִים אַזִין וויל אַפְּילּוּ אַין דִּינְעַן דִּי אַמוֹת נִשְׁתָּא שְׁטַחַן! גַּעַוגַּג. איך האב מיך שוֹין אַפְּנַעֲבָרִיהָט מיט דִּיר אַזִין מַאַל — מעגַסְטַ שְׁוֹין אַיבְּעַרְגַּהּן אויף אַנְדָעָרָה הענד. מיך זאלסט דו מעהָר נִשְׁתָּא פְּרָעָנָן גַּאֲרְנִישְׁתּוּ, אַזִין נִשְׁתָּא שְׂרִיבְּעָן צוֹ טִיר, וואָרומ איך ווועל דִּיר נִשְׁתָּא עַנְטְּפָרָעָן. איך בין שוֹין מעהָר נִשְׁתָּא דִּין בעל-יוֹעֵץ מיט דִּין בעל-סּוֹהָ, אַזִין דָוֵל מִיר נִשְׁתָּא קִיְין קָאָפְּ אַזִין דָרְעוּה מִיר נִשְׁתָּא קִיְין כְּפָאָרִיךְ, איך וויל דִּיךְ נִשְׁתָּא פּעַנָּעָן, אַזִין וויל איך

האָב דִּיךְ נִשְׁתָּא גַּעֲקָעָנָט.

דאם געלד, וואס איך האב דא געגעבען דיאן בעלציין אויף דיין רעכענוןג, קאנסט דו מיר אפשיקען אהער, אויב דו ווילסט, אונ אונ נישט, וועסט דו מיר בעצארלען אין וארשא, אהת ואחת. נישט קשה, ביזט בי מיר א בטות. און אפשר וועסט דו מיר נישט וועלען צאהלען פאר דיין בעלציין? אדרבה, לאו דיר נאט געבען אוז מהשבה. אורך האב דיין בריעת וואו דו שרייכסט מיר בפירוש, איך זאל אדרויסגעבען דיין וויב געלד אויף דיין רעכענוןג, וו ען נאר זי וועט בעדארפערן און וויפיעל זי וועט פאדערען. און לאמר זעהען, דו זאלסט אפליקענען, וועסט דו נאר האבען בזיזנות אוך, ווארום איך וועל דיין בריעת געבען איבערוואצען אויף רדייש. — ער איז בי מיר א דאكومענט...

און הארך אויס, חכם מאינער, אוזו ווי דו ביזט, ווי איך זעה, א מענש, וואס דו קאנסט נישט האלטען קיין סוד איז זיך, וועסט דו דאך אווודאי וועלען אפטראנגען מײַן וויב, וואס איך שריב צו דיר אצינה, זאג איך דיר, אzo דו קאנסט דאם מהזז מיטן גרעטען כבוד. נאר איזידער איך געוועגן מיר אפ מיט דירה, דארף איך דיר נאר א מאל זאגען אפענטליך. אzo דו ביזט א קורלענדער לֻעמעשקב, און איז אפנעריסענער נארה, און א שמענדrik, און א בהמה בצורת פערת און א דאס, וואס מע טאָר נישט אויסזאגען...

פֿון מִיר דיין גַּעוּזָעָנָעָר גַּוטָּעָר פְּרִינְד, וואס דו ביזט נישט ווערטה זיין פָּאַדְמַעְטָקָע.

חֵיִם סָאָרָאָקָעָר.

.23

שלמה קורלענדער פֿון די נאלווקים איז ואראשא צו זיין פְּרִינְד חֵיִם סָאָרָאָקָעָר איז מאריינבאָד.

לכבוד יידי היקר מוהר"ר חֵיִם נ"י.
וואו בוימעל אויפֿן פִּיעָר און ווי זאלץ אויף א וואונָה, אָו אָו געוווען דיין בריעת צו מיר, וואס האט מיר צונגעלאַנט צו מײַנע צרכָת

נאר א צרה און צו מײַן עגומת-נפש, וואָס אַיך האָב, נאר מעהָר עגומת-נפש, אָז מײַש אַיך געה אַרום אָהָן אָ קָאָפּ, אָהָן ווֹוִיס שְׁווֵין גְּאַנְיִישֶׁט, וואָס אַיך זָאָל טְהָוָן. לְאַידִי, וואָס אַיך האָב אַזְוַלְכָע נוֹטוּע יְדִיעָות פּוֹן מַאֲרִיעַנְבָּאָה, בַּעֲדָאָרְפּ אַיך נָאָרְךָ האָבָעָן חְרוּפּוֹתִי בּוֹשָׁוֹת פּוֹן דִּין אַסְתָּרְעָן, אָהָן עַס דַּאָּרְפּ מִיר פְּלָאָמָעָן דָּאָס פְּנִים פָּאָר אָ בְּעַרְעָל טְשָׁאָפְּנִיק, וואָס אַיך הַיְתָן זָאָךְ פָּאָר אַיְתָם, ווי פָּאָר פִּיעָר. אַיך זָאָל גְּעַמְּעָן אַוְיסְדָּרְצָעַהְלָעָן דִּיר מִין גְּעַשְׂוֹאָלָעָן הָאָרְץ, מִיטּ דִּי צְרוֹת אָהָן גְּעַבְּרָאָטְעָנָן לְיִהְיָה, וואָס אַיך שְׁטָעַהָאָוִיסּ פּוֹן וַיְנִטְמֵן מִין בָּעַלְצִי אַיְוָן מַאֲרִיעַנְבָּאָה, וואָלְטָטָא אַיך גְּעַהְאָטָדָרְךָ צָו שְׁרִיבָעָן אָהָן צָו שְׁרִיבָעָן. נָאָר דַּו הַאָסְטּ נִישְׁתּ פְּעַדְרִיעָנָטּ בַּיִּי מִיר, חִיּוּמִים, אַיך זָאָל דִּיר אַפְּיָלוּ עַנְטָפְּעָרָעָן אַוִּיפּ דִּינָעָן זִירְלָעְרִיעָן אָהָן זְלוּלִים. ווי מִיר האָבָעָן הַיְנָטָן יְוָם נִימָל אַוִּיפּ דָּעָר גְּאַנְצָעָר וּוּלְטָטָא, אָז דַּו בְּיוֹטְפָּעָן מִיר אַוְמְגָעָרְכָט אַרום אָהָן אַרום, אָהָן אָז דַּו וּוּסְטּ אַיבְּעָרְלִיְּעָנָן מִין בְּרִיעָה, וּוּסְטּ דַּו אַלְיָוִן זְאַגְּנָעָן, אָז דַּו הַאָסְטּ גְּהַאְנְדָעָלָט אַקְעָגָעָן מִיר נִישְׁתּ וּוּי אַגְּטָעָרְפָּרִינְדָּן אָהָן אַיְיָן אַרְעָנְטִי לִיכְעָרָדָרְמָאָן, נָאָר ווי אַשְׁוֹנוֹא אָהָן ווי אַגְּרָעְטָרְעָכְטִיגָּעָר מְעַנְשּׁ מִיטּ אַפְּרָדָרְבָּעָנָם בָּאָרָקְטָעָר. נָאָר לְאַמְּרִיר גְּהָרָה אָהָן לְאַמְּרִיר דִּיר אַפְּעַנְטָפְּעָרָעָן פְּרִיהָעָר אַוִּיפּ דִּין בְּרִיעָה, עַל רַאֲשׁוֹן רַאֲשׁוֹן וּלְאַחֲרָוֹן.

מִילָּא, וואָס דַּו זִידְעָלְסָטּ מִיךְ, ווי אַיאְטָקָעְ-אִידִּינָעָן, אָהָן רַוְּפָסְטּ מִיךְ אָז מִיטּ אַזְוַלְכָעָן גְּעַמְּעָן, וואָס מַעַדְהַטָּן נָאָר גְּנִישְׁתּ גְּהַעַרְטּ צְוּוִידּ שְׁעָן סְעַדְיְכָעָס אַוִּיפּ דָּעָר זְשָׁעַלְיְאָזָעָן בָּרָאָמָעָ, — דָּאָס בֵּין אַיך דִּיר מַוחְלָה. אַיך גְּעַפְּנִין אַוִּיפּ דִּיר אָז זְכוֹת — מִסְתְּמָא הַאָסְטּ דַּו בְּעַקְוּמָעָן אַרְכָּטָע פְּאַרְצִיעָן פּוֹן דִּין אַסְתָּרְעָן, וואָס סְאַיְן אַיְהָר גְּנַבָּאָד וּוּסְטּ אַוִּיפּ־הָאַרְצָעָן, בְּיוֹטְפָּעָן דַּו גְּנַגְּנָעָן אָהָן הַאָסְטּ אַוְיסְגָּעְלָאָוָט דָּעָם גְּאַנְצָעָן צָאָרָן אַוִּיפּ מִיר, חָאָטָשׁ נָאָט אַיְזָוְדָעָ דָּעָם אַמְּתָה, אָז אַיך בֵּין דִּין, אַיך זָאָל אַזְוִי דִּין זְיוֹן פּוֹן שְׁלַעַכְתָּם. אָהָן לְאָס אַיך אַזְוּ דְּעַרְלָעְבָּעָן זְעָהָן מִין בָּעַלְצִיְּזָן בְּקָרוּבּ צְוִירִקּ אָהָן וּוּאָרְשָׁאָ, — סְאַיְן בַּיִּמְרָא אַגְּטָעָרְפָּרִינְדָּן — ווי אַיך האָב נִישְׁתּ מַוכְּרִיר גְּעוּוֹעָן פָּאָר דִּין אַסְתָּרְעָן קִיּוֹן חַצִּי דְּבָרָרְפּוֹן דִּינָעָן בְּרִיוּוֹלְעָן צָו מִיר אַדְעָר.

פֿוֹן מִינֵּעַ בְּרוּוֹלָעַץ צֹ דִיר. אֲסֹהָ אָוִיב אַיךְ הַוִּיכָּאָן צֹ פָערֶד שְׁטַעַהַן, וּוֹי אָזְוִי קְוֻמָּעַן זַיִן צֹ דִין אַסְתָּרָעַן? אֲדרַבָּה, אַיךְ הַאָבָּשׂוֹן? אַאנְגָּחָושֶׁד גַּעֲוֹעַן דִּיהָ, אַן דַו הַאָסָט דִין אַסְתָּרָעַן מִינֵּעַ בְּרִיעָפָּה צֹ דִיר יָא בְּעוֹזְוֹעַן, וּוֹאָרוֹם פֿוֹן וּוֹאָנוּן דָעַן וּוֹיִיסְטָ דִין אַסְתָּרָה, אַן אַיךְ הַאָבָּשׂוֹן דִיר פָעַרטְרוֹוִיט מִין בְּעַלְצִיּוֹן אַין מַאֲרִיעַנְבָּאָר, אַן דַו זַאלְסָט אַוִּיפָּה אַיְהָרָה השְׁגַחָה גַּעֲבָעַן, אַוִּיסְלַיְהָעָן גַּעֲלָד אַן נַאֲרָ אַזְׁעַלְכָּעָזְכָּעָן? אַיךְ קָומָ צֹ גַעַהַן אַיְינְמָאָל צֹ דִיר אָהִים זַעַהַעַן, וּוֹאָסָמָאָכָּט דִין אַסְתָּרָה, אַן אַיְבְּרַעְגָּבָעָן אַיְהָרָ אַ נְרוֹסָ פֿוֹן מִין בְּעַלְצִיּוֹן, רַופָּט זַיִן צֹ מִירָ דִין אַסְתָּרָה: "אַיְהָרָה הַאָטָן נִישְׁתָּמָעַן גַעַהַעַן, זַעַגָּט זַיִן, אַן מַאֲרִיעַנְבָּאָר קִיּוֹן נִעהַנְטְּרָעַן גַעַהַעַן פְּרִוִּינָה, זַעַגָּט זַיִן, אַיךְ זַאלְטָ אַיְהָם מַאֲכָעָן פָּאָר אַיִן אַפְּעָקָוָן, זַעַגָּט זַיִן, אַוִּיפָּה אַיְיָרָבְּעַלְצִיּוֹן, אַחַזְמָעַן חַיְמָעַן?"... אַיךְ הַאָבָּשׂוֹן בְּאַלְדָּר פָעַרְדָּשָׂטָןָעָן, וּוֹאָהָיָן דָעַר וּוֹינָד בְּלָאָסָט, נַאֲרָ אַיךְ הַאָבָּשׂוֹן מִיךְ אַנְגְּנָעַנוּמָעָן מִיטָּהָרָץ אַן אַיךְ אַיְהָרָ אַפְּגָעַעְטְּפָעָרטָן: "זַאלְטָ אַיךְ מִירָ נִעַד זַונְדָּ זַיִן, זַעַגָּט זַיִן, גַעַהַעַן אַיְיָרָמָעָן אַיִן אַנוֹוִיזָוָן אַוִּיפָּה זַעַגָּט זַיִן, וּוֹעֲרָדָ שְׁוֹן אַגְּנָעַרְפָּעָן בַּיִּ אַיִיךְ, זַעַגָּט זַיִן, אַפְּעָקָוָן?" הַעֲרָתָן זַיִן מִיךְ אָוָסָ אַן מַאֲכָט צֹ מִירָ: "וּוֹיִיסְטָ אַיְהָרָ וּוֹאָסָט, רַבָּ שְׁלָמָה? לְאָמִירָ, זַעַגָּט זַיִן, דָרְעָפָן נִישְׁתָּמָעַן מַעַהַר..."

נַאֲרָ אַזְׁעַלְכָּעָזְכָּעָן רַעַד דָאָרָפָ מעַן זַיִן, דַאֲכָט מִירָ, אַ לעַהַמְּעַנְעַד גַּוְלָם, אַן מַעַן זַאֲלָ נִישְׁתָּמָעַן פָעַרְשְׁטָעַהַן, אַן אַדְעָרָד דַו הַאָסָט אַיְהָרָ אַיְדָה בְּרִעְגְּשִׁיקָטָמִינָעַ בְּרִיעָפָּה, וּוֹאָסָט אַיךְ הַאָבָּשׂוֹן צֹ דִיר גַעְשְׁרִיבָעָן, אַדְעָרָד דַו הַאָסָט אַיְהָרָ גַלְאָט אַזְׁוִי אַיְבְּרַעְגָּבָעָן אַלְסְדִּין, וּוֹאָסָט אַיךְ הַאָבָּשׂוֹן דִיר גַעְשְׁרִיבָעָן וּוֹעֲגָעָן מִין בְּעַלְצִיּוֹן, חַאְטָשָׁ אַיךְ פָעַרְשְׁטָעָה נִישְׁתָּמָעַן, צֹ וּוֹאָסָט אַ צְׁוּעָק? נַאֲרָ אַ סִימָן הַאָבָּשׂוֹן אַיךְ גַעְהָאָט, אַן דִין אַסְתָּרָה וּוֹיִיסְטָ פֿוֹן מִינֵּעַ בְּרִיעָפָּה צֹ דִיר: אַן אַיךְ הַאָבָּשׂוֹן גַעְהָאָלְטָעָן שְׁוֹן בַּיִּ אַוּוּקְצָוָנָהָן, רַופָּט זַיִן אַן צֹ מִירָ דִין אַסְתָּרָה: "לְאָזָט גְּרִיסָעָן אַיְיָרָבְּעַלְצִיּוֹן, אַן שְׁרִיבָטָ אַיְהָה, אַן זַיִן וּוֹעַט פָאָהָרָעָן צְרוּקָ פֿוֹן מַאֲרִיעַנְבָּאָר בָּאָהָ, זַעַגָּט זַיִן, אַיְבְּרַעְגָּבָעָן אַן וּוֹעַט זַיִן בַּיִּ וּוֹעַרְתָּהִיְמָעָרָעָן, זַאֲלָ זַיִן מִירָ אַוִּיךְ, זַעַגָּט זַיִן, אַין זַיְנָעָן הַאָבָעָן..."... פֿוֹן וּוֹאָנוּן וּוֹיִיסְטָ דִין אַסְתָּרָה, אַן מִין בְּעַלְצִיּוֹן אַיְזָעָן בַּיִּ וּוֹעַרְתָּהִיְמָעָרָעָן? אַ

נבי'א'טע אויז זי, צי א פוינגעלע האט עם איהר געבראכט צו טראָז
גען פון מארייענבראָד?

נאָד דאס אלַּין וואָלַּט נעווען אַהֲלְבָּעַ צָהָה. האָסְט מִיר גַּעַד
וואָלַּט פֿערשׂוֹאַרְצָעַן דאס פֿנִים פֿאָר דִּין אַסְתְּרֵעַן, בִּזְוּט דַּו גַּעַד
גַּאנְגַּעַן אָזָן האָסְט אַיבְּעַרְגְּנַעַגְבָּעַן אַזְוַלְכָעַם. וואָס דַּו האָסְט נִישְׁט
געטְאָרט אַיהָר אַיבְּעַרְגְּנַעַגְבָּעַן בְּשָׁוָם אָזֶפֶן. נַאֲרַגְנִישְׁט. אַפְּגַעַתְהָאָן.
אוֹזְוּ פֿערפְּאַלְעַן. וואָס האָסְט דַּו אַבְּעַר גַּעהָט צָו מִיר, וְאַלְסְט מִיר
אַנְשִׁיקָעַן אַוְיָף מִין קָאָפֶן אַזְיַעַם אַומְגָלִיךְ? אַיךְ רַעַד פֿוֹן בְּעַרְעַל
טְשָׁאַפְּנִיק. פֿוֹן וְאַנְגַּעַן וְוַיִּסְטַּעַם עַמְּדַת דַּעַר אַפְּעַרְיסַט, וואָס אַיךְ
הָאָב גַּעַרְבָּעַן צָו דִּיר וְעוֹנְגַּעַן אַיהָם אָזָן וְעוֹנְגַּעַן זַיְן מַאֲדָם, אָז זַיְן
וְאַהֲנַעַן שָׁוִין צְוֹוָאַנְצִיגְוּ יָאָהָר אַיִן וְוַאֲרַשְׁאָן קִיּוֹן בְּזַיְדָם וְוַיִּסְטַּעַם
נוֹשָׁם, וְעוֹר אַיְוּ טְשָׁאַפְּנִיק, אָזֶן פֿוֹן וְאַנְגַּעַן לְעַבְתַּט אַט דַּעַר טְשָׁאַפְּנִיק,
אוֹזְוּ נַאֲרַזְוַלְבָּעַן זַאֲכָעַן? אַוְיָף אַזְוַלְמַיְן אַנְשִׁיקָעַן הָאָב אַיךְ זַיְן
קִיְּינְמָאָל נִישְׁט גַּעַקְאָנְטַן רִיכְבָּעַן. וְוִי אַיִן אַיִן אַוְיָגַן אַשְׁטָאָךְ, אָזְוּ
הִיט אַיךְ מִיט אַזְוַאָרט קַעַגְעַן דַּעַם דַּאֲזַגְעַן אַידָעַן, אָזֶן אַיךְ
קָאָן גַּעַהַן שְׁוּעָרָעַן אַיִן טְלִית אָזֶן אַיִן קִיטְעָלַי, אָז אַוְיָסְעַר דִּיר הָאָב
אַיךְ וְעוֹנְגַּעַן אַיהָם קִיּוֹנָם קַיְיָנָם שְׁלַעַכְתַּט וְוַאֲרַט פֿוֹן מִין מוֹיל נִישְׁט
אַרוֹיְסְגּוֹאָנְטַן. עַר וְוַיִּסְטַּעַם זַאנְטַעַר, וואָס אַיךְ הָאָב צָו
אַיהָם? דַּאֲכַט זַיְן, מִיר הָאָבָעַן קִיְּינְמָאָל, זַאנְטַעַר, זַיְךְ נִישְׁט גַּעַד
קְרִיעָנְט. אָזֶן טְאַמְּכָעַר אַיִן גַּעַוְעַן צְוֹוִישָׁעַן אָזֶן אַשְׁטִיקָעַל רֻעְבָּעַי
גַּונְגַּן (דוֹ הָעָרְסָט? אַשְׁטִיקָעַל רֻעְבָּנוֹנָן!) וְעוֹנְגַּעַן דִּירְהָגְעָלַד, וְעוֹנְגַּעַן
מִיר, זַאנְטַעַר, לְעַבְּדִינוּגַע מְעַנְשָׁעַן, עַר הָאָפְטַט, זַאנְטַעַר, גַּעַר אַיִן
ニיכְעַן, מִיטְעַן אַוְיָסְעַר שְׁעַנְעַס הַיְּהָה, זַיְךְ צְעַרְעַכְעַנְעַן מִיטַּלְעַמְעַן,
אוֹזְוּ מִיטַּמְעַט צָוּ אַלְעַם עַרְשְׁטָעַן, וְוַיִּלְעַר עַר הָאָלַט מִיךְ, עַרְשְׁטָעַנְמַן,
פֿאָר אַפְּיַינְעַם אָזֶן אַיִן אַרְעַנְטַלְיַיכְעַן אָזֶן אַגְּטַעַן מְעַנְשָׁעַן מִיטַּאָן
וְוַיִּכְעַן כָּאַרְאַקְטָעַר (דוֹ הָעָרְסָט, צִי נִין?), אָזֶן וְהָשְׁנִית, זַאנְטַעַר,
זַעְנַעַן צִיר דַּאֲרַקְטָעַר אַיְצְטָעַר עַפְמַיְסְטִיקָעַלְעַד קְרוּבִּים...
“קְרוּבִּים?” — דַּאֲ בֵּין אַיךְ שַׁיְן גַּעַוְאָרָעַן אַגְּנַעְצּוֹנָרָעַן. מִילָאָ,
אַזְוּכְעַן כָּאַרְאַקְטָעַר אַזְוַיְהָרָאָב אָזֶן נַאֲרַזְוַלְבָּעַן זַאֲכָעַן — קָאָן
מַעַן נַאֲרַזְוַלְבָּעַן עַמְּדַת אַרְבְּעַרְטָרָאָגְעַן, נַאֲרַזְוַלְבָּעַן אַזְוַלְבָּעַן טְשָׁאַפְּנִיק

האלט שוין כי אoisרכענען זיך מיט זיין קרובה' שאפט — שמעקט דאס שוין געוויס מיט א נמיולט-חסיד. צום סוף לאזט זיך אויסעט, או איך האב א טעות געהאט. דאס הייסט, מיט א נמיולט-חסיד האט זיך עס טאקי געגענדיגט, נאָר דער עיקר' שט פון זיין אריינקער מען, זאנט ער, איז נאָר איין זאָך: "פֿאָר ווֹאָס זאָלט אַיהֲר מִיד האַלטען, זאנט ער, שטעהנְגַע אַין מוּיל, זאנט ער, אָוּן מִיד בערעדען פֿאָר דער גאנצער ווּלט, אָזֶוּי אָזֶן אַמְּרֵיַענְבָּאָד זָאָל, זאנט ער, ווּסְעָן, אָזֶ אַיך זַיִן, זאנט ער, צוֹוָאנְצִין יַאֲהָר אַין ווּאַרְשָׁא אָזֶן צַהָּל נִישְׁת קִין דִירְהַגְּנָעָלָה, אָוּן אַיך צַהָּל נִישְׁת דֻּעַם קָצְבָּ פֿאָר פְּלִישָׁ, זאנט ער, אָוּן אַפְּיָלוּ העקסעלמאַנְעָן פֿאָר דער ווּעַטְשָׁעָרָע, זאנט ער, האַב אַיך אוּיך נִישְׁת בְּעַצְּחָלָט?..."

וּזְאוּי מִיד אַיז גַּעוּן אַוְיָפְּן הַאֲרְצָעָן נַאֲך אַזְעַלְכָּעָ רָעָ — בעראָרָפּ אַיך דֵיר נִישְׁת דָרְצָעַהָלָעָן, חַיִים. דו בִּזְוּת דָאָך שַׁוִין נִישְׁת קִין קוֹרְלָעַנְדָרָה, ווּעַסְטָדוּ שַׁוִין צָלִין זַיִן עַס אַיז פָּעָרְשָׁטָעָהָן מִיט דִין אַיְגָעָנָעָם שְׂכָל. נַאֲר ווֹאָס דָעָן? אַיך פָּרָעָגָ דִין, אַיז דָאס אַיְשָׁר, נַעֲמָעָן מִיְוָעָן בְּרִיעָפּ, ווֹאָס אַיך שְׁרַיְבָּ צַוְּ דֵיר בְּסָוד סְוּרוֹת, אָוּן בְּעַוּיְזָעָן זַיִי דָעָר מַאֲדָם טַשָּׁפְנִיק, זַי זָאָל וְעַהָן, ווֹאָס אַיך שְׁרַיְבָּ צַוְּ דֵיר אַוְיָפְּ אַיהֲר מַאן? אָוּן נַאֲך אַזֶּאָזֶעָ מַעֲשָׁה נָוָרָא גַּהְשָׁט דו אָוּן טַרָּאָכָסְט אָוִים אַוְיָפְּ מִיר אַבלְבָוּל, אַיז האַב בְּעַוּיְזָעָן דִין אַסְטָרָעָן דֵי בְּרִיעָפּ, ווֹאָס דו שְׁרַיְבָּסְט צַוְּ מִיר, אָוּן פָּאָלָסְט אַז אַוְיָפְּ מִיר מִיט זַיְדָלְעָרִיָּעָן אָוּן בְּעַלְעִינָסְט מִיךְ, וּזְאוּי דֻעַם לְעַצְּמָעָן שְׁבַלְעַצְּמָעָן!! נִיְין, חַיִים, אַיך ווּעַל דִין נִשְׁת זַיְדָלְעָן, זַיְזַי וּזְאוּי דו זַיְדָלָסְט מִיךְ. אַיך בֵין נִשְׁת דו. נַאֲר זָאנְגָעָן ווּעַל אַיך דֵיר, אָז דו בִּזְוּת אַ נִידְעָרְגָעָר מַעְנָשָׁ מִיט אַ גַּעֲמִינָנָעָם פָּעָרְדָאָרְכָעָנָעָם כָּאָרָאָק טָעָה, אָוּן דָרְצָיו נַאֲך אַ שְׁטִיקָ מִשְׁנוּעָעָר, אַ כָּהָן, צַוְוִישָׁעָן כְּהָנִים אַ כָּהָן! אָוּן מַעְהָר אַיז נִשְׁטָא מִיט דֵיר ווֹאָס צַוְּ רָעָדָעָן. "אַיִן אַכְסָם, זָאנְט מַעַן, האַט אַ לְאָנָגָע צָוָג אָוּן קָאָן קִין שְׁוֹפָר נִשְׁת בְּלָאָזָעָן..."

וְיִדְרְךָ שְׁלַמְהָ קָוְרָל עַנְדָעָר.

.24

חניצ'י מארייטשיך פון דיא נאלעוקים איזו ווארשא צו איהר מאיר מארייטשיך
טשיס איזו מאריינכאר.

טיעערעדר מאָרכַק!

אומזיט איז דיאן טראָהה, אונ דינען זיסע ברוֹולעֶך צו מיר,
וואאו דו ערקלערסט זיך מיר אין ליעבע, זענען אַרוויסגעוּאָרְפֿעָן. אַיך
וויס שוין, צוֹלִיבָּס ווֹאָס דו בִּזְמָן גַּעֲפָהָרָעָן אַין אַוְיסְלָאנְד. אַיך
וויס שוין, צוֹלִיבָּס ווֹעֲמָעָן דו האָסְט זיך אַזְוֵי גַּעֲרִיסְעָן קִין מָאָז
דיַעַנְבָּאָר. צו שפָעַט האָב אַיך דָּאָס עַרְפָּאָהָרָעָן, אַז אָד אָז ווֹעה אַיז
mir. אַיך זָאָל נִישְׁתְּזִין קִין נָאָר, ווֹאָלְט אַיך עַס בעַדְאָרְפַּט אַרְוִיסְ
זָהָן אַסְךְ פְּרִיהָעָר, נִישְׁתְּגַלְּבָעָן אַזְאָ אַפְּעָרְיסְט, ווֹי דו בִּזְמָן, אַז
דָּעַר דָּקְטָאָר הַיִּסְט דִּיר פְּאָהָרָעָן קִין מאַרְיַעַן
דאָ, מאָרכַק, אַמְתָּנָה — אַ בְּרוּעָה, ווֹאָס שְׁלָמָה קְוּרְלָעְנְדָר שְׁדִיְּכָט
צָו אַוְנוּעָר חַיְּמָעָן, אַז אַבְּרִיעָה, ווֹאָס אַוְנוּעָר חַיְּם שְׁרִיבָּט צָו
זָיִן פְּרִינְדְּשָׁלְמָה קְוּרְלָעְנְדָר. פָּוּן דִּיר דָּזְיָגָעָן בְּרוֹולְעֶךְ ווֹעַסְט
דוּ שָׂוִין פֻּרְשְׁטָעָהָן, פָּוּן ווֹאָנָעָן אַיך ווֹיָס אַלְסְדִּינְג, ווֹאָס קוּמְט
פָּאָר בַּיִּ אַיך אַין מאַרְיַעַןכָּאָר. עַס שְׁטָעַט מִיר פָּאָר דִּי אַוְינְגָּעָן
דיַ דָּזְיָגָעָן הַוְּלְטִיּוּקָע, ווֹאָס שְׁלָמָה קְוּרְלָעְנְדָר האָט גַּעֲרָאָכְט צָו
פִּיהָרָעָן דִּיר דָּרְיָטָע ווֹאָד נָאָד זָיִן ווֹיְבָּס טְוִידָט, גַּעַנְמוּעָן זִי, אַמְבָּה
אַיִּהָם, ווֹי זִי שְׁטָעַט אַזְנָבָעָט פָּאָר אַיהֲרָשָׁעָן פְּעַנְעָצָעָל. אַצְיָנְדָר
אַיז שָׂוִין רַעַכְתָּן. אַצְיָנְדָר פֻּרְשְׁטָעָה אַיך שָׂוִין אַלְאָ. אַז זִי וַיְכָהָר,
מאָרכַק, אַז אַיך ווֹעַל שָׂוִין לְאָנְגָּן דִּיר נִישְׁתְּשְׁטָעָהָרָעָן. נִירְגָּנִיך ווֹעַל
אַיך דִּיר אַוְיפְּבִינְדָעָן דִּי העָנָה. נִירְגָּנִיך ווֹעַל אַיך דִּיך בעַפְּרִיוּעָן.
עַס אַיז גַּעַוּעָן בַּיִּ מִיר הַיּוֹנָט צְוּוֹי מַאֲלָ דָּעַר דָּקְטָאָר. עַד זָאָגָט,
אַז אַיך בֵּין רַעַכְתָּן קְרָאָנָה, אַז סְאָיָז בַּיִּ מִיר גַּעֲרִיהָרָט דִּי לְעַבְעָר,
אַז אַז אַיך בעַדְאָרְפַּט האָבָעָן קָאָרְלָסְבָּאָר, ווֹי מַע בעַדְאָרְפַּט לְעַבְעָן. נָאָר
אַיך ווֹעַל קִין קָאָרְלָסְבָּאָר נִישְׁתְּפָאָהָרָעָן. דוּ העָרְסָט, מאָרכַק? אַיז

דער ערדר אַריין וועל אַיך דיר ליעבער פֿאַהֲרָעַן, ניט קיין קָאַרְלָס-
בָּאָה, אַיך זָאָל וְעוֹהָן דָּאָרָט, ווי דו בִּזְוֵת דִּי כְּפָרָה נָאָך אַוְיסְגָּעָלָאָ-
סָעָנָע וְוַיְבָלָעָך, ווי דו פְּלִיהָסֶט זַיִי אַפְּנָעָמָעָן פָּוּן דָּעָר בָּאָהָן אָוּן ווי
דו בְּרָעָנְגָּסֶט זַיִי צַוְּ פֿיַּהֲרָעַן צַו זִיךְ אַוְיפְּ דָּעָר סְטָאַנְצִיעָ, אָוּן ווי דו
שְׁפָאַצְיָעָרְסֶט מִיט זַיִי אַיבָּעָר מַאְרִיעָנְבָּאָד, אָוּן ווי דו פֿיַּהֲרָסֶט זַיִי
אַיְן קִינְעָמָטָאַגְּרָאָפָּס אָוּן אַיְן טְהָעָטָעָרָם אָוּן אַיְן רַעַסְטָאַרְאָנָעָן.
וועה, צַו ווָאָס אַיך הָאָב מִיךְ דָּעָרְלָעְבָּטָן! טָאַטְעָמָמָעָן זָאַלְעָן אַיְצָט
אוּפְּשָׁטָעָהָן פָּוּן קָבָּר אָוּן אַקְוּקְ טָהָוָן אַוְיפְּ זַיְעָר מִזְוְינָקָעָ חָנָצָי
וָאָסָפְּ פָּוּן אַיְחָר אַיְזָנָעָוָרָעָן! פָּאָר ווָאָס בֵּין אַיך נִישָׁת אַוְיסְגָּעָ-
רָוּנָעָן בַּיְּ דָּעָר מַאְמָעָ אַיְזָנָ בַּוְּקָה, אַיְדָעָר אַיך הָאָב דִיךְ דָּעָרְקָעָנָט!
אַ בְּיוּזָעָר טְיוֹדָט ווָאָלָט גַּעֲמָגְטָ קָוְמָעָן אַוְיפְּ דִּיְנָעָן קָרוּבִּים ווְעַלְעַל
יַּאֲמָאַקְעָר מִיט זַיִן יַּאֲמָאַיְשָׁכָעָ, ווָאָס הָאָבָעָן דִיךְ אַוְיסְגָּעָ-
רָיָּהָן בְּעַן אַחָעָרָ פָּוּן אַדְרָעָן! פָּעָרְשָׁאַלְטָעָן ווָאָלָט גַּעֲמָנָט ווְעַרְעָעָן דָּעָר
טָאָג, ווָאָס אַיך הָאָב מִיךְ מִיט דִיךְ גַּעֲמָרָעָפָעָן! נִשְׁת אַוְמוֹיסָט
הָאָטָמָט מִיר מִין אַסְתָּר ווּפְיָעָל מָאָל גַּעֲגָבָעָן אַנְצָהָהָרָעָנִישָׁ, אַיך זָאָל
דִיךְ נַאֲכָקָעָן, ווְאוֹהָהָן דוּ גַּעֲהָסָט אָוּן מִיט ווּעַמְּעָן דוּ בְּגַעֲגָנָסָט
זִיךְ אַיְזָן ווְאַרְשָׁאָ. אַיך הָאָב מִיךְ מִיט דִיךְ גַּעֲמָרָעָפָעָן; נָאָר
גַּהָּה טְרָעָה, אָז שְׁלָמָה קָוְרְלָעְנְדָרָעָס ווְיַּבְּכָעָלָן ווּעַט זִיךְ מִיט אַיְהָם
אוּפְּרָעָדָעָן, מַעַזְאָל פֿאַהֲרָעַן אַינְאַיְינָם קִיְּן מַאְרִיעָנְבָּאָד! ווָאָוּ-
זָעָנָעָן גַּעֲוָעָן מִיְּנָעָן אוּגָּנָעָן? ווָאָוּ אַיְזָנָעָן מִין שְׁבָל? אָוּן ווָאָס
טְרָאָכָסָט דוּ דִיךְ, מַאְרָק? אַיך ווּיְסָמִין פָּלָאָן — גְּלִוְיכְּ מִיר, אַיך
וּוְיִסְמָס. אַיך קָאָן דִיךְ אַוְיסְגָּעָנְבָּונְדָעָן. דוּ רַעְכָּעָנָט, אָז אַט דָּעָר קוֹרָ-
לְעַנְדָּרָ שְׁוֹטָה ווּעַט גַּעֲוָאָהָר ווְעַרְעָן פָּוּן דִּיְנָן דָּאָמָּאָן, ווּעַט עַד
מִסְתְּכָמָא חָאָפָעָן זִיךְ נְטָעָן מִיט בְּעַלְצִיָּן, אָוּן דוּ ווּעַט זִיךְ נְטָעָן
מִיט מִיר, אָוּן אַיְחָר ווּעַט זִיךְ חַתּוֹנָה הָאָבָעָן בִּירְדָעָ אַיְן אַ מּוֹלָאָ-
דִּינְגָּרָ שְׁעָה? אַ מְכָה! נִשְׁת שְׁלָמָה ווּעַט נְטָעָן זַיִן ווְיַּבְּכָעָל,
נִשְׁת אַיך ווּל גַּעֲמָעָן בַּיְּ דִיךְ נָטָ. נִכְבָּרָ ווּל אַיך דִיךְ שְׁמָטָאָרָבָעָן
פָּוּן דָּעָר לְעַבָּרָה, אַיְדָעָר אַיך זָאָל דִיךְ מִיט מִין גַּטְעָן ווְיַּלְעָן בְּעַדְ-
פְּרִיְעָן, זָאָלָט קָאָנָעָן חַאְסְלִירָעָה הָאָבָעָן מִיט דָּעָר פָּאַסְקָוְדָסְטוּוּגָן
וָאָס הָאָט זִיךְ פְּרָקוּיְפָט פָּאָר גַּעַלְדָּן צַו אַיְזָנָלָטָעָן שְׁקָרָאָבָן, ווּלְ-

כבר האט עלטערעד טעכטער פון איהרד איך שטעל מיר פאר דיין טרויער, וווען איך נעם און שטארב אווועפ, חלייה, דיין ווינען, וואס דז וועסט זיך אנוויינען נאך מיר איך וויס נארנישט, אויב דז וועסט עס אוייסהאלטען אפיילו... פון דעסטונגגען, מארך, זיין נאך ווועסט נישט איזוי פריליך, ווארכט נישט איזוי שטארב איך דיר. איך וועל דיך נאך פריהער אביסעל אונומושען גוט. וועסט בײַ מיר פריהער צוקראנקען. גרווי און אלט וועסט דז בײַ מיר ווערטען. סייד דען דז וועסט זיך מיט איהר אויפהוביינ, מיט אט דער כל-כוּנייצען, און אנטלויעפען וואו דער שווארצער בעפער וואכסט. ערניעץ קיין אמעריקא. האט איהר אבער קורתט מיט וואס צו פאהרען. נישט זי, נישט דז. איהר שיקט דער מאן געלד דורך אונזער חיימ'ען אלע שעה איזין עס-לעבעל, ווי דז ועהסט פון די בריוולע, וואס איך שיק דיר דא. און דז? דז רעדסט מיד צו, איך זאל איבערטרערטען מײַן חלק ירושה צו חיימ'ען און נעמען געלד, בכדי דז זאלסט הא בען מיט וואס צו שאלאטאנעוווען. נישט דערהארען וועסט דז דאס! איך האב בעסער ארויסנערופען אעהר דיין פאפאשא פון אדרעס. היינט-מארגנען קומט ער צו פאהרען. לאו ער זעהען, וואס פאר א זוהן ערד האט. און לאו ער אנקוקען, וואס דז האסט פון מיר געמאכט איזן איז איז קורצער צייט. אפנימ, איך קאן דען בעוויזען זיך אויף דער נאם פון בויזן? בערעל טשאפניך פון איזן זויט און וועלווועיל יאמאייקער פון דער אנדרער ער זויט געהען און פלאפער מיט די צינגערא, געבענ-אָפ גרויסען פון דיר און פון מײַן שוואנגער חיים און פון אונזער נאלעוקער ווייבליך, וואס האבען זיך פער-קלוביינן מיט איך קיין מאריינבאָר און לאבען דארט א גוטען טאגן. און טאמער איז קאָרגן די בזיזנות, וואס איך האב פון דיר, מיט'ן הארצזועהטהיג, האסט דז מיר נאך בעדארפֿט פעררישווארצען דאס פנים פאר פרעמדע מענשען מיט דיין „פערריסענער כלְה“, וואס דז האסט מיר צונעשים. און איך, שטיא, פאלג איזהם און נעם די „פערריסענער כלְה“ און טראָג זיך אָפ איזן דער רעדאָקצייע, — האט מען געמאכט פון מיר א בער. מע האט זיך געקאטשעט פאר געד

לעכטער און אפגעגעבען מיר צוריך. "די מעשה, זאגען זיין, האט
שווין א באָרד" ... וואָס זיין מיינען דערמייט — וויס איך נישט, נאָט
איך האָב קויַס געטראָפֿעַן צוֹ דער טִיר. אָ רעדטעל צוֹ דיַ צְרוּתַ
איַצְטַן זַיְעַ אַיך אָנוֹ קַוְקָזְדּוֹיִס אַוְיףַּ דֵּין פָּאָפְּאָשָׁא, עַד זַאֲלַ שְׂוִין
קְוּמָעַן צוֹ פָּאָהָרָעַן, וּוּעַט עַר דִּיךְ אַרְוִיסְטוּפְּעַן פֿוֹן מַאְרִיעַנְבָּאָר. גַּעַד
נוֹג דִּיר שְׂוִין צוֹ זַיְצַעַן דַּאֲרָטָעַן אָיזַן אַוְיסְלָאָנד אַוְיףַּ דַּעַר קָוָר, דַּוְּ
הַאָסְטַן דִּיר שְׂוִין אַוְיסְגַּנְקוּרְיוֹתַן. קָוָם שְׂוִין בְּעֵסֶעֶד, מַאְרָק, צוֹ פָּאָהָד
פֿעַן אַוְיפַּן טַוְידָטָעַן בְּעֵטַן....

ח נ צ י.

.25.

דור מאָרִיאָמְטְשִיךְ פֿוֹן אַרְעַם צוֹ זַיְן זַוְּהָן מאָרִיאָמְטְשִיךְ אַיזַן מאָרִיעַנְבָּאָר.

מיין טַיְעַרְעַר זַוְּהָן מַאְרָק!

נאָרְדוֹאָס האָב אַיך בעקמָעַן צְוַיִּי בְּרִיוּולְעַד פֿוֹן וּאוֹרְשָׁא, אַיזַן
מִיר פִּינְסְטָעַר גַּעַוְאָרָעַן אַיזַן מִינְיָעַן אַוְינְעַן, אַיזַן אַיך רָוָף אַוְיףַּ זַוְּ
דַּעַם טְוִידַטַן. אַיך וּוּיס נִישְׁטַן, וּוּאָס דַּו הַאָסְטַן צוֹ מִיר, וּוּאָס דַּוְּ
פֻּרְאָוּמְעָרְסַט מִיר מִין לְעַבְעַן? גַּוְטָע צְוַיִּי בְּרִיוּולְעַד! זַיְעַן קְאָנְעַן
בְּיִדְעַ אַרְיִינְטְּרִיבָּעַן אַיזַן קָבָר אַרְיִין, אַיזַן בְּרִיוּולְעַד אַיזַן פֿוֹן עַפְּסִים
איַינְעַם אַ וּאוֹרְשָׁעַוּעַר מִיטַּן נַאֲמַעַן טְשָׁאָפְּנִיק. שְׁרִיבַט עַר מִיר
אַ גַּאנְצָעַ מְנִילָה, אַזְוֹעַר האָט אַוְיףַּ דִּיר אַ בִּיטְשַׁן, אַ פַּעְקָלַעַ מִיטַּ
בְּרִיוּולְעַד דִּינְעַן, וּוּאָס דַּו שְׁרִיבַט אַיזַן מַאְרִיעַנְבָּאָר צוֹ צְוַיִּי זַוְּנְעַן
וּוּיְוִילְעַד פֿוֹן דִּי נַאֲלָעוֹקִים. עַר האָט גַּעַוְאָלְטַן, שְׁרִיבַט עַר, וּוּיְוִיזְעַן
די בְּרִיוּולְעַד דֵּין חַנְצִיּוֹן, האָט עַר רַחְמָנוֹת אַוְיףַּ אַיהָה, זַיְעַן זַאֲלַ,
חַלְילָה, נִישְׁטַן בעקמָעַן דַּעַם שְׁלָאָג אַוְיפַּן אַרְטַן. זַיְעַן אַזְוִי אַוְרַן,
שְׁרִיבַט עַר, אַ קְרָאנְקָעַ נַעֲכָאָר. אַלְזָאָ, שְׁרִיבַט עַר מִיר, אַיך זַאֲלַ
קְוּמָעַן צוֹ פָּאָהָרָעַן קִין וּאוֹרְשָׁא, וּוּעַט עַר מִיר דִּי בְּרִיוּולְעַד בעוּוֹיַּ

זען און ווועט מיר געבען אײַן עצה, שרייבט ער, וואָס צו טהוּן... איך וויס נישט, ווער דער טשאָפניך איז. ער שיינט מיר אײַן אָפעריסט צו זיין; איך וויס נישט, ווער די נאָלוּקער ווייבֿלעֶד זענען, און איך וויס נישט, וואָס האָסט דו דאס מיט זײַ פֿאָר געשעפֿטען אִין מאָריעַנְכָּאָר. איך וויס נאָה, אָז דו בִּזְמִיט מיר מקָזֶר יָמִים זִינְט דו בִּזְמִיט גַּעֲבּוּרָעָן גַּעֲוֹאָרָעָן אוֹיפָה דָּעָר וּוּלְטָה. לְעָרְנָעָן האָסֶט דו נִישְׁתְּ גַּעֲוּאָלָט, אָזָן צָוּם גַּעֲשָׂעָפְּטָט טּוֹינְסְּטָט דו נִישְׁתְּ; קָאנְסְּטָט נָאָר אָוִיסְבּוּרְגְּנָעָן גַּעֲלָד אָזָן שְׁעָן אַנְטָהָוָן זַיְד אָזָן שְׁפִיעָלָעָן בִּילְיאָרָד, אָזָן וּוּיְיטָעָר קָאנְסְּטָט דו גַּאֲרָנִישְׁטָט. הָאָבָּא אַיךְ גַּעֲמִינְטָט: אַיךְ וּוּלְ דִּיךְ חַתּוֹנָה מַאֲכָעָן, וּוּסְטָט דו זַיְד אָוִיסְמַעְנְשָׁלָעָן. נִישְׁתְּ גַּעֲשָׂאָלְעָוָעָט דִּירְ קֵיָן נְדָן, אָרוֹיְנְגַּעְגַּבָּעָן אִין אַ לִיְּטִישְׁ הוּא, צַוְּוִיְּ שְׁעָן פִּיְּנָעָ רִיבְכָּעָ לִיְּטָה. צָוּם סּוֹף זַוְּה אַיךְ, אָז דו בִּזְמִיט דָּעָר זְעַלְבָּרָר פְּרָאַדָּם, וּוּסְטָט בְּחָרְזָוִיְּזָ אִין אַדְרָעָט. אַיךְ וּוּסְטָט גַּאֲרָנִישְׁטָט, וּוּסְטָט דַּו טְרָאָכְסְּטָט זַיְד!

דאָס אַנְדָּרָעָ בְּרִיוּעָל אִיז פּוֹן דִּין חַנְצִי. זַי רַופָּט מִיךְ פִּין וּוּאָרְשָׁאָ. אַיךְ זַאַל, לְמַעַן הַשֵּׁם, שְׁרִיבְטָט זַי, קָומָעָן קֵיָן וּוּאָרְשָׁאָ וּוּסְטָט פְּרִיהָעָר. זַי חַאָט, שְׁרִיבְטָט זַי מִיר, אַ בעְוּוֹיוֹ אַוְיפָה דִּירְ, אָז דו האָסֶט זַי אַוְיפְּגַּעַרְעָדָט אִין וּוּאָרְשָׁאָ מִיטָּ עַפִּים אַ וּוּיְבָעָל פּוֹן אִיז אַלְטָעָן מְאָן אָזָן בִּזְמִיט אַיהָר, שְׁרִיבְטָט זַי, אַנְטָלָאָפְּעָן קֵיָן מַאַז רִיעַנְבָּאָה, אָזָן עַס הַאלְטָ שְׁוֹן, שְׁרִיבְטָט זַי, בַּיְיָ אַגְּטָה. דָּעָר אַלְטָעָר מְאָן, הַיּוֹסְטָט עַס, וּוּילְ אַפְּגַּט'עַן זַיְן וּוּיְבָעָל, אָזָן דָּאָס וּוּיְבָעָל, שְׁרִיבְטָט זַי, צַוְּוִינְגְּטָט דִּיךְ, אָז דו זְאָלָסְטָט אַפְּגַּט'עַן חַנְצִיָּן אָזָן חַתּוֹנָה האָבָּעָן מִיטְּזָן וּוּיְבָעָל — דָּעָר רֹוח וּוּסְטָט, וּוּסְטָט פָּאָר זְאָכָעָן מַעַן שְׁרִיבְטָט מִיר אַוְיפָה דִּירְ! אָזָן אַיךְ הָאָבָּא עַס דָּעַלְעָבָט אַ נַּחַת אַוְיפָה דָּעָר זְעַלְבָּרָר צָוּ הַעֲרָעָן אַזְעַלְבָּר גַּוטָּע בְּשָׂוֹתָט פּוֹן דִּיךְ. קָאנְסְּטָט דו פְּרַעַשְׁטָעָהָן מִירְיָן עַגְמַתְּנִפְשָׁ מִיטָּ מִינְעָן יִסְרוּים. אָז מִשְׁאָ אַיךְ וּוּסְטָט נִישְׁתְּ, וּוּסְטָט צָוּ טְרָאָכְסְּעָן. וּוּלְטָט חַאָטָשָׁ דִּי מַאַמָּעָ דִּינְעָן גַּעֲלָבָט אַצְּינָה, וּוּלְטָט אַיךְ זַי אַוְעַקְנְעַשְׁיקָט קֵיָן וּוּאָרְשָׁאָ, אַדְרָעָ אַיךְ וּוּלְטָט אַלְיָין זַיְד דָּרְכְּנַעַפְּאַהְרָעָן וּוּהָעָן, וּוּסְטָט טְהוֹת זַיְד דָּרָאָט בַּיְיָ אַיךְ. וּוּסְטָט אַיךְ אַכְבָּר אַוְעַקְוּוּאָרָפָעָן דִּי גַּעֲשָׂעָפְּטָעָן, מַפְקִיר זַיְן דִּי

קינדרער סאמע איזט פאר זיער אריינטראטען אין נימנאזיע? איך וויס נישט וואס פריהער: צי איך זאל געהן אויף דער בערזע מאָבען געשעפטען, צי איך זאל זעהן אַחַתן פאר פאנין', זי איז שווין אַמִידעל צו לוייטען, צי איך זאל אַשפּוּי טהוֹן אויף אלע און פאה-דער קיון וואָרשאַ היילען די צרות, וואָס דו האָסט דאָרטען אַנגגע-מאָכְט? בעדעבען דיך, מאָרכּ, וואָס ווועט זיַין פֿוֹן דִיר? שווין צוּיט. זאלסּט ווערען אַשטייקעל מענש. שווין צוּיט, זאלסּט אויף-הערען טרייבען אין דער ערֵד אַרְיוֹן דִין פֿאָטער

דוֹד מֶאָרִיָּאָמְטְשִׁיק.

.26

ראָקטָאָר זַיְדָעָנָר פֿוֹן מַארְיוּנְבָָאָר צוֹ זַיְן קָאָלְעָנָא אַיְן קִישְׁעָנָיוו.

טִיעָרָעָר קָאָלְעָנָא!

וועלכער רוח זויצט דו אין קעשעניעו? מע דאָרָפּ זַיְן אָ רָצָח, אָ קוֹיְלָעָר, מע זַאֲלָזְצָעָן אַיְן קעשעניעו? אָז סְאַיְן דָאָ אָ מאָריינְבָָאָר אויף דער ווועלט! פָאָלָגּ מִיךּ. קָוּם בעסְעָר צוֹ פָאָהָרָעָן זַהָעָר קִיְין מַארְיוּנְבָָאָר, ווועט דו וויסען פֿוֹן אָ ווועלט צוֹ זַאֲגָעָן. ווועט זַיְךְ אַבְּיָסְעָל אַוְיסְרוּהָעָן, אַפְּטָרְיוּסְלָעָן פֿוֹן זַיְךְ דָעָסּ קעשׂעָר נִיעָוָעָר שְׁטוּיכּ, אַנְקוּפָעָן אָ ווועלט אַזְזָיְךְ פִּיהָלָעָן גָּאָר אַיְין אַנְדָעָר מַעַנְשָׁה. אַיךְ אַלְיַיְן בֵּין אַהֲרָעָן גַּעֲקָמָעָן אַזְזָיְךְ אַוְמָגָעָרִיכּת. אַיךְ הָאָבּ נָאָר נְעֹזָלָט פָאָהָרָעָן קִיְין עַמְסָ אַדְעָר קִיְין ווַיסְבָּאָרָעָן. בָּעָדָרָפּ זַיְךְ טְרָעָפּעָן, אָז אַיךְ פָאָהָרָעָן ווַיְעַן אַינְאַיְינָעָם מִיטּ אָ פָאָמָר פָאָנִיעָ קָאָמְיוֹאָיאָזְשָׁעָרָעָן פֿוֹן לְאָדוֹז. דָאָסּ הַיִּסְטָה, אַיְינָעָר אַיְזָאָ קָאָר מִוּאָיאָזְשָׁעָה, דָעָר אַנְדָעָר אַיְזָאָ אַפְּטָרְיוּקָעָר, דָאָכְטָ זַיְךְ, אַיְן לְאָמוֹשָׁעָן, הָאָבָעָן מִיר דָעָם גַּאנְצָעָן ווּגְנַעַּה אַקְטָ אַיְן "פִּינְפְּרָהָונְדָעָרְטָ" אַיְינָסּ". זַיְ שְׁפִיעָלָעָן בַּיּוֹדָעָן "פִּינְפְּרָהָונְדָעָרְטָ-איְינָסּ" אַזְזִיְּן, אָז

ס' איז געפערליך, איך האב מורה, אויב זוי זענען נישט קיין שור ליערט. מיר איז באָלד נישט געפערלען זוייער איבערקוקען זיך און זיעדר שפראָך. בעת זוי דינגען זיך, רעדען זוי אויף אַ מאָדנער שפראָך. פרען איך זוי : "וואָאָס פֿאָר אַ שפְּרָאָך אַיז דָּאָם, קִינְדֶּעֶר?" זאגען זוי : "לשׂוֹן-קוֹדֵשׁ". אָן האָקָעָן ווּוּיטָעָר : "שָׁשִׁים וּשְׁשִׁים..." "מאָה וְחֲמִישִׁים..." "שְׁלִי — שְׁלִי..." רֹופָ אַיך מֵיך אָן צו זוי : "קִינְדֶּעֶרְלָעָן, ווּוְלָט אַיהֲרָה, מִיר זָאָלָעָן, זָאג אַיך, שְׁפִיעָלָעָן אִין 'פִּינְפִּינְדָּה הַונְּדָעָרְטָאַיְינְסָמָן', זָאָלָט אַיהֲרָה רָעָדָעָן אַוְיף ווּאָסָס פֿאָר אַ שְׁפְּרָאָך אַיהֲרָה ווּוְלָט, זָאג אַיך, נָאָר נִישְׁטָקִין לשׂוֹן-קוֹדֵשׁ, ווּאוֹרָם אַיך בֵּין זָאג אַיך, נִישְׁטָקִין צִוְּנוּסִיטָמָן". לאָכָעָן זוי אָן הַרְעָעָן אַוְיף צו רָעָדָעָן לשׂוֹן-קוֹדֵשׁ, נָאָר ווּאָרְפָּעָן זיך אַיבָּעָר גָּלָאת מִיטָּמָאָדָנָע ווּעָרָטָעָר. צוּם בִּיְשְׁפִיעָלָה, אָז אַיְינְעָרָ פָּוָן זוי הוּוּבָט אַוְיף דִּי דָּרְיוִי צוּרָ גַּעַדְעַטָּעָ קָאָרְטָעָן, טָהוֹת עָר אַ זָּאג : "דָּאָקָעָן אָן לוּבָעָן יַאֲסָקִי דָּעַם טַוְּבָעָן, איך האָב שְׁוִין אַיְינְגָּה אַנְדָּרְלָט גָּוָטָעָ דָּרְיוִי קָאָרְטָעָן — זָאָדִיק לְאָקְרִיעַ בְּנִימָּוִן". אַדְרָעָר : "מוֹלְטוֹב ! אִיטְשָׁעְמִיעָרָה האָט אַ שְ׀ידָרָק גַּעַטְהָאָן מִיטָּזָוִין זְוִין חֻמְּמָעָלָעָן פֿאָר דָּרָעָר לְוּדְמָעָרָעָר מוֹיד..." אַיְצָט ווּוִיס אַיך שְׁוִין דָּעַם פְּשָׁטָ פָּוָן דִּי סִינְגָּאָלָעָן, אָז זָאָדִיק אַיז צְהָנְטָעָלָ רְוִיטָה, לְאָקְרִיעַ — נִיעַנְטָעָלָ טְרָעָף, בְּנִימָּוִן — ווּאָלָעָט פְּיָקָדְעָלָ דִּי לְוּדְמָעָרָעָר מוֹיד — דָּאָס אַיז מַלְכָה שְׁעַרְעָלָ, אֵי טָאָק דָּאָלִי... דָּרָעָר חַסְרוֹן אַיז, ווּאָס אַיך בֵּין עַם גַּעַוְאָהָר גַּעַוְאָרָעָן עַרְשָׁת הַעַטָּה, אָז חַבְרָה האָבָעָן מֵיך שְׁוִין גַּעַהָאָט גָּוָט אַפְּגָנְעָרִינִינָט. פָּוָן דָּעַסְטוּוּנָעָן זְעָנָעָן מִיר זִיך צְעַנְגָּאָנָעָן דָּוָקָא דִּי בָּעַסְטָעָן גָּוָט פְּרִינְדָה, ווּאוֹרָם אַיך האָב שְׁוִין לְאָגָן אַזְוַלְכָעָן ווּאָרְעָמָעָן יוֹנְגָלָעָן אָן פָּעָר שְׁלַעַפְטָעָ קָרְעָנָק נִישְׁטָ בְּעַגְעָנָעָט. אַיְינְעָרָ דָּרְצָעָהָלָט אַנְעָקָדָטָעָן, אָז דָּרָעָר אַנְדָּרָעָר ווִינְגָט לְיַעַלְעָק — קָאָן מַעַן שְׁטָאָרְבָּעָן. שְׁוִין אָז מִיר האָבָעָן גַּעַהָאָלָטָעָן בֵּי צְעַפְּאָהָרָעָן זְיך, אַיז גַּעַוְאָרָעָן אַ דָּרָעָד : "ווּאוֹהָיִן פְּאָהָר אַיך אָז פָּוָן ווּאָגָעָן?" זָאג אַיך : "פָּוָן קַעְשָׁעְנִיעָוָוָו קִין עַמָּס". זָאגָעָן זְוי : "נָאָרָאָנִים פְּאָהָרָעָן קִין עַמָּס". זָאג אַיך : "אַיך פְּאָהָר נִישְׁטָקִין עַמָּס, אַיך פְּאָהָר קִין ווּסְבָּאָרָעָן". זָאגָעָן זְוי : "מִשְׁוּגָנִים פְּאָהָרָעָן קִין ווּסְבָּאָרָעָן". זָאג אַיך : "אָן קְלִינְגָעָן

מענשען וואויהן פאהרען?" זאגען זיין: "קלונע מענשען פאהרען קיין מאריינבענדער". זאג איך: "וואס איז מאריינבענדער?" זאג גען זיין: "וואאָרְשַׁוּעָר ווַיְבָלָעָךְ". זאג איך: "מייט וואס עסט מען דאס?" זאגען זיין: "פאהרט, ווועט איזה זעהן". קראַן, פון זיערעד רעד און פון זיעירעד אויגען האב איך אַרוֹיְסֶנְדֶּר זעהן, אז מע דארף פאהרען קיין מאריינבענדער. האב איך גענומען אַקְּרָטְּמָל און האב אַוּוּקְּנָעְשְׁרִיבָּעָן צו מײַן ווַיְבָלָעָךְ: אַזְּוֵי אַזְּוֵי, זאלסְטָמִיר נִישְׁתַּחֲוֵד שְׂרִיבָּעָן קִין עַמְּסָ, זאלסְטָמִיר שְׂרִיבָּעָן קִין מאריינבענדער, וואָרוּם פְּאַהֲרָעְנְדִּינְג אַזְּוֵי זועג האב איך מֵיד בעקענט מִיטְּ צְוֵיְיָ בְּעַרְיוֹהַמְּטָעָ דְּקָטְוִירִים, אַיְנָעָרָ פָּוּן זַיְ אַזְּ פְּרָאָפְּעָד סָאָרָ, האַבָּעָן זַיְ מֵיד אַוְיסְגָּהָעָרָט אַזְּ גַּעַזְגָּטָן, אַזְּ דֵי קַעַשְׁעַנְיָעוּוּר דְּקָטְוִירִים זַעַנְעָן שְׁוֹסְטָעָרָם. עַמְּסָ, זאגען זיין, אַזְּ פָּאָרָ מֵיד אַסְמָ אַזְּוֵי ווַיְסְבָּאָדָעָן אַטְוִידָטָן. אַיך בְּעַדְאָרָפְּ האַבָּעָן, זאגען זיין, מאָרְעִין-בָּאָרָ, אַזְּוֵי ווַיְיָ מַעְ בְּעַדְאָרָפְּ לְעַבָּעָן אַוְיפְּ דָעָרָ ווּוְלָטָן, אַזְּ וואָסָ פְּרִיהָעָר אַזְּוֵי בְּעַסְעָה, אַיך דָּאָלִיְיָ...".

אוֹן אַט אַזְּוֵי, ווַיְדוּ וְעוֹהָסְטָן, בֵּין אַיך אַוְיסְגָּהָוָאָכָּסְעָן אַיְן מַאְזָדְרִיעָנְבָּאָד אַזְּ בֵּין אַרְיָן גַּלְיָיך אַיְן גַּעַדְרָן אַרְיָין. ווַיְלָסְטָמִיר דָּאָדְרָ מִתְהָמָאָ, אַיך זַאְלָ דִּיר בְּעַשְׁרִיבָּעָן דָעָם גַּעַזְגָּטָן? אַמְּכָהָן בִּזְוּט נִישְׁתַּחֲוֵד קְרָאנְסָ קְוָמָעָן צַו פְּאַהֲרָעָן אַהֲרָעָר. וואָסָ ווּעָסָט דָו אַוְיסְזִיצָעָן אַיְן קַעַשְׁעַנְיָעוּוּ? זאלסְטָמִיר אַנְקוּעָן ווַיְבָלָעָךְ! נִשְׁתַּחֲוֵד קִין ווַיְבָלָעָךְ, זאג אַיך דִּיר, נָאָר פְּעַרְשָׁקָעָם, אַרְצִי-שְׁרָאָל-עַפְּעָלָעָךְ. אוֹן דּוּקָאָ אַיְן פְּאָרִיקְלָעָךְ, טְהוֹעָן זַיְ אַזְּ אַסְמָ שְׁעָנָה, ווַיְ אַיְן אַדְרָעָם. אוֹן אַלְיָוָן זַעַנְעָן ווַיְ שְׁעָן, אַיְנוֹעָן שְׁעָנָרָ פָּוּן דָעָרָ אַנְדָעָרָרָ. פְּאָרָהָאָן דָא אַיְנוֹעָ אַיְין אַתְּרוֹגָעָלָ, בְּעַלְצִי רַופְּטָמָעָן זַיְ. זאלסְטָמִיר אַסְמָ טְהוֹן אַוְיפְּ דָעָם בְּאַמְּבָאַנְטִשְׁוּקָעָלָ, וואָסְטָמִיר דָו זִיכְעָר אַיְינְגָעָנוֹמָעָן אַמִּתְהָ מִשְׁוֹנָה. אַיך זַעַל זַיְ דִּיר אַפְּמָאָהָלָעָן: אַוְינְגָלָעָךְ — שְׂוֹוָאָרְצָעָ קָאָרְשָׁעָן, בְּעַדְעָלָעָךְ — רַוִּיטָעָ פְּלוּמָעָן, צְיַהָנְדָלָעָךְ — ווַיְיָסָעָ פְּרָעָלָעָךְ, אַנְעָזָעָךְ זַעַל — אַוְיסְגָּעָטָאָקָטָן. אַהֲלָזָעָל — עַלְפָעָנְבָּיָין, אוֹן אַגְּנָעָתָהָאָזָן גַּעַת דָאס — דָעָרָ רֹוחָ זַאְלָמִיךְ נַעַמְעָן! בְּעַדְאָרָפְּ אַזְּאָ בְּוֹטָאַנְטָאַשָּׁס אַיְינְשָׁטָעָהָן, מִתְהָמָאָ, בֵּין אַלְטָעָן שְׁטוּרְמָאָקָטָן. אַלְעָזָעָן דָא

נאר איהר די כפורה. און מעהר פון אלעמען טאנצט ארום איהר אינגעער אין אדרעסיט, טאקי א ווארשעווער אידיעם. מארייטאטישק רופט מען איהם, א בעריהמעה, א לונגערא, וואס אין דער קארט. און זעהט אוי, ווי א קאדעת. איך האב געהאט מיט איהם א שטיקעל אינציגידענט. שייער נישט ארוינגעשרונגגען א דועל. איבער א נאך רישקיט, נאר ס'איו כדא צו דערצעהלהען.

אין מאריינבערד אין דא אינייע א ווארשעווערין, יאמאייטשיכע רופט מען זי. האט זי דריי טעכטער, שוין א בימעל איבערגעוואבל סענע, האבען זי פערדיםגען נזעלע און זובען התנים. און איזו ווי בי מיר אויפֿ דער נאו שטעט נישט אויונגעריבען, או איז בין א בעויבטער, האבען זי מיך אングענומען פאר א חתן. און דער מאמע מיט די דריי טעכטער קיבעלען מיך, ווי א בן יחיד. און דער שדכן דולט מיר א כפֿאדייך, און אלע בעקאנטער האלטען מיך פאר א חתן און גבען מיר אונטער קוראוש. מעהר פון אלע רעדט מיך א אינייע, אוך פון די ווארשעווער וויבעלען, א רעכט אונטער ריסטקע, רויכערט פאפראקסלעך און שפיעלט מיט מאנסכילדען אין פרעפעראנס, מאדראם טשאפניך רופט מען זי. די דאזונע טשאפניך דערעהט מיר די יאחרען. זי זאנט, או די יאמאייטשיכע איז רייך, איזו ווי קורה, האט אייגענע מויערען און ווארשא מיט קלילטען מיט מאיאנטקען, אוי טאך דאל. קורץ, מע רעדט מיר א שידוך. מאך איך מיך גע'פֿרט. א שידוך איז א שידוך. וואס אהרט עס מיך? טרעפט זיך א מעשה, אzo אט דער אדרעסיט, וואס איך שריב דיר, איזו זיך מיישב און לאוֹטְ-אָרוּים אויפֿ די יאמאייטשיכען טעכטער א לעידעל אויפֿ זשארגאן, א פרעמדט. און ניט עס ארוים פאר זיינס. אzo ער האט דאס גע'לקח'ענט, איבערגעניציעוועט. אי טאך ס'איו געקומען צו א דועל. זיין גלייך, וואס ער האט מיך איבערדי בעבעטען און מודה געוווען פאר אלעמען, אzo דאס לעידעל איז נישט זיינס, אzo ער האט דאס גע'לקח'ענט, איבערגעניציעוועט אי טאך דאל. קורץ, איך ליעב דא א גוטען טאג און האב געוויס קיין חרטה נישט, וואס איך בין און מאריינבערד. נישט איז עס. פאָנג מיך

און קומ צו פֿאָהָרָעַן. און זאג סֻרִיאָזְשָׁעֵן, ער זאל אויך קומען אהער סיין מאָרְיָעְנְבָּאָר. וואָס ווועט אַיהֲר אוֹיסְזִיצְעַן אַין דעם שטורי ביגען קעַשְׁעַנְיָעַן? מע שְׂרִיבְתְּ מִיר, אַן אַיהֲר פֿעַרְנְעַם זיך דָּאָרְטָן טען מיט פֿוֹסְטָע זָאָכָעַן. אַיהֲר פֿאָרט, זָאָגָט מען, קִין פֿעַטְרְבָּוּרְגָּן מיט אַ דְּעַפְּטוֹטָאַצְּיָע וּוּעַגְעַן די "פֿאָטִיעַשְׁנָעָ". צו וואָס? עס וואָלְט אָודָאי גַּעַוְעַן אַ יוֹשָׁר, מע זאל דָּעַרְלָאָזָעָן אַידִישׁ קִינְדְּרָעָר אַין די "פֿאָטִיעַשְׁנָעָ פֿאָלְקָעָן". עס אַיְזָאָבָעָר אַרְוִיְסְגַּעַוּאָרְפָּעָן. אַונְזָעָר וואָז לְאָדָקָע (פֿוֹרִישְׁקָעְוּוֹיטֶשׁ) ווועט נִישְׁתְּשָׁלָאָפָעָן. שְׂרִיבְתְּ מִיר, וואָס הָעָרָט זיך אַין קְלוּבָן? ווועמען גַּעַתְּ דָּאָס בְּלָאָט אַון וווער וווער בענְרָאָבָעָן? אַיך שְׂפִיעָל דָּאָ זְעַלְמָעָן אַין קָאָרְטָעָן. דָּאָ שְׂפִיעָל אַיך מַעְהָר אַין פְּלִירָט, אַון עס גַּעַתְּ מִיר — הַלְּזָאָי ווּוִיטָעָר. שְׂרִיבְתְּ מִיר אַפְּטָע בְּרִיוּוֹלָעָך. נָאָר בְּעַסְעָר וּוּאָלְט גַּעַוְעַן, זָאָלָסָט אַלְיָוָן קוֹזְעָן צו פֿאָהָרָעַן. אַון נִשְׁתְּ אַלְיָוָן, נָאָר מיט סֻרִיאָזְשָׁעֵן.

אַיך קָוָשׁ דִּיר.

דִּין פְּרִינְד אַלְפְּרָעָד זִיְדָעָן עָרָ.

.27

בעלצי קָוְרְלָעְנְדָעָר פּוֹ מַאָרְיָעְנְבָּאָר צו אַיהֲר מָאוֹ שְׁלָמָה קָוְרְלָעְנְדָעָר אוֹיְף די נְאָפָעָוקִים אַיְזָאָבָעָר ווּאָרְשָׁאָ.

לְבָעֵלי הִיקָּר מוֹהָרְרָ שְׁלָמָה נִיְּ. אַיך קומ דִּיר צו מְעַלְדָעָן, אַן עס גַּעַתְּ מִיר דָּאָ זְעַהָר נִשְׁתְּ נוּטְן. הַיְיָנוּ, אַיך פִּיחָל מִיר נָאָר מַעְהָר נְעַרְוּוֹ, ווֹי אַיך בֵּין גַּעַוְעַן נָאָנָצָע קְוָרָאַצְּיָע מִיטְ'ן נָאָנָצָע מַאָרְיָעְנְבָּאָר. אַן וווער אַיְזָאָבָעָר אַיך נִשְׁתְּ דָּו? ווּאָרוּם ווּיְבָאָלְד אַיך בֵּין אַין מַאָרְיָעְנְבָּאָר אַרוּמָנָעָר רִינְגְּעָלָט מיט שְׁפִיאָנָעָן, בֵּין אַיך דָּאָרְטָן נִשְׁתְּ זִיכְעָר מִיטְ'ן לְעַבָּעָן. אַיך

האָב נאָרנִישַׁט גּוֹוֹאָסֶט, שלמה, אָז אַיְדָעַר אֵיךְ בֵּין נָאָךְ גּוֹקְומָעַן קִיּוֹן מַאֲרִיעַנְבָּאָר, האָסֶט דַּו דִּיךְ שְׂוִין בְּעוֹאַהַרְעַנְט מִיטְ שֻׁמְרִים, וּוֹאָס וְאַלְעָן מִיר הִיטָּעַן דַּי טְרִיט, וּוֹאָו אַיךְ שְׁטָעה אָוֹן וּוֹאָו אַיךְ גּוֹהָה, וּוֹאָס אַיךְ עַמ, וּוֹעַן אַיךְ טְרִינְק אָוֹן מִיטְ וּוֹעַמְעַן אַיךְ רָעַר. סְאיַז טְאַקְיַז וְעַהְרַשְׁעַן פּוֹן דִּיְוַן זַיִיט, כְּלַעַבְעַן, אָז דַּו בְּעַפְלָאנְסַט זַיְק פָּאָר דִּיְוַן גּוֹטְעַן פְּרִיְינְד אֹוִיפְּ דִּיְוַן וּוֹיְבַּ, וּוֹאָס זַיְ אַיְזַי אַוִּיסְבְּרַעְנְגְּרַעְן, אָזָן בְּעַטְסַט אִיהָם, אָז עַר וְאַל מִיךְ אַוִּיפְּקָלְעַרְעַן, אָז דִּיְנַע גּוֹשְׁעַפְּטַע גּוֹהָעַן דִּיר נִישְׁטַגְּ... אָזָן עַר, דִּיְוַן "גּוֹטְעַן פְּרִיְינְד", אַיְזַי טְאַקְיַז אָזָוי שְׁעַן אָזָן פִּינְז אַזְוַן אַיְדָעַל אָזָן נִעְמַט דִּיְנַע קְלוּגַע בְּרוּוֹלְעַד, וּוֹאָס דַּו שְׁרִיבְסַט צַו אִיהָם בְּסְדוּסְדוֹת, אָזָן שִׁיקְט זַיְיַ אַיְבָּעַר צַו זַיְזַי אַסְטְּרַעַן, אָזָן זַיְזַי אַסְטְּרַעַן נִעְמַט אָזָן שִׁיקְט זַיְיַ אַיְבָּעַר צַו שְׁוּעַטְעַר חַנְצַי, אָזָן חַנְצַי נִעְמַט אָזָן שִׁיקְט זַיְיַ אַיְבָּעַר אַהֲרַע קִיּוֹן מַאֲרִיעַנְבָּאָר צַו אַהֲרַע מַאֲרִיר'עַל מַאֲרִיאַמְּטַשְּׁיק, אַדְרָעַר, וּוּ דַו רְוַפְּסַט אִיהָם אָזָן, דַעַר "אַדְרָעַר שְׁאַרְלָאַטָּאָן". אָזָן דַעַר "אַדְרָעַר שְׁאַרְלָאַטָּאָן" אַיְזַי, אַוִיב דַו וּוֹילְסַט וּוֹיסְעַן, אַסְקַד פִּינְעַר פּוֹן דִּיְוַן "גּוֹטְעַן פְּרִיְינְד", חַאְטָשַׁ עַר אַזְוַן שְׁאַרְלָאַטָּאָן. וּוֹאָרוּם וּוֹעַן נִישְׁטַע עַר, וְאַלְטַ אַיךְ נִישְׁטַגְּ גּוֹוֹאָסֶט, אָז דַו האָסֶט דַא שְׁפִיאַנְגַעַן אַיְזַי מַאֲרַדְעַנְבָּאָר מִיטְ "גּוֹטְעַן פְּרִיְינְד", וּוֹאָס הִיטָּעַן מִיר דַי טְרִיט. אַגְּלִיקַן, וּוֹאָס דִּיְנַע בְּרוּוֹלְעַד וְעַנְעַן חַאְטָשַׁ נִישְׁטַע אַרְיוֹנְגַעַפְּלָעַן צַו דַעַר יַאֲמַאִיטְשִׁיבָּע אַיְזַי דַי הַעֲנָד אַרְיִיט. דַי גַּאנְצַע וּוֹאַרְשָׁעַוְעַר נַאֲלָעוֹקוּים וְוַאֲלַטְעַן שְׁוֹן גּוֹוֹאָסֶט דִּיְנַע סְדוֹרוֹת, וּוֹאָס דַו פְּעַרְטְּרוֹיסַט צַו דִּיְנַע "גּוֹטְעַן פְּרִיְינְד", וּוֹאָס זְעַנְעַן גְּרִיטַט דִּיךְ צַו קוֹיפְּעַן אָזָן צַו פְּעַרְקִיִּידְעַן, אָזָן דַו בִּזְוֹת אַזְוַן זַיְיַ פְּעַרְגְּלִוְיבַּט, וּוּ אַזְוַן גְּנָטַט. אַזְוַן אַיְזַי אַזְוַן, בְּעַדְאָרָפְּ אַיךְ דִיר עַפְעַנְעַן דַי אַוִינְגַעַן, שלמה, וְאַלְסַט וּוֹיסְעַן, וְוַעֲכַעַן מַעַמְגַן פְּעַרְטְּרוֹיְעַן אָזָן וּוֹעַמְעַן נִישְׁטַע. אַיךְ שִׁיקְ דִיר דַא אַפְּאָר בְּרוּוֹלְעַד פּוֹן דִּיְוַן "גּוֹטְעַן פְּרִיְינְד", וּוֹאָס זְעַנְעַן גּוֹוֹעַן גּוֹעַן שְׁרִיבְעַן צַו מִיר בָּאַלְד נָאָךְ מִיןְ אַנְקְוּמָעַן אַהֲרַע קִיּוֹן מַאֲרִיעַנְבָּאָר. לִיְוַעַן אַקְאַרְשַׁט אַיְבָּעַר אַטְ דַי צְעַטְעַלְעַד — וּוֹעַט דַו הַנָּהָה הַאֲבָעַן. אַיךְ פֻּרְהָאָף, אָז נָאָךְ אַזְוַאַ מַעַשְׁה וּוֹעַט דַו צַו אִיהָם מַעַהָר קִיּוֹן בְּרוּוֹלְעַד נִישְׁטַע שְׁרִיבְעַן, קִיּוֹן סְדוֹרוֹת נִישְׁטַע פְּעַרְטְּרוֹיְעַן, אָזָן מִיךְ

וועסט דו אויפערען עסען, למאי איך פען זיך מיט אָרעדער שאָר לאטאנעם, מיט קעשעניעווער שליכ'זולען, מיט לאָרווער פאַצעט-לעך און נאָך אָזעלכע זאָכען. וואָרום דײַן בעל-סוד, חײַם סָאָרָאָד-קער, איז, אויַב דו ווילסְט וויסען, טויזענד מאָל ערנער פֿוּן זוּן שׂוֹאָגֶנֶר מָאָרִיאָמְטְשִׁיך, חָאָטֵש עַר אַיְזָאָשָׁאָרָאָטָאָן אָון האָט זיך מיר צוֹגָעָנֶסֶן מיט זוּינָע בְּרַיוּולֶעֶך אָזְוַיְוַיְטַה, אָז אָך האָב אַירָהָם גַּעֲמָוֹת בעטָען, עַר אַזְּלָאָן זיך נִישְׁתַּדְּרֻוּעָגָעָן מַעֲהָרָה מִיר שְׁרִיבְּיָעָן אָזְעַלְכָּע בְּרַיוּולֶעֶך, וואָרום אַיך ווּעַל זַיְיָ אַרְיבְּעָרְשִׁיקָּעָן צַו זַיְיָ חַנְצִיָּאָן. אַיך שִׁיך זַיְיָ דִּיר דָא אַינְאַיְינָעָם מיט חַיִּים סָאָרָאָקָרָאָס בְּרַיוּולֶעֶך, בְּכָדי זַאָלְסְט זַעַחַן, אָז דַּער רֹוח האָט זַיְיָ בְּיִידָעָן נִישְׁתַּגְּנוּמָעָן, אָז דַּו בְּעַדְאַרְפָּסְט נִישְׁתַּהְאָבָעָן דָא קִין אַפִּיטְרוֹפְּסִים, קִין שְׁפִיאָנָעָן אָזְן קִין שִׁיצְעָרָם. אַיך קָאָן מיט גָּאָטָס הַילָּפָּק מִין שְׁטַעַטְעָל אַלְיָין בעשְׁתָּעָהן. לְמַשְׁלַח, נָעַם אַט דִּי צַוְּיָי שְׁלִיכָּזְזָולֶעֶן, וָאָסָם זַעַנָּעָן גַּעַד פָּאָהָרָעָן מיט מִיר פֿוּן בְּדָרְלִין אָון אַפְּגָנָעָגָעָנָט זַיְיָ אַין מָאָרִיאָנְבָּאָד אַוְיפָּן' באַהָנָהָוָף. דַּו מִינְסָטָם אָפְשָׁר, אָז אָך האָב מִיךְ נִשְׁתַּגְּנוּמָעָן מִיט זַיְיָ נְאָכְדָּעָם דָא אַין מָאָרִיאָנְבָּאָר? אַזְאָס מְכָה זַיְיָ. אַיצְעָד זַעַנָּעָן זַיְיָ שְׁוִין נִשְׁטָמָא. נָאָר דִּי עַרְשְׁטוּ צִיְּתָהָאָבָעָן זַיְיָ זַיְיָ מִיר גַּעַפְלָאַנְטָט פָּאָר דִּי אַוְיָגָעָן. פָּעַרְשְׁטוּתָהָט זַיְיָ, אָז אָיך האָב כִּיך אַפְּגָנָעָהָרָט פֿוּן זַיְיָ, גַּעַמְאָכָט וְאַיך האָב זַיְיָ נִשְׁתַּגְּנוּמָעָן... מִינְסָטָם דַּאְך, אָז זַיְיָ זַעַנָּעָן בְּדָלוֹת? האָב קִין יְסָוְרִים נִשְׁטָמָא. זַיְיָ האָבָעָן זַיְיָ נִשְׁתַּגְּנוּמָעָט אַרְומָנְדָרָעָט דָא אַלְיָין. פָּאָרָהָאָן דָא גַּעַוגָּד דָאָמָעָן מיט גַּעַונָּג ווּיְבָלָעָך. סְאַיז פָּאָרָהָאָן אַ ברָאָנִי לְוַיְעַרְמָאָן מיט אַלהָצִי בְּרוּיכְשָׁטוֹהָל, מיט אַ שְׁעַרְעַנְצִים מיט אַ פְּעַקְעָלִים. אָון נָאָר אָזְעַלְכָּע צְנוּוֹת, וָאָסָם קְלוּבָּעָן נִשְׁתַּגְּנוּ אַיבָּהָא, אַבְּיָ אַ יְוָנְגָעָרָמָאָן, וָאָסָם טְרָאָנְט אַ קָּפְּפָלִישָׁא, אַיז שְׁוִין בַּי זַיְיָ אַ קָּאוּוֹאַלְיָוָר. וּבְפָרָט אָזְעַלְכָּע קָאוּוֹאַלְיָרָעָן, וְאַט דִּי צַוְּיָי שְׁלִיכָּזְזָולֶעֶן, פָּעַרְשְׁלַעְפְּטָעָקָרָעָן, וָאָסָם מַעְ קָרִינְט זַיְיָ נִשְׁתַּגְּנוּ. אַיְוָנָעָר פֿוּן זַיְיָ, דָעָה, וָאָסָם חָאָט מִיךְ אַ קּוֹשָׁנָה גַּעַגְבָּעָן אָון גַּעַחְאָפָטָהָמָן מִיר אַ פָּאָטָש, דָעָה צְהַלְתָּאָנְקָרָאָטָעָן, אָז מַע קָאָן שְׁטָאָרְכָּעָן אַונְטָעָר זַיְיָנָעָהָנָה, אָון דָעָר אַנְדָעָרָעָר וִינְגָט לְיַעַלְלָעָך — אַ כְּפָרָה אַנוּוּרָעָלְיְוָעָם-טְהָאָעָז.

טער! קאנסט פערשטעהן, או אפיילו יאמאייטשיכע האט זיך נישט געקאנט אײינהאלטען און האט זוי געמאכט חנ'דליך בײַים ברונגען און האט זוי דארט בעקענט געמאכט מיט איהרע טעכטער. ערשת שפערטער אויז זוי געוואָהָר געווואָדען פונְסֶשֶׁן שדכוּן, או די שלִים-זֹלְעָן האבען וויבער, האט זוי גענעבען דעם וועגן. אי, ווועסט דו פרער-גען, פאָר ווּאַס האבען זוי גענעבען נועאנט, או זוי גענען בע-ויבטע? למאי מאַריַּאמְטְּשִׁיךְ? און למאי דיין בעלִסְדוֹד חיים סאָר רָאַקְעָר? ער אויז דאָך שווין אַודָּאי אַבעוּיְבְּטָה, און האט שווין גָּאָר קוֹנְדָּעָר בְּמֵעַט אָזְעַלְכָּע, ווי אַיךְ, — ווי קומְטָה דָּאָס צו אַיהֲם, ער זאָל שְׂרִיוּבָּעָן אָזְעַלְכָּע לְיֻבָּעָצְעַלְכָּע. און צו ווועטן? צו זוּין גוּטָעָן פְּרִיְּנְדָּס ווּיְבָ, ווּאַס אוֹזְיָהָם אַגְּנָעָטְרוּיָהָט גַּעַוְאָדעָן, ער זאָל אוֹיְף אַיהֲר אַכְּמָוָנָג גַּעַבָּעָן? ... גְּלוּבָּמְרָה, ווּאַס אַיר האָב אַוְיסְגָּוּיִינְט גַּעַכְטִיגָּעָן טָאגָן, מעַגְעָן דִּי טְרָעָרָעָן פָּאָלָעָן אַין יִם אַרְיִין. אַיר דָּעַרְמָאָן מִיד, צו ווּאַס האָב אַיר בעדָאָרְפָּט גַּעַמְעָן אַ מאָן אַ גְּבִיר? ווּאַלְטָה דָעָן נִישְׁתְּגָּהָר גַּעַוְעָן, אַיר זאָל גַּעַוְעָן גַּעַמְעָן מִין גְּלִיכְבָּעָן? אַיר אַיךְ ווּאַלְטָה אַצְּינָר נִישְׁתְּגָּהָר אַפְּשָׁר אַין מאַריַּעְנְבָּאָר? אַ שעַנְעָר דִּיְנָעָרָה! בָּסְקָה הַכָּל האָט כִּיר דָּאָס מאַריַּעְנְבָּאָה, אַוְיב דַו ווּילְסָט ווּיסָעָן, נִישְׁתְּגָּהָר גַּעַבָּעָן גַּאָר נִישְׁתְּגָּהָר. אַדרְבָּה, זִינְתָּ אַיךְ בֵּין דָא, האָב אַיךְ נִאָר פָּעָרְלִוְוָרָעָן הַעֲבָר צוּוִי פָוָנָט. אַיךְ האָב גַּעַפְרָעָנְטָה דָעָם דָאַקְטָאָר, ווּאַס טָהָוָט מַעַן דָעָרָה, זַאנְט עָר : "מעָהָר עַסְעָן, ווּינְצִינְגָּר שְׁפָאַצְיְעָרָעָן, אַון דָעָר עַיקָּר — נִישְׁתְּגָּהָר זַיךְ דָאָס הַאָרָא, נִישְׁתְּגָּהָר קִיּוֹן יִסְוִים". אַחֲם אַדְקָטָאָר! דָאָס ווּוִיסָט מַעַן דָאָר אַהֲן אַיהֲם. אַיךְ פָּרָעָן אַיהֲם: אַפְּשָׁר ווּאַלְטָה פָּאָר מִיר גְּלִיכְבָּר גַּעַוְעָן, אַיר זאָל פָּאַהָרָעָן קִיּוֹן פְּרָאָנִי צָעַנְסְכָאָר? זַאנְט עָר, אַוְ עָר האָט קַעְגָּעָן דָעָם גַּאָרְנוּשָׁמָּה. ווּיבָאָלָד צָוּי, כָּאָר ווּאַס זאָל אַיךְ מִיד נִישְׁתְּגָּהָר דָוְרְכְפָאַהָרָעָן קִיּוֹן פְּרָאַנְצְעָנִי בָּאָר? מַעַן אַגְּמָט, אַוְ פְּרָאַנְצְעָנְסְבָאָר אוֹזְיָהָן פָּוֹן סָאָמָע פְּרָוִיעָנְצִימָעָר. אַון עַס קָאָסְט דָאָרָט, זַאנְט מַעַן, אַלְסְדִּינָג ווּאַלְלוּוּעָל, בּוּיל הַזּוּל. בְּרָאָנִי לְוִיפָּעָרְמָאָן קְלוּבָּט זַיךְ שְׂוִין לְאָנָג קִיּוֹן פְּרָאַנְצְעָנְסְבָאָה, אַון לְאָה'צִי בְּרוּיכִ'

שטוּהָל — אוֹיךְ אָהִין. אָוֹן דַּי שְׁעַרְעַנְצִים מִיטַּדֶּר פֻּקְעָלִים וּועֶד
לְעַן, מִסְתְּמָא, אוֹיךְ נַאֲכְשָׁלְעַפְעַן זַיְךְ. זַיְךְ טְהֻוָּן מִיר נָאָר. וּוֹאָהָן
אַיךְ גַּעַת, גַּעַתְּעַן זַיְיךְ, אָוֹן וּוֹאָס אַיךְ מְהֻוָּאָן, גַּעַפְעַלְטַז זַיְךְ. זַיְיךְ
עַרְעַמְּאָנְעַן, דַּי אִיטְשְׁעַמְּאִירָם, זַאֲלָעַן זַעַתְּעַן, זַיְיךְ זַיְיעַרְעַ וּוֹיְבְּלַעְךְ
פִּיהְרַעַן זַיְיךְ אַוִּיפְתַּחְאָן דַּא אַיְן מְאַרְיַעְנְבָּאָה, וּוֹאֲלָטַעַן זַיְיךְ גַּעַוְעַן.
נָאָר אַיךְ וּוֹילְמִיר נִישְׁטַמְּמִישְׁעַן אַיְן פְּרַעְמַדְעַ גַּעַשְׁעַפְטָעַן. אַיךְ הַאָבָּא
מִינְעַן אַיְגְּעַנְעַן צְרוֹת מִיטַּמְיְינְעַן אַיְגְּעַנְעַן שְׁלַעַק. אַיךְ וּאַל גַּעַוְעַן
וּוֹיְסְעַן, אֹז אַיךְ וּוֹלְלַהְאָבָּעַן אֹזָא קָוָר אַיְן מְאַרְיַעְנְבָּאָה, וּוֹאֲלָט אַיךְ
אַהֲרֹעַ נִישְׁטַמְּמִישְׁעַן גַּעַפְאַהְרָעַן פָּאָר קִיְּן גַּעַלְד. אַיךְ וּוֹאֲלָט נִישְׁטַמְּמִישְׁעַן
הַעֲרָט זַיְיךְ צַוְּמִין קָרְבָּה אָוֹן וּוֹאֲלָט בְּעַסְמָר גַּעַפְאַהְרָעַן קִיְּן וּוֹיְסְבָּאָה
דָּעַן אַדְעָר קִיְּן אַסְטְּעַנְדָּע. דָּרָט אַיז חַאְטָשׁ פָּאַרְהָאָן אַ יִס אָוֹן מַעַן
קָאָן זַיְיךְ בָּאַדְעָן. אָוֹן דַּא וּוֹאָס? מַעַן וּוֹעֶרד פָּעַרְבָּעַנְטַפְּן דָּוּן דַּי הַיְצָעָן
אָוֹן בָּעַרְעַדְטַפְּן נַאֲלָעְוּקָעָר וּוֹיְבָעָר, אָוֹן אַיְבָעָר וּוֹעַמְעָן? אַיְבָעָר
דִּיר מִיטַּדְיְינָע "גּוֹטָעַ פְּרִיְינָד", וּוֹאָס דַּו בִּזְוֹט אַיְן זַיְיךְ פָּעַרְגְּלִוְיכְּטָמָן,
זַיְיךְ אַרְבִּיְינָע, נַאֲכְדָּעָם וּוֹיְדָו וּוֹעַסְטַמְּ אַהֲבָעַן דּוֹרְכְּגַּעַלְיְיָעָנָט זַיְינָע
לְיַיְעַבְּעַצְעַטְעַלְעָךְ" צַוְּמִיר, וּוֹעַסְטַמְּ דַּו, הַאֲפְעַנְטְּלִיךְ, אַרְוִיְסְוָהָעָן,
וּוֹעֶר חַיִּים סָאַרְאָקָעָר אַיז, אָוֹן וּוֹעַסְטַמְּ אַיְהָם אַוִּיפְהָרָעַן שְׁרִיְבָעַן
בְּרִיוּלְעָךְ אָוֹן הַאֲלָטָעַן אַיְהָם פָּאָר אַ בְּלִסְוָרָד. אָוֹן אַוְיְד וּוֹעַסְטַמְּ
מִיר וּוֹעַלְעַן שִׁיקָּעַן גַּעַלְד, אַיז דַּא אַ פָּאַסְטַמְּ. אָוֹן וּוֹאָס דַּו שְׁרִיְבָעַסְטַמְּ
וּוֹאֲרוֹם טָמָעָר מַאֲכָת זַיְיךְ נַאֲכְדָּעָם עַפְּסִים נִישְׁטַמְּ אַזְוִי, וּוֹעַסְטַמְּ דַּו הַאֲזָּאָד
בְּעַן וּוֹאָס מִיר אַוִּיפְצְׁוּוֹאַרְפָּעָן, אֹז אַיךְ אָוֹן מִין מִשְׁפָּחָה צְעַטְרָאָגָעָן
דִּיר דַּי בִּיְנָעָר. גַּעַב זַיְיךְ בְּעַסְמָר צּוֹשְׁטִיעָר אַוִּיפְתַּחְעָר, לְאַזְוָעָן
זַיְיךְ אַזְוּקָעְפָּהָרָעַן קִיְּן אַמְּרִיקָא, וּוֹעַסְטַמְּ דַּו וּוֹיְסְעַן, אֹז דַּו בִּזְוֹט
פְּטוּר גַּעַוְוָאָרָעַן אַיְן מַאְלָ פָּאָר אַלְעָ מַאְלָ — אָוֹן אַיְין עַפְּ. אָוֹן אַיךְ
בְּעַט דִּיךְ, וּוֹאֲלָסְטַמְּ מִיר נִישְׁטַמְּ שִׁיקָּעַן מְעוֹהָר קִיְּן אַנוֹוִיְזְוָוָנָעָן צַוְּ
דִּיְוָנָע "גּוֹטָעַ פְּרִיְינָד" אֹז "בְּלִיסְוָדָות". אָוֹן, לְמַעַן הַשָּׁם, גַּעַב
אַכְטָוָנָג אַיְן שְׁטוּב אָוֹן זַג שְׁבָעַרְחָלְעָן, זַיְיךְ זַאֲלָ זַיְיךְ נִישְׁטַמְּחָאָפָעָן
שְׁטָעַלְעָן אַונְגָּרָקָעָם אַוִּיפְזִ' וּוֹיְנְטָעָר אַצְיָנָד אַיְן דַּי הַיְצָעָן, וּוֹעֶן אַוְרָ
נְגָרָקָעָם זַעַנְעָן מִיטַּנְאָלְדָגְלִיךְ. אָוֹן שְׁרִיְבָמָר, אַוִּיבְסָאַיְוָ אַיְן

ווארשא אויך איזוי הײַם. ווי דָא, וואס מע קאָן זיך אַפְּלוֹ נישט אַנְיַת טהוֹן אַרוּיסצּוּנְהָן, ווי עס געהֶר צו זִין. אויך זאל שוֹן דערלְעַד בען אַוועְקְזּוּפְּאַהֲרָעַן פֿון דָּאנְגַּן גַּעֲונְדַּרְהָיְד ערנְגִּץ אַין אַיִּן דער קָוָרָאַרט. דָּאָס מַאֲרִיעַנְכָּאָר מִיט דֵי נַאֲלָעוֹקָעָר קָאַוּאַלְיָעָרָעַן מִיט זַיְעָרָעַ לַיְעָבָעַ-צְעַטְעַלְעַד הַאֲבָעַן זַיךְ מִיר שְׂוִין אַזְוִי צְנוּגָעָסְעָן, נַאֲטַן זַאל מִיךְ נִישְׁתְּשָׁרָאָפָעַן פֿאָר דֵי רָהָה, אָז אויך קָאָן שְׂוִין אַוְוִיָּה זַיְיָ נִישְׁתְּ קָוְעָן.

פֿון מִיר דִּין פְּרוּי בְּעַלְצִי קוֹרְלַעַנְדָּר אַיְן מַאֲרִיעַנְכָּאָר.

.28

חַיִּים סָאָרָאָקָעָר סָוּ מַאֲרִיעַנְכָּאָר צּוּ בְּעַלְצִי קוֹרְלַעַנְדָּר אַיְן מַאֲרִיעַנְכָּאָר.

זהר געהֶרְתָּעַ מַאֲדָאמָן

אויך בין נישט נַאֲטַן סְטַרְאָפְּטָשָׁע, אויך זאל אַכְּטָוָנָג נַעֲבָעָן אַוְוִיָּה פְּרָעָמְדָע וּוּבְּלָעָךְ אָוֹן אַוְיְסּוּצְּעָן יַעֲנָמָס פְּעַהְלַעַרְעָן. דָּאָךְ קָאָן אויך מִיךְ נִישְׁתְּ אַיִּינְהַאֲלָטָעָן, נַאֲךְ אַיִּיעָרָעַ נַעֲכְטִיְגָעָן קָאַלְטָעָן אַוְיְפְּנָעָמָעָן מִיךְ, אָוֹן מוֹזְאַיִּיךְ אַוְיְפְּקָלְעָרָעָן, וּוּרְדָעַ דָּעַר פְּאָרְשָׁוֹן אַיְן, מִיטַּן וּוּעָלָן, בָּעָן אויך הַאֲבָב אַיִּיךְ נַעֲכְטָעָן גַּעַטְרָאָפָעָן. אָפְּשָׁר וּוּסְּמָט אַיִּיחָר נִישְׁתְּ, וּוּרְדָעַ עָר אַיְן, עַמְּ אַיְזָן מִיר אַפְּלוֹ זַהְרָה נִישְׁתְּ אַנְגָּעָהָם צּוּ בְּעַרְעָדָעָן אַיִּין אַיְגְּנָעָם — עָר אַיְזָן מִינְעָר אַשׁוֹאָגָנָהָר, — נַאֲרָה וּוּיְלָעָר אַיְזָן מִיר אַשׁוֹאָגָנָהָר, דָּעַרְבָּעָר קָעָן אויך אַיִּחָם אַזְוִי גּוֹטָן. עַמְּ אַיְזָן אַיִּינְפָּאָךְ אַשְׁאַנְדָּעָ מִיטַּן אַיִּחָם זַיךְ צּוּ בְּעַגְעָנְעָנָהָן, אָוֹן וּוּרְדָעַ שְׁמוּסָט נַאֲךְ שְׁפָאָצְּיָעָרָעָן אַוְוִיָּה דָּעַרְבָּנָהָן. אַחֲזָעָ, וּוּאָסָעָר הַאֲטָמָעָן נַאֲמָעָן נַאֲךְ פֿון אַדְעָם, אַיִּזְעָר דָּעַרְצָוּ נַאֲךְ אַשׁוֹיְגָנָעָוָהָר בְּעַרְיָהְמָעָר אָוֹן אַסְּפָכָנְ'עָנָהָר סְקָאַנְדָּאַלִּיסָּט. אויך שְׁרִיבָּה אויך דֵי דָּאַזְוִגָּעָוָהָר טָעָר נַאֲרָה, אָוֹסָעָר צּוּ בְּעַהְיָתָעָן אַיִּיעָרָעָהָר אָוֹן דָּעַם כְּבָודָהָר פֿון אַיִּיעָרָעָהָר מִאָן, וּוּאָסָעָר אַיִּזְעָר נַאֲהָעָטָהָר, וּוּמִין אַיִּיגְעָנָהָר כְּבָודָהָר. אויך הַאֲבָב

געטהן מײַן חוב נאָר אוּס פֿערזענְלִיכָּע סִימְפָּאָטִיעַ צו אַיךְ. אַיהֲרַ
קּוֹמֶט פּוֹן בּাָרְלִין, קְעהָרֶת אַיהֲרַ אָוְדָאי דָּאָרְפָּעַן גַּעַלְד? אַיךְ אָן
מֵיַּן קָאָסָע וּנְעָנָן תְּמִיד אַנְגְּעָבָרִיטַּס פְּאָרְ אַיךְ.

אַ פְּרִינְדַּ פּוֹן אַיְיָעַ מָאָן ח. ס.

.29

מָאָרְיָעַל מָאָרְיָאָטְשִׁישַׁ פּוֹן מָאָרְיָעְנְבָּאָרְ אָוּ בּּעַלְצִי קְוּרְלְעַנְדְּרָעַר אָיוּ מָאָרְיָעְנְבָּאָרְ.

מֵיַּן לִיעְבַּע מָאָדָּאָם קְוּרְלְעַנְדְּרָעַר!
אַיךְ זַעַה, אָז אַיהֲרַ אַיְזְבָּעָנְאָיָעַט מַיַּךְ, דָּרְבִּיבָּר מַזְוַי אַיךְ מֵיַּן
אָבְּרָאָשְׁטָשָׁאָיַעַן צו אַיךְ דָּוָרְקָ דָּעַרְ פָּאָסְטַּס. אַיךְ פֿערְשָׁטָה נִישְׁטָּמָּת,
וּאָסָסְטָנְיָאָיָעַט אַיהֲרַ זַיךְ אָזְזִוִּי? אַוְבָּעַס אַיְזְנָס אַיךְ נִישְׁטָּלָאָוָרְ
קָעַ צו וּסְטָרְעַטְשָׁאָיַעַן זַיךְ מִיטָּמְרָא אַינְסָס אַידִּישָׁעַן רַעַטְטָאָרָאָן,
אָדָרָעַ אַיְזְנָס קָאָפָּעַ "עַגְּנָעַלְעַנְדְּרָעַ", קּוֹמֶט בּּעַסְעָר אַיְזְנָס "קָאָפָּעַ פְּרָאָנְסָעַ",
דָּאָרָט, וּאוּ אַיהֲרַ זַעַנְטָגְנָעָן נָא דָנְיָאָרְ מִיטָּמְרָא אַיְיָעַ רַאְדְּסְטוּוּנְגָּנִיצָּעַ
מָאָדָּאָם טַשְּׁאָפְּנִיקַּ, בּּעַסְעָר וּזְאַלְטָה הַיְינָט קּוּמָעַ
אַהֲיָן אַלְיִין. אַיךְ הַאָבָּא אַיךְ צו סָאָבְּשָׁטָשָׁאָיַעַן אַ פֿינְנָעַ זַאְךְ פּוֹן
מֵיַּן שַׁוּוֹאָגְנָעָר חַיִּים סָאָרָאָקְעָר... קְסָטָאָטִי, וּאָסָס פְּאָרְ אַ סְעָקָרָעַט
הַאָטָט עָרְ וּאָסָס מִיטָּמְרָא אַיךְ הַיְינָט גַּעַרְעָדָט בּּיְיָס בּּרוֹנְגָּן? נַעֲאוֹשָׁעָלִי
וּוּעַט אַיהֲרַ דָּאָפְּסָקָאָיַעַן, צַו אַזְאָרָאָסְטוּשָׁשִׁיק. וּוּי מֵיַּן שַׁוּוֹאָ
גַּעַר, זַאְל נָאָרְ אַיךְ אַוחַזְוָעָן? פּוֹן וּאָסָס וּוּעַט עָרְ מִיטָּמְרָא אַיךְ
רַעַדְעָן? פּוֹן דָּעַר "אָקְעַ", וּאָסָס עָרְ שְׁפִיעַלְתַּדְאָ גַּאנְצָע טָעַן אָנוּ
גַּאנְצָע נַעַכְתָּ? אָדָרָעַ פּוֹן דִּי וּוּכְסָעַלְעַךְ מִיטָּמְרָא דִּי גַּעַשְׁפְּטַלְעַךְ אָוִוָּקָ
דִּי נַאְלָעְוָוקִים?... אַיךְ אַזְוִידָאָיַע אַיךְ צְוִוְישָׁעַן פִּיעַר אָוּן פִּינְגַּת.

דָּאַ פְּרִיאָטָנָאָוּאָסָסָוּיְדָאָנִיאָ.

מ. מ.

.80

חוים טאראפקער פון מאריינכאדר צו בעלצי טורלענדער אוין מאריינכאדר.

געעהרטע מאדאם !

אין פערשטעה נישט, וואס האט איהר געדארפט שיקען צו מיר אַ שליח ? אָז איהר בעדארפט געלד, האט איהר דאך געקאנט זאגען מיר אליאן נעצבען אוין רעסטאראן. אין האב אייך געזאנט, נאך באָלד ווי איהר זענט אַנגעקומען קיין מאריינכאדר, אָז מיין קאָסע אָיז פאָר אייך אָפּען שטעהָדיג אָז יעדער צייט. נאָר אויב ס'אייז אָיך נישט אַיינגענעמען קומען צו מיר, קאָז אָיך קומען צו אייך. אין וועל פון אַיעירטווועגען מיין טרחה נישט זשאלעווען, ערשותען, צוֹלִיעֶב אַיעיר מאָן, אָז צוֹוִיטען, טאָקי צוֹלִיעֶב אָיך אליאן... אין וואָלט אָיך געשיקט טאָקי באָלד דורך אַיעיר שליח. אָיה, ערשותען, דאָרָפּ אָיך זיינ אַין באָנק וועכסלען רוסישע קָרְבַּיִּילע. אָז, צוֹוִיטען, ווילט זיך מיר אָיך נעצבען אַין האנד ארין, אָיך וויל אָיך דיעגען מיט וואָס נאָר מעגליך... וואָס קומט מיר דערפְּאָר ?... פונקט עַלְפּ אָזִיגָעֵר וועל אָיך זיינ ביִּיס ברונען, אָז נישט, אָיז האָלבּ צוֹוּלְפּ אַין "מיראָמָאנַט". בעסער וואָלט געוווען אַין "מיראָמָאנַט". דאָרט וואָלטען מיר געקאנט רעדען אַונטער פֿיעַר אוינגען. אין האב אָיך אַיעיר אַיכערצּוֹגְעַבָּען וועגען אַיעיר מאָן זעהָר אַינטערעסּאָנט ואָך... אָז אָיך וויל אָיך פֿאָרְלַעֲגַעַן אַין אַנדער סְטָאָנְצִיעַ, טאָקי פּוֹן אַיִּיר טּוֹבָה ווּעַגְעָן... מיר געפּעלט נישט אַיעיר סְטָאָנְצִיעַ. אין זאָל האָבען דִּי בְּרֻכּוֹת, וואָס אַין מיין האָטָעל ווועט אָיך זיינ בעסער אָזְ קָאָסְטָעַן בִּילְיָנָעַר, אָז פֿרְיִילְכּוּר אָוָך. מיר זענען דָּא אַ קָּאָמְפָאָנִיעַ פּוֹן אַיְגָעָנָעַ מענשען. מיר פֿעְבְּרַעְנְגָעַן דִּי צִיט זעהָר גַּעֲמִיטְלִיךְ, אָז אָז ס'אייז נישט אָס

צו טהון, מאכען מיר א קערטעל. צום מויינסטען, איין "אקס".
אייער מאן האט דאס אויך נישט פינט. נו, און אייה?
אלזא, פון עלף ביז האלב צועלה.

מית פְּרִיְנְדְלִיבָּן גְּרוּם

חַיִּים סָ.

.31

מאריעל מארייטשיך פו מאריענברג צו בעליך קורלענדער איין מאריענברג.

קאמ וואם נע סטידנא? איך בין אפניעוועסן צוווי שעה אין
„קאפע פראנסע“ און ארויסגעקומט אויף אייך, טאגער קומט אייה.
צום סוף — נאפראנסנא! ווי איין מען דאס איזו זשעסטאקט?
אייהר האט פערגעסטען, אzo נאך דער ווסטרעטה, וואס איך האב
אייך ווסטרעטהיאיט אויף'ן וואקואל, האט אייהר מיר אלין נע-
זאנט, אzo אייהר וויסט נישט, מיט וואס אייהר קאנט מיר אטבלא-
גאנדרען? איצט, אzo איך בעט פון איך אוז פומטיאק, אטקא-
זעוועט אייהר מיר! איך נאכ איך טשעטנאניע סלאווע, אzo איך
וועל איך זעה נעהן מיט מיין שוואגעדר סאראקה, וועל איך זיך
מאכען, אzo איך זעה נישט. החאטש ס'אייז מיר זעה באלאגע. ער
איין דאך מײינער א בלזקי רדאסטוועני. נאך אייהר וואלט וויסטען
דאם, וואס איך ווים — וואלט אייהר זיך מיט איהם טעהר נישט
ווסטרעטהיאיט און אפלו נישט גענטפערט אויף זיין פאקלאן.
אייהר מײנט, איך דעד אויף איהם מלחמת רעונגאסט? אווערטאיו
וואס, אzo ניין. נאך איסקליווטשייטעלנא, וויל איך האב בי זיך
איין האנד דאכאו אטעלסטוועם, אzo ער האט איך אביזשאייט און
אקליעוועטהיאיט, איך און אייער מאן, בי דער לעצעטער סטעהנען...
איך זאטיעוואיע נאך שבת' דינע וואך א פראנולקע קיין ענער. דארט

איו פארהאן וואס צו זעהען. אויב אויהר וועט זיך פריסט-איעדיניאין צו אונזער אבשטעסטעווע, וועל איך איזיך איבערגעבען די דאס-קוזאץ טעלסטעווע, וואס איזיך זאג איזיך. אַ פָּאָקָא, פָּעָרְבְּלִיּוּבָא אַיך אַיעַר בעסטער פרײַנְד.

ט. ד. מ.

.32

חייטס טארא-קער פּוֹן מאָרְיַעְנְבָּאָר צו בעליך קָוְרְלָעְנְדָּעָר איוֹ מאָרְיַעְנְבָּאָר.

איין אומג'ליק מיט די נַאֲלֻוּקָעָר ווּבְּלָעָר. איין דער היים זעהט מען זוי מעחד נישט אָז שכת בייטאנן אַין זאָכְסִישָׁען גָּרְטָעָן. אָזָן קוּמָעָן זוי אַהֲרָן קִיּוֹן אָוִיסְלָאָנָה, ווּיְסָעָן זוי אַלְיוֹן נִישְׁתָּמָן, ווּאוּהָיָן זוי אַלְעָעָן זיך ווּאָרְפָּעָן. איך זאג אַיך נִישְׁתָּמָן קִיּוֹן מָסָר אָזָן הַאלְטָא אַיך נִישְׁתָּמָן פֵּיר. עַס ווּאָוְנְדָרְטָמָן מִיד נָאָר, פָּאָר ווּאָס, אָז אַיך האָבָא אַיך גַּעֲכָעָטָעָן זוּיָן אַיְן "מִירְאָמָּאָנָט". — אַיך האָבָא אַיך גַּעֲוָאָלָט זָאָגָעָן אַנוּטִינָעָן זָאָךְ — זָעָנָט אַהֲרָן נִישְׁתָּמָן גַּעֲקוּמָעָן, אָזָן מיט דער קָאָמְפָּאָנָיָעָן וּשְׂלִיקָעָם קִיּוֹן עַנְגָּר וּעַנְגָּת אַיהֲרָן יָאָ גַּעֲפָאָהָרָעָן. מסתמא אַיְן אַיך מיט זוי מעחד אָנְגָּעָנָהָם די צִוְּיָה צוּ עַרְבְּרָעָנָגָעָן — זָאָל אַיך גַּאֲטָהָהָלְפָּעָן... אָפְּשָׁר בְּעַדְאָרְפָּט אַיהֲרָן נָאָךְ גַּעַל? הַיְּינָט פָּאָרְנָאָכָט הַאָפְּ אַיך אַיך צוּ בענְגָּעָנָעָן אַוְיָף דער פְּרָאָמְעָנָאָדָע.

אייער בעסטער פרײַנְד חַיִּים סָאָרָאָקָעָר.

.33

מאָרְיַעְנְבָּאָר פּוֹן מאָרְיַעְנְבָּאָר צו בעליך קָוְרְלָעְנְדָּעָר איוֹ מאָרְיַעְנְבָּאָר.

טייערעד בעליך!

אייזוּוּנִיטִיעַ, וואס אַיך פָּאָזְוּוּאָלִי מִיר אַזָּא בָּאָמִילְיאָרָנָאָסָט, חָאָז טִיאָ מִיר וּעְנָעָן נָאָךְ נִשְׁתָּמָן אָוֹי בְּלוֹזָקָעָן. בַּיְּ מִיר אַיז אַזָּא פְּרִיְּ

וויטשקע: דעם, וואס איך אווזאושאיג, מוו איך אונרופען ביינט נאמען, ובפרט אייך, וואס איהר האט מיך איז אטשאראָוועט פון דער ערשותער וויסטרעטשען! זאנט מיר, דושינקע, ניאוועשעלְיָן דאס אמת, וואס איעיר רדאַסּטוּוּנִיעַ טשפּוֹנִיק האט מיר ערצעעהלְט אויַף אייך, אֶז איהר בענטשט בודטֿאָדְבִּי ליכט אלע פרײַטְאָג אויַף דער נאכט? אויַף דער מאָדרָם שערענץִים אָזָן אויַף דער מאָדרָם פֿעַקְעָלִים ווֹאַלְטָא אֵיך עַס גַּגְלִיבְּטָה, ווֹאָרוּם זַיְן זַעֲנָעָן זַהֲרָה נִישְׁתְּאַבְּרָאַזְוֹאַוּעַט אָזָן טַאַקִּי גַּלְּפַּאַוְאַטְאָעַ אַויַּךְ. חַאַטְּיָא אֵיך ווֹיַּס אַפְּאָקְטָה, אָזָן נִישְׁתְּאַיְּזָנְאַפְּאָקְטָה, נַאֲרָט עַטְּלִיכְבָּעַ פְּאָקְטָעַן, אֶזְ דַּי שערענץִים מִיט דער פֿעַקְעָלִים זַעֲנָעָן אַויַּךְ נִישְׁתְּאַזְוִי רַעֲלִינְגְּזָנָעָן, זַיְן זַיְן זַעֲנָעָן אַין ווֹאָרְשָׁא אַויַּךְ דַּי נַאֲלָעוֹקִים. דַּאְרָט כָּאָרְטָה דַּי אַיְּטַעַדְמִיעָרָם פְּאָסְטָמַז זַיְן בענטשען לִיכְטָ פְּרַיְּטְאָג פָּאָר נאכט. אָזָן דַּא ווֹעַל אֵיך אַיְּדָה ווֹיְזָעַן אַדְקָאַזְאַטְלְסְטָוּעַ, אֶז אֵיך ווֹעַל זַיְךְ מִיט זַיְן פְּאָטְאִיָּעָן אָוָם שְׁבַת אַויַּךְ אַלְדְּקָעַ — אַנְיִשְׁתָּמָט, זַאַל מִיּוֹן נִישְׁתְּהִיסְעָן מַאְרָק דַּאֲוּדָאַוְוִוְּתָשָׁן! זַאנְטָ מִיר, דושינקע, אַטְקָרְאַוְעָנָעָ: נַאֲרָט דַּי בְּרִיעָה, וואס אֵיך הַאָב בעוווען, האט איהר אַיְּדָה שְׂוִין אַובְּעָזְדָּאַעַט, ווֹעֵר מִיּוֹן שְׂוֹאָגְנָעָר אַיְּזָ ? עַס אַיְּזָ זַהֲרָה פְּרִיסְקָאַרְבָּנָעָ, וואס אֵיך מֻווּ מִיךְ פְּעַרְעָוִיסְעָוָעָן מִיט אַיְּדָה דָּוָרָךְ צַעְטָלְעָךְ, נַאֲרָט וואס זַאַל מַעַן טַהָּן, אֶזְ מַעַן לְאֹזֶט אָנוֹן נִישְׁתְּנָאָל יְדִינְיָעָ אַפְּילָו אַויַּךְ אַיְּזָן סַעְקָנְדָעָ! זַיְן גַּעֲפָעָלָט אַיְּדָה מִיּוֹן באַסְנָי, וואס אֵיך הַאָב סַאַטְשִׁינְיָאַעַט אַויַּךְ דַּי יַאֲמָאַטְשִׁיכְעָם טַעַכְטָעָר ? שְׁרוֹיְבָט מִיר אַ פָּאָר ווֹעַרטָר האָטָש נָא פְּאַמְּיאָט. נִיאוֹוּשָׁעָלְיָן האט איהר מָוָאָ, אַדְעָר אַיהֲר דַּאֲוּוּרְיָאַעַט מִיר נִישְׁתְּאַיצְט אַויַּךְ, פְּאַסְלָעָ מָאוֹוָאָ, וואס אֵיך הַאָב אַיְּדָה גַּעֲנָבָעָן אַזְעַלְכָעָ דַּאֲקָזְאָזְטָעָם ?

אייער ט אַרְט.

.34.

טאים טארפאשער פון מאריינכארד צו בעליך קורלענדער אוין מאריינכארד.

אייהר פאדרערט פון מיר דורךאים, או איך זאל איזיך זאגנעם דאס ווארט, זאג איך עס איזיך: עס איז מיר אונגענעחן מיט איזיך זיך צו בעגעגעגען א סך מעהה, ווי מיט אלע אונזערע נאלוועוקער ווייבּ ליעך צוואמאמען גענומען. זענט אייהר שוין צופרעדען? צי אייהר ווילט, איך זאל איזיך נאך זאגנעם דאס, וואס איך האב איזיך שווין כמעט ווי געוזאנט און אויפֿן איבעריגען האט אייהר איזיך אליאין געשטייסען?... אצינד פערשטעה איך שוין, וואס איזיער מאן צי טערט איזוי איבער איזיך. או מע האט אוז שאץ, קאן מען דוחיג נישט שלאפען... אייהר וויסט, או איך בין נישט קיין מענטש פון קאמּ פליימענטען. נאך פון דעם אמת קאן מען נישט אועעגןעהן. צו איזיער פנים וווען אייהר האט נאך א ביסעל א וויכער הארץ, נעמט אייהר דאך איזין די גאנצע וועלט... וווען זעהן מיר אונז? וויפיעל דארפֿט אייהר נאך האבען געלד? איך וועל איזיך אפֿווארטען אין אידישען רעסטאראן ביינט טישעל, וואו איך זיע חמיד.

אייער ח יים.

.35.

טאריעיג טאריאטשיש פון מאריינכארד צו בעליך קורלענדער אוין מאריינכארד.

דושינקע! ליבענו!

ספֿאַסְיכָּא, וואס אייהר האט איזוי ריעזק אַפְּגַּעַת דִּי פְּלִינְגְּ-לען מײַן שׁוֹאָגָעָר חֵיִם. ער ווועט שוין וויסען דאס אַנְדָּרָעָ מֶלֶךְ, ווי איזוי צו פרעליעדעווין איזיך. וואס זאגנט אייהר אויף דעם אומּ

גלאיך? קאָרגן אַזְהָאוֹשָׁאָרָעַן בֵּי צִיְּחַ. האָט דער רוח אַנְגָּעָטָרָאָגָּעַן אַ דָּאנְטִיכְטַּפְּן קָעְשָׁעְנִיעּוֹו. אַיךְ פָּעָרְשְׁתָּעוּהָ נִישְׁטָה, וּזְיַ אַזְוִי מַעַ פְּרוּזְיאָעָט נִישְׁט אַזְוָא נִיטְשְׁטָאָשָׁעָסְטוּוֹא! מַעַ פְּרוּדְלָאָגָּאָיָעַט אַיהם אַיְינָעַ פְּן דַּי דָּרְיוִי יַאֲמָאִיטִישְׁכָּעָס טַעַבְטָעָר — טַזְזָאָ יַעֲמוֹ אַיְ דָּאָרָאָגָּא! וּזְאָסַם האָט עַר צַו אַזְהָאוֹשָׁעְוּן נַאֲךְ אַזְנוּעָרָעַ וּוֹאָרְשָׁעַד וּוֹעֶר וּוֹיְבָלָעַךְ? מַעַ האָט מִיר פָּעָרְדָּאָיָעַט, אַזְוָאָ עַר אַיזְ שְׂטָאָרָק וּזְאַזְמָוּשְׁטָשָׁאָן פְּן מִיןָא בָּאָסְנִי, וּזְאָסַם אַלְעָאָ טְרָאָגָּעַן זַיְדָאָ אַיצְטָמִיט אַיְהָרָ אָרוּם. עַר נַעַתְּ אָרוּם אַיבָּעָר מָאָרְיָעְנְבָּאָךְ אָזְן רַאֲסְפְּרָאָסְטָרָאָךְ נִיאָעָט לְאַזְשָׁנָעָ סְלָוְכָּעָן, אַזְוָאָ דַּי בָּאָסְנִי אַיזְ נִישְׁטָמִינָעַ, אָזְן וּוֹיל מַיךְ אַרְיוֹסְרוּפָעָן פְּן דַּעַכְטָוּעָנָעָן אַוְיָאָ דַּעַלְעָ? אַט אַ טְשָׁוָאָקָן מַמְּהִ-נְפָשָׁךְ, אַיזְ זַיְדָאָט מִינָעָן, פְּרִוְטָשָׁאָם אַיזְ דַּאְזַעְלָעָ? וּוֹאָדָבָשְׁתָּעָג, עַם וּוֹילָט זַיְדָאָט נִישְׁטָמָאָרָאָיָעַן, וּוֹיְטָעָר וּוֹאָלָט אַיךְ אַוְיָהָם אַלְיָוָן סְאַטְשִׁינִיאָיָעַט אַזְבָּאָסְנִי, וּוֹאָלָט זַיְדָאָסְטִינִיאָיָעַן פְּן דָּאָגָּעַן בֵּי קָעְשָׁעְנִיעּוֹו. בֵּי מִיר סְאַטְשִׁינִיאָיָעַן אַזְבָּאָסְנִי אַיזְ גְּרִינְגָּעָר, וּזְיַ אַוְיְסְרוּבָּרָעָן אַ פָּאָפְּרִיךְָאָם. אַזְוָאָ אַיךְ בֵּין גְּעוּוֹעָן נַאֲךְ אַיְהָרָ אָדָעָם, פְּלָעָג אַיךְ סְאַטְשִׁינִיאָיָעַן אַלְעָמָג נִיעָמְעָנִיעָ פְּן צְוּוִי טְזַיְּ בָּאָסְנִים. אָזְן נִישְׁטָמָאָרָאָיָעַן אַלְיָוָן, — אַיךְ פְּלָעָג שְׁרִיבְבָּעָן גְּעוּהָן אַמְּאָלָ? אַיזְ דַּאְסָמִין מִיןָאָ סְאַטְשִׁינִינִיעּוֹו. פָּאָרָהָאָן בֵּי יוֹשְׁקָעָן וּוֹיְטָשְׁעָן אַוְיָאָ אַ פָּקָאָמְעָדָיָעָ בְּרָאָקָאָ, תּוֹגָן זַיְ אַוְיָאָ טִישְׁטָשָׁע חְלָשָׁות! וּוֹאָבְשָׁטְשָׁע, אַיךְ וּוֹיל זַיְדָאָ פָּאָר אַיְיךְ נִישְׁטָמָאָרָעָן, נַאֲךְ אַיהֲרָ קָאנְטָמִיר נַאֲךְ נָאָרָ וּוֹינְצָיגָן. אַיךְ נַאֲדָעָיָעָ זַיְדָאָ, אַזְוָאָרָ אַיהֲרָ וּזְעָנָאָיָעָן נַעַהְעַטְעָרָ, וּוּעַט אַיהֲרָ אַזְמָעְנִיאָיָעָן אַינְגָּאָנְצָעָן אַיְיָעָרָ וּזְונְגָּיָאָד מִיטָּ אַיְיָעָרָ אַטְנָאָשָׁעָנִיםָּ צַוְּמִיר.

אייער ס אַרְס.

.36

שלמה קורלענדער פון די נאלאוקטס אוּוּוֹרְשָׁא צוּ זַיִן זַיִב בָּלֶצִי קָוָרָלָעָנְדָּעָר
אוּוּ מַאֲרִיעָנְבָּאָדָּר.

לוונתוי היקרה מרת בעליך שתחיה.

איך האב דיין בריעף מקובל געווען אוּוֹרְשָׁא שָׁעָנָע פָּעָקָעַל מִיט
די זיסע לַיְעַבְּעַ-צְעַטְעַלְעַךְ פָּוֹן בַּיְדָע שְׁוֹאָגָנָרָם האב איך דָּרָכָנָע
לייענט. מה נאמר ומה נדבר — זואָס זָאָל אֵיךְ דֵּיר זָאָגָעָן, בעליך
היקרה? ס'אייז עַק וּוּעַלְתָּ! וּוּכְאַלְדָּה, אָז בְּעוּווַיְבָטָע אַידָּעָן, טָאַטָּע
פָּוֹן קִינְדָּעָר, קָאָגָעָן הַיְוָנְטִינְגָּעָ בַּיְתָעָרָע צִיְּטָעָן אַיִן זַיִן זַיִן
אוּלְכָעָ פּוֹסְטָעָ זָאָכָעָן, נַאֲכְלִיּוֹפָעָן נַאֲךְ פָּרָעָמְדָע וּוּיְבָלָעָה, — אַיִן
מען טָאָקִי, וּוּיִ דּוּ זָאָגָטָם, נַיְשָׁט זַיְכָּעָר גָּלְיָכָעָר גָּעוּעָן,
גַּשְׁרִיְגָעָן! וּוּרְעָ אַיִן גָּעוּעָן דָּעָר עַרְשָׁטָהָר, זואָס האָט אַוִּיסְגָּעַטָּאָכָט
אָט דָּאָס אַוִּיסְלָאָנדָן? וּוּאַלְטָ נַיְשָׁט גָּלְיָכָעָר גָּעוּעָן, עַס זָאָל גָּעוּעָן
איְינְגָעָזָעָנָעָן וּוּרְעָן, אָזְוִי וּוּיִ קוֹרָה, אַדְעָר פָּעָרְבָּעָנָט וּוּרְעָן, וּוּי
סָדוּם, נַאֲךְ אַיְדָעָר איך האָב גָּאָר גַּעַהְבָּרָט דָּעָם נַאֲמָעָן אַוִּיסְלָאָנדָן
אָפְּלָו? אַיִיךְ וּוּה אָרוּסִי, בעליך היקרה, אָז דָּאָס מַאֲרִיעָנְבָּאָדָּר האָט
זִיךְ אַוִּיפְּ מִיר גָּעָנוּמָעָן נַיְשָׁט אַוִּיפְּ קָאַטָּאָזְוּעָסָעָן אַזְוִיל מַאֲכָעָן
פָּוֹן מִיר אַתְּ. איך זָאָל נַיְשָׁט שְׁמָעָהָן אַיִצְטָ אַין רַעַכְתָּעָן בּוּיָעָן, —
מַעַ הַאַלְטָ שְׁוִין בַּיּוּם דַּעֲקָעָן — וּוּאַלְטָ אַיִיךְ נַיְשָׁט גָּעָקוֹט אַוִּיפְּ קִין
זָאָךְ, אַיִיךְ וּוּאַלְטָ מִפְּקָר גָּעוּעָן אַלְסְדִּינְגָּ, לְאֹזְ דָּאָס גָּעָהָן אַיִן דָּעָר
עַרְדָּ אָרוּסִי, אַזְוּן וּוּאַלְטָ מִיר דָּרְכָנָעָן צַוְּ דֵּיר קִין מַאֲרִיעָנְבָּאָדָּר,
זָהָעָן, זואָס אַיִן דָּרָטָעָן פָּאָר אַיִין אַוִּינְגְּלִיךְ אַוִּיפְּ מִיר, זואָס וּוּאָ
עַרְגִּינִּץ אַ שְׁלָאָקָ, וּוּאָוּ עַרְגִּינִּץ אַ צָּרָה — דִּיךְ אַוִּיסְמִירָעָן קָאָזְעָן עַם
נַיְשָׁט. זואָס אַיִיךְ עַפְּים גַּעַפְּאַלְעָן דָּעָר גָּוֹרְלָ אַוִּיפְּ דֵּיר? פָּאָר וּזָאָס
טָרַעַפְּעָן זִיךְ מִיר נַיְשָׁט אַזְוּלְכָעָ נְסִים? פָּאָר זואָס שְׁרַיְבָּט
מַעַנְעַנְתָּ צַוְּ מִיר אַזְוּלְכָעָ חַנּוֹפָה-בְּרִיוּוּלְעָךְ, וּוּיִ צַוְּ דֵּיר? אַזְוּן פָּאָר
זואָס האָט דוּ אִיחָם בָּאַלְדָּ נַיְשָׁט אַפְּגָעַנְטְּפָעָט אַוִּיפְּן אָרטָ, איך

כיזן טאקי אט דעם נראבען פעטפיך, חיים סאראקער? ווואס האסט דו בעדרופט וווארטען ביז דער בעסאראכער הײַהנערפרעסער ווועט מיר שרייבען נאך אַ מאָל אָון נאָר אַ מאָל? אָון ווואס אַיז דאס גלאט פֿאָר אַ השנה ביִ צְיִיךְ דָּאָרטען גַּעֲבָעָן צוֹ לְיוֹזָעָן דָּעָר פָּאָסְטָן, שרייבען בריוולעך, אָזֶה זִיצְט אַיז אַיז שטאדט? מַמְּהַ-נְּפָשָׁךְ, זעהסט דו אַיהם אַיז נאָם, קַאנְסְטָן דָּזְדָּאָךְ אַיהם אַפְּשָׁטָעלָעָן אָזֶן אַ זָּאגְטָהּן: «רְבָּחִים! אַדְעָר פָּאָנְיָע סָאָרָא-קָעָר! זָאנְטָן, ווּאָס ווּוְלְטָ אַיהְרָ? אַיהְרָ לְעַרְעַטְזָן זִיךְ שְׁרֵיְבָעָן בְּרִיוּוֹלָעָךְ אַוְיָף דָּעָר עַלְתָּעָר, אַדְעָר אַיהְרָ האָט נִישְׁטָן ווּאָס צְוֹ טְהָוָן? אָזֶן דָּאַ צְיִין עַזָּה — מַעַן שְׁלָאָנטָן זִיךְ קָאָפְּ אָזֶן ווּאָנטָן... מַאְחָל דִּיר, בְּעַלְצִי הִקְרָה, דִּי דָאָזְגָעָן חַנִּיפְהַ-בְּרוּוּעָלָעָךְ ווּוְעָלָעָן אַיהם אַוִּיסְפָּאָלָעָן באָזֶן קָאָפְּ. חַאְטָשָׁ עַר וּאָנטָן, אָזֶן דִּי קְוַרְלָעַנְדָּעָר וּעְנָעָן נִישְׁטָן דָּעַרְוָאָלְצָעָן אָזֶן חַאְטָשָׁ דַו שְׁרֵיְבָעָט מִיר, אָזֶן אַיךְ בֵּין אַוִּיסְגּוּוּבָט, ווּעַל אָזֶן דִּיר ווּיְזָעָן, אָזֶן דִּי בעסאראכער פָּעַרְמָאָגָעָן נִישְׁטָן אַיז קָאָפְּ, ווּאָס אַ קְוַרְלָעַנְדָּעָר האָט אַיז דָּעָר פִּיאָטָע, אַיךְ בֵּין גַּעַפְּאָלָעָן אַוְיָף אַיז אַזְוָן אַוְיָבָעָרְהַסְבָּרָה אָזֶן אַפְּגַּעַעַרְבִּיט אַשְׁטִיקָעָל מַלְאָכה, זָאגְטָהּן דִּיר, אָזֶן סְ'אָיז ווּעָרְתָהּ אַ דָּרְיוּעָרָעָל. דִּי גַּאנְצָעָן נַאֲלָעוֹקִים מִיטָּן נַאֲנָעָן ווּאָרְשָׁאָן ווּוְעָלָעָן לְעַקְעָן דִּי פִּינְגָּרָעָ! מַילָּא, אָט דָעַם שְׁאַלְטִיק מַאֲזָר דִּיאַמְּטְשִׁיקָּס בְּרִיוּוֹלָעָךְ — דִּי האָב אַיךְ גַּלְיָיךְ אַוּוּקְגַּעַטְרָאָגָעָן צָו זִין חַנְצִיּוֹן — לְאֹזֶן זִיךְ קוּוִיקָּעָן. האָט זִיךְ גַּעַחְלָשָׁטָן דָּרְיוּי מַאֲלָ. מַעַן האָט זִיךְ קוּם אַפְּגַּעַעַמְּנִטְעָרָט, אַרְאַפְּגַּעַעַרְבָּאָכָט דָעַם דָּקְמָאָר... אָזֶן מִיטָּן חַיִּים סָאָרָא-קָעָרָס בְּרִיוּוֹלָעָךְ האָב אַיךְ אַפְּגַּעַטְהָאָן אַזְוָן מִיזָּה שְׁפִיעָלָעָל. אָט ווּעָסְטָן דַו הַעֲרוֹן אַשְׁעָנָס: אַזְוָן ווּיְאוּיָף זִוְינָעָן בְּרִיוּוֹר לְעָרָץ זִוְיָהָן נִישְׁטָן דִּין נַאֲמָעָן, נִישְׁטָן מִיזָּה נַאֲמָעָן, אָזֶן אַרטָּ אַיז אַוְיָף זִיךְ פָּאָרָהָאָן גַּעַנְגָּעָן אָזֶן הַאָב אַוִּיסְגּוּשְׁטָעָלָט דִּי עַרְשָׁטָעָן צְוּוֹיָה בְּרִיוּוֹלָעָךְ אַוְיָף דִּי נַעֲמָעָן פָּוּן בָּרָאָנִי לְוַיְוַעַרְמָאָן אָזֶן לְאָהָצִי בְּרוּיכָתוֹהָל, אָזֶן דִּי אַנְדָּעָרָעָ צְוּוֹיָה אַוְיָף דָעַר שְׁעַרְעַנְצִים מִיטָּן דָעַר פָּעַקְעָלִים, אָזֶן אַיבְּרַעַנְגַּעַבָּעָן דִּי בְּרִיוּוֹלָעָךְ צְוֹ זִוְיָרָעָ מַאֲנָעָן, אִיטְלָכָעָן בְּעַזְוָנְדָּעָר זִוְינָס, אָזֶן לְאֹזָעָן זִיךְ זִיךְ קְרָאָצָעָן, ווּאָרוּם ווּאָוּ שְׁטָעָהָט עַמְּ, אָזֶן נַאָר אַיךְ

בעדרוף האבען צרות? לאווען זוי אויך נישט שלאפען קיין נעכט, איזוי ווי איך. לאווען זוי אויך אפוקומען חבות-החבר, איזוי ווי איך, און פיהלען דעם טעם גיהנום, וואס היסט מאירוענבראָ... און פאר דעם סאָראָקער פעטפיך ווועט דאס זיין אַפְּגַּעַנְגַּבָּעַן ברויט, עין תחת עין — אַ פָּאַטְשׁ פָּאַר אַ פָּאַטְשׁ, אַדְרָעַ, ווי זאנט אַ גַּוִּי אַ שְׂפִּירִיכְ וווארט: «כטָא יאמען קאָפְּאַיעַ, טָא סָאַם אַוְפְּאַרְאַיעַ»... ווי געפֿעלט דאס דיר? אַיאָא, אַיְינְפָּאַל? אַון דושא אַ קְוָרְלָעְנְדָרָן

אצינה, בעלצי היקרה, ווועלען מיר אַוְוָעֵלעַגעַן די דָזְוִינָעַ כלבים מיט זיעערע ליעבעע-צעטעלעך און מיר ווועלען אַבְּיסָעַל שמוועטען פּוֹן דיר, פּוֹן דִּין קָוֶר אַון פּוֹן דִּינָעַ נִיעַ בעקאנטָע אַין מאָרוּעַנְבָּאָד. טָאָרָע אַיְזָן ווַיְנִצְּגִין חַיִּים סָאָרָאָקָעַר מִיטָּמָאַירְעַל שָׁאָרְלָאַטָּאָן, הָאָט זַיְדָּרְלָעְנְטָשִׁיט צָוְדִּיר אַ נִיעַרְשָׁלִימִזּוֹל. אַיךְ מִין טָאַקְיָה וַיְעַדְרָעַ אַ מְאַל דַּעַם קַעֲשַׁנְיָעוֹר דָּאנְטִיסְטָמָט. גָּלוּבָּמִיר, אַיךְ פַּעֲרָשְׁתָּעַה נַאֲנָצָנָט, אָזְסָאַיְזָן בְּלָאַטְעַ שְׁבָבְלָאַטְעַ. עַר וַוְועַט דִּיר נִישְׁטָאָפְּ בַּיְסָעַן, ווי דָו זָאנְסָט. עַר וַוְועַט האַבעַן פּוֹן דִּיר דָאַס אַיְינְגָּעַן, וואָסָחַיְם סָאָרָאָקָעַר אַון וואָסָמָאַירְעַל שָׁאָרְלָאַטָּאָן האַבעַן פּוֹן דִּיר גַּהְאָט. דָאַס הַיִּסְטָמָט, עַר וַוְועַט דִּיר מִסְתְּחָמָא אַרְיִינְשְׁרִיבָּעַן אַ פָּאַר לַיְעַבְּעַרְבְּיוּוּעַלְעַךְ מִיטָּהַנְּפָה-צעטעלעך — אַון דָעַרְמִיט וַוְועַט זַיְדָאַוְסָלְאַזְעַן. נַאֲרָוְאַס דָעַן? אַיךְ פַּרְעָגָן דִּיר, צָו וואָסָדָרְפָּאַיךְ דָאַס? צָו וואָסָנוּצָט עַס מִיר, אָזְסָאַיְזָן מָאָרוּעַנְבָּאָד אַון נַאֲנָצָנָט וואָרְדִּשָּׁאָ זָאַלְעַן ווַיְסָעַן, אָזְסָאַיְזָן דָאַיְן קַעֲשַׁנְיָעוֹר אַ דָּאנְטִיסְטָמָט, וואָסָרְיָסָט זַיְדָאַוְסָלְאַזְעַן מִיטָּמָאַירְעַל מָאָרוּאַמְּטִישָׁק פָּאַר דִּי נָעַז אַיְכָעַר שְׁלָמָה צְוָרְלָעְנְדָרָס וַיְיַבְּלָל? קַיְוָן סְדוֹתָה, זָאנְאַיךְ דִּיר, אַיְזָן נִישְׁטָאָט. זָאַלְסָט ווַיְסָעַן אַיְן מְאַל פָּאַר אַלְעַ מְאַל, אָזְסָאַלְסָדִינָגָה, וואָסָמָע רַעַדְתָּ אַיְן מָאָרוּעַנְבָּאָד, הַעֲרָתָמָעַן אַיְן ווַאֲרַשָּׁאָ, אַון לְאֹזְעַמְּצָעַר גַּעַבְעַן בַּיִּי אַיְיךְ אַיְן מָאָרוּעַנְבָּאָד אַ נִּיסְטָמָט, וַוְועַט מעַן אִיחָם פּוֹן דִּיר נַאֲלָעְוָסִים עַנְטָפְעָרָעָן: «צָו גַּעַונְדָּר». דִּי וַוְועַט זָאנְט אַ שְׂפִּירִיכְ וווארט: «וָאָסָמָע דָעַר מַעַנְשׁ זַוְכָּט — דָאַס גַּעַפְיָינְטָעַר, אַון וואָס פָּאַר אַ גַּוְטִישְׁבָּת — אָזָא גַּוְטִיאָהָר»... פָּאַהָרָת מעַן אַיְן אַוְסָלְאַנד זַיְדָ קְוָרְיָעָן, דָרָפָמָעַן אַיְן זַיְנָעַן האַבעַן דִּיר קָוֶר. דִּיר גַּעַפְּעַלְטָמָעַן נִישְׁטָמָט,

זאנסט דה, מארייענבראָד און ווילסט משנה מפום זיין? — הערטט דה, מיר איז דאס מארייענבראָד פון אַנְהוֹיַּבְּ-אָן נישט געפעלען, און אייך וואלט זעהר צופריידען געווען, וווען דו פאהרטט אַרְיבֶּעֶר אוּוּת אַיִּין אַנדְרָעָר קַוְּרָאָרט. נַאֲרָ וּוְאָס דַעַן? אַיִּיךְ פָּעָרְשְׁתָּה דֵּיךְ נִישְׁטָה בְּעַלְצֵי הִקְרָתָה. דַו אַלְיוֹן שְׂרִיבְּסָטָם מִיר, אָזְ פָּוֹן מארייענבראָד קַיְּין פראנצענסבאָד אַיִּין אַ שְׁפְּרוֹנָגָן, גַּעַמְטָמָעָן אָזְ מַעַ שְׁפְּרִינְגָּטָם אַרְיבֶּעֶר. צו ווְאָס בעדראָף מַעַן קְלָגְגָּעָן אָזְ וּוְיִינְעָן? אַיִּיךְ שַׁיק דֵּיר דָא גַּעַלְד אָזְ בַּעַט דֵּיךְ: טַהוּ מִיר נִישְׁטָה אָזְ קַיְּין בּוּיְנוֹתָה, אָזְ פָּאָהָר אַרְיבֶּעֶר בָּאַלְדָּ קַיְּין פראנצענסבאָה, נַאֲרָ אַחַן בְּעַגְלִיטְעָרָם. אַחַן שְׁטִיְּנוּטערעס אָזְ אַחַן אָונְטְּעָרְפִּיהְרָעָרָם... אַיִּיךְ וּוּעָלְדֵּיר גַּעַבְעָן אַיִּין עַצָּה, ווְאָס דַו זָאַלְסָטָטָהָן: הַוִּיכְ דֵּיךְ אַוִּיפְּ גַּאנְעַיְּ פְּרִיהָ, ווּעַן גַּאנְטָלְיוֹן שְׁלָאַפְּטָ נַאֲרָ, זַעַן דֵּיךְ אַוִּיפְּ אָזְ פָּאָהָר אַרְיבֶּעֶר, אָזְ נַעַם דֵּיךְ צו דָעָר קָוְרָ צְרוּקָ פָּוֹנָם אַלְקְרָבִּיתָ, אָזְ פְּעָרְנָעָם, אָזְ סְ'אִיְּזָ פְּאָרָהָן אַיִּין מָאָלָ, ווּעַסְטָ דַו אַלְיוֹן זַעַהָעָן. אַיִּיךְ בֵּין דֵּיר מַעְהָר גַּעַטְרָ פְּרִינְדָּ פָּוֹן זַיְּ אַלְעָ. אַיִּיךְ זַגְּנָ עַס דֵּיר נִישְׁטָה, חַלְילָה, ווּיְילָ אַיִּיךְ טְרָאַכְּטָמָ-אַיִּיבֶּעֶר אַוִּיפְּ דֵּיר, אַדְרָעָר ווּיְילָ אַיִּיךְ האָבָעָפִים צַו זַיְּ, ווְאָזְ רָוּם ווְאָס האָבָעָן זַיְּ מִיר גַּעַתְּהָאָן אָזְ ווְאָס אַהֲרָטָעָס מִיר, אָזְ זַיְּ דְּרָעָהָן זַיְּ דָאָרָטָעָס דֵּיר? לְאַזְעָן זַיְּ זַיְּ דְּרָעָהָן אַרְוּם דָעָם מְלָאָךְ-הָמוֹת. נִשְׁטָמָעָהָר, אַיִּיךְ ווּיְלָ אַדְרָעָר פְּעָרְהִיטָּעָן פָּוֹן אַיְּדִישָׁעָ מִיְּדָהָן. אַיִּיךְ ווּיְלָ נִישְׁטָה, אָזְ יַאֲמָאִיטִישְׁכָּעָן זַאלְ האָבָעָן ווְאָס צַו רָעָדָן, אָזְ מַאְיָרְעָלְ שְׁאַרְלָאַטָּאָן זַאלְ האָבָעָן ווְאָס צַו פָּאַטְשְׁקָעָן מִיטָּ דָעָרָ פָּעָן, אָזְ אַפְּיָלוּ אַזְאָלְ בְּעַסְאַרְאַבְּיָרָ מַאְמָעְלִינָּגָן, זַיְּ חִימָסָרָאָקָעָר, זַאלְ זַיְּ נִשְׁטָה דָעְרוּוּנָעָן מַעְהָר שְׂרִיבָעָן לִיעְבָּעָ-צְעַטְעַלְעָךְ צַו פְּרָעָם דָעָ ווּיְבָעָר... אַוִּיפְּ אַיִּהָם ווְאַלְטָ אַיִּיךְ מִיד גַּעַרְיכָּטָ נִיכְעָר אַ פְּנִירָה, אַיְּדָעָר אַזְאָלְ זַאָךְ. הַיְּינָט גַּעַהָ טְרָעָה, ווּעַר סְ'אִיְּ אַ גַּעַטְרָ פְּרִינְדָּ אָזְ ווּעַר סְ'אִיְּ אַ שְׁוֹנָאָ. בְּעַרְעָלְ טְשָׁאָפָּנִיק אַיִּיךְ דַעַךְ עַפִּים גַּאֲרָ אַגְּלָד אַקְעָגָעָן אַיִּהָם. אָזְ אַיִּיךְ בֵּין גַּעַוְעָן אַזְאָלְ שְׁוֹתָה אָזְ בֵּין גַּעַגְגָעָן אַזְאָלְ זַיְּ אַיִִּים פְּעַטְרְוִיָּעָט אָזְ אַגְּנָעָרְדָט אַוִּיפְּ

תשאָפְנִיךְעַן וואָס אַין דער קָאָרטֶן. אַיז ער נִישְׁת פּוֹל גַּעֲוָעַן אוֹיף — דער פֿעַן אַזְּהָטֶן, אָפְנִים. אלְסְרִינְג בעוֹיוֹזָעַן דער תשאָפְנִיטְשְׁקָעַ — אַיזְּצָמֵת אַיז אָוִיפֶּן מִיד אַ פִּיעָר, זָאַל גַּאֲטַה הַיְּטָעַן! בערעל תשאָפְנִיךְ אַיז גַּעֲקוּמָעַן צָו מִיר צָו לְוִוְעַן מִיט אַ צְּעִוּשְׁעַטָּעַן קָאָפֶן אַזְּהָט אָוִיסְגַּעְמָאָנְטָאָטְשָׁעַט בִּי מִיר אַ גַּמְילְוָתְהַסְּד אָוִיפֶּן צָו פֿעַרְפְּאַלְעַן.

מַאְחָל דִּיר, דער סָאָרָאָקָעֶר חַזְוֵר הַזְּהָט זִיךְ פּוֹן מִיד אָזְּיךְ נִישְׁת גַּעַד נַאֲטֶן. אַיךְ הָאָב אַיְהָם אָרִיְינְגְּהָאָקְטָן אַ בְּרוּעָף דִּי טָעַג אַזְּן אַנְגָּעַן רִיבְעַן אַ מַאְרְדָּעַן, אַזְּ ער וּוּעַט שְׂוִין פֿעַרְזָאָגָעַן קִינְדְּסִקְינְדָּעַן! אַזְּן הָאָב קִיְּן מַוְּרָא נִישְׁת — וּוּעַגְעַן זַיְעַנְעַן בְּרוּוּלְעַר צָו דִּיר הָאָב אַיךְ אַיְהָם אָפְּלִיְּן נִישְׁת מַוְּכִּיר גַּעֲוָעַן. אַזְּן אַיךְ בְּעַט דִּיךְ, בְּעַלְצֵי הַיקָּרָה, זָאַלְסְטָן מִיר שְׁרִיְיבָעַן, וּוּפִיעַל הַאָסְטָט דַו אַנְגָּנוּמוּן בִּיְיָ אַיְהָם גַּעַת'חַתְמָעַט דָּר צִוְּיַת אָוִיפֶּן מִיְּן חַשְׁבָּוּן, אַזְּן צִי הַאָסְטָט דַו אַיְהָם גַּעַת'חַתְמָעַט קוּוּטְלָעַר, צִי ער הַזְּהָט דִּיר גַּעֲנָעָבָעַן נַאֲר אָזְּוִי, אָוִיפֶּן? וּוּאָרָט? עַט וּוּאַלְטָן גַּעֲוָעַן אַמְצָה גְּדוּלָה אַנְצְׁלוּעָרָנָעַן אַזְּאָא בְּלָכ שְׁבָכְלָבִים, ער זָאַל נִשְׁת בְּיַלְעַן. אַזְּן פָּאָלָג מִיד, בְּעַלְצֵי הַיקָּרָה, פָּאָהָר אַזְּוּעָק פּוֹן דָּעַם פֿעַרְשָׁאָלְטָעָנָעַם מַאְרִיעָנָבָה, פֿעַרְשָׁאָלְטָעַן זָאַל דָּאָס וּוּעָרָעַן. נַאֲר פָּאָהָר נִשְׁת מִיט קִיְּנוּם, פָּאָהָר אַלְיָין, אַזְּן שְׁרִיְיב כִּיר, וּוּפִיעַל רֻעְבָּנָסְט דַו נַאֲר צָו פֿעַרְבָּרָעָנָעַן אַזְּן אָוִיסְלָאָנדָר אַזְּן וּוּעָן רֻעְבָּנָסְט דַו צְוָוָה קְוּמָעַן, אָס יַרְצָחָה הַשְּׁמָן, אַהֲיָם גַּעֲוָנְדָעָה הַיְּידָן? אַזְּן וּוּאַהֲיָן רֻעְבָּנָסְט דַו צָו פָּאָהָרָעַן? — דַו שְׁרִיְיבָסְט מִיר, אַזְּן פֿרָאָנְצָעָנְסִי בָּאָה, אַזְּן וּוּדְלִינְג אַיךְ הָאָב גַּעַתְהָרָט (נִשְׁתְּאָקִיְּן פֿעַרְבָּאָרְגָּנָעָן וְאַךְ אַיךְ דָּר וּוּלְטָט), קְלִוְיָבָסְט דַו דִּיךְ נַאֲר קִיְּן אַסְטָעָנְדָעַן שְׁרִיְיב מִיר, וּוּאוֹ לִינְגַּט עַס עַרְגִּיָּן, דָּאָס אַסְטָעָנְדָעַן? אַזְּן שְׁרִיְיב מִיר, מִיט וּוּעָמָעַן פָּאָהָרָסְט דַו קִיְּן אַסְטָעָנְדָעַן? אַוּוּדָאָיִן מִיט אַ מַאְדָּאָם? אַזְּן זַיְיָ מִיר גַּעֲוָנָה, אַזְּן גַּאֲטַה זָאַל מִיד הַעַלְפָעָן, אַיךְ זָאַל שְׂוִין דָּרְלָעָבָעַן דִּיךְ זַעַהַעַן גַּעֲוָנְדָעָה הַיְּידָן צְרוּיק פּוֹן דָּרָר קָוָה, בֵּין אַיךְ מַנְדָּר דִּינְגָעָן בִּיְדָעָה בְּעַטְעָרָם צְוָשְׁטִיְעָר אָוִיפֶּן הַחֲצָאות, זַיְיָ זָאַלְעַן אָרִיבְעָרְפָּאָהָרָעַן אַזְּן אַכְּמִירִיקָא. וּוּאָרוּם עַס אַיז נִשְׁת אָוִיסְצּוּשְׁטָעַהָן פּוֹן זַיְיָ, מַעְ רִיאִיסְטָן אַלְעַזְוִיטָעַן. דִּי הַיְּצָעָן זָעָנָעַן גְּרוּוּם, אַזְּן דָּר יִקְרָות אַיז נַאֲר גְּרוּסָעָה, אַזְּן קְבָּצָנִים זָעָנָעַן

דא אַזוי פִּיעַל, או ס'איו נָאָרְנוּשֶׁת אֹוִיסְצּוּבָהָאַלְטָעַן זִיךְרָן זַיִ...
שרײַיב מִיר בָּאַלְד אֲכַלְהָ אַוִּיפֵּן גַּעַלְד אָוֹן, לְמַעַן הַשָּׁם, וּוַינְצִיגְעָר
געַשְּׂפָאַצְיָעַרט אָוֹן מַעַהְרָ נַעֲקָרִיט, וּוְאָרוּם דִּין גַּעַזְונֶר — דָּאָס אַיִ...
בַּיִּ מִיר דָּעַר עַיקָּר.
בעַלְקָ שַׁלְמָה קָוָרָל עַנְדָּעַר.

הערש לוֹיְפָעַרְסָטוֹ פָּוּ דַּי נָאָלְוָוקִים אַיִוּ וּוְאָרְשָׁא צַו חַיִּים סָאָרָאָקָעָר אַיִוּ
טָאָרְיעַנְבָּאָר.

להנגיד המפורסם מוהר"ר חַיִּים סָאָרָאָקָעָר נ"י.

עַס וּוּעַט אַךְ אַזְדָּאִי זַאַן אֲחִידָוָשׁ נְפָלָאָ, וּוּ קִים עַד פְּלִיצִים
צִינְאָךְ מִיט אֲ בְּרַעַה, אוֹ אַיְנוֹ הַאָבָעָן מִיר קִינְמָאָל נִישְׁתַּגְעָהָט
קַיּוֹן שָׁוֹם גַּעַשְׁעַבְטָעַן צְוַיְשָׁעַן וְעַ, אָוֹן אַוִּיבָה אַיְהָר וּוּילָט, זַעַנְעָן מִיר
אָפְּלָוּ נָאָרְנוּשֶׁת אַזְוִי נָאָהָיָנֶט בְּעַקְעָנָט, אֹוִיסְעָרְדָּעָם וּוּאָס אַיְנוֹ דָּאָוָר
נְעַן מִיר יְמִים נָוָרָאִים אַיִוּ אַיְנוֹ שְׂטִיבָעָלָ, נָאָר אַוִּיב ס'איַוּ אַךְ אֲ
וּוּנְדָעָה, אַיְנוֹ מִיר אֲסְךְ מַעַהְרָ וּוּוּנְדָעָלִיךְ, וּוּ קִיכְטָ אַיִדָּה, אֲ בָּעַלְ
הַבַּיִּת, אֲ סָאָלְדָעָר סָוחָר אָוֹן אֲטָاطָעָ פִּין קִינְדָעָר, זַעַךְ עַרְלְוִיבָעָן
אַזְוִי צַי הַאַנְדָּלָעָן מִיט יְעַנְעָמָס וּוּאָבָ, אַיְהָר שְׂרָאָבָעָן לִיבְעַצְעַטָּעָלָאָד
גַּאֲרָ אָוֹן אָפְּרִילְעָנָעָן גַּעַלְד ? וּוּעַר דָּאָרָפָ אַךְ מִיט אַיְיָר גַּעַלְד ? נִישְׁתַּגְעָהָט
שָׁוֹן זְשָׁע וּוּיְסָט אַיְהָר נִישְׁתַּגְעָהָט, אַז עַרְשָׁטָעָמָס בֵּין עַד אָפְּשָׁר אַזְוִי רָאָד
אַיִוּן כּוּזְמָן גַּעַלְהָ, וּוּ אַיְהָר ? אָוֹן אַוִּיב אַיְהָר וּוּילָט, בֵּין עַד, הַאָט
קָאָן פָּאָרָאָבָעָל נִישְׁתַּגְעָהָט, אָפְּשָׁר נָאָר רָאָכָעָר פִּין אַךְ. וּוְאָרוּם אַז אַיְנוֹ
זַאֲלָעָן מִיר זַעַךְ וּוּוּלָעָן נִיט אֹוִיסְרָעְכָעָנָעָן, לִינְגָט אַיְהָר צַעַשְׁטָעָקָט
מִיט אַיְיָר פָּעָרְמָעָגָעָן באָ לְאָטָעָן אָוֹן וּוּעַר וּוּיְסָט, וּוּאָס קָאָן זַאַן
אַיִן אֲ יַאֲהָר אָרִים, חַלְילָה, באָ אֲ קָרְזִיזִים ? עַד בֵּין מִיט גַּאֲטָס הַיְלָךְ
אֲ מְזֻומָּנָעָר עַוְשָׁה, וּוְאָרוּם דַּי נָאָנְצָעָ וּוּלְטָ וּוּיְסָט, אַז עַד הַאָב

נאמט זיין דאנק אויסגענימען איזן דער ווארשעוווער לאטעריעס מזומן'ע ערבלעך. איזן עך קאָן מיר, ברוך השם, ערלויבען אויסהאלטען מאָן וואָכ נישט נאָר איזן מאָריענבעאָד, נאָר אַפְּילָו איזן פֿאָרִי. איזן צוֹוַיַּע טענען, איזן מאָן וואָב, חַלְילָה, נישט גַּלְאָק צַי אַנדְרָע ווֹאַבָּעָר, ווֹי, לְמַשֵּׁל, דַי מַאֲדָם טְשָׁאָפְּנִיק, אַדְרָע ווֹי קוֹרְלָעַנְדָּעָרָס ווֹאַבָּעָלָע, ווֹאָס אַיְיָר שְׂוֹאַגְּנָרָה, דַעַר אַרְעָסָעָר פְּאַצְעָטָעָל מַאֲרִיאָמְטָשִׁיך, מַאֲכָתָם דָּאָר טען מיט אַיהֲר, ווֹי עַס לאָזֶט זַיְדָה הַעֲרָעָן, שענָע משאַיזָּמְתָּנָס... אַיהֲר ערלויבט אַך צַי שְׁרָאָכָעָן צַי מאָן וואָב, האָט מִיר קָאָן פֿאָר אַיבָּעָל נישט, אַזְעוֹלְכָע נַאֲרִישְׁקִיּוֹתָעָן איזן אַזְעוֹלְכָע נַיְרָעַטְרָעַטְינָע אַנְצִיחָהָעַרְעַנְישָׁעָן, ווֹאָס אַלאָטְישָׁעָן מעַנְשָׁעָן ווֹעַט עַס קַיְינָמָל גַּאֲר אַיהֲר זַי פִּיר, לְמַאי זַי בעַגְעַנְעַט זַי מִיט אַזְעוֹלְכָע נַיְשָׁט ווַיְרִידְעָע פְּאַרְשָׁוִינְדָּלָאָך, ווֹי אַיְיָר שְׂוֹאַגְּנָרָעָל. אַיזן נאָר דָעַם אַלְעָם פֻּרְעָה נִינְט אַיהֲר אַך צַי זָגָעָן מאָן וואָב, אַיזן אַיהֲר איזן אַיְיָר קָאָסָע זָעָנָט אַנְגָּעָבָרִיּוֹת... דָאָס אַיז שְׁוִין פִּין אַיְיָר זָאת, האָט מִיר קָאָן פֿאָר אַיבָּעָל נישט, אֹזָא שְׂוִיְינְעָרִי, ווֹאָס דַא אַוְיפָּן אַרטְקָרִינְטָמָעָן פֿאָר אֹזָא זַאֲךְ גַּבְרָאָכָעָן דַי באַינְעָר... אַיזן אַיהֲר האָט נאָר אַזְעוֹלְכָע פֻּרְעָה שְׁמַטְאָכָעָן אַוְינְגָּעָן בָּעָרְיוֹהָמָעָן וְעַךְ פֿאָר מאָן וואָב, אַיזן מִיר זָעָנָעָן מִיט אַך נַאֲהִינְטָע שְׁמַעְלְקָעָם אַיזן אַיהֲר האָט אַהֲוָה וְעַךְ אַינְטָעָרָד צִישְׁרִיבָעָן "אַיְיָר מַאֲנָס פְּרָאָנָר". כְּבַיּוֹת אַך, זָאלָט אַיהֲר מִיר גַּעֲוִינְד זָאָן, פָּוּן וּוֹעֵן אַן זָעָנָט אַיהֲר עַס מַאֲנָרָד אַפְּרָאָנָד גַּעֲוָאָרָעָן? ווֹי זָעָנָט אַיהֲר גַּעֲוָעָן אַיזן יַעֲנָע צָאָטָעָן, וּוֹעֵן עַךְ בֵּין, נִישְׁטָה פֿאָר אַיצְט גַּעֲדָאָכָט, גַּעֲלָעָגָעָן אַיזן דַעַר עַרד אַזְן גַּעֲבָאָקָעָן באַיגָּעָל? מִיר שאָנָט, אַיז עַךְ האָב גַּעֲהָאָט אַ זְכִיהָה, אַיז אַיהֲר האָט מִיר גַּעֲנָמְפָעָרָט אֹוִיפָּן מאָן גַּיְתְּשָׁבַת מִיט מאָן גַּיְתְּסָבָב. אַזְן עַךְ בַּיִּת אַך, וְעוֹר בעַדְאָרָה עַס אַזְוִי נַוְיְטִינְג אַיְיָר גַּיְתְּפָרָאָנְדְשָׁאָפָט? קָאָן קְרָעָדִיט האָב עַךְ באָךְ קַאֲנָמָל נִישְׁט גַּעֲהָאָט אַיזן נִישְׁט גַּעֲוִיכָט, אַיזן אַיצְט, מִיט דַעַר הַילָּפָה פָּוּן קוֹדְשָׁא־בָּרוּךְ־הָוא, דָאָרָה עַךְ אַיְיָר קְרָעָדִיט אַודָּאָי נִישְׁט. וּוַיִּסְטָה אַיהֲר, ווֹאָס עַךְ וּוֹעֵל אַךְ זָגָעָן? אַזְעוֹלְכָע

בריוולעך, ווי איהר שריאכט, זענען, האט מיר פאן פאראיכעל נישט, אונגעמאסטען נאך פאָר אַזעלכע פאנע בריהֶס. ווי דִי מאדראמ טשאָפּנִיק אֵין נאך אַזעלכע הַפְּקָרְיוֹוָאַכְּלָאָך, אֲכָעָר נִשְׁתְּ פָאָר אַנְדָּשְׁ טַעַנְדִּינְעַ פְּרוּעַן פִּין אַנְשְׁטַעַנְדִּינְעַ לְאָט.

דאָס אֵין אלעַם, וואָס עַךְ האָב גַּעֲפִינְעַן פָאָר נַוְיְטִינְג אַךְ צִי זַעַנְעַן אַוִּיפְּ דַעַר הַיִּסְׁמָר שְׂהָה. דַאָס אַיבְּרִינְגַּע וּוּלְעַךְ אַךְ אוִיסְׁסַּעַם לְוּמְרַעַם, אָס יַרְצָח הַשְּׁמָן, אָז אַיהֲר וּוּטְ קִימְעַן גַּעַוְינְטַעְרָהִיד אַהֲיָם אֵין אַינוֹ וּוּלְעַן מִיר זַעַךְ זַעַחַן פְּנִים אֶל פְּנִים. דַעְרוֹוָאָל זַעַטְסַּעַם מִיר אֵין האָטְסַּס מִיר.

מִמְּנִי צְבִי הַיְּרָשָׁה לְוִי פֿעַרְמָאן.

.38

הַיְּרָשָׁה לְוִי פֿעַרְמָאן פָּוּ דִי נַעֲלָוּסִיס אֵין וּוְאָרְשָׁא צַוְּיוֹן וּוְיִכְּ בְּרָאָנִי לְוִי פֿעַרְמָאן אֵין מְאָרְעַנְבָּאָר.

ברָאָנִישִׁי!

וְואָס אֵין דִי מעַשָּׁה, וְואָס דִי שְׁרָאָבָסְט מִיר דִי נַעֲנָצָע צָאָט, עַךְ זָאָל דִיר שִׁיקְעַן גַּעַלְד אָוֹן נַעַלָּה, אָוֹן אָז דִי האָסְט דָאָרט אֵין מְאָרְעַנְבָּאָר בעַקְיְמָעַן, קִיּוֹן בֵּין אֹוְיג, אַזְאָל קְרָעְדִּיט — פִּין דֻּעַם שְׁרָאָבָסְט דִי מִיר גַּאֲרַנִּישָׁט. אַ גַּלְיכָה, וְואָס עַךְ האָב בעַקְיְמָעַן זָאָן ברְיוּוּלְעַץ דִי דִיר, אַנְיִשְׁט וְואָלְטַע עַךְ גַּאֲרַנִּישָׁט גַּעֲוִיסְטָם. וּוְאֹוְיג דִי פֿעַרְבְּרַעְנְגָסְט דָאָרט דִי צָאָט, אֵין וְואָס פָאָר אַ גִּיטָּע פְּרָאָנְדָר דִי האָסְט דָאָרט גַּעֲפִינְעַן, וְואָס זַיְּאלְיַיְן אֵין זַיְּוּעָר קָאָסָע זַעַנְעַן אַנְגָּעַ בְּרִיטָט פָאָר דִיר! מִילָּא, אָז עַר אֵין דִיר אַ גִּיטָּע פְּרָאָנְד — דַאָס זַעַחַט מַעַן פִּין זָאָן ברְיוּוּלְעַץ דִי דִיר. אֲכָעָר פִּין וּוּעַן אֵין בֵּין עַד גַּעַוְוָאָרָעָן זַעַנְעַר אַ גִּיטָּע פְּרָאָנְד, וְואָס עַר וּוּלְ פֿעַרְהִיטָּעַן מֵאָן

כבר? פאר וואס האב עך נישט געהרט פין זאן גיטפראנדשאפט דעמאַלט. וווען ער בײַן, נישט פאר איזט געוֹאנט, אויסגעעריסען גע-וואָרען אין אַרְימַנְגָּלָאָפָּעָן אַיבָּעָר וּאוֹרְשָׁא מִיט אַיִּין אַרְוִיסְגַּשְׁטָעָל טער צינְג זיבעָן אַ דְּרָאָעָרָעָל? אַיזט: עֲנָעָן זַיִּה שְׁוִין אַלְעָן גע-וואָרען מאָנָע גִּיטָּע פְּרָאָנָה. פֵּין בערעל טַשָּׁאָפְּנִיק שְׁמוּעָט מעַן נִישְׁט. דָּעָר אַיִּין באָלְד נַאֲכָ'ן גַּעֲוִוִּינָס גַּעֲקִיםָעָן צַי לְוִיפָּעָן מִיט אַ גַּנְוִילָה אַיִּין אַוִּיפְּגַּנְדָּעָקָט מִיר אַ סּוֹד, אַז עָר האָט מַעַן תָּמִיד גַּהְאָל טָעָן פָּאָר אַ פַּעַחְגִּינְעָן מַעְנְשָׁעָן, אַיִּין אַוִּיפְּגַּנְדָּאָזָטָה אַהֲט זַעַךְ עַם מִיט אַ גַּמְילּוֹתִיחָסְדָּעָל. נַאֲר אַפְּיָלוּ אֹזָא אַיִּה, וּוֹי רֶב וּוּלְוּעָלִיאַמָּאִיר קַעְרָמִיטָן' שְׁעַנְעָם בָּאָרֶה, טְרָאָנָט מִיר האָנט מִיטָּן "גִּיטְמַאְרְגָּעָן" אַקְעָגָעָן. עַך בֵּין מִיט אַ מָּאָל אַוִּיסְגַּעַוְאָכְסָעָן, גַּעֲוָאָרָעָן אַ גַּאנְצָעָרִישָׁא, אַ הַעַלְדָּא אַיִּין מַיְטָעָן דְּרִינְגָּעָן! דָּאָכָּט זַעַךְ, דָּעָר אַיְגְּנָעָנָדָר הָעָרָשׂ לוֹיד פְּרָעָמָן וּוָאָס פְּרִיהָהָר, אַיִּין דָּאָךְ נִישְׁט דָּרָר. אַפְּיָלוּ דַּי צַעְטִינְגָּעָן הָאָבָעָן גַּעַהְאָט צַי טְהִוָּן דַּי עַרְשְׁטָעָצָט מִיטָּן' נִיעָם נְבִיר פֵּין דַּי נַאֲלְעוּוּקִים. נַאֲר לְאָמִיר דָּאָס אַוּוּקָלְעָגָעָן אֹוִיפָּא אַ זָּאת. זָאנְמִיהָ ברָאָנִישָׁא, וּוֹי דָעָלָאָזָט דַּי עַס גָּאָה, מַעַזְאָל צַי דַּי שְׁרָאָבָעָן אַזְוָלְכָעָן בְּרִיוּוּלָאָךְ? לְמַאי האָסָט דַּי אַלְיָין נִישְׁט אַפְּגָנְשִׁיקָט צַי מִיר זָאן בְּרִי וּלְוּלָאָ ? אַיִּין וּוָאָס האָסָט דַּי אַיִּהְסָט אַפְּגָנְעָנְטָפָעָרָט אֹוִיפָּא זָאן בְּרִי וּלְעָ ? אַיִּין שְׁרָאָב מִיר, אוּבָס' אַיִּז אָמָת, אַז דַּי קַעְנָסָט זַק דָּאָרֶד טָעָן מִיט זָאן שְׁוֹאָגָעָר דֻּעָם שְׁאָרְלָאָטָן ? אַיִּין אוּבָס' אַיִּז אָמָת, אַז דַּי גַּעַהְסָט מִיט אַיִּהְסָט שְׁפָאָצְיָעָרָעָן אֹוִיפָּא דָעָר נָאָס ? אַיִּין וּוֹי קִימָט עַס, וּוָאָס פָּאָרְלִינְג עַר שְׁרָאָכָט, האָסָט דַּי אַיִּהְסָט גַּעֲנָבָעָן אַ קָּאָלְטָעָן אוּפְּנָאָהָם, לְסֹוף לְעַנְתָּעָר דַּי דַּרְפָּאָה, אֹזָוִי וּוֹי דַּי פָּאָהָרָסָט פֵּין בעָרְלִין, קַעְהָרָסָט דַּי דַּאָּרְפָּעָן גַּעַלְהָ, עַלְכָּנָן, שְׁרִיְבָּט עַר דַּרְהָ, אַז עָר אַיִּין זָאן קָאָסָעָן זְעָנָעָן תָּמִיד אַגְּנָעָבָרִוִּיט פָּאָר דַּרְהָ ? אֹזָא חֹצֶפֶה אַיִּז נַאֲרָסָט גַּעַהְעָרָט גַּעֲוָאָרָעָן אַיִּין דָעָר וּלְעָלָט. אוּסְעָרְדָּעָם, וּוָאָס עַד שְׁרָאָב צַי אַיִּהְסָט אַלְיָין אַ רְעָכָט בְּרִיוּוּלָאָל, וּוָאָס עַס וּוּעַט אַיִּהְסָט פִּינְסָטָר וּוּרְעָעָן אַיִּין דַּי אַוְיָגָעָן, וּוּלְעָלָךְ עַד נַאֲרָס זָאן מִיט זָאן בְּרִי וּלְעָלָךְ צַי דַּרְבָּא זָאן וּוָאָבָ — לְאָזָו זַי זְעָחָן אַיִּין לְאָזָו וּוֹי אֹוִיךְ וּוֹיְסָעָן, וּוֹי אֹזָוִי אַיִּהְרָס מִאָז הַאָלָט דַּי "קוֹרָא" אַיִּין מַאְרִיעָנְבָּאָדָר !

ער בײַיט דער, בראניש, זאלסט מיר באָלד שראָכַען וועגען איהם
וואָס אִין ווען, וואָרים ער וועל אֹזֶא זאָק נישט פערשוֹואָגַעַן אִין
פֿין דָּאַן געוּינְד זאלסְט די מיר שראָכַען אִין פֿין אלְסְדִּינְג זאלסְט די
מיר שראָכַען.

פֿין מיר דֵּין געטְרִיעָר מאָן הָעֲרָשׁ לוֹוִיפֿ עַרְמָאָן.

.80

קלטו ברויכשטוֹג פֿון די נאָלוּוקִים אִין וואָרשָׂא צוֹ חַיִּים סָאָרָאָקָעָר אִין
פֿאָרְיעַנְבָּד.

לְכַכְּדָה הַגְּבִּיר הַמְּפּוֹרָסָם מַוְּהָרָר חַיִּים סָאָרָאָקָעָר נְגִיָּה.
דָּעַר צְוּעָק פֿון דְּיוּעָן בְּרִיעָפָךְ אִין אַנְצּוֹפְּרָעַגְעָן זִיךְ בַּי אַיִּחָ
איַהָּר זַאלְט זַיְן אָזְוִי גַּטְמַר עַנְטַפְּרָעָן נַאנְצּ אַוְיְפְּרָכְטָג אָונָן
קְלָאָר, נִשְׁתְּ נַעֲדְרָהָט זִיךְ אָונָן קְנוֹנְצָעָן: וְאָסָס פָּאָר גַּעַשְׁפְּטָעָן
הָאָט אַיִּהָר דָּאָס מִיטָּמִין פְּרוּוּ, וְאָסָס אַיִּהָר שְׁרִיבְכָּט צַו אַיִּהָר שְׁלָוָסָ
לְאַהֲבוּ-בְּרִיוּוֹלָעָךְ? אַיִּהָר רַוְּפָט זַו אַרְוִוִּים צַוְּ בְּרוּנָן אִין "מִידָּ
רָאַמְּנָט" אַרְיוֹן צַוְּ שְׁמוּעָבָן מִיטָּמִין אָוּן נַטְעָן פָּאָר יְעָרָ
אוּינְגָעָן? אַיִּהָר לְעַנְתְּ אַיִּהָר פָּאָר גַּעַלְד, אָונָן אַיִּהָר פָּאַדְרָעָטָן
אַיִּהָר, זַו זַאלְ אַרְיְבָעָרְפָּאָהָרָעָן צַו אַיִּיךְ אִין אַיִּיעָרְ הָאָטָעָלָן פְּ וּ זְ
אַיִּהָר טַוְבָּה וּזְעַגְעַגְעַן?... אָונָן דָּעַר עִיקָּר, וְאָסָס פָּאָר
אַסְוּדָות הָאָט אַיִּהָר עַס צַו דָּעַרְצָהָלָעָן אַוְיָהָ מִיר? ? ? ? !... אִין
אַיִּיעָרְ בְּרִיוּוֹלָעָן צַו מִין פְּרוּוּ וּוַיְנְקַט אַיִּהָר אָן, אָוּ אַיִּיךְ הָאָבָב נִשְׁתְּ
פִּינְטָן קִיְּין קָעָרְטָעָל אָונָן אָזְ אַיִּיךְ שְׁפִּיעָל אִין "אַקְעָ". אַוְיָב דָּאָס אִין
אַיִּיעָרְ סָוָה, וְאָסָס אַיִּהָר הָאָט אַוְיִסְצּוֹעָצָעָן אַוְיָף מִיר, הָאָט אַיִּהָר
נִשְׁתְּ גַעַטְרָאָפָעָן דִּי סְטָאָנְצִיעָ. גַּאנְעָן וּוְאָרְשָׂא וּוְיִסְטָ, אָזְ אַיִּיךְ אִין
"אַקְעָ" שְׁפִּיעָל נִשְׁתְּ. אַיִּיךְ שְׁפִּיעָל אַמְּאָל אַבְּאַנְטְּשָׂאָק אַדְעָר אִין
אַנְדָּעָר שְׁפִּיעָל, אָונָן לְעַבְנִישְׁטָ פֿון קִיְּין קָאָרְטָעָן. אַיִּיךְ בַּין נִשְׁתְּ

בערעל טשאפניך, איך האב אנדערע געשעפעטען. אלזא, וואס קאנט
 איהר אויף מיר דערצעהלהען פאר מײַן פֿרוּי? און וואס פֿאָר אַ
 אינטערעם קאנט איהר האבען דערביי? אַ מאַן, וואס שרייבט
 אַזעלכע בְּרִיוּוּלֶךְ צֹוּעֵק. אַז איהר זענט אַיזַּט נִישְׁתָּשָׁה
 באַזען אַזען אַיזַּן רְנַסְּטָעֵן צֹוּעֵק. אַז איהר זענט אַיזַּט
 בשוח מיט אַיזַּעַר פֿרוּי — דָּאָס ווּוִיס אַז שְׂוִין לאָנגַג, מע רעדט
 אַזונַּי אַזְּיַעַד דִּי נַאֲלָעוֹקִים דַּרְפָּן נַאֲנַצְּגָעֵשְׂאָק. וּוּלְוּלְּ יַאֲמַאיְקָעֵר
 האָט מיר דערצעהלהט אַזְּיַעַד נַאֲנַצְּגָעֵשְׂאָק, אַזְּיַעַד אַזְּיַעַד
 אַזְּיַעַד שְׂוֹאָנְגָעֵר מַאֲרִיאָמְשִׁיק. מע שְׂמוּעָט, אַז איהר בַּיַּדְעָ
 האָט בַּיַּיְנָעָן זַיְד מיט אַיזַּעַר ווּוּבָעָר. אַזְּיַעַד אַזְּיַעַד,
 ווּינְשָׁ אַזְּיַעַד אַזְּיַעַד. סְ'זָאָל זַיְן אַז גַּטְעָר שְׁעָה. אַיזַּט בַּלְּיִיכְּט אַיבָּעָר נַאֲר
 אַזְּיַעַד זַאְךְ: וואס האָט איהר קִין צִימַּט נַעַחַט שְׂוִין אַזְּיַעַד גַּיד
 אַזְּיַעַד בעוֹאָהָרָעָנָן מיט אַזְּוּיְטָעָר פֿרוּי, וועהָרָעָנָד יַעַנְעָ האָט נַאֲר
 אַזְּיַעַד בַּיַּזְוָנָדָרָט צֹוֹאָנְצִיגְּ יַאֲהָר? אַדרְעָר אָפְשָׁר ווּוִיסְטָ אַיהֲר
 שְׁפָן דָּעַם סּוֹד, אַזְּיַעַד האָט בַּיַּזְוָנָדָר אַזְּיַעַד אַזְּיַעַד אַזְּיַעַד
 גַּעַט? אַזְּיַעַד, עַרְשְׁטָעָנָס, גַּעַהָר זַיְד עַס אַזְּיַעַד מִיט
 מְיַיְן פֿרוּי, אַזְּיַעַד צֹוֹיְטָעָנָס, האָט איהר בַּעֲדָרָפְט ווּוּנְגַּסְטָעָנָס אַנְּ
 פְּרָעָנָעָן זַיְד בַּיַּזְוָנָדָר אַזְּבָּרְיעָף, נַעַשְׁת גַּעַהָן מיט אַזְּעַלְכָּעָ ווּעַגְּעָן,
 ווּ איהר גַּעַהָט... אַנְּבָּ, אַזְּיַעַד האָט שְׂוִין דערביי, בעדָרָפְט אַזְּיַעַד
 אַזְּיַעַד זַאְגָעָן נַאֲנַצְּגָעֵשְׂאָק, אַזְּיַעַד אַזְּיַעַד וּוּלְמִיךְ אַנְטְּשִׁילְסְטָעָן צֹ
 שְׁיִידָעָן זַיְד מיט מְיַיְן פֿרוּי, וּוּלְאַזְּיַעַד עַס אַנְדָּעָרָשָׁ נַעַשְׁת טְהָוָן, נַאֲר
 מיט אַתְּנָאָי, וואס בעשטעט האַזְּיַעַד צֹוֹיְיִ פֿוֹנְקָטָעָן: 1) אַזְּיַעַד וּוּלְ
 איהר דִּי קִינְדָּעָר נַעַשְׁת אַזְּוּעָקָנְגָעָבָעָן פֶּאָר בְּלִ הְוָן דָּעַלְמָא. 2) דִּי קִינְיָ
 דָּעַר מְזֻוּעָן מיר זַיְן בעוֹאָהָרָעָנָט מיט אַזְּוּוּיְסָעָר סְוּמָע אַזְּיַעַד וּוּיְעָר
 נַאֲמָעָן, אַרְיִינְגְּנַעַטְרָאָגָעָן אַזְּיַעַד נַאֲסְוָרָאָסְטוּוּעָנָעָ בָּאָנָּק. איהר וּנְעָט
 אַזְּיַעַד אַזְּזָהָר אַזְּיַעַד בַּרְדְּעָת, אַזְּיַעַד איהר האָט, אַפְּנִים, דָּאָס וּלְבָעָ
 פְּעַקְעָל, וואס אַזְּיַעַד — אַזְּזָהָר אַזְּזָהָר, — בעדָרָפְט איהר אַבָּעָר פְּעַר
 שְׁטָהָן, אַזְּזָהָר אַזְּזָהָר אַזְּזָהָר אַזְּזָהָר אַזְּזָהָר אַזְּזָהָר
 איהר זענט אַזְּזָהָר אַזְּזָהָר אַזְּזָהָר אַזְּזָהָר אַזְּזָהָר אַזְּזָהָר
 זַיְכָּרָט, אַזְּזָהָר אַזְּזָהָר אַזְּזָהָר. אַזְּזָהָר אַזְּזָהָר מְיַיְן עַהְרָעַן-זַוְּאָרט,

או איך וועל דאס צוועיטע מאל נישט הייראטען. איזן מאל אפנעה בריחת זיך — געונג.

אלזא, יידי, אויב איהר האט איזן ערנטטען קוק, זאלט איהר מיר היכפּ ומיד ענטפערען, וואָס און וווען און ווי צווי. און אויב עס איז בּי אייך מעהר נישט ווי אֹזָא מײַן ספֿאַרט, ווי בּי אייער שוואָגענער דעם שאָרְלָאַטָּן, ווּאָס ווועַלְגִּין מַעַשְׁ רַיְבְּט אָזָן פּוֹן מַאַד רַיְעַנְבָּאָה, האַלְטַע עַד אַיזַּן נַאֲכְלַוְוּפָעַן נַאֲכְלַוְוּפָעַן פֿרַעְמָדָע ווּוַיְבָלָעַךְ אָזָן שְׂרִיְבָּעַן זַיְלַיְבָּעַן זַיְלַיְבָּעַן, פֿערַשְׁטָעה אַיךְ נִשְׁטָה, עַד מַעַן זַיְךְ זַיְךְ עַס אֹזָא זַאָךְ אַיךְ אַסְחָרָה, אַטְאָטָע פּוֹן קִינְדָּרָה, עַד מַעַן זַיְךְ זַיְין אָפְּלַיְוָן אַגְּבָּר אָזָן אָפְּלַיְוָן אַמְּלִיאָנְגָּעָר? זַעֲלַבְּקַטְפְּעַזְטַעְנְדְּלִיךְ אָזָן אַיךְ וועל אֹזָא זַאָךְ אַיךְ פֿערַשְׁוַיְגַּעַן, אָזָן עַס קָאָן אַרוֹים דַעַר פּוֹן אַגְּרוֹיסְעָר סַקְאַנְדָּאָל. אַיךְ עַרְוּוָאָרָט פּוֹן אַיךְ יַעֲדַעַנְפָּאָלָם אַיזָּוּנְטָפּעָר, אַבְּעָר קָלָאָר אָזָן דִּיְתְּלִיךְ, אַחֲן המְצָאָות אָזָן אַוְיכְבָּרְקָעֶפּ לְעָךְ... אַיךְ הַאָבָןְדָּוָאָס אַזְוַעַנְגַּנְשְׁרַיְבָּעַן אַזְרַיוּוּל אַוְיךְ צַו מַיְן פְּרוֹיְיַיְן מַאְרִיעַנְבָּאָה, זַיְזָאָל מִיר שְׂרִיְבָּעַן, אוּבָּס' אַיזְיָהָמָת, אָז זַיְהָט נְשִׁיקָת צַו אַיךְ אַשְׁלֵיחָה נַאֲכָל גַּלְדָּ? אָזָן פָּאָר ווּאָס האַט זַיְזָק נִשְׁטָה אַגְּנַעַפְּרַעַטְמָ פֿרַהְעָר בּיְ מִיר? אָזָן ווּאָס אַיזְיָהָמָת פָּאָר אַמְּרַאְמָאָנָת, ווּאָס אַיהֲרָה רַופְטָה זַיְהָהָן אַרוֹים? אָזָן ווּאָס פָּאָר סּוֹדוֹת האַט אַיהֲר עַנְטְּרַעַט אַוְיכְפָּרָ? אָזָן עַרְשָׁת דַעְמָאַלְטָ, ווּעַן אַיךְ וועל האַבעָן בעַקְוּמָעָן אַיהֲר עַנְטְּרַעַט, וועל אַיךְ ווִיסְעָן, ווּאָס אַיךְ הַאָבָן צַו טְהָוָן. דָעַרְוַיְלָ זַעַהַת מִיר אָוָיס דַעַר גַּאנְצָעָר חַלּוּם אַ רְעַטְעַנְישָׁ.

אַיךְ פֿערַהְאָת, אָז אוּבָּאַיהֲר האַט אַיזְיָהָמָת זַיְךְ חַאְטָשָׁ אַ בּּרְעַקְעַלְעַ אַנְשְׁטַעַנְדִּינְקִיט, בּּעַדְאַרְפָּט אַיהֲר בּּאַלְדָּ אָזָן שְׁוִין גַּעַבְעָן אַ קָּלָאָרָעָ תְּשֻׁוְּבָה אַוְיכְפָּרָה אַלְעָם אָזָן זַעַגְעָן מִיר דִּיְתְּלִיךְ אָזָן אַוְיסְדְּרִיךְ, ווּאָס האַט אַיהֲר גַּעַמְיִינְט מִיטָּ אַיְיָר פֿערַשְׁטַעַלְטָעָן בּּרְיַעַף צַו מַיְן פְּרוֹיְיַיְן? ווּאָס אַיזְיָהָמָת כּוֹנָה אָזָן אַוְיכְפָּרָ? אָזָן דַעַר עַיְקָר, ווּאָס פָּאָר סּוֹדוֹת האַט אַיהֲר אַוְיכְזּוּעַצְעָן אַוְיכְפָּרָ מִיר, אַוְיכְפָּרָ אַיְיָר אַומְבָעָן קָאַנְטָעָן

.40

סלמו ברויבשטויה פו די נאלוופים איז ווארשא צו זיין וויב לאח ברויבשטויה
אייז פאריענבעאד.

צו מײַן ליעבער פֿרוּיַה צִיְּנָה עֲבֹת וּוְהַלְּוָה
עם אייז נישט גְּלִיְּךְ, לְאַהֲצֵי, וּוְאַסְמַה אַיךְ האָב בעדראָפֶט גַּעַד
וואָהָר ווּערעַן פֿוֹן אַזְוָּא ווַיכְטִינְגֶּר וְאַךְ אָזְן פֿוֹן אַזְוָּא עַרְנְסְטָהָן שְׁרִיט
דוֹרֶךְ דָּעַר דָּרְיוֹטָר האָנָּד. מִיר שִׁינְיֶנְטַ, סְ'וּאַלְטַ גַּעַוּעַן פֿיַּעַל גַּעַד
זִינְטָעַר פֿאָר אָוֹנוֹ בַּיַּדְעַן, וּוּעַן אַיךְ עַרְפָּאַהָר עַס דִּירְעַט פֿוֹן דִּיר.
אַיךְ האָב אָפְּלַיְּוָה בעמְרַקְטַ שְׁוִין לְאַנְגַּן, צו דַּו האָסְטַ עַפְּסַ אַוְּפַּה דָּעַר
נְשָׁמָה, נָאָר דַּו פֿערְבָּאָרְנְסַטַ עַס פֿוֹן מִיר אַזְוָּא ווַיְיַיְתַ וּוּיְמַעְלִיךְ.
דיַין פְּלוֹצִימְדִּין אָפְּרִיאַזְעַן קִיְּוָן אַוְּסְלָאָנָּד, דיַין אַוְּסְוּעוּהָלָעָן מַאְרִיעַנְ
בָּאָד — וּוְאַס עַפְּסַ נְרָאָד מַאְרִיעַנְבָּאָד? פֿאָר וּוְאַס נִישְׁתַ אַיְזַן
אַנְדָּר בָּאָד? — אָזְן דִּינְעַן זַעַלְטָעַנְעַן אָזְן קוֹרְכָּעַ בְּרוּוֹלְעַד צַו מִיר
דיַ לעַצְטָעַ צִיְּטַ — דַּאֲסַ אַלְעַם הַאָטַ בעדראָפֶט זִיְּוָן אַוְּפְּפָאַלְעַנְד
איַן מִינְעַן אוּינְגַּעַן. נָאָר וּוּזָאָגַט דַּאֲסַ שְׁפְּרִיכְוּאָרָט: "דָּעַר מַעַן
וּוּרְדַּר גַּעַוּאָהָר אַלְעַמְּלַ צָוּם לְעַצְטָעַן" ... אַיךְ וּוְאַלְטַ דַּאֲסַ קִינְמָאַל
אוּיפְּ דִּיר נִשְׁתַ גַּעַלְוִיבַּט, — אָזְן גְּלִוְיבַּ אַוְּיךְ אַיצְטַ נִשְׁתַ — אָז
דוֹ זַאֲלַסְטַ אַזְוָּי נִידְעַרְגַּ פְּאַלְעַן אָזְן עַרְלְוִיבַּן וְזַיְּ צַו שִׁיקַּעַן לִיהְעַן
גַּעַלְדַּ אָהָן מִיְּזַן וּוּסְעַן בַּיְּ אַזְוָּא מַעַן, וּוְאַס גְּרָאַבְטַ זַיְּ אַונְטָעַר מִיר
אוֹזְן זַוְכְּטַ אַוְּיפְּ מִיר בְּלְכְלְוִים, אָזְסַ צַו דָּעְרְנְרִיְּכַעַן זַיְּנַע נִידְעַרְגַּע
צַוְעַקְעַן. לְאָזְן שְׁוִין זִיְּן אָפְּלַיְּוָה, וּוּיְדַעְתַ מִיר נִשְׁתַ אַיְזַן מַעַן
גַּעַזְאַנְטַ, אָזְן אַיךְ דִּיר פֿערְפִּינְסְטָעַרְטַ דִּין וּוּלְטַ (אַבְּוּאָהָל
סְ'אַיְזַ נִשְׁתַ אַזְוָּי דִּי מַעְשָׁה: מִיְּנַן וּוּלְטַ אַיְזַ פֿערְפִּינְסְטָעַרְטַ גַּעַד
וּוּאָרְעַן דָּרֶךְ דִּיר), נָאָר יַעֲדְעַנְפָאַלְסַ וּוְאַלְטַ גַּעַוּעַן אַסְעַד עַהְרְלִיכְבָּר,
פֿוֹן דִּיר, וּוּעַןדוֹ זַאֲלַסְטַ מִיר שְׁרִיבַּעַן: "אַזְוָּי אָזְן אַזְוָּי, קַלְמַן-לְעַבְּ
אַיךְ וּוּלְ זִיְּן פֿרִיְּ, וּוּלְיַיְלַ סְ'אַיְזַ מִיר נִמְאָס גַּעַוּאָהָרָעַן צַו לְעַבְעַן אַיְזַן
שְׁטַעְנְדִּינְעַן גַּעַלְדְּ-מַאְנְגַּעַל אָזְן דַּעְסְגְּלִיְּכַעַן" ... וּוְאַלְטַ אַיךְ דִּיר אָפְּ

גענטפערט דאס זעלבע, וואס איך האב דיר געואנט שווין לאנג, נאך
ביי אונזער ערשותן צעפאחרען זיך, — געדענסט דו? — איז ס'אייז
פארהאן אָ רומיש ווארט : "נאסילאו מייל ניע באודרעש" ... אוייך איצט
זאג איך דיר, לאח'צי, ווי איין אמת'ער גוטער פריינד און ווי אָ
פאטער צו זיינגע קינדרעה, אוֹ אלע זענען זענען פאר דיר אָפֿעַן.
איך וועל דיר געבען פולע פרוייהויט, נאך מיט איין תנאי : אוזו
וואָדו וויסט, ווי טײַער עס זענען בֵּין מיר דִּי קינדרער, אוֹ איך
וועל זיך מיט זוי נישט שיידען פאר קיין געלד אַין דער וועלט, און
אזוּז ווי ער איז אָ אַיך אַין עושר, חוץ זיון שאדרען אוֹיף מיר געַ
זאנגט געווואָרען חאָטש האָלב, עליכן זאל ער בעוֹאָחרענען פריהער
דיַך, דערנָאָך אָונזערע קינדרער. פון זיך רעד אַיך נישט. מיך וועט
נאָט אוֹיספֿהֶרְעָן אַהֲן אַיהם. דו וויסט, אוֹ קיין גרויסער אַיבָּעָד
קלּוּבָּעָר בין אַיך קיינטָאָל נישט געוּן, און אָוּזְעָרְעָן פֿינְדָּעָר
אַבְּיָ אַיך זאל וויסען, אוֹ דיר וועט זיון נומָט, און אוֹ אָונזערע קינדרער
וועלען, חַלִּילָה, נישט דארפֿעָן אַנקְומָעָן צוֹ אָ שְׁטִיפְּכָטָעָן. דאס
איַז אלעַם, וואָס אַיך האָב דיר צוֹ זענען. איז אָנדער מאָן אוֹיף
מיַן אָרט ווֹאלט דיר געמאָכְט אַיְזָן אָוּזְעָנְטוּרָעָמָּן אוֹ פֿון קִין סְקָאָנְדָּאָל.
אַיך בין נישט קִין מענְשָׁ פֿון קִין אָוּזְעָנְטוּרָעָמָּן אוֹן אוֹיפֿרִיכְטִיגְּ. און
דאָלעָן. דערוּבָּר שְׂרִיבָּ אַיך דיר געלאָסָעָן אָוּזְעָנְטוּרָעָמָּן.
אַוְיך צוֹ אַיהם האָב אַיך היַנְט אָוּזְעָנְטוּרָעָמָּן אָ ברִיעָה, און אַיך
פֿערלָאָזָן מיך אוֹיף זיון אָנְשְׁטָעָנְדִּינְקִיט, אוֹ ער וועט מיר געבען אָ
קלּאָרָעָ תשובה, און די זאָך וועט דענוֹלָרָט ווּרְעָן אוֹיפֿרְעָן אָנְשְׁטָעָנְ
דִּינְעָן אָרט, און עס וועט נישט קומָעָן, חַלִּילָה, צוֹ לְיוֹתִיש גַּעַלְעַטָּעָר
און צוֹ סְקָאָנְדָּאָלָעָן, ווי עס ווּינְשָׁטָ דִּיר
דיַין באָמת גַּעַטְרִיעָד מְאָן, וואָס אַיז יְעַדְעַנְפָּאָלָס דיַין בעסטער
פריינְד,

קְלִמָּן בְּרוּכְשְׁטוֹמָן.

.41

אימשע-מאיר שערצנץ איז איטשע-מאיר פיעטליס פון די נאלעוווקים איז ווארשא צו חיים סאראקער איז מאריינבאָד.

(אייברוועצט פון העברעהיש).

פריעד צום פיעלגעעהרטען געהויבענען און געאכפערטען הערת.
דען געלעהרטען און אויפגעקלערטען רב חיים סאראקער — פריעד
אַהן איזן עפּ.

נאכדרעם, ווי מיר בעניריסען דעם געהרטען הערת, ווי דעד
מנחן איז, טהווען מיר זיך נעמען צום אלעלם ערשותען ערלויבונג צו
ווינשען איהם אַ ניכע היילונג און אַ רפואה שלטה, הָן אַין זיין
קערפער והן אַין זיין געלֶה, און דער אלמעכטינער זאל איהם ברענֶן
גען אַין פריעדען איהם צו דער דrhoֹהונג און צו דער ערבעשאָפּט אַין
ניכע צייטען, און ער זאל נישט וויסען מעהר פון קיין שומ קרענֶן
און פון קיין שומ שמערכען מיט'ן כלֶּי ישראל פון היינט און בי
אייביגן — אַמן.

אצינדר טהווען מיר מאכען פאלען אונזער געבעט פֿאָר די הויכִי
קייט פון אונזער הערת, ער זאל אַראָפּנווינען זיין אויהער און צוּד
הערען צו אונזער קול, צום קול פונְס בְּלָוט פון דיין ברודער, וואָס
טהווט שרייעען פון אַ ווּוִיט לְאַנד אַוִיפּ דעם אָוּמְרָעַט, וואָס ווּרְדַּעַת
אונֶו געטהָן אַהֲן אַ שומ עולֶה אַין אונזערע הענֶה. מיר האבען געַז
זאגט, לְאַמֵּיר דערצעלהָלָען חאָטַש אַ טוּזענְדְּחַלְק פון אונזערע
יסורִים און האָרְצְוּוּהָטִיג — אַיְזָאַבְּעַר מִיעַד יְהֻדָּעַ צוֹנָג צוֹ רְדָעַן,
יעַדְעַע פֿעַדְעַר צוֹ שְׂרִיְבָּעַן, אַוְן סְאַיְזְקָוָעַ דִּעְמָקְטָה אַוִיפּ צוֹ פֿעַרְעַן
שפְּרִיְיטָעַן. אַוְן נָאָר אַין קוּרְצָע ווּרְטָע ווּלְעָן מִיר זיך פֿרְכָּעַן
געבען אַ ווּידְעַרְקָוָל פון אונזער אוּסְגַּעַשְׁרָה, וואָס רְיִיסְטָה זיך

ארויים מיט א גווארלד פון די ווענד פון אונזער הארץ. הערט אונז אומס, וועט אייך אויסהערען נאט.

mir, די אונטערגעשריבענע אויף דעם דזיגען ברייעת, זענען ווארשעווער יונגע-לייט, וואס זענען נישט לאנג אראפ פונג'ס טיש פון זיינר פאטר ער און האבען געשיקט אין האנרגעל זיינר הענה, און גאנט האט גבענטשט דאס טהעכץ, וואס זיין האבען געההאן, און זיינר ארבייט האט געמאכט וואכסען פירות, און זיינר נאמען האט זיך געתטאַרט אוויה דער וועלט, און זיין דער מנהג איז פון אונזער בעריה, די קינדרער פון ישראל: זיין באָלד נאָר די זון פון הצלחה טהוט אַ לײַכט צו זיין מיט איהר פנים, אַזוי הוייבען זיין צו פערשווונדען דאס, וואס זיין האבען אַנגעאַטעלט מיט די מיעדרקיות פון זיינר הענה, און געלד איז זיין גאנרטשט בי זיין און די אונגען, און מעהָר פון אלֵאַ ברענגען זיין זיך אַזים אויף די זוייד בער פון זיינר יונגען, און זיינר ווייבער הויבען אַן פיהָלען מיט אַ פֿאַרְשְׁטָעַן צו די אַפְּגַּעַטָּר פון דער מעידוץין, וועלכּען עישיקען אַן דזיגע קראָאנְקָע אַן אלֵאַ עקען פון דער וועלט צו זוכען אַ תְּרוּפָה צו זיינר וואָנד, און מעהָר זיין אַומְעָטָם ווערטן זיין געשיקט אַן יונגען מאָדְנָעָם קוֹרָאָרט, וואס איז בעוואָסֶט מיט'ן נאמען מאָרִיעָנֶג.

עם פערשטעט זיך פון זיך זעלבסט, אַז מיר האבען מקיים געוווען דעם דין פון מאָרִיעָנֶג מיט אלֵאַ פונקטען אַן פישטשעוור קעס אַן מיט אלֵאַ זעכּס הונדרערט אַן דרייזעטען מצוות, וואס הענ-גען אַפְּ אַין דעם. נישט געשוינט האט אונזער אַזין אויף קיין געלד, אַן אלֵאַ, וואס דער דאָטְקָאָר האט געזאגט: מהו — דאס האבען מיר געההאן. אַן מיר האבען אַרוייסכּענְגָּליַּיט אַונזער עלייעבטע ווייבער קיין מאָרִיעָנֶג, אַן געלד האבען מיר געההאן אַן זיינר בעלים, אַן מיר האבען צו זיין געזאגט: "געהט-אויף אַן אַ גומער שעה אַן אַן אַ נְלִיכְלִיכְעָר אַן יונגען פרוכְטְּבָּאָרָעָן לאָנד, וואס טהוט רינען מילך אַן האָנְגָּג אַן געפִּינְט דָּאָרָט אַיְיָר הַיְלָונְגָּג."

נייערט איהר זאלט אונז נישט פערנצעטען און זאלט פון צייט צו
צייט מאכען פליהען צו אונז איעירע צייכענס און איעירע נאכרייכ-
טען פון איעיר פריעדרען און פון איעיר וואלהיזיין, בייז עס וועט קיד-
מען דער גליקער טאג פון איעיר צורייקעהרען אין איעיר נעסט
ארין צו איעיר מאנגען, די העדרען פון איעיר יונגענד".

אווי האבען מיר גוואנט צו אונזערע געליעבטע וויבער און
זיך אפנעונגנט מיט זוי, און זוי האבען פערלאזט מיט פריעדרען
דאס לאנד פון זיעיר געבורט און זענען געקומען אין דעם
לאנדה, וואס זוי האבען אויסדערוועהטלט, דאס היסט קיין
מאירוענבאָה, און האבען אונז צונזאנט צו שיקען נאכרייכטען
פון צייט צו צייט, און האבען געהאלטען ווארט, גשריבען
אונז בריעפ פון דעם שטאנד פון זיעיר געונגה און פון די וואס
סערען, וואס זוי טהווען דארט שעהפען פון די קוואלען פון הילט.
נאָר פֿלוֹצִים אַיז פֿערשְׂטָאָפְּט גַּעֲוָאָרְעָן יַעֲדָע זַהֲוָגָן פָּוּן זַוי. די
פאָסט האט פערמיטען צו ברענגען אונז זיעיר נאכרייכטען. פער-
אָרְעָמֶט אָוּן אָוִיכְנָטְרִיקָעָנֶט זַעֲנָעָן גַּעֲוָאָרְעָן אַלְעָ קַוְאָלָעָן פָּוּן זַוי
ערע שרייבעכען, וואס זוי פְּלָעָנָעָן צו אונז שרייבען, בייז מיר
האבען פערלוייען אונזער קאָפּ אָוּן מיר זענען גַּעֲוָאָרְעָן אָוּן אָוּן
זערע אָוִינְגָּעָן גַּלְיָיך, ווי מיר חֵלְמָעָן. אָוּן פֿלוֹצִים האט מען אונז
אויפֿגעעפֿעָנֶט אָוּנוּרָעָ אָוִינְגָּעָן אָוּן סְ'אָיז אָוּן פֿערענְטְּפֿערְט גַּעַנְתָּ
וָאָרְעָן אַלְעָ קְשָׁוֹת. מַעַן האט אָוּן בְּעוּזְוָעָן שׂוֹאָרָץ אָוֹפּ וּוּיָם,
וּוְרָסְ'אָיז דָּא דַעַר שׂוֹלְדִינְגָּר אָוּן וּוְרָסְ'אָיז דָּא דַעַר בִּיזְעָר שְׁלִיחָה.
איין לְעָבָעָן וּוְאַלְטָעָן מִיר נִישְׁט דַעְקָעָנָעָן אָוּיְעָרָהָן
זַהֲעָן מִיט אָוּזְעָרָעָ אָוִינְגָּעָן אָוּן נִישְׁט דַעְקָעָנָעָן אָוּיְעָרָהָן
און די האנדשְׁרִיפְּט פָּוּן אָיְעָרָעָ גַּעֲהָרְטָעָן שׂוֹאָגָעָר, גַּפְּרִיצָט אָוִיָּפּ
פְּאָפִיעָר. זַהֲרָ גַּעֲהָרְטָעָר אָוּן גַּעֲהָיְבָעָנָעָר הָעָרָר! מִיט די גַּלְאָטָ
קייט פָּוּן אָיְעָרָעָ צִינְגָּעָר אָוּן מִיט די זִיסְקִיט פָּוּן אָיְעָרָעָ רַעַד האט
אייהר בִּידָע זַוי גַּעֲטָהָאָן פָּאָנָעָן אָוּן אָיְעָרָ גַּעַז. פּוֹלָע הוּיְפָעָנָס
לייעבשאָפְּט האט אייהר גַּעֲטָהָאָן אוּסְנִיסְעָן אָוּן זַיְעָר שְׂוִים אָרִין
און אייהר האט גַּעֲמִינָט, וּוְיִזְמָט אָוּם, אָוּן קִין מַעַנְשׂ וּוּעַט נִישְׁט

וועיסען, קיון בעשעפנעיש וועט נישט זעהען. אויזוועה גשרויגען וווער וואלט דאס גענלויבט, איז דאָרט אין דעם וווײַיטען מאַריינכּאָד וועט זיין אַנגענדייט נאָך פון נעצבען דער ניהנְס? וווער וואלט דאס גענלויבט, איז אַונזערע רײַגע פרומע וויבער, וואָס אין דער-הײַם אין וואָרשאָן וואָלטען זיי אַיסגעלאַבעט זײַערע יאָחרען אָז וואָלטען נישט געוואָסֶט פון קיון זונֶר, זאלען אָזוי געשטורייכּעלט ווערען? וווער וואלט דאס גענלויבט, איז אָז אָז צײַט, וואָס אין אָז צְרָה פָּאָר יַעֲקֹב', אָז יִשְׂרָאֵל אָז אַוְעַקְעַנְעַבָּעַן גַּעֲוָאָרָעַן צַוְּ רֹורְ בָּעָרָה, אָז אָז צײַט, וווען אַידִיש בְּלֹום גִּסְטַּת זִיד, זַוְּ ווּאָסְמָה, אָז הַוּפְטָט פָּוּן אַלְעָ גַּטְסָעַן, וווען שׁוֹנוֹאִים פְּרַעַהָעַן זַיד אָז טַאנְצָעַן אָוִיפָּ אָז אָז צְרָה חֲרָפָה, וווען דֵּי פִּילְעָעַן וווערען גַּשְׁאָרָפָט אָוִיפָּ אָז פָּוּן אַלְעָ זַוְּעַטָּעַן אָז שׁוּעַרְעָעַן וְאַלְקָעַנְסָסָס דַּוְקָעַן זַיד אָז אָוִיפָּ אָז גַּעַנְעָרָה — אָז אָז צְרָה זַאלְעָן אַיְדָעַן, בעוּיְבָטָע אַיְדָעַן, טַאַטָּעַס פָּוּן קִינְדָּרָה, אָז זַינְעַן האָבָעַן טַהָּוָן אַזְוַלְכָּעַ אַוְמוֹוִירְדִּינְקִיטָּעַן, פֻּרְנְאָרָעַן פְּרָעָמָד דָּעַ וְוּיְבָלָעַר עֲרַגְיָץ אָז אַוְיסְלָאָנדָר, אָז אַוְנְטָמָעָרָן דַּקְטָוָךְ פָּוּן הַיְּלוֹנָג אָז לְעַבְדָּגָעַן וְוָסָעַר טְרוֹיְנְשָׁעַן זַיךְ נַעֲמָעַן אַרְאָפְּהִירָעַן זַיךְ פָּוּנְסָמָגָלְיָכָעַן וְוּגָן אָז פְּרַעַפְּהִירָעַן זַיךְ אָז אָרטָמָ, וואָס פָּוּן דַּאָרטָעַן וְוּלְעַע זַיךְ שְׂוִין נִישְׁטָמָט אַוְמְקַהְרָעָן — אָז שְׁטוֹיִינְט אַיְהָר הַיְּמָלָעָן! מִיר האָז בעַן גַּעַמְיִינְט, אָז נאָך אַיְיָעַר גַּעַהְרָטָעַר שׁוֹאָגָעָה, דָּעַר מַאַן פָּוּן אַיְיָעַר וְוּבָסָמָעַשׁ שׁוֹעַסְטָעַר, וואָס האָט אָשָׁם אָז דָּעַר אָז דָּעַר אַוְיְסְנָעַלְאַכְּבָעַנְעַם מִעְנְשָׁעַן, וואָס האָט אַרְאָפְּגָנָעַוְאָרָפָעַן פָּוּן זַיךְ דָּעַט זַיךְ פָּוּן דָּרְךְ-אָרְץ אָז אַנְשָׁטָעַנְדָּקִיּוֹת, אָז פָּהָגַע צַוְּהָוָן אַזְוַלְכָּעַמְיאָזְבָּעַן זַאְכָעַן — שְׁרַיוּבָעַן בְּרַיוּוֹלָעַן צַוְּפָרָעַד וְוּיְבָלָעַד. זַיְנָע בְּרַיוֹוֹלָעַד, וואָס עָר האָט גַּעַתְּהָאָן לְוַיְפָעַן צַוְּאָזְוַרְעָעַן וְוּיְבָרָעַן, אָז אָז גַּעַרְאָטָעַן אַפְּצָוְהָאַנְדָּלָעַן פָּאָר רַעַכְתָּן גַּעַלְדָּן בְּיַיְאִינְגָּעָם אַ פָּאָר-שְׁוִין, וואָס מִיר זַעַנְעַן נִישְׁטָמָטָה צַוְּפָרָעַנְטָלִיכָּעַן זַיךְ נַאֲמָעַן. מִיר האָבָעַן גַּעַמְיִינְט, אָז דָּעַמִּיט האָט זַיךְ גַּעַנְדִּינְט דֵּי דָּזְוִינְעַה הַיְּמָלָעָרִינְדִּינְגָּעַ מְרָאָגְנָדְרִיעַ. צָום סּוֹפְּהָאָבָעַן מִיר דָּעַרְוָהָעַן, אָז מִיר זַעַנְעַן גַּעַוְעַן בְּלָאָזְעַנְדָּגָעַ אָז אָמְרָה, אָז דָּעַר אַמְתָּעָר פִּינְדָּה לְאַקְעָרָט נאָךְ פָּוּן זַיין בעהעלטענִישׁ — אָז דָּעַר דָּאוּגָעָר פִּינְדָּה

דאס זענט איהה. געהרטער און געאכטער הערד. איהה און נישט קיון אנדרער. ואארום אויב אייער געהרטער שוואגעער, דער מאן פון אייער וויבס שוועסטער, האט געתהאן שריבבען צו אונד זערע וויבער פיעל נארישקיטען און פסטע רעד פון חנופה מיט א גריינגען קאָפּ, האט איהה, ועהר געהרטער הערד. געהאט איזן עוזות צו זאגנען אונזער וויבער, אzo איהה ווועט טהון מאכען ריאנען געלד פון אייער בייטעל פון זיעער טובח זאגנען. אַ פערשאָלטען וואָלט געמענט וווערען די האָנד, וואָס האט אָזעלכעס געקאנט צייד בענען אַ פערשאָלטען וואָלט געמענט וווערען די צונג, וואָס איהרע גלאָטער רעד זאגנען גיפט און די זיסקייט פון איהרע וווערטער איזן דער גיהנם.

דאס אלעס האבען מיר, די אונטערגעשריבגען, געפונגען פאָר נויטין, ועהר געהרטער הערד, אויסצונגיסען אין אייער שווים און צו בעטען פון אייך מיט אלע מינימ געבעט — איהה זאלט רחמנות האבען חן אויף אונזער כבוח, חן אויף'ן כבוד פון אונזער וויבער, והן אויף אייער אינגענען כבוח, און איהר זאלט אויפהערען צו טהון אייער אומוויריגגע זאָכען. מיר זאגנען אייך מוסר מודעה, זעהר געהרטער הערד, אzo באָס איהר ווועט נישט צוהערען צו אונד זער קול און ווועט נישט פערמידען וווײַטער צו טהון אייער אומד ווירידנקייטען אין דער פערבראָרגעניש. דאן ווועט ביטער זיין אייער סוף און איהר ווועט בעסטען אייער לוין און אייער צאַלהעכטס בכפל כפלים, ואארום ס'אייז דאַ אַ גאנט אויף דער ווועלט און ס'אייז נאָך פאָראָהן אַ געוועץ און אַ ריבכטער אין יישראָל!

מור בעטען כי אייך, איהר זאלט קיון פאָראַיבעל נישט האָבען, וואָס מיר פערלענגערען נישט אונזער רעד, וויל מיר האבען זעהר קיון צייט נישט! און האָפּענדיג, אzo איהר ווועט טהון אַ גע-העריג אויהער צו אונזער וווערטער, וואָס טרייפען פון אַ ריבכטינגען קוואָל און פון אַ האָרֶץ פֿול בְּלוֹט, און איהר ווועט נישט דערלאָזען צו גרעסערע בזונות. פערקירותען מיר אונזער רעד און צייבגען

מייט פיעל כבוד און מיט א בענטשונג פון נוטע פריינדה, וואס ווינט
שען איזיך פיעל גליק און ריבקיות בייז און און איז שיעור.
די רעד פון: יצחיק מאיר שערד ענץיס.
און די רעד פון: יצחיק מאיר פעל ליס.

.42

אלעכטאנדר סווירסקי פון באזעל צו דער יאטמאימישיכע איזן מאריענברג.

גענדיגע פריוי!

איך האבע די עהרע איהגען מיטצוטיילען, דאסס איך איז באזעל
אויפֿ דען צעהנטען ציוניסטען-קאנגרעם גליקליך אונגענטאמען בין,
און ווי מיר די זאכע בעאברעדט האבען, האבע איך צו מיינע
געשפנען מיט פליים גענאמען, די פאסקיגע פארטיען פאר איההרע
ווערטהע טעכטער נאכצוזעהן, און מז בעהויפטען, דאסס צו מיינען
גרעסטען בעדויערין האבע איך דאסס געוואונשטע פיר זיע לוייד
דער ניכט געפונדען, וויל דער גראטער טיל געסטע צום צעהנטען
ציוניסטען-קאנגרעם בעשטעהט פון מענער, וועלכע לויידער שווין
לאנג פערהייראטעט זינה. דען אונפערהייראטעט גיעבט עס לוייד
דער ניכט אונטער דען ציוניסטען. די אורזאכע איז וואחרשיינליך
די, דאסס די ציוניסטען לויידער פריה הייראטען, אונד פיעלייכט זינד
דא נאך אורזאכען, אבער דער טהאט איזט פעסטגעשטעלט, דאסס
מיין רייזע נאך באזעל וואר גאנץ אומזאנסט, אונד עס טהוט מיר
ווירקליך לוייד די שפיעזען, וואס זי מיר געגעבען האבען. אבער איך
קאנז מיך רעכטפערטיגען, דאסס איההרע שפיעזען זענען דאך ניכט
גאנץ אומזאנסט הערויסגעshmישען, דען איך האבע מיך היער איז
באזעל אינפארטירט וועגען איהר קישנייעווער פארטיע אונד איך

האבע צו מײַן גראטער ערשותינוונג ערפאהרען, דאסס דער הערד זידענער איזט ווירקליך אײַן זעהר טיכטיגער דאנטיסט, וועלכער אײַן קישנייעו די גראטער פראקטים האט, אבער ער איזט לֵיידער שוין לאנג פערהייראטעט אונד האט צו הוויז אײַנע זעהר גראטער פרוי אונד פינדרער, אונד עס וואנדערט מיך וואהרהאפטיג, ווי הא בען וויר דאס געקאנט זיך זא ביטעליך ענטוישען, דאסס די זאכע זא ווית נגעאנגען איזט, דאסס ער אין איהרע אלע דריי ווערטהע מעכטער זיך פערלייעבט האט, אונד אויך איהרע ווערטהע טעכטער איהם זא ווית סימפאתיזירען, דאסס גאנע מאירענכאָד שוין אלס דיכטיגע פארטיע זי בעטראקט האט! אונד וואס מיר בעזאנדרט פערדרוס מאכט איזט דער פאקט, דאסס דיעזער הערד זידענער שיוינט מיר אײַן געמיינער בעטראקט צו זיין, דען דיעזער שורקע האט בי מיר אײַינגע טויזענרד קראאנען אויך איהם צוויי מאל טעלע-אלס גמילות-חסד גענאמען, אונד אלס איך איהם צוויי גראטער גראטער געמעילדער האבע, דאסס ער מיר דיעזער פאָאָר טויזענרד קראָ-גען זאָפֿאָרְט טעלענראָפֿיש נאָך באָזּוּל אִיבְּרוּיּוּזָן זאָל, בליבען איך גאנען אַהֲנָע אַנְטוֹאָרָט, אונד האבע איך הייטע צו מײַנע גראָ-טע ערשותינוונג אײַינע נאָכְרִיכְט בעקאמען, דאסס דער הערד זידע-גען נאָך אַסְטְּעָנְדָע צוֹאָמָעָן מיט פֿרְוי קּוֹרְלָעְנָדָע אַבְגָּרְיוּזָט האט, אונד דאסס דער הערד מאָרְיאָמְטְשִׁיק איזט צוֹאָמָעָן מיט פֿרְוי שערענץ' אונד פֿרְוי פֿעְקָעְלִים אויך נאָך אַסְטְּעָנְדָע אַבְגָּרְיוּזָט, אונד אויך דיעזער לֵיְכְּטְזְוִינְגָּעָר הערד מאָרְיאָמְטְשִׁיק איזט מיר אײַן פֿאָאָר הונדרט קראאנען שׂוֹלְדִּיג גַּעֲלִיבָּעָן נאָכְדָען, ווי וויר צוֹאָמָעָן אײַינגע מאָל אײַן אַקְעָע גַּעֲשְׁפִּיעָלָט האבען. אבער דיעזער פֿאָאָר הונדרט קראאנען פָּאן הַעֲרָן מאָרְיאָמְטְשִׁיק זִינְדָּמִיר נִיכְּט זאָ פֿיְנְלִיך וויע יונע דְּרִיְטוֹזְוּנְדָּר קְרָאָנְעָן פָּאן הַעֲרָן זִיְדָעָנָה, דען דאסס איזט בלויו קָאָרְטָעָנְשָׁוֹלָה, אונד דאסס איזט לֵיְדָעָר באָרְדָע גַּלְּה, מיט בלוט אונד שׂוֹוִיס פֿערהאָרְעָוּת, — אָוִיסְקָרָעָנָה זאָל ער דאסס, אָזָא אײַן אָוִיסְוֹאוֹרָה! אַמְּמוֹר! אָזְעַלְכָּעָ בלְוִטְינְגָּעָר גַּעַנְעָן, ווי שְׁדְּכָנוֹת-גַּעַלְד בַּי אַשְׁדָּכוֹן, אַיְדָעָר מַעַצְתְּ דָרְכָּךְ בַּי

אידען א שידוך קומט און מיט נריינע וווערעם. קומט צו געהן א דאנץ טיסט, א שווארץ יאהר פון קעשעניעו, וועלכער אינע פרויאונד צווויי קינדרער האט, אונד זיך אלס אונפערה היראטאטער פאלאיליער מעילדעט — איזט דאס טהאטזעבליך צו שטויינען אונד צו בעדרוי ערען, דאסס אין אוז צייט זאל זאל עטווואס פארכומען קענען אין צוואנציגסטען יאהרוהנדערט ביי אַלעגמיינער ציוויליזאציאן פון באהנען, טעלענרגאף, טעלעפאנז. עלעקטרייע, פאנאנגראף עט צעטערא. עט צעטערא! אונד דא איך פאן הייד דירעקט נאך אסטענדע אב-רייזע, אום דיעזען ניעדרטרעכטינען בעטראינער צו פאקען אונד נלייבציגיג פיר איהרע וווערטהע טעכטער אונשטענדיגע פארטיען נאכזוזובען, פערבליבע איך מיט פארציגליכער האכאכטונג אונד מיט די בעסטע גראסן צו איהרע וווערטהע טעכטער

אלעקס אנד ער סזווירסק.

.43

בראנו גויפערמאן פון מאריינברג צו איהר מסו הירוש גויפערמאן אויף די נאלעוקים איין ווארשא.

לבעלוי מוהר"ר העריש נ"י.

וואס ס'האט זיך מיר גע'חלומט די נאכט און יונע נאכט און א נאנץ יאהר זאל אויסגעהן צו מיינע שנאים'ס קעפ און צו זיעירע הענד און פים און ליב און לעבען! די יאמאייטשיכע זאל אזי וויסען פון איהר חיוט און די טשאפניטשיקע פון איהר געונה, ווי איך הוייב און צו פערשטעהן אפילו, וואס דו שרוייבסט און פון ווע-מען דו שרוייבסט און צו ווועמען דו שרוייבסט? די אס האט אודאי די יאמאייטשיכע דורך איהר וועלווול יאמאייקער אונגעפיהרט א רביילות'על? אדרער די טשאפניטשיקע דורך איהר בערעל טשאפ-

נין, וואס וויל בי דיר אויסנארען א נמיותיחט? ער בעדרהא טאקי נעהאר זעהר נוייטיג האבען, ווארום זיין מאראטם האט זיך דא פערשפיעלט אין "אקס", גע'פטרט וויפיעל זי האט געהאט, און איצט לוייפט זי ארום צוישען אונזערע ואטרשעוווער זוכען א נאָר, וואס זאל איהָר אויסלייעהָן אויַף א קורצע ציט. איז אבער נישטאָן קיַין נאָראָנים אין מאָרְעָבָּאָר. א סָךְ זענען צעפֿאָהָרָעָן, ווער קיַין פראנצענסכָּאָר, און ווער קיַין אָסְטָעָנְדָּרָס ווַיַּיְלָע איזו שווֹן אין אָסְטָעָנְדָּר. נישט אלְיוֹן; דער קעשעניעוועה, וואס איך האָב דיר געהאט געשְׂרִיבָּעָן, איז אויַך דָּרָטָעָן. וואו זי, דָּרָט איז ער. אָפְּנִים, אֲכִישּׁוֹפְּ? ... נאָר אֵיך קעהָר מֵיך אָסְטָעָנְדָּרָס ווַיַּיְלָע צו דִּין בְּרוּעָה. אֵיך לְיוֹעָן אַיִּהָם אָוֹן לְיוֹעָן אָוֹן ווער שִׁיר נִשְׁטָמָשׁוֹן! וואָרָום אֵיך הוֹיכָבָּעָן דָּעָן צו פֻּרְשָׁטָעָהן, וואס דָו מִינְסָט? ווער איזו דער "ער", וואס דָו שְׁרִיבְּסָט מִיר, אָז ער איזו מִיר א גוּטָעָר פְּרִינְד אָוֹן אֵיך האָב בַּי אַיִּהָם קְרָעָדִיט? וואָסְעָר קְרָעָדִיט? אֵיך האָב דָא נִישְׁטָקִין קְרָעָדִיט אין עֲרַנְיָץ אַוְיָף קִין צְהָוָן הָעֶלְעָר אָפְּיָלוֹ! גַּעַתְּמָאָזָעָס דַּי זָאָךְ, אָזָוּ ווערד צוֹגָעַשְׁטָעָלָט אָרְכָּעָנוֹנָגָן, אָוֹן מָזָזָעָס צְאַהָלָעָן. דָּאָס אֵיך מִיר דָעָר קְרָעָדִיט בַּי יְעָדָעָן פָּאָרִין עַסְעָן אַיִּן כְּשָׁרָעָן רַעַשְׁטָאָרָאָן ווערד גַּעַתְּמָאָזָעָס בַּי יְעָדָעָן מַאְחָצִיּוֹת. הַיִּנְטָה וואס וואָרָפְּסָט דָו מִיר אַיִּהָם קְרָעָדִיט? אָוֹן וואס דָעָרְכָּהָלָסָט דָו מִיר, אָז דָו האָסְטָמָעָן גַּעַתְּמָאָזָעָס זִיְּנָעָן בְּרוּוּעָלָעָךְ צוֹ מִיר? וועמענָס בְּרוּוּעָלָעָךְ? אָחוֹז דִּינְגָּעָן קְלָגָעָן בְּרוּוּלָעָךְ אָוֹן אָחוֹז דַי בְּרוּוּלָעָךְ פָּוֹן קִין מַאְמָעָ, הַאָב אֵיך פָּוֹן קִיןָנָעָם קִין זַוְּאָרְטָהָם? עֲרַהָאָלָטָעָן. אָוֹן וועמענָס הַאָב אֵיך דָא גַּעַתְּמָבָּעָן אֲקָלְטָעָ אַוְיְפָנָהָם? אָוֹן וועמענָס קָאָסָעָ, זַאָגָסָט דָו, אִיז פָּאָר מִיר אָפְּעָן? בְּלַעַבָּעָן, העָרָשָׁ, דָו רַעַסָּט, ווי אַדוֹלָעָה אַדוֹרָעָ ווי אַשְׁבוּרָעָ. דָו נִישְׁטָצְעָנוֹף קָאָשָׁעָ מִיט בָּאָרְשָׁטָש אָוֹן דָעַרְמָאָנָסָט זַיך מַעֲשָ׀יוֹת פָּוֹן אַמְּאָלָן, נִישְׁטָהָיִת הַיִּנְטָה גַּעַתְּמָאָזָעָס, אָוֹן פָּרָעָנָסָט מִיר, אַוְיָב סְאָיוֹ אָמָתָה, אָז אֵיך גַּעַתְּמָאָזָעָס שְׁפָאָצְיָעָרָעָן אַוְיָף דָעָר גָּאָס? אַוְיָב דָו מַיְינָסָט דָאָס דָעָמָע אַדוֹסָעָר שָׁאָרְלָאָטָאָן, מַאְיָרְעָלָן מַאְרִיאָמְטָשִׁיקָה, אִיז ווען נִשְׁטָה לְאָחָצִי בְּרוּכְּשָׁטוֹהָל, וואָלָט אֵיך אַיִּהָם שָׁוֹן לְאָנָגָן אַנְגָּשָׁפִּינָעָן א

פֿוֹלְעָן פֿנִים. זַי שְׁטַעַלְתּ אַזְיַן פֿאָר אַיְהָם. זַי זָאנְטּ. סְאיַן אַזְוֵי אַוְיךְ אַוְיףְ אַיְהָם אַגְטָס רַחֲמָנוֹת. עַר הַאָטּ וְזַי פֿערְלִיאָפְעָט אַיְן שְׁלָמָה קְוּרְלָעְנְדָרֶס וּוַיְבָעַל, שְׁוֹן נְעוּוֹן מִיטְ אַיְהָר אַוְיףְ אַדְרָךְ, אַיְן אַונְטְּרָגְנְעַשְׁפְּרָוְנְגָעַן אַטְ דְּעַר קְעַשְׁעַנְיוּוֹעַר דָּאנְטִיסְטּ, וּוְאָסְ אַזְיַן אַנְטָמְטּ לְאָפְעַן מִיטְ אַיְהָר קְיַין אַסְטְעַנְדָעַ, אַפְנִים, זַי בְּעַהְאָלְטָעַן פֿאָר אַונְגּ, וּוְאָרוּם מִיר זָעַנְעַן פֿאָר זַי אַשְׁעַטְנִים... מִיר רַעֲכָנְעַן אַבְעָרָה, אַיךְ אַונְגּ לְאָהָצְיַי בְּרוּיכְשְׁטוֹהָל, אָזְגָטּ וּוּעַט שְׁעַנְקָעַן דָּסְ לְעַבְעַן, נַאֲךְ שְׁבָתְ-דִּינְעַן וּוַאֲךְ אַוְיךְ אַ פְּאָהָר טְהָוָן קְיַין אַסְטְעַנְדָעַ, וּוְאָרוּם דָּא אַזְיַן שְׁוֵין בָּאָלְדָ אַוְים סְעַזְאָן, אַונְגְּדָרְטָעַן הַוִּיבָטּ וְזַי עַרְשָׁת אַזְן סְעַזְאָן. אַיךְ וּוְאָרטּ נַאֲךְ אַוְיףְ זַי נַעַלְדּ, וּוְאָסְ דָּו הַאָסְטּ מִיר אַרְוִיְגְנְשִׁיקְטּ. אַונְגּ אַיךְ בְּעַט דִּירְ, הַעֲרָשְׁ, זְאַלְטָטְ מִיר בָּאָלְדָ אַרְוִיְשְׁרִיבָעַן דִּיטְילִיךְ אַונְגּ קְלָאָרָ נִישְׁטָ וְזַי אַמְשְׁוָגְעָנָרָה, וּוְאָסְ אַונְגּ וּוּעַמְעַן דָּו הַאָסְטּ גַּעַמְיִינְטּ טְרַעְפָעַן מִיטְ דִּיְוָן בְּרוּעָה, וּוְאָרוּם סְזָאָלָ נִישְׁטָ שְׁטָעהָן אַוְיףְ אַיְהָם. מִיְן נַאֲמָעָן, וּוְאַלְטָטְ אַיךְ גַּעַמְיִינְטּ: אַדְרָעָר עַד אַזְיַן נִישְׁטָ צַו מִיר גַּעַשְׁרִיבָעַן, אַדְרָעָר דָו בִּיזְטּ, חַלְילָה, אַרְאָפְ פְּזָן זָינְעָן? אַונְגּ אַיךְ מָזְדָרְגָעַן דִּירְ אַמְתָה, אָזְזָינְטּ עַם הַאָטּ דִּירְ בְּעַנְלִיקְטּ אַונְגּ סְזָאָזְן אַרְוּם דָּסְ גַּעַוְוִינְסּ, בִּיזְטּ דָו טְאָקִי גַּעַוְאָרְעָן אַיְין אַנְדָרְגָעַן מְעַנְשּׁ... גַּעַהְסָטּ אַרוּם טָאגּ וְזַי נַאֲכָטָ אַונְגְּדָרְסְטּ פְּזָן דִּיְוָן גַּעַוְוִינְסּ, אַונְגּ דָאַכְטּ וְזַי דִּירְ אַוְים, אָזְ דִּי גַּאנְצָעָ וּוּעַלְטָ אַיזְ דִּירְ מְקָנָה, אַונְגּ זָעַנְעָן דִּירְ שְׁוֹנָאִים, אַונְגְּיַינְדָרְ פֿערְגְּנִינְטּ דִּירְ נִישְׁטָ, אַונְגְּ אַפְּיַלוּ דִּיְוָן אַיְינְעָן וּוְיִבְּ גַּלְוִיבָטּ דָו שְׁוֵין אַוְיךְ נִישְׁטָ אַונְגְּ שְׁרִיבָטּ אַזְעַלְכָעָ זָאַכְעָן, וּוְאָסְ מַעְ קָאָן מִשְׁוּנָעָ וּוּרְעָן! אָזְ אַיךְ וּוּלְ עַרְהָאַלְטָעַן דָּסְ גַּעַלְדָ אַונְגְּ אַרְיְבָעְרָפְאַהְרָעָן קְיַין אַסְטְעַנְדָעַ, וּוּלְ אַיךְ דִּירְ גַּעַבְעַן צַו וּוּסְעַן מִיְן אַדְרָעָם דָוְרָא אַדְפְעָשָׂה. דָעְרוֹוְיַילְ פֿערְבְּלִיְבּ נְעַזְוָנָר אַונְגְּלִיקְ אַונְגְּ זַי נַאֲךְ נִשְׁטָ אַזְיַי צְעַטְרָאַנְעָן, וּוּסְעַן וּוּנְשָׁטָ דִּירְ דִּיְוָן.

פֿרוּ

בְּרָאָנִי לְזִוְּנְעָמָן.

.44.

לאה'צ'י ברויישטוהל פון מאריינבאָד צו איהָר מאָן לְמַנוּ ברויישטוהל אוֹוִיךְ די
נאָלעוקים אַיּוֹ ווֹאֶרֶשָּׁא.

געעהרטער הערד בְּרוַיְשְׁטוֹהָל!
פֿערץ'יוּהָעַ — נָאָךְ אָזָא בְּרִיעָהּ, וּוּ דּוּ הָאָסְטַ מִיר גַּעֲשֵׁרְיבַּעַן,
קָאָן אַיךְ דִּיךְ מִיטּ קִיּוֹן אָנְדָעָרּ נָאָמָעָן נִישְׁתָּאָנְרוּפָעָן, נָאָר "גַּעֲהָרָהּ
טָעָרּ הָעָרָהּ". אַיךְ בֵּין נִשְׁתָּאָגְלִיךְ צַוְּ דִּירּ. דָּאָסּ קָאָנְסָטּ דּוּ נָאָרּ,
שְׁרִיבְעַנְדִּינְגּ מִיר אָזָא בְּרִיעָהּ, אָנְרוּפָעָן מִיךְ "מִיּוֹן לְיֻבָּעּ פְּרוּיְהָאָהָרָהּ"
צַיּוֹן. וּוּ קָאָן אַיךְ דִּירּ זַיּוֹן אַפְּ "לְיֻבָּעּ פְּרוּיּ", אַזְוֹ אַיךְ טְהָרָאָפּ אָזָעָלּ
כָּעּ וְאָכָעּ, וּוּ דּוּ שְׁרִיבְסָטּ מִירּ? אַיךְ וְאָלָטּ נָאָרּ וְוּלְעָןּ וְוִיסְעָןּ
וּוְעָרָאָזּ דִּעְרָמָאָן, וְוָאָסּ זָוְכָטּ אָוִוָּףּ דִּירּ בְּלָבְּלוּיִם אָוֹן וְוָאָסּ אַיךְ שִׁיקּ
צַוְּ אַיִּהְמּ לְיִהְעָןּ גַּעַלְדּ? אָוִיבּ דּוּ מִיְּנָסְטּ דָּאָסּ מִיּוֹן פְּעַטְעָרּ יְוָהָה
פּוֹן פְּעַטְרִיקָאָוּ, אַזְוּ, עַרְשְׁטָעָנָם, מַעְגַּן אַיךְ, דְּאַכְּטַ זַיּ, צַוְּ מִיְּנָעָם
אַפְּעַטְעָרּ שְׁרִיבְעָןּ, וְוָאָסּ אַיךְ וּוּילּ, אַוְן, צְוּוִיְּטָעָנָם, הָאָבּ אַיךְ אַיִּהְמּ
פּוֹן קִיּוֹן גַּעַלְדּ אָפְּיָלוּ נִשְׁתָּאָמָאנְטּ, וְוָאָרוּם אַיךְ וּוּוִים, סְאַיזְ
אוּמוֹיְסָטּ. אָרוּסְגַּעַוּ אָרְפָּעָן אַמְּאָרָקָעּ. דִּעְרָ פְּעַטְעָרּ יְוָהָה הָאָטּ שְׁוֹיןּ
גַּעַנְגַּןּ יוֹצָאּ גַּעַוּעָןּ, גַּעַנְגַּןּ גַּעַגְבָּעָןּ, דּוּ אַלְיָוּןּ קָאָנְסָטּ דָּאָסּ אַוְיךְ אַיִּהְמּ
אָפְּלִיקְעָנָעָןּ. עַסּ וְוּעַטּ זַיּוֹן גַּעַנְגַּןּ, אַזְוּ עַרּ וְוּעַטּ מִיךְ אַיּוֹן זַיְנָעָןּ הָאָבָעָןּ
פְּאַרְעָןּ טּוֹידָטּ בַּיִּ דִּעְרָ צְוֹואָהּ; גַּלְיָוּבּ אַיךְ אַיךְ נִשְׁתָּאָ
וְוּלְעָןּ אַיִּהְמּ מִסְתָּחָמָאּ נִשְׁתָּאָ דְּעַרְלָאָזָעָן... פְּעַרְשְׁטָהּ אַיךְ נִשְׁתָּאָלְזָאָ,
וּוְעָרָאָזּ דִּעְרָמָאָן, וְוָאָסּ דּוּ מִיְּנָסְטּ? נָאָרּ אָפְּשָׁרּ מִיְּנָסְטּ דּוּ דָּאָסּ
שְׁלָמָה קָוְלָעַנְדָּעָרּ? הָאָבּ אַיךְ צַוְּ אַיִּהְמּ קִיְּנָמָאלּ נִשְׁתָּאָ גַּעֲשֵׁרְיבַּעַןּ
וְוּגְעָןּ גַּעַלְדּ לְיִהְעָןּ אָוֹן וְוּלְ נִשְׁתָּאָרְיִיבַּעַןּ. אַיךְ גַּעַדְעָנָקּ דְּעַוּ
נִשְׁתָּאָ, אַזְוּ דּוּ בְּזִוְּתּ בַּיִּ אַיִּהְמּ גַּעַוּעָןּ פְּאַרְמִיּוֹן אָפְּפָאָהָרָעָןּ קִיּוֹן אַוְסָטּ
לְאָנָהּ, אָוֹן עַרּ הָאָטּ דִּירּ אָפְּגָנוּאָגָטּ? זַעַהַסְטּ דּוּ זַיּוֹן בְּעַלְצִיּוֹן הָאָבּ
אַיךְ דּאָ יָאָ אַיִּנָּמָאלּ אָנְגָנוּמָותּ מִיטּ אַגְּמִילָוֹתְחָסָהּ, הָאָבּ אַיךְ אַוְיךְ
חרְתָּהּ. דָּאָסּ אַזְוּ אַסְחָוָהּ! — זַיּ מַעְגַּןּ זַיּוֹן דִּי כְּפָרָהּ פָּאָרּ

אייהר מאן אויך. ער אויז טאקי א קורלענדער חכם, אבער איין עהר ליכער, און זי פיהרט דא אויף אועלכע שטיך, אzo ס'אייז פשומט א בעזון פאר ליטען! נאר האפט וו דער וואכסט פון אייהר. דאס האפט ווים, איך שטוייס מיר אן, אzo דאס וואכסט פון אייהר. דאס האפט זי מסתמא אングעפיהרט ביי דיר א רכילות, אדרער אלײַן, אדרער דורך אייהר מאן דעם חכם, און דו האפט זיך אונגעחאפט אן דעם, וו אן עפֿים רעכטס, אבי איין אויסערעד אויף גט'ען זיך... פערשטעה איך נישט, וואס עפֿים איצטער אין מיטען דריינען? און וואס ביזט דו אועלכען געווארען אויף מיר, וואס דו זאנטס, אzo "ער ער מאן דערוויסט זיך אלע מאל צום לעצט"?... דו שריבסט מיר, אzo דו בעפרוייסט מיר מיט דיין גוטען ווילען, דענק איך דיר זעהר פאר דיין גוטסקייט. היינט שריבסט דו מיר, און דו ווילסט, מע זאל בעוואחרענען פריהער מיר, דערנאך די קינדרער. איז דאס אודאי זעהר שען פון דיין זויט. די פראגע איז נאר: וו ע ר זאל עט בעוואחרענען? און ווער איז דער "ער", וואס דו שריבסט, אzo ער איז איין עשר? אלע דער פטער יונה? וואס געהער זיך עט אן מיט דיר? וועט ער ווילען, וועט ער בעוואחרענען — וואס פאר א שייבות האפט דאס צו גט'ען זיך?... דו שריבסט, איז אינדערעד וואלט מיר געמאכט איז אוואנטורע מיט א סקאנדאל! מיר דאכט, אzo קיין גרעסערער סקאנדאל פון דיין איצטיגען בריעף קאן שוין נאר נישט זיין, ווארום ווי באלה, איז איך האב שוין קיין רעכט נישט צו שריבען א בריעף צו איז אינגעnum פטער, לאזען זיך שוין אוים אלע וואכען!

ווי באלאד איזוי, האב איך דא נישט וואס צו מהון און דאראפ מיר נישט קורייען מעהו. איך האב געהאט גערעכענט פאהרען פון דאנען מיט בראני לוייפערמאן קיין אסטערנדע. איצט אבער מהו איך א שפיי אויף אלעס און פאהר אווועק צו מיין פטער יונה קיין פערטיקאָו, און וויל דיך מעהר נישט קענען! דו האפט מיר אויפגעדעקט מיין אלטער וואנד — מסתמא ווילסט דו דאך עס...

ביי דיר איז עם נישט דאס ערשטע מאַל... זוי געונד. אָז דו וועט האַלטען ביי שרייבען מיר בריעע, קאנסטע דו מיר שרייבען קיין עטראַיקאָן.
פֿון מיר דִין גּעוועגענער פרײַנד, ווֹאָס האַט נישט פֿערדיינט אָזעלכּעַ בריעע.

๖ אַה .

.45

חֵיִם סָאָרָאָקָעֶר פּוֹן מְאָרְיוּנְבָּאָר צַו הִירְשׁ לְוִיפְּעָרְמָאָן!
אייז וואָרשָׂא.

להנבר החדש מוהר"ר צבי הירש לוייפערמאן!
אייער בריעע האָב אַיך ערהאלטען. עם טהוט מיר ועהר ליווּה,
נָאָר אַיך מוֹן אַיך זָאָגָעַן, אַיך בעדויער אַיך מיט אַיעַר גּעוּווֹינְסָם,
וּאוֹרּוּם דָּאָס גּעוּווֹינְסָם האַט אַיך, ווֹי עַס שִׁינְיַת, אַרְאָפְּנָעָפְּרָהָרְטָ פּוֹנְסָם
דריך היישר, דָּאָס הייסט, אַיהֲר זענט גּעַבָּךְ גּעוֹוָאָרָעָן גּערְהָרְטָ פּוֹנְסָם
זָאָגָעַן. אַיהֲר שְׁרִיבְּטָ מִיר, אָז אַיהֲר זענט רְיִיכָּרְפָּן מִיר. עַס קָאָן
זָהָרְמָעְלִיךְ זָיִן. אַיך האַלְטָ נָאָרְנִישְׁטָ דּוּרְבָּיִיָּה, אַיך זָאָל מִיר וּוּלְעָן
אוּסְרָעְכָּנְעָן מִיט אַיך אַין פֿערְמָעָן, אָן אַיך נְלִיבָּ אַיך, אָז אַיהֲר
קָאָנְטָ אוּסְהָאַלְטָן אַיעַר וּוּיְבָּ, ווֹי אַיהֲר זָאָגָט, אָפְּלִילְוָ אַין פֿאָרוּזָן.
לָאָז אַיך נָאָט הַעַלְפָּעָן, ווֹי אַיהֲר ווּנִישְׁטָ אַיך אַלְיָוִן. נָאָר אַיך בעט
אַיך, ווֹאָס גּעהָר זִיך עַס אָז מִיט מִיר? ווֹעַן האָב אַיך גּערְשִׁיבָּן
צַו אַיעַר וּוּיְבָּ בְּרִיוּוֹלָעָךְ, אָז אַיך קָעַן מִיר נָאָר אָפְּלִילְוָ נִישְׁטָ מִיט
אַיהֲר? נִישְׁטָ זַי האַט בַּיִי מִיר גַּעַלְד פֿערְלָאָנְגָּט. נִישְׁטָ אַיך האָב
אַיהֲר גַּעַלְד פֿאָרְנָעָלָעָט, אָן אַיך האָב מִיך קִיְּנָמָאָל נִישְׁטָ בְּעַרְיוֹהָמָט
מִיט אַיעַר בְּקָאָנְטָשָׁאָפָּט, אָן פָּאָר אַיעַרְעָן אַ פרְּיִינְדָּ האָב אַיך
מִיך קִיְּנָמָאָל נִישְׁטָ אַרוֹיְסָגְּשָׁטָעָלָט. דָּא האַט גּעוֹמוֹזָט אַרוֹיְסָ אַ
מִיאָסָעָר טָעוֹת. אַיהֲר האַט נִישְׁטָ גּעַטְרָאָפָּעָן צַו דָּעַר טָהָר. אַיהֲר

האט איזודאי געמוות זעלען אויסזידלען מײַן שׂוֹאָגָנָעֶר מאָדִיאָטֶט טשייך? ער איז יאָ אַ נָּאָהָעָנְטָעָר שְׁמַעְלָקָע מִיט אַיִּיעֶר וּוּיֶּבֶן. ער איז איצט מיט איהָר, ווי איך האָב געהרט זאגען, אַין אַסְטָעָנָע. אַהֲינְצֹו קָאנְט אַיהָר צו זוי שְׁרִיבָעָן בְּרוּיְולָעָר אַן זַיְד בְּעַרְהָמָעָן מִיט אַיִּיעֶר רַיְיכָיִיט, אַן מֵיד לְאַזְוָת צְרוּהָ, וּוּאָרוּם אַזְוָיָּה ווי אַיְד בֵּין גַּעַוּעַן, אַזְוָיָּה בֵּין אַיך גַּעַבְּלִיבָעָן אַיִּיעֶר אַונְבָּקָאנְטָעָר פְּרִיְינָה, ווּאָס ווּינְשָׁטָ אַיְיךְ, אַיהָר זַאֲלָט ווּעַרְעָן גַּעַוּנָד...

חַיִּים סָאָר אַסְעָר.

.46

חיים סָאָר אַקָּעָר פּוֹן מָאָרִיעָנְבָּאָר צו קלטָן בְּרוּכְשָׁטוֹהָ אַוִּיפָּה דַּי נָאָלְעָוָקִים אַיְן ווּאָרְשָׁאָ.

מִין אַונְבָּקָאנְטָעָר פְּרִיְינָה.

איך ווּוִיס נִישְׁטָם, ווּאָס אַיך זַאֲל אַיִּיך עַנְטָפָעָרָעָן אַוִּיפָּה אַיִּיעֶר בְּרִיעָה. אַיך פָּאָן אַיך נָאָר גַּעַבְּעָן אַ רָּאָט. אַיהָר זַאֲלָט זַיְד מְטָרִיהָ זַיְן צָוָם דָּקְטָאָר, ער זַאֲל אַוִּיסְהָעָרָעָן אַיִּיעֶר נִוְּסְטִינְגָּן צַוְּשָׁטָאָנָה, נָאָר בְּכָדוּ עַס זַאֲל אַיך נִישְׁטָם זַיְן לְאַנְגּוּוֹלִילִיג, זַאֲלָט אַיהָר זַיְד זַעַהָעָן פְּרִיהָעָר מִיט הַירְשָׁה לְוִיפָּעָרְמָאָן, דָּעָר. ווּאָס הָאט גַּעַוּוֹאָנוֹנָעָן דָּאָס גַּרְוִיסָע גַּעַוְוִינָס אַן אַיְוֹ דָרָךְ דָעַם קְרָאָנָס גַּעַוּוֹאָרָעָן אַוִּיפָּה דָעַם זַעֲלָבָעָן חֹוְלָאָת, ווּאָס אַיהָר... ווּאָרוּם ווּאָס דָעַן פָּאָן אַיך אַוִּיפָּה אַיך אַנְדָעָרָש אַיבְּעָרְטָרָאָכָעָן נָאָך דָעַם, אַז אַיהָר שְׁרִיבְטָמִיר, אַז אַיך ווּיל אַרְיְבָעָרָנָאָרָעָן אַיִּיעֶר ווּוּבָן אַין מִין הָאַטָּעָל פּוֹן אַיְהָר טַוְבָּה וּוּבָה אַז אַיך האָב אַיהָר דָעַצְעָהָלָט אַוִּיפָּה אַיך, אַז אַיהָר שְׁפִיעָלָט אַין "אַקָּע"?... אַוּבָן אַיהָר שְׁפִיעָלָט אַין "אַקָּע", אַדָּעָר נָאָר אַין "בְּאַנְטְּשָׁאָק", ווי אַיהָר זַאֲנָט, — דָאָס ווּוִיס

איך נישט, נאר איז איהר זענט נישט בי'ם גאנצען פערשטאנדר — דאס זעהט מען ארויס פון אייער בריעת. איהר שריבט, איז איהר וויסט שוין לאגנאג, איז איך בין מיט מיין וויב נישט שוה בשווה, אונז איהר שטעלט מיר פאר איזן עדות רב וועלוואל יאמאייקער. עס לאז זיון, איז רב וועלוואל יאמאייקער וויסט בעסעה ווי איזוי איך בין מיט מיין וויב אלס איך אלזין, נאר דאס, וואס איהר זאנט, איז איך וויס פון דעם, איז איהר האלט בי גט'ען זיך מיט אייער וויב — דאס רעדט איהר שוין, זויט מיר מוחל, ווי איזן אמת'ער משונגגענע. נישט נאר איז וויס נישט פון אזעלכע סודות, וואס צוושען איך איז און אייער וויב, איך קען אפילו נישט אייער וויב און נישט איך איז און איהר בידיע אינטערעסיטט מיך איזוי ווינציג, איז איהר האט איך געמענט גט'ען נאך אידיידער איהר האט איך דערקענט. אין איינעם בין איך יא מיט איך איינפערשטאנדען: איהר זאלט דאס צוויטע מאל, ווי איהר שריבט, נישט הייראטען. אוז מענש, ווי איהר, האט נישט געטארט הייראטען דאס ערשות מאל איז, ווארום ס'א רחמנות אויפ איז זאיגר וויב, חאטאש איך קען זוי נישט...).

איהר בעט מיך, איך זאל איך שריבבען אויפריכטיג, וואס איז מיין קווק און צוליב וואס רוף איך ארויס איזיער וויב אין "מיראץ-מאנט" — שריב איך איך קלאר און דיטטיליך און אהן "המצאות" און "אויבערקטלעך". ווי איהר פערלאנגנט, איז אדער איזיער וויב איז, זאל מיר מוחל זיון, א ספֿלעטניעץ און א ליגנערין, אדרעה, ווי איך האב איך געזנט איז אנהובי פון מיין בריעת, איהר זענט נישט בי אלע געדאנקען. דאס צוויטע איז, דעכען איך, מעהר וואחרשיינליך...).

ווי איהר זעהט, האב איך איך פגעבען א קלארע תשובה אויפ אלעט. עס בליבט מיר איבער נאר איז זיך — ווינשען איך א רפואה שלמה....

חיים סאראךער.

.47

בערעל טשאפניך פון די נאלעוקים איזו ווארשא צו זיין פרוי חוה'לע טשאפניך
אייז מאריינברג.

טיויערע עוואָן!

דו מזות מיר פערציזיילען, וואס מיט די ליעצטעה געלדזענדונגען
קומט-אן אכיסעל שוערליך.

די ליעצטעה צוית איין ווארשא געוואָרטען שוער צו בעקומען
אַהונדערטער אַדרער אַפּוֹצְנֶגֶר אַיִינְפָּאָךְ בְּקָרִיעָת יִסְּסָּוָּפְּ. אַיךְ
האָבּ גַּעֲמֹוֹת זַיְקְ דָּרְכָּפָּאָהָרָעָן קַיְיָן לְאָרוֹ אָוֹן דָּאָרָט אַיז מֵיר גַּעַנְּ
רָאָטָעָן דָּרְכָּצְוּזְעָצָעָן מַאֲנָכָּבּ גַּעַשְׁפְּטָלָעָךְ, אַפְּיָלוּ מִיטּ גַּרְוִיסָּעָרּ שַׂוְעָדּ
רִינְקִיּּוּטּ, אָוֹן דָּאָרוֹךְ הָאָטּ עַס זַיְקְ אָזְוִי פֻּרְצִיזְגָּרָטּ, אָוֹן דָּאָס אַיז
אוֹזֵקְ דִּי אָרוֹזָאָכּּבּ, וואס אַיךְ הָאָבּ דִּיר אָזְוִי שְׁנָעָלּ נִישְׁתָּגָעָנְטוֹאָרָּ
טָעָם. מִיטּ די צַוְוִי "אִיטְשְׁעָמִיּוּרָם", וואס דַּו הָאָסָטּ מֵיר צַוְעָנָעָ
שִׁיקְסָטּ די "לְיַעַבָּעַ-בְּרִוּלָעָךְ" צַוְוִיּוּרָעָוּ וּבִיכְלָעָךְ, הָאָבּ אַיךְ לְיַידְעָרָ
גַּעַרְנִישָׁטּ גַּעַקְאָנָטּ מַאֲכָעָן. אַיִינְגָּרָ פָּוּן זַיְיָ, שְׁעָרָעָנִיצָּסּ, דָּעָרָ וּוּאָלָטּ
נַאֲךְ גַּעַוְעָן נִישְׁקָשָׁהּ. עָרָ פִּירְכְּתָעָטּ פָּאָרּ אַסְּקָאָנְדָּאָלּ; עָרָ הָאָטּ
מוֹרָאָ, עַס וְאַלְאַ אַיִּהְמָ נִישְׁתָּשְׁאָדָטָעָן צַוְּ קְרָעָדִיטּ. דָּאָפִירּ אַיז אַבְעָרָ
דָּעָרָ יוֹנְגְּנָעָרָ, אַטּ דָּעָרָ פְּעַקְעָלִים, אַיִינְפָּאָךְ אַפְּרָאָ-אָדָםּ. עָרָ אַלְיָוָן
הָאָטּ דָּאָס צְעַשְׁמִירָטּ אַיְבָּעָרָ די נַאֲלָעָוּקִיםּ, דָּרְעַצְהָלָטּ אַיְטְלִיבָּעָן
בְּעַזְוֹנְדָּעָרָ אַיְן גַּעַהְיִיםּ, אָזְוִי, אָזְוִי אַיךְ בֵּין גַּעַקְוּמָעָן צַוְּ דָּעָרָ פְּרָוִיּ
סָאָרָאָקָעָרָ מִיטּ די בְּרִיוּלָעָךְ, לְאָזְוִטּ זַיְקְ אָוִיסּ, אָזְוִי זַיְקְ אַיהֲרָ שְׁוּסָּסּ
טָעָרָ חַנְצִי זַעַנְעָן שְׁוִיןּ קְלָאָרָ אַיְןּ מַאְרִיאָמְטְשִׁיקָּסּ בְּרִיוּלָעָךְ אַוְיָ
אוֹיְסָעָנוֹעָנִיגּ. אַיִינְפָּאָךְ נִישְׁתָּגָעָנִיּוּטָהּ גַּעַוְעָן מִיטּ זַיְיָ אַנְצְוָפָאָנְגָעָן.
אוֹן דָּאָצָוּ הָאָבּ אַיךְ נַאֲךְ אַנְגָּעָטְרָאָפָעָן אַיְןּ אַצְיִיטּ, וואס בֵּיְ פְּרָוִיּ
סָאָרָאָקָעָרָ הָאָטּ זַיְקְ אַפְּגָּעָשְׁפִּיעָלָטּ אַיְנָעָ גַּעַנְעָצָעָ טְרָאָגָעָדִיעָ, אַיְןּ וּוּאַלְ
כָּעָרָ עַס אַיז פֻּרְמִישָׁטּ אַיהֲרָ חִיּוּמָ, אָוֹן שְׁלָמָה קְוּלָּעָנְדָרָ, אָוֹן לְוִיּ

פערמאן, און ברויישטוהל — די גאנצע נאלאוקים. עם איז מיר איינפֿאך אַ וואונדרער, אָז דָּס זְאַלְסְטָט דָּס נִישְׁתָּוּן. די געשיכטע איז אַ איינפֿאַכְּעַ געשיכטע. חֵיְם סָאַרְאַקְעַרְ הַאַט זַיךְ דָּאַרט אַין מאַרְיעַנְבָּאָד, נִישְׁתָּהּ אַבְעַנְדִּיגְ וּוֹאָס צָוּ טָהּוֹן, איינפֿאַכְּ מִתְקָנָה גַּעֲוָעַן לְעַקְעַנְגָּר אָזְן הַאַט זַיךְ אוּיךְ גַּעֲנוֹמָעַן שְׂרִיבָעַן לַיעַבְּ-בְּרוּוֹרְ לְעַקְעַנְגָּר אָזְן זַוְּדָעַן דָּרְעַר שְׂרֻעָנְצִים מִיטְ דָּרְעַר פַּעֲקָלִים, — נִישְׁתָּהּ דָּרְכַּנְגָּלָאָזְטָ קִינְעָם. מַעְ וּוֹוִיסְטָ נִישְׁתָּהּ דָּרְעַר גַּעֲנוֹי וּוּ אָרוֹם, נָאָר די אלְעַ בְּרַיוּלָעַר, וּוֹאָס אַיךְ האַבְדִּיל אַוְיסְטָ גַּעֲרַעְכָּעַנְט, זַעַנְעַן אַרְיִינְגְּנֶעְפְּאַלְעַן צָוּ די מַאַנְעַן אַין די הענד אַרְיִין, אָזְן סְאַיז גַּעֲוָאָרָעַן אַ חַתְוָהּ, איינפֿאַכְּ עַס קָאַכְט וּוֹאַרְשָׁאָן אָזְן דָּאַ אַזְן אַנְגְּנַעְקָוּמָעַן אַ דָּעְפָּעַשְׁ פָּוּן דָּרְעַר יַאֲמָאִיטְשִׁיכָּעַ פָּוּן מַאַרְיעַנְבָּאָהּ, אָזְן אַוְנוּעָרָעּ נַאֲלָעוֹקָעַר וּוֹיְבָלָעַךְ זַעַנְעַן אלְעַ מִיטְ אַמְּלָעַ פָּעָרְשָׁוֹאָוָנְיָהּ דָּעַן גַּעֲוָאָרָעַן, אַפְּנָרִיזְטָ קִיןְ אַסְטָעַנְדָּעַ, אָזְן מִיטְ זַיְהִים סְאַרְאַקְעַר אָזְן מַאַירְעַל מַאַרְיאָמְטְשִׁיק, אָזְן איינפֿאַכְּ אַ רְאַמְּאַן! אָזְן וּוֹעַן קְוָמְטָ-אָזְן אֹזְאָ דָעְפָּעַשְׁ? פָּוֹנְקָטְ אַוְיפְּ מַאְרְגָּעָן, נַאֲכָרְדָּעָם, וּוּ די יַאֲמָאִיטְשִׁיכָּעַ הַאַט שָׁוֹן נַרְאַטְוְלִירָט די פָּאַמְּלִילָעָ מִיטְ אַ מַזְלְטָבוֹב אָזְן אַוְיפָּנְעַפְּאַדְרָעַט דָּעַם הַעֲרָדְ יַאֲמָאִיקָּעָר, עָרְ זַאלְ קְוָמָעַן נָאָר מַאַרְ רַיְעַנְבָּאָהּ. וּוּלְלוּעַלְ יַאֲמָאִיקָּעָר אַיְזָן שְׁוִין אַוְיפְּ דָרְעַר רִיוּזָעָ; דָּס אַיְזָן אַבְכָּעָר נִישְׁתָּהּ וּוֹכְטִיגְ, די הַופְּטַזְאָר אַיְזָן, וּוֹאָס די פְּרָוִי סָאַרְאַקְעַר אַיְזָן פָּאַר צְרוֹת קַרְאַנְקָ גַּעֲוָאָרָעַן צָוּ בְּעַטְ, מַעְ זַאנְטָ, זַאנְאָרָ, גַּעַד פַּעַהְרְלִיךְ. אָזְן לַזְוָיְפָרְמָאַן לַזְוִיפְטָ אָרוֹם, וּוּ אַ מְשֻׁוְגְּנָעָרָה, שְׁוּעוֹהָרָתְ, אָזְן לְאָזְן נָאָר חֵיְם סָאַרְאַקְעַר קְוָמָעַן אַהֲיָם, מוֹעַ עָרְ אֵיהָם אַנְפְּאַטְשָׁעָן אַיְזָן מִיטָּעָן די נַאֲלָעוֹקִים, דָּס הַיּוֹסְטָ, נִישְׁתָּהּ אַיְזָן די נַאֲלָעוֹקִים, נָאָר אַיְזָן די בָּאַקְעָן! אָזְן בְּרַיוּיְשָׁטָהּ הַאַט אַיְצָט אַיְזָן אַוְיסְרָעָד אַוְיפְּ צָוּ שִׁיְדָעָן זַיךְ מִיטְ זַיְן מַאַדָּם, אַדְעַר שְׁלַעְפָּעָן גַּעַלְ בַּיְ אַיְהָרְ רַיְכָעָן אַנְקָעָלְ פָּוּן פַּעַרְטִיקָאָוּ. קוֹרְץ אָזְן גּוֹטָ, בַּיְ אַוְנוּ אַוְיפְּ די נַאֲלָעוֹקִים אַיְזָן לַעַבְעַדְגָּן, פְּרִילְאָךְ, איינפֿאַכְּ לְיְהָוְדִים! אָזְן שְׂרִיבָ טָרָ, וּוּעַן רַעֲכָנְסָטָדוּ צָוּ קְוָמָעַן אַהֲיָם, אָזְן אוּבָעָם אַיְזָן דָּרְגָּעָ נִגְעָנָר דָּס גַּעַלְהָ, וּוֹאָס אַיךְ שִׁיךְ דָּרְ? אַנְיִשְׁתָּ, וּוּלְ אַיךְ זַעַחְן

דייר שיקען נאך, איז איך וועל נאך האבען. וואהרטשינגליך, וועט גאנט העלפען. זיין גענרטיסט גאנץ ליעבליך.

פון מיר דיאן איבערגעבענסטער בערנאָרד.

.48.

חיהם סאָראָקער פוֹן מאָריענְבָּאָד צו אַיטשעַמְּאָיר שערענְצִיס אָזֶן אַיטשעַמְּאָיר בעקלְלִים אוּף די נַאלְעֻוּקִים אָזֶן וּוּאָרְשָׁאָ.

מיינְעַ לְיעַבָּע פֿרְיַינְד שערענְצִיס אָזֶן פֿעַקְלִים!

שאָרְעַ, ווֹאָס אִיך בְּעַזְיֵץ נִישְׁטָה דִּי לְשָׁׂׂן-קְדָשָׁד' דִּינְעַ שְׁפָרָאָד, אָזֶן זַוְּיַה אַיהֲר, אָזֶן קָאָן אִיךְ נִישְׁטָה אַפְּעַנְטְּפָרְעָן אַוְּיַף אַיְיָר טְלִיצָה-ברְּיִיעָּפָּר מִיט אָזֶן שְׁעַנְדָּר מְלִיצָה, ווֹי אַיהֲר שְׁרִיבְטָה צַו טִיר. אָזֶן ווֹיְלָאִיךְ בֵּין גַּעַצְוֹאָונְגָעָן צַו רְעַדְעָן מִיט אִיךְ מַאֲמָעַלְשָׁוָן, וועל אִיךְ מִיר שְׁוִין עַרְלְוִיבָּעָן צַו רְעַדְעָן מִיט אִיךְ פְּשָׁוֹטָעָדְבָּרִים אָזֶן זַאנְגָעָן אִיךְ, אָזֶן אַיהֲר זַעַנְטָ, אִיךְ בָּעַט אַיבָּעָר אַיְיָר כְּבָוד, אָ פָאָר "אַיטְשָׁעַמְּיָעָרָם", נַאלְעֻוּקָעָר פֿלְאַכְטָעָן, אָזֶן מַע דָּאָרָפָ אִיךְ בַּיְידָעָן גַּעַבְעָן קִיְּעָן שְׁטוֹרָוִי. אָזֶן גַּאנְטָהָט אִיךְ יָאָ בעַוְוִילְגָט מִיט אָזֶן מַתְנָה, אַזְּעַלְכָּעָ שְׁעַנְעָ וּוּבְלָעָר, אָזֶן אַיהֲר צִיטָעָטָר אַיבָּעָר זַיִן, אָזֶן אַדְעָר אַיהֲר בַּעַדְאָרָפָט זַיִן נַאֲכְפָּאָהָרָעָן פֿוֹן הַינְטָעָן, אָזֶן זַוְּיַה אַיהֲר גַּהְתָּ זַיִן נַאֲךָ שְׁבָת בַּיְיטָאָג, בָּעַת זַיִן לְאַזְעָן זַיִן אַיְיָר זַאֲכְסִישָׁעָן גַּאֲרָטָעָן אַוְּיַףְּן שְׁפָאָצִיעָר, אַדְעָר הַאֲלָטָעָן זַיִן פֿעַרְשָׁפָאָרָט בַּיִּי זַיִן אַוְּיַףְּ דִּי נַאלְעֻוּקִים, זַיִן מַע הַאֲלָטָעָן עַופָּה פֿאָר אַ יְומָטָוב, גַּעַבְעָן זַיִן עַסְעָן אָזֶן טְרִינְקָעָן אָזֶן אָזֶן זַוְּיַה וּוּוּיטָר. וּזְעַלְכָּעָר גַּטְעָר יַאֲהָר הַאֲטָט אִיךְ גַּעַהְיִיסָּעָן, אַיהֲר זַאֲלָט זַיִן אַרְוִיְּסָלְאַזְעָן אַוְּיַףְּ גַּאנְטָס וּוּלְטָ, אַזְשָׁ אָזֶן מַאָרְעַנְבָּאָד? אַדְעָר אַיהֲר מַיְינָט, אָזֶן סְאַיִז דָא פֿאָרָהָאָן ווּינְצִיגְן אַהֲן זַיִן? צַי אַיהֲר מַיְינָט טָאָקִי בָּאָמָת, אָזֶן אִיךְ הַאֲבָ מַעְהָר

ニישט ווּאָס צו טהוֹן, נַאֲר שְׁרִיבָעַן "לְיַעַב עַצְעַטַּלְעַד מֵיט חַנִּיפָּה בְּרִיוֹלְעַד", ווּאַיהֲר זָגָט, צו אַיְירָע ווּיְבָלְעַד? זַוִּיט וּשְׁע ווּיסָען. מִינָע לְיעַבָּע אִיטְשָׁמִיעָרָם, צו בְּסֶךָהָלָה אַבָּאִיך מֵיט אַיְירָע ווּיְבָלְעַד קִין הַאלָב ווּאַרְטָן נִישָׁת אַוִסְגָּעַרְטָן זִינָט אַיך בֵּין דָא אָזָן זִינָט אַיך לְעַב! בְּסֶךָהָלָה אַבָּאִיך זַוִּעהָן אָפְשָׁר צְוִירָדָרְיָה מָאֵל בְּיִ'סְ בְּרוֹנוֹן מֵיט נַאֲר אַסְר אַזְעַלְכָע ווּי זַוִּי, ווּאָס דְרֻעהָן זַיך דָא אַרְטָן אַזְוִי פְּעַילָה, אָז עַס ווּעַרְדָן נַמָּאָם, הַאֲטָקִין פְּאַרְאִיבָעַל נִישָׁתָן, צו קַוְעָן אַוִיפָה זַוִּי. ווּאַרְטָן אַיך קַעַן זַוִּי. אַיך מִין נִישָׁת דּוֹקָא אַיְירָע ווּיְבָלְעַד, אַיך מִין אַלְעַנְאַלְעַסְקָעָר ווּיְבָלְעַד, ווּאָס אַז זַוִּי פְּאַרְהָרָעָן אַזְעַקָּפָן זַוִּירָע אִיטְשָׁמִיעָרָם פָּוֹן לְעַד, ווּאָס אַז זַוִּי פְּאַרְהָרָעָן אַזְעַקָּפָן זַוִּירָע אִיטְשָׁמִיעָרָם פָּוֹן ווּאַרְשָׁאָקִין אַוִסְלָאָנָה, ווּאַלְטָעָן זַוִּי ווּעַלְעָן גַּעַנִּיסָעָן אַלְעַנְעַר פָּעָרָד גַּעַנִּיגָעָנס פָּוֹן דְעַר ווּעַלְטָה, נַאֲר בְּתָנָאָה, אַז קַיְינָעָר זַאל נִישָׁת זַהָעָן אַזְוִי זַהָעָן קַיְינָעָר זַאל נִישָׁת ווּיְסָעָן, אַפְּיָלוּ זַוִּי אַלְיָין אַזְוִי נִישָׁת... רַעַדָעָן מִיט אַפְּרַעְמָדָעָן מַאֲנְסְפָּאָרְשָׁוָן, אַדְעָרָחָאַטָּשׁ קַוְעָן אַזְוִי אַיהֲמָט אַזְוִי זַוִּי, שָׂוִין אַזְעַנְצָעָר עַסְקָה. בַּי אַיך אַזְוִי דִי נַאַלְעַסְקָים הַאֲבָעָן זַוִּי דָאָס אַזְוִי נִישָׁת. אַיך קָאָן אַיך זַאנָעָן בְּהַן שְׁלָי, אָז אַיך זַהָעָה, ווּי ווּיְטָמְעָלִיךְ, אַוִסְצָוְמִידָעָן אַזְעַלְכָעָב בְּעַגְעַנְעַנְיָשָׁעָן, ווּאָס בְּרַעְנָעָן גַּאֲרַנִּישָׁת אִיןָן, אַוִסְעָרָמִיאָסָעָר דְעַד אָזָן דְכִילָות. אַיך אַנְטָלְוִוִיפָן אַזְעַלְכָעָב ווּיְבָלְעַד, ווּאָס אַין דְרָהָהִים בְּעַנְשָׁעָן זַוִּי לִיכָט, אָזָן דָא ווּאַרְפָעָן זַוִּי אַרְאָפָדְיָה פְּאַרְקִילְעַד. זַוִּי זַעַנָּעָן אַסְחָוָה פָאָר מִין שְׁוֹאָגָעָר מַאֲרִיאָמְטָשָׁק, נִישָׁת פָאָר מִיר, אָזָן אַיך ווּיְסָמָה, ווּעַר עַס הַאֲטָגָהָט אִיןָן עַוּות אַיך אַנְצָוְוִוִוִוָעָן אַזְוִי מִיר, נִישָׁת אַזְוִי זַהָעָן שְׁרִיבָעַן צְעַטְעַלְעַד? אַיך פָעַנְעָם זַיך נִישָׁת מִיט אַזְעַלְכָעָב נַאֲרִשְׁקִיטָעָן. נַאֲר ווּוְנַצְיָינָעָר קָאָנָט אַיהֲר אַזְוִי מִיר רַעְכָנָעָן, אָז אַיך זַאל הַאֲבָעָן צְוָגָעָזָגָט אַיְירָע ווּיְבָלְעַד, ווּאַיהֲר דְרִיקָט זַיך אָוִים, "מַאֲכָעָן רַיְנָעָן גַּאֲלָד פָּוֹן מִין בְּיַטְעָלָפָאָר זַוִּירָטָה ווּעַנָּעָן". אַיך בֵּין נִישָׁת פָּוֹן דִי צְעוּוֹאַרְפָעָנָעָמָעָנָעָן, אָזָן הַאֲבָאִין זַעַנָּעָן אַיך מֵיט אַיְירָע ווּיְבָלְעַד אִין דְעַר לִינְקָעָר פִיאָטָעָ. אָזָן אַוִיב עַמִּיצָעָר הַאֲט אַיך אַגְּנָעְוִוִוִוִוָעָן אַזְוִי מִין שְׁוֹאָגָעָר, "דָעַם כָּאָן פָּוֹן מִין ווּיְבָס"

שׁוּעוּסְטָעֵר", האט איהר געפֿאנט טראפעּן צו איהם, אַדְעָר צו מײַן ווֹיבָּס שׁוּעוּסְטָעֵר, נישט צו מֵיר, וואָס געהער זיך מיט זוי נַאֲרָד יישט אָן. מע קאָן זיך טאָקי זיין גאנץ אַנְשֶׁטְעַנְדִּיגָּע יונגעַ לַיִּיט אָן אָוּמְשָׁוְלְדִּינְגָּע אִיטְשָׁעְמִיעָרָם, ווי איהר זענט, נַאֲרָקִין פֿרָאָדָמְס זענט איהר דַּאֲך נישט מהווּב צו זיין, אָוּן דַּאֲרָפְּט נישט דְּרָאָהָעַן מיט קִין גַּעֲזַע אָוּן מיט קִין שְׁטָרָאָפָּה, נישט אוּפָּה דָּעַר ווּעַלְתָּ אָוּן נישט אוּפָּה יַעֲנָעָר ווּעַלְתָּ.

אייער אומבעקאנטער פרײַנָּה, וואָס רָאַט אַיִּיךְ זיין פֿאַרְזִיכְטִינְג מיט מליזות.

חַיִּים סַאֲרָאָקָעָר.

.49

חוּהַלְעַט שְׁאָפְּנִיק פּוֹן אַסְטָעַנְדָּע צו אַיִּיךְ מָאוּן בְּעַרְעֵל שְׁאָפְּנִיק אוּפָּה דִּי נַאֲלֻוּקִים אִין ווּאֲרָשָׁא.

מֵין טִיעָרָעָר בְּעַרְנָאָרְדִּי

עַם אִין מֵיר צוּוֹאָר זַהָּר נישט אַנְגַּעַנְהָמָעַן, נַאֲרָאִיךְ מַזְוִי דִּידְן
נַאֲרָאִיךְ אַמְּאַל אָוּן נַאֲרָאִיךְ אַמְּאַל שְׁרוּבְּעָן, זַאֲלַסְטָט מֵיר קְרִינְגָּעַן גַּעַלְד אַוְיָסְטָה
אוּוּסְקְּפָּהָהָרָעַן פּוֹן דָּאָנָּעָן, ווּאוּרָוָם פּוֹן אַלְעָגְלִיקָּעָן הָאָט זַיךְ אַוְיָסְטָה
גַּעַלְאָזָט אַטְיָהָד, אָוּן נַאֲרָאִיךְ מַיִּט אַגְּרִוִּיסָּעָן סְקָאָנְדָאָל, אָוּן דָּו ווּעַסְטָה
הָעָרָעָן, ווּעַסְטָה דָּו שְׁמוּנָעָן! שְׁטָעָל דִּוְרָ פָּאָר אַקְּמָעָדְיָה — וואָס
זַאֲגָּנִיךְ אַקְּמָעָדְיָה? אַטְרָאָנְדָּיָה, אַבְּלוּטִינְגָּעָן טְרָאָנְדָּיָה. נַאֲרָאִיךְ
לְאַמְּדִיךְ דִּיר דָּעַרְצָעַהָלָעָן אַקְּרוֹאָט פּוֹן אַנְהָוּבָּ בִּזְוֹן סּוֹפָּה. סְאַיִּיךְ אַ
מְעַשָּׂה פּוֹן טְוַיְוָנְדָּאַיְוָנְ-גָּאָכְטָה.

וּוִי דָּו ווּוִיסְטָה, האט מֵיר דִּי יַאֲמָאִיטְשִׁיכָּעָ גַּעַבְעָטָעָן, אַיִּיךְ זַאֲלָ
אייהר מִיטְהָעַלְפָּעָן מִיטְהָעַלְפָּעָן קַעַשְׁעַנְיָעוּוּר שִׁידּוֹךְ, אָוּן צוֹגְעַזְגָּטָה דְּרָעְבִּי.

אויסער וואס איך וועל פערדייענען, עקסטרא א שענע מתנה פון איהר אליאן. האב איך זי געפאלנט, און האב מיך אריינגעלאנט אין'ס דזאיגען שידוך און געארבייט, ווי וויט איך והאב בעקאנט, און עס איז מיר געראטען. דער עסס איז געאנגען אויף א נאנג, דאס הייסט, נישט איזו ניך טהוט זיך עס, ווי עס רעדט זיך. איך בין געונג אוייסגעריםען געוארען איבער בעליך', ווי איך האב דיר שווין געשרבען פריהער, ווארכום דער חтан, מיין קעשעניעווער דאנט טיסט הייסט עס, האט זיך נישט אויף קאטמאוועסען פערקאסט אין אונגעדר שלמה קורלענדערס וויבעלען, שייער נישט געפארט זיך איבער איהר מיט מאירעל מארייטשיק אין מיטען מאירוענאל. קורי, מיט צרות, מיט לוי, מיט אינטראגעם — איך האב קוים פאר יאמאייטשיכעס עלטערע טאכטער, אzo ער ליעבט זיך, און די יאמאייטשיכע האט מיך אוש ארגומגעחאפט קושען, און האט שווין אועוּקְגַּעְלָאָפֶט א דעהֵשׁ צוֹ ווּלְוָעֵל יאמאייקער, ער זאל קומען אהער אויף קנס-מאל, און מיר איז דאס נאך געראטען ארטען און ארום: דער ווילט-שדבן, סוירסקי, דער גאנצער מאכער פונט שידוך, איז אפגעפאהרען קיון באזעל, בין איך דא געבליבען אינע אויפין יריד... איז דאך פאראהן א בעליך אויף דער וועלט. פער- גלוסט זיך אונזער קורלענדערס וויבעלע אועוּקְגַּעְלָאָפֶט פלוֹצִים פון דאנען קיון אסטענדע. אפילו נישט געועגענט זיך מיט קיינעם, פערגעסען דעם זיינגעונד. מלא, אועוּקְגַּעְלָאָפֶט, איז אועוּקְגַּעְלָאָפֶט פאהרען. קיון יונגעדרה, ווי זאנט מען, זאל נישט שטאטראבען. איז זיך אבער מיישב מיין חtan, דער קעשעניעווער דאנטיסט, און הוייבט זיך אויף און פאהרט אועוּקְגַּעְלָאָפֶט איז קיון אסטענדע. פון וואנגען וויס איך דאס? פון מאירעל מארייטשיקען. איך קומ ארויס צום ברונען, בעגעגענט מיך מארייטשיק, א צעטראגענער סכנות, און געועגענט זיך מיט מיר: "זויט געונד". — "פאחרט געונד. וואר הין איז?" — "קיון אסטענדע". — "וואס עפִים פלוֹצִים קיון אסטענדע?" זאנט ער: "אלע פאהרען קיון אסטענדע". זאג איך:

„ווערד איז דאס די אלע?“ זאנט ער: „ערשטענס, די מאדראם קור-לענדער, צווײיטענס, די מאדראם לוייפערמאן, דרייטענס, איזיער חтан, דער קעשעניעווער דאנטיפט...“ ווי ער האט דאס מיר ארוינגע רעדט, האב איך שווין נאָרנישט געוואָלט הערען, און בין אַוועק גלייך צו דער יאמאייטשיכע. לאָוט זיך אויס, אַז זי וווײַיסט נאָך נישט פון וואָס צו זאנגען! זענען מיר אַוועק בײַידע מיט אַיהר זיך נאָכְפֶּרֶעֶנָּן אַין האָטעל אָוֹפִּין קעַשְׁנִיעוּוּעָר חтан, זאנט מען אָונָה, אָז אַוועק געפֿאַהָרָעָן איז ער, נאָר ווּאוּהָין ווּוִיסָּט מען נישט. פָּאלְטָמָּיר די יַאֲמָאַיְתְּשִׁיכָּע אָוֹפִּין האָלֶּז: נְשֵׁמָה נְנוּיָה, האַרְצָעָנִיָּה, לְיוּכָּבָּן נְיוּ אַיך זאָל פָּאַהָרָעָן גְּלִיְיך אַהֲנָצָו, קְיֻין אַסְטָּעַנְדָּע, זי ווּעַט מִיר גְּבָעָן צּוּשְׁטִיעָר אַוִּיפָּה הַוּצָאות, זי ווּעַט מִיר אַזְוִי אָנוֹ אַזְוִי! אָנוֹ נְעַמְּטָמָּאָרוּסָהָוּן דְּרָעַטְרָעָט קְרוּין: „נְאָטָט אַיך אָנוֹ פָּאַהָרָט אָנוֹ קְלָאָפְטָמָּאָרוּסָהָוּן אָז מַע ווּעַט דְּאַרְפָּעָן נָאָה, ווּעַל אַיך אַיך שְׂקָעָן אַעֲפָעָש, אָנוֹ אַז מַע ווּעַט דְּאַרְפָּעָן נָאָה, ווּעַל אַיך אַיך שְׂקָעָן נָאָך... ווָאָס טְהָוָת מַעַן? אַ רְחַמְנָה אַוִּיפָּה דָּרָעָן אַידְנָעָן! אַיך האָב דָּאָס גַּעַלְד גַּעַנוּמָעָן, אָנוֹ בֵּין אַיך האָב מִיך אַרוּמְגַעְקוּמָט אָהִין — אַחֲרָה, אַיז שְׁוִין פָּוּן דַּעַם קְיֻין סִימָן נִישְׁתְּגַעְלִיבָעָן. אָז אַיך בֵּין שְׁוְלְדִינְג — רְיֵהָאָר זְעַנְעָן נִישְׁתְּמִינְעָן! ווָאָס ווּעַט זְיַוִּין ווּוִיטָּר? ווּאָלְטָמָּאָרוּסָהָוּן נָאָך דָּאָס אַלְיָין גַּעַוְעָן אַהֲלָכָעָאָרָה, סְזָאָל זיך נִשְׁתְּגַעְלִיבָעָן אַגְּרַעְסְּעָרָעָר אַוְמְגָלִיק. אַט ווּעַט דָּו הַעֲרָעָן אַ שְׁעָנָס: זַיְהָ אַיך מִיר אַזְוִי בֵּין זיך אַין האָטָעל, האָב מַוְּרָא בְּעוּזְוּזָעָן ווּקְפָּאָר דָּרָעָן יַאֲמָאַיְתְּשִׁיכָּע, אָנוֹ טְרָאָכָט מִיר: ווּאוֹ נְעַמְּטָמָּאָרוּסָהָוּן גַּעַלְד? פָּאלְטָמָּאָרוּסָהָוּן מִיר אַיְן אַ גַּעַדְאָנָק: חַיִּים סָאָרָאָקָעָר! ער אַיז טְאָקִי, צּוּוִישָׁעָן אָונָה רְעַדְעַנְדִּיג, אַ אַיד אַ חְזִיר, נָאָר אַיך האָב צוֹ אַיְהָם אַיְין עַצָּה, אַיך ווּעַל אַיְהָם זְעַנְעָן, אַז אַיך פָּאַהָרָט אַיְהָם קְיֻין ווּאָרְשָׁאָאָן ווּעַל זְיַוִּין בֵּין זְיַוִּין אַסְטָּרְעָן אַפְּגַעְבָּעָן אַיהֲר אַ גַּרְוָס פָּוּן מַ אַרְיֵּעַ נְבָאָד, ווּעַט ער זיך שְׁטוּיסָעָן, ווָאָס פָּאָר אַ מִין גַּרְוָס“ דָּאָס ווּעַט זְיַוִּין. אַיך האָב אַיְהָם שְׁוִין לְאָנָגָג גַּעַגְעָבָעָן אַנְצָרָה הַעֲרָעָנִיש, אַז אַיך ווּוִיס, אָז ער אַיז די כְּפָרָה נָאָך בְּעַלְצִיְּין אָז הַעֲרָעָנִיש, אַז אַיך ווּוִיס, אָז ער אַיז די כְּפָרָה נָאָך בְּעַלְצִיְּין אָז ער לְיִוְהָט אַיהֲר בְּלוּמְרָשָׁט גְּמִילּוֹת-חַסְדִּים אַוִּיפָּה אַיהֲר כְּיאָנָס רְעָבָעָנָג, אָנוֹ נָאָך אַזְוָלָכָעָאָזָעָן — אַיך שְׁעָם זיך נִשְׁתְּגַעְלִיבָעָן...

קורץ, איך היה אנקלינגען אין טעלעפֿאן אוֹן אַרוּסְטוּפֿעָן מיר דעם הערד סַאָרָאַקָּעֶר, זאנט מען מיר, אוֹ דער הערד סַאָרָאַקָּעֶר אִיז "הַיִּטְעָבָן אַבְגָּרְיוֹזָטָן נַאֲךָ אַסְטָעֵנְדָּעָן!"... רבונו של עולם! וואס מארגענס אַבְגָּרְיוֹזָטָן נַאֲךָ אַסְטָעֵנְדָּעָן!... רבונו של עולם! וואס מהות זיך דא? איך חאָפָ אַוְיףָ זיך דַּי מַאֲנְטִילְיעָן אוֹן ווַיְלָ שׂוֹין לוייפֿעָן, איך ווַיְסָאלְיוֹן נִשְׁתָּמָן ווְאוֹהִין, זאנט מען מיר: אַ דַּאֲמָעָ פַּרְעָגָט זיך נַאֲךָ אַוְיףָ מִיר... ווְהָאִיז מִיר, אַ דַּאֲמָעָ? מסתמא יַאֲמִיטִישְׁכָּעַ, פֻּרְפִּינְסְּטָעַרְטָן בֵּין אִיךְ גַּנוּאַרְעָן! הוֹיְבָ אַיךְ מַיךְ אָז צוֹ פְּרָעָגָן: ווָאָסְ פָּאָר אַ דַּאֲמָעָ? זאנט מען מיר: אַ יָּוּנְגָּעָ אָז יָוּנְגָּעָ... אַ יָּוּנְגָּעָ דַּאֲמָעָ? רַוְּפַט זַי אַרְיָין! אָז עַס עַפְעָנָט זַיְדָן — מַיר אָז עַס קַוְמָט אַרְיָין אַ דַּאֲמָעָ — אַ בִּילְדָן! אַ יָּוּנְגָּעָשָׂע — בְּלוּט אָז מַילְךָן! אָז אַנְגָּעָתָהָן — אַ קִּיּוּזְרָן! עַס שַׁעַמְּרוּרָת אָז סַע פִּינְקָלְטָן! "אַיְהָר זַעַנְתָּ, זַאנְתָּ זַי, דַּי מַאֲדָם טַשָּׁאָפְנִיסָּפָן פָּוּן ווְאַרְשָׁאָ?" "אַיךְ בֵּין, זַאנְתָּ אַיךְ, דַּי מַאֲדָם טַשָּׁאָפְנִיסָּפָן פָּוּן ווְאַרְשָׁאָ; אָז ווֹעֵר זַעַנְתָּ אַיְהָר?" "אַיךְ בֵּין, זַאנְתָּ זַי, דַּי מַאֲדָם זַיְדָעָנָעָר פָּוּן קַעְשָׁעָנִיעָוּוּ." "עַס פְּרָעָהָט מַיךְ וְעוֹהָר, זַאנְתָּ אַיךְ. זַיצְמָן, זַאנְתָּ אַיךְ, מַאֲדָם זַיְדָעָנָעָר פָּוּן קַעְשָׁעָנִיעָוּוּי, ווָאָס ווּעַט אַיְהָר זַאנְתָּ נַוְטָסָ?" "מַאֲדָם זַי אַ זַּיְפָצָ אָז מַאֲכָט צוֹ מִיר: "מַעַן הָאָט מִיר גַּעַזְגָּט, אָז תְּהָוֹת זַי אַ זַּיְפָצָ אָז מַאֲכָט צוֹ מִיר: "אַיְהָר זַעַנְתָּ בְּעַקְאָנָט מִיטָּמִין כָּאֵז..."... "אַיךְ בֵּין, זַאנְתָּ אַיךְ, בְּעַקְאָנָט, זַאנְתָּ אַיךְ, מִיטָּמִין אַיְיָעָר מָאֵן? ווֹעֵר אִיז אַיְיָעָר מָאֵן?" ווֹעֵר זַי רַוִּיט אָז מַאֲכָט צוֹ מִיר: "מִיְּמִין מָאֵן זַיְדָעָנָעָר פָּוּן קַעְשָׁעָנִיעָוּוּ..."... "אַט דַּעַר דָּאַנְטִיסְטָ?!"... "יָאָ, עַר אִיז אַ דָּאַנְטִיסְטָ..."...

וָאָס ווְיִטְעָר אִיז גַּעַוְעָן — דַּאֲרָאָף אַיךְ דַּי נִשְׁתָּמְעָד דַּעְרְצָהָלָעָן. עַס הָאָט מַיךְ גַּעַוְאַרְפָּעָן, ווֹי אִין אַ פִּיעָבָעָר. דַּאֲס רַחְמָנוֹת, ווָאָס אַוְיףָ דַּעַם ווּבוּבָעָל, לְאַוְטָן זַוְּדָעָן בְּעַשְׁרִיוּבָעָן? מִיר זַעַנְתָּ גַּעַוְאָר דַּעַן אִין אַיְן הַאַלְבָעָ שעָה צַוְּנָעָקְלָעָפָט אַיְינָעָ צַוְּדָעָרָעָר, ווֹי שַׁוּעַסְטָעָר, נַעַהַעַטָּעָר ווֹי שַׁוּעַסְטָעָר, אָז נִשְׁתָּמְעָד לְאַנְגָּג גַּעַטְרָאָכָט. האָבָ אַיךְ מִיר צַעְנוּפְּנַעַפְּאָכָט — אַוְיףָ צַעְצָאָהָלָעָן זַיְדָעָט מִיר אַוְיְנָעָלְיהָעָן דַּי מַאֲדָם זַיְדָעָנָעָר — אָז מִיר האָבָעָן זַיְדָעָט גַּעַלְאָוָט בִּידְעָ קִיְּן אַסְטָעֵנְדָּעָן. גַּעַקְוּמָעָן קִיְּן אַסְטָעֵנְדָּעָן אָז גַּעַשְׁטָעַלְטָן זַיְדָעָן אַהֲטָעָלָן, אַיְינָגְעָוְאָשָׁעָן זַיְדָעָן אַנְגָּעָתָהָן פִּיְּן.

שען. נעמן מיר א פיאקער און הויבען אן אודומפאהרען פון איין האטעל צום אנדרערען נאכפרעגען זיך אויף איינעם א הערד מיט'ן — נאמען זידענער. און אויף א דאמע מיט'ן נאמען קורלענדער — ווער? וואס? וועמען? נישט אין ערנץ, נישט זידענער, נישט קורלענדער. מיר טהווען זיך א נעם צו דער קורלייטע — נישט קיין סיינן אפלו פון א זידענער און פון א קור לאונדרו וואס טהוט מען ווייטער? ווי אווי איך האב איבערגען לעבעט די נאכט — בין איך שטאַרְקָער פון אייזען. דאס ווייבעל אויז נבעאָך שיער פון זונען אָראָפּ. איך האב זי געראטעוועט, אָראָפּנָעָכָרָכְט דעם דאָקָטָאָר — זי אויז פֿערְבִּי, אָטְ-אָטְ עקט זיך. קוים געפֿאָלָען אויף איין עזה, זיך זאל געבען אָדעַעַש אָהָיִם קיין קעשעניעו, געבען צו וויסען, או זי אויז קראָנק. טאָמָעָר וועט עמייצער קומען צו פֿאהָרָען פון דאָרטען. צו וואס דאָרָפּ אָדָהָבָען אויף זיך אָזָאָל פֿעְקָעֵל?... קוּמֶּטֶן נישט אָן פון דאָרטען אָדעַעַש, אָן נאָך אָסְרָאָטָשָׁנָעָה דערצְזָוּ? אָן דוקָאָ פון אַיהֲרָ מָאָן, פון זידענער'ען אלַיְוֹן, או ער אויז קעשעניעו אָן בעט זיך, זיך זאל קומען אָהָיִם!... בעקמָען אָזָאָמִין דעַפְעַש, האבען מיר בִּידְן דע נישט געווואָסָט, וואס מיר זאלען טהוּן: זיך מיר זאלען לאָכָעָן, צי מיר זאלען זיינען? אָן סְאַיְזָ גַּעֲלִיבָעָן, או מיר זאלען נאָך אָמָל טַעַלְגַּרְאָפְּרָעָן קיין קעשעניעו, אויב סְאַיְזָ אָמָת, או ער דער דאנטיסט זידענער, אויז אָין קעשעניעו? אָן ווּעָן אויז ער געקמָען? אָן צי אויז ער געקמָען אלַיְוֹן, צי נאָך מיט עמייצען?... ענטפֿערְטָטָעָר אָנוּגָּז, או סְאַיְזָ אָמָת, או ער אויז אָין קעשעניעו, או ער אויז געקמָען ערשות נעכטען פון מאָרְיעָנְבָּאָר אַיְינָעָרָאָלְיָוֹן אָן אוּר פֿערְשְׁטָעָהָט נישט, מיט וועמען זאל ער קומען אָן וואָדָרָוּם קוּמֶּט זוּן ווּיְבָ אַיְזָ אָסְטָעָנְדָע?

ערשות דעמאָלָט האב איך פֿערְשְׁטָאָנָעָן, או דאס האט מיך דער אָרְעָסִיט מִיאָרְיָאָטָשִׁיק, דער שאָרְלָאָטָאן, אָראָפּנָעָפִיהָרָט פָּוּנָ'ם וועג, אוּסְנָעָטָרָכְט אָזָעַלְכָעָם, וואס נישט גַּעַשְׁטוּוֹגָעָן, נישט גַּעַפְּלוֹוֹגָעָן, אוּצָט בְּלִוְיבָּט אַיבָּעָר נאָך אוּזָך: ווי באָלה, או די מעשה מיט

אסתענדע איז איזן אויסגעטראכטעה זאג, אונז ווי באלאד דער דאנ-
טיסט זידענער איז איזן קעשעניעו, טא וואס איז מיט בעליךין
אונז וואו איז זי אהינגעקסומען? אט דעריבער האב איך דיר גע-
טעלענראפֿרט: "וואו איז בעליךין, אונז וואו זענען די איבערינע זאָר-
שעווער זוייבלעך?" האסט דו מיך, אַפְּנִים, נישט פערשטאנגען אונז
האסט מיר אַפְּגַעַנְטַפְּרט: "צֹ וּוֹאָסֶם דָּאָרָךְ אֵיךְ בְּעַלְצִין?" אונז
וואס טהו איך איז אַסְטַעַנְדָּע?" האב איך דיר דערוּף געגענטפֿרט
נאָר געצעהַלְטָע ווּרְטָרְטָר: זאָלְסָטָט מיר אַרוּסִישְׁקָעָן גַּעֲלָה. ווּיְסָט
דוּ פָּאָר ווּאָסֶם? ווּאָרוּסָאָוִוָּת אַסְטַעַנְדָּע? זאָרְטָרְטָר האָב איך קַיִן גַּעֲלָד
ニישט געהאט אונז האָב אַיצְט אָוִיךְ נִישְׁט. מיין מאָדָּאָס זַיְוָעָנָעָה,
אוּ זַיְהָאָט נַאֲר בַּעֲסָמָעָן דַּי גַּטְעָ יְדִיעָה, אוּ אַיְהָר שַׁאֲדָעָן האָט זַיְד
אַפְּגַעַנְזָוְכָט, האָט זַי זַי אַוְּפְּגַעַנְהָוִיבָעָן אונז איז אַוְּעַקְגַּעַפְּהָהָרָעָן
אַהֲיָם, צוֹנְגַּזְאָנָט מיר שְׁרִיבָעָן בּוֹנָס ווּג אונז פָּוּן דַּעַר הַיּוּם —
אונז ווּרָע? ווּאָסֶם? אַ נַּעֲכְטִינְגָּר מַאֲגָן! דַּעַרְוּיְיל בֵּין אֵיךְ גַּעֲלִיבָעָן
דאָ אַיְינָעָן אַלְיוֹן אַהֲן אַ קָּפְּפִיקָע גַּעֲלָה. אַ גַּלְיָק, ווּאָסֶם אֵיךְ בֵּין דָאָ
איַן דַּעַר האַטְעָל אַוְּיָה פּוֹלְעָן פָּאָנִיסְיָאָן אונז מַעַמְּהָנָט מַיךְ נִישְׁט.
נאָר מַסְתָּמָא ווּטָמָע מַיךְ בָּאָלָד מַאְהָנָעָן. אונז אֵיךְ ווּוִיס נַאֲר
ニישט, ווּאָסֶם אֵיךְ ווּלְטָהָוָן? אֵיךְ האָב שְׁוִין גַּשְׁרִיבָעָן צֹ דַעַר
יאַמְּאַיְשִׁיבָע קַיִן מַאֲרִיעַנְבָּאָה, גַּעַטְלַעַנְרַאְפְּרָט אַוְּיָה, — עַנְטָטָ
פֿערְטָדָי ווּאָנָדָד? אֵיךְ האָב שְׁוִין גַּפְרָוְכָט שְׁרִיבָעָן צֹ חַיִם סָאָרִ
רַאֲקָעָר קַיִן מַאֲרִיעַנְבָּאָה, איז מיר אַנְגַּעַקְוָמָעָן צְרוּיקָי מיין בְּרוּעָפָ
מִיט אַ בְּעַמְּרַקּוֹנָגָן פָּוּן דַּעַר פָּאָסָט, אַז דַּעַר אַדְרַעַסָּט איז אַפְּגַעַנְ
פָּאַהָדָעָן קַיִן אַסְטַעַנְדָּע. ווּיְדָעָר אַ מַּאֲלָ אַסְטַעַנְדָּע? אֵיךְ ווּרָע
שִׁיעָר נִשְׁטָמָנוּ. אֵיךְ נַעַם זַי צֹ דַעַר קָוְלִיְסָטָע ווּיְדָעָר אַ מַּאֲלָ,
אֵיךְ זַי דַעַר נַעַמְעָן סָאַרְאָקָעָר, אֵיךְ טהו אַ פּוֹק — אַז אַיִן האַטְעָל
שְׁטַעַתָּט פְּעַרְשְׁרִיבָעָן "סָאַלְאַמְּמוֹן קָוְלַעַנְדָּר, פּוּיפְּמָאָן אָוִיס ווּאָרָ
שָׁא", אונז איז צוּוִיטָעָן האַטְעָל — "אַלְעַקְסָמָנְדָּר סְוּוּרְסָקִי אָוִיס מַאֲ
רִיעַנְבָּאָד"! ווּאָסֶם אַיְוָדָס פָּאָר אַ סְוּרְפְּרִוּז? אֵיךְ לְוִוָּפָ אַוּוּק אַיִן
איַן האַטְעָל, אַיְנָס צוּוִיטָעָן האַטְעָל, עַרְשָׁת אֵיךְ ווּרָע גַּעַוָּאָהָר, אַז
עַם זענען דָא גַּעַוָּעָן אונז אַפְּגַעַנְזָעָסָעָן אַ פָּאָר טָאגּוֹתָהָה קָוְלַעַנְדָּר

און, אפנימ, דער לאנד-שידבן, סווידסק. ווער דען ואל דאס זיין? בין איך שוין נאָר צעדראַהט און ווייס נישט, וואו איך בין אין דער וועלט.

האָב איך דיר בעשריבען, ליעבער בערנאנֶד, אלסְטִינְג, אַ נַּאֲנְצָעַ מעשה פון טויזענד-איינ-נאָכט. אַצְיַינְד זַי אַזְוֵי גּוֹט אָוֹן שְׁרוּבָּמִיר, עַרְשְׁטָעַנְסָם, וואָס אַיז מִיט בָּעַלְצִיְּן אָוֹן מִיט דַי אַיבָּעַרְנְגָּן נַאֲלָעוּקָעָד וּוַיְבָלָעָן? אָוֹן וואָס הַאָט דַא גַּעַטְהָאָן שְׁלַמָּה קָוְרְלָעְנְדָרָעָ? אָוֹן וואָס אַיז מִיט חַיִּים סָאָרָאָקָעָר אָוֹן מִיט מַאֲרִיאָמְטִישָׁק'עָן? וואָו זַעַנְעַן זַי אַצְיַינְד אָוֹן וואָו אַיז יַאֲמָאִיטִישְׁכָּבָּעָ מִיט אַיהֲרָעָ טַעַכְטָעָרָ? אָוֹן צַי אַיז נִישְׁטָאָ דָאָרָט אַיִּן וּוְאָרְשָׁאָ מִיט זַי דַרְעָן לאַנְדְּשָׁדָבָן סְוּוּרְמָקִי? איך דָאָרָט עַס וּוּסָעָן, וואָרְוּם אַט דַרְעָן סְוּוּרְמָקִי הַאָט מִיט מִיר אַפְּגָנְעָרָט אָוֹן גַּעַנְבָּעָן זַיְן עַרְהָעָנוֹאָרָט, אָוֹן וואָס פָּאָר אַ שְׂיוּדָק סְיַאָל זַיְקָ נִישְׁטָמָאָכָעָן בַּיּוֹ יַאֲמָאִיטִישְׁכָּבָּעָ, האָב איך אַ צַּחַק. אָוֹן דַרְעָן עַיקָּר זַאֲלָסָט דַו קָרִינְגָּן גַּעַלְדָּן מִיר לְמַעַן-הַשְּׁמָמָה. אַרְוּסְיָקָעָן וואָס נִיכְבָּרָעָ, איך זַיְקָ נִישְׁטָמָעָלְבָּעָן, חַלְיָה, אוֹוֹף יוֹסְטָבוֹב. עַס גַּעַתְּצָה צַו יִמְסָדָם, וּוּלְאַיְקָ קִיּוֹן טְרַפְּהָס נִישְׁטָמָעָן. איך וּוּלְאַפְּזָוּכָעָן אַ כְּשַׁרְעָן רַעַסְטָאָרָאָן. אָוֹן אַיִּן אַ כְּשַׁרְעָן רַעַסְטָאָרָאָן קָאָן מַעַן אוֹוֹף קְרָעָדִיטָן נִישְׁטָמָעָן. אָוֹן אַיִּן אַ שְׂוֹהָל וּוּלְאַיְקָ וּוּלְעָן גַּעַהָן, אָוֹן פָּאָר אַיִּין אָרָט הַיִּסְעָן דַי דַיְוִיטָשָׁעָן זַיְקָ בְּעַצְאָהָלָעָן פְּרִיהָעָרָעָ. אָוֹן אַ וּוּיְסָעָהָהָן אוֹוֹיפָּה שְׁלַאֲגָעָן כְּפָרוֹת וּוּלְאַיְקָ מִסְתְּמָאָ אַיְקָ הַיִּסְעָן צְוָנְרִיטָעָן — אָוֹן איך האָב נִישְׁטָמָעָן בַּיּוֹ דַרְעָנָהָשָׁה! וואָס אַיְקָ הַאָב גַּעַפְּאָנָט פֻּרְוָעָעָץ, צָעָן, האָב איך פֻּרְוָעָעָץ. איך האָב דַרְעָנָהָשָׁה גַּעַוְאָלָט אַנְתָּהָוּן סִינְיָוָן יִסְוּרִים. איך וּוּלְאַלְטָ דַרְעָנָהָשָׁה אַיְקָ נִישְׁטָמָעָן גַּעַשְׁרָבָעָן, וּוּלְאַיְקָ זַיְקָ נִישְׁטָמָעָן צְעַנוּבָּקָוּמָעָן עַטְלָבָעָ אַוְמְגָלִיקָעָן מִיט אַמְּאָל.

זַיְקָ נִישְׁטָמָעָן גַּעַוְוָנָה, מִיְּן טַיְוִירָעָרָעָ בערנאנֶד. גַּאֲטָמָעָן אָוֹנוֹ אַ גּוֹט קְוִוְוָעָל. אָוֹן אַזָּא יַאֲהָר מִיט אַזָּא אַוְיְסְלָאָנָה, זַיְקָ נִישְׁטָמָעָן גַּעַהָן אַצְיַינְד, זַיְקָ וּזְקָ נִשְׁטָמָעָן אַזְמָעָהָרָעָן, רַבְּוָנוֹ שְׁלַעַלְמָן!

דַיּוֹן גַּעַטְרְיוּעָ פְּרוּוֹי חַוּמָה.

ט ע ד ע ב ר א פ י ש .

.50

פָּרוֹי זַיְדָעָנָר, אַסְטָעַנָּר, צַו הָעָר זַיְדָעָנָר, קִישְׁנוֹיָוּ.

נַעֲכְתָעַן אַגְּנַעַקְוָמָעַן מַאֲרִיעַנְבָּאָר אַסְטָעַנָּר. אַלְפָרַעַדָּן דָּא אָוֵיךְ
נִישְׁט גַּעַטְרָאָפָעַן. קְרָאַנְק גַּעַוּאָרָעַן. דְּרָאַטָּעַט בַּעַלוּוֹו. — רַע
וּוּעַקְא זַיְידָעַנָּר.

.51

חוּה'גַע מַשְׁאַפְנִיק, אַסְטָעַנָּר, צַו בָּעָרָעַל יַאֲמָאיְשִׁיכָע, מַאֲרִיעַנְבָּאָר.

זַיְדָעָנָר אַסְטָעַנָּר נִישְׁט גַּעַטְרָאָפָעַן. דְּרָאַטָּעַט. — עַו וְאַ
טַשְׁאַפְנִיק.

.52

הָעָר זַיְדָעָנָר, קִישְׁנוֹיָוּ, צַו פָּרוֹי זַיְדָעָנָר, אַסְטָעַנָּר.

(דְּרִינְגֶעֱדָד).

גַּלְיוֹקְלִיךְ גַּעֲכָמָעַן קִישְׁנוֹיָוּ. אַיְבָעַדְרָאַשְׁט. נִישְׁט גַּעַטְרָאָפָעַן
רַעֲוָעָקָעַן אַיְן דֻּרְרָהִים. קוּם זַאְפָאָרָט. דְּרָאַטָּעַט. — אַלְפָרַעַד
זַיְידָעַנָּר.

.53

חוּה'גַע מַשְׁאַפְנִיק, אַסְטָעַנָּר, צַו יַאֲמָאיְשִׁיכָע, מַאֲרִיעַנְבָּאָר.

זַיְדָעָנָר — קִישְׁנוֹיָוּ. בְּרִיעַפְפָלָנָט. — טַשְׁאַפְנִיק.

.54

שְׁלָמָה צָוָרָלָעַנָּר, וּוֹאָרְשָׁא, צַו בָּעָלָצִי צָוָרָלָעַנָּר, מַאֲרִיעַנְבָּאָר.

לְאַנְגְּ קִיּוֹן בְּרִיעַפְפָלָנָט. וּוֹאָהָהִן שְׁרִיבָעָן : מַאֲרִיעַנְבָּאָר ? פְּרָאָנִ
צְעַנְסְבָּאָר ? אַסְטָעַנָּר ? אַוְנְרוּחָהִין. דְּרָאַטָּעַט. — סַא ? אַמְּאָן ?

.55

חויה'יע משאפטנייך, אסתטענדע, צו פערעל יאמאייטשיכע, מאריו ענבר.
דראטעט אסתטענדע בעלווועו. וואו בעליך סאראקטער מארייאם-
טשיך לוייפערמאן שערטנצעים פעקעלים? אסתטענדע נישפֿא. —
עווע אט שא פניך.

.56

פרוי זיידענער, אסתטענדע, צו הערר זיידענער, קישיניעו.
דראטעט אויב אמת אלפֿרעד קישיניעו וווען געקסמען?[?] אויב
אליאן געקסמען אדרער מיט עמייצען? רעווועק א.

.57

הערר זיידענער, קישיניעו, צו פרוי זיידענער, אסתטענדע.
נעכטען געקסמען אליאן. פערשטעה נישט מיט וועמען? צו
וואס געפאחרען אסתטענדע? בעט באילד ארזיספֿאחרען. ווארט
אונגעדורלודיג. דראטעט דריינגליך. — אל פרעד.

.58

אסטר סאראקטער, ווארשא, צו חיים סארצאנד, מאריו ענבר.
לאנג קיין בריעע פון דיר. אונרווהיג. דראטעט. — אסתר.

.59

שלמה שורלענדער, ווארשא, צו בעליך דרלענדער, אסתטענדע.
יאמאיטשיכע דראטעט בייזט אסתטענדע. דראטעט אדרעס אוייך
געלד שיקען. אונרווהיג. — סאלט אט אונדו.

.60

חנזי טאריאטטשיך, ווארשא, צו דוד טאריאטטשיך, אדעם.

טאריענברג דראטט, מארך אפנעה פאהרען מיט נאלעוקער
ווייבלעך אסטענדע. זאפארט קומט צו פאהרען ווארשא. דראַ
טעם. — אָנָּא .

.61

אטמר סאראפער, ווארשא, צו דוד טאריאטטשיך, אדעם.

חנזי געפערליך קראנס. קומט זאפארט ווארשא. דראַ
טעם. — אָסְתָּר .

.62

סרוイ זיידענער, אסטענדע, צו הערד זיידענער, קישיניעו.

פאָהָר שגעלאַזָּג קישיניעו. אֵיך קוש. — רָעוֹו עַקָּא .

.63

מאָדָם טשאָפְּנִיך, אסטענדע, צו בערעל טשאָפְּנִיך, ווארשא.

דראטט אסטענדע בעלוו. וואו בעליך סאָראָקעָר טאריאָמָּד
טשיך איבערינע נאלעוקער ווייבלעך? — עַוָּוָא .

.64

וועלווועל יאמאייקער, ווארשא, צו פערעל יאמאייטשיכע, טאריענברג.

בריעע ערחהאלטען. — שידוך קעשעניעו געפעלען. געדראטט
מול-טוב. אֵיך פֿאָהָר קוֹרְיֻעָרֶצָּג מַאֲרִיעָנְבָּאָד. — וְעוֹאָלְהָ .

.65

דוד מאיריאטשיך, אדעט, צו חנזי מאיריאטשיך, ווארשא.
כ'אַהֲרֹן מִיטֵּן קּוֹרִיעָר ווְאַרְשָׁא. דְּרָאַטָּע בְּרָעַסְטְּ גַּזְוָנְדָהִיט. —
ד אַנוֹ יְדָ.

.66

אלעכְסָאנְדָר סּוּוִירְסִי, אַסְטָעַנְדָע, צו פֿערְעָל יַאֲמָאַטְשִיכְעַ, טָאַרְיוּנְבָּאָר.
געֻפּוּמָעַן אַסְטָעַנְדָע. זַיְדָעַנְדָר קּוֹרְלָעַנְדָר נִישְׁתְּ גַּעַטְרָאָפָעַן.
פֿיעַלְיוּכְט מָאַרְיוּנְבָּאָר? דְּרָאַטָּע פְּאַסְטְּרָעַסְטָאַנְטָ. — סַנוּ יְרָסְקִי.

.67

פֿערְעָל יַאֲמָאַטְשִיכְעַ, טָאַרְיוּנְבָּאָר, צו אלעכְסָאנְדָר סּוּוִירְסִי, אַסְטָעַנְדָע.
זַיְדָעַנְדָר קַעַשְׁעַנְיָוּוּ. קּוֹרְלָעַנְדָר פֿערְשָׁוּוֹאַונְדָעַן. דְּרָאַטָּע. —
פֿעַרְעָל יְאַמְּאַיְקָעָר.

.68

בערְעָל טַשָּׁפְנִיק, ווְאַרְשָׁא, צו חֹוה טַשָּׁפְנִיק, אַסְטָעַנְדָע.
צַו ווּאַס בְּעַצְיוֹ? נַגְלָעוֹוֹקָעָר ווְיַבְלָעָךְ? ווּאַס תְּהַסְּטָה דַּוְּזָה
אַסְטָעַנְדָע? דְּרָאַטָּע. — בְּעַרְנָאַרְדָּ.

.69

טָאַרְאַם טַשָּׁפְנִיק, אַסְטָעַנְדָע, צו בערְעָל טַשָּׁפְנִיק, ווְאַרְשָׁא.
זַאֲפָרָט שִׁיקְעַן גַּעַלְדָה. בְּרִיעָפְרָאַלְגָטָ. נֶרְעַסְטָע פֿערְלָעַגְעַנְהִיט.
דְּרָאַטָּע. — עַנוֹאָ.

.70.

פָּרָעָל יָמָטִישִׁיכָע, מָרִיעַנְבָּאָר, צֹו וּוְלְוָלִי יָמָטִישָׁר, וּוְאַרְשָׁא.
שִׂירָוּךְ בּוּדְעָם. קַעַשְׁעַנְיוּוֹ בּוּווַיְבָט. נִישְׁטַ קָום מָרִיעַנְבָּאָר.
בְּעַלְצִי בְּרָאָנוֹ סָאָרָאָקָעָר מָרִיאָמְטִשִּׁיךְ פֻּרְשָׁוֹוָונְדָעָן. רַעֲכָעַן פָּאָהָ
רָעָן וּוְאַרְשָׁא. דְּרָאָטָע. — בּ עַ רְעַל.

.71.

חַיִים סָאָרָאָקָעָר, מָרִיעַנְבָּאָר, צֹו אַסְתָּוּר סָאָרָאָקָעָר, וּוְאַרְשָׁא.
סָוּר גַּעַנְדִּינְגַּט. אַיְיךְ פָּאָהָר בּוּרְלִין וּוְאַרְשָׁא. דְּרָאָטָע בּוּרְלִין
סָאוּוֹאַי נְעוֹנוֹנָה. אַיְיךְ קְוָש. — חַיִים.

.72.

שְׁלָמָה קוּרְלִיגְנְדָרָעָר, וּוְאַרְשָׁא, צֹו חַיִים סָאָרָאָקָעָר, מָרִיעַנְבָּאָר.
אַנְטוֹוֹאָרָט בּוּצָאָהָלְט. הָאָט רְחַמְנוֹת. דְּרָאָטָע וּוְאָוּ בְּעַלְצִי?
מָרִיעַנְבָּאָר אָדָעָר אָסְטָעַנְדָע? — סָאַל אַמְּאָן קְוָדְלָעַנְדָעָר.

.73.

שְׁלָמָה קוּרְלִיגְנְדָרָעָר, וּוְאַרְשָׁא, צֹו פָּרָעָל יָמָטִישִׁיכָע, מָרִיעַנְבָּאָר.
אַנְטוֹוֹאָרָט בּוּצָאָהָלְט. דְּרָאָטָע אָוִיב אַמְּתָה בְּעַלְצִי סָאָרָאָקָעָר
מָרִיאָמְטִשִּׁיךְ פֻּרְשָׁוֹוָונְדָעָן? זַיְעַר אָדָעָסָע? הָאָט רְחַמְנוֹת.
גְּרִיְתְּ פָּאָהָרָעָן מָרִיעַנְבָּאָר אָסְטָעַנְדָע. — סָאַל אַמְּאָן קְוָדְרָ
לָעַנְדָעָר.

.74.

בְּעַלְצִי סָוּרְלִיגְנְדָרָעָר, אַלְעַסְּאַנְדָּרוֹאָוֹא, צֹו שְׁלָמָה קוּרְלִיגְנְדָרָעָר, וּוְאַרְשָׁא.
גַּעַפְּאָהָרָעָן פָּוּן מָרִיעַנְבָּאָר בּוּרְלִין וּוְאַרְשָׁא. גַּעַטְרָאָפָעָן אַיְין
אָוְמְגָלִיק. זַאֲכָעַן פֻּרְהָאָלְטָעָן נְגַעַנִּיאָ. פָּאָהָרָצָוּ טִימָתָ גַּעַלְהָ, אָדָעָה
שִׁיקְאָרוֹיִם אַלְעַסְּאַנְדָּרוֹאָוֹא דְּרָיְיִ הַוְנְדָרָתָם. דְּרָאָטָע — בּ עַלְצִי.

.75

אסטר סאראקער, ווארשא, צו חיים סאראקער, בערלון.

צו וואס איזילען ווארשא? בעליך בראנז נאך נישטא. שע רענץיס פעללים אויך נישט. לאח'צי ברוייכשטויהל פעדראיקאוו. מהותן מארייאטשיך נעקמען נט'ען חנצ'יז. קאנסט דאם זעלבע. גרויסער אויסוואה. — א ס ת ר.

.76

בעליך פורלענדער, אלעקסאנדראוא, צו שלמה פורלענדער, ווארשא. נעצטן גערדאטעט קומען אלעקסאנדראוא אדרער שיקען דריי הונדרט. פאר וואס פיין ענטפער? דראטע. — ב ע ל צ י.

.77

פערעל יאמאייטשיכע, מארייענברג, צו וועלוויג יאמאיישער, ווארשא. נעצטן גערדאטעט נישט קומען מארייענברג. שיודוך בויזעם. בעליך בראנז סאראקער מארייאטשיך אסטענדע נישטא. איך קינד דער פאהרען בערליין ווארשא. דראטע. — ב ע ל צ י.

.78

צחיקטאייר שערענץיז אונז יצחיקטאייר פעללים, ווארשא, צו יאמאייטשיכע. מארייענברג.

אנטווארט אײינגעצעאַלט. טשאָפַנִיך גערדאטעט וואו שערענץיז פעללים. דראטעט אויב שײַנְצֵי קריינְצֵי נישטא מארייענברג. פאהֶ רען אסטענדע? אונרזהינה! — שערענץיס פֿעַקְעַלִים.

.79.

בעלצוי קורלענדער, אליעקסאנדראואוּא, צו שלטת קורלענדער, וווארשא.
פֿאָר ווֹאָס קומסְט נִישְׁט אַלְיעָקְסָאנְדְּרָאָוּא? שִׁיקְסְט נִישְׁט דְּרֵיָה
הוֹנְדְּרָעְטָן? פֿעָרְפָּאָלְעָן אַלְעָן זַאֲכָעָן. גְּרוֹיסְעָר הַזְּקָק! אָוְנוּהָגָן.
הַדְּאָטָע. — בְּעַלְצִי.

.80.

פֿאָדָם שֻׁרְעָנְצִים אָוּוּ מַאָדָם פֿעָקְלִים מַאָרְיָעְנְבָּאָר, צו שֻׁרְעָנְצִים אָוּוּ פֿעָקְלִים,
וּוֹאָרְשָׁא. פֿאָהָרָעַן וּוֹאָרְשָׁא. אֹוִישְׁטִינְגָּן בְּעַרְלִין וּוּעְרְתָּהִים. גְּרִיסָעָן. —
שִׁינְצִי קְרִיזִין צִי.

.81.

אליעקסאנדר סְוּוּרֶסְקִי, קִישְׁנְיוֹוּ, צו פֿערְעֵל יַסְמָאִיטְשִׁיכָּע, מַאָרְיָעְנְבָּאָר.
גַּעֲלָד פֿעָרְפָּאָלְעָן, אָוּמוֹזָאנְסְטָע שְׁפָעוֹזָעָן. אַבָּעָר גְּרָאַסְעָר שְׁקָאנְצָן
דָּאָל. פֿרָאָפָּאַנְיָיר בְּרִיעְפָּלִיךְ דְּרֵיָה פֿאָרְטִיָּעָן אִיהָרָע דְּרֵיָה טַעַכְטָעָר.
דְּרָאַטָּעָט קָאַמְכָּעָן מַאָרְיָעְנְבָּאָר אַדְעָר רַאְנְדָעָוָאָו וּוּיָעָן הַאָטָעָל נָאָל.
צִיאָנָאָל? וּוֹאָרָע עַרְשָׁטָע זַאֲרָטָם. אַיִּין אַרְצָת צְוּוֹי יַוְרִיסְטָעָן.
בְּעַסְטָע רַעְפְּעָרְעָנְצָעָן. — סְנוּוּרְסְקִי.

.82.

סְלִיטָן בְּרוּכְשְׁטוֹהָל, וּוֹאָרְשָׁא, צו לאַחֲצִי בְּרוּכְשְׁטוֹהָל, פֿעָטְרִיסְטָאָוּ.
דְּעַרְגָּאנְגָּעָן קְוָרְלָעְנְדָעָר נַעַפְעַלְשָׁט סְאָרָאָקְעָרִים בְּרִיעְעָף בְּעַלְצִיּוֹן.
סְאָרָאָקְעָר קְלָאָגָט קְוָרְלָעְנְדָעָר נְעַרְיכָט. מִיךְ עֲדוֹת. קְוָרְלָעְנְדָעָר
אָסְטָעְנְדָעָר. זּוֹכָט בְּעַלְצִיּוֹן. בְּעַט פֿעְצִיְּהָוָנָגָן. קוּם וּוֹאָרְשָׁא.
אַיךְ קָוְשָׁן. — קְלָמָן.

.83

בראנו לוייטרמאן, בערליין, צו חירש לוייטרמאן, זוארטשאָ.
טעלענרגאָם מאָריענברג ערחהַלטען דָא. דראָטען טאג בערליין.
מאָרגען וואָרשאָ. זוי אַלעקסאנדראָווֹאָ. דראָטען לְמַאי לְאַבְצִי פָעַטּ
ריְקָאוֹו? זֶוֹאוּ בָעַלְצִי? אַיךְ קֹושׁ. — בְּ דָאַנְיָ.

.84

בערעל טשאָפָני, וואָרשאָ, צו חוה טשאָפָני, אַסְטָעַנְדָּעַ.
ברײַעַף ערחהַלטען. אלָעַס פְּלָאָר. נעלְדָ אַרוּזִינְגְּשִׁיקְט. בעלְצִי
געְקוּמוּן. דָרְיוֵי טָעַג אַלעֲקָסָאנְדְּרָאָווֹאָ גְּרָעַנְיִיךְ סְקָאָנְדָאָל. קוּרְלָעַנְדָעַ
אוֹיסְלָאָנָה. זָוְכָט בָעַלְצִיּוֹן. סָאָרָאָקָעָר גְּעַקְוּמוּן גַּעֲטָרָאָפָעַן אַסְתָּחָר
פָעָרְבִּיּוֹן. ווּיל אַיְינְגְּנְעַבָּעַן קוּרְלָעַנְדָעַ פָעַלְשָׂוֹנָג בְּרַיּוֹתָה. לְוַיְפָרְמָאָן
ברְוִיכְשָׁתָוָהָל אָוִיךְ אַיְינְגְּנְעַבָּעַן קוּרְלָעַנְדָעַ. שְׁעוּרְעָנְצִים פָעַקְעָלִים
עדָות. בָעַלְצִי אַוְסָעָר זִיךְרָה. גַעֲבָעַטָּעַן מָאָכָעַן שְׁלוֹם. אַיךְ פָעַרְלָאָנְגָּד
דרְיוֵי טְוִיזָעַנְדָר וּוְעַל צְעַרְיוּבָעַן. מְאַרְיָאָמְטָשִׁיךְ גַטְעַן. לְהַחְצִי פָעַטּ
ריְקָאוֹו דָרְיוּכָעַן פָעַטָּר. יְאַמְּאָיָקָעָר מְאַרְיָאָמְטָשִׁיךְ קְנָסְמָאָל. יְאַמְּמָאִי
טְשִׁיבָע טְעַבְטָעַר וּוְאָרשָאָ. מְאַרְיָאָמְטָשִׁיךְ פָאָטְשָׁעַן יְאַמְּאָיְטָשִׁיבָעַ.
סוּוּרִיסְקִי נִישְׁטָאָ. קוּם וּוְאָרשָאָ. דְרָאָטָעַ. אַיךְ קֹושׁ. — בְּ עַרְנָאָרָה.

.85

שְׁלָמָה קוּרְלָעַנְדָעַר. מְאַרְיָעַנְבָּאָר, צָו אַלְכָה. סָאָרָאָשָׁר, וּוְאָרשָאָ.
— מְאַרְיָעַנְבָּאָר נִישְׁטָמְטָעַן גַעֲטָרָאָפָעַן קִיְינָעַם. פָאָהָר אַסְטָעַנְדָעַ. דְרָאָטָעַ
טָעַט פָאָסְטְּרָעַסְטָאָטָן. — קָוְרַלְעַנְדָעַר.

.86

הִירְשׁ לְוַיְפָרְמָאָן, וּוְאָרשָאָ, צָו פָעַרְעָלִיל יְאַמְּאָיְטָשִׁיכָאָ, מְאַרְיָאָנְכָאָר.
אַיְהָר דְרָאָטָעַט פָרְיוֹ פָעַרְשָׂוֹאָונְדָעַן? פָרְיוֹ דְרָאָטָעַט בערליין
קוּמָט וּוְאָרשָאָ. שְׁאַנְטָאָוָשָׁ. קָלְאָגָעַן גְּעַרְיכָתָה. — לְוִיְפָעַרְמָאָן.

.87.

וועלוועל יאטמיאישער, מארייענבראָד, צו וועלוועל יאטמיאיקער, וואָרְשָׁאַ.
נעָקּוּמָעָן מַאֲרִיעַנְבָּאָד קְנֵסְ-מַאֲלַ. קִינְגָּעָם גַּעֲטָרָאָפָּעָן. נְעָזָנְטַ
אַפְּגַּעַפְּאַהְרָעַן וְוָאָרְשָׁאַ. דְּרָאַטָּעַט וְוָאָוֹ פָּעָרָעַל? קִינְדָּעָר? וְוָאָוֹ
חַתְּן קַעַשְׁעַנְיָיו? אַונְרוֹהִינְג. — צַו אַל הַ.

.88.

פָּעָרָעַל יאטמיאיטשיכּע, וואָרְשָׁאַ, צו וועלוועל יאטמיאישער, מארייענבראָד.
לְמַאי גַּעֲפַּאְהָרָעַן מַאֲרִיעַנְבָּאָד? גַּעֲדָרָאָטָעַט נִישְׁתַּפְּאַהְרָעַן.
חַתְּן קַעַשְׁעַנְיָיו וְוָיְבַּצְּוּוֹיַּיַּ קִינְדָּעָר. צְוָרִיךְ וְוָאָרְשָׁאַ. דְּרָאַטָּעַט. —
פָּעָרָעַל.

.89.

שְׁלָמָה קוֹרְלָעַנְדָּרָע, אַסְטָעַנְדָּע, צו אַסְטָרָאָפָּעָר, וואָרְשָׁאַ.
אַסְטָעַנְדָּע אַוִּיךְ נִישְׁתַּאְכִּינְעָר. רַעֲבָן פָּאַהְרָעַן צְוָרִיךְ מַאֲרִיעַנְיָן?
בָּאָרַד. פָּוֹן דְּאַרְטָעַן קַעַשְׁעַנְיָיו. דְּרָאַטָּעַט. — קְוָרָל עַנְדָּע רַ.

.90.

וועלוועל יאטמיאיקער, מארייענבראָד, צו פָּעָרָעַל יאטמיאיטשיכּע, וואָרְשָׁאַ.
דַּעֲפָעַשׂ עַרְהָאַלְטָעַן. נִישְׁתַּפְּעַשְׁטָמְאָנָעַן. לְמַאי חַתְּן שְׁעַשְׁעַ
נִיעָנוּ? לְמַאי צְוּוֹיַּיַּ קִינְדָּעָר? וְוָאָוֹ דְּרִיטָעַ? וְוָעָרָ צְוָרִיךְ וְוָאָרְשָׁאַ?
דְּרָאַטָּעַט. — צַו אַל הַ.

.91.

פָּעָרָעַל יאטמיאיטשיכּע, וואָרְשָׁאַ, צו וועלוועל יאטמיאיקער, מארייענבראָד.
גַּעֲדָרָאָטָעַט אֹוִים שִׁידּוֹן. חַתְּן קַעַשְׁעַנְיָיו בְּעוּוִיבְתָּם. נִישְׁתַּ
פָּאַהְרָעַן מַאֲרִיעַנְבָּאָד. גַּעֲפַּאְהָרָעַן מַאֲרִיעַנְבָּאָד. נִישְׁתַּפְּעַשְׁטָמְאָנָעַן.
אוּמוֹיסְטָעַ שְׁפֻעְיוֹזָעַן. גַּעֲדָרָאָטָעַט פָּאַהְרָעַן צְוָרִיךְ וְוָאָרְשָׁאַ. אַוִּיךְ
קִינְדָּעָר וְוָאָרְשָׁאַ. דְּרָאַטָּעַט. — פָּעָרָעַל.

.92

וועלווול יאמאייקער, מאריינבאָר, צו פערעל יאמאייטשיכע, ווארשאָ.

דראָטטעט נישט געדראָטטעט? צוּווַי מַאֲלָן געדראָטטעט: געדראָטטעט מזְלַטְוֹב. געדראָטטעט אַרוּסִיפָּאָהֶר. פָּאָר וּוְאָסָן נִישְׁתְּגַדְּרָאָטטעט באָלֵר חַתְּן קַעַשְׁעַנְיָעוֹ בְּעֻווּיְבָטְוּ? פָּאָר וּוְאָסָן נִישְׁתְּגַדְּרָאָטטעט מאָרְיַעַנְבָּאָר? וּוְאָוָּדְךָן? וּוְאָוָּטְשָׁאָפְּנוּיָק? וּוְאָסָן בְּעַלְצִי? דְּרָאָטְעָן. — וְאָלְפָ.

.93

פָּעָרָעַל יָמָאיְטְשִׁיכָּע, וּוְאָרְשָׁאָ, צוּ וּוְלְוָולְיָיְקָעַר, מאָרְיַעַנְבָּאָר.

בְּיוֹ וּוְאָנָּעָן דְּרָאָטְעָן? געדראָטטעט בעַלְצִי גַּעֲקוּמָעָן. קוּרְלַעַנְדָּרָעַ מאָרְיַעַנְבָּאָר — אַסְטָעַנְדָּרָעַ, זַוְכָּטְבָּעַ בעַלְצִיְּן. מאָרְיַעַנְבָּאָר לְוִיפָּעַרְמָאָן מִיר סְקָאַנְדָּאָל, וּוְיָוִיל פָּאָטְשָׁעָן קוּרְלַעַנְדָּרָעַ. אַסְטָרְפָּעָרְבָּעַ בְּיוֹ. סָאָרָאָקָעָר נַעֲרִיכָּת קוּרְלַעַנְדָּרָעַ פָּאָדָלָגָן. בְּרוּיכְשָׁטוּהָל, שְׁעַדְעַנְצִים, פְּעַקְעָלִים עֲדוֹת. טְשָׁאָפְּנוּיָק שְׁלוּם. סְוּוּרְסָקִי דְּרָאָטְעָט קַעַשְׁעַנְיָעוֹ דְּרוּיִי שְׁרוּכִים. גַּעַונְגְּ דְּרָאָטְעָן. פָּאָהָר זְאָפָּאָרט אַהֲיִים. דְּרָאָטְעָן. — פְּעַרְעָן.

.94

שְׁלָמָה קוּרְלַעַנְדָּרָעַ, מאָרְיַעַנְבָּאָר, צוּ שְׁלָמָה קוּרְלַעַנְדָּרָעַ, וּוְאָרְשָׁאָ.

יאָמָאיְטְשִׁיכָּע געדראָטטעט פְּלוֹצִים פָּעָרָשָׂוֹאוֹנְדָּעָן בעַלְצִי. גַּעַוְעָן מאָרְיַעַנְבָּאָר, גַּעַוְעָן אַסְטָעַנְדָּעַ. גַּעַקְוּמָעָן צְרוּיקָיִם מאָרְיַעַנְבָּאָר. גַּעַד זַוְכָּטְבָּעַ בעַלְצִי. אַלְעַמְּעָן געדראָטטעט. קִיְּינְעָרְדָּר דְּרָאָטְעָט נִישְׁתְּגַדְּרָאָטטעט? אַיְּן שְׁטוּבָ? דְּרָאָטְעָט וּוְאָוָּדְךָן בעַלְצִי? זַאֲלָאִיךְ פָּאָהָרְעָן קַעַשְׁעַנְיָעוֹ? דְּרָאָטְעָט דְּרוּינְגְּלִיךְ. — סְאָלָאִמְּאָן קוּרְלַעַנְדָּרָעַ.

.95

בעצמי קורלענדער, ואראשא, צו שלמה קורלענדער, מארייענבראָד.

יאמאיטשיכע אויסגעטראָכט ליגען. געפֿאַהרען מארייענבראָד — בערלִין — וואראשא. געוווען פערהאלטטען גרעניעץ אלעקסאנדראָוואָס. דריי מײַל געדראָטעם שיקען געלֶה. אלַע זאָכָען פערפֿאָלען. אַיזַּט געקומען. וואָס האָסְט דו געטהָאָן? אַיבָּעֶד דִּיר בְּרוֹיכַשְׁטוֹהֵל גַּטְעָן. מאַרְיָאַמְּטִישֵׁק שְׂוִין גַּטְעָן. אַסְתָּהָר געפֿעהָרְלִיךְ קְרָאָנָק. סָאָרָאָקָעָר סְטוֹרָאָשָׁעָט קְרִימִינָּאָל שָׁאָנְטָאָזָשׁ פָּאָרְלָאָגָן. לוֹיְפּֿעֲרָמָן, בְּרוֹיכְ שְׁטוֹהָל, שְׁערֻעְנְצִים, פָּעַקְעָלִים עֲדוֹת. טְשָׁאָפְּנִים גְּאָרָאָנְטִירָט צְעָדָהָן. ווֹיל 3000. דְּרָאָטָע. — בְּעַלְצִי.

.96

שלמה קורלענדער, מארייענבראָד, צו בעצמי קורלענדער, ואראשא.

טְוִוּעָנָר דָּאָנָק. נוֹטָע נָאָכְרִיכְט! כְּהָאָרָךְ סָאָרָאָקָעָר קָאָטָעָר. כְּגַעַב לוֹיְפּֿעֲרָמָן פִּיגָּ. טְשָׁאָפְּנִיק 3000 מְכוֹת. כְּפָאָהָר שְׁנָעַלְצָוָן בערלִין — וואראשא. כְּקוֹש. — סְאַלְאַמְּנָא.

